

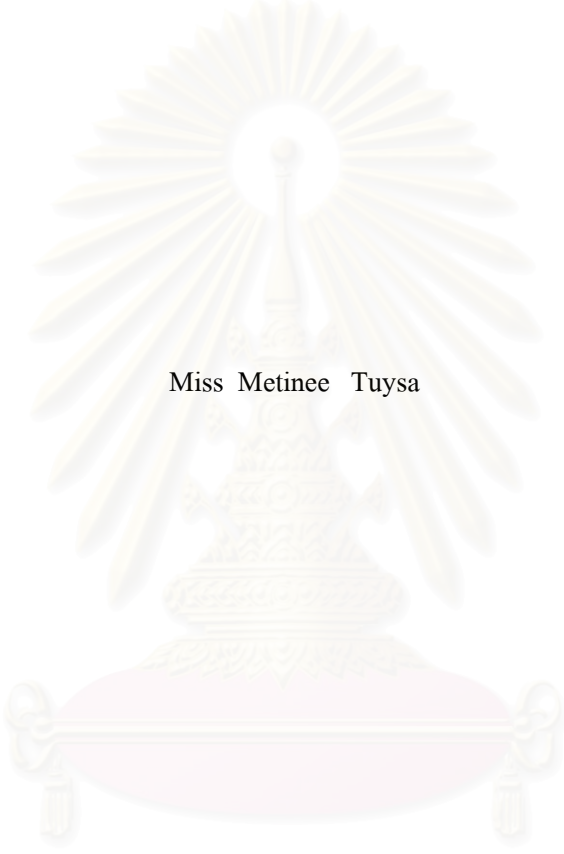
ขบวนการบรรเลงวงปี่จุมในซอตั้งเชิงใหม่ : กรณีศึกษาพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง

นางสาวเมธินี ตู่สา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2550
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE TRADITION OF PLAYING PII-JOOM ENSEMBLE IN SAW TANG-CHIANGMAI :
CASE STUDY OF MASTER OUNRUEN HONGTHONG

Miss Metinee Tuysa

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for The Degree of Master of Arts Program in Thai Music

Department of Music

Faculty Fine and Applied Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

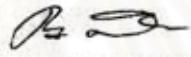
Copyright of Chulalongkorn University

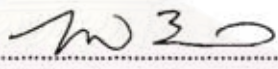
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ขนบการบรรเลงวงปี่จุมในซอด้วงเชียงใหม่ : กรณีศึกษาพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง
โดย นางสาวเมธินี ดู่สา
สาขาวิชา ดุริยางคศิลป์
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.พรประพิทร์ เผ่าสวัสดิ์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชาณุณรงค์ พรุ่งโรจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุษกร สำโรงทอง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.พรประพิทร์ เผ่าสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผือก)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประสิทธิ์ เลียวศิริพงค์)

MAJOR THAI MUSIC

เมธินี ดุษฎา : ขนบการบรรเลงวงปี่จุมในซอด้วงเชียงใหม่ : กรณีศึกษาพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง
(THE TRADITION OF PLAYING PII-JOOM ENSEMBLE IN SAW TANG-
CHIANGMAI: CASE STUDY OF MASTER OUNRUEN HONGTHONG)
อ.ที่ปรึกษา : อ.ดร.พรประพิศร์ เผ่าสวัสดิ์, 331 หน้า.

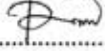
ขนบการบรรเลงปี่จุมในซอด้วงเชียงใหม่: กรณีศึกษาพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง เป็นการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์ ศึกษาเกี่ยวกับบริบทของซอด้วงเชียงใหม่ ศึกษาาระบบเสียงของปี่จุมและซิงในวงปี่จุม ศึกษาระเบียบวิธีการบรรเลงซอด้วงเชียงใหม่ วิเคราะห์ทำนองปี่จุมและซิงในการบรรเลงซอด้วงเชียงใหม่ของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง ผู้ซึ่งมีชื่อเสียงและความสามารถในการเป่าปี่และขับซอในปัจจุบัน

ผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่าซอด้วงเชียงใหม่มีความเกี่ยวข้องกับบริบทในด้านต่าง ๆ เช่นมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานจนเกิดเป็นเอกลักษณ์สำคัญอย่างหนึ่งในล้านนา มีสภาพสังคมวัฒนธรรม ประเพณีและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาทำให้ซอด้วงเชียงใหม่ยังคงรักษาบทบาทและหน้าที่ในการรับใช้สังคมจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐจึงทำให้สถานภาพของช่างปี่และช่างซอได้รับการยอมรับ

จากการศึกษาระบบเสียงของปี่จุมและซิงพบว่าปี่จุมเป็นระบบ 7 เสียงคล้ายระบบเสียงของคนตรีไทยทั่วไป ระดับเสียงวงปี่จุมของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง มีระดับเสียงสูงกว่าเสียงปกติของวงปี่จุมในจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทองมีความสามารถในการใช้ระดับเสียงสูงในการขับซอ

ระเบียบวิธีการบรรเลงซอด้วงเชียงใหม่มี 7 ขั้นตอนประกอบด้วยทำนอง 5 ทำนอง ได้แก่ เจิงปี่ ด้วงเชียงใหม่ จ้อยเชียงแสน จะปูและละม้าย

จากการวิเคราะห์ทำนองปี่จุมและซิงพบว่าการดำเนินทำนองของปี่เล็กกับปี่กลางมีลักษณะเป็นคู่ขนาน ประสานสอดแทรกด้วยปี่ก้อยและซิง ปี่ก้อยดำเนินทำนองใกล้เคียงกับทางขับซอมากที่สุด กลวิธีในการบรรเลงพบว่ามีกรหม้ม การชอกกลม ตลอดจนการบรรเลง ส่วนซิงพบว่าบรรเลงด้วยการเก็บซอด้วงเชียงใหม่ใช้กลุ่มเสียงทางนอก ทางกลาง ทางเพียงขอบบนและทางขวา ผลจากการวิเคราะห์ทำให้ยืนยันได้ว่าซอด้วงเชียงใหม่ เป็นทำนองที่มีความโดดเด่น มีลักษณะเฉพาะให้ความรู้สึกถึงธรรมชาติและวิถีชีวิตของชาวล้านนาอย่างแท้จริง

ภาควิชา.....ดุริยางคศิลป์.....ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา.....ดุริยางค์ไทย.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2550

4887041035 : MAJOR THAI MUSIC.

KEY WORD: PII-JOOM/ TANGCHIANGMAI / SAW/ LANNA MUSIC

METINEE TUYSА: THE TRADITION OF PLAYING PII-JOOM ENSEMBLE IN SAW TANG-CHIANGMAI : CASE STUDY OF MASTER OUNRUEN HONGTHONG. THESIS ADVISOR: PORNPRAPIT PHOASAVADI, PH.D. 331 pp.

The purposes of this research were to study the context of *saw tangchiangmai*, the sonic systems of *pii-joom* and the *sueng* in the *pii-joom* ensemble and the manners of performance of the *saw music*, and to analyse the melodies of the *pii* and the *sueng* in the ensemble played by Master Ounruen Hongthong, a talented and celebrated musician in the *saw* tradition.

The findings of the research were 1) *saw tangchiangmai* had a long history and became a unique music genre of the society, 2) its functions were closely related with social life and Buddhism through the ages and 3) the *saw* tradition and the *saw* performers had a better life and status because of governmental recognition and support.

The sonic system of the *pii-joom* was a seven-tone system that was similar to that of the standard Thai system, and the sonic system of Master Ounruen Hongthong's ensemble was a little higher than other ensembles in Chiang Mai. This was apparently the unique identity of Master Ounruen Hongthong because his ensemble had a higher register.

There were seven stages in performing the *pii-joom* in *tangchiangmai*. The seven stages consisted of five tunes, which were *Khoengpii*, *tangchiangmai*, *joychiangsaen*, *japuh* and *lamai*.

The analysis revealed that the melodic lines of the *pii-lek* and *pii-klang* were mostly parallel and inserted with those of *pii-koy* and *sueng*. The line of *pii-koy* was the most similar to the vocal line and, at the same time, emphasized some specific notes with the other two pipes. There were special techniques in playing the *pii*, such as *hom* and *sauklom*, heard all the time, and the *sueng* played principally *tang-kep*. The analysis also revealed that, in *saw tangchiangmai*, there were various groups of selected pitches used to make different songs in the series. This could be compared with *tang-nok*, *tang-klaang*, *taang-piangor-bon* and *taang-java*.

These analyses confirmed that *saw tangchiangmai* was the outstanding song which represented the true lifestyle of Lanna people with the nature.

Department.....Music..... Student's signature.....

Field of study...Thai Music..... Advisor's signature.....

Academic year 2007

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จากอาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิตลอดจนผู้มีพระคุณอีกหลายท่านที่ให้ความเมตตาอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทั้งในการให้ความรู้ การให้ข้อมูล รวมถึงให้ข้อชี้แนะและสนับสนุนผู้วิจัยเป็นอย่างดีโดยตลอดการทำงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

กราบขอบพระคุณ รศ.พิชิต ชัยเสรี รศ.ดร.บุษกร ลำโรงทอง ผศ.ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ผศ.ดร.ภัทรวดี ภูชฎาภิรมย์ ผศ.จำคม พรประสิทธิ์ อาจารย์ผู้ให้ความรู้และคำปรึกษาในด้านวิชาการ

กราบขอบพระคุณ พ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง และครอบครัวหงษ์ทอง ที่ให้ความเมตตาและให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อตั้งเชิงใหม่โดยละเอียด

กราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.พรประพิตร์ เผ่าสวัสดิ์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือ ชี้แนะให้กำลังใจตลอดการทำงานวิทยานิพนธ์

กราบขอบพระคุณพ่อครูแม่ครูที่ให้ข้อมูลสัมภาษณ์อันเป็นประโยชน์ต่องานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อันได้แก่ แม่จันทสม สายธารา แม่บัวซอน ถนอมบุญ พ่ออินตา เลาคำ พ่อก้วนดา เชียงตา ตลอดจนช่างปี่ช่างซอที่ไม่ได้เอ่ยนาม

กราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.ประสิทธิ์ เลี้ยวสิริพงศ์ ผู้คอยให้ความช่วยเหลือชี้แนะความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการแสดงซอ พร้อมทั้งกรุณาเขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษในงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

กราบขอบพระคุณ ผศ.รณชิต แม้นมาลัย ครูผู้ส่งเสริมการเรียนดนตรีไทยแก่ผู้วิจัยและให้ความช่วยเหลือ ให้คำชี้แนะอันเป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอบพระคุณอาจารย์บุญยั้ง กันธวงค์ กรุณาถอดเทปเป็นโน้ตเพลงและให้คำอธิบายเกี่ยวกับกลวิธีในการบรรเลงปี่จุมและซิง อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอบพระคุณอาจารย์บูรณพันธุ์ ใจห่อ อาจารย์วรศิริ บุญชื้อ ให้ความช่วยเหลือในการตรวจทานงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เอื้อเพื่อเอกสาร หนังสือเกี่ยวกับการซอและให้กำลังใจตลอดการทำงาน

กราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.เรืองเดช วงศ์หล้า อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อาจารย์พิชัย วรรณกุลสุนทร คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่ให้ความสำคัญต่อการศึกษาดนตรีไทยของผู้วิจัย สนับสนุนทุนการศึกษาของมหาวิทยาลัยตลอดหลักสูตร

ขอบพระคุณคุณนิศยา อ่อนทอง ที่ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยตั้งแต่วันแรกที่พบกันจนถึงงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายที่สุดนี้ขอกราบขอบพระคุณพ่อสงค์ ดุษสา แม่ลัดดา เรืองศรี ที่มีพระคุณให้ลูกได้เกิดมาสร้างกุศลในชาตินี้และเป็นผู้ที่ให้กำลังใจจนเป็นแรงผลักดันให้สำเร็จการศึกษา

กุศลทั้งหลายที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอน้อมถวายแด่เทพสังคีตอาจารย์ ครูอาจารย์ บรรพบุรุษผู้ล่วงลับ และผู้มีพระคุณทั้งหลายด้วยเทอญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 บริบทของตั้งเชียงใหม่.....	7
2.1 สังคมและประวัติความเป็นมาของจังหวัดเชียงใหม่.....	7
2.2 ประเพณีสำคัญของจังหวัดเชียงใหม่.....	11
2.3 ดนตรีและการแสดงในวัฒนธรรมล้านนา.....	14
2.4 ความหมายของซอ.....	16
2.4.1 ความหมายของซอ.....	16
2.4.2 ประวัติความเป็นมา.....	17
2.4.3 ประเภทของซอ.....	20
2.5 องค์ประกอบของซอเชียงใหม่.....	25
2.5.1 ช่างซอ.....	25
2.5.2 ช่างปี่.....	26
2.5.3 เครื่องดนตรี.....	27
2.5.4 วงดนตรีที่ประกอบการซอปี่หรือซอเชียงใหม่.....	29
2.5.5 ทำนองเพลง.....	32
2.5.6 บทขับและเนื้อหาสาระของการซอ.....	38
2.5.7 สถานที่แสดง.....	46
2.6 วาระโอกาสในการแสดง.....	47
2.7 พิธีกรรมความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับซอเชียงใหม่.....	48

	2.7.1 พิธีไหว้ครูขอ.....	48
	2.7.2 การแบ่งครูขอ.....	51
บทที่ 3	เอกลักษณ์ของคณะซอพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง.....	55
	3.1ประวัติพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง.....	55
	3.1.1 ชีวิตครอบครัว.....	55
	3.1.2 ความเป็นพ่อและครูของลูก.....	56
	3.1.3 ประวัติการศึกษา.....	58
	3.2 การสืบทอดซอพื้นเมือง.....	58
	3.3 สมาชิกในคณะหงษ์ทองประคองศิลป์.....	64
	3.4 พิธีกรรมและความเชื่อของคณะหงษ์ทองประคองศิลป์.....	65
	3.4.1 การไหว้ครูบนผามขอ.....	65
	3.4.2 การไหว้ครูขอประจำปี.....	67
	3.5 ระเบียบวิธีการบรรเลงซอตั้งเชิงใหม่ของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง.....	68
	3.6 ระดับเสียงวงปี่จุ่มของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง.....	69
บทที่ 4	วิเคราะห์การบรรเลงซอตั้งเชิงใหม่ของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง.....	76
	4.1 ข้อกำหนดเบื้องต้น.....	76
	4.1.1 สัญลักษณ์ในการบันทึกโน้ต.....	76
	4.1.2 สัญลักษณ์แทนกลวิธีพิเศษต่าง ๆ.....	79
	4.1.3 สัญลักษณ์แสดงการเคลื่อนที่ของเสียงตก.....	79
	4.2 การวิเคราะห์.....	79
	4.2.1 ขอบเขตการวิเคราะห์ทำนองตั้งเชิงใหม่.....	79
	4.2.2 สังกีตลักษณ์.....	80
	4.2.3 วิเคราะห์ทำนองซอตั้งเชิงใหม่.....	81
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	239
	รายการอ้างอิง.....	242
	ภาคผนวก.....	244
	โน้ตซอตั้งเชิงใหม่ โดยพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง.....	245
	ตารางระดับความถี่ของเสียงมาตรฐานดนตรีตะวันตก.....	298
	ตารางเส้นคี่ของอิริก ฟอน ฮอร์นบอสเทล.....	299
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	331

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.	ภาพแผนที่ที่ตั้งจังหวัดเชียงใหม่.....	7
2.	ภาพตราประจำจังหวัดเชียงใหม่.....	8
3.	ภาพดอกไม้และต้นไม้ประจำจังหวัดเชียงใหม่.....	9
4.	ภาพธงจังหวัดเชียงใหม่	9
5.	ภาพการจับชอบ่าเก่า.....	19
6.	ภาพการขอแบบมีคู่ถ้อง.....	21
7.	ภาพการแสดงละครขอ.....	22
8.	ภาพปี่จุม.....	28
9.	ภาพชิงหลวง ลูกสี่.....	29
10.	ภาพวงปี่จุมสาม.....	30
11.	ภาพวงปี่จุมสี่ และช่างขอ.....	31
12.	ภาพตัวอย่างผ้ามขอ.....	46
13.	ภาพตัวอย่างเวที่เฉพาะกิจ.....	47
14.	ภาพแม่จันทร์สม สายธารา ร่วมทำพิธีไหว้ครู.....	48
15.	ภาพพิธีไหว้ครูประจำปี พ่อครูจันทร์ตา เลาคำ.....	49
16.	ภาพรูปเครื่องบูชาในพิธีไหว้ครู.....	50
17.	ภาพพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง เป่าปี่เล็ก.....	55
18.	ภาพบ้านพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง.....	57
19.	ภาพพ่ออุ่นเรือน ภรรยาและบุตรชาย.....	58
20.	ภาพเด็ก ๆ ที่มาเรียนชอที่บ้านพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง.....	60
21.	ภาพปี่จุมที่เจาะรูแล้วจัดไว้เป็นจุม.....	61
22.	ภาพปี่จุมที่ยังไม่ใส่ลิ้น.....	61
23.	ภาพปี่จุมที่ใส่ลิ้นเรียบร้อยแล้ว.....	62
24.	ภาพพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทองเป่าปี่แม่ ในการแสดงที่ประเทศฝรั่งเศส.....	63
25.	ภาพขันครูชอที่บ้านพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง.....	67
26.	ภาพการไหว้ครูประจำปีของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง.....	67
27.	ภาพแสดงเสียงของลูกฆ้องวงใหญ่.....	77

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ล้านนา คือดินแดนที่อยู่ทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ปัจจุบันประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย พะเยา แพร่ น่านและแม่ฮ่องสอน ดินแดนแห่งนี้มีขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม การดนตรีอันเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งสังเกตได้จากภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถตามวัดต่าง ๆ ประเพณีปีใหม่เมือง (สงกรานต์) มหรสพการละเล่น การดนตรี ได้แก่ สะล้อซอซึงขลุ่ย และการขอ เป็นต้น

ธีรยุทธ ขวงศรี (2540: 47) ได้ศึกษาศิลปะวัฒนธรรมของล้านนาโดยศึกษาความโดดเด่นความเหมือนและความแตกต่างทางวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ จนสามารถแบ่งเป็นเขตได้ 3 เขต ดังนี้

เขตที่ 1 เขตวัฒนธรรมเชียงใหม่ ประกอบด้วยพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง

เขตที่ 2 เขตวัฒนธรรมน่าน ประกอบด้วยพื้นที่จังหวัดน่าน แพร่ บางส่วนของจังหวัด เชียงราย พะเยา และอำเภอลับแลจังหวัดอุตรดิตถ์

เขตที่ 3 เขตวัฒนธรรมแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วยพื้นที่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในเขตนี้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแตกต่างไปจากสองเขตแรก

จากการสำรวจข้อมูลในด้านวัฒนธรรมดนตรีพบว่า ในเขตที่ 1 ซึ่งเป็นเขตวัฒนธรรมเชียงใหม่มีการขอเชียงใหม่ มีการประสมวงประกอบการซอด้วยปี่จุมและซึง ในเขตที่ 2 เป็นเขตวัฒนธรรมน่าน มีการขอล่องน่าน มีการประสมวงประกอบการซอด้วยสะล้อ ซึง ส่วนในเขตที่ 3 ไม่ปรากฏว่ามีการขับขอมแต่มีขอมการละเล่นที่เรียกว่า เฮ็ดความ เป็นการขับร้องซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยใหญ่

เขตวัฒนธรรมเชียงใหม่เป็นเขตวัฒนธรรมที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนได้จนถึงปัจจุบัน เนื่องจากมีวัฒนธรรมที่แข็งแกร่ง มีการสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง วัฒนธรรมที่ได้รับการถ่ายทอดมาให้เห็นเด่นชัดได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา ศิลปะ นาฏศิลป์และดนตรี

ในส่วนของดนตรีนั้นมีมหรสพสำคัญที่ถือได้ว่าการบูรณาการทางดนตรีได้อย่างไพเราะและสะท้อนภาพความเป็นตัวตนของชาวล้านนาได้อย่างชัดเจนประการหนึ่ง สิ่งนั้นคือ ซอเชียงใหม่

การขอเชียงใหม่ประกอบด้วย ช่างซอและวงปี่จุมสำหรับบรรเลงประกอบการขับซอ ช่างซอคือผู้ที่ทำหน้าที่ขับซอ ช่างซอที่เป็นหญิงและชายจะขับซอโต้ตอบกัน เรียกว่า คู่ถ้อง ทำการขับบท

วรรณกรรมโดยใช้ปฏิภาณ เนื้อหาที่มาจากนิทานชาดก พระพุทธศาสนา ละคร หรือเรื่องเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ ตามโอกาสอันควรแก่การแสดง

การบรรเลงปี่จุมแต่เดิมนั้นประสมวงด้วยปี่อย่างเดียว ปี่ที่นำมาประสมวงประกอบด้วยปี่หลายขนาด ได้แก่

ปี่แม่หรือปี่แก้ว เป็นปี่ที่มีขนาดใหญ่ที่สุด ทำจากไม้รวก ลึนปี่ทำด้วยโลหะผสม มีรูเปลี่ยนระดับเสียง 6 รู ปี่แม่มีลักษณะเสียงค่อนข้างทุ้มต่ำ

ปี่กลาง เป็นปี่ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับปี่แม่ แต่มีรูเปลี่ยนระดับเสียง 7 รู มีขนาดเล็กกรองจากปี่แม่ ลักษณะเสียงสูงกว่าปี่แม่ ทำหน้าที่คลอเสียงร้องตามบทขอ จึงถือว่าเป็นปี่ที่มีความสำคัญที่สุด

ปี่ก้อย เป็นปี่ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับปี่กลาง มีขนาดเล็กกรองลงมาจากปี่กลาง ลักษณะเสียงสูงกว่าปี่กลาง

ปี่เล็ก เป็นปี่ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับปี่กลางและปี่ก้อย มีขนาดเล็กกรองลงมาจากปี่ก้อย ลักษณะเสียงแหลมสูงกว่าเสียงของปี่ก้อย

ปี่ตัดหรือปี่ก้อยน้อย มีลักษณะเช่นเดียวกับปี่กลาง ปี่ก้อย และปี่เล็ก มีขนาดเล็กที่สุด ลักษณะเสียงแหลมสูงที่สุดในกลุ่ม

ต่อมาจึงได้มีการนำเอาซึ่งลูกสี่เข้ามาประสมวงด้วย โดยส่วนใหญ่ใช้ดำเนินทำนองแทนปี่แม่ จึงเกิดเป็นรูปแบบที่นิยมกันในปัจจุบัน

รูปแบบดั้งเดิมของวงปี่จุมที่ใช้เฉพาะปี่ประสมวงกันนั้นจำแนกได้ 3 ประเภทคือ จุมสาม ประกอบด้วย ปี่แม่ ปี่กลางและปี่ก้อย จุมสี่ประกอบด้วย ปี่แม่ ปี่กลาง ปี่ก้อย และปี่เล็ก จุมห้าประกอบด้วย ปี่แม่ ปี่กลาง ปี่ก้อย ปี่เล็ก และปี่ตัด วงปี่จุมห้านี้เป็นวงที่มีความสมบูรณ์ที่สุด ปัจจุบันหาชมได้ยากเนื่องจากช่างปี่ที่มีความสามารถบรรเลงได้มีจำนวนน้อยลง

รูปแบบปัจจุบันของวงปี่จุมที่นำซึ่งเข้ามาบรรเลงด้วยกันนั้นสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ จุมสาม ประกอบด้วย ปี่กลาง ปี่ก้อย และซึ่ง จุมสี่ ประกอบด้วย ปี่กลาง ปี่ก้อย ปี่เล็ก และซึ่ง

การขอเสียงใหม่ มีระเบียบวิธีการบรรเลงโดยเริ่มจากการบรรเลงขอตั้งเสียงใหม่เป็นอันดับแรก ขอตั้งเสียงใหม่ คือ ชุดของทำนองขอที่บรรเลงต่อกัน 3 ทำนอง คือ ตั้งเสียงใหม่ จะบุ และละม้าย ในการแสดงขอทุกครั้งจะต้องขึ้นต้นด้วยขอตั้งเสียงใหม่เป็นอันดับแรก โดยมีการบรรเลงเป็น 2 แบบคือ แบบเต็มบท และแบบครึ่งบท

แบบเต็มบท เป็นการบรรเลงโดยเริ่มขับขอทำนองตั้งเสียงใหม่ของช่างขอชายเต็ม 1 รอบ และช่างขอหญิงขับขอต่อ อีก 1 รอบ

แบบครึ่งบท เป็นการบรรเลงต่อจากการบรรเลงแบบเต็มบทแต่จะบรรเลงเพียงครึ่งเดียวเพื่อจะบรรเลงทำนองเชื่อมไปสู่ทำนองจะปู้ ทำนองเชื่อมนี้คือส่วนท้ายของทำนองจะปู้ การบรรเลงลักษณะนี้มีชื่อเรียกอีกอย่างว่า ก้ายจะปู้

โดยปกติแล้วในการแสดงขอเมื่อบรรเลงขอตั้งเชียงใหม่จบแล้ว จะต่อด้วยทำนองต่าง ๆ ตามฉันทลักษณ์ของบทขอหรือเรื่องราวที่ช่างขอเตรียมมาแสดง เช่น ทำนองพระลอ ทำนองเชียงแสน ทำนองอื้อ เป็นต้น

การจับขอของชาวล้านนาเป็นที่นิยมและมีจุดเด่นหลายประการ ในด้านบทขอและการบรรเลงดนตรี ดังนั้นจึงมีนักวิชาการทางด้านวัฒนธรรมและดนตรีสนใจศึกษาในด้านนี้หลายท่าน เช่น

1. ผศ.ดร.ประสิทธิ์ เลียวศิริพงศ์ ศึกษาการขอของชาวล้านนาในเขตวัฒนธรรมเชียงใหม่ และเขตวัฒนธรรมน่าน
2. อาจารย์บุรณพันธุ์ ใจกล้า ศึกษาการขอในเขตวัฒนธรรมน่าน โดยศึกษาชอล่องน่านคณะคำผาย นุปิง ศิลปินแห่งชาติ
3. ผศ.จำคม พรประสิทธิ์ ศึกษาวัฒนธรรมการบรรเลงดนตรีไทย ภาคเหนือ โดยได้ศึกษาเกี่ยวกับการขอของเขตวัฒนธรรมเชียงใหม่ และเขตวัฒนธรรมน่าน

จากการที่นักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้วนั้นยังมีประเด็นที่สำคัญที่น่าสนใจศึกษาเพิ่มเติมให้ลึกลงไปในเรื่องละเอียด เช่น การวิเคราะห์ขอตั้งเชียงใหม่ ในด้านระเบียบวิธีการบรรเลงและการวิเคราะห์ทำนองเพื่อค้นหาเอกลักษณ์ที่สำคัญ นอกจากนี้ในด้านสุนทรียะของการบรรเลงขอตั้งเชียงใหม่ก็เป็นสิ่งที่น่าศึกษาเพิ่มเติมเช่นกัน

ในเขตจังหวัดเชียงใหม่มีคณะขอที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมหลายคณะ เช่น คณะของแม่จันทร์สม สายธารา เป็นคณะขอที่มีชื่อเสียงมากท่านมีความสามารถในการจับขอเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นช่างขอที่มีปฏิภาณทางดนตรีที่ยอดเยี่ยม ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายไปทั่วภาคเหนือ ในปี พ.ศ.2539 ท่านได้รับการประกาศเกียรติคุณให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน - จับขอ) ปัจจุบันท่านมีอายุมากจึงได้หยุดรับการแสดงขอ

คณะขอของพ่อบุญศรี รัตนั่ง เป็นคณะขอที่ได้รับความนิยมมากคณะหนึ่ง ท่านเป็นคนเชียงใหม่โดยกำเนิด ได้รับพระราชทานปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรี จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ แต่ก่อนท่านเป็นช่างขอพื้นบ้านรับการแสดงในเขตภาคเหนือ ต่อมาได้เปลี่ยนไปร้องเพลงพื้นบ้านแบบประยุกต์ซึ่งออกไปในแนวเพลงลูกทุ่งมีผลงานเพลงที่นิยมกันเป็นจำนวนมาก

คณะขอของพ่อก้วนดา เชียงดา เป็นคณะขอที่ได้รับความนิยมเช่นกัน ท่านได้รับรางวัลเพชรราชภัฏ – เพชรล้านนา ในปี พ.ศ.2545 จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ท่านเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคณะขอของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง โดยบางครั้งได้ช่วยเหลือกันในด้าน การแสดงดนตรีและการขอ

คณะขอของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง เป็นคณะขออีกคณะหนึ่งที่ได้รับคามนิยมอยู่ในปัจจุบัน และเป็นคณะที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเป็นพิเศษ เนื่องด้วยท่านเป็นผู้ที่ได้รับความนิยมนับถือจากนักดนตรีพื้นบ้านล้านนาโดยทั่วไปว่าเป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถในด้านนี้ ดังเกิดได้จากการรับงานการแสดงอันเป็นอาชีพของท่านซึ่งท่านมีความสามารถในการขับซอล้านนา การบรรเลงปี่จุม อีกทั้งยังสามารถผลิตปี่จุมได้อีกด้วย

พ่ออุ่นเรือน หงษ์ทองได้รับรางวัลเพชรราชภัฏ – เพชรล้านนา ในปี พ.ศ.2545 จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ นอกจากนี้ยังได้รับรางวัลและเกียรติบัตรจากการแสดงขออีกเป็นจำนวนมาก

ผศ.ดร.ประสิทธิ์ เลี้ยวศิริพงษ์ เคยนำคณะขอพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทองไปแสดงในงานเทศกาลชาวตะวันออก (เลโซริยงตาลส์) ถึง 2 ครั้ง คือในปี 2547 และปี 2548 ที่เมืองนองด์ ประเทศฝรั่งเศส

อนึ่งพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง เป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับ โปรแกรมวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่เนื่องจากมีบุตรชายเรียนอยู่ในหลักสูตรดุริยางค์ไทย ชั้นปีที่ 3 ดังนั้นท่านจึงเข้ามาติดต่อกับบุตรชายอย่างสม่ำเสมอและฝ่ายดุริยางค์ไทยได้เชิญท่านมาให้ความรู้และบันทึกผลงานอยู่บ่อยครั้ง ท่านจึงเป็นแหล่งข้อมูลที่มีความพร้อมที่จะให้ข้อมูลในด้านนี้โดยไม่ปิดบังอำพรางด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เลือกคณะขอของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง มาเป็นกรณีศึกษา และคาดหวังว่าการวิจัยครั้งนี้จักเป็นประโยชน์ต่อดนตรีไทยสืบไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาบริบทขอตั้งเชียงใหม่
- 1.2.2 เพื่อศึกษาระบบเสียงของปี่จุมและซิง
- 1.2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ระเบียบวิธีการบรรเลงขอตั้งเชียงใหม่
- 1.2.4 เพื่อศึกษาวิเคราะห์การดำเนินงานของปี่จุมและซิงในการบรรเลงขอตั้งเชียงใหม่

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.3.1 ค้นคว้าเอกสารจากห้องสมุดต่าง ๆ

1.3.1.1 สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3.1.2 ห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3.1.3 ห้องสมุดดนตรีสมเด็จพระเทพรัตนฯ มหาวิทยาลัยมหิดล

1.3.1.4 ห้องสมุดโปรแกรมวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

1.3.2 เก็บข้อมูลภาคสนาม โดยใช้วิธีการจดบันทึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

1.3.3 รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ บุคคลเป้าหมายคือนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญอาวุโส ประกอบด้วย

แม่จันทร์สม	สายธารา	ศิลปินแห่งชาติ
ศศ.ดร.ประสิทธิ์	เลียวสิริพงษ์	นักวิชาการดนตรี
พ่อบุณเรื่อน	หงษ์ทอง	สถาปนิกและช่างเปียโนอาชีพ
พ่อบินตา (จันทร์ตา)	เลาคำ	ประธานสมาคมสืบสานตำนานเปียโน
พ่อก้านดา	เชียงดา	สถาปนิกและช่างเปียโนอาชีพ

1.3.4 รวบรวมข้อมูลจากการบันทึกเสียงการบรรเลงซอด้วงเชียงใหม่จากการบรรเลงวงปี่จุมลี ของพ่อบุณเรื่อน หงษ์ทอง

1.3.5 ศึกษาระบบเสียงของปี่จุมโดยใช้ เครื่อง Auto Chromatic Tuner วัดเสียง

1.3.6 วิเคราะห์ระเบียบวิธีการบรรเลงซอด้วงเชียงใหม่

1.3.6.1 วิเคราะห์รูปแบบการบรรเลง

1.3.6.2 วิเคราะห์กลวิธีในการบรรเลง

1.3.7 วิเคราะห์การดำเนินทำนองและการสอดประสานทำนองของปี่จุมในซอด้วงเชียงใหม่

1.3.7.1 วิเคราะห์การดำเนินทำนองของปี่จุม 3 เล่ม และซิ่ง

1.3.7.2 วิเคราะห์การสอดประสานทำนองของปี่จุมและซิ่ง

1.3.8 วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

1.3.9 นำเสนอข้อมูลเป็นรูปเล่ม

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.4.1 ทราบบริบทการบรรเลงซอตั้งเชียงใหม่
- 1.4.2 ทราบระบบเสียงของปี่จุม
- 1.4.3 ทราบระเบียบวิธีการบรรเลงซอตั้งเชียงใหม่
- 1.4.4 ทราบการดำเนินทำนองและการสอดประสานทำนองของปี่จุมในการบรรเลงซอตั้งเชียงใหม่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2 บริบทของจังหวัดเชียงใหม่

2.1 สังคมและประวัติความเป็นมาของจังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 1 : ภาพแผนที่ที่ตั้งจังหวัดเชียงใหม่ จาก www.chiangmai.go.th

2.1.1 สภาพทางภูมิศาสตร์ จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของประเทศไทย ระหว่างเส้นรุ้งที่ 16 องศาเหนือและเส้นแวงที่ 9 องศาตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1027 ฟุต มีเนื้อที่ประมาณ 20,107 ตารางกิโลเมตร ภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นป่าละเมาะภูเขาที่มีที่ราบอยู่ตอนกลางบริเวณสองฟากฝั่งแม่น้ำปิง มีระยะห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 750 กิโลเมตรโดยทางรถไฟและ 720 กิโลเมตรโดยทางรถยนต์

มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับรัฐฉานของสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพเมียนมาร์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดพุน จังหวัดลำปางและจังหวัดเชียงราย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดตาก

2.1.2 สภาพภูมิอากาศ โดยทั่วไปมีสภาพอากาศค่อนข้างเย็นอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 25.4 องศาเซลเซียส สภาพภูมิอากาศของจังหวัดเชียงใหม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือแบ่งภูมิอากาศออกได้ 3 ฤดู คือ

ฤดูฝน เริ่มตั้งแกลงเดือนพฤษภาคมจนถึงเดือนตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแกลงเดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนกุมภาพันธ์

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแกลงเดือนกุมภาพันธ์จนถึงเดือนพฤษภาคม

2.1.3 การปกครองและประชากร จังหวัดเชียงใหม่แบ่งการปกครองออกเป็น 22 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 204 ตำบล และ1,915 หมู่บ้าน ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอหางดง อำเภอแม่แตง อำเภอสารภี อำเภอสันกำแพง อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอเชียงดาว อำเภอสันทราย อำเภอฝาง อำเภอฮอด อำเภออมก๋อย อำเภอพร้าว อำเภอแม่ริม อำเภอสะเมิง อำเภอจอมทอง อำเภอแม่แจ่ม อำเภอสนป่าตอง อำเภอแม่อาว อำเภอดอยเต่า อำเภอเวียงแหง อำเภอไชยปราการ อำเภอแม่วาง กิ่งอำเภอแม่ออน และกิ่งอำเภอดอยหล่อ

ประชากรส่วนใหญ่นประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาได้แก่อุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม นอกจากนั้นประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรมบริการ ราชการ รัฐวิสาหกิจ ตลอดจนผู้ใช้ฝีมือและงานต่าง ๆ

2.1.4 สัญลักษณ์และเครื่องหมายประจำจังหวัดเชียงใหม่

2.1.4.1 ตราประจำจังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 2 : ภาพตราประจำจังหวัดเชียงใหม่ จาก www.chiangmai.go.th

ตราประจำจังหวัดเชียงใหม่เป็นรูปช้างเผือกหันหน้าตรงในเรือนแก้วซึ่งมีความหมายดังนี้ ช้างเผือก หมายถึง ช้างที่เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่นำทูลเกล้าถวายแด่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยและได้ขึ้นระวางเป็นช้างเผือกเอกประจำรัชการของพระองค์ท่าน

เรือนแก้ว หมายถึง ดินแดนที่พระพุทธศาสนาได้มาตั้งมั่นเจริญรุ่งเรืองซึ่งในอดีตเป็นสถานที่จัดการทำสังคายนาพระไตรปิฎกเมื่อพุทธศักราช 2020

2.1.4.2 ดอกไม้และต้นไม้ประจำจังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 3 : ภาพดอกไม้และต้นไม้ประจำจังหวัดเชียงใหม่ จาก www.chiangmai.go.th

ดอกไม้และต้นไม้ประจำจังหวัดเชียงใหม่ คือดอกทองกวาว (*Butea monosperma kuntze*) และต้นทองกวาว

2.1.4.3 ธงประจำจังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 4 : ภาพธงจังหวัดเชียงใหม่ จาก www.chiangmai.go.th

ธงประจำจังหวัดเชียงใหม่เป็นรูปตราสัญลักษณ์รูปช้างเผือกหันหน้าตรงในเรือนแก้ว

2.1.4.4 คำขวัญประจำจังหวัดเชียงใหม่ คือ

ดอยสุเทพเป็นศรี ประเพณีเป็นสง่า บุปผชาติล้วนงามตา งามล้ำค่านครพิงค์

2.1.5 ประวัติจังหวัดเชียงใหม่โดยสังเขป จาก www.chiangmai.go.th

อาณาบริเวณของเมืองเชียงใหม่ในอดีตเป็นที่ตั้งของเมืองเก่าซึ่งเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรล้านนาไทย อันมีนามว่า “นพบุรีศรีนครพิงค์” กษัตริย์ผู้สร้างนครเชียงใหม่ พ่อขุนเม็งรายมหาราช พระองค์ทรงรวบรวมบ้านเล็กเมืองน้อยบนแผ่นดินล้านนาไทย ให้เป็นผืนปฐพีเดียวกันรวมเป็น

อาณาจักรล้านนาไทยอันกว้างใหญ่ไพศาล พระองค์เป็นพระโอรสผู้สืบเชื้อสายมาจากพระเจ้าลาวจักราชซึ่งเป็นผู้สร้างอาณาจักรโยนก ในระยะที่พ่อขุนเม็งรายกำลังเรืองอำนาจอยู่ในอาณาจักรล้านนาไทยนั้น พ่อขุนรามคำแหงมหาราชกำลังเรืองอำนาจอยู่ในอาณาจักรสุโขทัย และพ่อขุนงำเมืองกำลังเป็นใหญ่อยู่ที่เมืองพะเยากษัตริย์ทั้งสามพระองค์นี้เป็นพระสหายสนิทร่วมน้ำสาบานมาด้วยกัน ฉะนั้นเมื่อพ่อขุนเม็งรายรวบรวมเมืองต่าง ๆ ในอาณาจักรล้านนาไทยเป็นปึกแผ่นแน่นหนา หลังจากนั้น พ.ศ. 1824 พระองค์ก็เสด็จกรีธาทัพเข้าตีนครหริภุญไชย ซึ่งมีพญาธิบาลครองอยู่และเป็นนครที่มั่นคงแข็งแรงที่สุดทางตอนใต้ได้สำเร็จสมพระราชประสงค์แล้วเสด็จเข้าประทับอยู่ในนครหริภุญไชยเป็นเวลาสองปี จึงทรงมอบให้อ้ายฟ้าอำมาตย์ครองนครหริภุญไชยแทนส่วนพ่อขุนเม็งรายได้เสด็จไปสร้างเมืองใหม่ทางทิศตะวันออกของนครหริภุญไชย ครองอยู่ได้สามปีทรงเห็นว่าเมืองใหม่ทำเลไม่เหมาะสมจึงโปรดย้ายราชธานีมาตั้งอยู่ที่แห่งใหม่ริมฝั่งแม่น้ำระมิงค์ มีชื่อว่า “เวียงกุมกาม” (ปัจจุบันอยู่ในตำบลท่าวังตาล อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่) ครองราชย์อยู่จนถึง พ.ศ.1835 ก็เกิดนิมิตประหลาดคลพระทัยให้พ่อขุนเม็งรายไปประพาสป่าและทอดพระเนตรพบชัยภูมิที่จัดสร้างเมืองใหม่พระองค์โปรดให้สร้างที่ประทับชั่วคราว ณ เวียงเล็ก (เมืองเล็ก) หรือเวียงเชียงมั่น (คือบริเวณวัดเชียงมั่นในปัจจุบัน) จากนั้นก็โปรดให้ไพร่พลถางป่า และปรับพื้นที่บริเวณเชิงคดอ้อยช้างหรือคดอ้อยสุเทพในปัจจุบันแล้วโปรดให้เชิญเสด็จพ่อขุนรามคำแหงแห่งกรุงสุโขทัย และพญาเมืองแห่งนครพะเยาพระสหายร่วมน้ำสาบานมาช่วยพิจารณาการสร้างเมืองใหม่เมื่อพระสหายทั้ง 2 พระองค์เสด็จมาถึงและได้เห็นชัยภูมิที่ราบอันสมบูรณ์ริมฝั่งแม่น้ำปิง ตรงเชิงคดอ้อยสุเทพก็พอพระทัย ในที่สุดพ่อขุนเม็งรายก็ทรงดำเนินการสร้างเมืองใหม่โดยให้ขุดคูและสร้างกำแพงเมืองเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าพร้อมทั้งโปรดให้สร้างปราสาทราชมณเชียรและบ้านเรือนในปี พ.ศ.1839 พ่อขุนเม็งราย พ่อขุนรามคำแหงและพญาเมืองก็พร้อมใจกันขนานนามพระนครแห่งใหม่ว่า “นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่” เรียกกันเป็นสามัญว่า “นครพิงค์เชียงใหม่” ต่อจากนั้นพ่อขุนเม็งรายก็ทรงประกอบพิธีปราบดาภิเษกเป็นกษัตริย์ปกครองอาณาจักรล้านนาไทย ราชธานีอยู่ที่ นครเชียงใหม่ ทรงเป็นต้นราชวงศ์เม็งรายครองราชย์อยู่จน พ.ศ.1860 วันหนึ่งขณะที่พ่อขุนเม็งรายกำลังเสด็จประพาสตลาดกลางนครเชียงใหม่ได้เกิดฝนตกอย่างหนัก จนอัสนีบาตได้ตกต้องพระองค์สิ้นพระชนม์เมื่อพระชนมายุได้ 79 พรรษาและมีเชื้อสายของพ่อขุนเม็งรายได้ปกครองอาณาจักรล้านนาไทยต่อเนื่องกันมา

เมืองเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางของอาณาจักรล้านนาไทยสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน ตกเป็นเมืองขึ้นของกรุงศรีอยุธยา และประเทศพม่าอยู่หลายยุคหลายสมัย จนครั้งสุดท้ายในสมัยกรุงธนบุรีพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงตีนครเชียงใหม่ได้จากประเทศพม่าเมื่อปี พ.ศ.2317 แล้วทรงกวาดล้างอิทธิพลของพม่าจากล้านนาไทยได้สำเร็จ เมืองเชียงใหม่จึงกลับมาเป็นประเทศราชของกรุงธนบุรีและ

กรุงรัตนโกสินทร์จนสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้ทรงสถาปนา “พญากาวิละ” (กาวิละ ณ เชียงใหม่) ขึ้นเป็นเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ ซึ่งเป็นต้นตระกูล ณ เชียงใหม่ สืบต่อมา 9 พระองค์ มีเจ้านารัฐเป็นองค์สุดท้ายถึงสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ.2440 ทรงยุบเมืองประเทศราชเข้ากับอาณาจักรไทย แบ่งการปกครองราชอาณาจักรออกเป็นมณฑล ได้ยกเมืองเชียงใหม่ขึ้นเป็นมณฑลพายัพ และต่อมาภายหลังได้ยกเลิกเมืองเชียงใหม่ จึงเป็นจังหวัดมาจนถึงปัจจุบันนี้ รวมระยะเวลาที่เชียงใหม่ได้เป็นราชธานีอาณาจักรล้านนาไทย ตั้งแต่ พ.ศ.1839 จนถึง พ.ศ.2540 ได้ 700 ปี

2.2 ประเพณีสำคัญของจังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่มีความเจริญทางด้านประเพณีและวัฒนธรรมเป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นศูนย์กลางของเศรษฐกิจ สังคมการเมืองการปกครองมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประเพณีที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นประเพณีหลักของชาวล้านนาโดยทั่วไป ซึ่งมีความแตกต่างกันบ้างในเรื่องของรายละเอียด ตามท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

ประเพณีที่จะนำมากล่าวต่อไปนี้เป็นประเพณีที่มีความสัมพันธ์กับการขับชอเชียงใหม่โดยที่การขับชอเชียงใหม่ส่วนใหญ่เข้าไปมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการให้ความบันเทิงในงานประเพณีเหล่านั้น

มณี พยอมยงค์ (2527 : 178) ได้แบ่งประเพณีของชาวล้านนาไว้ 2 ลักษณะ คือ ประเพณีในรอบ 12 เดือน และประเพณีที่ทำเป็นครั้งคราวหรือเฉพาะกิจ

2.2.1 ประเพณีในรอบ 12 เดือน

เดือนเก็ง (ตรงกับเดือน 11 ของทางภาคกลาง) ประมาณเดือนตุลาคม ประเพณีในเดือนนี้ได้แก่

- ประเพณีทานก๋วยสลาก (สลากภัต)
- ประเพณีทอดกฐิน
- ประเพณีทอดผ้าป่า

เดือนยี่ (ตรงกับเดือน 12 ของทางภาคกลาง) ประมาณเดือนพฤศจิกายน ประเพณีในเดือนนี้ได้แก่

- ประเพณีล่องสะเปา (ลอยกระทง)
- ประเพณีตั้งธรรมหลวง (เทศน์มหาชาติ)
- ประเพณีทอดกฐิน (ตั้งแต่เดือนยี่เป็ง)

- ประเพณีทอดผ้าป่า

เดือนสาม (ตรงกับเดือนอ้ายของทางภาคกลาง) ประมาณเดือนธันวาคม ประเพณีที่สำคัญในเดือนนี้ได้แก่

- ประเพณีตั้งธรรมหลวง
- ประเพณีปอยหลวง (งานฉลองถาวรวัตถุ)

เดือนสี่ (ตรงกับเดือน 2 ของทางภาคกลาง) ประเพณีเดือนมกราคม ประเพณีในเดือนนี้ได้แก่

- ประเพณีตั้งธรรมหลวง
- ประเพณีปอยหลวง
- ประเพณีฟ้อนผีปู่ ย่า

เดือนห้า (ตรงกับเดือน 3 ของทางภาคกลาง) ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ประเพณีที่สำคัญในเดือนนี้ได้แก่

- ประเพณีมาฆบูชา
- ประเพณีปอยหลวง
- ประเพณีฟ้อนผีปู่ ย่า

เดือนหก (ตรงกับเดือน 4 ของทางภาคกลาง) ประมาณเดือนมีนาคม ประเพณีที่สำคัญในเดือนนี้ได้แก่

- ประเพณีบวชลูกแก้ว
- ประเพณีปอยหลวง
- ประเพณีฟ้อนผีปู่ ย่า

เดือนเจ็ด (ตรงกับเดือน 5 ของทางภาคกลาง) ประมาณเดือนเมษายน ประเพณีสำคัญในเดือนนี้ได้แก่

- ประเพณีบวชลูกแก้ว
- ประเพณีปอยหลวง
- ประเพณีฟ้อนผีปู่ ย่า
- ประเพณีสงกรานต์
- ประเพณีรดน้ำดำหัว
- ประเพณีสงฆ์พระพุทธรูปและสงฆ์พระธาตุตามวัดต่าง ๆ

เดือนแปด (ตรงกับเดือน 6 ของทางภาคกลาง) ประมาณเดือนพฤษภาคม ประเพณีที่สำคัญได้แก่

- ประเพณีบวชลูกแก้ว
- ประเพณีปอยหลวง
- ประเพณีฟ้อนผีปู่ ย่า

เดือนเก้า (ตรงกับเดือน 7 ของทางภาคกลาง) ประมาณเดือนพฤศจิกายน ประเพณีที่สำคัญในเดือนนี้ได้แก่

- ประเพณีปอยหลวง
- ประเพณีบวช – เป็ก (บรรพชา - อุปสมบท)

เดือนสิบ (ตรงกับเดือน 8 ของทางภาคกลาง) ประมาณเดือนกรกฎาคม ประเพณีที่สำคัญในเดือนนี้ได้แก่

- ประเพณีถวายเทียนเข้าพรรษา

เดือน 11 (ตรงกับเดือน 9 ของทางภาคกลาง) ประมาณเดือนสิงหาคม ในช่วงเวลานี้อยู่ในระหว่างการเข้าพรรษาของพระภิกษุสงฆ์ ดังนั้นวิถีชีวิตเป็นไปโดยปกติของชาวล้านนาเท่านั้น

เดือน 12 (ตรงกับเดือน 10 ของทางภาคกลาง) ประมาณเดือนกันยายน ประเพณีที่สำคัญในเดือนนี้ได้แก่

- ประเพณีตานก๋วยสลาก (สลากภัต)

ประเพณีทั้ง 12 เดือนนี้มีการหาการแสดงออกไปแสดงทั้งสิ้น ยกเว้นเฉพาะประเพณีฟ้อนผีปู่ ย่าเท่านั้นที่ในช่วงป่าดงเมืองในการประกอบพิธีกรรมจึงไม่นิยมนำแสดง

พ่ออุ้นเรือน หงษ์ทอง กล่าวถึงการออกงานแสดงในประเพณีต่าง ๆ นี้ว่า

“ช่วงที่มีงานมากที่สุดเป็นช่วงปีใหม่ (สงกรานต์) เพราะทั้งงานฉลองต่าง ๆ งานคำหัว งานบวช ปอยหลวงช่วงนั้นงานจะมาก ช่วงเข้าพรรษาเดือนแรกงานจะน้อยแต่พอเข้าเดือนเที่ยงงานก็เยอะเหมือนเดิม ทั้งปีจะมีงานน้อยอยู่ประมาณซัก 2 เดือนตอนเข้าพรรษาใหม่ ๆ เท่านั้น” (อุ้นเรือน หงษ์ทอง, สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2550)

2.2.2 ประเพณีที่ทำเป็นครั้งคราว

ประเพณีที่ทำเป็นครั้งคราวนี้เป็นประเพณีที่เกิดขึ้นเป็นบางโอกาสตามแต่เหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ ประเพณีงานศพ ประเพณีสืบชะตา ประเพณีการแต่งงาน ประเพณีสู่ขวัญ และประเพณีปอยข้าวสังข์ เป็นต้น

ประเพณีที่ทำเป็นครั้งคราวนี้ ใช้การแสดงขอประกอบในงานได้ทุกงาน แต่งานศพจะไม่นิยมหาขอมมาแสดงจะนิยมในช่วงปี๊ดหรือวงสะล้อ - ซึง มากกว่า (บุญยัง กั้นชวงค์, สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2550)

2.3 ดนตรีและการแสดงในวัฒนธรรมล้านนา

ดนตรีและการแสดงของชาวล้านนาที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่เกี่ยวเนื่องอยู่กับความเชื่อและความศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ ดนตรีและการแสดงที่สำคัญได้แก่

2.3.1 การฟ้อน การฟ้อนเป็นการแสดงที่มีมากมายอยู่ในวิถีชีวิตของชาวล้านนาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การฟ้อนที่สำคัญได้แก่

2.3.1.1 การฟ้อนเมือง เป็นการฟ้อนที่ใช้นำขบวนแห่ในงานสำคัญต่าง ๆ เช่น งานปอยหลวง งานสงกรานต์ เป็นต้น ในช่วงเวลากลางวันช่วงฟ้อนจะต้องสวมเสื้อขาว เรียกว่า ฟ้อนเสื้อ ส่วนในเวลากลางคืนนิยมให้ช่วงฟ้อนถือเทียน เรียกว่า ฟ้อนเทียน

2.3.1.2 การฟ้อนผี เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในเรื่องผีหรือวิญญาณของบรรพบุรุษ การฟ้อนประเภทนี้เป็นการฟ้อนที่อยู่ในพิธีกรรม

2.3.1.3 การฟ้อนเจิง ฟ้อนดาบ เป็นการฟ้อนที่แสดงศิลปะของการต่อสู้ป้องกันตัว เปรียบเทียบได้กับ รำดาบและรำมวยของทางภาคกลาง

2.3.2 การละเล่นพื้นบ้านล้านนา เป็นการละเล่นที่นิยมในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งนิยมเล่นในเทศกาลสำคัญ เช่น เทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น การละเล่นที่สำคัญและยังมีปรากฏอยู่ เช่น การเล่นบะกอง การเล่นม้ากคอก การเล่นเชือก และการเล่นผีนางด้ง (ทรงศักดิ์ ปรากฏวัฒนธรรม 2538: 108 - 109)

2.3.3 ดนตรีพื้นบ้านล้านนา ดนตรีพื้นบ้านล้านนาที่ปรากฏและเป็นที่ยอมรับกันอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่

2.3.3.1 การบรรเลงกลองล้านนา

ล้านนาเป็นดินแดนที่มีความนิยมในด้านการบรรเลงกลองเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงปรากฏกลองประเภทต่าง ๆ เป็นจำนวนมากและนิยมใช้บรรเลงตามโอกาสต่าง ๆ กลองที่ได้รับความนิยมได้แก่ กลองหลวง กลองชัยยะมงคล กลองสะบัดชัยโบราณ กลองสะบัดชัยปัจจุบัน กลองปูจา กลองแหว่ กลองปูลู่ กลองกั้นยาว กลองซึ้งบ่อม กลองซึ้งมอง กลองมองเซิง และกลองปั้งปั้ง เป็นต้น

2.3.3.2 การบรรเลงวงปี่พาทย์พื้นเมืองล้านนา วงปี่พาทย์พื้นเมืองล้านนาหรือที่เรียกว่า “วงปี่าด” เป็นวงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องตีและเครื่องเป่าล้านนา วงปี่าดใช้สำหรับบรรเลงในงานศพและในประเพณีพื้อนผี

วงปี่าดประกอบด้วยเครื่องดนตรีต่อไปนี้

1. ระนาดเอก
2. ระนาดทุ้ม
3. ระนาดเหล็ก
4. ฆ้องวง
5. ฆ้องอ้อย
6. ฉาบเล็ก (แสด)
7. ฉาบใหญ่ (สว่า)
8. แฉ
9. กลองเต่งถึง

2.3.3.3 การบรรเลงเครื่องสายล้านนา ได้แก่

1) การบรรเลงเป็ยะ เป็ยะเป็นเครื่องดนตรีล้านนาที่เกือบจะสูญไปแล้ว ต่อมาภายหลังได้มีนักดนตรีและนักวิชาการทางด้านดนตรีได้พยายามอนุรักษ์และสืบทอดกันจนเป็นที่นิยมขึ้นมาอีกครั้งในปัจจุบันเป็ยะเป็นเครื่องดนตรีที่มีวิวัฒนาการจากพินน้ำเต้าเป็นพิณตระกูลเดียวกับพิณธนู แต่เดิมเป็นพิณสายเดี่ยวต่อมาได้พัฒนาให้มีจำนวนสายเพิ่มขึ้นตั้งแต่ 2 สาย 3 สาย 4 สาย และ 7 สาย ตามลำดับ (จำคม พรประสิทธิ์ 2549 : 126)

ในสมัยโบราณนิยมใช้เป็ยะบรรเลงคนเดียว ปัจจุบันได้พัฒนาบรรเลงร่วมกันเป็นวงทำให้เกิดความไพเราะไปอีกรูปแบบหนึ่ง

2) การบรรเลงวงสะล้อ – ซึง เป็นวงดนตรีที่ใช้เครื่องสายเป็นหลักนิยมใช้บรรเลงในโอกาสต่าง ๆ เช่น ให้ความบันเทิงในงานมงคลและงานอวมงคลได้ทุกประเภท

เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงสะล้อ – ซึง ได้แก่

1. สะล้อ
2. ซึง
3. ขลุ่ย
4. กลองโป่งปึ้ง
5. ฉาบเล็ก

2.3.3.4 การบรรเลงวงปี่จุม การบรรเลงวงปี่จุมเป็นการบรรเลงวงดนตรีสำหรับประกอบการชอเชียงใหม่ เป็นที่นิยมกันมานานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นิยมบรรเลงในงานประเพณีต่าง ๆ เช่น ประเพณีสงกรานต์ งานแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น รายละเอียดเกี่ยวกับการบรรเลงปี่จุมและการชอเชียงใหม่จะกล่าวโดยละเอียดต่อไป

2.4 ความหมายของชอ

ชอเชียงใหม่ เป็นมหรสพที่สำคัญอย่างหนึ่งในเขตวัฒนธรรมเชียงใหม่ซึ่งผู้วิจัยได้พยายามศึกษาค้นคว้ามาโดยละเอียดมีเนื้อหาที่น่าสนใจดังนี้

2.4.1 ความหมายของชอ

นักวิชาการได้ให้คำจำกัดความของคำว่า ชอ ไว้หลายท่าน ดังนี้

มณี พยอมยงค์ (2529: 169) ได้ให้ความหมายของคำว่าชอไว้ว่า ชอคือการขับร้อง ของชาวล้านนา ซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภท คือ ประเภทขับร้องเดี่ยวเรียกว่า ชอป๊อด และประเภทขับร้องคู่เรียกว่า ชอคู่ถ้อง อาจจะเป็นชายกับชายหรือหญิงกับชายก็ได้ บางครั้งไม่มีดนตรีประกอบ

ยงยุทธ ธีรศิลป์ และทวิศักดิ์ ปิ่นทอง (2535: มป.น) ได้กล่าวถึงชอว่า ชอเป็นการแสดงขับลำนำโต้ตอบกันระหว่างชาย 1 คนกับหญิง 1 คน มีดนตรีบรรเลงคลออยู่ตลอดเวลา มีเนื้อหาเกี่ยวกับพิธีกรรมต่าง ๆ เนื้อหาเป็นไปตามแบบแผนที่จดจำสืบต่อกันมาบ้างเป็นไปตามปฏิภาณของผู้ที่ชอบ้างท่องทำนองชอมีอยู่หลายอย่างต่าง ๆ กัน

สิริกร ไชยมา (2546: 3) ได้อธิบายความหมายว่า ชอเป็นภาษาคำเมือง ภาษาล้านนา เนื้อหาหมายถึง ขับ ขับร้อง ร้องเพลง หรือเพลงพื้นบ้านล้านนาชนิดหนึ่ง

อารยัน เลาสัตย์ (2526: 8) ได้กล่าวถึงชอว่าเป็นการร้องที่นิยมกันมากทางภาคเหนือ เป็นลำนำเพลงอย่างหนึ่งที่นักร้องชายหญิงร้องกันมาแต่โบราณแล้ว นักร้องเพลงชอนี้ทางภาคเหนือเรียกว่า “ช่างชอ”

ทรงศักดิ์ ปรางวัฒนกุล (2531: 5) ได้กล่าวถึงชอว่าเป็นการขับร้องเพลงปฏิพากย์แบบเดียวกับ “ลำ” ของอีสาน “ขับ” ของชาวไทลื้อและชาวโซ่ง “เฮ็ดความ” ของชาวไต (ไทยใหญ่) “เส็น” ของชาวไทจีน (ไทยจีน) และเพลงโคราช เป็นต้น

จากข้อสังเกตและการนิยามความหมายของคำว่าชอตามที่นักวิชาการได้กล่าวถึง ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ชอ หมายถึง การขับร้องเพลงพื้นบ้านล้านนาที่เป็นนิทาน ตำนาน และชาดกต่าง ๆ นอกจากนั้นยังได้ใช้การค้นซึ่งเกิดจากปฏิภาณกวีของผู้ขับร้องดำเนินเนื้อเรื่องให้สนุกสนาน

2.4.2 ประวัติความเป็นมา

ต้นกำเนิดของขอเซียงใหม่ไม่มีหลักฐานปรากฏชัดเจน มีเพียงข้อสังเกตของนักวิชาการด้านล้านนาคดีศึกษาที่สำคัญ ได้แก่

มณี พยอมยงค์ (2529: 170 - 171) ได้เขียนเกี่ยวกับเรื่องเล่าและตำนานในการเกิดขอเซียงใหม่ไว้ 2 ประการคือ

ประการแรกเป็นเรื่องเกี่ยวกับพระอรหันต์รูปหนึ่งมีดำริในการสอนธรรมะให้แก่ประชาชน จึงได้คิดวิธีเขียนคำสอนให้มีสัมผัสคล้องจองกันในงานองเสนาะเพื่อให้ผู้ฟังสนใจ และจดจำได้ง่าย ต่อมาภายหลังคำสอนด้วยทำนองเสนาะ ดังกล่าวได้วิวัฒนาการมาเป็นขอเซียงใหม่ประชาชนนำมาร้องเล่นกันแพร่หลายทั่วไป

ประการที่สอง เป็นเรื่องเกี่ยวกับชายหนุ่มและหญิงสาวที่อยู่คนละฝากของลำห้วยด้วยความรักที่มีต่อกันจึงได้ร้องรำพันถึงความรู้สึกที่มีต่อกันรัก ต่างฝ่ายต่างร้องโต้ตอบกันและคิดหาคำที่มีสัมผัสอันไพเราะต่อมาได้อยู่กินเป็นสามีภรรยา กัน ภายหลังภรรยาได้ถูกโจรป่าจับตัวไปเรียกค่าไถ่ ฝ่ายสามีจึงได้ออกจากป่าเดินทางเพื่อไปหาทรัพย์สิ่งของมาไถ่ตัวภรรยา ระหว่างทางได้ประสบกับอุปสรรคและความทุกข์ยากมากมายนานปีการและด้วยความคิดถึงภรรยา จึงได้พำนักเพื่อร้องรำพันเป็นบทร้อยกรองทำนองเสนาะนอกจากนั้นยังได้ร้องทำนองเสนาะนี้แลกรอาหารและทรัพย์เงินทองเพื่อประทังชีวิต ชาวบ้านได้นำคำร้องทำนองเสนาะนี้ไปร้องเล่นกันจนเป็นที่แพร่หลายและได้กลายเป็นต้นกำเนิดของเซียงใหม่ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

นอกจากเรื่องเล่าและตำนาน ดังกล่าวแล้วยังมีนักวิชาการหลายท่านได้สนใจศึกษาข้อมูลจากวรรณกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีข้อความที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์ของขอเซียงใหม่ได้เช่น

บูรณพันธุ์ ใจกล้า (2545: 24 - 25) ได้ศึกษาบทประพันธ์วรรณกรรมคำว กลอนขอเซียงดุงของชาวไทจีนที่ได้แต่งไว้ประมาณปี จ.ศ.1388 - 1311 ซึ่งปริวรรตเป็นภาษาไทยโดยคณะของ ดร.อนาโตล โรเจอร์ เป็ลติเยร์ ในปี พ.ศ.2537 มีข้อความสำคัญบางส่วนของบทประพันธ์ที่ได้กล่าวถึงขอ ดังต่อไปนี้

หน้า 23 วรรคที่ 2

ยังแห่กลอนขอ	ด้วยสภาวะ	กลัวผิดรู้วั้น	หนักเบา
หลอนได้ลวงล้ำ	กรรมแห่งสามเถา	ขอขมาเอา	ละลือโทษซ้ำ
ส่งบุญกุศล	ชั้วนี้ชาติหน้า	หื้อสมวาทา	เที่ยงแท้

หน้า 23 วรรคที่ 3

ตามคำจุมณา	พระองค์เจ้าแล้	หากปลงหลันหื้อ	ขง <u>ขอ</u>
------------	----------------	----------------	--------------

ปีกลายขวบทัด	พวยพระเจ้าหนอ	มีพะยะคำ <u>ขอ</u>	จิมในหอห้อง
ปีนึ่กั๊นอ	แม่คอดคปล้อง	พี่จักลองดู	แต่งคิด

นอกจากนั้นในบทประพันธ์ลิลิตพระลอยังมีข้อมูลซึ่งแสดงบริบททางขอในวัฒนธรรมล้านนา ได้แก่

รำขบทที่ 12

<u>ขับ</u> ชอชอชอ	ถาถุกกษัตริย์เจ้าช้าง	ชั้นแท้ใครเทียบ	เทียบนา
-------------------	-----------------------	-----------------	---------

รำขบทที่ 369

อย่าหมองใจหนุ่มหน้า	บรรทมถ้าพระลอ	เผื่อจะ <u>ชอก</u> ล่อมแก้ว	กล่าวแล้ว
---------------------	---------------	-----------------------------	-----------

สองนางนอน พี่เลี้ยงกรกอดบาท ชอกล่อมนาฏแน่ ณ เกล้า นอนแม่นอนเทอญนะเจ้า พี่เลี้ยงทั้งสองอ่อนนา

โคลงบทที่ 21

<u>ขับ</u> ชอชอราชเทียร	ทุกเมือง
-------------------------	----------

ถาถ่าพระล่อเลื่อง	ทั่วหล้า
-------------------	----------

โคลงบทที่ 373

สองฟังสองพี่เลี้ยง	สอง <u>ชอ</u>
--------------------	---------------

<u>ชอ</u> ว่าพระล่อเลื่อง	จักเต้า
---------------------------	---------

โคลงบทที่ 374

สองธิดาหลับแล้ว	สองพระพี่เลี้ยงแก้ว
-----------------	---------------------

ชอกล่อมท้าวกลอยหลับ เล่านา

จากบทวรรณกรรมเรื่องลิลิตพระลอตามที่ได้ยกขึ้นมาให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของขอที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในล้านนา สมฤทธิ์ ลือชัย (2534: 18) ได้แสดงความคิดเห็นว่าเรื่องราวของขอในบทประพันธ์ดังกล่าวไม่ได้เป็นต้นกำเนิดของการขอเชียงใหม่เนื่องจากบทประพันธ์ดังกล่าวเกิดขึ้นภายหลังการกำเนิดของอาณาจักรล้านนาแล้ว ขอเชียงใหม่ควรจะเกิดขึ้นตั้งแต่การรวมตัวของชนชาติล้านนาเป็นปึกแผ่น เมื่อประมาณ 700 ปีที่ผ่านมา ดังนั้นควรเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.1839 ในสมัยพญามังรายมหาราชเป็นต้นมา

มณี พยอมยงค์ (2536:153) ได้ศึกษาถึงบทวรรณกรรมคร่าวหงส์เหินของเจ้าสุริยวงศ์ ตอนที่กล่าวถึงประเพณีทูลพระขวัญ มีเนื้อหากล่าวถึงขอในตอนหนึ่ง ดังนี้

เอาหัวหมูเจ๊ก ใส่ถาดมากอง

สิบสองหัวของ ใส่ขันครบถ้วน
 เหล้นทุกภาษา บ่หื้อขาดถ้วน
 ยิงชอนนั้นเคือคซ่าว
 ตีตะกวย ประทานหมากพร้าว
 ผ่าควบหื้อเคิมพัน

นอกจากนั้นลมูล จันทร์หอม (2533:60) ได้กล่าวถึงการขับชอว่ามีปรากฏอยู่ในมหาดิถ่านนา สิริกร ไชยมา (2546: 10) ได้แสดงหลักฐานข้อมูลของการขับชอที่ไปปรากฏอยู่ในรายวมหาดิถ่านนา ในกัณท์มัทธิ และกัณท์มหาราช ไว้ดังนี้

“สรในจักหื้อลัน สนันด้วยเมงตรา
 จากับเสียงชอและปี นันทุกที่อือทือ”
 (จากรายวมหาดิถ่านนา กัณท์มัทธิลานผูก)

“ทองกลางใสแสงสว่าง เกาะหม่องซ่างโรยรน
 คนฝูงซ่างขับชอและจ้อย ยังเต้าน้อยอือกระโลง”
 (รายวมหาดิถ่านนา กัณท์มหาราช ลานผูก ฉบับแปลกลับ ของเก่า)

จากเรื่องเล่าตำนานและข้อมูลทีปรากฏอยู่ในวรรณกรรมถ่านนาและข้อสันนิษฐานของนักวิชาการ ดังทีได้กล่าวมาตั้งแต่ต้นมารดสรุปได้ว่า ชอเชียงใหม่มีต้นกำเนิดมาจากวิถีธรรมในพระพุทศาสนาและวิถีชีวิตของชาวถ่านนา มีมาไม่น้อยกว่า 700 ปี คือไม่ต่ำกว่า ปี พ.ศ.1839 ซึ่งตรงกับสมัยของพระยามังรายมหาราช

ภาพที่ 5 : ภาพการขับชอบ่าเก่า

2.4.3 ประเภทของซอ

จากการออกเก็บข้อมูลภาคสนามและข้อมูลจากเอกสารตำราของนักวิชาการต่าง ๆ สามารถแยกประเภทของซอออกได้ดังต่อไปนี้

2.4.3.1 ประเภทของซอที่เรียกชื่อตามองค์ประกอบของเครื่องดนตรีที่เข้ามาประสมการแบ่งซอประเภทนี้อีกคือหลักการประสมวงดนตรีที่ใช้เครื่องดนตรีที่แตกต่างกัน ได้แก่

1) ซอซึงหรือซอล่องน่าน คือซอที่มีต้นกำเนิดที่จังหวัดน่านและนิยมแพร่หลายทั่วไปในเขตจังหวัดน่าน แพร่ พะเยา และเชียงราย (บูรณพันธุ์ ใจกล้า: 2545,26) ซอประเภทนี้มีสมาชิกประมาณ 6-7 คน ประกอบด้วย ซ่างซอชาย 1 คน ซ่างซอหญิง 1 คน ซ่างพ็อนหญิง 2 คน ซ่างสะล้อ 1 คน ซ่างซึง 1 คน

ทำนองที่นิยมใช้ในการขับซอซึงได้แก่ ทำนองคาค่าน่าน ทำนองลับแลง และทำนองปิ่นฝ้าย เป็นต้น การขับซอซึงหรือซอล่องน่านนี้ มีลีลาการขับซ้ากว่าซอเชียงใหม่

2) ซอปี่หรือซอเชียงใหม่ คือ ซอที่นิยมกันในเขตวัฒนธรรมเชียงใหม่ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย แพร่ และแม่ฮ่องสอน ลักษณะของการประสมวงที่ใช้ประกอบการขับซอประเภทนี้ ประกอบด้วยปี่จุมเป็นหลัก ต่อมาได้มีการนำเอาซึงเข้าร่วมประสมวงด้วย

ซอปี่หรือซอเชียงใหม่เป็นซอที่มีลีลาจังหวะกระชับและรวดเร็วกว่าซอซึง (ซอล่องน่าน) ทำนองเพลงที่นิยมใช้ในซอประเภทนี้ ได้แก่ ทำนองตั้งเชียงใหม่ ทำนองละม้าย ทำนองจะปู้ ทำนองอ้อ ทำนองพระลอ เป็นต้น

3) ซอสตริง คือ ซอที่ประยุกต์ขึ้นโดยใช้เครื่องดนตรีสากลประเภทที่ใช้สายดีดเป็นหลักได้แก่ กีตาร์ไฟฟ้า สำหรับเล่นคอร์ด (chord) และ โซโล (solo) กีตาร์เบสไฟฟ้า คีย์บอร์ด (keyboard) และกลองชุด

การขับซอสตริงนั้นซ่างซอ ต้องขับซอไปกับวงดนตรีประยุกต์ดังกล่าวซึ่งทำให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนานเร้าใจไปกับเสียงประกอบของวงดนตรี เป็นที่นิยมของคนรุ่นใหม่ซึ่งมีวัยอยู่ในระหว่างวัยรุ่น (อุ้นเรือน หงษ์ทอง, สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2549)

การซอประเภทนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แล้วเห็นว่าเกิดจากสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะการรับเอาวัฒนธรรมดนตรีของชาวตะวันตกที่เข้ามาตั้งแต่สมัยรัชการที่ 4 และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันทำให้มีการผสมผสานจนเกิดเป็นซอสตริง ดังกล่าว

ซอสตริงนั้นได้เกิดขึ้นประมาณ พ.ศ.2543 (บูรณพันธุ์ ใจกล้า, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2550) เมื่อเปรียบเทียบกับการแสดงหมอลำของชาวไทยในภาคอีสานนับได้ว่าซอสตริงของล้านนาเกิดขึ้นมาที่

หลังมาก จากจุดนี้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าวัฒนธรรมดนตรีของชาวล้านนาโดยเฉพาะในเรื่องของการขับชอนนั้นมีจุดแข็งทางวัฒนธรรมมาก จึงทำให้เกิดการผสมผสานและประยุกต์เอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาได้ยาก

2.4.3.2 ประเภทของชอนที่เรียกตามจำนวนของผู้นำเสนองานและองค์ประกอบในการชอน

1) ชอนเดี่ยวหรือชอนป้อด คือชอนที่มีลักษณะการขับคนเดียวไม่มีข้อกำหนดว่าจะเป็นชายหรือหญิง เนื้อหาในการชอนส่วนใหญ่ดำเนินไปเกี่ยวกับเรื่องเล่าหรือนิทาน ชาคคต่าง ๆ

2) ชอนคู่หรือชอนแบบมีคู่ถ้อง คือชอนที่มีการโต้ตอบกันระหว่าง หญิงกับชาย ชายกับชาย หรือหญิงกับหญิง ชอนในลักษณะนี้มีเนื้อหาในการชอนได้กว้างตั้งแต่เรื่องเล่านิทาน ตำนานชาคค ไปจนถึงเพลงปฎิพากย์

ภาพที่ 6 : ภาพการชอนแบบมีคู่ถ้อง

3) ละครชอน คือการชอนที่มีพัฒนามาจนถึงขั้นที่แสดงเรื่องราวพร้อมกับมีตัวประกอบการแสดงให้ผู้ฟังได้ชม นอกจากนั้นในขณะที่แสดงสามารถหยุดพูดจาสนทนากันตามบทและเนื้อหาในเรื่องได้และยังใช้วิธีการบรรยายในการดำเนินเรื่องได้ด้วย

ละครชอนพบมากในเขตวัฒนธรรมเชียงใหม่ โดยเฉพาะคณะชอนไอ้เก่าอี่ต๋วม คณะบุญศรีรัตน์ และคณะวิฑูรย์ ใจพรม เป็นคณะที่มีชื่อเสียงมากในปัจจุบัน (กวันดา เชียงตา, สัมภาษณ์, 16 มกราคม 2550)

ภาพที่ 7 : ภาพการแสดงละครขอ

2.4.3.3 ประเภทขอที่แบ่งตามลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาสาระ การแบ่งประเภทของขอด้วยวิธีนี้เป็นการแบ่งตามลักษณะ

1) ขอคืนเป็นขอที่ใช้ไหวพริบและปฏิภาณของช่างขอจับขอไปตามสถานการณ์ที่ได้พบเห็นในปัจจุบันหรือเข้าไปตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เช่น เชิญชวนแขกผู้มีเกียรติให้เข้ามาสู่บริเวณงาน อวยพรให้แก่คู่บ่าวสาว หรืออวยพรให้แก่เจ้าภาพ เชิญรับประทานอาหารเที่ยวสาว ต่าง ๆ

แม่บัวซอน ถนอมบุญ ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการขอคืน ไว้ว่า

“การขอแบบไหวพริบนี้ นานกว่าจะทำได้ ต้องรู้จักกลิ่นทลัษณ์ของขอแต่ละทำนองและรู้ภาษาเมืองเป็นอย่างดี ถึงจะสามารถขอได้อย่างราบรื่นไพเราะ ขอแบบนี้ยากกว่าการขอเรื่องที่มีต้นฉบับให้ดูได้” (บัวซอน ถนอมบุญ, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2550)

การขอประเภทนี้ช่างขอต้องมีประสบการณ์และความสามารถสูงมากเปรียบเทียบกับ การคืนกลอนสดในเพลงพื้นบ้านของทางภาคกลาง

2) ซอตามรูปแบบ เป็นซอที่ได้วางโคลงเรื่องรูปแบบและเนื้อหาไว้ล่วงหน้า ดังนั้นการซอในลักษณะนี้ช่างซอได้เตรียมบทซอไว้ล่วงหน้า ดังนั้นบทซอจึงดำเนินไปตามฉันทลักษณ์ที่เคร่งครัดถูกต้องเนื่องจากมีเวลาคิดและเตรียมการฉันทลักษณ์ล่วงหน้า

เนื้อหาสาระของซอประเภทนี้นิยมซอในการเล่าเรื่องราว นิทาน หรือตำนานต่าง ๆ เช่น เรื่องพระลอ เรื่องน้อยใจยา เรื่องเจ้าสุวัตรกับนางบัวคำ เรื่องดาววิไถ่ก้อย เรื่องการรณรงค์ประชาธิปไตย และเรื่องเฉลิมฉลองพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ไทย เป็นต้น

2.4.3.4 ซอตามเขตวัฒนธรรมล้านนา

เขตวัฒนธรรมล้านนาแบ่งออกได้ 3 เขต ตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 ดังนั้นการแบ่งซอประเภทนี้จึงสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

1) ซอเชียงใหม่ ซอเชียงใหม่เป็นซอที่ได้รับความนิยมในเขตวัฒนธรรมเชียงใหม่ ได้แก่ เขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย แพร่และแม่ฮ่องสอน

ซอเชียงใหม่มีเอกลักษณ์ที่สำคัญหลายประการ อาทิ การขึ้นต้นเพลงด้วยทำนองตั้งเชียงใหม่ ซึ่งเป็นการประกาศให้ผู้ฟังได้ทราบทันทีว่าเป็นซอประเภทใด การขึ้นเพลงด้วยลักษณะเช่นนี้เป็นการประกาศให้ทราบถึงความเป็นศูนย์กลางในภูมิภาคนี้ หากพิจารณาจากประวัติศาสตร์จะเห็นได้ว่าเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางของการเมืองการปกครองในเขตล้านนา ดังนั้นทุกส่วนในสังคมจึงมีลักษณะของความเป็นชาตินิยมอยู่ในตัวแม้ในวัฒนธรรมการดนตรีก็ไม่เว้นเช่นเดียวกัน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (2531: 339) ได้อธิบายความหมายของคำว่า ตั้ง ไว้ดังนี้

“ตั้ง เป็นคำกริยา หมายถึง ชูตัว, ชูตัวหรือทำให้ทรงตัวในลักษณะที่ไม่ใช่นอนหรือล้ม; ทรง, ดำรง, สร้างให้มีขึ้น, ทำให้มีขึ้น; ยกฐานะให้สูงขึ้น; กำหนด; วางซ้อนกันมาก ๆ...”

ประสิทธิ์ เลี้ยวศิริพงศ์ ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า ตั้งเชียงใหม่ ไว้ว่า

“คำว่าตั้งในที่นี้มีอยู่หลายประการ อาจจะหมายถึงขั้นตั้ง ที่ช่างซอใช้ไหว้ครูก่อนการแสดงซอ ซึ่งส่วนใหญ่จะกระทำก่อนการแสดงซอตั้งเชียงใหม่หรือหลังจากตั้งเชียงใหม่แล้ว จึงมีการแสดงซอต่อไป หรือจะใช้ว่าตั้งตัวนี้หมายถึงการตั้งต้นการแสดง เพราะว่าการแสดงซอทุกครั้งจะต้องเริ่มต้นที่ทำนองตั้งเชียงใหม่เป็นอันดับแรก หรือจะใช้ในความหมายของการสถาปนาเมืองเชียงใหม่ก็เป็นได้ เพราะเชียงใหม่เป็นเมืองใหญ่และเป็นแหล่งวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวล้านนา” (ประสิทธิ์ เลี้ยวศิริพงศ์, สัมภาษณ์, 23 มิถุนายน 2550.)

จากความหมายและประเด็นสำคัญดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าตั้งเชิงใหม่เป็นเพลง ประเดิมที่สำคัญของขอเชิงใหม่มีความหมายในการบูชาครูขอ เป็นการประกาศว่าจะมีการแสดงขอ เกิดขึ้นแล้ว ประกาศความเป็นศูนย์กลางของเขตวัฒนธรรมขอเชิงใหม่และที่สำคัญเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของผู้ที่อาศัยอยู่ในเชิงใหม่

ต่อจากทำนองตั้งเชิงใหม่จะต่อยด้วยทำนองจะปู้ ทำนองจะปู้นิยมใช้ขอเพื่อโต้ตอบ ระหว่างชาย – หญิง หรือเพื่อบอกเรื่องราวและใช้ในการดำเนินเนื้อเรื่องต่าง ๆ

ประสิทธิ์ เลี้ยวสิริพงศ์ ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความหมายของคำว่า จะปู้ ว่า “อาจารย์ประสิทธิ์ เคยได้ยินคนไทใหญ่พูดคำว่าจะปู้ จึงได้ถามว่าจะปู้ หมายถึงอะไร เขาตอบว่า จะปู้ ก็เปลี่ยนไป เคลื่อนไป ไม่เหมือนเดิม อย่างตอนท้าย ของตั้งเชิงใหม่เรียกว่า กายจะปู้ คำว่ากายในภาษาเมืองก็แปลว่าเปลี่ยน เคลื่อน เหมือนกัน คนเมืองจึงนำคำมาซ้อนกันเป็นชื่อ คล้ายกับภาษาไทยนำคำที่ความหมาย ใกล้เคียงกันมาซ้อนกันเช่น บ้านเรือน จิตใจ ชีวิตชีวา เป็นต้น เพราะฉะนั้นในที่นี้คำว่าจะปู้ น่าจะหมายถึงเป็นทำนองที่เปลี่ยนจากขอตั้งเชิงใหม่แล้วก็เป็นได้” (ประสิทธิ์ เลี้ยวสิริพงศ์, สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2550)

จากคำให้สัมภาษณ์นี้ชื่อเพลงจะปู้เป็นการนำคำของชาวไทใหญ่มาประสมกับ คำเมืองแล้วนำมาเป็นชื่อเพลงแต่ไม่ได้เป็นสำเนียงไทใหญ่แต่อย่างใด

ต่อจากทำนองจะปู้ก็คือทำนองละม้ายชื่อของทำนองได้บ่งบอกความหมายของคำไป ในตัวคือ ละม้าย = คล้าย หรือใกล้เคียง ดังนั้นทำนองละม้าย คือทำนองที่คล้ายหรือใกล้เคียงกับ ทำนองจะปู้

จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยเห็นว่าทำนองละม้ายเป็นทำนองที่มีลักษณะคล้ายทำนองจะปู้ลักษณะเช่นนี้น่าจะเกิดขึ้นจากความสามารถของนักดนตรีล้านนาที่ได้ประพันธ์ทำนองขึ้นมาภายหลัง เพื่อแสดงความสามารถในการสะท้อนความคิดจากทำนองที่ได้รับจากพม่า

เมื่อขอเชิงใหม่ได้ขับขอทำนองที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของเชิงใหม่แล้วจากนั้นจึงขับ ขอทำนองต่าง ๆ ที่นิยมกันในเขตล้านนา เช่น ทำนองพม่า ทำนองเงี้ยว ทำนองอื้อ ทำนองพระลอ เป็นต้น

2) ซอล่องน่าน ซอล่องน่านเป็นขอที่ได้รับความนิยมในเขตวัฒนธรรมน่าน ได้แก่ เขตพื้นที่จังหวัดน่าน แพร่ พะเยา และเชียงราย

ในส่วนขอของชอล่องน่านนั้น มีทำนองขอที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของขอประเภทนี้ได้แก่ ทำนองดาคน่าน เป็นทำนองที่จะต้องขับเป็นอันดับแรกจากนั้นจึงขับทำนองสังเลหรือลับแลเป็นอันดับต่อไป จากนั้นจึงขับทำนองขอที่นิยมกันในเขตล้านนา เช่น ทำนองปั่นฝ้าย ทำนองพระลอ ทำนองพม่าตัวโต้งเต็ง ทำนองพม่าเจ้าสุวัตรนางบัวคำ และทำนองเสเลเมา เป็นต้น

2.5 องค์ประกอบของขอเชียงใหม่

ขอเชียงใหม่มีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

2.5.1 ช่างขอ ช่างขอคือผู้ขับขอเพื่อนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้สนใจได้ฟัง ช่างขอเป็นได้ทั้งหญิงและชายการขอแต่ละครั้งใช้ช่างขออย่างน้อย 1 คนขึ้นไป การขอคนเดียวนั้นเรียกว่า ขอปอด หากมีการขอโต้ตอบกันเรียกว่าขอแบบมีคู่ถ้อย จากการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลพบว่าช่างขอที่ดีควรมีคุณสมบัติดังนี้

2.5.1.1 มีความจำดี เนื่องจากการขอ กล่าวถึงเรื่องราวต่าง ๆ ช่างขอต้องจดจำเนื้อหาสาระของเรื่องราวเหล่านั้นให้แม่นยำและขับโดยไม่ดูบทหรือเนื้อเรื่อง ดังนั้นช่างขอต้องเป็นผู้ที่มีความจำดี

จันทร์สม สายธารา ศิลปินแห่งชาติ ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นของความจำเป็นต้องมีความจำที่ดีของช่างขอไว้ว่า

“เมื่อก่อนกว่าจะได้ชื่อหนึ่งยากมาก กว่าครูจะให้และต้องจดจำให้ได้ ถ้าบทไหนที่เพื่อนได้มาก่อนจะไปขอกจากเพื่อนก็ต้องมีของแลกเปลี่ยน ต้องหาบน้ำแทนเพื่อนหลายรอบ เพราะฉะนั้นจะต้องรีบจำให้ได้ตอนที่ครูสอน” (จันทร์สม สายธารา, สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2550)

อินตา เลาคำ ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องความจำที่ดีของช่างขอไว้ว่า

“แต่ก่อนไม่มีคอมพิวเตอร์เหมือนสมัยนี้ พอได้บทขอมาก็ต้องจดต้องท่องจนจำได้ แล้วไม่ใช่จะจำเฉพาะของเราต้องจำของคู่ถ้อยเราด้วยเพราะว่าจะต้องขอด้วยกัน ต้องรู้ว่าถ้าคู่ของเราชอบบทนี้มาเราจะตอบว่าอย่างไร” (อินตา เลาคำ, สัมภาษณ์, 16 กุมภาพันธ์ 2550)

2.5.1.2 มีไหวพริบปฏิภาณดี ไหวพริบและปฏิภาณเป็นสิ่งที่ช่างขอได้สั่งสมมา การขอแบบ ดันมักจะขอตามสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นขณะนั้นทันที ดังนั้นช่างซอรุ่นเก่าหรือมีอาวุโสเป็น ช่างขอที่ได้สั่งสมประสบการณ์มามาก สามารถได้ตอบและจับตามเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้โดยทันที ช่าง ขอที่มีคุณสมบัติในข้อนี้จะได้รับความนิยมมาก

บัวซอน ถนอมบุญ ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับไหวพริบปฏิภาณของช่างขอไว้ว่า

“ช่างขอนี้ต้องใช้เวลาฝึกมาเยอะกว่าจะขอผมหลวงได้ ช่างซอรุ่นใหม่ ๆ นี้
ยังขอตามบทอยู่ ถ้าชำนาญแล้วถึงจะขอได้ตามสถานการณ์”

(บัวซอน ถนอมบุญ, สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2550)

2.5.1.3 มีบุคลิกภาพดี ช่างขอส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพดีโดยเฉพาะการพูดมีวาจาที่ไพเราะเป็น เสน่ห์แก่ผู้ฟัง (บุญยั้ง กันธวงค์, สัมภาษณ์, 23 ธันวาคม 2549)

จากการสังเกตของผู้วิจัยในการออกเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่าช่างขอส่วนใหญ่มีมนุษย์ สัมพันธ์ดีขณะที่พูดคุยกับใครก็สามารถทำให้ผู้ฟังได้หัวเราะและสนุกสนานทุกครั้ง

2.5.1.4 มีความสามารถในการใช้ภาษา จากการเก็บข้อมูลภาคสนามได้พบว่าช่างขอทุก คนมีความสามารถในการใช้ภาษาโดยเฉพาะการใช้ฉันทลักษณ์ โครงสร้างทางภาษาของบทขอ ช่างขอทุกคนสามารถประพันธ์บทขอได้ด้วยตนเองโดยเริ่มแรกจะต้องฝึกหัดขับบทนาหรือคล้ายกับ การไหว้ครูก่อนช่างขอได้เรียนรู้ทีละเล็กทีละน้อยจนกระทั่งฝึกขับบทที่มีเนื้อหาและเป็นเรื่องหรือตำนาน ต่าง ๆ เช่น เรื่องดาวิไก่อ้น้อย เจ้าสุวัตรกับนางบัวคำ เป็นต้น เมื่อฝึกหัดขับนานเข้าก็จะสามารถเรียนรู้ ฉันทลักษณ์ของบทขอจึงทำให้มีความสามารถในการใช้ภาษาที่ดีไปด้วย

2.5.1.5 มีความสามารถในการขับร้อง เนื่องจากการขับขอต้องขับตามทำนองเพลง พื้นบ้านล้านนา เช่น ทำนองตั้งเขียงใหม่ ทำนองจะปู้ ทำนองละม้าย ทำนองพม่า เป็นต้น ดังนั้นช่าง ขอต้องมีความสามารถในการออกเสียงร้องตามทำนองเพลงโดยสามารถบังคับเสียงสูงต่ำ การหายใจ สำหรับการขับร้องที่ถูกต้องบางครั้งต้องใช้กลวิธีการร้องต่าง ๆ เช่นการหลบเสียง เป็นต้น ดังนั้นช่าง ขอจึงต้องมีความสามารถในการขับร้องที่ดี

2.5.2 ช่างปี

ช่างปีคือนักดนตรีที่ทำหน้าที่บรรเลงดนตรีเพื่อประกอบการขับขอ ช่างปีมีจำนวนมากน้อย ขึ้นอยู่กับขนาดของวงดนตรี เช่น วงปีจุมสามมีนักดนตรีจำนวน 3 คน วงปีจุมสี่มีนักดนตรีจำนวน 4 คน เป็นต้น จากการสังเกตในการเก็บข้อมูลพบว่า ช่างปีที่ดีควรมีคุณสมบัติดังนี้

2.5.2.1 มีทักษะในเครื่องดนตรี ช่างปีแต่ละคนมีทักษะเฉพาะในเครื่องดนตรีที่ตนเองบรรเลงอยู่ บางคนมีชื่อเสียงในด้านการเป่าปีกลาง บางคนมีความชำนาญในด้านการเป่าปีก้อย บางคนมีความสามารถและมีทักษะในการบรรเลงเครื่องดนตรีได้หลายชนิด เช่น พ้ออุ่นเรือน หงษ์ทอง เป็นต้น

2.5.2.2 มีความรู้และความเข้าใจในเพลงที่บรรเลง ช่างปีต้องมีความรู้ความเข้าใจในเพลงที่ตนบรรเลงอยู่จึงสามารถบรรเลงได้อย่างถูกต้องไพเราะ นอกจากนั้นหากมีความสามารถขับชอได้ด้วยก็จะทำให้เป่าปีได้สอดคล้องกับการขับชอของช่างชอได้อย่างดี

2.5.2.3 มีความสามารถในการคิดแนวทางการบรรเลง ช่างปีที่มีประสบการณ์มากสามารถคิดแนวทางในการบรรเลงในเครื่องดนตรีที่ตนบรรเลงอยู่ได้อย่างไพเราะงดงามเหมาะสมกับเครื่องดนตรีแต่ละชนิด

2.5.2.4 มีไหวพริบและปฏิภาณดี ช่างปีต้องมีไหวพริบและปฏิภาณที่ดี เนื่องจากการชอบางครั้งช่างชอขับชอด้วยจังหวะไม่สม่ำเสมอ คลาดเคลื่อนไปบ้างตามลักษณะของเพลงปฏิพากย์ ช่างปีต้องบรรเลงติดตามให้ทันการชอหรือบางครั้งช่างชอจะขึ้นหรือจบเพลง ช่างปีต้องสังเกตจากเสียงขับและกริยาอาการของช่างชอได้อย่างรวดเร็ว

2.5.2.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ช่างปีส่วนใหญ่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน สังเกตจากการพูดคุยและการวางตัว ส่วนใหญ่มีลักษณะปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย

2.5.2.6 มีระเบียบวินัยในการรักษาเวลา เนื่องจากการบรรเลงวงปีจุมต้องใช้นักดนตรีบรรเลงร่วมกันอย่างน้อย 3 คนขึ้นไปหากขาดคนใดคนหนึ่งก็จะไม่สมบูรณ์ในด้านการบรรเลง ดังนั้น ช่างปีจึงมีลักษณะที่ตรงต่อเวลา มาถึงสถานที่แสดงก่อนเวลาขึ้นแสดงพร้อมเพรียงกัน

2.5.3 เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบในการชอเชียงใหม่ ได้แก่ ปีจุมและชิง ปีจุมและชิงเป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับความนิยมแพร่หลายในดินแดนล้านนามาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2.5.3.1 ปีจุม เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าที่ได้รับความนิยมในเขตวัฒนธรรมเชียงใหม่

ลักษณะโดยทั่วไปของปีจุมประกอบด้วยไม้ไผ่ขนาดเล็กมีลำปล้องยาว เกิดเสียงโดยการสั่นสะเทือนของลิ้นที่ทำด้วยโลหะสำริด ซึ่งเรียกว่า ตองแข (ศิรยุทธ ขวงศรี 2530: 31)

ภาพที่ 8 : ภาพปี่จุม

ปี่จุมมี 5 ขนาด ได้แก่ ปี่แม่ ปี่กลาง ปี่ก้อย ปี่เล็ก และปี่ตัด (ปี่ก้อยน้อย)

2.5.3.2 ซึ่ง เป็นเครื่องดนตรีที่พบเห็นโดยทั่วไปในล้านนาไทยทั้งเขตวัฒนธรรมเชียงใหม่ และเขตวัฒนธรรมน่าน ในเขตวัฒนธรรมน่าน เรียกว่า ปิน

ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องดีดลักษณะโดยทั่วไปประกอบด้วยไม้ที่ลักษณะคล้ายกลองเสียง โดยมากทำจากไม้เนื้อแข็งขูดเจาะภายในกลวงมีคอซึ่งลักษณะคล้ายคอกีตาร์ติดนมสำหรับรองรับสายเพื่อเปลี่ยนระดับเสียง ส่วนหัวซึ่งมีลูกบิดจำนวน 4 อัน เท่ากับจำนวนสาย 2 คู่ (4 เส้น) สายทำด้วยโลหะ

ซึ่งมี 3 ขนาด ได้แก่ ซึ่งหลวง ซึ่งกลาง และซึ่งเล็ก โดยซึ่งทั้ง 3 ขนาดสามารถตั้งเสียงได้ทั้งลูกสามและลูกสี่ ซึ่งหลวงในวงปี่จุมนั้นนิยมตั้งเสียงเป็นลูกสี่ และใช้สายซึ่งเพียง 2 สายไม่นิยมใช้สายคู่ (4 สาย)

ประสิทธิ์ เลี้ยวศิริพงษ์ ได้กล่าวถึงซึ่งหลวงในวงปี่จุมว่า

“ซึ่งในวงสะล้อ ซึ่ง ขลุ่ยนั้นซึ่งหลวงเสียงหลวงไม่จริง ยังฟังไม่ค้อออก แต่ในวงปี่จุมนั้นซึ่งหลวงเสียงหลวงจริง ทั้ง ๆ ที่ขนาดเท่า ๆ กัน แต่ในวงปี่จุมใช้สายเดี่ยวเท่านั้น ซึ่งไม่เห็นวงไหนจะใช้ซึ่งสายคู่เลย ตรงนี้มีผลต่อเสียงของซึ่ง” (ประสิทธิ์ เลี้ยวศิริพงษ์, สัมภาษณ์, 23 มิถุนายน 2550)

ซึ่งลูกสามและซึ่งลูกสี่มีลักษณะเหมือนกันทุกประการแตกต่างกันที่การตั้งเสียง “ลูกสามลูกสี่” เป็นการเรียกการตั้งสายของเครื่องสายล้านนา 2 ประเภทคือซึ่งและสะล้อ คือ

การตั้งสายซึง สะลื้อ ลูกสาม คือการตั้งสายที่ใช้สายทุ้ม เป็นหลักก่อน จากนั้นกดสายเอกในตำแหน่งนิ้วที่สาม หรือลูกซึง(นม) ลูกที่สามแล้วจะเกิดเสียงเป็นคู่ 8 กับสายทุ้ม เมื่อตั้งเสียงแล้วสายซึงและสะลื้อทั้งสองจะมีความห่างของเสียงเป็นคู่ 5

ส่วนการตั้งซึง สะลื้อ ลูกสี่ ใช้หลักการเดียวกันกับการตั้งสายลูกสามแต่กดในตำแหน่งนิ้วที่สี่และลูกซึงลูกที่สี่ในสายเอก เมื่อตั้งสายแล้วสายซึงและสายสะลื้อทั้งสองจะมีความห่างของเสียงเป็นคู่ 4

จากการวิเคราะห์และการฟังการบรรเลงของวงปี่จุม ซึ่งในวงปี่จุมมีเสียงที่ทุ้มนุ่มแตกต่างจากวงสะลื้อ ซึง ขลุ่ย ที่เสียงซึงหลวงจะไม่ทุ้มชัดเจนเท่า อีกปัจจัยหนึ่งผู้วิจัยคิดว่าเกิดจากการที่ซึงในวงปี่จุมเป็นเครื่องสายชนิดเดียวในวงทำให้เสียงของซึงชัดเจนมากขึ้น

ภาพที่ 9 : ภาพซึงหลวง ลูกสี่

2.5.4 วงดนตรีที่ประกอบการซอปี่หรือซอเชิงใหม่ แบ่งออกได้ 3 ขนาดและมีชื่อเรียกดังต่อไปนี้ (บุญยิ่ง กั้นรงค์, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

2.5.4.1 วงปี่จุมสาม ประกอบด้วยเครื่องดนตรี ต่อไปนี้ ปี่กลาง 1 เล่ม ปี่ก้อย 1 เล่ม และซึง 1 เล่า โดยเครื่องดนตรีในวงมีหน้าที่ในการบรรเลงดังต่อไปนี้

ปี่กลาง มีหน้าที่บรรเลงทำนองที่อยู่ในแนวเสียงต่ำ ใช้วิธีการบรรเลงที่มีลักษณะ ล้วงหน้า หรือย้อยข้าง และแนวการบรรเลงจะห่างกว่าปี่เล็กที่มีระดับเสียงห่างกันเป็นคู่ 8

ปี่ก้อย มีหน้าที่บรรเลงนำเป็นหลักของวงดนตรี ดำเนินทำนองให้มีเสียงตกในห้องที่เป็นจังหวะหนักคือ ห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ตรงกับเสียงขับของซางซอ

ซึง มีหน้าที่บรรเลงทำนองที่อยู่ในแนวเสียงต่ำใช้วิธีการบรรเลงเก็บตลอดจึงช่วยรักษาจังหวะของการบรรเลงให้คงที่ การบรรเลงซึงนิยมใช้วิธีการดีดสลับคู่ 8 ระหว่างสายทุ้มกับสายเอกทำให้เกิดการเคลื่อนที่ของเสียงแบบกระโดดทำให้การบรรเลงเกิดมิติของเสียงที่น่าสนใจ

ภาพที่ 10 : ภาพวงปี่จุมสาม

2.5.4.2 วงปี่จุมสี่ประกอบด้วยเครื่องดนตรีต่อไปนี้ ปี่กลาง 1 เล่ม ปี่ก้อย 1 เล่ม ปี่เล็ก 1 เล่ม และซิ่ง 1 เล่า โดยเครื่องดนตรีในวงมีหน้าที่ในการบรรเลงดังต่อไปนี้

ปี่กลาง มีหน้าที่บรรเลงทำนองที่อยู่ในแนวเสียงต่ำ ใช้วิธีการบรรเลงที่มีลักษณะ ล้วงหน้า หรือช้อยข้าง และแนวการบรรเลงจะห่างกว่าปี่เล็กที่มีระดับเสียงห่างกันเป็นคู่ 8

ปี่ก้อย มีหน้าที่บรรเลงนำเป็นหลักของวงดนตรี ดำเนินทำนองให้มีเสียงตกในท้องที่เป็นจังหวะหนักคือ ท้องที่ 4 และท้องที่ 8 ตรงกับเสียงขับของช่างซอ

ปี่เล็ก มีหน้าที่บรรเลงทำนองที่อยู่ในแนวเสียงสูง ใช้วิธีการบรรเลงที่เน้นเสียงสูงโดยพยายามให้เสียงลอยอยู่เหนือเครื่องดนตรีอื่น ๆ ทำให้วงดนตรีเกิดช่วงเสียงที่กว้างขึ้นกว่าวงปี่จุมสาม

ซิ่ง มีหน้าที่บรรเลงทำนองที่อยู่ในแนวเสียงต่ำใช้วิธีการบรรเลงเก็บตลอดจึงช่วยรักษาจังหวะของการบรรเลงให้คงที่ การบรรเลงซิ่งนิยมใช้วิธีการดีดสลับคู่ 8 ระหว่างสายทึ่มกับสายเอกทำให้เกิดการเคลื่อนที่ของเสียงแบบกระโดดทำให้การบรรเลงเกิดมิติของเสียงที่น่าสนใจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 11 : ภาพวงปี่จุมลี และช่างขอ

2.5.4.3 วงปี่จุม 5 ประกอบด้วยเครื่องดนตรีต่อไปนี้ ปี่กลาง 1 เล่ม ปี่ก้อย 1 เล่ม ปี่เล็ก 1 เล่ม ปี่ตัด 1 เล่ม และซิ่ง 1 เล่า ปัจจุบันหาซื้อได้ยาก โดยเครื่องดนตรีในวงมีหน้าที่ในการบรรเลงดังต่อไปนี้

ปี่กลาง มีหน้าที่บรรเลงทำนองที่อยู่ในแนวเสียงต่ำ ใช้วิธีการบรรเลงที่มีลักษณะ ล้วงหน้า หรือช้อยบ้าง และแนวการบรรเลงจะห่างกว่าปี่เล็กที่มีระดับเสียงห่างกันเป็นคู่ 8

ปี่ก้อย มีหน้าที่บรรเลงนำเป็นหลักของวงดนตรี ดำเนินทำนองให้มีเสียงตกในท้องที่เป็นจังหวะหนักคือ ห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ตรงกับเสียงขับของช่างขอ

ปี่เล็ก มีหน้าที่บรรเลงทำนองที่อยู่ในแนวเสียงสูง ใช้วิธีการบรรเลงที่เน้นเสียงสูงโดยพยายามให้เสียงลอยอยู่เหนือเครื่องดนตรีอื่น ๆ ทำให้งดนตรีเกิดช่วงเสียงที่กว้างขึ้นกว่าวงปี่จุมสาม

ปี่ตัด เป็นปี่ที่มีขนาดเล็กที่สุด มีระบบเสียงเหมือนกับปี่ก้อยแต่ต่างกันในระยะคู่ 8 ดังนั้นจึงสามารถทำหน้าที่บรรเลงทำนองหลักได้เช่นเดียวกับปี่ก้อย นอกจากนั้นยังสามารถพลิกแพลงโน้ตระดับด้วยเสียงสูงได้ดี

ซิ่ง มีหน้าที่บรรเลงทำนองที่อยู่ในแนวเสียงต่ำใช้วิธีการบรรเลงเก็บตลอดจึงช่วยรักษาจังหวะของการบรรเลงให้คงที่ การบรรเลงซิ่งนิยมใช้วิธีการคิดสลับคู่ 8 ระหว่างสายทึ่มกับสายเอกทำให้เกิดการเคลื่อนที่ของเสียงแบบกระโดดทำให้การบรรเลงเกิดมิติของเสียงที่น่าสนใจ

อุณเรือน หงษ์ทอง ได้กล่าวถึงการบรรเลงเครื่องดนตรีในวงปี่จุมว่า

“ปี่แต่ละเล่มเป่าไม่เหมือนกัน อย่างปี่ก้อยถือเป็นตัวนำนักดนตรีทุกคนในวง ต้องฟังปี่ก้อย ปี่กลางก็เป่าห่างหน่อย ส่วนปี่เล็กต้องเป่าให้สนุกसानหน่อย คนซึ่ง หลวงนี้สบายกว่าคนอื่นปี่ก็ไม่ต้องคาบ ดีดให้เป็นจังหวะกับคนอื่นเขาแต่ก็ต้องเล่นให้เป็น” (อุณเรือน หงษ์ทอง, 20 ธันวาคม 2549.)

จากการวิเคราะห์พบว่าปี่ก้อยได้ดำเนินทำนองของลูกตกแตกต่างกับปี่เล่มอื่นบ้าง เพราะแนวการบรรเลงต้องพยายามให้ใกล้เคียงกับทางการขับร้อง และซึ่งทำหน้าที่ในการตั้งจังหวะ ให้กับวงดนตรีและปี่กลางจะร้อยเสียงระหว่างซึ่งและปี่ก้อย ปี่เล็กบรรเลงในแนวเสียงสูงในมิมิติดขึ้น และบรรเลงเป็นคู่ขนานกับปี่กลาง

2.5.5 ทำนองเพลง

ทำนองเพลงในการขอเชิญใหม่ ทำนองเพลงที่ใช้ในการขอเชิญใหม่มีหลายทำนอง ได้แก่ ทำนองตั้งเชิญใหม่ ทำนองตั้งเชิญใหม่เป็นทำนองที่สำคัญมากในการขอเชิญใหม่ เพราะเป็น เพลงประธานหรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นเพลงหลัก เพลงแรก ของการขอเชิญใหม่อย่างถูกต้อง ตามขนบที่แท้จริง

ผู้วิจัยได้กล่าวมาแต่ต้นแล้วว่าเพลงตั้งเชิญใหม่เป็นเพลงที่ประกาศให้ทราบว่ามีการแสดงขอเชิญใหม่ขึ้น หากเปรียบเทียบกับดนตรีไทยของภาคกลางน่าจะเทียบได้กับลักษณะการบรรเลงเพลง โหมโรง

ตัวอย่างทำนองตั้งเชิญใหม่

เจิงปี่

--- ร ม --- ช ม - ล --- ม ช ล ช ล - - ด --- ร -- ฟ ม ร
 --- ค ร ด ฟ --- ช ล ช ร ม ร ด --- ร ด ฟ ---
 --- ช ล -- ช ล ค --- ฟ --- ช --- ร -- ฟ ม ร
 วรรคที่ 1

-----	----- ร	----- ล	----- ร	----- ล	----- ร	-- ล -- ร	ด ร ม ช
----- ม	ร ม ช ล	ค ล ช ม	ช ร ม ด	-----	----- ช	-----	-- ล ช ด
--- ช ล	ท ล ช ด	--- ช ล	ท ล ช ฟ	ม ร ม ด	-- ช -- ท	--- ช ท	ด ร ท ค
-----	ท ร ค ท	-- ร -- ท	ร ท ล ช	-- ร ท	ร ท ล ช	ล ฟ ช ล	ช ม ร ช

วรรคที่ 2

-----	-----ค	--รมค	ชค--ช	--ลชฟ	---ชล	---คค	ชครม
---ชล	ชมรด	-----	--รดฟ	-----	ชลชฟ	มรดร	ฟลชฟ
มรดร	ฟลชฟ	--ม--ร	มรดค	---ชล	คคชม	---รด	ชครม
---ชล	ชมรช	-----	-----ช	-----	--ม--ฟ	ชฟมค	ชคมฟ
---คร	ฟรดท	---ชท	คทลช	---ทช	ฟชทค	--ชทค	รดชท
ลช--ฟ	ชลฟช						

วรรคที่ 3

-----	-----ค	--รมค	ชลชฟ	มรดร	มฟชค	--ชทค	ทชทฟ
มรดร	มฟชค	--ชทค	ทลชฟ	มรดร	มชมฟ	--ชทช	ฟมรด
--รดช	ทชมฟ	--ชทช	ฟมรด	-----	---ชล	--ช--ฟ	ชลฟช
-----	-----ค	--รมค	-----ช	---ฟม	รมฟช	---ทช	ฟมรด

วรรคที่ 4

-----	-----ฟ	-----ช	---คร	-----	--ล--ร	ครฟล	ชลฟช
---ฟร	ครมฟ	---ทช	ฟมรด	-----	-----ช	---ทช	ฟมรด
-----	---ชล	--ช--ฟ	ชลฟช				

วรรคที่ 5

----ฟ	--ชลค	-----ม	---รช	-----	-----ค	รมค	-----ช
---ฟม	รมฟช	---ทช	ฟมรด				

วรรคที่ 6

-----	-----ฟ	-----ช	---คร	-----	--ล--ร	ครฟล	ชฟลช
-----	ลชฟร	-----	ครฟช	---ฟร	ครฟช	ลชฟร	ครฟช
ลชฟค	ฟรดท	-----	-----ฟ	-----	---ชท	-----ฟ	---ชท
---ลช	ลชฟร	-----	ครฟช	--ลคช	ลชฟร	---คท	ครทค
----ล	ชฟลช						

วรรคที่ 7

-----	-----ค	--รมค	ชลชฟ	มรคร	มฟชค	--ชทค	ทลชฟ
มรคร	มฟชค	--ชทค	ทลชฟ	มรคร	มชมฟ	--ชทช	ฟมรด
--รดช	ทชมฟ	--ชทช	ฟมรด	-----	---ชล	--ช--ฟ	ชลฟช
-----	-----ค	--รมค	ชค--ช	---ฟม	รมฟช	--ทช	ฟมรด

วรรคที่ 8

-----	-----ฟ	-----ช	---คร	-----	--ล—ร	ครฟล	ชฟลช
---ฟร	ดรมฟ	--ชทช	ฟมรด	--รดช	ทชมฟ	--ชทช	ฟมรด
-----	---ชล	--ชฟ	ชลฟช				

วรรคที่ 9

-----	-----ค	--รมค	ชลชฟ	มรคร	มฟชค	---ชล	ทลชฟ
มรคร	มฟชค	--ชทค	ทลชฟ	มรคร	มชมฟ	--ชทช	ฟมรด
--รดช	ทชมฟ	--ชทช	ฟมรด	-----	---ชล	--ช--ฟ	ชลฟช
-----	-----ค	--รมค	ชค--ช	---ฟม	รมฟช	--ทช	ฟมรด

วรรคที่ 10 (ใช้ขึ้นต้นแทนตอนที่ 1)

-----	-----ช	-----	--ฟมค	-----ช	---ทค	--รทค	ชทลช
---ฟม	รมฟช	---ทช	ฟมรด	--รดช	ทชมฟ	--ชทช	ฟมรด
-----	---ชล	--ช--ฟ	--ลฟช				

(บุญยัง กันขวางค์, สัมภาษณ์, 23 ธันวาคม 2549)

กลับต้นใช้ตอนที่ 10 ขึ้นต้นแทนตอนที่ 1 แล้วต่อด้วยตอนที่ 2 จนถึงตอนที่ ๕ แล้วจึง
ออกท้ายจะปูด้วยทำนองจ้อยเชียงแสนและต่อด้วยทำนองจะปู

ตัวอย่างออกท้ายจะปู (ทำนองจ้อยเชียงแสน)

ร...มร.....ฟชลรชทช.....ท.....ค.....ร.....ค.....ฟ.....ช ทลช

ตัวอย่างทำนองจะปู

วรรครับ

-----	-----	-----	-----ช	-----	--รฟช	ฟลชฟ	ครฟค
---ชค	รดคัล	---ชม	รมชล	คัลชม	รมชล	คัลชม	รมลช
-----	--มชล	คัลชม	รมลช	--มรม	ชมลช	มชคัล	ช--รม
รชรฟ	รชรรม	ชลทร	มรชม	ชลชม	รมชล	มชคัล	ชรชค

วรรคที่ 1

-----	--- คื ล	-- ซ -- ม	ร ม ล ซ	-- --- ม	--- ซ ท ล	-- ซ -- ม	ร ม ซ ล ท
ท ซ ท ล	ท ซ ท ล	ท ซ ท ล	ท ล ซ ม	ซ ม ร ค	ซ ค ร ม	ซ ล คื ล	ซ ร ซ ค
--- ซ ค	--- คื ล	คื ล ซ ม	ร ม ล ซ	-- ม ร ม	ซ ล ม ซ	ม ซ คื ล	ซ -- ร ม
-----	ซ ม ร ม	-- --- ม ล	-- ซ ล ร	ม ร ค ล	คื ซ ล ม	ร ม ซ ร	ม ร ค ล
คื ล ซ ม	ร ม ล ซ	ม ล ม ซ	ล ม ซ ล	คื ล ซ ม	ซ ม ร ค	-- --- ร ม	ซ ม ล ซ

วรรคที่ 2

----- ล	คื ล ซ ม	ซ ม ร ค	ซ ค ร ม	ซ ล ซ ม	ร ม ซ ล	คื ล ซ ม	ร ม ล ซ
----- ล	คื ล ซ ม	ซ ม ร ค	-- --- ร ม	ซ ล ซ ม	ร ม ซ ล	ร ล คื ล	ซ ร ม ซ
-----	ร ม ซ ล	คื ล ซ ม	ร ม ล ซ	-- ม ร ค	ร ม ล ซ	ม ซ ท ล	ท ล ร ม
ร ซ ร ฟ	ซ -- ร ม	-- ซ ล ร	ม ร ซ ม	ซ ล ซ ม	ร ม ซ ล	ม ซ คื ล	ซ ร ซ ค

(บุญยัง กัณฐวงศ์, สัมภาษณ์, 23 ธันวาคม 2549)

ทำนองละม้าย ละม้ายเป็นเพลงที่บรรเลงต่อจากทำนองจะปูซึ่งมีลักษณะการดำเนินทำนองคล้ายกับเพลงจะปุมาก ใช้ซอออกเรื่องได้ทั้งวัน จนกว่าจะปงซอกก็ได้

ประสิทธิ์ เลี้ยวสิริพงศ์ ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเพลงจะปูและละม้ายไว้ว่า

“ละม้าย ก็หมายถึงคล้าย จะมีก็แต่อาจเปลี่ยนบันไดเสียง ถ้าเปรียบจะปูใช้บันไดเสียง Major ละม้ายก็จะเป็น Minor เป็นญาติกัน แล้วยังคำว่าขอใช้ฉันทลัษณ์เดียวกันเลย ถ้าขอจะปูไปซักพัก ปี่ก็เปลี่ยนเข้าเชื่อมไปละม้ายแล้วขอต่อได้เลย เนื้อขอเดิมใช้ได้เลย” (ประสิทธิ์ เลี้ยวสิริพงศ์, สัมภาษณ์,

22 ธันวาคม 2549)

ตัวอย่างทำนองละม้าย

วรรคหน้า

-- --- ซ	--- คื	-- ซ -- ค	-- ท ซ ฟ	ม ร ค ซ	ท ซ ม ฟ	ค ซ ท ซ	ฟ ม ร ค
----------	--------	-----------	----------	---------	---------	---------	---------

วรรคที่ 1

--- ซ ค	ท ซ -- ค	ซ ค ซ ล	ท ล ซ ฟ	ม ร ค ซ	ท ซ ม ฟ	ค ซ ท ซ	ฟ ม ร ค
--- ซ ค	ซ ค ซ ล	คื ล ซ ฟ	ซ ค ล ซ	ล ซ ฟ ล	ซ ฟ ล ซ	ค ซ ท ซ	ฟ ร ค ท
ท ซ ฟ ร	ค ร ล ซ	ร ซ ล ซ	-- ม ร ค	-- ร ม ร	ค ซ ท ค	ค ซ ค ซ	ท ล ซ ฟ
ม ร ค ร	ท ซ -- ค	ซ ค ซ ล	ท ล ซ ฟ	ม ร ค ซ	ท ซ ม ฟ	ค ซ คื ล	ซ ม ฟ ซ

วรรคที่ 2

-- ฟช	ทช--ค	ชคชล	ทลชฟ	มรดช	ทชมฟ	คชทช	-- มฟช
--- ฟช	ทช--ค	ชคชล	ทลชฟ	มรดช	ทชมฟ	คชทช	-- มฟช
ทชฟช	ชท--ค	--ครม	ชคทช	ทชฟม	คมฟช	คชทช	--- มฟ
-- ร มร	คชทค	--ชคช	ทช--ฟ	--ฟชร	มรดท	ฟชทช	--มรด
-----	--ชทค	ชคชล	ชฟลช	-----	--คทช	คลชฟ	--มรด

(บุญยัง กันธวงศ์, สัมภาษณ์, 23 ธันวาคม 2549)

การขับซอตามรูปแบบที่เป็นขนบดั้งเดิมเริ่มจากเพลงตั้งเสียงใหม่ต่อด้วยเพลงจะปู้และละม้าย เป็นเพลงท้ายสุด จากนั้นช่างซอสามารถขับซอตามทำนองอื่น ๆ ได้นอกเหนือจากเพลงที่กล่าวมา เพลงที่นิยมขับซอเสียงใหม่อื่น ๆ เหล่านี้ได้แก่

ทำนองเงี้ยว ซอเงี้ยวถือเป็นซอเพลงคือมีทำนองที่จำง่ายและส่วนใหญ่จะเป็นซอที่ได้แต่งเรื่องราวไว้รองรับแล้ว (อุ้นเรือน หงษ์ทอง, สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2549)

ตัวอย่างทำนองเงี้ยว (เสเลมา)

ท่อนนำสำหรับขึ้นเพลง

-----	----ฟ	-----	---ชท	-----ฟ	---ชท	--ช--ท	ชทคร
-----	ครฟช	ลคชฟ	ลชฟร	---คร	ฟครฟ	---คร	ฟรคท
---ชท	ชคทช	---ทช	ฟชทค	รคทช	ฟชทค	---ฟร	คทลช

วรรค 1

•-----	ลชฟร	---คฟ	ครฟช	ลชฟร	ครทค	--ชล	ชฟลช
-----	ลชฟร	ฟรคท	ครฟช	--รฟร	ครฟช	ลชฟร	คทคร
-----	ครฟช	ลชฟร	ครฟช	ลชฟร	ครฟช	ลชฟร	คทคร
-----	ฟรคท	-----ช	--ท--ค	---ทช	ฟชทค	---ทร	คทลช

ท่อนสร้อย

-----	ลชฟร	---คท	ครฟช	ลชฟร	ครทค	--ชล	ชลฟช
-------	------	-------	------	------	------	------	------

วรรคที่ 2

-----	ลชฟร	---คฟ	ครฟช	ลชฟร	ครฟช	ลชฟร	คทคร
-----	ครฟค	--ชทค	--ร-ฟ	-----	--ค-ร	ฟชฟร	--ค-ท
ลชลท	ลชลท	ลชลท	ครฟช	-----	ลชฟร	---คท	ครทค

--- ทช	ฟชทค	--ชทร	--ค-ท	-----	--ลชฟ	-----ช	ลฟชล
---ชฟ	--ช-ท	-----ล	---ฟช	•			

(บุญยัง กัณฐวงศ์, สัมภาษณ์, 23 ธันวาคม 2549)

ทำนองพม่า ทำนองพม่าถือเป็นทำนองที่ช่างขอลีใหม่จะได้ซอขึ้นพม่าเป็นทำนองแรก ๆ เนื่องจากนิยมใช้ทำนองนี้เป็นการชอสูมาคร้วตาดน และคำซอกก็มีแต่อยู่แล้วไม่ต้องใช้ไหวพริบมากนัก

ตัวอย่างทำนองพม่า

--ลชฟ	ชลชค	รคชค	ทลฟช	--ลชฟ	ชลชค	รคชค	ทลฟช
-----	คลชฟ	ครฟช	ฟรคร	---ฟช	ฟรฟค	รคทช	ทรคท
---ชท	--ค-ร	ฟชฟร	--ค-ท	--ลชฟ	---ชล	--ช-ค	--ทลช

(บุญยัง กัณฐวงศ์, สัมภาษณ์, 23 ธันวาคม 2549)

ทำนองอื้อ เป็นทำนองซอก่าใช้ได้ในทุกโอกาส

ตัวอย่างทำนองอื้อ

-----	-----ม	-----ร	--ค-ล	-----	--ช-ร	-----ม	--ช-ล
--ช-ม	--ร-ค	-----ร	--ม-ช				
-----	-----ฟ	--ช-ล	--ฟ-ช	--ล-ฟ	--ล-ช	--ฟ-ล	--ช-ร
-----	-----ล	-----	-----ร	-----ล	-----ร	--ล-ร	--ม-ช
-----	-----ม	--ร-ค	--ร-ม	--ร-ค	--ม-ร	--ค-ม	--ช-ล
-----	--ช-ร	-----ม	--ช-ล	--ช-ม	--ร-ค	-----ร	--ม-ช

(บุญยัง กัณฐวงศ์, สัมภาษณ์, 23 ธันวาคม 2549)

ทำนองล่องน่าน

ตัวอย่างทำนองล่องน่าน

-----	--มฟช	---มฟ	--มรค	-----	--มฟช	---มฟ	--มรค
-----	--ชทค	---ทช	ฟมชฟ	-----	คชทค	รคทช	ฟมชฟ
ชฟมค	ชคมฟ	--ค-ท	คมฟช	-----	ทชฟม	--ค-ฟ	คมฟช
-----	ทชฟม	--ค-ฟ	คมฟช	-----	ทชฟม	--ค-ฟ	คมรค
--ชทค	ทชทฟ	--ชทค	ทชมฟ	---ชท	---ชฟ	--ชทช	ฟมรค

(บุญยัง กัณฐวงศ์, สัมภาษณ์, 23 ธันวาคม 2549)

ทำนองคาคำน่าน

ตัวอย่างทำนองคาคำน่าน

--- ซค	-- ลคช	ล ม ซล	-- ซลค	-- รฟร	ครฟช	-- ลคช	ลชรฟ
--- รค	-- ลฟช	ลชฟร	ฟชรฟ	-- ร--ค	ฟครฟ	-- ช--ค	-- ลฟช
-----	ลชรม	--- รค	ร ม ลช	-- --รม	ชล มช	ล ม ซล	-- ซลค
--- ร ม	ชล มช	-- ลคช	ลชรม	-- ร มช	-- ครม	รช มร	ค ลชค

(บุญยัง กัณฐวงศ์, สัมภาษณ์, 23 ธันวาคม 2549)

ทำนองพระลอ

ตัวอย่างทำนองพระลอ

-----	-- ช--ล	-- ซลค	-- ร มช	-----ม	-- ช มล	--- ช ม	รครม
-----	รครม	ชลชม	รครม	-----	รครม	ชลชม	รครม
--- ร ม	ชลชค	-----	--- ซล	-----ช	--- มช	--- ร ม	ชลชม
--- ร ม	ชลชค	-----ล	คชลค	-----ล	คชลค	ลครช	มชลค
ชค ลช	-- มรช	-----	ค มรค				

(บุญยัง กัณฐวงศ์, สัมภาษณ์, 23 ธันวาคม 2549)

2.5.6 บทขับและเนื้อหาสาระของการขอ

บทขับขอมีหลากหลายเป็นจำนวนมาก จากการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลและจากรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ได้พบบทขอในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

2.5.6.1 บทขอที่เกี่ยวกับกรรมมะ บทขอลักษณะเช่นนี้เป็นบทขอที่แสดงถึงคำสอนในพระพุทธศาสนา เช่น ในเรื่องเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม การทำความดีหรือนิทานชาดกต่าง ๆ

ตัวอย่างบทขอเกี่ยวกับกรรมมะ

ขอศีล 5

ทำนองละม้าย

ปานาติบาตร บ่หื้อตัดขาดชีวิต	ด้านบ่หื้อได้คิด พญาบาทฆาตกำ
ตั้งบ่ว่า มดแดงมดดำ	ตั้งบ่ว่าสัตว์ ตั๋ว๋น้อย ตั๋ว๋ใหญ่
ตั้งบ่ว่าเป็ดไก่หมูหมา	สัตว์ผู้ภาษาตั้งฆ่าบ่ได้
กั๋วกำเวร นั้นจะมาไขว้	จะมาสนอน ปายลุน.....

ปานาติคบาตร บ่หื้อตัดขาดชีวิต ต่านบ่หื้อได้คิด พญาบาทฆาตกำ
 ดิ่งบ่ว่าสัตว์เครื่องชาน มดแดงมดดำมาตึงบ่ได้
 สัตว์บกสัตว์น้ำ ด้วยความบ่จำเป็น จะเป็นกำเป็นเวร มาหนีบมาตึง บ่ได้อ่อง..
 อาตินนาตานา บ่หื้อได้ลักทรัพย์ ของน้อยของน้กบ่ลักของผัย
 เกิดมาเป็นลูกบ่อจาย บ่ว่าเข็มเล่ม บ่ว่าฝ้ายเส้น
 สมควรดีเว้น ไล่ไล่ อย่ามีจุดมุ่งหมาย ขอหื้อนายหลิกเว้น
 ดิ่งบ่ว่าเข็มเล่ม ฝ้ายเส้น บ่ใจของเขา อย่าเอาไป..
 อาตินนาตานา ว่าบ่หื้อลักทรัพย์ บ่ใจเห็นมันง่าย เปี้ยเอาบ่เป็นหยง
 จะโดนติดคุกติดขัง หันลายบ่เป็นการ บ่ตีว่าอัน
 บ่ใจของเขา หันหน้าเหม็นหนี มันจะเป็นผลดี แก่เขาแบบนี้.....จิม.....
 ข้อสามกำเม อย่าได้เตหลิกม้าง เป็นม้ายเป็นฮ้าง ก่เปือศีลข้อสาม
 ข้อกำเม ก่สุนิสาจารย์ กันว่านายเขาถาม จะเอากำมาฮู้
 แม่ยังมีศ้ว บ่อจายมีเมีย ขออย่าได้เปี้ย เอาไปเป็นจู้
 อย่าได้มีจิต มีใจหลังสู้ เล่นจู้จากศ้ว จากเมีย...
 ข้อกำเม อย่าได้เตหลิกม้าง อย่าเป็นม้ายเป็นฮ้าง ก่เปือข้อที่สาม
 กอนสูบสู้มันจะต้องได้ถาม คนบ่ถามจะเอากำมาฮู้
 ขำมน้ำเหมืองเล็ก ขำมน้ำเด็กกำยัว คนมีลูกมีศ้ว ห้ามบ่หื้อ โลกจู้.....จิม.....
 มุสาวตา บ่หื้อจู้ร้ายลาก อารมภ์กำปาก จะต้องได้ฮักษา
 มารยาท และกิริยา มันจะต้องฮักษา กำสบกำปาก
 จู้หื้อเป็นฮ้าง ม้างหื้อเป็นเงิน จู้เป็นผเอิญ ใจตอกอกขาด
 ต้องฮักษา การมกำปาก อย่าจู้เป็นตกเบี้ย เสียเงิน...
 มุสาวตา บ่หื้อจู้ร้ายลาก การมกำปาก จะต้องได้ฮักษา
 ตางมารยาท ตางกิริยา ต้องฮักษา เอาไว้อย่างอู้
 เมื่อตัวจะฮู้ สิ่งตีประโยชน์มันบ่มี จะเป็นกำจะจี้ มันบ่ตีบ่ได้อ่อง..จิม...
 ศีลข้อห้า สุราเมระยะ สมควรเลิกละ เปือฮักษาศีล
 ขะแนมว่าต่านจ้างอยู่ จ้างกัน ฮักษาข้อศีล จ้างชอเขาบอก
 เป็นว่าข้อห้า สุราเมระยะ ขอหื้อนายเขา ได้ละ ได้ขว่าง
 ของบ่ดี น้ำบ้ายากล้น เป็นบ่หื้อได้ดื่ม ของเมา.....
 เป็นว่าข้อห้า สุราเมระยะ กันคนได้ใจพระ บ่าดีเอามาเกิน

2.5.6.3 บทขอขึ้นบ้านใหม่ บทขอมีลักษณะเชิญชวนผู้ร่วมงานให้มาชื่นชมบ้านบรรยายลักษณะต่าง ๆ ของบ้าน ตลอดจนอวยพรให้เจ้าภาพและผู้เข้าร่วมงานประสบความสำเร็จ ชอขึ้นบ้านใหม่ ยังได้รวบรวมความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างบ้านของคนล้านนาไว้ด้วย

ตัวอย่างขอขึ้นบ้านใหม่

ทำนองขออื้อ

ก้อยฟังกัน ดีดี มาฟังรังสรรค์ เขาเล่า

บ่ว่าแม่อยู่ ป้อเต่า

บ่ว่าป้อแก้ว เจ้าเฮือน

ข้าจ้กร้าไร ร้าริ

ขอหื้ออย่าไป ขุนเขื่อง

ดีเจ้าก็สร้าง สร้างเฮือน

หลังนี้ตั้งดี วิเศษ

เมื่อเจ้าไป ฟันเสาหัวที

ก็หาสลา นั้นมา ลังเกต

หื้อเลือกเอาต้น วิเศษ

เอามาแปงเสานาง พญา

หื้อเลือกเอาต้น เลา เลา

ตีบมีหู มีตา

ต้นใดเป็นแถม หางป้า

บตีเอามา เต็ดขาด

ไม้ดีเป็นเครือ เขาหวน

แสงตำวัน มาปาด

เสาบตีบเลา บตีเอาเต็ดขาด

เป็นเสาแม่น้ำ แยกเงา

ไม้้นอน ขอนตำ

บตีเอามา แปงเสา

กอนเอามาแปง เฮือนเฮา

มันจ่างมี อุบาทว์

เอาตั้งเสาตูป เสาจาน

หื้อได้สี่กำ มือปาด

เอายาวห้าศอก ขนาด

เอามาแปงเสา ฮ้านน้ำเฮือนไฟ

กอนได้สามมา เสร็จแล้ว

เป็นปังกอก วางใจ

แล้วจ้กป่า กันไป

เซาะเครื่องตั้งบน แถมต่างหาก

เอามาแปงซื่อ แปงแป

แปงกะแล โยกาบ

เอาตั้งกันฝ้า กอนลาด

ขอหื้อไปซื่อ ยังโสง

บ่ว่าเปาแดง คู่แจะ

สักและตะเคียน มีเถถม

บ่ว่าไม้ยาง ไม้ยม

ไม้ยังโสงมี กู้อย่าง

ฯลฯ

เป็นแปงหอ แปงเฮือน

มันบ้ใจ ของเล่น

เฮาจำเป็นได้วัด วังเต็น

ไปเซาะหาเบี้ยหอย เงินทอง

มันบ้ใจของหาง่าย

กว่าจะได้ก็ยากเหมือนกัน

จำเป็นออกบ้านไปทำงาน เชาวเสตางไปแปงเฮือนใหม่ ...วาง...เพลง
(จันทน์ตา เลาคำ, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2550)

2.5.6.4 บทขอเกี่ยวกับการปอยข้าวสังข์ มีลักษณะกล่าวถึงความไม่เที่ยงของร่างกาย กล่าวถึงประวัติคุณงามความดีของผู้ล่วงลับและอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับเป็นต้น
ตัวอย่างขอปอยข้าวสังข์

บทขับขานขอเรื่อง สังขาร

ทำนองอื้อ

สิบนิ้วขอยกมือสา	ป็น้องอวอาแก่แต่่า
ผมจะขอมาเล่า	มากล่าวเรื่องความ เป็นมา
เรื่องของคนเฮามนุษย์	คืออยู่ในโลกโลก่า
เกิดมาสร้ายกั้มมีเวลา	เป็นไปนานาต่างต่าง
บางพ่องเกิดมาแล้วก็ตาย	บ่อดันได้เดินได้ย่าง
บางพ่องก็ตายระหว่าง	คืออยู่ในต๋อง ในครรรภ์
ยังบ่อดันมีนตำพ่อโลก	ก็ฟ่งมาตายดับขันซ์
พ่องเกิดมาได้สี่ห้าวัน	ก็มรณังไปแน่
พ่องเกิดมายังบ่อดันสู้อยู่ยังอายุบ่อดันได้แก่	
มอกฝีกฮ้องป้อฮ้องแม่	ฝีกย่างสะเล เซซา
มอกกำลังหน้าฮัก	ป้อแม่มาลูกันอุ้มกันกำ
ฮ้ามัจจูราชตวยตัน	ฟ่งมาปะหันเข้าใส่
พ่องกำลังได้เข้าโรงเรียน	ฝีกอ่านฝีกเขียนกอไก่อใจ
ป้อแม่คอยเอาใจใส่	ฝากไว้กับครู ประชาบาล
ฮุดสำหัจจรงไปส่ง	หื้อลูกเขียนฮู้แตกฉาน
มันมัจจูราจะมาร	ก็มาไล่ตันถึงดี
บางพ่องกำลังหน้าหมดตำใส	ถ้าเป็นดอกไม้กำลังจะก็
มอกฮู้ฮักน้อฮักปี่	กำลังสนุก เฮฮา
กำลังแตกหน้าสาวหน้าบ่าว	มอกกำลังมาหาหมู่กะหลา
ฮ้ามัจจูราชราชา	ก็มาไล่ตันหันใส่

ตานแพวพัลลภทิวี่	จอแบนภาพสีขาวใสสะอาด
ตั้งบ่อหื้อหวิดหื้อขาด	กระตักน้ำฮ้อน น้ำเย็น
ของตานสิ่งโกชะนะ	สี่ปีะล้วนของจำเป็น
กระตักน้ำฮ้อนน้ำเย็น	ล้วนของจำเป็นทุกสิ่ง
ยามเมื่อไต้กั้นไต้ตาน	จิตใจเบิกบานล้ำยิ่ง
ขอหื้อของตานทุกสิ่ง	ขึ้นถึงจันนิ ปานัง
จักนำเอาท่านไปเกิด	เมืองบนจันสรวงสวรรค์
กับกรายเป็นเฮือสเปาคำ	นำไปนิปรารจันเลิศ

(จันท์ตา เลาคำ, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2550)

2.5.6.5 บทขอเกี่ยวกับปอยหลวง ลักษณะของบทขอสามารถแยกได้หลายประการ เช่นขอตามวิหาร ศาลา กำแพงวัด ต่าง ๆ เป็นต้น

ตัวอย่างบทของานปอย

ลงพามดาปอย

ทำนองตั้งเซียงใหม่

หลอน

วันนี้มันก็เป็นวันงาม

วันฐานะเงินคำเข้าของไหลมาสู่

วันพระสิริธาตุท่านไต้ตรัสรู้

จันไต้สำเร็จเป็นพระอรหันต์....

เนื้อเจ้า

วันนี้มันก็เป็นวันงาม

วันฐานะเงินคำเข้าของไหลมาสู่

วันพระสิริธาตุท่านไต้ตรัสรู้

จันไต้สำเร็จทุกกระกริยา

ยามเมื่อท่านไปนั่งขัดสมาธิ

ไปตั้งสติปอบปากบ่จำ

พระญามารได้ใจลูกสาวมา

ล่อลวงพระพุทธาน์ก็ยั้งพังฟ่ายแพ้

แล้วจะจวนเอาท่านตั้งหลาย...

กล่าวแก้

สิบนิ้วขอขอขึ้นรับ

ขอสวัสดิศรีรับศรัทธาตั้งหลาย

ญาติมิตรพี่น้องตั้งญิงตั้งจาย

ตัวขุนมูลนายสิบชาวจาวบ้าน

วันนี้ซึ่งหากเป็นวันดี

วันจยยะดิถีสีใสสว่าง

ศรัทธาตั้งหลายสิบชาวจาวบ้าน

จะมากุเข้าไหว้ ทำบุญ

มีกำมิงงานไฟตั้งบ่ละ

ปอยบวชพระคำแดงตั้งบ่สุน

ยามเมื่อปี่น้องจะก่ดสร้างก่องบุญ ผมจะขอขอบคุณลึบชาวจาวบ้าน
จะขออันเชิญเอาทุกท่าน นี้และนอนั้นแหละนา

นายมอญ

กั้นเข้างายปากันมานั่ง จะยกตัวข้าขึ้นไปตำตีสุง
ปี่น้องตั้งหลายจะสร้างก่องบุญ ดึงปู้ดึงลุดดึงแแก้ดึงเต้า
ขอเชิญเอาศรทราปากันมาร่วม นี้และนอเก้าแหละนา

(จันท์ตา เลาคำ, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2550)

2.5.6.6 บทขอเก็บนก บทชอมมีลักษณะเน้นด้านการชมนกชมพฤษ์ไพรในป่า มีเนื้อหา
เกี่ยวกับการเดินทางไปเก็บของป่ามาขายต้องผ่านนายด่าน (นายอ้าย) โดยใช้โวหารให้นายด่านไม่เก็บ
ภาษี เนื้อหาดลกขบขัน เป็นที่เพลิดเพลิน เนื้อหาบางตอนกล่าวถึงเรื่องเพศศึกษา แต่มิได้ทำให้เกิด
อารมณ์สังวาส ศศ.ประสิทธิ์ เลียวสิริพงศ์ (สัมภาษณ์, 23 มิถุนายน 2550) ให้ความเห็นว่าคุณโบราณ
อาจใช้ข้อนี้เป็นการสอนผู้ฟังในเรื่องเพศศึกษาก็เป็นได้ เพราะเมื่อก่อนไม่มีการเรียนเพศศึกษาใน
โรงเรียนและเป็นการไม่เหมาะสมที่พระสงฆ์จะสอนเรื่องนี้จึงเหมาะที่สุดที่ช่างชอเป็นผู้ให้ความรู้

ตัวอย่างชอ เก็บนก

ทำนองตั้งเชิงใหม่

เถิง...ป่าเดี่ยวตัววันลงแลง ว่าจะจวนเมียบง นายเข้าป่าไม้ ได้รับหนังสือด่านใจ จะได้เข้าป่า
ไม้..ดง..หนา....

เปื่อน้ออื่น...มาพ่อตัววันลงแลง ว่าจะจวนเมียบง ตัวเข้าป่าไม้ ได้รับหนังสือด่านใจ จะได้เข้าป่าไม้ ป่า
ดงป่าคา..ขอหื้อเมียบงฮอมฮัก หื้อนายก่อยเกียมตั้งจิ้นตั้งป่า ก้อยฝักตั้งไก่อปู้สา ป้อจายควายนาจะฝัก
หมาตั้นเต้า.....

มอกตำ นี้วันลงแลง เฮาจะจวนไปแสมกางป่าดงต้น...นอเจ้า..เป็นว่าในป่ามันก็มีพรั่งพร้อม ปี่จะบอก
หื้อน้อง เห็ดเผาะ เห็ดหอม มันมีแผวเห็ดด้อมลอม

มันจ้างออกคอน ตะล้อมป้อมหญ้า บ่ว่าดอกไม้หลายสี จะบอกหื้อแม่ฮื่อแสหงล้า ก่เฮาจะเดินไปหน้า มัน
หองตั้งไก่อ..จอยวอย..มาเหลียวนี้ถ้าพ่อไม้ จะไคมันก็มีแผวฝอย ป่าเดี่ยวตัววันลงมอย ๆ มาเหลวพ่อคอย
เป็นเป้วหมอกฮ้อม...จะจวนตัวนาย น้อเข้าป่า..นี้และนอ...น้อและนำ.....นายมอน..เฮากจะเข้า

ในป่า บ่ใจเข้าไคว่า มันมีมากหนาหน้า มีตั้งไม้เหียง ไม้ตั้ง ไม้ซาง ไม้ดงดำ

เก็ด เถื่อ ก่อเป็น...จะจวนตัวนาย..น้อไปตัดเถื่อ...นี้และนอ..น้อและนำ..

(อุ้นเรือน หงษ์ทอง, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2550)

2.5.6.7 บทขอสูมาคร้วตาน เป็นบทขอที่กล่าวถึงการขอภัยที่ได้ล่วงล้ำก้ำเกินพระรัตนตรัย

ต่าง ๆ

ตัวอย่างขอสูมาคร้วตาน

ทำนองพม่า

สาธุโนขอโอกราบไหว้	ขอเป็นไม้ได้ส่องโลกโลกา
ข้าจักขอสูมาคร้วตานทั่วหน้า	บัดนี้ผู้ข้าขอยกยอวาน
อุตะมะตานเป็นอันล้ำยิ่ง	เป็นที่ข้อนกึ่งสิ่งของตานา
มูลศรัทธาผู้ข้าหน้อยใหญ่	ขอหือเป็นปัจจัยเอื้องของตานา
สะเปจะณาผู้ข้าขอโผด	ขอภัยยกโทษโศธาตั้งมวล
หลอนได้ผิดผวนยามเมื่อเดิมจันแรก	เดือบได้แขวดคกฏหมายหวัที่
การใดเสียดก็ดีได้กิดแต่งสร้าง	เดือได้กายข้ามเมื่อค้ำยามกิน
โดยใจบ่จันหลอนได้เกียดโผดใหม่	เดือละอ่อนสบให้ได้กินก่อนตานลุน
เดือบได้แบ่งปุ่นแบ่งปิ่นรวงหน้า	ยามเมื่อผู้ข้าได้ยงเดียวก่าย
จี้มูกน้ำลายได้สะเค้นเค้นใส่	น้ำเอื่อน้ำใครได้ตกใส่ของตาน
ใจบ่เจยบานได้เกียดได้ใหม่	ได้เดียวก่ายไกลส้ปะของตาน
เดือซันผ้าไปปานแปดปีคร่วงข้าม	หลอนได้จ่มสามเอื้องใดก็ดี
โดยวะจีและมะโนหยาบกล้า	เป็นการถ่อยจ้ำดีได้โทได้ทำ
ได้ยุบได้ก้ำและจัดคาแต่งสร้าง	โดยใจบ่ตั้งได้พลาดพลังตั้งมือ
ได้ยุบได้ถือได้สะพายหอบหิว	ได้บิิดได้ริ้วสะเปจะณา
มูลศรัทธาได้จัดแจ้งแต่งสร้อย	ผิดแต่เล็กหน้อยเท่าจิตก้ำยา
ได้หาบได้ป่าได้เหล่าถากบิิดสร้าง	บ่ได้ช่วยล้างเสโทเมโท
ด้วยความยาโมสิ่งใดน้กหน้อย	แม่แต่เล็กหน้อยข้าจักขอสูมา
น้ำสุกัันธาและมาลาดอกสร้อย	มีน้ำส้อมป่อยม่อนหน้อยจัดคา
จักขอสูมาส้ปะทุกเอื้อง	อันเป็นเครื่องของตัยยะตาน
ดีมีพะมาณมากมายบ่หน้อย	ได้เก็บได้ฮ้อยส้ปะตาณา
มูลศรัทธาผู้ข้าขอโผด	ขอภัยยกโทษภัยญะภัยญัง
ขออย่าได้เป็นกรรมมนทินขอคหมัน	ขอได้ถึงจันอุตะมะตาน
ของงเป็นญานสะเปาคำล้ากล้า	นำเอาผู้ข้าปิ่นจากวังชล
ขอหือลู่วงปิ่นจันไปสู่เวียงแก้ว	ถึงตั้งนั้นแล้วคือว่าเนรปาร

2.5.7.2 เวทีเฉพาะกิจ ปัจจุบันนิยมนำเอาชอไปแสดงตามงานเฉพาะกิจต่าง ๆ เช่น ใน หอประชุม ตามเวที ห้างสรรพสินค้า หรือหน่วยงานราชการต่าง ๆ ดังนั้นเวทีที่แสดงชอจึงจัดตาม สภาพของสถานที่และสังคมในปัจจุบัน ซึ่งแตกต่างจากผมชอที่มีลักษณะเป็นวัฒนธรรมเก่าแก่ดั้งเดิม

ภาพที่ 13 : ภาพตัวอย่างเวทีเฉพาะกิจ

2.6 วาระโอกาสในการแสดง

2.6.1 วาระโอกาสที่เกี่ยวข้องกับวัด การแสดงชอในโอกาสเช่นนี้ส่วนใหญ่เป็นการแสดงเนื่องใน วาระโอกาสทำบุญตามประเพณี ได้แก่ การทำบุญในวันสงกรานต์ งานปอยหลวง ลอยกระทง และ งานฉลองสมณศักดิ์ของพระสงฆ์ เป็นต้น

2.6.2 วาระโอกาสที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานราชการ การแสดงชอในวาระโอกาสเช่นนี้ส่วนใหญ่ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเฉลิมฉลองต่าง ๆ เช่น การเฉลิมฉลองในวาระวันเฉลิมพระชนมพรรษาของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถ งานเปิดอาคารของทางราชการหรือ โครงการรณรงค์ในเรื่องต่าง ๆ เช่น รณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ รณรงค์ให้งดสูบบุหรี่และรณรงค์เรื่อง การป้องกันขุงลาขของหน่วยงานทางด้านสาธารณสุข เป็นต้น

2.6.3 วาระโอกาสที่เกี่ยวข้องกับเอกชนและชุมชน การแสดงในวาระโอกาสเช่นนี้พบเห็นได้ โดยทั่วไป เช่น การแสดงในงานขึ้นบ้านใหม่ เปิดร้านใหม่ งานแต่งงาน งานฉลองเจ้าภาพที่ได้รับ ตำแหน่งสูงขึ้น หรืองานฉลองในวาระที่เจ้าภาพมีความยินดีในด้านต่าง ๆ เช่น มีบุตรหลานสำเร็จ การศึกษาได้รับพระราชทานปริญญา ต่าง ๆ เป็นต้น

2.7 พิธีกรรมความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับขอเซียงใหม่

พื้นฐานความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมต่าง ๆ ของการขอเซียงใหม่ส่วนใหญ่มีรากฐานมาจากความเชื่อในพระพุทธศาสนา พราหมณ์ และไสยศาสตร์ต่าง ๆ ซึ่งก็คล้ายกับความเชื่อของคนไทยส่วนใหญ่โดยทั่วไป พิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับขอเซียงใหม่ ได้แก่

2.7.1 พิธีไหว้ครูขอ เป็นพิธีกรรมที่เป็นขนบมาแต่โบราณของช่างขอ เป็นการแสดงความกตัญญู กตเวทิต่อครูอาจารย์ที่ท่านได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้มีความสามารถในการขอและการบรรเลงดนตรีประกอบการขอจนสามารถประกอบเป็นอาชีพได้ นอกจากนี้ยังเป็นการขอพรจากครูอาจารย์ เพื่อคุ้มครองปกป้องรักษาให้ปลอดภัยตลอดจนไม่เกิดอุปสรรคใด ๆ ในระหว่างการแสดงขอ มีความสำเร็จเป็นที่ชื่นชมของผู้ฟังและผู้ชมการแสดง (อินตา เลาคำ, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2550)

พิธีไหว้ครูขอนั้นสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

2.7.1.1 พิธีไหว้ครูขอประจำปี การไหว้ครูขอประจำปีเป็นการไหว้ครูที่มีกำหนดจัดปีละ 1 ครั้ง โดยรวบรวมบรรดาลูกศิษย์ที่อยู่ในสายการสืบทอดของครูเดียวกันให้มาไหว้ครูด้วยความพร้อมเพรียงกัน พิธีการไหว้ครูประเภทนี้นิยมจัดในช่วงเวลาประมาณ เดือน 9 เหนือ (เดือนเกี๋ยง) หรือเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน วันที่จัดต้องเป็นวันพุธ พุธห้าสบัติ สุกร์และเสาร์ ยกเว้นวันอาทิตย์กับวันจันทร์ที่ถือว่าเป็นวันเสียดของเดือนนี้

ภาพที่ 14 : ภาพแม่จันทร์สม สายธารา ร่วมทำพิธีไหว้ครู

ภาพที่ 15 : ภาพพิธีไหว้ครูประจำปี พ่อครูอินตา เลาคำ

วัตถุประสงค์ของการไหว้ครูขอประจําปีนั้นก็เป็นเช่นเดียวกับพิธีไหว้ครูประเภทอื่นคือเป็นการระลึกถึงพระคุณของครูอาจารย์ที่ได้สั่งสอนอบรมวิชาความรู้ต่าง ๆ นอกจากนั้นการไหว้ครูขอประจําปียังเป็นการพบปะสังสรรค์กันในระหว่างศิษย์ที่อยู่ในสายการสืบทอดเดียวกัน หลายคนมาจากต่างถิ่นต่างที่ ทำให้ทราบถึงความเป็นอยู่สารทุกข์สุกดิบต่าง ๆ ตลอดจนยังได้มีโอกาสช่วยเหลือศิษย์ที่ประสบกับความทุกข์ในด้านต่าง ๆ อีกด้วย

เครื่องบูชาในการไหว้ครูขอประจําปี เครื่องบูชาในการไหว้ครูขอประจําปีอาจจะแตกต่างกันได้บ้างตามที่ครูแต่ละท่านหรือแต่ละสายการสืบทอดได้กำหนด

เครื่องบูชาในการไหว้ครูขอประจําปี ต่อไปนี้เป็นเครื่องบูชาที่พบทั่วไปในการไหว้ครูขอมีรายละเอียดดังนี้ (มณี พยอมยงค์, 2533)

สวยดอกไม้ ฐูปเทียน	16 สวย (กรวย)
สวยหมากพลู	16 สวย (กรวย)
ข้าวเปลือกข้าวสาร อย่างละ	1 อ้อง (กระทง)
ผ้าขาวยาว 1 วา	1 ผืน
ผ้าแดงยาว 1 วา	1 ผืน
กล้วย	1 เครือ
มะพร้าว	1 ทะลาย
หัวหมู	1 หัว

ไก่	4 ตัว
เหล้า	1 ไห
ข้าวเหนียวหนึ่ง	1 ก่อ่ง
น้ำส้มป่อย	1 ขัน

เครื่องดนตรีประกอบการขอ ได้แก่ ปี่จุม ซึ่ง สะล้อ ขลุ่ย

ขั้นตอนในการไหว้ครูขอ การไหว้ครูขอประจำปีมีขั้นตอนโดยทั่วไป ดังนี้

เตรียมการ ขั้นตอนนี้เป็นการเตรียมการตั้งแต่การจัดที่บูชาครู เตรียมเครื่องบูชาครูให้เป็นที่เรียบร้อย

เตรียมพร้อม พ่อครูแม่ครูบรรดาศิษย์และผู้เข้าร่วมพิธีมาพร้อมกันในบริเวณพิธี

บูชาพระรัตนตรัย พ่อครูแม่ครูขอเริ่มพิธีโดยการจุดธูปเทียนกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย

บูชาครู พ่อครูแม่ครูหรือผู้นำไหว้ครูยกขันตั้งบูชาแล้วกล่าวนำแก่บรรดาศิษย์และผู้เข้าร่วมพิธี น้อมรำลึกถึงพระคุณอาจารย์

ร่วมอนุโมทนา ผู้เข้าร่วมพิธีพร้อมกันรำลึกถึงพระคุณครูและอนุโมทนาในกุศลที่ได้ทำการไหว้ครู เสร็จพิธีแล้วจึงร่วมสังสรรค์กันตามอัธยาศัย

ภาพที่ 16 : ภาพเครื่องบูชาในพิธีไหว้ครู

2.7.1.2 พิธีไหว้ครูก่อนการแสดงขอ เรียกว่า “การขึ้นครูขอ” หรือ “การพ่ายครู” เป็นพิธีที่จัดขึ้นก่อนการแสดงขอทุกครั้งเพื่อบูชาครูและระลึกถึงพระคุณของครู อีกทั้งยังเป็นการขอพรจากครูให้คุ้มครองและป้องกันอุบัติเหตุเภทภัยต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นแก่คณะขอ

เครื่องบูชาในการขึ้นครูขอ เครื่องบูชาต่าง ๆ ที่ใช้ในการขึ้นครูขอเป็นสิ่งที่เจ้าภาพต้องจัดเตรียมไว้ ได้แก่

เทียน	8 คู่
เหล้าขาว	1 ขวด
เงินก้านล	32 บาท
ดอกไม้รูปเทียนพลุบุหรี	ตามความเหมาะสม

ขั้นตอนในการขึ้นครูขอ

อันดับแรกหัวหน้าคณะขอยกขันตั้งจรดศรียะจากนั้นจึงกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย บูชาเทพดา อารักษ์สิ่งศักดิ์สิทธิ์และกล่าวคำบูชาครู โดยรำลึกถึงพระคุณของครูอาจารย์ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชากรให้

ต่อจากนั้นช่างขอต้องจิบเหล้าในขันตั้งโดยถือเคล็ดตามขนบโบราณและพรมเหล้าลงบนเครื่องดนตรีที่นำมาบรรเลงต่อจากนั้นจึงนำเหล้าไปเทราดลงที่ธรณีบริเวณเสาของพามขอเพื่อเป็นการคารวะและขอขมาต่อพระแม่ธรณี

อันดับต่อไปช่างปีทำการเชิงปีคือเทียบเสียงปีและเสียงซึงให้ตรงและได้ระดับเสียงที่ถูกต้องท้ายสุดเมื่อกระบวนการต่าง ๆ เรียบร้อยจึงเริ่มการแสดงต่อไป

2.7.2 การแบ่งครูขอ

ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนกุล (2531 : 6) ได้กล่าวถึงพิธีกรรมการแบ่งครูขอว่าเป็นพิธีที่สำคัญของช่างขอ คล้ายกับพิธีการ “รับมอบ” ความเป็นครูของโจนละครไทย สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อที่ว่า การแสดงขอนั้นมีกำเนิดจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีครู เทวดาและผีที่ต้องเคารพกราบไหว้ เป็นพิธีที่มอบความเป็นครูให้แก่ศิษย์ในสายการสืบทอดเดียวกันให้มีความสามารถเป็นครูสั่งสอนศิษย์สืบทอด ดังนั้นจึงต้องคัดเลือกศิษย์ที่มีคุณลักษณะและคุณสมบัติ มีความพร้อมในการเป็นครูและข้อสำคัญคือ การมีคุณธรรมในด้านความกตัญญูกตเวที

2.7.2.1 วาระในการประกอบพิธีการแบ่งครูชอ

จากการรวบรวมเอกสารและสัมภาษณ์ช่างชอในเขตจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่นิยมทำพิธีวันพฤหัสบดี เดือน 9 เหนือ (ประมาณเดือน พฤษภาคม - มิถุนายน) หรือในวันพฤหัสบดี ซึ่งเป็นวันเถลิงศกใหม่ ตรงกับวันที่ 15 เมษายน โดยประกอบพิธีในตอนเช้าก่อนเพล

2.7.2.2 เครื่องบูชา

เครื่องบูชาที่ใช้ในพิธีแบ่งครูชอมีดังนี้

ไก่ต้ม	2 คู่
เหล้าขาว	2 ขวด
เสื่ออ่อน	2 ผืน
หมอนทรงสี่เหลี่ยม (หมอนหก)	2 ใบ
ผ้าขาว	2 ผืน
ผ้าแดง	2 ผืน
ข้าวเปลือก	2 กระตง
หมาก	2 หมั้น (หมากผ่าซีก 100 เส้น)
มะพร้าวอ่อน	2 ทะลาย
สวดยดอกไม้	16 สวดย
สวดยหมากพลู	16 สวดย
เงินค้ำยกรู	72 บาท

เครื่องบูชาดังที่กล่าวมาอาจมีความแตกต่างกันได้ตามสายการสืบทอดและความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น

ขั้นตอนในการประกอบพิธีแบ่งครูชอ

เตรียมความพร้อม พ่อครู แม่ครู ลูกศิษย์ นักดนตรีและผู้เข้าร่วมพิธีมาพร้อมกันที่ผามหรือประรำพิธี

เตรียมเครื่องบูชาและเครื่องสังเวช บรรดาศิษย์ที่มาร่วมพิธีช่วยกันจัดเตรียมเครื่องบูชาและเครื่องสังเวชโดยยกไปไว้บนเวทีที่ใช้ประกอบพิธี

เริ่มพิธีการโดยพ่อครูแม่ครู กล่าวโอองการ คำขอแบ่งครูชอ

พ่อครูแม่ครู เสี่ยงทายศิครูชอที่ล่วงลับไปแล้วว่าจะอนุญาตในการแบ่งครูชอครั้งนี้หรือไม่โดยการหยิบข้าวตอก หรือข้าวเปลือกที่เตรียมมานับดูจนกว่าจะนับได้จำนวนคู่ หากนับได้เป็นคู่จะต้องสวดอ้อนวอนสลับกับการนับเมล็ดข้าวไปจนกว่าจะสำเร็จ จึงทำพิธีในขั้นต่อไป

เมื่อผ่านการเสียดายข้าวตอกแล้วพ่อครู แม่ครูจึงแบ่งเครื่องสังเวทให้แก่ศิษย์จำนวนครึ่งหนึ่ง ส่วนอีกครึ่งหนึ่งที่เหลือพ่อครูแม่ครูจะเก็บไว้ ยกเว้นในกรณีที่พ่อครู แม่ครู จะเลิกประกอบอาชีพชอ ก็ จะมอบเครื่องสังเวททั้งหมดให้แก่ศิษย์ที่มาขอแบ่งครูชอ

เมื่อประกอบพิธีการแบ่งครูชอเรียบร้อยแล้ว พ่อครูแม่ครู ให้โอวาท อบรมศิษย์ให้อยู่ใน ศีลธรรม ยึดมั่นในความกตัญญูกตเวทิตะ โดยเคร่งครัด

การชอรับครู ขึ้นตอนที่เป็นขั้นตอนที่ศิษย์ที่ได้รับการแบ่งชั้นครูชอและช่างชออื่น ๆ ร่วมกัน ขับชอ ต้อนรับครูชอคนใหม่

การส่งครูชอ พ่อครูแม่ครู พร้อมด้วยเครื่องบูชาเครื่องสังเวทและบรรดาศิษย์ทั้งหลายเดินทาง ไปส่งครูชอคนใหม่กลับบ้าน และนำเครื่องบูชาเครื่องสังเวทที่แบ่งมานั้นนำมาเลี้ยงผีครู ที่บ้านครูชอ คนใหม่ จากนั้นจึงเลี้ยงฉลองและขับชอกันเป็นที่สนุกสนาน

หลังจากที่ได้รับการแบ่งครูชอมาแล้วครูชอคนใหม่ต้องจัดหาเครื่องสังเวทเครื่องบูชาที่ขาด หายไปมาให้ครบเป็นคู่ เช่น ผ้าขาว เป็นต้น

ครูชอคนใหม่นำชั้นครูไปตั้งไว้ในที่หรือบนหิ้งสำหรับการบูชา โดยหันหน้าไปทางทิศที่เป็น มงคล คือทิศตะวันออกหรือทิศเหนือต้องกราบไหว้บูชาเป็นประจำ

2.7.2.3 ข้อห้ามสำหรับครูชอคนใหม่

ข้อห้ามสำหรับครูชอคนใหม่ นั้นมีข้อแตกต่างกันบ้างในแต่ละสายการสืบทอดหรือ แตกต่างกันไปสำหรับครูแต่ละท่าน ข้อห้ามโดยทั่ว ๆ ไป ได้แก่

1. ห้ามรับประทานอาหารในบริเวณที่ตั้งศพ
2. ห้ามลอดใต้ถุนบ้านในกรณีที่มีหญิงอยู่ไฟ
3. ห้ามลอดใต้ป่าช้าแสนผี (เตาไฟ)
4. ห้ามรับประทานเครื่องเช่นผี ได้แก่ ไก่ซากเจ้า เหล้าซากผี
5. ห้ามลอดใต้ต้นกล้วยที่เอียงในขณะที่ออกเครือ
6. ห้ามลอดรั้วและราวตากผ้า
7. ห้ามลอดใต้ถุนบ้านทั่วไป

จากการศึกษาในเรื่องบริบทชอตั้งที่กล่าวมาแล้วนั้นสามารถสรุปได้ว่าสภาพสังคมและ วัฒนธรรมของเชียงใหม่ยังคงสภาพที่มีความแข็งแกร่งทางด้านวัฒนธรรม ชาวบ้านยังคงรักษา ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ไว้ได้มากพอสมควร จึงเป็นเหตุให้การชอตั้งเชียงใหม่ยังคงรักษา บทบาทหน้าที่ในด้านการให้ความบันเทิงและความรู้แก่ชุมชน

นอกจากนั้นหน่วยงานของทางราชการได้พยายามส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไว้ทำให้สถานภาพของช่างขอได้รับการยอมรับ พิธีกรรมที่เกี่ยวกับการขอเซียงใหม่มีนักวิชาการสนใจศึกษามากขึ้น และในซอตั้งเซียงใหม่เองก็เป็นการแสดงที่มีเอกลักษณ์ของล้านนาทั้งด้านทำนองเครื่องดนตรี และภาษาที่ใช้จึงทำให้มีความไพเราะเป็นที่น่าสนใจ

ในบทต่อไปผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับประวัติของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง ซึ่งเป็นช่างปีและช่างขอคนสำคัญท่านหนึ่งในปัจจุบัน ที่มีความสามารถและเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชนในเซียงใหม่ไว้อย่างน่าสรรเสริญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

เอกลักษณ์ของคณะซอพ้ออุ่นเรือน หงษ์ทอง

3.1 ประวัติพ้ออุ่นเรือน หงษ์ทอง

ภาพที่ 17 : ภาพพ้ออุ่นเรือน หงษ์ทอง เป่าปี่เล็ก

3.1.1 ชีวิตครอบครัว

พ้ออุ่นเรือน หงษ์ทอง เกิดเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2495 ณ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรของนายปิ่น หงษ์ทอง ผู้มีความชำนาญในการเป่าปี่และประกอบอาชีพการทำสวน และนางผัน ซัยชนะ ผู้ชำนาญในการแต่งคำซอ มีพี่น้อง 4 คน

คนที่ 1 นางสาวคำ ยี่ปิ่น เสียชีวิตแล้ว

คนที่ 2 นายศรีทนต์ หงษ์ทอง อายุ 57 ปี เป็นช่างปี่

คนที่ 3 นายอุ่นเรือน หงษ์ทอง อายุ 55 ปี

คนที่ 4 นางมณฑิธร หงษ์ทอง อายุ 51 ปี ช่างซอ เรียนซอกับนายอุ่นเรือน หงษ์ทอง

พ้ออุ่นเรือน หงษ์ทองเติบโตมากับเสียงปี่เสียงซอ จึงซึมซับและจดจำได้ตั้งแต่เด็ก อีกทั้งนางผันผู้ป็นมารดา มักจะเปิดหีบเสียงเพลงซอให้ฟังอยู่เสมอ พ้ออุ่นเรือนจึงเริ่มหัดร้องตามเพลงซอที่ได้ยินจากหีบเพลง และศึกษาเล่าเรียนต่อมาแต่อาชีพหลักของครอบครัวยังเป็นการทำนา ทำสวนอยู่

พ่ออุ่นเรือนหงษ์ทองสมรสครั้งแรกกับนางสุขคำ หงษ์ทอง จากนั้นได้หย่าขาดจากกันและได้สมรสใหม่กับนางบุญมี หงษ์ทอง และมีบุตร-ธิดา 2 คน คือ น.ส.วิมลรัตน์ หงษ์ทอง หรือ วิมล หงษ์ทอง (ชื่อในการแสดงขอ) อายุ 31 ปีและนายธรรมบุญ หงษ์ทอง หรือ สุรินทร์ หงษ์ทอง (ชื่อในการแสดงขอ) อายุ 22 ปี ปัจจุบันครอบครัวหงษ์ทองเป็นครอบครัวช่างขอ และทำสวนควบคู่ไปด้วย

3.1.2 ความเป็นพ่อและครูของลูก

พ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง มีบุตร-ธิดา 2 คนโดยทั้งสองคนได้รับความเอาใจใส่และความรักจากพ่อและแม่อย่างมาก และพ่ออุ่นเรือน เป็นช่างขอคนเดียวในเวลานี้ที่มีลูกเป็นช่างขอเช่นเดียวกับพ่อหรือแม่ โดยการสอนให้ลูกเป็นช่างขอนี้พ่ออุ่นเรือน ใช้วิธีทำให้ลูกทั้งสองได้ซึมซับกับเสียงขอมมาตั้งแต่เด็ก โดย น.ส.วิมลรัตน์ ได้กล่าวถึงผู้เป็นพ่อว่า

“พ่อให้เรียนขอตั้งแต่เด็ก โดยพ่อจะให้นอนหนุนแขนและเปล่งเสียงขอเป็นช่วงให้เราร้องตาม ตอนเด็ก ๆ ก็ร้องตามพ่อไปเรื่อย ๆ ไม่ได้ตั้งใจจะเป็นช่างขอ พอเริ่มเข้าเรียนชั้นมัธยมก็เริ่มออกงานขอ ได้ขึ้นผามและเริ่มหัดแบบจริงจัง พ่อคุณแม่ตั้งใจจะடுத்தี เราเป็นเด็กก็อยากเที่ยวกับเพื่อนบ้าง แต่ยังคงหัดขอทุกวัน เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมแล้วจึงยึดการขอเป็นอาชีพจนถึงปัจจุบัน และภูมิใจในอาชีพช่างขอ” (วิมลรัตน์ หงษ์ทอง, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2549)

เมื่อมีบุตรชายอีกคนพ่ออุ่นเรือน หมาข่มันให้บุตรชายคนนี้เป็นช่างขอ ช่างปี และช่างชิงเหมือนพ่อ จึงถ่ายทอดวิชาต่าง ๆ ให้กับบุตรชายอย่างเต็มที่ โดยให้เริ่มออกเสียงจับขอตั้งแต่เริ่มจำความได้ ใช้วิธีเดียวกับบุตรสาว และเมื่ออายุได้ 13 ปีก็ให้เรียนชิงกับพ่อควบคู่ไปด้วย นายธรรมบุญ หงษ์ทองกล่าวถึงการสอนดนตรีของพ่อว่า

“ตั้งแต่ผมจำความได้ผมก็ได้ยินเสียงพ่อจับขอให้ฟัง พอตื่นตอนเช้าแม่ลงไปทำกับข้าวพ่อจะจับผมนอนที่แขนร้อง “หลอน” ผมก็ร้องตามบ้างแอบหนีบ้าง แต่ก็เป็นอย่างนี้ทุกวัน แล้วค่อย ๆ เริ่มเป็นวรรคเป็นกลอนทีละเล็กทีละน้อย ผมก็ไม่รู้ว่าผมขอได้ตั้งแต่เมื่อไร ที่จำได้คือครั้งแรกที่ขอเป็นงานขึ้นบ้านใหม่ที่บ้าน พ่อบอกว่าให้ผมขอ ผมก็ขึ้นผามขอ แล้วก็ขอได้ จากนั้นคนที่มางานเห็นเด็กขอได้เลยพาลูกสาวมาฝากเรียนกับพ่อผมด้วยผมเลยมีเพื่อนเรียนขอเพิ่มขึ้นหลายคน ส่วนซึ่งพ่อบังคับครับ แต่จะว่าบังคับเลยก็ไม่เชิงเพราะผมก็รู้อยู่แล้วว่าพ่อจะต้องให้ผมเล่นอยู่

แล้ว แต่เรียนซึ่งตอนนั้นยากมาก พ่อจะเล่นไปเรื่อย ๆ ให้ผมเล่นตาม บางทีก็ยาว พอผมเริ่มจะจำได้พ่อก็เล่นไม่เหมือนเดิม ผมท้อบ้างก็มี แต่แม่ก็บอกให้อดทน ตอนหลังอัดเทปไว้เลยเอาไว้แกะเอง” (ธรรมบุญ หงษ์ทอง, สัมภาษณ์, 20 กรกฎาคม 2550)

พ่ออ่อนเรียนรักการชอ การเป่าปี่ การตีฉิ่งเป็นอย่างมากสังเกตจากความตั้งใจในการถ่ายทอดความรู้ให้กับบุตรทั้งสองอันเป็นที่รัก โดยมุ่งหวังให้ลูกได้ดำเนินรอยตามและมีอาชีพการงานด้านดนตรีบุตรทั้งสองพูดตรงกันว่าไม่คิดจะเลิกการชอเพราะมีใจรักในด้านนี้แล้วและอีกประการหนึ่งถ้าเลิกผู้เป็นพ่อคงจะเสียใจมาก

พ่ออ่อนเรียนเป็นผู้ที่รักครอบครัวมาก สังกะตจากการปฏิบัติตัวของพ่อต่อลูกทั้งสอง และสามีมที่ดีของภรรยา ขยันขันแข็งสร้างเนื้อสร้างตัว ประหยัดคอดออมจนมีทรัพย์สินที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง โดยดูแลเลี้ยงดูให้การศึกษาแก่บุตรเป็นอย่างดี

ภาพที่ 18 : ภาพบ้านพ่ออ่อนเรียน หงษ์ทอง

ภาพที่ 19 : ภาพพ่ออุ่นเรือน ภรรยาและบุตรชาย

3.1.3 ประวัติการศึกษา

พ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียน เมื่อเรียนจบแล้วมิได้เรียนต่อเนื่องจากต้องช่วยพ่อ แม่ในการทำนา ทำสวน

เมื่อพ่ออุ่นเรือน แต่งงานออกเรือนกับนางบุญมี หงษ์ทองแล้วได้เริ่มการเรียนขออย่างจริงจัง โดยไปฝากตัวเป็นศิษย์เรียนชอกกับ แม่ครูคำปิ่น เภาใส ช่างชอที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ จากนั้นเรียนการเป่าปี่กลางกับพ่อก้อน โปทา ปี่เล็กกับพ่อตีบ ช่างหล่อ ปี่ก้อยกับพ่ออินสม เมฆัง และเรียนซึงกับพ่ออินตา ไชยวุฒิ ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มการนำซึงหลวงลูกสี่มาผสมในวงปี่จุมเป็นครั้งแรก โดยแต่เดิมมีการนำซึงกลางมาผสมกับวงปี่จุมก่อนแล้วจากนั้นพ่ออินตาจึง ได้นำซึงหลวงมาผสมสร้าง ความสมบูรณ์ให้กับวงปี่จุมมากขึ้น เนื่องจากซึงหลวงมีเสียงที่ทุ้มกว่าเสียงกลาง จึงสามารถนำมา บรรเลงแทนแนวการบรรเลงของปี่แม่ได้อย่างสมบูรณ์ และเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน

3.2 การสืบทอดซอพื้นเมือง

พ่ออุ่นเรือน หงษ์ทองเป็นผู้หนึ่งที่มีบทบาทในการสืบทอดซอพื้นเมืองในปัจจุบันอยู่หลายด้าน โดยผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นในการสืบทอดดังนี้

3.2.1 ด้านการสอน

พ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง มีลูกศิษย์ทั้งช่างซอ ช่างปี่ และช่างซึง หลายท่าน ลูกศิษย์รุ่นแรก ๆ เลิกอาชีพช่างซอ ช่างปี่ไป แล้วเนื่องจาก การซอของเชียงใหม่เริ่มได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจัง จากทางราชการและมีผู้สนใจกว้างขวางเมื่อประมาณ 10 ปีที่ผ่านมา และอีกประการหนึ่งอาจเป็น เพราะการสื่อสาร การคมนาคมยังไม่สะดวกเหมือนปัจจุบันงานของช่างซอจึงยังมีไม่มากเหมือน ปัจจุบัน ทำให้อาชีพการเป็นช่างซออย่างเดียวไม่สามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้

ปัจจุบันพ่ออุ่นเรือนเป็นสมาชิกสมาคมสืบสานตำนานซอ และเปิดบ้านเป็นศูนย์การศึกษา ให้กับผู้ที่สนใจ ถึงแม้บ้านพ่ออุ่นเรือน จะอยู่ไกลจากอำเภอเมืองเชียงใหม่มาก แต่ก็มีลูกศิษย์จาก ในเมืองหรือสถาบันการศึกษาไปเรียนที่บ้านพ่ออุ่นเรือนจำนวนมาก และมีช่างซอน้อย (ช่างซอเด็ก อายุระหว่าง 9-14 ปี) มาเรียนที่บ้านพ่ออุ่นเรือน ทุกวันหยุด ทั้งในอำเภอเชียงดาวและอำเภอใกล้เคียง โดยช่างซอน้อยนี้ถ้าพ่ออุ่นเรือน เห็นว่าคนไหนที่ซอได้ดีแล้ว เมื่อพ่ออุ่นเรือน มีงานแสดงซอที่ไหนก็จะพาไปขึ้นผามซอด้วย ทำให้เด็กสามารถซอได้จริงและยังสนใจการซอเป็นจำนวนมาก รายการทุ่ง แสงตะวัน ทางทีวีช่อง 3 ได้มาทำสารคดี ช่างซอน้อย ที่บ้านพ่ออุ่นเรือน เนื่องจากมีเด็กเรียนจำนวนมากและทุกวันเสาร์ อาทิตย์ที่พ่ออุ่นเรือนว่างจากงานซอ บ้านหลังนี้ไม่เคยปราศจากเสียงซอจากเด็ก กลุ่มนี้เลย ในแต่ละปีจะมีเด็กมาเรียนเพิ่มอยู่เรื่อย ๆ ปัจจุบันมีเด็กที่เรียนซอที่บ้านพ่ออุ่นเรือนประมาณ 30 คน

3.2.2 ขั้นตอนในการสอนซอ

ในการสอนซอของพ่ออุ่นเรือน ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็นขั้นตอนดังนี้

3.2.2.1 การทดลองเสียง ในการทดลองเสียงนี้พ่ออุ่นเรือนจะให้ผู้เรียนเปล่งเสียง โดยผู้หญิง ร้อง “นาย” ผู้ชายร้อง “หลอน” ซึ่งเป็นเสียงแรกของการซอตั้งเชียงใหม่ของฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ถ้า ร้องตามเสียงของพ่ออุ่นเรือนได้แสดงว่าสามารถจะเรียนได้

3.2.2.2 เมื่อผ่านขั้นตอนการทดลองเสียงแล้ว จึงเริ่มให้ซอโดยให้จดคำวซอไว้ท่องจำและหัด ออกเสียงให้ถูกต้อง

3.2.2.3 เริ่มการซอเข้ากับปี่จุมและซึง ในการหัดซอเข้าวงนี้ในครั้งแรกพ่ออุ่นเรือนจะให้ซอ กับเครื่องเล่นซีดี (Compact disc) ที่บันทึกเสียงปี่จุมและซึง ในทำนองต่าง ๆ

3.2.2.4 เมื่อซอกับเครื่องเล่นซีดีจนคล่องแล้วพ่ออุ่นเรือนจะเริ่มให้ซอเข้ากับวงปี่จุมโดย และไม่ดูคำวซอที่จดไว้ต้องใช้ความจำ เมื่อจบขั้นตอนนี้แล้วก็ขึ้นผามซอได้ แต่จะมีปฏิภาณดีได้ต้องใช้ เวลาในการฝึกฝนต่อไป ทั้งหมดนี้ใช้เวลาประมาณ 1 ปี

ภาพที่ 20 : ภาพเด็กๆ ที่มาเรียนชอที่บ้านพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง

พ่ออุ่นเรือน มีจิตใจเป็นครูโดยสมบูรณ์ ไม่เคยเรียกร้องคำสั่งสอนจากเด็ก ๆ มีเพียงการตั้งชั้นครูชอซึ่งเป็นเรื่องปกติของผู้ที่จะเรียนชอต้องทำตามขนบประเพณีเท่านั้น โดยชั้นครูชอนี้ ประกอบด้วย สวดยดอก (กรวยดอกไม้) 16 สวดย สวดยพลู 16 สวดย เหล้า 1 กลม สาต (เสื่อ) 1 ผืน หมอน 1 ใบ หมากหมื่น 10 ไหม ผ้าขาว-ผ้าแดง ข้าวเปลือก ข้าวสาร เงิน 32 บาท และ หน่อกล้วย หน่ออ้อย จิง ข่า ตะไคร้ เพื่อนำไปปลูก และให้ความรู้องกามเหมือนต้นไม้ต่าง โดยเมื่อมาขึ้นชั้นไว้แล้วลูกศิษย์จะต้องมาเรียนขับชอให้ได้ก่อนที่ต้นไม้เหล่านั้นจะเฉา ถ้าชอได้ถือว่าเป็นช่างชอต่อไปได้

เมื่อลูกศิษย์ตั้งชั้นครูแล้วเมื่อครูทำพิธีไหว้ครูที่บ้านในทุกปีศิษย์เหล่านี้ต้องมาเปลี่ยนของที่อยู่ในชั้นทั้งหมดเอง และร่วมพิธีไหว้ครูนั้นด้วย

3.2.3 ด้านการสร้างเครื่องดนตรี

พ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง ทำปี่เองโดยเริ่มการทำจากการนำปี่ของพ่อคืบ ช่างหล่อ มาเป็นแบบแล้วทำตาม และประการสำคัญที่ท่านทำปี่ใช้เองเพราะพ่ออุ่นเรือน เป็นช่างชอที่มีระดับเสียงสูงซึ่งจำเป็นจะต้องมีปี่จุมที่เสียงสูงขึ้นตามเสียงชอ ในการทำปี่จุมของพ่ออุ่นเรือน ผู้วิจัยได้สังเกตและสามารถสรุปขั้นตอนดังนี้

3.2.3.1 การเลือกไม้ ปี่จุมทำจากไม้รวก ใช้ตลอดทั้งเล่ม โดยเลือกไม้รวกที่มีขนาดเหมาะสม จากนั้นนำมาตากแห้งไว้ ประมาณ 3 เดือน

3.2.3.2 การตัดไม้ทำปี่ เมื่อไม้แห้งแล้วจะนำมาตัดเป็นเล่มปี่ ปี่ 1 จุมควรวใช้ไม้เพียงเล่มเดียว ตัดด้วยความยาวที่ลดหลั่นกันไป โดยปลายเล็กตัดเป็นเล่มเล็ก ตัดสั้น เล่มใหญ่ตัดยาวและอยู่ช่วงล่างลงมา

3.2.3.3 การเจาะรูปี่ เมื่อได้ไม้ลวกที่เป็นเล่มขนาดเท่าปี่แล้วจึงนำมาทะลวงปล้อง เจาะรู และที่รองรับลิ้นปี่

ภาพที่ 21 : ภาพปี่จุมที่เจาะรูแล้วจัดไว้เป็นจุม

ภาพที่ 22 : ภาพปี่จุมที่ยังไม่ใส่ลิ้น

3.2.3.4 ทำลื่นปี ปัจจุบันลื่นปีทำจากเหรียญ 50 สตางค์หรือ เหรียญ 25 สตางค์ นิยมใช้เหรียญที่ผลิตขึ้นในปี พ.ศ.2500 เพราะมีความยืดหยุ่น เหนียว ให้เสียงดี (กวนดา เชียงดา, สัมภาษณ์. 20 กุมภาพันธ์ 2548) นำมาตีจนเป็นแผ่น แล้วจึงตัดเป็นแฉก ตัดเป็นลื่นและขาดด้วยปูนขาวพื้นไม่ให้กลมผิว

ภาพที่ 23 : ภาพปีจุ่มที่ได้ลื่นเรียบรื้อแล้ว

3.2.3.5 ขั้นตอนการทดสอบเสียง ในการเป่าปีจุ่มแต่ละครั้งช่างปีจะนำปีจุ่มไปกรอกน้ำให้เปียกชุ่มตลอดทั้งเล่ม ก่อนการบรรเลงทุกครั้งเพื่อให้เสียงของปีจุ่มไม่เพี้ยน แล้วจึงนำมาเป่าทดสอบเสียง ถ้ามีความเพี้ยนเสียงเกิดขึ้นช่างปีจะใช้ปูนขาวยาตรงบริเวณรูปคิ้ว หรือแต่งลื่นปี เมื่อเสียงปีจุ่มเท่ากันทั้งจุ่มแล้วก็นำปีจุ่มนี้ไปใช้บรรเลงได้

3.2.4 ด้านการเป็นช่างซอ

ช่างซอแต่ละท่านมีลักษณะเสียงเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง รวมถึงการแสดง และปฏิภาณโวหาร ที่เป็นลักษณะเฉพาะ ผู้วิจัยสามารถแบ่งลักษณะเฉพาะของพ่ออุ่นเรือนได้ดังนี้

3.2.4.1 ความจำดี พ่ออุ่นเรือน เป็นช่างซอที่มีความจำดี สามารถจดจำคำซอ ได้มากมายโดยจำจากคำซอที่จดจากครูหรือที่ชื่อมาจากผู้แต่งคำซอ

3.2.4.2 มีไหวพริบปฏิภาณดี พ่ออุ่นเรือน มีไหวพริบที่ดีแต่งคำซอเฉพาะงานได้อย่างไพเราะและสนุกสนาน กอปรกับบุคลิกที่สนุกสนานจึงได้รับบทนายอ้าย (นายด่าน)ในซอเก็บนกอยู่บ่อยครั้ง

3.2.4.3 มีบุคลิกดี พ่ออุ่นเรือน มีบุคลิกที่ดีเช่น แต่งกายเรียบร้อย พุดจาไพเราะมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อารมณ์ดีร่าเริง แจ่มใส อ่อนน้อมถ่อมตน

3.2.5 การเป็นช่างเป่า

ลักษณะเด่นในการเป่าปี่ของพ่ออุ่นเรือน คือการเป่าปี่ได้ทุกแนว และทุกขนาด ไม่ว่าจะเข้ากับวงไหน เช่น วงที่ช่างเป่าปี่น้อย เป่าในแนวหวาน พ่ออุ่นเรือนก็เป่าแนวหวานด้วยได้ หรือช่างเป่าวงไหน เป่าแนวดุตัน เข้มแข็ง พ่ออุ่นเรือนก็สามารถร่วมบรรเลงได้ไม่ติดขัด เป็นต้น ช่างเป่า บ้างกลุ่มจะบรรเลงได้เฉพาะคนที่คุ้นเคยแนวการบรรเลงด้วยกันเท่านั้น แต่พ่ออุ่นเรือนสามารถบรรเลงได้ทุกแนว และสิ่งที่ได้รับการยอมรับอีกประการหนึ่งคือ การเป่าปี่แม่ ใต้โพเราะ ซึ่งในปัจจุบันไม่ค่อยได้พบเห็น การนำปี่แม่มาผสมวงเท่าใดนัก เนื่องมาจากจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น ไม้ที่จะทำปี่หาขนาดไม่ได้ เนื่องจากการทำปี่ 1 จุม จะต้องใช้ไม้เล่มเดียวกันทั้งหมด ถ้าจะนำมาทำปี่แม่ด้วยจะหาไม้ได้ยากมาก และยังเป็นอีกหนึ่งที่ได้ทางเพลงเก่าที่กำลังจะหายไป เช่น ทำนองบ่าเก่ากลาง เป็นต้น

พ่ออินตา เลาคำ ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับทำนองเพลงเก่านี้ไว้ว่า

“ทำนองซอหลายทำนองหาฟังได้ยาก และหาช่างซอได้ยาก อย่างทำนองซออื่นพ่อเพิ่งเคยได้ยินเมื่อเป็นช่างซอแล้วนานมาก และซอยากมาก ทำให้มีช่างซอที่ได้ทำนองนี้น้อย อีกทำนองหนึ่งคือทำนองบ่าเก่ากลาง หาช่างเป่าปี่ได้น้อยที่เห็นอยู่ ก็ถ้าจะมีพ่อตีบ กับอุ่นเรือน ที่ได้ไว้” (อินตา เลาคำ, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2550)

ภาพที่ 24 : ภาพพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทองเป่าปี่แม่ ในการแสดงที่ประเทศฝรั่งเศส

พ่ออุ่นเรือน เป็นช่างปีที่เตรียมพร้อมเสมอ ในกระเป๋าคิดตัวอยู่ตลอดเวลาจะมีเครื่องเล่นเทป ปูนขาวใส่ตลับไว้สำหรับการปรับแต่งเสียงปี่จุม ใช้คิดที่รูปีถ้าปีเสียงเพี้ยน และมีคเล็กไว้สำหรับแต่งลิ้นปี เมื่อใดที่เชิงปีแล้วเพี้ยนจะหยิบออกมาใช้ได้ทันที

3.3 สมาชิกในคณะหงษ์ทองประคองศิลป์

คณะของพ่ออุ่นเรือน ได้ตั้งมาเป็นเวลาหลายสิบปีแล้ว โดยมีช่างปีช่างซอบางคนได้หยุดการซอหรือการบรรเลงดนตรีแล้ว ที่ยังออกงานด้วยกันอยู่ในปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอมีดังนี้

3.3.1 นายเสน่ห์ เสาร์คำ ช่างปี ช่างซิง เป็นลูกศิษย์เรียนเป่าปี่กับพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง และถ้าพ่ออุ่นเรือนมีงานจะคิดถึงนายเสน่ห์ก่อน จึงเป็นช่างปีที่ร่วมงานกันบ่อยครั้ง ปัจจุบันนายเสน่ห์ยังสร้างปี่จุมขายที่บ้านเลขที่ 117/4 หมู่ 6 ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

3.3.2 นายสงค์ ผลงาม ช่างปี ช่างซอ ที่ร่วมงานกับพ่ออุ่นเรือนมาโดยตลอด มีความชำนาญทั้งการเป่าปี่ และคิดซิง ปัจจุบันทำสวน อยู่บ้านเลขที่ 87 หมู่ 2 ตำบลเมืองคอง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

3.3.3 นายสุรพงษ์ กิตติสิทธิ์ เป็นลูกศิษย์ที่พ่ออุ่นเรือนมักจะชื่นชมในฝีมืออยู่เสมอ และออกงานด้วยกันบ่อยครั้ง นายสุรพงษ์ มีความชำนาญในการบรรเลงปี และซิง นอกจากนี้ยังบรรเลงดนตรีพื้นเมืองได้ทุกประเภท และจบการศึกษาด้านดนตรีไทย จากสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ และยังสามารถสร้างเครื่องดนตรีพื้นเมืองออกจำหน่ายทุกประเภท อยู่บ้านเลขที่ 139 หมู่ 2 ตำบลดอนแก้ว อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

3.3.4 นายสมจิตร เชียงดา ช่างปีและช่างซิงฝีมือดีอีกคนของเชียงใหม่ เคยร่วมเดินทางไปแสดงการซอกับพ่ออุ่นเรือน ที่ประเทศฝรั่งเศสด้วย ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 38/1 หมู่ 4 ตำบลป่าแะ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

3.3.5 พ่อก้วนดา เชียงดา เป็นช่างซอ ช่างปี ช่างซิงและเป็นสถาสร้างปี่จุมด้วย พ่อก้วนดา ร่วมงานกับพ่ออุ่นเรือน มาเป็นเวลานานแล้วบางครั้งพ่ออุ่นเรือน เป็นช่างซอพ่อก้วนดาเป็นช่างปี ช่างซิง บางครั้งพ่อก้วนดา เป็นช่างซอพ่ออุ่นเรือน เป็นช่างปี ช่างซิงแล้วแต่โอกาส

ในการสร้างปีของพ่อก้วนดานั้น ท่านได้คิดกลวิธีในการทำปีแบบใหม่ขึ้นโดยการตัดที่ข้อไม้ไผ่ แล้วนำมาต่อใหม่อีกครั้งและได้ผลดี เสียงดีเป็นที่ยอมรับ และถ้าไม้สังเกดจะไม่ทราบเลยว่าปีเล่มนั้น เป็นปีที่ต่อข้อ ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 81/4 หมู่ 10 ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

3.3.6 นายทองไหล อุปมา นักดนตรีพื้นเมือง และช่างปี ช่างซิง ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 135 หมู่ 2 บ้านป่าจิว ตำบลน้ำแพร่ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

3.3.7 นายภานุพงษ์ มีสัจย์ นายภานุพงษ์ ได้ฝากตัวเป็นศิษย์และเรียนปีเพิ่มเติมกับพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง เพื่อศึกษาวิชาการเป่าปี่ เพิ่มเติมและออกงานกับพ่ออุ่นเรือนอยู่เป็นประจำ นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการสร้างปี่จุ่ม ขลุ่ยพื้นเมืองอีกด้วย ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 367 หมู่ 17 บ้านเหล่า เป้า ตำบลคอยหล่อ กิ่งอำเภอคอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

3.3.8 นายเอกพงษ์ กัณฑ์รักษ์ 36 หมู่ 1 บ้านกวางใต้ ตำบลทุ่งรวงทอง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

3.3.9 แม่บัวซอน ถนอมบุญ เป็นช่างซอ นักแต่งคำวซอฝีมือดีและมีชื่อเสียงของจังหวัดเชียงใหม่ เคยร่วมงานโดยเป็นคู่ถ้อยกัน ปัจจุบันอาศัยอยู่ที่ 118/3 หมู่ 10 พระเจ้านั่งโก้น ตำบลคอนแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

3.3.10 แม่แสงเอ๋ย (ประไพ) สุริยะมล ช่างซอที่มีชื่อเสียงอีกท่านหนึ่ง เป็นคู่ถ้อยกับพ่ออุ่นเรือน มานาน ปัจจุบันอยู่ที่ 96 หมู่ 1 ตำบลสองแคว กิ่งอำเภอคอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

3.3.11 แม่เพ็ญศรี (ทองศรี) พรหมเมืองของ ช่างซอคู่ถ้อย ปัจจุบันอยู่ที่ 132/1 บ้านห้วยห้า ตำบลบ้านโสัง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

3.3.12 นางลำจวน ศรีกันชัย ช่างซอคู่ถ้อยอีกคนหนึ่ง ปัจจุบันอยู่ที่ 54/1 ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

3.4 พิธีกรรมและความเชื่อของคณะหงษ์ทองประคองศิลป์

วงปี่จุ่มคณะหงษ์ทองประคองศิลป์ ของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทองมีความเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมความเชื่อในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.4.1 การไหว้ครูบนผามซอ

การไหว้ครูบนผามซอเป็นพิธีกรรมที่จัดขึ้นก่อนการแสดงซอตั้งเชียงใหม่ เพื่อให้ให้นักดนตรีและช่างซอได้บูชาสักการะครูบาอาจารย์ที่ให้ความรู้ นอกจากนี้ยังได้ขอพรจากครูเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการแสดง อีกทั้งยังเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่สมาชิกในคณะซออีกด้วย

พ่ออุ่นเรือน หงษ์ทองได้จัดการไหว้ครูก่อนการแสดงทุกครั้งโดยเจ้าภาพจะจัดขันครูซอไว้ให้ในการชอบนผามเครื่องบูชาครูจะแบ่งเป็น 2 ชุด คล้ายกับเป็นของช่างซอชาย หญิงคนละชุด เครื่องบูชาทั้งสองประกอบไปด้วย

สวยดอกไม้ รูปเทียน	16 สวย (กรวย)
สวยหมากพลู	16 สวย (กรวย)
ข้าวเปลือกข้าวสาร อย่างละ	1 อ้อย (กระทง)

ผ้าขาวยาว 1 วา	1 ผืน
ผ้าแดงยาว 1 วา	1 ผืน
กล้วย	1 เครือ
เหล้า	1 ขวด
ข้าวเหนียวหนึ่ง	1 กลอง
น้ำส้มป่อย	1 ขัน
สาต (เลื้อ)	1 ผืน
หมอน	1 ใบ
พริก กระเทียม เกลือ หัวหอม	อย่างละเล็กน้อย
เงิน	36 บาท

บทไหว้ครูที่ใช้ในการไหว้ครูนั้นครูแต่ละท่านใช้แตกต่างกันไปตามแต่ครูที่ได้รับการถ่ายทอด ซึ่งโดยมากไม่ยอมเปิดเผย

ในส่วนคาถาไหว้ครูของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทองนั้นผู้วิจัยได้รับความเมตตาจากท่านโดยให้ ข้อมูล ดังนี้

คั้งนะโม (3 จบ)

โอมปุก ปุก ข้างปักปุกศีครุขอ ฎไปที่อื่นขอฮือศีครุฎมา

โอมสินีสีนาสวามติด (3 จบ)

สาธุ สาธุ สาธุ สาธุการข้างักสานมือไหว้ กราบเทพา คังครุท นาคน้ำ

ปาละไมไอศวรร โต้นจุงค์ตั้งมวถ มาก้าจุนข้าพเจ้าเมื่อได้มาฟายครุ มีตั้ง

สวดยดอก 16 สวดย สวดยปู 16 สวดย

หมากหัว ปุ่มัด เหล้าป็น เบี้ย 36 บาท พร้อมผ้าขาว ผ้าแดง แขนงบะป้าว สาต

หมอน ของกินทุกประการ ทุกอย่าง ข้าพเจ้าได้ตักแต่งดา เชิญท่านเจ้ามาท้าจู้ ตัวข้า

กันระปะมา มานั่งตั้งซ้ายฮือมีพญา ปัญญา

กันระปะมา มานั่งตัวขวา ขอมมาช่วยข้าจิม

เชิญเจ้าแสนคำคำ เจ้าคำคำห้อย มาเมาะม้อย

ยามเมื่อข้าจับขอ ขอฮือหมดเกลี้ยงเกลี้ยง เหมือนน้ำหยาด ต่อสินคำ

ยามเมื่อข้าโหวหาร อย่าได้หักเหี้ยวแฮ้น เหมือนยามแล้ง

เหมือนนกการะวิกนาใจมาเรียกร้อง ว่า อุตะเป้ ก่อนละนายเฮย สวามติด

(อุ่นเรือน หงษ์ทอง, สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2550)

3.4.2 การไหว้ครูขอประจำปี

โดยปกติแล้วพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทองจัดพิธีการไหว้ครูขอเป็นประจำทุกปี โดยมีกำหนดช่วงเวลาเดียวกันกับการไหว้ครูขอทั่วไป

ในช่วงของขันตั้งและเครื่องบูชาได้จัดเช่นเดียวกับการไหว้ครูขอโดยทั่วไป ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 และบทไหว้ครูที่ใช้ก็ใช้บทไหว้ครูแบบเดียวกันกับการไหว้ครูบนผามขอ เพียงแต่เปลี่ยนคำบอกกล่าวตามเครื่องบูชาและคำอธิฐาน

ภาพที่ 25 : ภาพขันครูขอที่บ้านพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง

ภาพที่ 26 : ภาพการไหว้ครูประจำปีของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง

3.5 ระเบียบวิธีการบรรเลงซอตั้งเชิงใหม่ของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง

จากการศึกษาถึงระเบียบวิธีการบรรเลงซอตั้งเชิงใหม่ของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง มีขั้นตอนในการบรรเลงดังนี้

3.5.1 การเข้บปีเพื่อเตรียมความพร้อมของวงดนตรี

3.5.1.1 ตรวจสอบเสียงของเครื่องดนตรี นักดนตรีเริ่มตรวจสอบเสียงของเครื่องดนตรีโดยช่างปีเป่าปีก็้อยนำด้วยทำนองที่มีลีลาเฉพาะ มีจังหวะไม่สม่ำเสมอ เครื่องดนตรีในวงบรรเลงตามกันไปเป็นวรรค ตอน คล้ายกับการเกริ่นหรือเพลงร่ำในวงปีพาทย์ไทย

ในระหว่างที่ตรวจสอบเสียงนี้หากพบข้อผิดพลาดหรือมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเสียงของเครื่องดนตรีไม่เข้ากันนักดนตรีต้องจัดการแก้ไขข้อบกพร่องนั้นโดยทันที เช่น ช่างปีจะนำขี้ยา (ขี้ผึ้งจากรังชันโรง) หรือปูนขาว มาตีครูปี้เพื่อปรับระดับเสียงหรือนักดนตรีที่คิดซึ่งจะต้องปรับสายซึ่งให้ได้เสียงตรงตามเสียงปีก็้อยซึ่งเป็นเสียงหลักของวงดนตรี

3.5.1.2 ทดสอบการบรรเลง เมื่อตรวจสอบเสียงเป็นที่เรียบร้อยแล้วถ้าหากช่างซอยังไม่พร้อมที่จะขับซอช่างปีและวงดนตรีก็จะทดสอบระดับเสียงโดยการบรรเลงเพลงเพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของเสียงเครื่องดนตรีและรอโอกาสที่ช่างซอพร้อมที่จะขับซอ เพลงที่ใช้ทดสอบในการบรรเลงนี้นิยมใช้เพลงปีจุ่มห้า หรือเพลงอื่น ๆ แล้วแต่ความพร้อมของแต่ละวง

3.5.2 ตั้งเชิงใหม่ ขั้นตอนนี้บรรเลงเพลงตั้งเชิงใหม่เป็นการประเดิมหรืออ้อมกบทเพื่อประกาศให้ผู้ฟังได้รับทราบถึงวัตถุประสงค์ของการขอในแต่ละครั้งและเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้ฟังให้เข้าสู่เนื้อหาของการขอในขั้นตอนต่อไป

ข้อสังเกตในการบรรเลงตั้งเชิงใหม่พบว่า เป็นทำนองที่มีความน่าสนใจเพราะมีการบรรเลงดนตรีสลับสอดแทรกกับบทขอ ทำให้ผู้ฟังได้รับอรรถรสของคำขอและความไพเราะของทำนองเพลงที่สอดแทรกเข้ามารสลับกันระหว่างช่างซอกับทำนองเพลงทำให้ช่างซอได้มีโอกาสในการพักเสียงและมีเวลาในการคิดคำขอในบทต่อไปข้างหน้าอีกด้วย

3.5.2.1 ออกท้ายจะปู (จ้อยเชิงแสน) เมื่อจบกระบวนการบรรเลงทำนองตั้งเชิงใหม่แล้วต่อจากนั้นจึงใช้ทำนองจ้อยเชิงแสนในส่วนที่เป็นตอนต้นของเพลงเป็นทำนองเชื่อมต่อไปยังทำนองจะปูต่อไป

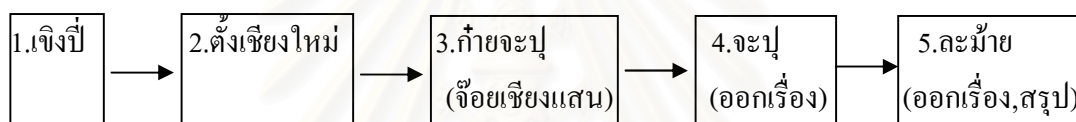
ทำนองขึ้นต้นของจ้อยเชิงแสนที่นำมาใช้เชื่อมต่อนั้นเป็นทำนองที่มีลีลาไพเราะ จังหวะดำเนินไปโดยอิสระไม่คงที่ ผู้วิจัยเห็นว่าการใช้ทำนองจ้อยเชิงแสนมาเชื่อมต่อเพื่อเป็นการคลายความรู้สึกจากการฟังทำนองตั้งเชิงใหม่ที่มีจังหวะคงที่มาตลอดและมาผ่อนคลายความรู้สึกเป็นอิสระและสบายในทำนองจ้อยเชิงแสนจากนั้นจึงส่งทำนองให้ผู้ฟังตั้งใจฟังทำนองจะปูต่อไป

3.5.2.2 ออกทำนองจะปู ขั้นตอนนี้เป็นการเกริ่นเนื้อหาของเรื่องทำนองเพลงและวิธีการบรรเลงไม้ซับซ็อนเท่าตั้งเชิงใหม่รูปแบบของเพลงมีวรรคตอนคงที่มีการใช้ “แก” ซึ่งเป็นทำนองที่มีลักษณะเป็นการแปรทำนองคล้ายทางเปลี่ยนของดนตรีไทยในบางส่วนของวรรค ซึ่งจะได้อธิบายโดยละเอียดในการวิเคราะห์ซอตั้งเชิงใหม่ในบทที่ 4 ต่อไป

3.5.2.3 ออกทำนองละม้าย การบรรเลงและซับซ็อนในขั้นตอนนี้อยู่ในช่วงของการดำเนินเนื้อเรื่องซึ่งอาจจะบรรเลงตลอดและसानลงจบหรือสรุปได้ในขั้นนี้

ทำนองละม้ายมีโครงสร้างและวิธีการซับซ็อนเช่นเดียวกับทำนองจะปู ซ่างซอสามารถพักลงจบหรือสรุปความในทำนองละม้ายได้อย่างชัดเจน

แผนผังแสดงวิธีการบรรเลงซอตั้งเชิงใหม่ของคณะฟออุ่นเรื่อน หงษ์ทอง

3.6 ระดับเสียงวงปี่จุมของฟออุ่นเรื่อน หงษ์ทอง

3.6.1 ระบบเสียงวงปี่จุมสี่ของฟออุ่นเรื่อน หงษ์ทอง

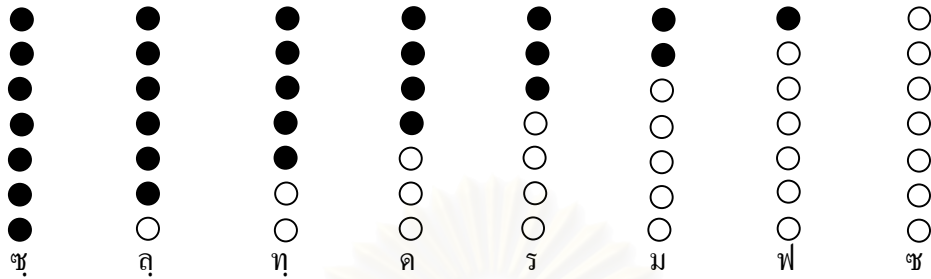
วงปี่จุมสี่ของฟออุ่นเรื่อน หงษ์ทอง ประกอบด้วยปี่กลาง ปี่ก้อย ปี่เล็ก และซิ่งลูกสี่ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่อง AUTO CHROMATIC TUNER รุ่น A-120 ของ KORK เป็นเครื่องมือสำหรับวัดระดับค่าความถี่ของเสียงเครื่องดนตรีต่าง ๆ ในวงปี่จุมสี่

เครื่องมือดังกล่าวแสดงผลด้วยอักษรโรมันมาตรฐานตามระบบตะวันตกและ + - ด้วยความถี่ที่ขึ้นลงได้ในช่วงระยะ 5 Hz

3.6.3.1 ระบบเสียงของปี่กลาง

ปี่กลางเป็นปี่ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในวงปี่จุมสี่ เสียงของปี่กลางเป็นเสียงที่มีระบบ 8 เสียง คือ มีเสียงครบถ้วนในระบบขุ่นคู่ 8 และมีการทบเสียงเพียงครั้งเดียว

แผนผังแสดงตำแหน่งนิ้วและเสียงของเป็กลาง

ผลจากการวัดเสียงของเป็กลางด้วยเครื่องมือวัดความถี่ของเสียงเป็นไปตามตารางต่อไปนี้

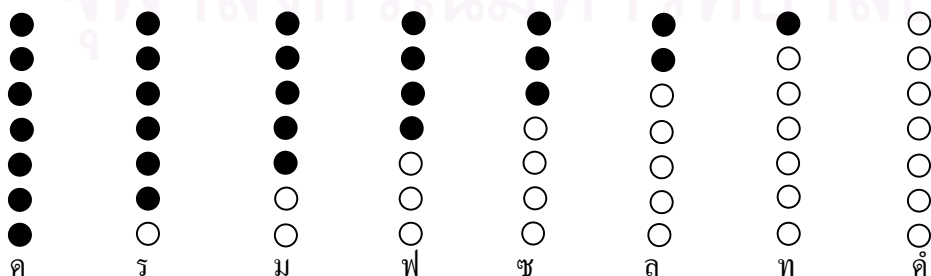
ตารางการวัดค่าความถี่ของเสียงเป็กลาง

เสียง	เครื่องวัดเสียง	Hz	หมายเหตุ
ซุ	F [#] -2	183	
ลุ	G [#] -5	203	
ท	A+3	223	
ด	B+1	248	ตรงกับเป็ก้อย
ร	C [#] -5	272	ตรงกับเป็ก้อย
ม	D+5	299	ตรงกับเป็ก้อย
ฟ	E	330	
ช	F [#] -5	365	

3.6.3.2 ระบบเสียงของเป็ก้อย

เป็ก้อยเป็นเป็ที่มีขนาดกลางในวงเป็จุมสี่ เสียงของเป็ก้อยเป็นเสียงที่มีระบบ 8 เสียง เช่นเดียวกับเสียงของเป็กลาง โดยมีเสียงในระบบขั้นคู่ 8 ครบถ้วนและมีการทบเสียงเพียงครั้งเดียว

แผนผังแสดงตำแหน่งนิ้วและเสียงของเป็ก้อย

ผลจากการวัดเสียงของปี่ก้อยด้วยเครื่องมือวัดความถี่ของเสียงเป็นไปตามตารางต่อไปนี้
ตารางการวัดค่าความถี่ของเสียงปี่ก้อย

เสียง	เครื่องวัดเสียง	Hz	หมายเหตุ
ด	B+1	248	
ร	C [#] -5	272	
ม	D+5	299	
ฟ	E	330	
ซ	F [#] -5	365	
ถ	G [#] -5	410	
ท	A+5	445	
ดํ	B-3	491	

ข้อที่น่าสังเกตของระบบเสียงปี่ก้อยคือ เสียงที่ 1 ของปี่ก้อย ตรงกับเสียงที่ 4 ของปี่กลาง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

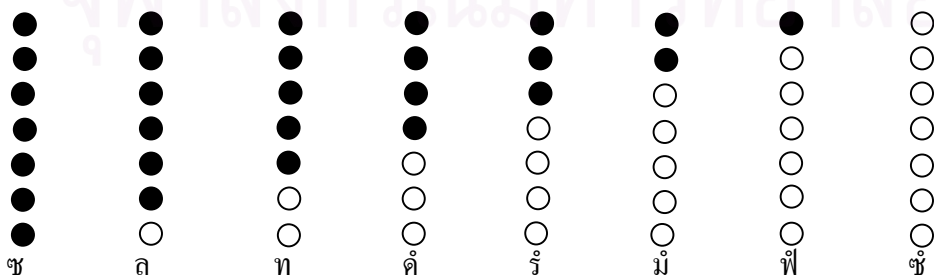
เปรียบเทียบเสียงของปี่กลางกับปี่ก้อย

ปี่กลาง	เสียงที่	ซ	ถ	ท	ด	ร	ม	ฟ	ซ
ปี่ก้อย	เสียงที่	ด	ร	ม	ฟ	ซ	ถ	ท	ดํ

3.6.3.3 ระบบเสียงของปี่เล็ก

ปี่เล็กเป็นปี่ที่มีขนาดเล็กที่สุดในวงปี่จุมสี่ เสียงของปี่เล็กเป็นเสียงที่มีระบบ 8 เสียง เช่นเดียวกับเสียงของปี่กลางและปี่ก้อย โดยมีเสียงในระยาะชั้นคู่ 8 ตรงกันและมีการทบเสียงเพียงครั้งเดียวเช่นกัน

แผนผังแสดงตำแหน่งนิ้วและเสียงของปี่เล็ก

ผลจากการวัดเสียงของปี่ก้อยด้วยเครื่องมือวัดความถี่ของเสียงเป็นไปตามตารางต่อไปนี้
ตารางการวัดความถี่เสียงปี่เล็ก

เสียง	เครื่องวัดเสียง	Hz	หมายเหตุ
ซ	F [#] -5	365	
ล	G [#] -5	410	
ท	A+5	445	
คั	B-3	491	
ริ	C [#] -5	549	
ม	D'+5	592	
ฟ	E'+1	660	
ซุ	F [#] -5	730	

ข้อสังเกตระบบเสียงของปี่เล็ก

เสียงปี่เล็กเสียงที่ 1 ตรงกับเสียงที่ 5 ของปี่ก้อย และ ตรงกับเสียงที่ 1 (ทบคู่ 8) ของปี่กลาง
เสียงปี่เล็กเสียงที่ 2 ตรงกับเสียงที่ 6 ของปี่ก้อย และ ตรงกับเสียงที่ 2 (ทบคู่ 8) ของปี่กลาง
เสียงปี่เล็กเสียงที่ 3 ตรงกับเสียงที่ 7 ของปี่ก้อย และ ตรงกับเสียงที่ 3 (ทบคู่ 8) ของปี่กลาง
เสียงปี่เล็กเสียงที่ 4 ตรงกับเสียงที่ 8 ของปี่ก้อย และ ตรงกับเสียงที่ 4 (ทบคู่ 8) ของปี่กลาง

เปรียบเทียบเสียงของปี่กลาง ปี่ก้อยและปี่เล็ก

ปี่กลาง	เสียงที่	ซ	ล	ท	ค	ร	ม	ฟ	ซ							
ปี่ก้อย	เสียงที่				ค	ร	ม	ฟ	ซ	ล	ท	คั				
ปี่เล็ก	เสียงที่								ซ	ล	ท	คั	ริ	ม	ฟ	ซุ

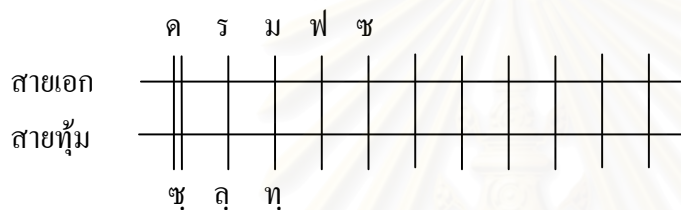
ข้อสังเกตจากการฟังเพลงที่บรรเลงและจากการสัมภาษณ์ช่างปี่หลายท่านกล่าวว่าไม่นิยมเป่าเสียงทบคู่ 8 ของเสียงที่ 1 ในปีแต่ละเลาเนื่องจากบังคับเสียงยากดังนั้นเมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องเป่าเสียงทบคู่ 8 ก็จะเป่าหลบเสียงมาเป่าเสียงที่ 1 แทน ถึงกระนั้นก็ตามความสมบูรณ์ของเพลงก็ยังมีอยู่ครบถ้วนเนื่องจากการบรรเลงของปี่ทั้ง 3 พร้อมกันสามารถทดแทนเสียงที่หลบลงไปเสียงที่ 1 ได้เนื่องจากปีแต่ละชนิดมีเสียงที่ตรงกัน 4 เสียงดังนั้น การใช้ปี่ทั้ง 3 ขนาดในวงปี่จุม 4 จึงทำให้เกิดความสมบูรณ์ของเสียงและบรรเลงได้อย่างไพเราะ

3.6.3.4 การวัดเสียงซึ่งหลวงลูกสี่

ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีที่นำเข้ามาร่วมบรรเลงในวงปี่จุมของเขตวัฒนธรรม เชียงใหม่ จากการสอบถามพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง (สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2550) นิยมตั้งเสียงซึ่งโดยใช้ปี่ก้อยเป็นหลักโดยตั้งสายเปล่า (ไม่กดนิ้ว) สายหุ้มให้ตรงกับเสียงที่ 5 ของปี่ก้อย และสายเอกให้ตรงกับเสียงที่ 1 ของปี่ก้อย

การใช้ปี่ก้อยเป็นหลักในการตั้งเสียงของวงดนตรีเนื่องจากปี่ก้อยเป็นปีที่บรรเลงคลอเสียงร้องและบรรเลงทำนองให้ใกล้เคียงหรือเหมือนทำนองซอให้มากที่สุดซึ่งเปรียบได้กับฆ้องวงในวงดนตรีปี่พาทย์และมโหรีของไทย

ภาพแสดงตำแหน่งของเสียงซึ่งหลวงลูกสี่

ผลจากการวัดความถี่ของเสียงซึ่งเป็นไปตามตารางดังนี้

ตารางวัดความถี่เสียงสายหุ้มซึ่งหลวง

เสียง	เครื่องวัดเสียง	Hz	หมายเหตุ
ซ	F [#] -2	183	
ล	G [#] -5	203	
ทุ	A+4	224	

ตารางวัดความถี่เสียงสายเอกซึ่งหลวง

เสียง	เครื่องวัดเสียง	Hz	หมายเหตุ
ด	B+1	248	
ร	C [#] -5	272	
ม	D+4	298	
ฟ	E	330	
ซ	F [#] -5	365	

3.6.2 เปรียบเทียบเสียงปี่ก้อย

เนื่องจากพ้ออุ่นเรือน มีลักษณะการจับซอโดยใช้เสียงสูงผู้วิจัยจึงได้เปรียบเทียบเสียงปี่ก้อย ซึ่งเป็นเสียงมาตรฐานของวงปี่จุมลี ของคณะพ้ออุ่นเรือน หงษ์ทอง คณะของพ้อก้วนดา เชียงตา และ คณะของพ้อบุญศรี รัตนัง เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างกันของระดับเสียง ดังนี้

ตารางการเปรียบเทียบเสียงปี่ก้อยที่ใช้กับช่างซอชาย

ระดับเสียง	ค	ร	ม	ฟ	ช	ล	ท	ด
พ้ออุ่นเรือน	248 Hz	272 Hz	299 Hz	330 Hz	365 Hz	410 Hz	445 Hz	491 Hz
พ้อก้วนดา	226 Hz	250 Hz	276 Hz	304 Hz	336 Hz	372 Hz	411 Hz	452 Hz
พ้อบุญศรี	215 Hz	238 Hz	262 Hz	290 Hz	320 Hz	353 Hz	390 Hz	430 Hz

จากตารางการเปรียบเทียบการแสดงให้เห็นว่าระดับเสียงปี่ก้อยของพ้ออุ่นเรือนมีระดับเสียงสูงสุด ส่วนเสียงปี่ก้อยของ พ้อก้วนดาอยู่ในระดับกลางซึ่งเป็นเสียงที่ช่างซอส่วนใหญ่ใช้ และเสียงปี่ก้อยพ้อบุญศรี รัตนัง อยู่ในระดับต่ำสุด

ผศ.รณชิต แม้นมาลัย ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับเสียงของช่างซอไว้ว่า

“พ้ออุ่นเรือน มีลักษณะการใช้เสียงค่อนข้างสูงทำให้เสียงเจดจ้า ชัดเจน ฟังง่าย ทำให้ผู้ฟังสนใจติดตามฟังเนื้อหาของซอ และรู้เรื่องโดยตลอด นอกจากนั้นทำให้จับซอกับช่างซอหญิงที่มีลักษณะเสียงสูง โดยธรรมชาติอยู่แล้วได้อย่างเหมาะสม”

(รณชิต แม้นมาลัย, สัมภาษณ์, 29 สิงหาคม 2550)

จากการสัมภาษณ์ทำให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของเสียงซอของพ้ออุ่นเรือน ที่มีลักษณะเสียงสูงอันเป็นการได้เปรียบกว่าช่างซอที่มีเสียงในระดับกลาง เพราะสามารถจับซอได้ในพิสัยของเสียงที่กว้างกว่า และสามารถจับซอร่วมกับช่างซอหญิงได้ทุกคน

จากการศึกษาในเรื่องเอกลักษณ์ของคณะซอพ้ออุ่นเรือน หงษ์ทอง ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น สามารถสรุปได้ว่า พ้ออุ่นเรือน หงษ์ทอง เป็นผู้ที่มีความเพียรพยายามและความอดทนในการเรียนรู้ที่จะเป็นช่างปี่และช่างซอ ใฝ่หาครู-อาจารย์ที่มีความสามารถมีความชำนาญสูงเป็นที่ยอมรับในแวดวงอาชีพช่างซอ

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้ศึกษาในเรื่องการสืบทอดซอฟต์แวร์ พิธีกรรมการไหว้ครูขอและระบบเสียงของวงปี่จุมสี่ของคณะซอพ่ออู่เรื้อน หงษ์ทอง

บทต่อไปผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์การบรรเลงซอตั้งเชิงใหม่ของพ่ออู่เรื้อน หงษ์ทอง ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจหลายประการ เช่น สังกิติลักษณ์การดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีที่สอดคล้องประสานกันและการเคลื่อนที่ของเสียงตกของเครื่องดนตรี โดยแสดงภาพให้เห็นด้วยกราฟเส้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

วิเคราะห์การบรรเลงซอด้วงเชียงใหม่ของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง

ซอด้วงเชียงใหม่เป็นมรดกที่สำคัญ ควรค่าแก่การศึกษาวิเคราะห์ในด้านดนตรีทั้งนี้เนื่องด้วยมีระเบียบวิธีการบรรเลง สัตว์ลักษณะ ทำนองและองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ซับซ้อนอันแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญา ความสามารถของบรรพบุรุษผู้ได้สร้างผลงานนี้ให้เป็นมรดกสืบทอดแก่ชาวล้านนาไทยมาจนถึงปัจจุบัน

ผลงานการบรรเลงซอด้วงเชียงใหม่ที่นำมาศึกษาวิเคราะห์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกผลงานของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง มาศึกษาโดยเฉพาะ เนื่องจากท่านเป็นผู้ที่มีความสามารถและมีเอกลักษณ์ที่น่าสนใจหลายประการตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3

การวิเคราะห์การบรรเลงซอด้วงเชียงใหม่ของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทองในบทที่ 4 นี้ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อออกเป็นเรื่อง ๆ ดังต่อไปนี้

4.1 ข้อกำหนดเบื้องต้น

4.1.1 สัญลักษณ์ในการบันทึกโน้ต

การวิเคราะห์ระบบเสียงและการบรรเลงปี่จุมในซอด้วงเชียงใหม่ในครั้งนี้กำหนดการใช้โน้ตอักษรเพื่อวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบและเพื่อให้เกิดความชัดเจน

4.1.1.1 เสียงของเครื่องดนตรี ซ ล ทุ ด ร ม ฟ ซ ล ท ค รั ม ี พ ซ

4.1.1.2 เสียงของช่วงที่ออกแก หมายถึง เสียงช่วงที่เป็นทางเปลี่ยน ซ ล ทุ ด ร ม ฟ ซ
ล ท ค รั ม ี พ ซ

4.1.1.3 ใช้โน้ตลักษณะแนวเดียวเขียนเรียงบรรทัดโดยยึดกลุ่มเสียงในการบรรเลงเป็นหลักไม่ใช้เส้นกั้นห้องโน้ต โน้ตลักษณะนี้ใช้สำหรับบันทึกเฉพาะทำนองเชิงปีและทำนองจ้อยเชิงแสน

4.1.1.4 โน้ตที่บันทึกด้วยจังหวะสม่ำเสมอ โน้ตลักษณะนี้ใช้เส้นกั้นห้องกำหนดจังหวะอย่างสม่ำเสมอบรรทัดละ 8 ห้องใช้แนวเดียวสำหรับบันทึกโน้ตกลางสำหรับเครื่องดนตรีทั่วไปพร้อมกัน โน้ตที่บันทึกด้วยจังหวะสม่ำเสมอใช้สำหรับบันทึกเพลงด้วงเชียงใหม่จะปูและเพลงละม้าย

ตัวอย่างโน้ตแนวเดียว

-- ซ ล ร	--- ฟมร	--ล--รม	--ล—รม	-- ค--	--ค--รฟ	--รฟ--	--ซลซ--ค
----------	---------	---------	--------	--------	---------	--------	----------

ตัวอย่างโน้ตหลายแนวสำหรับใช้เปรียบเทียบแนวการบรรเลง

ปีกลาง	-- -- ซ ล	ท ล ซ ค	ฟ ค ซ ค	ซ ล ซ ฟ	ม ร -- ท	ร ท ซ ท	-- -- ค ม	ร ค ท ค
ปีก้อย	-- -- ซ ล	ค ล ซ ค	ซ ค ซ ล	ค ล ซ ฟ	ซ ร -- ค	ซ ค ร ซ	-- -- ซ ล	ร ม ร ค
ปีเล็ก	-- -- ซ ล	ท ล ซ ค	ฟ ค ซ ค	ซ ล ซ ฟ	ม ร -- ท	ร ท ซ ท	ร ท ซ ฟ	ม ร ท ค
ซึ่ง	-- -- -- --	-- ซ -- ซ	ซ ค ซ ค	ซ ค ร ม	ซ ม ซ ม	ซ ม ค ท	ค ร ม ร	ม ซ ท ค
ค่าขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

4.1.1.5 ข้อกำหนดเรื่องกลุ่มเสียงในการวิเคราะห์ซอด้วงเชียงใหม่

ในการดำเนินการวิเคราะห์ทำนองด้วงเชียงใหม่ในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มเสียงปี่จุมูล (Penta-Centric) ตามหลักทฤษฎีดุริยางคศิลป์ไทยเป็นการวิเคราะห์กลุ่มเสียงที่ใช้ในการบรรเลงซอด้วงเชียงใหม่ โดยเรียกชื่อตามกลุ่มเสียงดังนี้

กลุ่มเสียงปี่จุมูลที่ 1 ฟ ซ ล X ค ร เป็นทางขวา

กลุ่มเสียงปี่จุมูลที่ 2 ม ฟ ซ X ท ค เป็นทางกลางแหบ

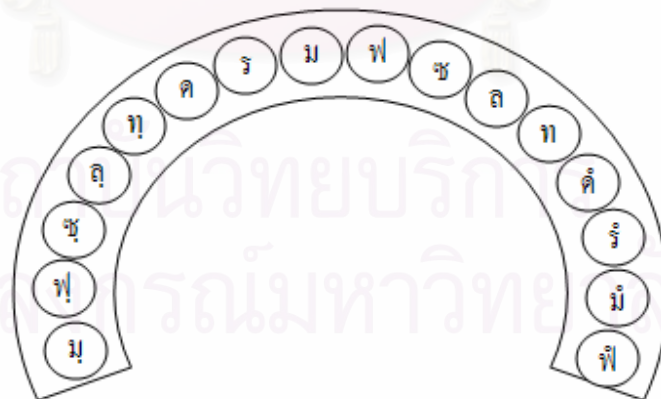
กลุ่มเสียงปี่จุมูลที่ 3 ร ม ฟ X ล ท เป็นทางนอก

กลุ่มเสียงปี่จุมูลที่ 4 ค ร ม X ซ ล เป็นทางเพียงอบบน

กลุ่มเสียงปี่จุมูลที่ 5 ท ค ร X ฟ ซ เป็นทางกลาง

กลุ่มเสียงปี่จุมูลที่ 6 ล ท ค X ม ฟ เป็นทางใน

กลุ่มเสียงปี่จุมูลที่ 7 ซ ล ท X ร ม เป็นทางเพียงออล่าง

ภาพที่ 27 : ภาพแสดงเสียงของลูกฆ้องวงใหญ่

การจัดเสียงปัญจมูลเข้าในลูกฆ้อง

- กลุ่มเสียงที่ 1 จะตรงกับเสียง ฟี ลูกฆ้องลูกที่ 16
 กลุ่มเสียงที่ 2 จะตรงกับเสียง มัง ลูกฆ้องลูกที่ 15
 กลุ่มเสียงที่ 3 จะตรงกับเสียง รี่ ลูกฆ้องลูกที่ 14
 กลุ่มเสียงที่ 4 จะตรงกับเสียง คัม ลูกฆ้องลูกที่ 13
 กลุ่มเสียงที่ 5 จะตรงกับเสียง ท ลูกฆ้องลูกที่ 12
 กลุ่มเสียงที่ 6 จะตรงกับเสียง ล ลูกฆ้องลูกที่ 11
 กลุ่มเสียงที่ 7 จะตรงกับเสียง ซ ลูกฆ้องลูกที่ 10

4.1.1.6 คำศัพท์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

ตั้งท้าย และออกท้าย คือวิธีการบรรเลงที่เตรียมเปลี่ยนทำนอง หรือใช้ทำนองมาเชื่อมต่อเพื่อให้การเปลี่ยนทำนองเป็นไปอย่างไพเราะแนบเนียน เช่นการตั้งท้ายและออกท้ายจะปู เป็นต้น

ออกแก หมายถึง การบรรเลงโดยใช้หลักการแปรทำนองบางครั้งลูกตกตรงทำนองเดิม บางครั้งอาจจะเปลี่ยนแปลงออกจากทำนองเดิมได้

การห่มลม หมายถึง การเน้นลมในกระสวนโน้ตที่เป็นเลขคู่ ได้แก่ โน้ตส่วนที่ 2 และส่วนที่ 4 ในทุกห้อง เนื่องจากการบรรเลงปี่จุมใช้ การห่มลม ตลอดการบรรเลงผู้วิจัยจึงจะไม่นับที่กัญลักษณ์

การชอกลม หมายถึง การผ่อนลมในกระสวนโน้ตที่เป็นเลขคี่ ได้แก่ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 3 ในทุกห้อง เนื่องจากการบรรเลงปี่จุมใช้ การชอกลม ตลอดการบรรเลงผู้วิจัยจึงจะไม่นับที่กัญลักษณ์

คิดเก็บ หมายถึง การคิดขึ้นลงสลับกันโดยคิดขึ้นในกระสวนจังหวะที่ 2 และ 4 ของทุกห้องเพลง และคิดลงในจังหวะที่ 1 และ 3 ของทุกห้องเพลงตลอดการบรรเลงผู้วิจัยจึงไม่กำหนดกัญลักษณ์

วรรค คำว่าวรรคในการวิเคราะห์ครั้งนี้มีสองความหมาย

ความหมายแรกใช้ในการเรียกวรรคของดนตรีซึ่งแบ่งตามคำขอและการบรรเลงปี่ แต่ละวรรคจึงมีความยาวไม่แน่นอน

ความหมายที่สองหมายถึงความยาวของคำขอในหนึ่งบรรทัดมีสองวรรค

คำ หมายถึง ลักษณะนามใช้เรียกคำขอหนึ่งบรรทัด

4.1.2 สัญลักษณ์แทนกลวิธีพิเศษต่าง ๆ

- ◡ หมายถึง การเป่าเสียงสองเสียงต่อกันในลมเดียวในลักษณะต้อย ภาษาเมือง เรียกว่า “เจ็ดนิ้ว” เช่น รพ
- ◣ หมายถึง การเป่าเสียงสามเสียงต่อกันคล้ายการสะบัดของคนตรีไทย แต่เป่าเสียงยาวกว่า เรียกว่า หวานสะต้อน เช่น ชลท

4.1.3 สัญลักษณ์แสดงการเคลื่อนที่ของเสียงตก

การวิเคราะห์ครั้งนี้ ใช้กราฟแสดงการเคลื่อนที่ของเสียงตกที่สัมพันธ์กันของปี่จุม ทั้ง 3 เล่ม และซิ่ง ซึ่งจะแสดงทำนองเพียงครั้งเดียวถ้าบรรเลงซ้ำทำนองหรือลูกตกกึ่งที่จะไม่แสดงไว้ โดยกำหนดให้ แกนกราฟในแนวนอนแทนห้องเพลง และแกนกราฟในตั้งแทน ระดับเสียงของแต่ละเครื่องมือ โดยกำหนดสีของกราฟดังนี้

ปี่กลาง	ใช้	
ปี่ก้อย	ใช้	
ปี่เล็ก	ใช้	
ซิ่ง	ใช้	

4.2 การวิเคราะห์

4.2.1 ขอบเขตในการวิเคราะห์ทำนองตั้งเชิงใหม่ในครั้งนี้

4.2.1.1 การวิเคราะห์ครั้งนี้ทำการวิเคราะห์จากทำนองเพลงที่พ่ออุ่นเรือน หงษ์ทองทำการบันทึกเสียงไว้ในวันที่ 7 ธันวาคม 2549 ณ สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

4.2.1.2 การวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งวรรคของเพลงออกตามการบรรจุก้าวซอ และจังหวะหนักเบาของเพลง เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์

4.2.1.3 การวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความยาวของทำนองเพลงและวิธีการวิเคราะห์ดังนี้
ทำนองที่ใช้จังหวะอิสระ ได้แก่ทำนองเชิงปี่ และจ้อยเชิงแสน วิเคราะห์โดยยึดกลุ่มการบรรเลงทีละกลุ่มไปจนจบทำนอง

ทำนองตั้งเชิงใหม่ เป็นทำนองที่มีระเบียบวิธีการบรรเลงและการดำเนินทำนองที่ซับซ้อนเป็นพิเศษผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ทำนองจากโน้ตและกราฟโดยละเอียดทีละบรรทัดจนจบเพลง

ทำนองจะปู้และละม้าย เป็นทำนองที่มีสังคีตลักษณ์และระเบียบวิธีการบรรเลงที่ไม่ซับซ้อน อีกทั้งยังต้องบรรเลงซ้ำเป็นจำนวนหลายรอบ เพื่อไม่ให้ซ้ำซ้อนและแสดงภาพรวมของการบรรเลงที่ชัดเจนผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ทำนองจากโน้ตและกราฟทีละ 1 วรรคจนจบเพลง

4.2.2 สังคีตลักษณ์

จากการวิเคราะห์การบรรเลงซอด้วงเชียงใหม่ผู้วิจัยได้พบว่ามีการบรรเลง 7 ขั้นตอน และประกอบด้วยทำนอง 5 ทำนอง ซึ่งสามารถกำหนดสังคีตลักษณ์ได้ดังต่อไปนี้

ทำนองที่ 1	ขั้นตอนที่ 1 :	เจิงปี่	= A
	ทำนองที่ 2	ขั้นตอนที่ 2 :	ตั้งยาวรอบแรก
		วรรคที่ 1	= B
วรรคที่ 2 - 6		= C	
ทำนองที่ 2	ขั้นตอนที่ 3 :	วรรคที่ 7 - 11	= D
		ตั้งยาวรอบที่สอง	
		วรรคที่ 1	= E
ทำนองที่ 2	ขั้นตอนที่ 4 :	วรรคที่ 2 - 6	= C
		วรรคที่ 7 - 11	= D
		ตั้งท้าย	
ทำนองที่ 3	ขั้นตอนที่ 5 :	วรรคที่ 1	= E
		วรรคที่ 2 - 6	= C
ทำนองที่ 4	ขั้นตอนที่ 6 :	ตั้งจะปู้ (จ้อยเขียงแสน)	= F
		จะปู้ วรรคนำ	= G
ทำนองที่ 5	ขั้นตอนที่ 7 :	วรรคที่ 2	= H
		วรรคที่ 1	= I
		ละม้าย	
		วรรคที่ 1	= J
		วรรคที่ 2	= K
		วรรคจบ	= L

ดังนั้นสามารถเขียนสังคีตลักษณะของการบรรเลงทำนองซอตั้งเชิงใหม่ ของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทองได้ดังนี้

A B ||:C D E:|| C F G H I H J K L

ทำนองต่อไปนี้ I H, J K เป็นทำนองที่บรรเลงต่อกันและสามารถย้อนกลับได้หลายรอบชุด แต่แต่ความยาวของค่าวซอ หรือ เจตนาของช่างซอ

4.2.3 วิเคราะห์ทำนองซอตั้งเชิงใหม่

4.2.3.1 ตั้งเชิงใหม่

1) ชั้นตอนที่ 1 : เิงปี่

ทำนองเิงปี่เป็นการดำเนินทำนองโดยอิสระไม่เน้นจังหวะอย่างสม่ำเสมอมีลักษณะเป็นการเกริ่นหรือรวบในดนตรีไทยของทางภาคกลาง

โน้ตกลุ่มแรก

----- ซ ลซ--รม ----- ----- ซล --ซล-- ----- คีล

ทำนองในกลุ่มแรก อยู่ในกลุ่มเสียงทางเพียงอบนมีลักษณะกระแสเสียงอันแจ่มใส เป่าไปตามลลิตาโดยยึดเสียงตกตามความเหมาะสม ดังเช่นเสียง ม สามารถยึดเสียงออกไปได้ตามอารมณ์และความรู้สึกของนักดนตรี เสียงอาจจะยาวออกไป 2-3 จังหวะก็สามารถทำได้

เสียง ล ก็เช่นเดียวกันสามารถยึดจังหวะออกไปได้ตามสมควรอาจจะเป็น 2-3 จังหวะก็ได้เช่นกัน

โน้ตกลุ่มที่สอง

-- ซ ล ร --- ฟมร --ล--รม --ล--รม --ค-- --ค--รฟ --รฟ-- --ซลซ--ค

กลุ่มเสียงที่ใช้ในช่วงแรก ยังคงเป็นทางเพียงอบนเมื่อทำนองดำเนินไปถึงช่วงท้าย เริ่มมีเสียง ฟ ซึ่งเป็นเสียงคุมของทางขวาเป็นเสียงผ่านจากเสียง ร ไปสู่เสียง ซ จึงทำให้ทำนองในช่วงนี้เริ่มเปลี่ยนเป็นทางขวา ดังนั้นทำนองทำวรรคนี้เป็นทำนองที่เชื่อมระหว่างทำนองกลุ่มแรกและกลุ่มที่สอง

โน้ตกลุ่มที่สาม

----ลช --ร--ม ــــــรค ----ล --ค--ร --ค-รฟ --รฟ---- --ชลช--ค

เมื่อเชื่อมทำนองทำยกลุ่มที่ 2 แล้ว ทำนองกลุ่มที่ 3 จึงแสดงออกถึงลักษณะกลุ่มเสียงชาว
ได้อย่างชัดเจนโดยการบรรเลงโน้ตหลักที่ใช้อยู่ในกลุ่มเสียงนี้ได้แก่ ฟ ช ล ค ร

โน้ตกลุ่มที่สี่

----ลช --ร--ม ــــــรค ----ช ----ทลช ----มฟช ----ทลช ----ร ----ฟมร

ทำนองนี้กลุ่มเสียงได้เปลี่ยนไปอยู่ทางกลางและลงทำย ด้วยโน้ต -- -- --ร -- ฟมร
เพื่อสรุปทำยวรรคและเป็นเสียงที่สามารถเชื่อมต่อไปสู่ทำนองตั้งเสียงใหม่ต่อไป

การเชิงปีดังที่ได้กล่าวมาแล้วหากพิจารณาแล้วจะพบว่าเสียงครบทุกเสียงที่เครื่องดนตรี
ใช้ในการขับซอ ในระหว่างที่เชิงปีนักดนตรีให้ความสำคัญในการตรวจสอบเสียงเครื่องดนตรีของตน
หากพบว่ามีข้อบกพร่องก็จะดำเนินการแก้ไขทันที

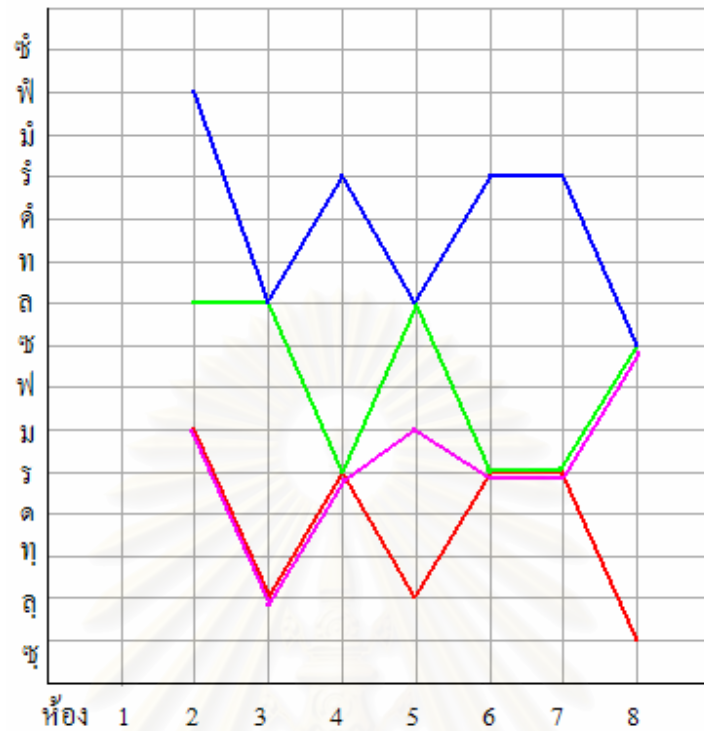
ดังนั้นการเชิงปีจึงเป็นสิ่งสำคัญของนักดนตรีดังได้กล่าวแล้วนอกจากนั้นยังเป็นการรอด
ฝีมือของนักดนตรี คล้ายกับการร่วประลองเสภาของปีพาทย์

2) ขั้นตอนที่ 2 : ตั้งยารอบแรก

2.1) วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-----	-----ม	--ร--ล	--รลร	ม ล ช ล	ค ล ม ร	--ล ม ร	ม ร - ช
ปีก้อย	-----	-----ล	--ร--ล	ร ฟ ช ร	--ฟ ช ล	ค ล ช ร	--ช ล ร	ล ร ม ช
ปีเล็ก	-----	-----ฟ	ม ร --ล	--ร ล ร	ม ล ช ล	ค ล ม ร	--ค ช ร	ม ร ม ช
ซึง	-----	-----ม	--ร--ล	-----ร	ค ล ช ม	ค ล ช ร	ค ล ช ร	ค ร ม ช
ค้ำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	----

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 1

ทำนองในวรรคที่ 1 เป็นทำนองนำของเพลงตั้งเชิงใหม่ซึ่งเป็นทำนองที่แพร่หลายในเขตวัฒนธรรมเชิงใหม่คนในสังคมล้านนาเชิงใหม่ส่วนใหญ่รู้จักทำนองนี้ เมื่อได้ยินเสียงทำนองนี้ตั้งแต่บรรทัดแรกก็สามารถทราบได้ทันทีว่าดนตรีกำลังดำเนินการจับซอตั้งเชิงใหม่

ทำนองในบรรทัดแรกนี้มีลักษณะแจ่มใสเพราะบรรเลงอยู่ในกลุ่มเสียงทางเพียงอบน โดยมีเสียง ร เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ซ เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

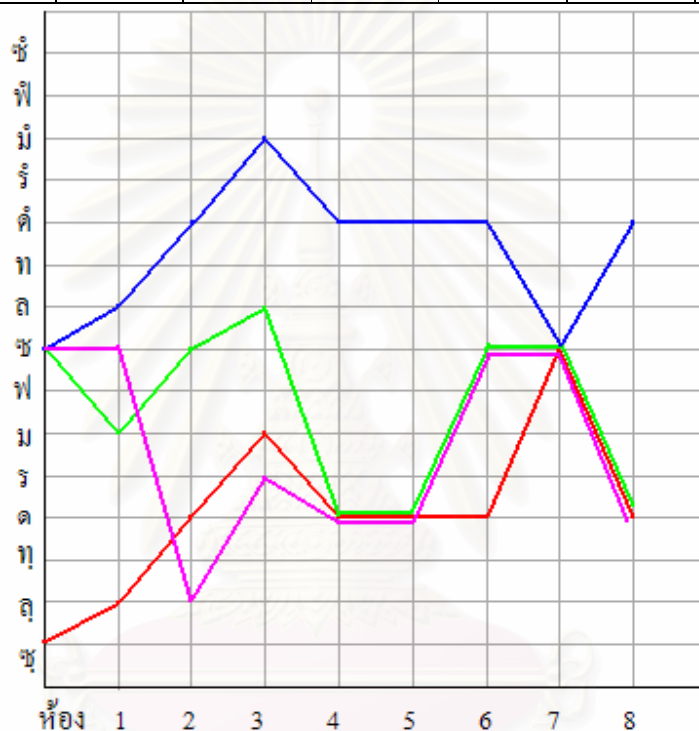
ปีกลาง ปีก้อย ปีเล็ก และซิ่งเริ่มบรรเลงเสียงแรกในห้องที่ 2 พร้อมกัน เสียงปีกลางเริ่มมีเสียง ม ปีก้อยเสียง ล ปีเล็กเสียง ฟ และซิ่งเสียง ม บางส่วนของเครื่องดนตรีเริ่มเสียงที่ไม่ตรงกัน แต่ภายหลังมีการเกลาและตกแต่งเสียงเข้าไปหาเสียง ล ในห้องที่ 3 และในที่สุดก็สามารถดำเนินทำนองไปสู่เสียง ร ซึ่งเป็นเสียงตกในห้องที่ 4 ได้สำเร็จ จากนั้นจึงเคลื่อนทำนองไปสู่เสียง ซ ซึ่งห่างจากเสียง ร ในระยะขั้นคู่ 4 ซึ่งเป็นเสียงตกในห้องที่ 8

กลวิธีพิเศษของปีทั้ง 3 เล่มเป็นการบรรเลงเก็บมีเว้นเสียงบ้างแต่ไม่ยาวมาก ใช้การห่มปีตลอดการบรรเลง

ภาพจากกราฟแสดงให้เห็นการเคลื่อนที่ของเสียงตกของทำนองปีเล็กมีลักษณะสลับฟันปลา ซึ่งคล้ายกับการเคลื่อนที่ของเสียงตกของทำนองซิ่ง ทำนองปีก้อยก็เช่นเดียวกันมีการเคลื่อนที่ของเสียงตกในลักษณะสลับฟันปลาและในท้ายที่สุดทุกเครื่องดนตรีจึงดำเนินทำนองไปสู่เสียงตก ซ

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	---- ล	ช ล ฟ ค	--- ล ม	ร ค ล ค	-----	-----	-- ช ท ล ช	---- ค
ปีก้อย	---- ม	ร ค ร ช	--- ร ล	ช ร ม ค	-----	ชคช ทลช	-----	-- ล ท ค
ปีเล็ก	-- ล ช ล	ค ล ฟ ค	--- ล ม	ร ค ช ค	-----	-----	--- ชลช	---- ค
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช -- ล	ช ร ม ร	ม ช ล ค	-----	-----	-----	---- ค
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 2

ทำนองในบรรทัดนี้ยังคงอยู่ในกลุ่มเสียงทางเพียงออบน โดยมีเสียง ค เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และในห้องที่ 8

เครื่องดนตรีทุกเครื่องลงเสียงตกตรงกันทั้งในห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ทั้งนี้เป็นเพราะต้องการความหนักแน่นชัดเจนของการบรรเลงเป็นบทนำ

การบรรเลงในบรรทัดนี้ปีกลางและปีเล็กดำเนินทำนองคล้ายกันมากที่สุด ปีทุกเล่มยังใช้การห่มปีเหมือนบรรทัดแรก ปีกลางในห้องที่ 7 มีการไล่นิ้วคล้ายการสับคของไทย แต่ช่วงปีเรียกว่า ลูก หวานสะต้อน ซึ่งปีก้อยก็มีการใช้กลวิธีเดียวกันในห้องที่ 6

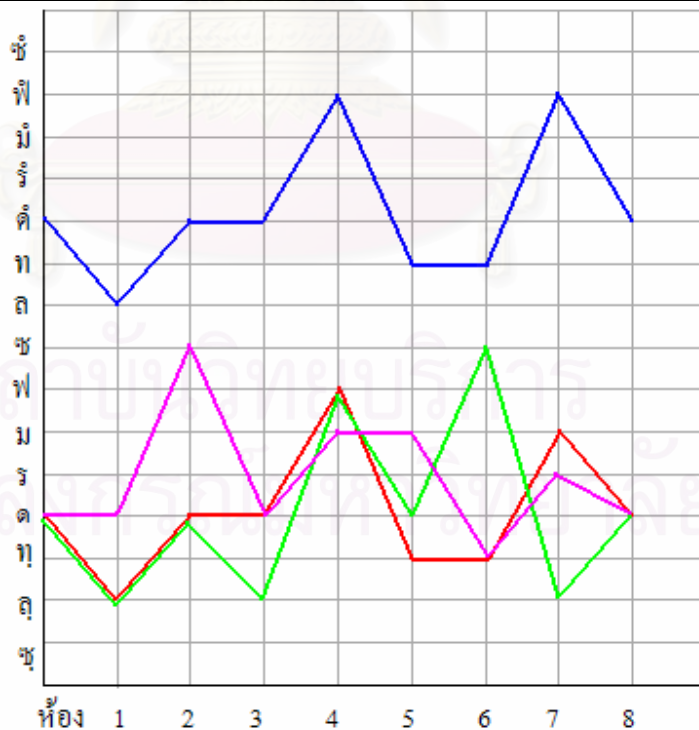
ทำนองซึ่งบรรเลงด้วยโน้ตห่าง ๆ ในห้องที่ 1-2 และเน้นเสียงลมยาวในห้องที่ 6-8 ทั้งนี้ ต้องการเสริมฐานเสียงต่ำให้มั่นคง ยังเป็นตัวคงทำนองถึงแม้จะเป็นเสียงยาวซึ่งก็ยังบรรเลงด้วยการ ดัด 4 ตัวโน้ตต่อ 1 ห้องคล้ายการห่มปี จะติดลงในกระสวนจังหวะที่ 2 และ 4 ซึ่งเป็นจังหวะหนัก และจะติดขึ้นในกระสวนจังหวะที่ 1 และ 3 ซึ่งเป็นจังหวะเบา

กราฟแสดงการเคลื่อนที่ของเสียงตกโดยเฉพาะแนวการบรรเลงของปีเล็กกับซึ่งมีการ เคลื่อนที่ของกราฟคล้ายกันมาก แม้กระทั่งเสียงตกในห้องที่ 8 ก็เคลื่อนที่จากเสียง ช ไปที่เสียง ด เหมือนกัน

ปีกลางเคลื่อนย้ายเสียงตกในห้องที่ 1-3 ไม่ตรงกับซึ่งต่อมาจึงลงเสียงตกห้องที่ 4 และ 8 เป็นเสียงเดียวกับซึ่งกราฟจึงแสดงภาพเป็นแนวเดียวกัน

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	--- ชล	ท ล ชล	ฟ ด ชล	ชล ชล ฟ	ม ร -- ท	ร ท ชล ท	--- ค ม	ร ค ท ค
ปีก้อย	--- ชล	ค ล ชล	ช ค ชล	ค ล ชล ฟ	ช ร -- ค	ช ค ร ช	--- ชล	ร ม ร ค
ปีเล็ก	--- ชล	ท ล ชค	ฟ ค ชค	ช ล ชล ฟ	ม ร - ท	ร ท ชท	ร ท ชล ฟ	ม ร ทค
ซึ่ง	-----	--ช--ช	ชคชค	ชค ร ม	ช ม ช ม	ช ม ค ท	ค ร ม ร	ม ช ท ค
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	----

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 3

ทำนองเริ่มเปลี่ยนเสียงอ่อนลงด้วยการเปลี่ยนกลุ่มเสียงเป็นทางกลาง โดยมีเสียง ฟ เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ด เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

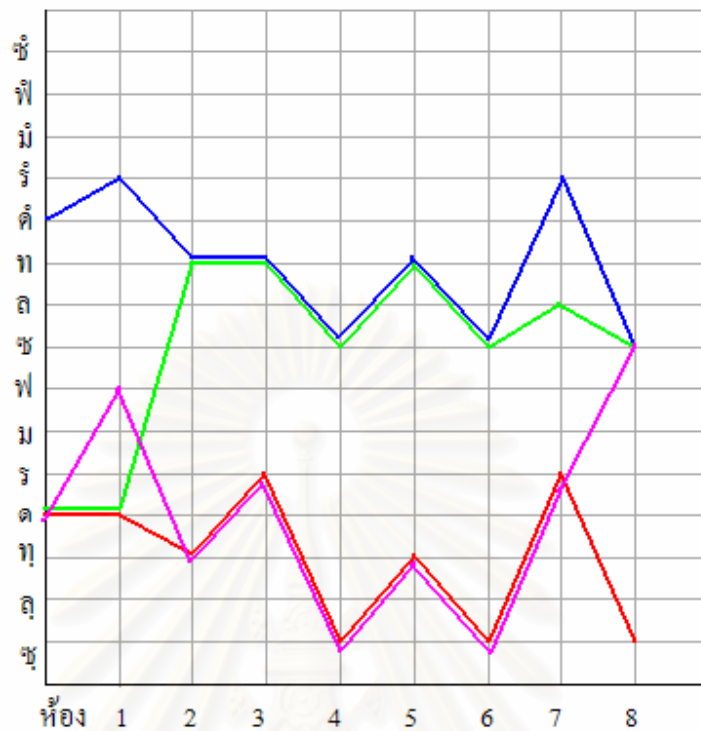
ทำนองของปี่กลาง ปี่ก้อย และปี่เล็กในห้องที่ 1-4 มีลักษณะการดำเนินทำนองคล้ายกัน ในส่วนของห้องที่ 5-6 นั้นปี่กลาง ปี่เล็กได้ใช้เสียง ท ซึ่งเป็นเสียงคุมของทางกลางแทรกเข้ามาเพื่อ แสดงความรู้สึกในการเปลี่ยนกลุ่มเสียง

ภาพจากกราฟแสดงให้เห็นเสียงตก ล ในห้องที่ 1 ของปี่เล็กและปี่กลางเป็นเสียง เดียวกันจากนั้นจึงเคลื่อนทำนองไปสู่เสียงตก ด ในห้องที่ 2 โดยปี่เล็กเคลื่อนขึ้นไปเป็นคู่ 3 ปี่กลาง เคลื่อนลงมาเป็นคู่ 6 เสียงลูกตกของทั้ง 2 แนวนี้จึงห่างกันเป็นคู่ 8 จากนั้นปี่เล็กและปี่กลางจึงเคลื่อน เสียงลูกตกดำเนินทำนองไปในลักษณะสลับฟันปลา

สังเกตจากกราฟจะเห็นว่าทำนองของซิ่ง ปี่กลางและปี่ก้อยเกาะกลุ่มกันแต่มีทำนองของ ปี่เล็กเคลื่อนที่อยู่ในแนวเสียงสูงลอยเด่นออกมาชัดเจน

บรรทัดที่ 4

ปี่กลาง	----	ฟ ร ด ท	ช ท ฟ ร	ด ท ล ช	--- ล ท	ร ท ล ช	ร ช ท ร	ด ล ด ช
ปี่ก้อย	-- - -	ร ค ม ท	ร ม ร ท	ร ท ล ช	ล ช ร ท	ร ท ล ช	-- ฟ ช ล	ช ม ร ช
ปี่เล็ก	--- - -	ฟ ร ค ี ท	ช ร ค ี ท	ค ี ท ล ช	--- ล ท	ร ี ท ล ช	ร ี ช ล ร ี	ค ี ล ค ี ช
ซิ่ง	ม ค ช ฟ	ม ค -- ท	-- ร ฟ ร	ค ท ล ช	--- ล ท	ช ท ล ช	--- - - ร	ค ร ฟ ช
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	--หลอน-

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชียงใหม่ วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 4

ทำนองในบรรทัดนี้ได้แสดงความรู้สึกของกลุ่มเสียงทางกลางได้อย่างชัดเจน โดยสังเกตจากเสียงตกในจังหวะหนักคือ เสียง ท ในห้องที่ 2 เสียง ช ในห้องที่ 4 เสียง ช ในห้องที่ 6 และเสียง ช ในห้องที่ 8 ซึ่งเสียงดังกล่าวเป็นเสียงหลักของกลุ่มเสียงทางกลางทั้งสิ้น

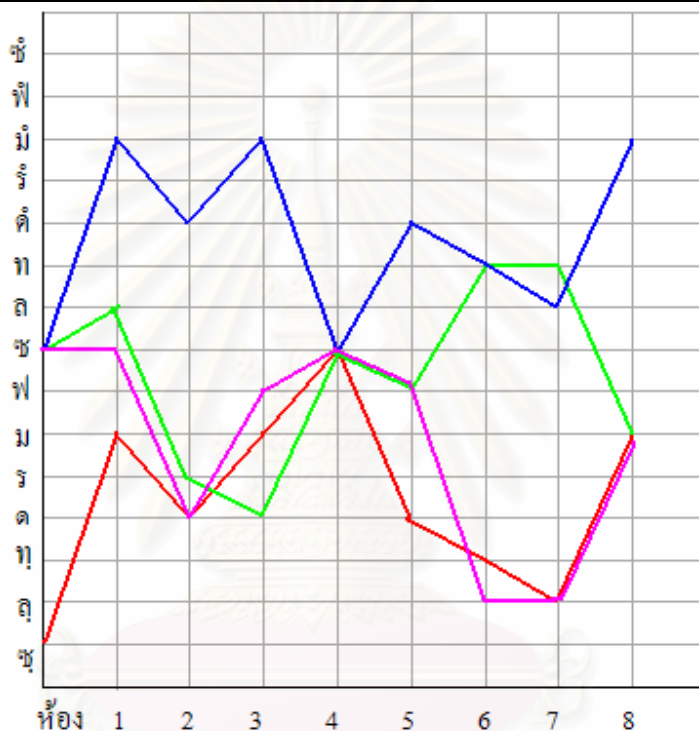
บรรทัดนี้เป็นบรรทัดแรกที่ช่างขอเริ่มขับซอคำว่าหลอน ในห้องที่ 8 เพื่อเป็นการสรุปและให้สัญญาณเตรียมพร้อมแก่นักดนตรีและผู้ฟังได้เป็นที่สังเกตว่าจะมีการขับซอในวรรคต่อไป

กราฟแสดงแนวการเคลื่อนที่ของเสียงตก ด ห้องที่ 1 ของปีก้อย กระโดดไปคู่ 7 ตรงกับเสียง ท ในห้องที่ 2 จากนั้นจึงย้ายเสียงตกมาที่ ช ในห้องที่ 4 และดำเนินทำนองในลักษณะสลับฟันปลาไปสู่เสียงตก ช ในห้องที่ 8

แนวการบรรเลงของซึงและปี่กลางมีการบรรเลงที่คล้ายกันมากหากพิจารณาจากกราฟ จะเห็นเสียงตกตรงกันตั้งแต่ห้องที่ 2-8

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	-- ฟ ม	ร ด ท ุ ด	ช ุ ด ฟ ม	ร ด ท ุ ช	-- ด ช ุ ด	ค ฟ ช ุ ล ุ ท	----- ล ุ	ท ุ ล ุ ร ม
ปีก้อย	---- ล	ค ุ ล ช ร	ค ร ม ค	ช ค ค ุ ช	ล ช ช ฟ	ค ฟ ช ล ท	ล ท -----	-- ม ร ม
ปีเล็ก	--- ฟ ุ ม	ร ุ ค ุ ท ค ุ	ช ค ุ ฟ ุ ม	ร ุ ค ุ ท ช	-- ค ุ ช ค ุ	ร ุ ค ุ ช ล ท	--- ช ล	ท ล ช ม ุ
ซึ่ง	-- ช ุ -- ช	-- ช ุ ท ุ ด	ม ค ช ฟ	ม ค -- ช	---- ฟ	ค ฟ ช ุ ล ุ	ท ุ ล ุ ท ุ ล ุ	ท ุ ล ุ ช ม
คำวซอ	----	----	----	---หือ	----	----	----	----

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชียงใหม่ วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 5

จากการที่ช่างซอขับคำว่า หลอน ในห้องที่ 8 ของบรรทัดที่ 4 แล้วต้องลากเสียง โดยใช้เสียงนาสิกตรงคำว่า หือ ในห้องที่ 4 ของบรรทัดที่ 5 จากนั้นดนตรีบรรเลงไปจนจบบรรทัด

ทำนองเพลงในบรรทัดนี้ยังคงใช้เสียงทางกลางโดยมีเสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ม ซึ่งเป็นเสียงผ่านนอกกลุ่มเสียงทางกลางเป็นเสียงตกในห้องที่ 8 เพื่อเป็นที่สังเกตให้ช่างซอได้กำหนดไว้เพื่อเป็นที่หมายว่าใกล้จะจบวรรค

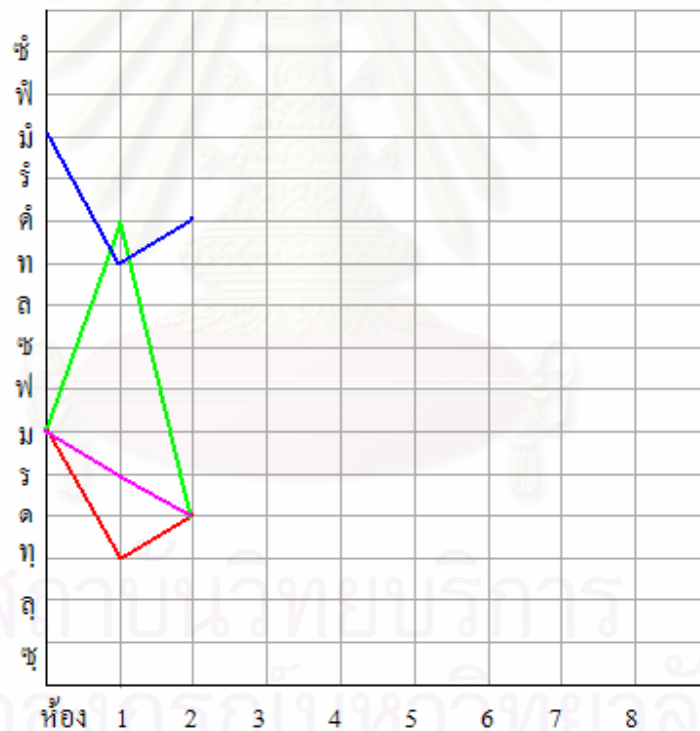
ปีทั้งสามเล่มใช้กลวิธีหวานสะต้อนในห้องที่ 6 ปีกลางและปีก้อยบรรเลงโน้ตเดียวกัน คือ ค ฟ ช ุ ล ุ และ ค ฟ ช ล ท ส่วนปีเล็กบรรเลงต่างจากเล่มอื่น คือ ร ุ ค ุ ช ล ท

แนวการเคลื่อนที่ของเสียงตกปีเล็กกับปีกลางในห้องที่ 1-3 เคลื่อนที่เป็นแนวขนานกัน จากนั้นจึงเคลื่อนที่เสียงตกไปที่เสียง ช ในห้องที่ 4 เป็นจุดเดียวกันทุกแนว

ตั้งแต่ห้องที่ 5-8 กราฟแสดงให้เห็นว่าแนวการเคลื่อนที่เสียงตกของปีเล็กกับปีกลางเป็นแนวขนานคู่ 8

บรรทัดที่ 6

ปีกลาง	----ท	ร ทุ ร ด
ปีก้อย	----ค	ลช ร ม ค
ปีเล็ก	----ท	รื ทุ ร ค
ซึ่ง	----ร	ค ทุ -- ค
คำวขอ	----	----

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 6

บรรทัดนี้มีโน้ตอยู่เพียงห้องที่ 1-2 เสียง ค เป็นเสียงตกในห้องที่ 2 ตรงกันทุกเครื่อง เมื่อพิจารณาแล้วทำนองในห้องที่ 1-2 นี้เป็นทำนองสรุปเพื่อแสดงถึงการจบวรรคและเป็นการส่งต่อให้ช่างขอได้ดำเนินการจับชอตามคำวขอต่อไป

บรรทัดนี้ข้างขอเริ่มจับขอคำแรก โดยบรรจุคำขอลงใน 1 บรรทัด ทำนองของคำขอ มีเสียงสูงต่ำตามวรรณยุกต์ของภาษาแต่ในท้ายจังหวะที่ 4 และจังหวะที่ 8 ต้องลงเสียงตามเสียงตกซึ่งในบรรทัดนี้มีเสียง ฟ ตกที่ห้อง 4 และเสียง ร ตกที่ห้อง 8

ทำนองของเครื่องดนตรีได้ดำเนินไปตามเสียงตกของข้างขอโดยเฉพาะทางปีก้อยพยายามดำเนินทำนองให้คล้ายคำขอมากที่สุด

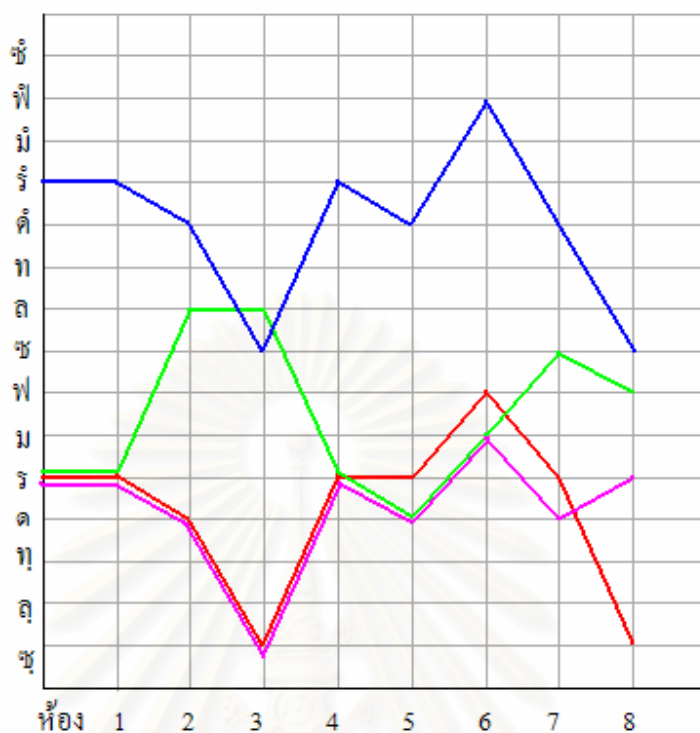
กลุ่มเสียงที่ใช้ในบรรทัดที่ 1 นี้อยู่ในกลุ่มเสียงทางขวา

แนวการบรรเลงทำนองของปีเล็กบรรเลงอยู่ในช่วงโน้ตเสียงสูง ดังนั้นทำนองจึงลอยอยู่เหนือแนวอื่น ๆ ที่เกาะกลุ่มกันอยู่ด้านล่าง สังเกตจากกราฟแสดงให้เห็นการเคลื่อนที่เสียงตกของแนวปีก้อย ปีกกลาง และซึ่งจะบรรเลงเกาะกลุ่มกันอยู่ในช่วงเสียงกลางและทุกแนวมุ่งไปสู่เสียงตก ร ของห้องที่ 8 ตรงกัน

บรรทัดที่ 2

ปีกกลาง	ล ร ม ร	ด ล ร ด	ด ช ล ช	ด ล ช ร	-- ร ม ร	ล ด ร ฟ	-- ฟ ม ร	-- ล ด ช
ปีก้อย	-- -- ช ร	ฟ ร ด ล	ช ล ค ล	ช ฟ ช ร	ช ร -- ด	ช ด ร ม	ช ม ล ช	-- ม ร ฟ
ปีเล็ก	ม ร ล ร	ค ล ร ค	ค ช ล ช	ค ล ช ร	ช ม ร ค	ล ค ร ฟ	-- ม ร ค	-- ล ค ช
ซึ่ง	ด ร ม ร	ด ล -- ด	-- ร ม ช	-- ล ช ร	-- ม ช ด	ช ด ร ม	ด ล ช ด	-- ร ม ร
คำขอ	-- ลูมา	-เมื่อ-เจ้า	-ไปเกิดปาก	-ประตูกาด	--ไปถาม	-เอา-ไฟ	-ไฟ--	บำเพ็ญ-ใจ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชียงใหม่ วรรคที่ 2 บรรทัดที่ 2

กลุ่มเสียงที่ใช้ในบรรทัดนี้ยังคงอยู่ทางขวา สังเกตเสียง ร ตกที่ห้อง 4 และเสียง ช ตกที่ห้อง 8

คำวซอคำที่ 2 บรรจุลงในบรรทัดที่ 2 ช่วงซอขับซอมาจนถึงห้องที่ 8 ออกเสียงคำว่า ใจ ให้ตรงกับเสียง ร จากนั้นจึงให้เสียงขึ้นนาสิกโดยออกเสียงหือในห้องที่ 2 ของบรรทัดที่ 1 ในวรรค 3 ตรงกับเสียง ช

ทำนองของปีและซิงยังคงรักษาลูกตกเสียง ร ในห้องที่ 4 ส่วนในห้องที่ 8 ควรจะตกที่เสียง ช ปีก้อยกลับไปตกที่เสียง ฟ แล้วกลาเข้าหาเสียง ช ในห้องที่ 1 วรรคที่ 3

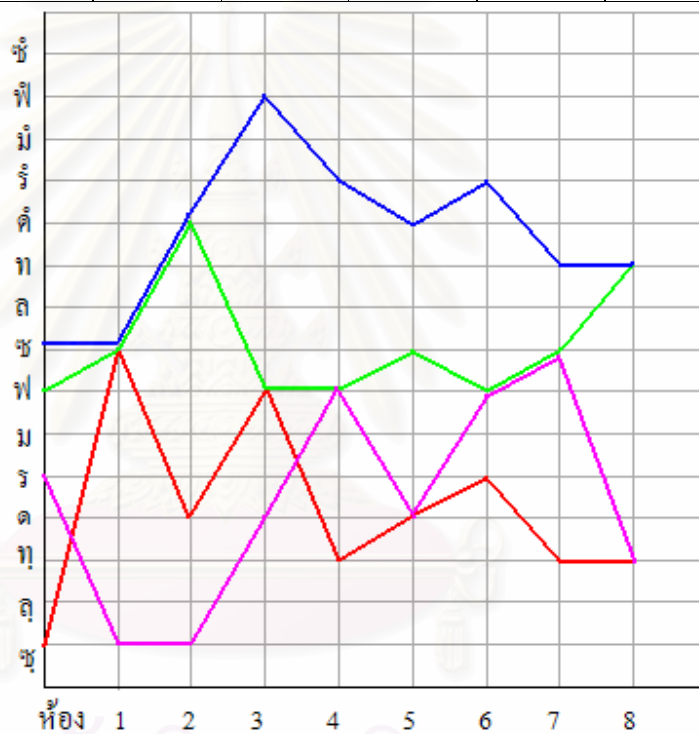
จากกราฟแสดงให้เห็นการเคลื่อนที่ของเสียงตกของปีเล็ก ปีกกลางและซิงเคลื่อนเสียงตก ร จากห้องที่ 1 มาที่เสียง ด ห้องที่ 2 และลงไปเสียง ช ของห้องที่ 3 เป็นแนวเสียงขนานกันเป็นคู่ 8 จากนั้นแนวเส้นกราฟของปีเล็กกับปีกกลางเคลื่อนที่เสียงตกเป็นลักษณะขึ้นบันไดจากห้องที่ 3-6 จากนั้นจึงเคลื่อนที่ลงมาหาเสียงตก ช ในห้องสุดท้ายของบรรทัด

เสียงตกห้องที่ 8 ของปีก้อยดังแสดงในกราฟเป็นเสียง ฟ และเสียงตกของซิงเป็นเสียง ร ซึ่งไม่ตรงกับแนวของปีเล็กและปีกกลางเนื่องจากนักดนตรีมีเจตนาเลี้ยงเสียงตกให้เลื่อนไปตกเสียง ช ในห้องที่ 1 ของบรรทัดที่ 1 ในกราฟที่ 3

2.3) วรรคที่ 3

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ทลช--	-- ทลช-- ค	ร ด ชุ ฟ	ม ร ด ท	ฟ ร ท ค	ช ด ชุ ร	ฟ ร ด ท	ชุ ท ร ท
ปีก้อย	--- ล ช	--- ค	-- ล ช ฟ	ม ค ม ฟ	ช ค ด ช	ล ช ม ฟ	ค ช ล ช	ฟ ร ด ท
ปีเล็ก	-- ทลช--	-- ทลช-- ค	ร ค ท ฟ	ม ร ค ร	ฟ ร ท ค	ช ค ชุ ร	ฟ ร ค ท	ช ท ร ท
ซึ่ง	ช ช -- ชุ	-- ช -- ชุ	-- ช -- ค	ช ค ม ฟ	ช ฟ ม ค	ช ค ม ฟ	ช ม ฟ ช	ค ร ด ท
ค่าชอ	----	---หือ	----	----	----	----	----	----

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชียงใหม่ วรรคที่ 3 บรรทัดที่ 1

กลุ่มเสียงที่ใช้ในบรรทัดนี้เปลี่ยนมาอยู่ในทางกลางสังเกตเสียง ฟ ตกในห้องที่ 4 และเสียง ท ซึ่งเป็นเสียงคุมตกในห้องที่ 8

ช่างชอใช้เสียงนาสิกตรงคำว่าหือในห้องที่ 2 ของบรรทัดนี้และเสียงของช่างชอดังลอยจนถึงห้องที่ 5 เสียงของช่างชอในระหว่างห้องที่ 2-5 มีเสียงตกไม่ตรงกับเสียงของคนตรีทำให้เสียงของช่างชอลอยเด่นออกมาจากวงดนตรี

ปีกลางและปีเล็กนินทำนองด้วยกลวิธีหวานสะต้อนซึ่งมีลักษณะเป็นลูกสะบัดสามเสียง
ทลช ในห้องที่ 1 และห้องที่ 2 จากนั้นจึงดำเนินทำนองด้วยลักษณะเสียงขึ้นลงที่คล้ายกันมากจนจบ
บรรทัด

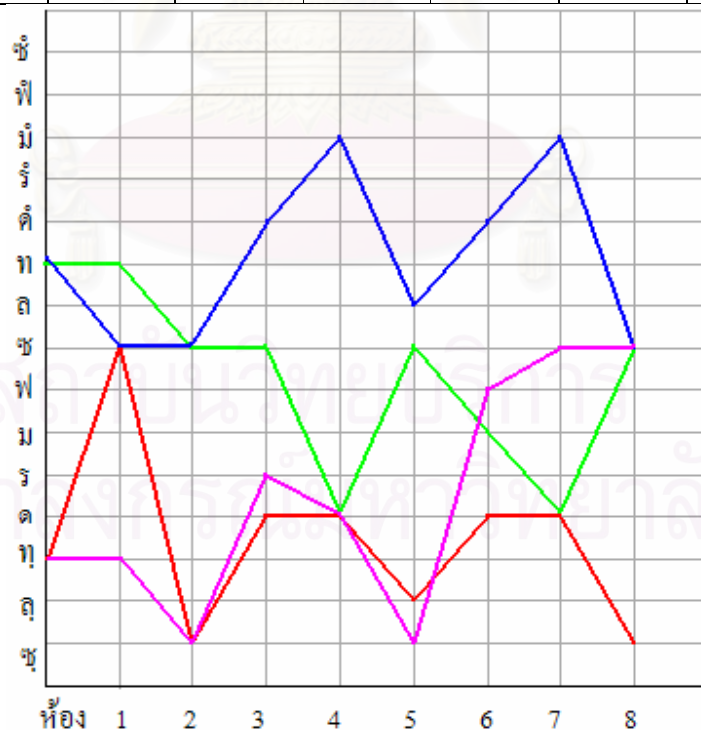
ปีก้อยดำเนินทำนองในห้องที่ 1 และ 2 โดยยึดเสียงตกตรงคงที่มีดำเนินตามแบบปีเล็ก
และปีกลาง ดังนั้นจึงทำให้ทำนองในช่วงนี้มีลักษณะคล้ายกับการหล่อมเล็กน้อยทำให้ไพเราะน่าฟัง

การดำเนินทำนองของซึ่งมีการย่ำเสียง ช ในห้องที่ 1-3 โดยเล่นโน้ตห่าง ๆ

การเคลื่อนที่ของเสียงตกในแนวต่าง ๆ จากกราฟแสดงให้เห็นถึงลักษณะเสียงตกห้องที่ 4
ของบรรทัดนี้มีเสียงตกไม่ตรงกัน 2 แนวได้แก่ แนวของปีเล็ก เสียงตก ร และแนวปีกลางเสียงตก ท

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ร ท ล ช	ร ท ล ช	ร ช ล ด	ฟ ด ท ด	ฟ ด ช ล	--- ช ด	--- ฟ ด	ช ด ฟ ช
ปีก้อย	ล ช ฟ ท	ฟ ท ล ช	ร ช ล ช	ฟ ช ล ด	ช ล ค์ ช	ล ช ร ม	ร ด ช ด	ร ม ล ช
ปีเล็ก	รื ท ล ช	รื ท ล ช	รื ช ล ค์	ช ค์ ฟื ม	รื ค์ ช ล	--- ช ค์	--- ฟื ม	รื ค์ ฟื ช
ซึ่ง	ด ร ด ท	ช ท ล ช	--ร ฟ ร	ฟ ช ท ด	ม ด ช ช	ท ด ช ฟ	ม ช -- ช	ด ม ฟ ช
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	-เจ้า-เฮ้ย

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ วรรคที่ 2 บรรทัดที่ 2

กลุ่มเสียงยังคงอยู่ทางกลาง ทำนองในบรรทัดนี้เน้นการบรรเลงเพื่อเชื่อมต่อไปยังคำขับ
ขอของวรรคที่ 4 ต่อไป

ในห้องสุดท้าย ช่างชอออกเสียงตามคำวชด้วยคำว่า เจ้าเฮ้ย ลักษณะคำเช่นนี้เป็นคำลง
ท้ายเพื่อเน้นให้ผู้ฟังและช่างปีได้รู้ตัวว่าจะมีการขับขอในวรรคต่อไป

เสียงลูกตกท้ายห้องที่ 8 เป็นเสียง ซ ซึ่งเป็นเสียงคู่ 6 ของทางกลาง

ปีเล็กดำเนินทำนองเก็บโดยตลอดตั้งแต่ห้องที่ 1-5 จากนั้นใช้โน้ต -- ฟิม ในห้องที่ 6-7
เช่นเดียวกัน แตกต่างตรงที่ลูกตกในห้องที่ 7 ของปีกลาง เสียงตก ด แต่ของปีเล็กเป็นเสียง ม

ปีก้อยดำเนินทำนองด้วยการเก็บตลอดบรรทัด

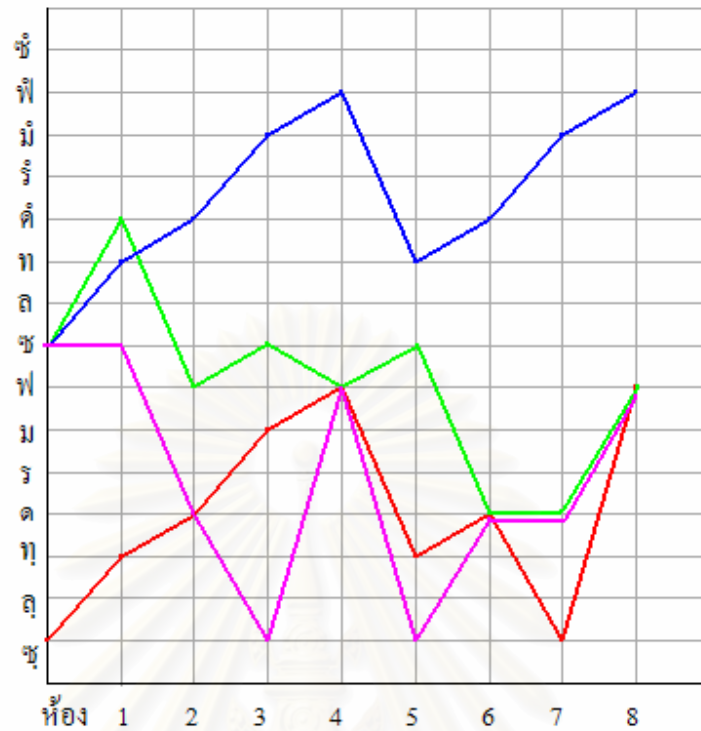
แนวการเคลื่อนที่ของเสียงตกตามกราฟนั้นพบว่าแนวของปีเล็กเริ่มจากเสียงตก ซ ใน
ห้องที่ 1 แล้วเคลื่อนที่ไปเสียง ด และเสียง ม ในห้องที่ 3-4 จากนั้นเคลื่อนลงมาเสียง ล ในห้องที่ 5
เป็นไปแบบสลับฟันปลาและขึ้นสูงไปเสียง ม ในห้องที่ 7 และลงเสียงตก ซ ในห้องที่ 8

กราฟแสดงแนวการเคลื่อนเสียงตกของปีก้อยเป็นไปในทางตรงข้ามกับปีเล็ก ในขณะที่
เสียงตก ซ ในห้องที่ 3 ของปีก้อยเคลื่อนที่ลงมาเสียง ด ในห้องที่ 4 เสียงปีเล็กเคลื่อนที่ออกไปตรง
ข้ามที่เสียง ม ในห้องที่ 4 แล้วทั้งสองแนวเคลื่อนที่เสียงตกเข้าหากันในลักษณะสวนทางกัน
(contrary motion) โดยปีเล็กมาตกที่เสียง ล และปีก้อยตกที่เสียง ซ ในห้องที่ 5 ซึ่งห่างกันเป็นคู่ 2
ทำให้เกิดเสียงกระด้างจากนั้นทั้งสองแนวจึงเคลื่อนห่างออกจากกันโดยปีเล็กไปตกที่เสียง ม และปี
ก้อยไปตกที่เสียง ด ของห้องที่ 7 เสียงห่างกันเป็นคู่ 10 จากนั้นจึงเคลื่อนทำนองไปหาลูกตกเสียง ซ
ตรงกันในห้องที่ 8

2.4) วรรคที่ 4

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ทุ ซุ ทุ	ฟ ม ร ด	ซุ ทุ ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ร -- ทุ	ฟ ม ทุ ด	ซุ ด ฟ ซุ	-- ด ซุ ฟ
ปีก้อย	--- ค	-- ล ซ ฟ	ม ร ด ซ	ท ม ซ ฟ	ม ร ด ซ	ท ซ -- ด	ด ร ม ด	ซ ด ซ ฟ
ปีเล็ก	-- ท ซ ท	ฟ ม รั ค	ซ ท ฟ ม	รั ค ท ฟ	ม รั ค ท	ฟ ม รั ค	ซ ค ฟ ม	รั ค ท ฟ
ซึ่ง	-- ซุ -- ซ	-- ซ ทุ ด	ม ด ซ ซุ	ทุ ด ซ ฟ	ม ด ซ ซุ	ทุ ด ม ด	ซ ซุ ทุ ด	ม ด ซ ฟ
คำวชอ	-- คั้งแต่	-สุ-ริน	-เกิดมาเป็น	-ป้อ-จาย	-ชอะหา แพน	-คั้ง-ไค	-มันชะหยัง	-มา-ยาก

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชียงใหม่ วรรณคดี 4 บรรทัดที่ 1

ทำนองของบรรทัดนี้ได้ย้ายเสียงไปอยู่ทางขวา สังเกตจากเสียง ฟ ซึ่งเป็นเสียงคุมตกในห้องที่ 4 และห้องที่ 8

ช่างขอข้อบชตามคำขอคำที่ 3 โดยบรรจุลงเต็มบรรทัด

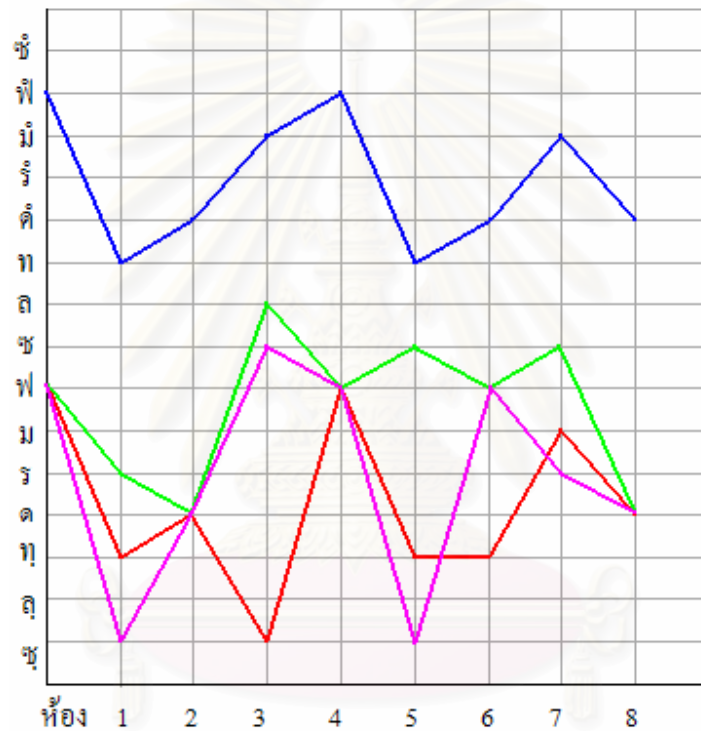
บรรทัดนี้มีการใช้เสียงนอกกลุ่มเสียงอยู่บ้าง เช่น ปีกกลางใช้เสียง ท ในห้องที่ 1 ห้องที่ 3 และห้องที่ 5 ซึ่งไม่ใช่จังหวะตกที่สำคัญจึงมีลักษณะเป็นเสียงผ่าน

แนวทำนองของปีเล็กดำเนินไปโดยเอกเทศด้วยโน้ตที่อยู่ช่วงเสียงสูงแนวทำนองของปีก้อยดำเนินทำนองลงมาได้เสียงที่อยู่ในระดับต่ำโดยเกาะกลุ่มกับแนวทำนองของปีกกลางและซึ่งเป็นส่วนใหญ่ ทำนองของบรรทัดนี้จึงทำให้เสียงของปีเล็กเด่นลอยออกมา

เส้นกราฟแสดงการเคลื่อนที่เสียงตกของแนวปีกกลางกับซึ่งมีลักษณะตัดกันตรงเสียง ค ในห้องที่ 2 และพบกันอีกที่เสียง ฟ ในห้องที่ 4 จากนั้นแนวของปีกกลางได้เคลื่อนไปในลักษณะสลับฟันปลาไปตกเสียง ฟ สุดท้ายในห้องที่ 8

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ท ค ฟ ชู	-- ค ชู ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ท	ชู ท ฟ ม	ร ค ท ค
ปีก้อย	ม ร ค ร	ท ช -- ค	ช ค ช ล	ค ล ช ฟ	ท ร ค ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ช	ฟ ร ม ค
ปีเล็ก	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ช ท ฟ ม	ร ค ท ค
ซึ่ง	ม ค ช ชู	ท ค ม ค	ช ชู -- ช	-- ม ช ฟ	ม ค ช ชู	-- ช ค ฟ	ค ร ม ร	ค ท -- ค
คำวซอ	-- ลุกมา	-เมื่อ-เจ้า	-ไปเกิดปาก	-ประดูภาค	--ไปถาม	-เอา-ไผ	-ก็ หลุกหลิก	-หัว-มน

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชียงใหม่วรรคที่ 4 บรรทัดที่ 2

กลุ่มเสียงในบรรทัดนี้ยังคงอยู่ทางขวา โดยมีเสียง ฟ ซึ่งเป็นเสียงคุมตกห้องที่ 4 และเสียง ค เป็นเสียงคู่ 5 ของทางขวาตกห้องที่ 8

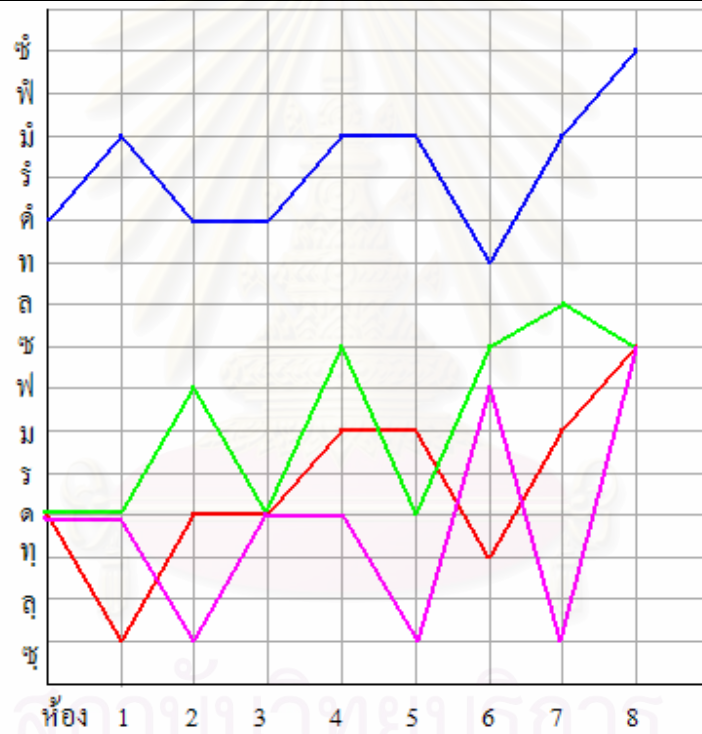
บรรทัดนี้บรรจุคำวซอคำที่ 4 ลักษณะการบรรเลงทำนองดนตรีส่วนใหญ่ดำเนินไปด้วยการเก็บและเน้นเสียงที่ลูกตกในห้องที่ 2,4,6 และ 8

แนวทำนองของปีเล็กลอยเด่นสูงมากจนไม่มีแนวทำนองของเครื่องดนตรีอื่นกลบเสียงได้เลย ดังนั้นทำนองบรรทัดนี้เสียงปีเล็กเจิดจ้าเป็นอย่างมาก

จากกราฟแสดงการเคลื่อนที่เสียงตกของแนวปีกลาง ปีเก้อยและซึ่ง ดำเนินทำนองเกาะกลุ่มเป็นพื้นเสียงต่ำอยู่ใต้แนวของปีเล็ก

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ซุด ฟซ	ฟ ร ทุด	ซุด ฟ ม	ร ด ทุด	ซุด ฟ ม	ร ด -- ทุ	ซุ ท ฟ ม	ร ด ม ซ
ปีเก้อย	ด ร ม ด	ซ ด ม ฟ	ด ซ ท ซ	ฟ ม ร ด	ซ ล ซ ด	ซ ด ฟ ซ	-- -- ฟ ล	ซ ฟ ล ซ
ปีเล็ก	ซ ค ี ฟ ม	ร ี ค ี ท ค	ซ ท ี ฟ ม	ร ี ค ี ท ค	ซ ค ี ฟ ม	ร ี ค ี ม ท	ซ ท ี ฟ ม	ร ี ค ี ม ซ
ซึ่ง	ซุด ซ ด	ซ ด ซ ซ	ม ด ซ ด	ซ ซ ทุด	ม ด ซ ซ	ทุด ซ ฟ	ม ด ซ ซ	-- ม ฟ ซ
คำวซอ	----	-ตุ๊ก-ใจ	-ป้อ๊าย	-แต่-เล่า	---สุด	-แต่-ดาว	-ยังปอมฟ้า	-ปอม-ฝน

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชียงใหม่ วรรคที่ 4 บรรทัดที่ 3

กลุ่มเสียงในบรรทัดนี้อยู่ในทางกลาง บรรทัดนี้บรรจุคำซอคำที่ 5 โดยคำร้องยังคงลงเสียงตกเป็นเสียง ด ในห้องที่ 4 และเสียง ซ ในห้องที่ 8

เสียงของวงดนตรีทั้งหมดรักษาลูกตกตามเสียงซอ ด ซึ่งเป็นเสียงคู่ 2 ของทางเพียงออกแบบเป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ซ ซึ่งเป็นเสียงคู่ 6 ของทางกลางตกในห้องที่ 8

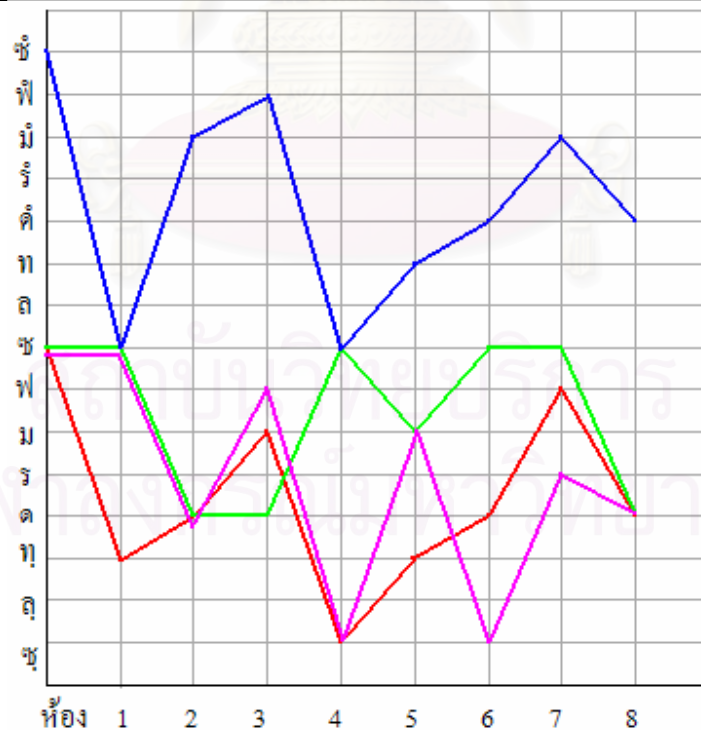
แนวทำนองของปี่เล็กยังคงเล่นโน้ตเสียงสูงจากทำนองลอยเด่นออกมาอยู่เหนือเครื่องดนตรีอื่น ๆ และใช้การบรรเลงโดยการเก็บตลอดบรรทัด

แนวทำนองของซึงใช้เสียงกระโถดคู่ 8 ในระหว่างเสียง ซุ ซ และสลับด้วยเสียง ค ซึ่งเป็นเสียงคู่ 5 ในระหว่างห้องที่ 1-4 ทำให้เกิดเสียงกระโถดขึ้นลงได้อย่างไพเราะเป็นการแสดงออกถึงแนวของการบรรเลงซึงได้โดยชัดเจน

กราฟเส้นได้แสดงการเคลื่อนที่ของเสียงตกของแนวทำนองปี่ก้อย ปี่กลางและซึงซึ่งเกาะกลุ่มกันอยู่ด้านล่าง โดยมีแนวปี่ก้อยเคลื่อนที่เป็นแนวสูงสุดของกลุ่มนี้ รองลงมาเป็นแนวของปี่กลาง และแนวของซึงเป็นแนวที่อยู่ต่ำสุด

บรรทัดที่ 4

ปี่กลาง	-- ทุ ซุ ท	ฟ ม ทุ ด	ซุ ด ฟ ม	ร ด ฟ ซุ	-- ทุ ซุ ทุ	ฟ ม ร ด	ซุ ลุ ซุ ฟ	ม ร ทุ ด
ปี่ก้อย	--- ฟ ซ	ล ซ -- ค	-- ร ม ค	ซ ค ค์ ซ	ท ซ ฟ ม	ค ม ฟ ซ	ร ซ ล ซ	-- ร ม ค
ปี่เล็ก	--- ท ซ	--- ฟ มี	ริ ค์ ท ฟิ	ริ ค์ ท ซ	-- ท ซ ท	ฟิ มี ริ ค์	ซ ค์ ฟิ มี	ริ ค์ ท ค์
ซึง	-- ซุ -- ซ	-- ซุ ทุ ด	ม ค ซ ฟ	ม ค ซ ซุ	-- ซ ค ม	ค ม ฟ ซุ	-- ร ฟ ร	ค ทุ -- ค
คำวซอ	-ตั้งแต้	-สุ-ริน	-กิล-มา	-เป็น-คน	-หยังมาตุ๊ก	-เล-ลน	-หัว-ใจ	-เจ้น-ล้ำ

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ วรรคที่ 4 บรรทัดที่ 4

ทำนองในบรรทัดนี้ยังคงใช้กลุ่มเสียงทางกลางโดยมีเสียง ซ เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ด เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

บรรทัดนี้บรรจุคำขอคำที่ 6 ซึ่งยังเป็นหน้าที่ของช่างขอผู้ชายจับขอต่อไป โดยคำขอในบรรทัดนี้ทำหน้าที่บอกถึงการจบวรรคที่ 4

แนวการดำเนินทำนองของปีเล็กในบรรทัดนี้ใช้ช่วงเสียงกว้างอยู่ในระหว่างเสียง ซ-ฟ ในห้องที่ 1-2 แนวของซึ่งใช้โน้ตห่าง -X-X ในห้องที่ 1 และห้องที่ 8

ปีกลางใช้โน้ต -ทุซทุ เหมือนกันในห้องที่ 1 กับห้องที่ 5 ปีก้อยใช้โน้ตกระดูก --ฟซ ในห้องที่ 1 เช่นเดียวกับปีเล็ก

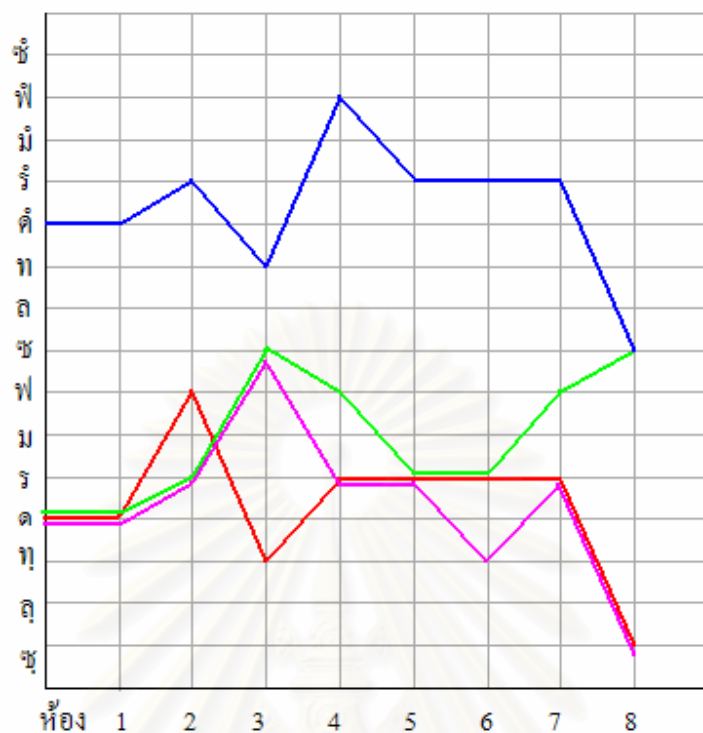
กราฟยังคงแสดงให้เห็นการเคลื่อนที่ของเสียงตกในแนวของปีเล็กยังคงเคลื่อนที่อยู่เหนือแนวอื่น ๆ แต่ในบรรทัดนี้ปีก้อยได้เคลื่อนเสียงตกไปพบกับเสียงตกของปีเล็กตรงกันอยู่ 2 ตำแหน่งคือเสียงตก ซ ในห้องที่ 1 และเสียงตก ซ ในห้องที่ 4 จึงทำให้ความรู้สึกระหว่างสองแนวนี้นี้ไม่ห่างกันมากนัก

2.5) วรรคที่ 5

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-----	ฟ ร ด ฟ	ฟ ร ด ทุ	ร ทุ ซ ุ ร	ม ร ด ร	ฟ ท -- ร	ทุ ร ม ร	-- ด ทุ ซ ุ
ปีก้อย	-----	----- ร	--- ฟ ซ	ล ซ ด ฟ	ม ร ---	ซ ร ด ร	ด ฟ ด ฟ	ด ร ฟ ซ
ปีเล็ก	ซ ค ี ค ี	ท ค ี ฟ ี	ม ี ค ี ท	ซ ท ซ ฟ	ม ี ค ี ร	ฟ ท -- ร	ท ร ี ม ี	-- ค ี ท ซ
ซึ่ง	-----	-- ร ด ร	--- ฟ ซ	-- ล ด ร	ฟ ร ฟ ร	ฟ ร ด ทุ	ล ซ -- ร	ด ทุ ล ซ
คำขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชียงใหม่ วรรคที่ 5 บรรทัดที่ 1

บรรทัดนี้ยังคงใช้กลุ่มเสียงทางกลางและไม่มีการบรรจุคำซอมีเพียงดนตรีบรรเลง เพื่อเชื่อมต่อไปยังวรรคที่ 6 เสียง ฒ เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ซ้ เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

มีการลากเสียงยาวของปีซึ่งใช้กลวิธีในการห่มปี คือการใช้เป่าเสียงเดียวแต่เน้นเสียงให้เกิดความหนักเบา ในกระสวนจังหวะ ที่ 2 และ 4 ของห้องเพลง

แนวทำนองของปีเล็กดำเนินทำนองโดยใช้เสียงสูงจึงลอยเด่นอยู่นือกลุ่มทำนองของปีกลาง ปีก้อยและซิ่งซึ่งบรรเลงด้วยแนวเสียงที่ต่ำกว่า

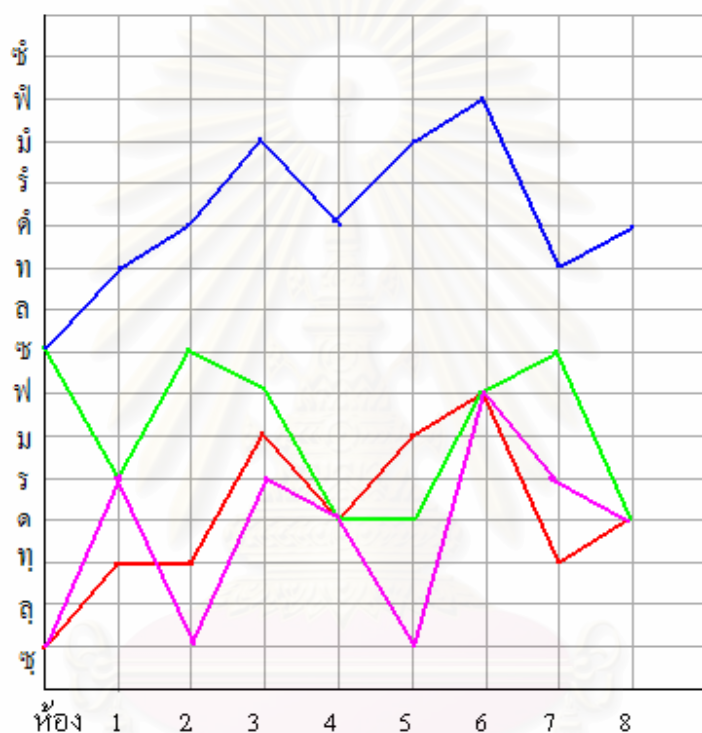
แนวทำนองซิ่งบรรเลงด้วยโน้ตที่ห่างในระหว่างห้องที่ 1-4 เช่นเดียวกับทำนองปีก้อย ใช้เสียงห่างในห้องที่ 1-3 และยังใช้โน้ตลัดจังหวะ ฒร-- ในห้องที่ 5

แนวทำนองปีกลางได้ขึ้นเสียงลูกตก ฒ ไว้ตั้งแต่ห้องที่ 4-7 ซึ่งนับว่านานพอสมควร แต่เนื่องจากแนวอื่น ๆ มีการเคลื่อนที่ของลูกตก เช่นแนวของปีก้อยและซิ่ง จึงทำให้เกิดความเคลื่อนไหว

ลักษณะกราฟได้แสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนที่ของเสียงตกในแนวปีเล็กได้อย่างชัดเจน โดยปีเล็กยังคงลักษณะระดับเสียงสูงลอยเด่น อยู่เหนือแนวอื่น ๆ โดยที่แนวปีกลาง ปีก้อย และซิ่งยังคงเกาะกลุ่มกัน แนวปีก้อยเป็นแนวที่เชื่อมเสียงตก ซ ในห้องที่ 8 กับแนวปีเล็กไว้จึงทำให้แนวปีเล็กยังคงความสัมพันธ์กับแนวอื่น ๆ

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ทุซุ	ฟมคตุ	ซุทุฟม	รดทุค	ซุทุฟม	รดทุฟ	มคมตุ	ฟมรด
ปีก้อย	ลช--ร	ครฟช	รลชฟ	ชรมค	--รมค	--ชมฟ	คชทช	ฟมรด
ปีเล็ก	--ทชท	ฟ่มรด์	ชทฟ่ม	รด์ทค	ชทฟ่ม	รด์ทฟ	มรด์ท	ฟ่มรด์
ซึ่ง	--รฟร	คตุลช	--รฟร	คซุทุค	มคชซุ	ทุคชฟ	มซุทุร	มซุทุค
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	----

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ วรรคที่ 5 บรรทัดที่ 2

บรรทัดนี้ดำเนินทำนองอย่างเดียวไม่มีคำวซอเช่นเดียวกับบรรทัดที่ 1 กลุ่มเสียงในบรรทัดนี้ยังคงใช้ทางกลางโดยมีเสียง ค ตกห้องที่ 4 และเสียง ค ตกห้องที่ 8

แนวทำนองของปีเล็กดำเนินทำนองเคลื่อนที่สูงขึ้นจากเสียงตก ท ในห้องที่ 1 ไปเสียงตก ค ห้องที่ 2 และเสียงตก ม ห้องที่ 3 จากนั้นจึงเคลื่อนที่ทำนองลงมาที่เสียง ค ในห้องที่ 4 และเคลื่อนที่สูงขึ้นไปอีกที่เสียง ม ในห้องที่ 5 และเสียง ฟ ในห้องที่ 6 จากนั้นจึงเรียงเสียงจากเสียงสูงมาหาเสียงต่ำ มรด์ท ในห้องที่ 7 และเรียงเสียงลงมาจาก ฟ่มรด์ มาตกเสียง ค ในห้องที่ 8

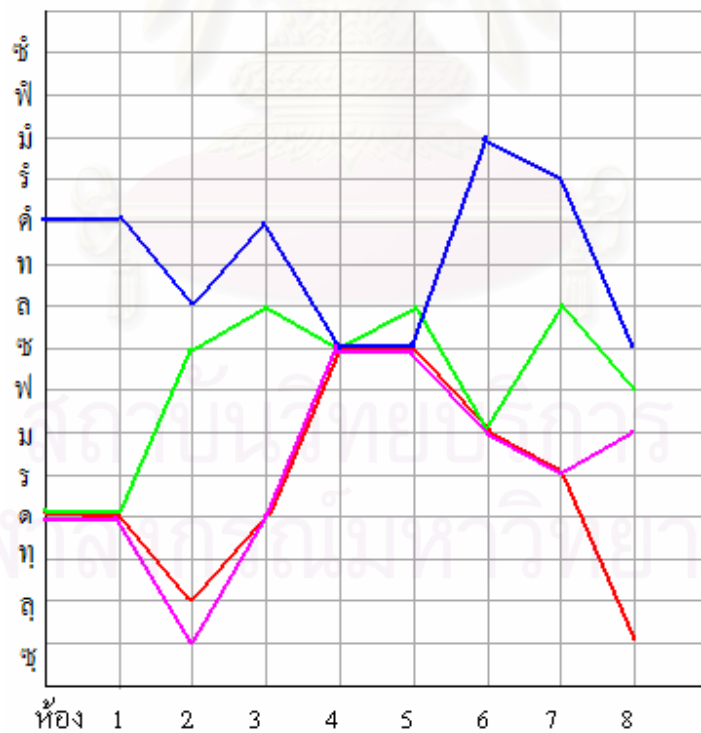
แนวทำนองของปี่ก้อยได้เคลื่อนทำนองห่างออกจากแนวของปี่เล็กถึงแม้จะตกเสียงเดียวกันในบางจังหวะเช่น ตกเสียง ค ในห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ก็เป็นเสียงที่ห่างคู่ 8 ดังนั้นแนวทำนองของปี่เล็กกับปี่ก้อยจึงห่างออกจากกัน

ลักษณะของกราฟยังคงแสดงให้เห็นถึงการเกาะกลุ่มกันระหว่างทำนองของปี่ก้อย ปี่กลาง และซิ่งโดยมีเสียงลูกตกเสียง ช ของซิ่งเป็นฐานอยู่ด้านล่างในห้องที่ 2 และห้องที่ 4 สรุปทำนองในวรรคที่ 5 นี้เป็นทำนองที่ใช้เชื่อมต่อระหว่างวรรคที่ 4 กับวรรคที่ 6

2.6) วรรคที่ 6

บรรทัดที่ 1

ปี่กลาง	ซ ล ช ค	ฟ ค ช ล	-----ค	ฟ ล ท ช	-----ล	---ร ม	-----ร	ค ล ค ช
ปี่ก้อย	ช ล ช ค	ช ค ฟ ช	---ร ล	ช ฟ ล ช	-----ล	ท ล ร ม	-----ล	ช ม ร ฟ
ปี่เล็ก	ซ ล ช ค	ฟ ค ช ล	-----ค	ร ค --ช	-----	---ร ม	-----ร	ค ล ค ช
ซิ่ง	ช ช ท ค	ม ค ช ช	ม ค ช ค	ช ม ฟ ช	--ช--ช	---ค ม	ค ม ค ร	ม ค ร ม
คำวซอ	---วาด	-สะ-หนา	-ฮ้ายฮังมา	-อา-กัฟ	--เซอะหา	-คู่-ฮัก	-คู่-สร้าง	-เดียม-ตัน

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ วรรคที่ 6 บรรทัดที่ 1

เริ่มขับชอต่อโดยบรรจุคำชอคำที่ 7 ลงในบรรทัดนี้เมื่อจบคำว่า เต็มต้น ในห้องที่ 8 จึงใช้เสียงนาสิกคำว่าหือ ในห้องที่ 2 ของบรรทัดที่ 2 ต่อไป

กลุ่มเสียงที่ใช้ในบรรทัดนี้ยังคงอยู่ทางกลางโดยมีเสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และห้องที่ 8

ปีเล็ก ปีกกลางและปีก้อย ดำเนินทำนองด้วยโน้ตห่าง ๆ ในระหว่างห้องที่ 3-7 เสียงลูกตก ช ในห้องที่ 4-5 ของปีเล็กกระโดดสูงขึ้นเป็นคู่ 6 ที่เสียงตก ม ของห้องที่ 6 ทำให้ทำนองในช่วงนี้เด่นมาก

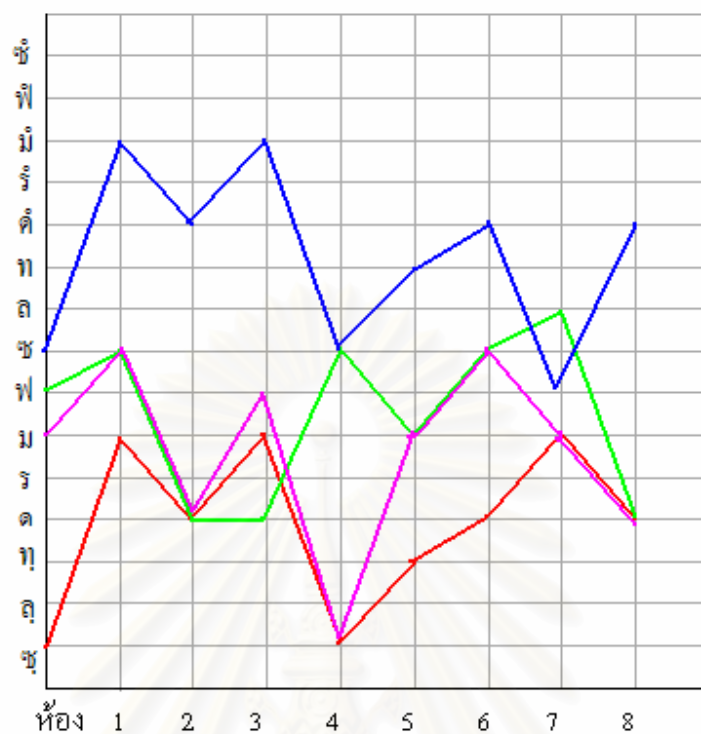
การดำเนินทำนองของซึ่งยังคงใช้วิธีการเก็บตั้งแต่ห้องที่ 1-4 มีการเล่นโน้ตห่าง ๆ ในห้องที่ 5 และโน้ต --ค ม ในห้องที่ 6

จากกราฟแสดงให้เห็นการเคลื่อนที่ของเสียงตกในแนวปีเล็ก ปีก้อยและกลุ่มที่อยู่แนวล่างคือ ปีกกลางและซึ่ง เคลื่อนเสียงตกไปพบกันที่เสียง ช ในห้องที่ 4-5 จากนั้นจึงแยกออกจากกันโดยปีเล็กแยกเสียงตกไปที่ ม ในห้องที่ 6 ปีก้อย ปีกกลางและซึ่งแยกเสียงออกไปเป็นคู่ 8 ไปที่เสียง ม ในห้องที่ 6 เสียงตกในห้องที่ 8 มีเสียงตรงกันคือเสียง ช ของปีเล็กและซึ่งส่วนเสียงของปีก้อยตกที่ ฟ และเสียงซึ่งตกที่ ม

บรรทัดที่ 2

ปีกกลาง	--- ม	ร ด ท ด	ช ด ฟ ม	ร ด ฟ ช	-- ค ช ท	ฟ ม ท ด	ช ด ฟ ม	ร ด ท ด
ปีก้อย	--- ล ช	--- ช ค	-- ช ท ค	ร ด ท ช	ท ช ฟ ม	ค ม ฟ ช	ค ช ค ล	ช ร ม ค
ปีเล็ก	--- ฟ ม	ร ค ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ช	-- ท ช ท	ฟ ม ร ค	ช ค ช ฟ	ม ร ท ค
ซึ่ง	ช ช --ช	-- ช ท ค	ม ค ช ฟ	ม ค ช ช	-- ช ค ม	ค ม ฟ ช	-- ร ฟ ร	ค ช ท ค
คำชอ	----	--- ^{หือ}	----	----	----	----	----	----

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ วรรคที่ 6 บรรทัดที่ 2

ช่วงขออกเสียงหือโดยใช้เสียงนาสิกในห้องที่ 2 กลุ่มเสียงยังคงอยู่ทางกลางโดยมีเสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ค เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

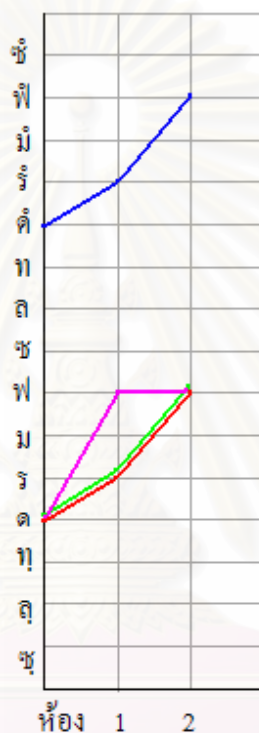
ปีเล็กดำเนินทำนองโดยใช้เสียงสูง ทำนองในห้องที่ 1-4 จึงเด่นออกมาอย่างชัดเจน ทำนองของปีเล็กในห้องที่ 3 เคลื่อนหาเสียงตกจาก ม ลงมาที่เสียง ช ในห้องที่ 4 ซึ่งมาพบกับเสียง ปี่ก้อยที่เคลื่อนที่จากเสียงตก ค ในห้องที่ 3 ขึ้นไปเสียง ช ในห้องที่ 4 ทำให้ลักษณะแนวทำนองเคลื่อนที่เข้าหากัน

แนวทำนองของซึ่งมีการเคลื่อนที่ของเสียงตกมาพบกับปี่ก้อยและปีกลางที่เสียง ค ในห้องที่ 2 และห้องที่ 8

จากกราฟแสดงให้เห็นถึงความเด่นของแนวปีเล็กที่ใช้เสียงสูงส่วนแนวอื่น ๆ ได้แก่ ปี่ก้อย ปีกลางและซึ่งยังคงเกาะกลุ่มกันเป็นฐานเสียงอยู่ในช่วงล่างโดยมีปี่ก้อยเป็นตัวเชื่อมต่อระหว่างเสียงปีเล็ก กับกลุ่มเสียงต่ำ ได้แก่ ปีกลางและซึ่งในบรรทัดนี้ เห็นได้ชัดเจนตรงจุดเชื่อมต่อเสียงตก ช ห้องที่ 4 และเสียงตก ล ในห้องที่ 7 ของปี่ก้อยสูงขึ้นไปล้ำแนวของปีเล็กเพียงเล็กน้อยเพื่อดึงแนวของปีเล็กไว้ให้สัมพันธ์กับกลุ่มแนวอื่น ๆ ได้อย่างไพเราะ

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	-----ร	--ค--ฟ
ปีก้อย	-----ร	--ค--ฟ
ปีเล็ก	-----ร	--ค--ฟ
ซึ่ง	-----ฟ	มร--ฟ
ค่าขอ	---เนอ	---เจ้า

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ วรรคที่ 6 บรรทัดที่ 3

เป็นบรรทัดพิเศษมีเพียงสองจังหวะทั้งนี้เพื่อเป็นการเน้นให้ช่างปีและผู้ฟังทราบว่าจะข้าม
ขอต่อไปในวรรคที่ 7 บรรทัดนี้ช่างขอออกเสียงคำว่า เนอ เจ้า ในห้องที่ 1 และห้องที่ 2

เสียงของทำนองในบรรทัดนี้เป็นเสียงต่อเนื่องจากบรรทัดที่ 2 ดังนั้นจึงคงอยู่ในกลุ่ม
เสียงทางกลาง

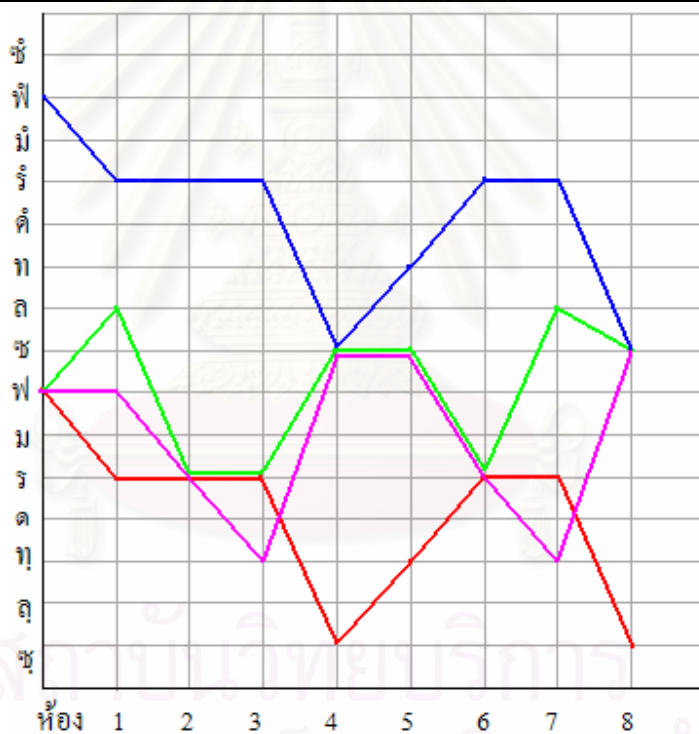
การดำเนินทำนองของแนวต่าง ๆ โดยเฉพาะปีเล็ก ปีกลางและปีก้อยดำเนินทำนองด้วย
โน้ตเดียวกันยกเว้นแนวของซึ่งที่ใช้เสียงตก ฟ ในห้องที่ 1 และใช้โน้ต มร เป็นโน้ตประดับไปหา
เสียงตก ฟ ในห้องที่ 8

ลักษณะกราฟของบรรทัดนี้แสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนเสียงตกจากห้องที่ 1 ไปหาเสียง ฟ ซึ่งตกตรงกันทุกแนวในห้องที่ 2

2.7) วรรคที่ 7

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	--ร ฟ ร	--ท ด ร	ช ร ฟ ร	--ท ด ช	--ท ช ท	ด ช ฟ ร	ช ด ฟ ร	--ท ด ช
ปีก้อย	---ด ล	ท ล --ร	ค ร ฟ ร	ฟ ล ฟ ช	--ร ล ช	ล ช --ร	ค ร ฟ ล	ช ฟ ล ช
ปีเล็ก	--ร ฟ ร	ฟ ท ค ร	ฟ ช ฟ ร	ค ท ค ช	--ท ช ท	ค ช ฟ ร	ท ค ฟ ร	--ค ท ช
ซึ่ง	--ช --ฟ	--ช ค ร	ฟ ร ค ท	ค ร ฟ ช	--ช --ช	--ฟ ค ร	ฟ ร ค ท	ค ร ฟ ช
คำวขอ	---วค	-สะ-หนา	-ฮ้ายหยังมา	-อา-กัฟ	-ชอะ-หา	-กู่-ฮัก	-กู่-สร้าง	-เดียม-คั้น

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ วรรคที่ 7 บรรทัดที่ 1

บรรทัดนี้บรรจุคำวขอซ้ำในคำที่ 8 แต่คำวขอทนี้ใช้คำที่ 7 มาจับซ้ำในคำที่ 8

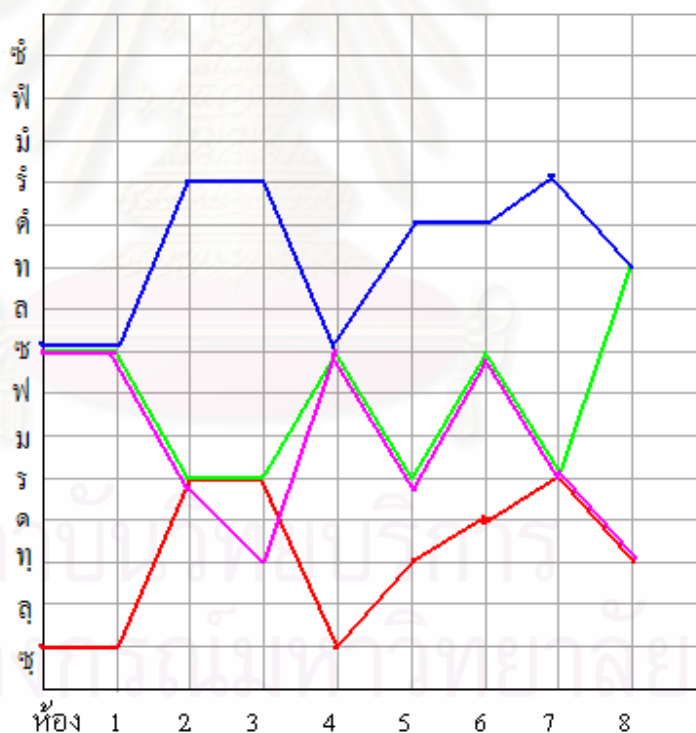
กลุ่มเสียงที่ใช้ในบรรทัดนี้ยังคงอยู่ทางกลางโดยมีเสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และห้องที่ 8

ทำนองปีเล็กยังเสียงตก ร ในห้องที่ 1-3 และเคลื่อนทำนองลงมาที่เสียงตก ช ในห้องที่ 4 จากนั้นจึงย้ายเสียงตกไปเสียง ท ในห้องที่ 5 และขึ้นไปเสียง ร ในห้องที่ 6-7 และกระโดดลงมาที่เสียง ช ในห้องที่ 8

จากกราฟแสดงให้เห็นแนวการเคลื่อนที่เสียงตกของแนวปีเล็กยังคงลอยอยู่เหนือแนวทำนองอื่น ๆ โดยมีแนวของปีก้อย ปีกกลางและซิ่งเกาะกลุ่มกันไป แต่มีปีกกลางดำเนินทำนองในช่วงเสียงต่ำที่สุดไม่ใช่ซิ่งอีกต่อไป

บรรทัดที่ 2

ปีกกลาง	-- -- ท ช	-- ท ช ร	คร ฟ ร	-- ค ท ช	-- ท ช ท	ฟ ร ท ค	ช ค ช ร	ฟ ร ค ท
ปีกก้อย	-- -- ค ช	ล ช -- ร	คร ฟ ร	คร ล ช	-- ร ฟ ร	คร ล ช	ล ช ฟ ร	ฟ ร ค ท
ปีเล็ก	-- -- ท ช	-- ท ฟ ร	ค ร ฟ ร	-- ค ท ช	-- -- ท ค	ฟ ร ท ค	ช ค ช ร	ฟ ร ค ท
ซิ่ง	-- ช -- ช	-- ฟ ค ร	ฟ ร ค ท	คร ฟ ช	-- ช -- ร	คร ฟ ช	-- ช -- ร	ฟ ร ค ท
คำวซอ	-- คั้งแต่	-สุ-ริน	-เกิด-มา	-เป็น-คน	-หยั่งมาตุ๊ก	-เล-ลน	-หัว-ใจ	-เงิน-ล้ำ

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ วรรคที่ 7 บรรทัดที่ 2

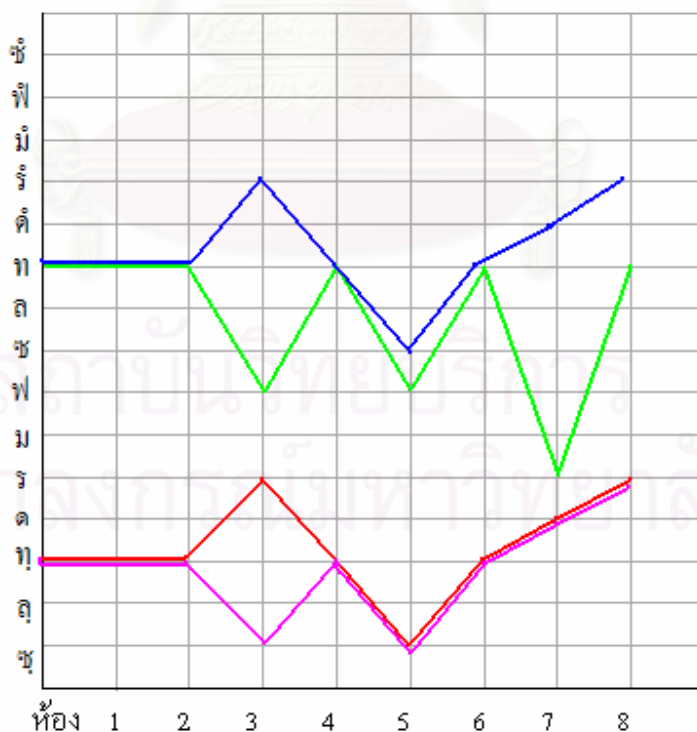
บรรทัดนี้บรรจุคำวซอคำที่ 9 ซึ่งยังคงเป็นของช่างซอชายกลุ่มเสียงคงอยู่ทางกลางโดยมีเสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ท ซึ่งเป็นเสียงคุ่มและเป็นเสียงตกในห้องที่ 8

ปีเล็กเคลื่อนที่เสียงลูกตกเสียง ช ในห้องที่ 1 ขึ้นไปเสียง รั ในห้องที่ 2 โดยแยกทางกับปีก้อยที่ลงเสียงตก ช ในห้องที่ 1 แล้วเคลื่อนเสียงตกลงมาคู่ 8 ที่เสียง ร ในห้องที่ 2 จากนั้นจึงเคลื่อนทำนองทั้งสองแนวไปพบกันที่เสียง ช ในห้องที่ 4 และแยกจากกันอีกครั้งโดยปีเล็กย้ายเสียงไปตกเสียง ค ห้องที่ 5 และปีก้อยย้ายเสียงไปตกที่เสียง ร ในห้องที่ 5 จากนั้นทุกแนวไปพบกันที่เสียงตก ท ในห้องที่ 8

ภาพจากกราฟแสดงให้เห็นถึงเส้นกราฟที่ทับกันของแนวปีก้อยและซึ่งในบางช่วงของการเคลื่อนที่เสียงตก เช่นในห้องที่ 1-2 และห้องที่ 4-7 แนวของปีกลางดำเนินทำนองเคลื่อนที่อยู่ด้านล่าง

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	--- ฟ ท	ค ท ช ท	ค ท ช ร	ฟ ร ค ท	ช ท ค ช	-- ร ค ท	-- ช ท ค	ร ท ฟ ร
ปีก้อย	--- ช ท	ค ท ช ท	-- ช ท ฟ	ค ฟ ช ท	ท ช -- ฟ	ค ฟ ช ท	ล ช ฟ ร	ฟ ร ค ท
ปีเล็ก	ช ท ค ท	ช ท ค ท	--- ช ร	ฟ รั ค ท	ช ท ค ช	ฟ รั ค ท	-- ช ท ค	ร ท ฟ รั
ซึ่ง	ช ค ฟ ท	ช ร ค ท	ช ร ค ช	ฟ ร ค ท	ช ร ค ช	ท ร ค ท	-- ช ท ค	ร ค ฟ ร
คำวซอ	----	--หยังมา	-ตุ๊ก-อ๊ก	-ตุ๊ก-ใจ	-อยู่-ไป	-เมิน-ไป	-มันหยังมา	-แล้ง-ห้าย

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชียงใหม่ วรรคที่ 7 บรรทัดที่ 3

บรรทัดนี้บรรจุค่าวซอค่าที่ 10 ของช่างซอชาย มีเสียง ท ซึ่งเป็นเสียงคุมของทางกลาง และเป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ร เป็นเสียงคู่ 3 ของทางกลางเป็นเสียงตกในห้องที่ 8

การดำเนินทำนองระหว่างปีเล็กกับปีก้อยในบรรทัดนี้โดยเฉพาะในห้องที่ 1-4 มีความใกล้เคียงกันมากและเริ่มห่างออกจากกันในห้องที่ 5-8

แนวทำนองของปีกลางกับซึ่งก็เช่นเดียวกันดำเนินทำนองใกล้เคียงกันมากที่สุดโดยเฉพาะในห้องที่ 4-8 แทบจะเป็นทำนองเดียวกันเลยแตกต่างกันเพียงเสียงตกในห้องที่ 3 เท่านั้น

ลักษณะกราฟในบรรทัดนี้ได้แสดงให้เห็นการเคลื่อนที่ของเสียงตกออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่เป็นแนวเสียงสูงคือแนวปีเล็กและปีก้อย กลุ่มที่สองคือปีกลางกับซึ่ง เคลื่อนที่ไปด้วยกันด้วยแนวเสียงต่ำที่อยู่ด้านล่างของกราฟ

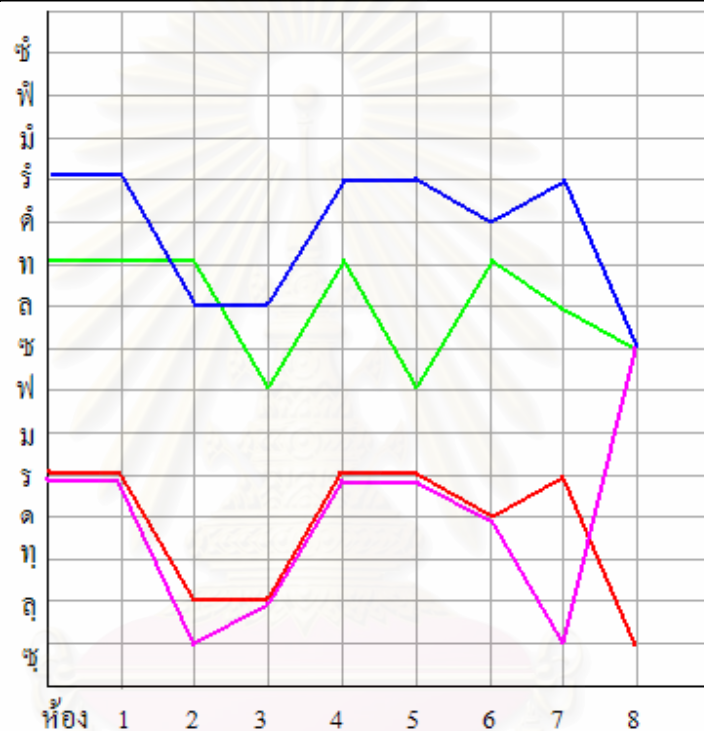
กลุ่มที่บรรเลงอยู่ในแนวเสียงสูงใช้เสียงตก ท ในห้องที่ 1-2 ซึ่งตรงกันมาจากนั้นจึงแยกห่างออกเป็นคู่ 6 โดยแนวปีเล็กใช้เสียงตก ร และแนวปีก้อยเสียงตกที่ ฟ เสียงที่ห่างกันเช่นนี้มีลักษณะกลมกล่อม จากนั้นจึงเคลื่อนที่ทำนองเสียงตกไปหาคนที่เสียง ท ในห้องที่ 4 แล้วเคลื่อนที่เสียงตกในห้องที่ 5 ห่างจากกันเป็นคู่ 2 โดยแนวปีเล็กตกที่เสียง ซ แนวปีก้อยตกที่เสียง ฟ ทำให้เกิดขึ้นคู่เสียงกระด้างขึ้น จากนั้นจึงเคลื่อนที่ของเสียงตกไกลไปสู่เสียง ท ในห้องที่ 6 ทำให้คลายความกระด้างของเสียงลง ผู้ฟังจึงเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย จากนั้นจึงเคลื่อนที่เสียงตกห่างออกเป็นคู่ 8 ในห้องที่ 7 ยิ่งทำให้มิติของเสียงกว้างขึ้นผู้ฟังรู้สึกสบายขึ้น ท้ายสุดในห้องที่ 8 จึงลงเสียงตกห่างเป็นคู่ 3 ทำให้กลุ่มเสียงตกในแนวบนมีลักษณะของเสียงประสานออกมาอย่างหนาแน่น

กลุ่มที่บรรเลงอยู่ในแนวเสียงต่ำด้านล่าง มีรูปแบบการดำเนินทำนองของเสียงตกคล้ายกับแนวกลุ่มบน สังเกตได้จากห้องที่ 1-2 เสียงตก ท ตรงกันกับแนวกลุ่มบนจากนั้นเคลื่อนเสียงตกแยกห่างออกจากกันในทิศทางเดียวกับกลุ่มเสียงด้านบน แต่มีความแตกต่างตรงที่กลุ่มเสียงด้านล่างแยกเสียงตกระหว่างแนวปีกลางกับซึ่งเป็นคู่ 5 ดังนั้นจึงมีเสียงกระด้างคู่ 7 เกิดขึ้นระหว่างแนวปีก้อยซึ่งมีเสียงตกที่ ฟ กับแนวของปีกลางซึ่งมีเสียงตกที่ ซ ในห้องที่ 3 จากนั้นกลุ่มแนวด้านล่างจึงเคลื่อนที่ของเสียงตกไปที่เสียง ท ในห้องที่ 4 ซึ่งเป็นทิศทางเดียวกันกับกลุ่มแนวบรรเลงที่อยู่ด้านบน จากนั้นกลุ่มแนวล่างจึงเคลื่อนที่ของเสียงตกไปในแนวเดียวกับปีเล็กจนจบบรรทัด

ผลของเสียงที่ออกมามีลักษณะของเสียงกลมกล่อม สลับกับเสียงกระด้างและท้ายสุดจึงไปสู่เสียงกลมกล่อมในตอนท้ายบรรทัด

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ฟ ร ดร	ฟ ร -- ล	-- -- ค ล	ค ล ช ร	ช ร ฟ ร	-- ค ท ค	ช ค ฟ ร	-- ท ค ช
ปีก้อย	-- -- ช ท	ค ท ช ท	-- ช ท ฟ	ค ฟ ช ท	ท ช -- ฟ	ค ฟ ช ท	-- -- ร ล	ช ฟ ล ช
ปีเล็ก	ท ร ค ร	ค ร -- ล	ช ล ท ล	ท ล ช ร	ท ร ฟ ร	-- ค ท ค	ช ค ฟ ร	ค ท ค ช
ซึ่ง	ค ร ฟ ร	ค ร ฟ ช	-- ช -- ล	-- -- ค ร	ค ร ฟ ร	ค ท -- ค	ม ค ฟ ช	-- ม ฟ ช
คำวซอ	----	-คู้-ใจ	--สุริน	-ปี่-อ้าย	-บ่ามีผ	-โค-ได้	----	-ไป-นอน

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ วรรคที่ 7 บรรทัดที่ 4

บรรทัดนี้บรรจุคำวซอคำที่ 11 และยังรักษากลุ่มเสียงทางกลางอยู่เช่นเดิมโดยมีเสียง ร เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

บรรทัดนี้แนวปีเล็กกับแนวปีก้อยดำเนินทำนองเกาะไปด้วยกัน แนวปีกลางและซึ่งดำเนินทำนองเกาะกันอยู่แต่มีทำนองของซึ่งในห้องที่ 7 เสียงลูกตก ช กระโดดขึ้นไปหาเสียง ช ซึ่งเป็นคู่ 8 ในห้องที่ 8 โดยสวนทางกับเสียงปีกลาง ที่มีเสียงตก ร ในห้องที่ 7 เคลื่อนลงมาคู่ 5 เป็นเสียง ช ในห้องที่ 8

ภาพจากกราฟแสดงการเคลื่อนที่ของลูกตกออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นแนวของปีเล็กกับปีก้อยและกลุ่มที่สองเป็นแนวของซึ่งกับปีกลางเสียงลูกตกของแนวล่างคือ ซึ่งกับปีกลางตรงกัน

หลายแห่ง เช่น เสียง ร ในห้องที่ 1 เสียง ล ในห้องที่ 3 เสียง ร ในห้องที่ 4-5 และเสียง ค ในห้องที่ 6 เป็นต้น

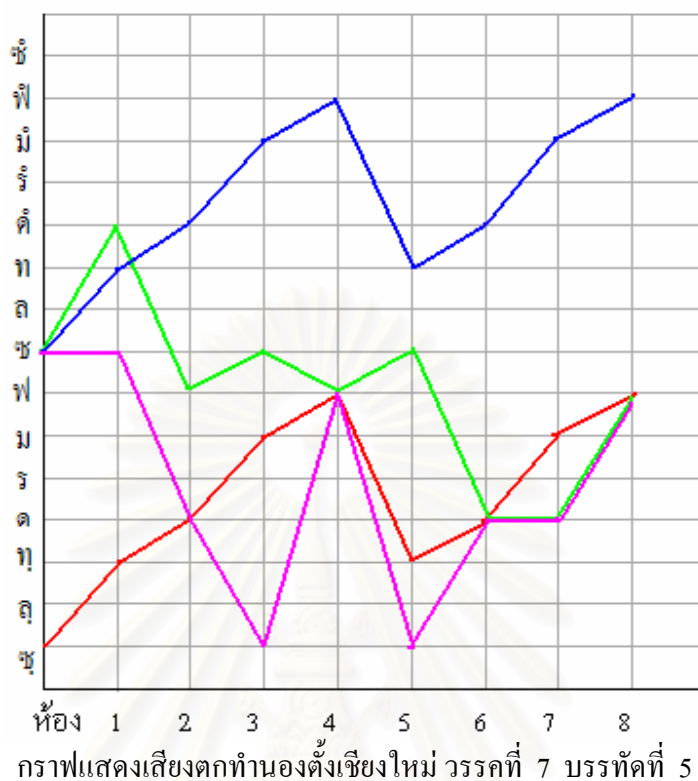
สังเกตกราฟการบรรเลงในบรรทัดนี้มีความเกี่ยวเนื่องมาจากบรรทัดที่ 3 ดังได้กล่าวแล้วว่าในบรรทัดที่ 3 มีการใช้คู่เสียงกระด้างด้วยเจตนาของนักดนตรี ในบรรทัดที่ 4 นี้พบว่าลักษณะดังกล่าวอีก ในแนวกลุ่มบนเกิดเสียงกระด้างคู่ 2 ระหว่างปีเล็กกับปีก้อยในห้องที่ 2 โดยปีเล็กตกเสียง ล ปีก้อยตกเสียง ท และในห้องที่ 8 ปีเล็กตกเสียง ค ปีก้อยตกเสียง ท

แนวการบรรเลงที่อยู่ด้านล่างมีการใช้เสียงตกที่มีลักษณะเสียงกระด้างคู่ 2 ในห้องที่ 2 โดยปีกลางตกที่เสียง ล ซึ่งตกที่เสียง ซ

ผลของเสียงในบรรทัดนี้โดยเฉพาะห้องที่ 2 มีลักษณะทางเสียงที่แสดงถึงความเครียดได้อย่างชัดเจน ซึ่งทำให้สนับสนุนว่านักดนตรีพยายามบรรเลงให้เกิดความรู้สึกตรงกับเนื้อหาของการขับขอ

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	-- ทุ ซุ ทุ	ฟ ม ทุ ค	ซุ ค ฟ ม	ร ค ทุ ฟ	ม ค -- ทุ	ฟ ม ทุ ค	ซุ ค ฟ ม	ร ค ทุ ฟ
ปีก้อย	--- ค	-- ล ซ ฟ	ม ร ค ซ	ท ม ซ ฟ	ม ร ค ซ	ท ซ -- ค	ค ร ม ค	ซ ค ซ ฟ
ปีเล็ก	-- ท ซ ท	ฟ ม รั ค	ซ ท ฟ ม	รั ค ท ฟ	ม รั ค ท	ฟ ม รั ค	ซ ค ฟ ม	รั ค ท ฟ
ซึ่ง	-- ซุ -- ซ	-- ซ ทุ ค	ม ค ซ ซุ	ทุ ค ซ ฟ	ม ค ซ ซุ	ทุ ค ม ค	ซ ซุ ทุ ค	ม ค ซ ฟ
คำขอ	--จะหลอน	-ว่าฮ้า	-มันมีใน	-กั้น-บอก	--ถ้าเฮา	--บ่าออก	-มันก็จ่าง	-เป็น- หนอน

บรรทัดนี้บรรจุคำขอคำที่ 12 กลุ่มเสียงยังคงอยู่ทางกลางมีเสียง ฟ เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ค เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

การบรรเลงส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บโดยเล่นโน้ต 4 ตัวต่อ 1 ห้อง เรื่อยไปและดำเนินไปตามเสียงตกของการขับขอ

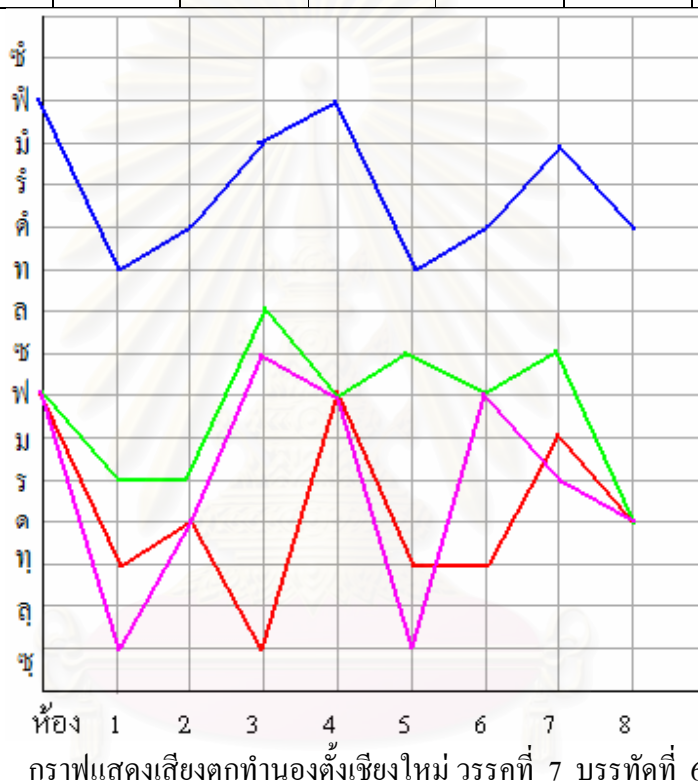
แนวการบรรเลงของปีก็้อยได้เคลื่อนที่ลงห่างออกจากแนวของปีเล็กโดยลงมาจนถึงแนวกลุ่มล่าง คือแนวซิ่งและปีกลาง โดยมีเสียงตก ค ในห้องที่ 7 และเสียงตก ฟ ในห้องที่ 8 ตรงกันกับเสียงของปีกลางและซิ่ง

แนวของซิ่งและปีกลางเริ่มเสียงที่ห่างกันเป็นคู่ 6 ในห้องที่ 1 และเคลื่อนทำนองไปสู่เสียงตกเดียวกันคือเสียง ค ในห้องที่ 2 จากนั้นจึงดำเนินทำนองไปที่เสียงตก ฟ ในห้องที่ 4 ตรงกันและเคลื่อนทำนองตั้งแต่ห้องที่ 5 ไปสู่เสียงตก ฟ ตรงกันในห้องที่ 8

ลักษณะของกราฟแสดงให้เห็นแนวปีเล็กที่เคลื่อนที่อยู่ด้านบนโคจรโดยมีกลุ่มของปีก็้อย ปีกลางและซิ่งเป็นแนวที่เกาะกลุ่มกันอยู่ด้านล่าง

บรรทัดที่ 6

ปีกลาง	ม ค -- ท	ฟ ม ท ค	ซ ค ฟ ซ	-- ค ซ ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ท	ซ ท ฟ ม	ร ค ท ค
ปีก้อย	ม ร ค ร	ท ซ -- ค	ซ ค ซ ล	ค ล ซ ฟ	ท ร ค ซ	ท ซ ม ฟ	ค ซ ท ซ	ฟ ร ม ค
ปีเล็ก	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ซ ค ฟ ม	ร ค ท ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ซ ท ฟ ม	ร ค ท ค
ซึ่ง	ม ค ซ ซ	ท ค ม ค	ซ ซ -- ซ	-- ม ซ ฟ	ม ค ซ ซ	-- ซ ค ฟ	ค ร ม ร	ค ท -- ค
คำวซอ	--วันนี้	-หี-หูน	-ได้มาป๊ะ	-เจ้า-มอน	-หมาข-	-จะหลอน ก่อน	--กลัวเป็น	จะมี-เจ้า

บรรทัดนี้เป็นบรรทัดสุดท้ายของวรรคที่ 7 บรรจุคำวซอคำที่ 13 กลุ่มเสียงยังคงทางกลางไว้ โดยมีเสียง ฟ เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ค เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

แนวของปีเล็กบรรเลงอยู่ในระดับเสียงสูงโดดเด่นออกมาโดยไม่มีแนวใดใช้เสียงในช่วงเสียงกลางไม่ขึ้นไปสูงเท่าเสียงของปีเล็ก ทำให้เกิดเสียงลอยอย่างอิสระแต่ไม่กลบเสียงซอ

แนวการบรรเลงของซึ่งมีการกระโดดเสียงในระยะคู่ 8 ซ ซ ในห้องที่ 1-4 ส่วนปีเล็กดำเนินทำนองโดยการเก็บตลอดบรรทัด

ลักษณะของกราฟแสดงให้เห็นแนวของปีเล็กลอยอยู่สูงแนวเดียวโดยไม่มีแนวอื่นเชื่อมสัมพันธ์ นอกจากเสียงตกที่ตรงกันในห้องที่ 4 และห้องที่ 8 เท่านั้นซึ่งเสียงตกนี้ก็ยิ่งห่างเป็นคู่ 8 ระหว่างแนวปีเล็กกับกลุ่มแนวล่างซึ่งประกอบด้วยปีก้อย ปีกกลางและซึ่ง

2.8) วรรคที่ 8

บรรทัดที่ 1

ปีกกลาง	ซด ฟ ร	ฟ ร ท ุด	ซด ฟ ม	ร ด ท ุด	ซด ฟ ม	ร ด -- ท	ซุ ท ฟ ม	ร ด ม ซ
ปีก้อย	ด ร ม ด	ซด ม ฟ	ด ซ ท ซ	ฟ ม ร ด	ซล ซด	ซด ฟ ซ	-- -- ฟ ล	ซ ฟ ล ซ
ปีเล็ก	ซ ค ี ฟ ม	ร ค ี ฟ ท	ซ ท ี ฟ ม	ร ค ี ท ค	ซ ค ี ฟ ม	ร ค ี ฟ ท	ซ ท ี ฟ ม	ร ค ี ม ซ
ซึ่ง	ซด ซด	ซด ซซ	ม ด ซด	ซ ซ ท ุด	ม ด ซซ	ท ด ซ ฟ	ม ด ซซ	-- ม ฟ ซ
คำวขอ	----	-เวลา	-มือ-สม	-ปีง-ควร	----	-สาย-นวล	--จะ-ไหล	-หา-เฝ้า

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชียงใหม่ วรรคที่ 8 บรรทัดที่ 1

บรรทัดนี้บรรจุกำขอลำที่ 14 มีการส่งสัญญาณว่าจะมีการหยุดพักการขับชั่วคราว โดยการขับคำขอที่ห่างกว่าปกติทำให้มีการยืดเสียงขับขอให้ยาวขึ้น

กลุ่มเสียงของบรรทัดนี้อยู่ทางกลางโดยมีเสียง ค เป็นเสียงตกในท้องที่ 4 และเสียง ช เป็นเสียงตกในท้องที่ 8

ทำนองปีเล็กดำเนินทำนองในบรรทัดที่ 1 นี้คล้าย ๆ กับกลอนไป่ลวดคือมีการเดินเสียงไปข้างหน้าแล้ววกกลับหลังแล้วเดินหน้าไปสักพัก จึงวกกลับมาหลังอีก สังเกตจากโน้ตในท้องที่ 1-4 ของปีก้อย (ซด่ฟ่ม รัดฟท ซทฟ่ม รัดทค)

แนวทำนองของปีเล็กบรรทัดนี้ลอยอยู่สูงโดยอิสระ ปราศจากเสียงของทำนองอื่นเข้ามาใช้ระดับเสียงที่ตรงกันเลยแม้แต่นิวปีก้อยที่มีแนวเสียงใกล้เคียงกับแนวเสียงของปีเล็กก็ยังดำเนินทำนองอยู่ในระดับเสียงต่ำกว่า

แนวทำนองของซึ่งดำเนินทำนองด้วยการเก็บมาโดยตลอด ตั้งแต่ท้องที่ 1-7 และเน้นเสียงโน้ต 3 เสียง -มฟช ในท้องที่ 8 เป็นการสรุปท้ายบรรทัด

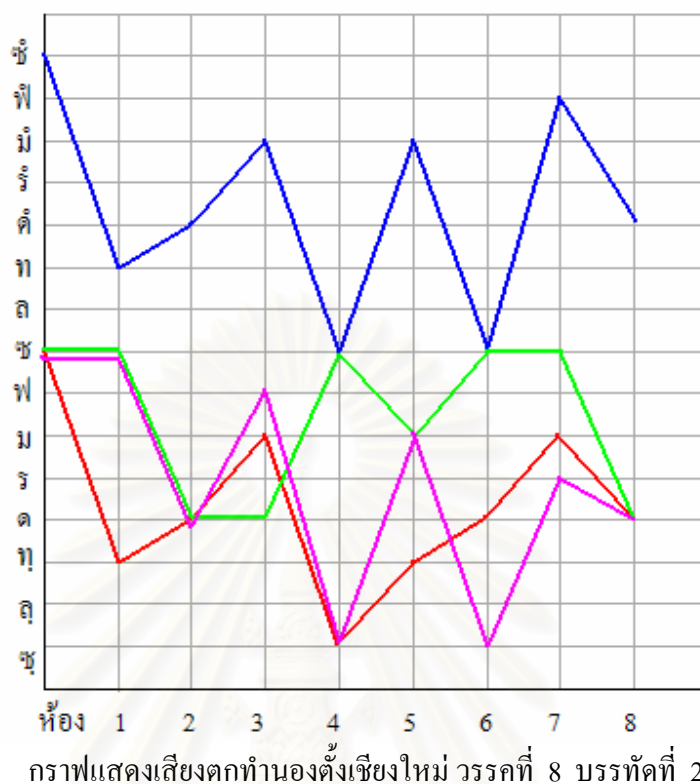
ปีกลางดำเนินทำนองและมีเสียงตกใกล้เคียงกับแนวของปีเล็กมากที่สุด

ภาพจากกราฟแสดงให้เห็นแนวการเคลื่อนที่ของเสียงตกปีเล็กและปีกลางใกล้เคียงกันมากมีการเคลื่อนที่ในลักษณะสลับฟันปลา

แนวเส้นกราฟของทำนองปีเล็กลอยอยู่เหนือทำนองของปีก้อย ปีกลางและซึ่งซึ่งทั้งสามทำนองเกาะกลุ่มกันเป็นฐานเสียงที่อยู่ด้านล่างส่งผลให้เสียงของปีเล็กลอยเด่นชัดเจน

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ทุ ซุ ท	ฟ ม ร ค	ซุ ค ฟ ม	ร ค ฟ ซุ	-- ทุ ซุ ทุ	ฟ ม ร ค	ซุ ค ฟ ม	ร ค ทุ ค
ปีก้อย	-- -- ฟ ช	ล ช -- ค	-- ร ม ค	ซ ค ค ช	ท ช ฟ ม	ค ม ฟ ช	ร ช ล ช	-- ร ม ค
ปีเล็ก	-- ท ซ ท	ฟ ม รั ค	ซ ค ฟ ม	รั ค ท ช	-- -- ฟ ม	รั ค ท ช	-- ท ช ฟ	ม รั ท ค
ซึ่ง	-- ซุ -- ซ	-- ซุ ทุ ค	ม ค ซ ฟ	ม ค ซ ซุ	-- ซ ค ม	ค ม ฟ ซุ	-- ร ฟ ร	ค ทุ -- ค
คำวซอ	----	---อัน	---นี้	--แลนอ	----	---หนอ	----	--หละนาย

บรรทัดนี้บรรจุคำขอคำที่ 15 ไว้ซึ่งในคำที่ใช้เป็นมาตรฐานทุกครั้งด้วยคำว่า อัน นี้ และนอ หนอและนาย เพื่อเป็นการสรุปวรรคที่ 8 จากนั้นช่วงปีจึงรับด้วยการบรรเลงในวรรคที่ 9 กลุ่มเสียงที่ใช้ในบรรทัดนี้ยังคงอยู่ทางกลางโดยมีเสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ค เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

แนวทำนองของปีเล็กยังคงลอยเด่นเหนือแนวทำนองอื่น แนวทำนองของปีเล็กเน้นการเรียงเสียงจากสูงมาหาค่าในห้องคู่ เช่น ห้อง 2 (พีมรด) ห้อง 4 (รดตช) ห้อง 6 (รดตช) ส่วนห้อง 8 เรียงเสียงลงมาแล้วย้อนกลับไปเสียงตก ค (มรด)

แนวทำนองปีกลางดำเนินทำนองเหมือนการเล่นลูกขกในแนวทำนองของตนเอง โดยเฉพาะในห้องที่ 1-4 มีลักษณะคล้ายลูกขก ส่วนห้องที่ 5-8 คล้ายลูกขด

ทำนองปีที่อยู่ไน้ตกระโดดคู่ 8 ค-ค ในห้องที่ 4 จากนั้นจึงใช้ไน้ต 3 ตัว -รตค เป็นการสรุปท้ายวรรคที่ 8

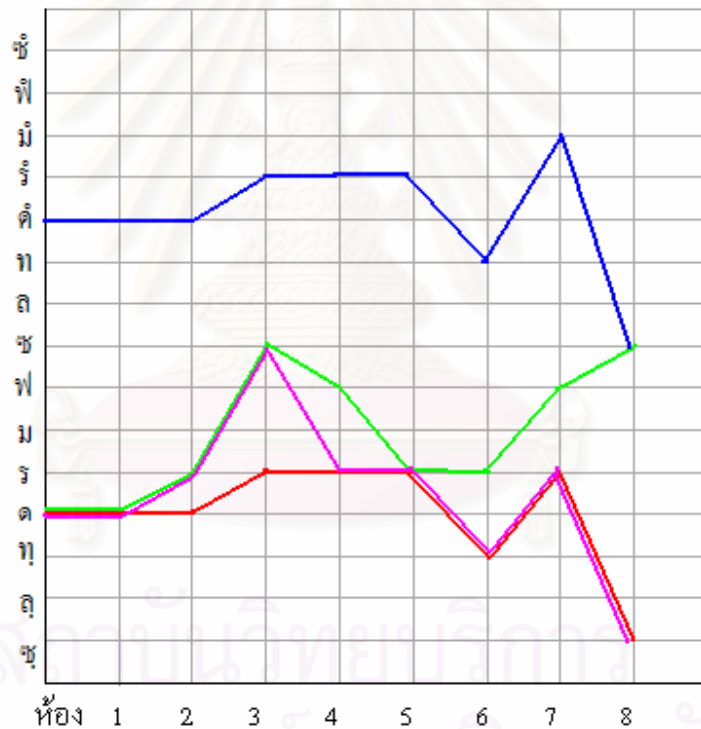
ลักษณะภาพจากกราฟแสดงให้เห็นการเคลื่อนที่ของเสียงตกในแนวปีเล็กและซึ่งมีลักษณะสูงต่ำแบบสลับฟันปลาตั้งแต่ห้องที่ 1-8

กราฟของแนวทำนองปี่ก้อยแสดงให้เห็นการเชื่อมต่อของเสียงตกระหว่างปี่ก้อยกับปี่เล็ก
ในห้องที่ 4 กับห้องที่ 6

2.9) วรรคที่ 9

บรรทัดที่ 1

ปี่กลาง	-----	-----	-----ร	ฟ ทุ ดร	ม ร ดร	ฟ ร -- ทุ	ซุ ทุ ฟ ร	ค ทุ ค ซุ
ปี่ก้อย	-----	-----ร	--- ฟ ซ	ล ซ ค ฟ	ม ร ---	ซ ร ดร	ค ฟ ค ฟ	ค ร ฟ ซ
ปี่เล็ก	-----	-----	-----ร	ฟ ท ค ร	ซ ร ม ร	ม ร -- ท	ซ ท ฟ ม	ร ค ท ซ
ซิ่ง	-----	-- ร ดร	--- ฟ ซ	-- ล ดร	ฟ ร ฟ ร	ฟ ร ค ทุ	ลุ ซ -- ร	ค ทุ ลุ ซ
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	----

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ วรรคที่ 9 บรรทัดที่ 1

บรรทัดนี้บรรเลงด้วยดนตรีล้วนอยู่ในกลุ่มเสียงทางกลางมีเสียง ร เป็นคู่ 3 ของทาง
กลางเป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ซ เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

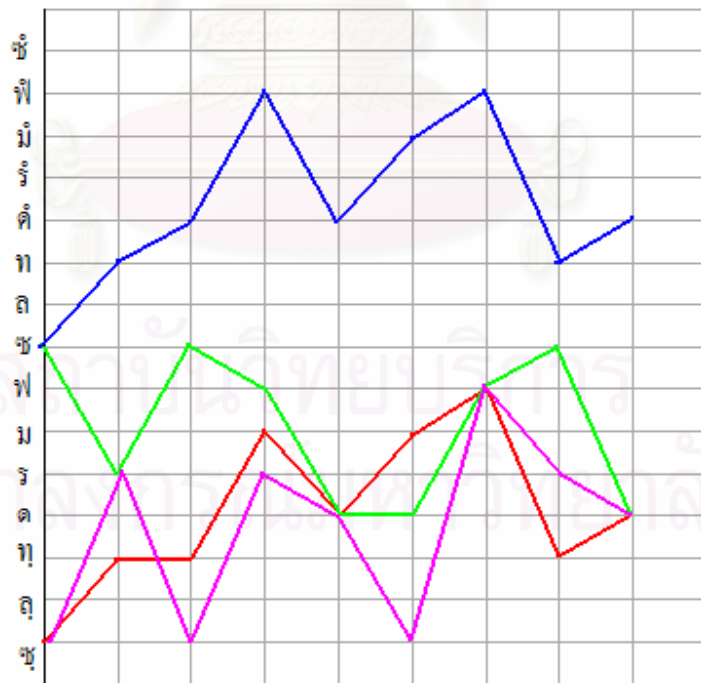
แนวทำนองทุกทำนองคงเสียงตกจากวรรคที่ 8 เรื่อยมาจนเข้ามาสู่ห้องที่ 1 ของบรรทัด
นี้ บางแนวคงเสียงไว้จนถึงห้องที่ 2 เช่นแนวปี่กลางและแนวปี่เล็ก

แนวปีกลางกับปีเล็กใช้ทำนองเดียวกันในห้องที่ 4-5 โดยมีความห่างของเสียงเป็นคู่ 8 ทำนองปีก้อยเป็นแนวเดียวที่มีลูกตกในห้องที่ 4 ไม่ตรงกับเสียงของแนวอื่นแต่ก็ยังมีโน้ตที่เป็นเสียงตก ร เสียงไปอยู่ในห้องที่ 5 ลักษณะการดำเนินทำนองแบบนี้พ้ออุ่นเรือน หงษ์ทอง นิยมใช้กับแนวปีทั้งหลาย

ลักษณะกราฟของบรรทัดนี้มีการเคลื่อนที่ของเสียงตกในแนวปีเล็กกับแนวปีกลางเกือบจะเป็นแนวระนาบในช่วงห้องที่ 1-5 จากนั้นแนวเสียงตกจึงเคลื่อนที่ลงมาเสียง ท ในห้องที่ 6 และขึ้นไปทีเสียง ร ในห้องที่ 7 จากนั้นทำนองทั้งสองกลุ่ม คือปีก้อยกับปีกลางและซึ่ง เคลื่อนเสียงตกลงมาสู่เสียง ช ในห้องที่ 8 มีเพียงปีก้อยเท่านั้นที่เคลื่อนเสียงลูกตก ฟ ในห้องที่ 7 ขึ้นไปหาเสียง ช ในห้องที่ 8

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ท ช ท	ฟ ม ด ท	ช ท ฟ ม	ร ด ท ด	ช ท ฟ ม	ร ด ท ฟ	ม ด ม ท	ฟ ม ร ด
ปีก้อย	ล ช -- ร	ด ร ฟ ช	ร ล ช ฟ	ช ร ม ด	-- ร ม ด	-- ช ม ฟ	ด ช ท ช	ฟ ม ร ด
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ มี ร ค	ช ค ช ฟ	ร ค ท ค	ช ท ฟ มี	ร ค ท ฟ	มี ร ค ท	ฟ มี ร ค
ซึ่ง	-- ร ฟ ร	ด ท ล ช	-- ร ฟ ร	ด ช ท ด	ม ด ช ช	ท ด ช ฟ	ม ช ท ร	ม ช ท ด
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	----

ห้อง 1 2 3 4 5 6 7 8
กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชียงใหม่ วรรคที่ 9 บรรทัดที่ 2

บรรทัดนี้ยังคงเป็นการบรรเลงด้วยดนตรีเพื่อให้ช่างขอได้พัก ทำนองยังอยู่ในกลุ่มเสียง
ทางกลางมีเสียง ค เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และห้องที่ 8

แนวทำนองปีเล็กกับปีกลางมีการดำเนินทำนองที่คล้ายกันต่างกันเพียงสลับเสียงในห้องที่
2-3 และใช้โน้ตเดียวกันในห้องที่ 4 ซึ่งห่างกันคู่ 8 เท่านั้น ปีเล็กและปีกลางดำเนินทำนองเก็บมา
ตั้งแต่ห้องที่ 2-8

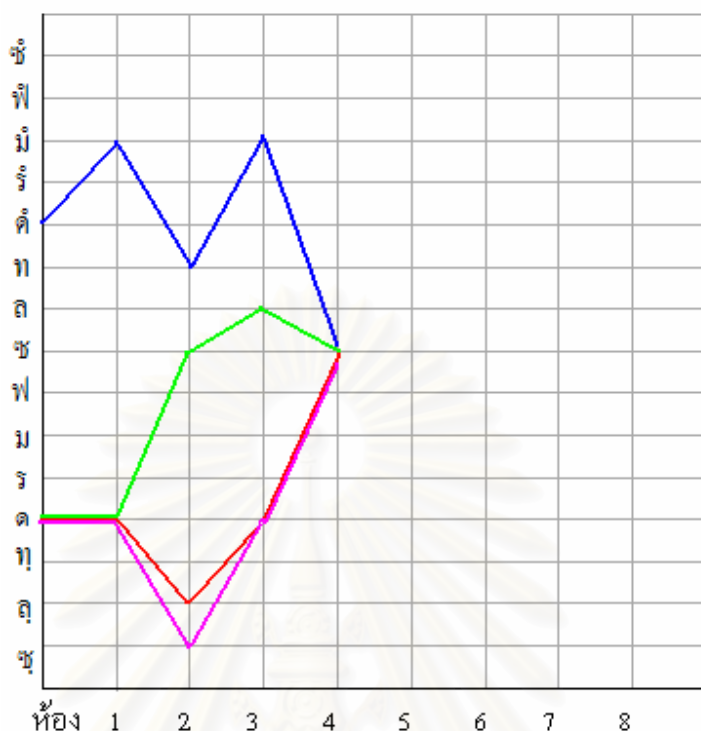
ปีก้อยใช้โน้ตเว้นช่องห่างบ้างในห้องที่ 1,5 และ 6

ทำนองซึ่งมีการซ้ำโน้ตห้องที่ 1 กับห้องที่ 3 จากนั้นดำเนินทำนองคล้ายการเก็บตั้งแต่
ห้องที่ 4-8

ลักษณะของกราฟได้แสดงให้เห็นการเกาะกลุ่มของทำนอง ปีก้อย ปีกลางและซึ่งโดยมี
การเคลื่อนที่ของลูกตกอยู่ในกลุ่มเสียงที่เป็นแนวอยู่ด้านล่างโดยมีเสียงตกมาพบในตำแหน่งที่ตรงกันคือ
เสียง ค ในห้องที่ 4 เสียง ฟ ในห้องที่ 6 และเสียงตก ค ท้ายบรรทัดในห้องที่ 8

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ซ ล ซ ล	ฟ ค ซ ล	-- -- ค	ฟ ล ท ซ
ปีก้อย	ซ ล ซ ค	ซ ค ฟ ซ	-- -- ร ล	ซ ฟ ล ซ
ปีเล็ก	ซ ท ฟ ม	ร ค ม ท	ซ ท ฟ ม	ร ค ม ซ
ซึ่ง	ซ ซ ท ค	ม ค ซ ซ	ม ค ซ ค	ซ ม ฟ ซ
คำขอ	----	----	----	-- นายมอน

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชียงใหม่ วรรคที่ 9 บรรทัดที่ 3

บรรทัดนี้มีเพียง 4 ห้องยังคงเสียงอยู่ทางกลางโดยมีเสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 ส่วนช่างซอขับซอคำว่านายมอน ในห้องที่ 4 เพื่อเป็นการเน้นให้รู้ว่าจบวรรคที่ 9 แล้วและจะเริ่มขับซอในวรรคต่อไป จากการสัมภาษณ์ แม่บัวซอน ถนอมบุญ ทราบว่าคำว่า นายมอน เป็นคำเรียก คำชมอีกฝ่ายว่า เป็นคนงาม หรือคล้ายกับงามอน เพราะฉะนั้นเมื่อถึงคำซอคำนี้ช่างซอจะหันไปหาคู่ถ้องของตนเหมือนเป็นการเรียกให้หันมาสนใจสิ่งที่จะขับซอต่อไป

แนวทำนองปีกลางและปีก้อยเล่นโน้ตทางในห้องที่ 3 เพื่อเน้นเสียงตกท้ายบรรทัดให้สัมพันธ์กับคำซอ

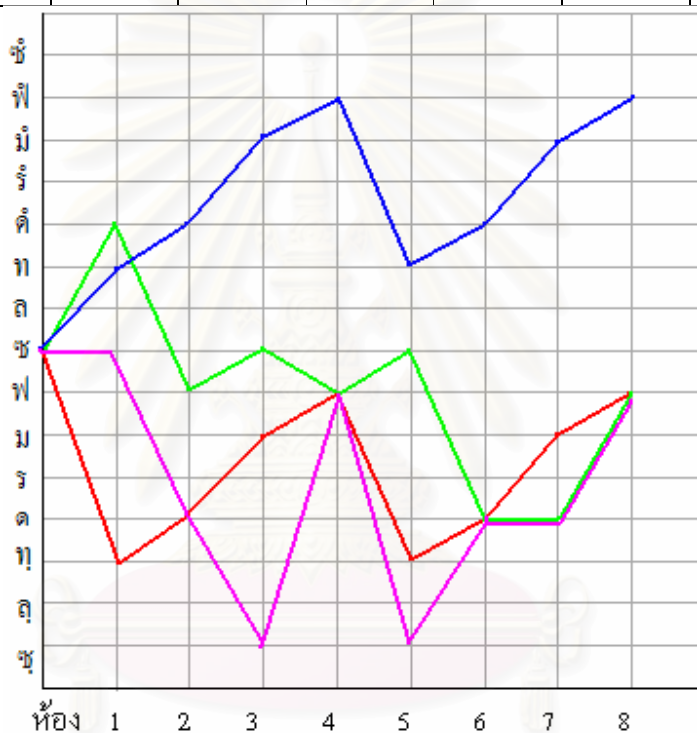
แนวการดำเนินทำนองของปีเล็กกับซึ่งเก็บตลอดทั้งบรรทัด

ลักษณะกราฟของบรรทัดนี้มีแนวที่เสียงตกดำเนินไปหาเสียง ช ซึ่งเป็นเสียงตกในห้องที่ 4 ตรงกัน

2.10) วรรคที่ 10

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ทุ ซุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ซุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ด -- ทุ	ฟ ม ทุ ด	ซุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ
ปีก้อย	--- คั	-- ล ซ ฟ	ม ร ด ซ	ท ม ซ ฟ	ม ร ด ซ	ท ซ -- ด	ด ร ม ด	ซ ด ซ ฟ
ปีเล็ก	-- ท ซ ท	ฟ มี ร คั	ซ ท ฟ มี	ร คั ท ฟ	มี ร คั ท	ฟ มี ร คั	ซ คั ฟ มี	ร คั ท ฟ
ซึ่ง	-- ซุ -- ซ	-- ซ ท ด	ม ด ซ ซุ	ทุ ด ซ ฟ	ม ด ซ ซุ	ทุ ค ม ด	ซ ซุ ทุ ด	ม ด ซ ฟ
คำวซอ	----	--กอนนาย	-ขา-ข่าม	--เป็นน้ำ	---คั	-ปี-จัน	-จะรับรอง	-เป็น-ป่า

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ วรรคที่ 10 บรรทัดที่ 1

บรรทัดนี้บรรจุคำวซอคำที่ 16 ซึ่งเป็นการสรุปก่อนที่จะจบการขับซอของช่างซอชาย
ทำนองในบรรทัดนี้ยังใช้กลุ่มเสียงทางกลางเป็นหลัก โดยมีเสียง ฟ เป็นเสียงตกในห้อง
ที่ 4 และห้องที่ 8

แนวทำนองปีเล็กใช้เสียงที่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ จากห้องที่ 1-4 จากนั้นจึงลงมาสู่เสียงตก ท
ในห้องที่ 5 และแนวทำนองจึงเคลื่อนที่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ อีกตั้งแต่ห้องที่ 6-8 ลักษณะของการดำเนิน
ทำนองใช้เสียงสลับขึ้นลง

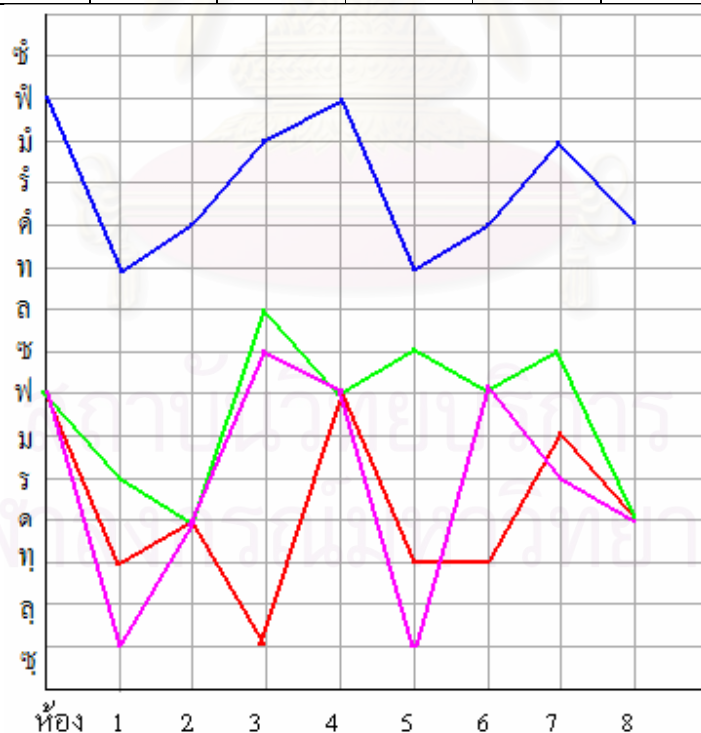
แนวทำนองของปี่ก้อยดำเนินทำนองลงต่ำในทิศทางตรงกันกับแนวทำนองปี่เล็กจนลงมาสู่เสียงตก ค ซึ่งเป็นเสียงต่ำสุดของแนวปี่ก้อยในห้องที่ 6-7 จากนั้นจึงเคลื่อนเสียงตกไป ม ในห้องที่ 8 การดำเนินทำนองโดยทั่วไปใช้เสียงเรียงเป็นระเบียบไม่กระโดด

แนวการบรรเลงของซึงใช้เสียงต่ำเป็นส่วนใหญ่มักครั้งเรียงต่ำลงมาที่ ชู ในห้องที่ 3 และ 5

กราฟที่แสดงการเคลื่อนที่ของเสียงตกของแนวต่าง ๆ ในบรรทัดนี้ได้แสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนเสียงลงมาของกลุ่มทำนองล่างซึ่งประกอบด้วยปี่ก้อย ปี่กลางและซึง

บรรทัดที่ 2

ปี่กลาง	ม ค -- ท	ฟ ม ท ค	ช ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ท	ช ท ฟ ม	ร ค ท ค
ปี่ก้อย	ม ร ค ร	ท ช -- ค	ช ค ช ล	ค ล ช ฟ	ท ร ค ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ช	ฟ ร ม ค
ปี่เล็ก	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ช ท ฟ ม	ร ค ท ค
ซึง	ม ค ช ช	ท ค ม ค	ช ช -- ช	-- ม ช ฟ	ม ค ช ช	-- ช ค ฟ	ค ร ม ร	ค ท -- ค
คำวซอ	-กอนนายน เป็น	--ลูกก้าน	-อ้ายจะเป็น	-เปา-กา	-กอน-นายน	-เป็น-ป้า	-อ้ายจะฮับ	-เป็น-ค้อง

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ วรรคที่ 10 บรรทัดที่ 2

บรรทัดนี้บรรจุค่าวซอค่าที่ 17 ซึ่งเป็นการสรุปต่อเนื่องจากบรรทัดแรก กลุ่มเสียงที่ใช้ในบรรทัดนี้ยังคงใช้กลุ่มเสียงกลางเช่นเดิม

แนวการดำเนินทำนองของปีเล็กเก็บตลอดบรรทัด ปีกกลางใช้โน้ตห่างในห้องที่ 1 และห้องที่ 4 ปีก้อยใช้โน้ตห่างในห้องที่ 2 เพียงห้องเดียวต่อนั้นใช้เก็บตลอดตั้งแต่ห้องที่ 3-8

แนวทำนองของซึ่งมีการบรรเลงซ้ำโน้ตลักษณะคู่ 8 ในห้องที่ 1,3 และห้องที่ 6 ปีเล็กบรรเลงอยู่ในระดับเสียงสูงเช่นเดิมทำให้ทำนองของปีเล็กลอยเด่นออกมาจากกลุ่ม

จากกราฟแสดงให้เห็นแนวทำนองของเสียงตกปีก้อย ปีกกลางและซึ่งเกาะกันเป็นกลุ่ม โดยมีจุดที่พบกันของเสียงตก ค ในห้องที่ 2 เสียงตก ฟ ในห้องที่ 4 และเสียงตก ด ในห้องที่ 8

2.11) วรรคที่ 11

บรรทัดที่ 1

ปีกกลาง	ซุด ฟ ร	ฟ ร ทุ ด	ซุด ฟ ม	ร ด ทุ ด	ซุด ฟ ม	ร ด -- ทุ	ซุ ท ฟ ม	ร ด ม ซ
ปีก้อย	ด ร ม ด	ซ ด ม ฟ	ค ซ ท ซ	ฟ ม ร ด	ซ ล ซ ด	ซ ด ฟ ซ	-- -- ฟ ล	ซ ฟ ล ซ
ปีเล็ก	ซ ค ี ฟ ม	ร ค ี ฟ ท	ซ ท ี ฟ ม	ร ค ี ท ค	ซ ค ี ฟ ม	ร ค ี ฟ ท	ซ ท ี ฟ ม	ร ค ี ม ซ
ซึ่ง	ซุด ซ ด	ซ ด ซ ซ	ม ด ซ ด	ซ ซ ทุ ด	ม ด ซ ซ	ทุ ด ซ ฟ	ม ด ซ ซ	-- ม ฟ ซ
ค่าวซอ	----	---หวัง	---ว่า	--ได้นาย	----	---น้อง	--มานอน	---กอด

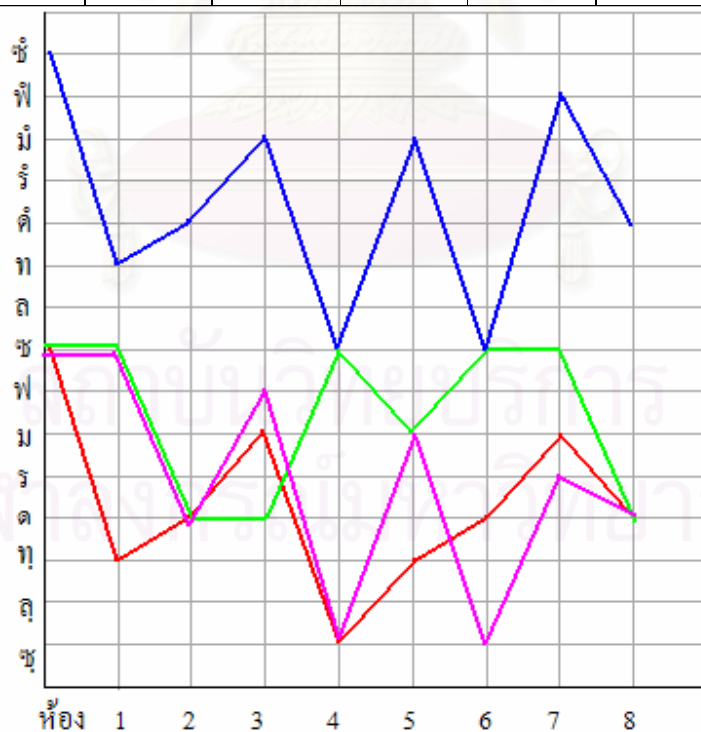
กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ วรรคที่ 11 บรรทัดที่ 1

บรรทัดนี้บรรจุคำขอคำที่ 18 และยังคงเสียงอยู่ในทางกลางเช่นเดิม คำขอห่างคล้ายกับบรรทัดที่ 8 บรรทัดที่ 1

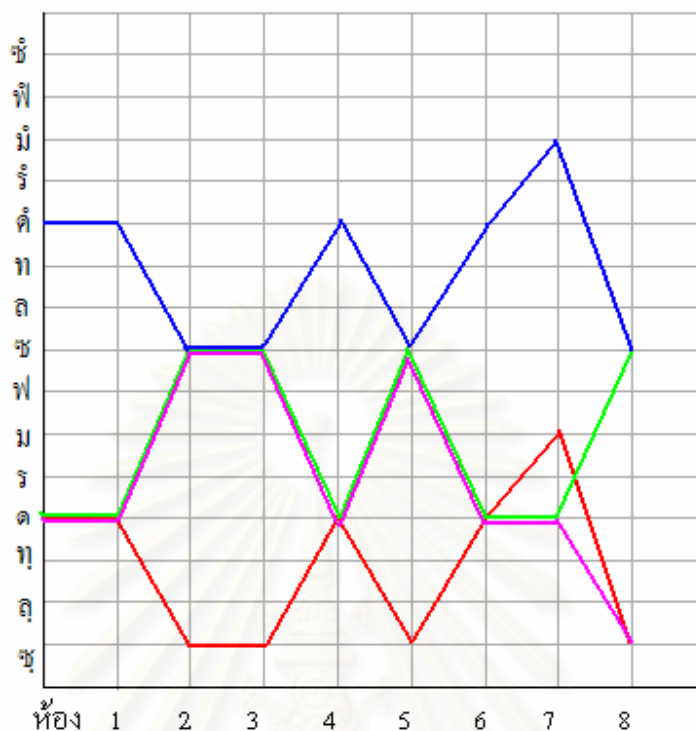
แนวทำนองของปีและซิ่งทุกแนวแทบจะดำเนินด้วยการเก็บเกือบตลอดบรรทัดมีการใช้โน้ตห่างเพียงเล็กน้อย เช่น แนวปีกลางในห้องที่ 6 แนวปีก้อยในห้องที่ 7 และแนวซิ่งในห้องที่ 8 แนวของซิ่งใช้เสียงกระโดดคู่ 8 ซ-ซ บ่อยครั้ง สังเกตได้ในห้องที่ 1-5 และในห้องที่ 7 ภาพจากกราฟแสดงการแบ่งกลุ่มของแนวทางการเคลื่อนที่ของเสียงตกออกเป็นสองกลุ่มอย่างชัดเจน โดยมีแนวของปีเล็กเป็นกลุ่มแรกแนวของปีก้อย ปีกลางและซิ่ง เป็นกลุ่มที่สอง ซึ่งคล้ายกับแนวของปีกลาง

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ทุ ซุ ทุ	ฟ ม ร ค	ซุ ด ฟ ม	ร ด ฟ ซุ	-- ทุ ซุ ทุ	ฟ ม ร ค	ซุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ด
ปีก้อย	-- -- ฟ ซ	ล ซ -- ค	-- ร ม ค	ซ ค ค์ ซ	ท ซ ฟ ม	ค ม ฟ ซ	ร ซ ล ซ	-- ร ม ค
ปีเล็ก	-- ท ซ ท	ฟ มี ร ค์	ซ ค์ ฟ มี	ร ค์ ท ซ	-- -- ฟ มี	ร ค์ ท ซ	-- ท ซ ฟ	มี ร ค์
ซิ่ง	-- ซุ -- ซ	-- ซุ ท ค	ม ค ซ ฟ	ม ค ซ ซุ	-- ซ ค ม	ค ม ฟ ซุ	-- ร ฟ ร	ค ทุ -- ค
คำขอ	----	---อัน	---นี้	--แลหนอ	----	---หน้อ	----	--แลนย

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ บรรทัดที่ 11 บรรทัดที่ 2

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ ตั้งยาวรอบ 2 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 1

ทำนองของบรรทัดนี้ใช้กลุ่มเสียงทางกลางโดยมีเสียง ค เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 8 ซึ่งมีลูกตกท้ายบรรทัดตรงกันกับบรรทัดที่ 1 วรรคที่ 1 ของตั้งยาวรอบแรก ดังนั้นทำนองในบรรทัดนี้จึงมีการดัดแปลงทำนองออกไปให้ดูแตกต่างจากเดิม

แนวการบรรเลงของปีเล็กกับปีกลางเล่นโน้ตเหมือนกันในห้องที่ 1-4 เป็นโน้ตที่ดำเนินห่าง ๆ และทำนองทั้งสองแนวห่างกันเป็นคู่ 8 ในส่วนของห้องที่ 4-8 ก็มีการดำเนินทำนองคล้ายกันมากที่สุดแตกต่างกันตรงห้องที่ 6 ของทางปีกลางมีโน้ต ร เพิ่มเข้ามาเพียงเสียงเดียวเท่านั้น

แนวของปีก้อยเล่นโน้ตกระโดดเป็นคู่ 5 ในห้องที่ 1 (ช-ค)และกลาเสียงจาก ฟ ผ่านเสียง ม ไปตกเสียง ค ในห้องที่ 4 ได้อย่างไพละ ส่วนในห้องที่ 4-8 มีการเล่นโน้ตคล้ายเสียงพูด

แนวบรรเลงของซิงใช้โน้ตห่าง ๆ ในระหว่างห้อง 2-4 จากนั้นจึงใช้เสียงกระโดดไปมาในระยะคู่ 5 ด้วยเสียง ค-ช ในห้องที่ 5-8

ภาพจากกราฟแสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนที่ของเสียงตกระหว่างแนวปีเล็กกับแนวของปีกลางมีลักษณะของกราฟเหมือนกัน แนวทางบรรเลงของปีก้อยเป็นแนวที่เชื่อมต่อระหว่างแนวของปีกลางกับแนวของปีเล็ก

กราฟแสดงการเคลื่อนที่เสียงตกของซึ่ง ดำเนินไปพร้อมกับปีก้อยมีการย้ายเสียงลงมาในช่วงท้ายบรรทัดจากเสียง ค ห้องที่ 7 ลงมาเสียง ช ห้องที่ 8 บรรทัดที่ 2

ปีกกลาง	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ร ด	ช ล ชุ ฟ	ม ร ทุ ด	ช ด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ค ม ทุ	ฟ ร ทุ ด
ปีก้อย	-- -- ฟ ม	ค ม ฟ ช	ค ช ท ช	ฟ ม ร ด	ด ร ม ค	-- ช ม ฟ	ค ช ท ช	ฟ ม ร ด
ปีกเล็ก	-- ท ช ท	ฟ มี ร ค	ช ค ฟ มี	ร ค ท ค	ช ค ฟ ช	-- ท ช ฟ	มี ค มี ท	ฟ มี ร ค
ซึ่ง	-- ช ค ม	ค ม ฟ ช	ทุ ค ร ด	ฟ ช ทุ ด	ช ฟ ม ชุ	ทุ ค ช ฟ	ม ชุ -- ฟ	ช ชุ ทุ ค
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	----

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ ตั้งยาวรอบ 2 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 2

ทำนองของบรรทัดนี้ยังคงใช้กลุ่มเสียงทางกลางมีเสียง ค เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ซึ่งตรงกันกับเสียงตกของบรรทัดที่ 1 ของทำนองตั้งยาวรอบแรก มีการดัดแปลงทำนองออกไปบ้างเพียงเล็กน้อยยังสามารถสังเกตเห็นเค้าโครงของทำนองเดิมได้ชัดเจน

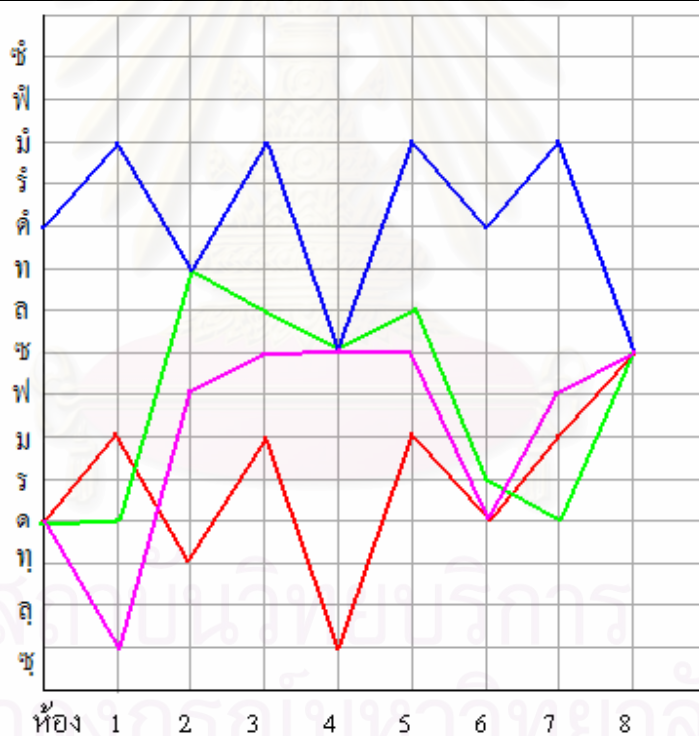
ปีกเล็กดำเนินทำนองด้วยเสียงสูงด้วยการใช้เสียง ชคมีฟ อยู่บ่อยครั้งแนวทำนองของปีกเล็กลอยเด่นอยู่เหนือทำนองของเครื่องดนตรีอื่น

ปีก้อยดำเนินทำนองอยู่ในช่วงเสียงระดับกลางส่วนใหญ่ใช้โน้ต ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ใช้การเก็บเกือบตลอดบรรทัด เช่นเดียวกับทำนองของซึ่งดำเนินทำนองด้วยการเก็บเรื่อยไป

ภาพจากกราฟแสดงให้เห็นการเกาะกลุ่มของแนวปีก้อย ปีกกลางและซึ่ง อยู่ด้านล่างของแนวปีเล็ก เสียงของซึ่งกระโดดลงเป็นคู่ 5 จากเสียงตก ๑ ในห้องที่ 4 ไปเสียงตก ๕ ในห้องที่ 5 และกระโดดไปเสียงตก ๗ ซึ่งเป็นคู่ 7 ในห้องที่ 6

บรรทัดที่ 3

ปีกกลาง	๕ ๑ ๒ ๓	๑ ๒ ๓ ๔	๕ ๑ ๒ ๓	๔ ๕ ๑ ๒	๓ ๔ ๕ ๑	๒ ๓ ๔ ๕	๑ ๒ ๓ ๔	๕ ๑ ๒ ๓
ปีก้อย	๑ ๒ ๓ ๔	๕ ๑ ๒ ๓	๔ ๕ ๑ ๒	๓ ๔ ๕ ๑	๒ ๓ ๔ ๕	๑ ๒ ๓ ๔	๕ ๑ ๒ ๓	๔ ๕ ๑ ๒
ปีเล็ก	๑ ๒ ๓ ๔	๕ ๑ ๒ ๓	๔ ๕ ๑ ๒	๓ ๔ ๕ ๑	๒ ๓ ๔ ๕	๑ ๒ ๓ ๔	๕ ๑ ๒ ๓	๔ ๕ ๑ ๒
ซึ่ง	๑ ๒ ๓ ๔	๕ ๑ ๒ ๓	๔ ๕ ๑ ๒	๓ ๔ ๕ ๑	๒ ๓ ๔ ๕	๑ ๒ ๓ ๔	๕ ๑ ๒ ๓	๔ ๕ ๑ ๒
คำวขอ	๑ ๒ ๓ ๔	๕ ๑ ๒ ๓	๔ ๕ ๑ ๒	๓ ๔ ๕ ๑	๒ ๓ ๔ ๕	๑ ๒ ๓ ๔	๕ ๑ ๒ ๓	๔ ๕ ๑ ๒

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ ตั้งยาวรอบ 2 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 3

ทำนองของบรรทัดนี้เป็นทำนองที่ได้ตัดบรรทัดที่ 3 และห้องที่ 1-4 วรรคที่ 1 ของตั้งยาวรอบแตกออกแล้วเลื่อนทำนองในห้องที่ 5-8 บรรทัดที่ 4 วรรคที่ 1 ของตั้งยาวรอบแรกขึ้นมาต่อ

เป็นห้องที่ 1-4 ของบรรทัดที่ 3 จากนั้นจึงเลื่อนทำนองที่เหลือขึ้นมาต่อกันโดยไม่เปลี่ยนลูกตกและยังคงรักษาทำนองเดิมเอาไว้

ทำนองของบรรทัดที่ 3 ยังคงกลุ่มเสียงกลาง ช่างซอหญิงเริ่มขับซอคำว่า นาย ตรงกับห้องที่ 4 และทำเสียงขึ้นนาสิกตรงกับคำว่าหื้อในห้องที่ 8

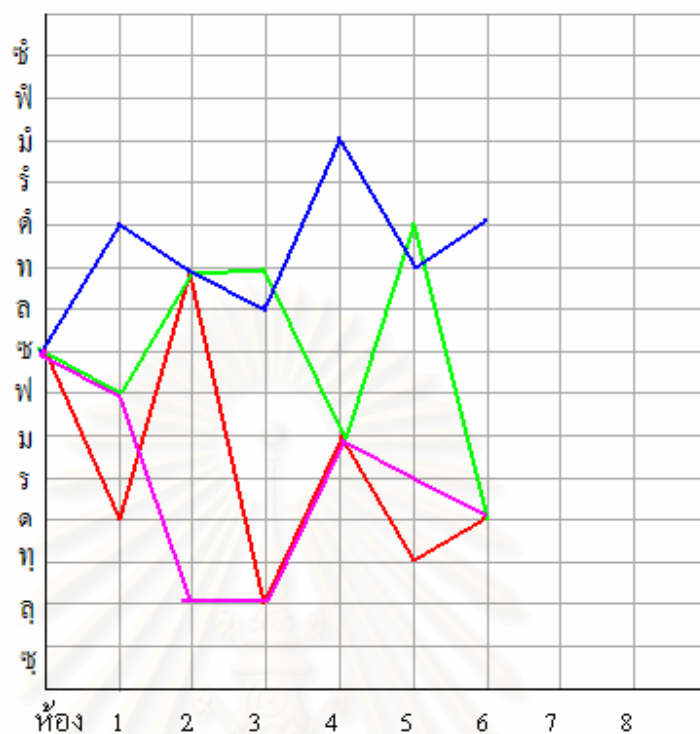
แนวปีเล็กดำเนินทำนองโดยมีเสียงตกขึ้น ลง ตามลักษณะสลับฟันปลา แนวปีก้อยดำเนินทำนองจากเสียงตก ค ในห้องที่ 1 ใช้เสียง ซ เป็นเสียงเชื่อมไปสู่เสียงตก ท ในห้องที่ 2 ได้ย่างไพเราะและย้ำตรงกลางบรรทัดด้วยโน้ตห่าง ๆ ในห้องที่ 3 และต่อด้วยโน้ตเก็บในห้องที่ 4 ลักษณะการใช้เสียงกระโดด ซ แล้วกระโดดคู่ 8 ด้วยโน้ต ค-คํ ในห้องที่ 8 เป็นลักษณะที่พ่ออุ้นเรื้อน หงษ์ทอง ใช้กับการดำเนินทำนองปีก้อยอยู่บ่อยครั้ง

แนวการบรรเลงของซึ่งมีการย้ำเสียงคู่ 8 ซ-ซ บ่อยครั้งในห้องที่ 1,3 และห้องที่ 5

ภาพจากกราฟแสดงให้เห็นว่าแนวการเคลื่อนที่เสียงตกของปีและซึ่งค่อนข้างเกาะกลุ่มกันแน่นอนโดยมีแนวของปีก้อยและซึ่งเป็นแนวเชื่อมต่อ

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-- ค ซ ค	คฟซ ลท	----- ล	ท ล ร ม	----- ท	ร ท ร ค
ปีก้อย	ล ซ ซ ฟ	คฟซ ลท	ลท -----	-- ม ร ม	----- ค	ลซ ร ม ค
ปีเล็ก	-- คํ ซ ค	รคํซ ลท	--- ซ ล	ท ล ซ ม	----- ท	รํ ท รํ ค
ซึ่ง	----- ฟ	ค ฟ ซ ล	ท ล ท ล	ท ล ซ ม	----- ร	ค ท -- ค
คำว่าซอ	----	----	----	----	----	----

กราฟแสดงเสียงตกทำนองตั้งเชิงใหม่ ตั้งยาวรอบ 2 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 4

บรรทัดนี้มีโน้ตเพียง 6 ห้อง เสียง ม เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 ทำนองในห้องที่ 5-6 มีลักษณะเหมือนกับการย้ำหรือสรุปเพื่อให้รู้สึกถึงการจบวรรคและเป็นสัญญาณให้ช่างซอจับซอในวรรคที่ 2 ต่อไป ทำนองในบรรทัดนี้ยังคงใช้กลุ่มเสียงทางขวา

ปี่เล็ก ปี่ก้อยและปี่กลางได้ใช้กลวิธีเจ็ดนิ้ว ในห้องที่ 2 โดยใช้โน้ต ลท แนวของซึ่งมีการเล่นเสียงสลับ ทล ในห้องที่ 3 จากนั้นจึงซ้ำ ทล อีกในห้องที่ 4 แล้วจึงเปลี่ยนเสียงโดยไล่เสียงผ่านเสียง ช ลงมาตกที่เสียง ม ในห้องที่ 4

ปี่ก้อยหลักจังหวะในห้องที่ 3 เพื่อให้เสียงตก ล ของปี่กลางและปี่เล็กสอดแทรกออกมาในท้ายห้องที่ 3 นี้

ภาพจากกราฟได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะการเคลื่อนที่ของเสียงตกแนวต่าง ๆ ในบรรทัดนี้เกาะกลุ่มกันแน่นหนามากโดยมีพิสัยของเสียงตกอยู่ในระหว่างเสียง ล - มี

3.2) วรรณคดี 2

บรรทัดที่ 1

ปีกกลาง	----	-- ร ค ฟ	-- ร ฟ ค	ล ุ ค ร ฟ	ค ร ฟ ค	ล ุ ค ร ฟ	ล ุ ร ม ร	-- ร ค ร
ปีก้อย	-----	-- ล ค ฟ	--- ร ล	ค ุ ล ช ฟ	-- ร ฟ ค	ฟ ค ร ฟ	ร ฟ ช ฟ	ล - ค ร
ปีกเล็ก	---- ร	ม ุ ร ค ุ ร	ฟ ุ ร ฟ ค ุ	ล ค ุ ร ฟ	ค ุ ร ฟ ค ุ	ล ค ุ ร ฟ	ล ร ุ ม ุ ร	-- ล ช ุ ร
ซึ่ง	ช ค ช ค	ช ค -- ร	ฟ ร ฟ ร	ฟ ค ร ฟ	ค ร ฟ ร	ฟ ค ร ฟ	ค ร ม ร	ค ล ุ ช ุ ร
คำวซอ	-เปิงเป็น	-ฮ้อง-เพลง	-ว่าฮ้ายคน	-สิ่ง-ตั้ง	-มันมีสอง	-สลึง	-ป้าช-แถม	-ชาว-ห้า

ทำนองในบรรทัดนี้ยังคงกลุ่มเสียงทางขวา โดยมีเสียง ฟ เป็นเสียงคุมและเสียงตกใน
ห้องที่ 4 เสียง ร เป็นเสียงคู่ 6 ของทางขวาเป็นเสียงตกในห้องที่ 8

บรรทัดนี้เริ่มบรรจุคำวซอคำที่ 1 ลงเต็มตลอดบรรทัด

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรณคดี 2 ของตั้งยาวรอบแรก
ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 2

ปีกกลาง	ล ุ ร ม ร	ค ล ุ ร ค	ค ุ ช ุ ล ุ ช ุ	ค ล ุ ช ุ ร	-- ร ม ร	ล ุ ค ร ฟ	-- ฟ ม ร	-- ล ุ ค ช ุ
ปีก้อย	-- -- ช ร	ฟ ร ค ล	ช ล ค ุ ล	ช ฟ ช ร	ช ร -- ค	ช ค ร ม	ช ม ล ช	-- ม ร ฟ
ปีกเล็ก	ม ุ ร ค ุ ร	ค ุ ล ุ ร ค ุ	ค ุ ช ล ช	ค ุ ล ช ุ ร	ช ุ ม ุ ร ค ุ	ล ค ุ ร ฟ	-- ม ุ ร ค ุ	-- ล ค ุ ช
ซึ่ง	ค ร ม ร	ค ล ุ -- ค	-- ร ม ช ุ	-- ล ุ ช ุ ร	-- ม ช ค	ช ุ ค ร ม	ค ล ุ ช ุ ค	-- ร ม ร
คำวซอ	-ตัวเป็น	-ป้อ-จาย	-ปอบ่าฮาย	-น้ำ-หน้า	-ไปเก็ดปาก	-ประดูภาค	-ถามเอาฮ้าง	-เฮา-สาว

โน้ตในบรรทัดนี้ยังคงกลุ่มเสียงทางขวา โดยมีเสียง ร เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง
ฟ เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

บรรทัดนี้บรรจุคำวซอคำที่ 2 ซึ่งเป็นคำวซอสำหรับช่างซอหญิง

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรณคดี 2 ของตั้งยาวรอบแรก
ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

3.3) วรรณคดี 3

บรรทัดที่ 1

ปีกกลาง	-- ทลข--	-- ทลข-- ค	ร ด ช พ	ม ร ด ท	ฟ ร ท ค	ช ด ช ร	ฟ ร ด ท	ช ท ร ท
ปีก้อย	--- ล ช	--- ค	-- ล ช พ	ม ค ม ฟ	ช ค ค ช	ล ช ม ฟ	ค ช ล ช	ฟ ร ค ท
ปีกเล็ก	-- ทลข--	-- ทลข-- ค	ร ค ท ฟ	ม ร ค ร	ฟ ร ค ค	ช ค ช ร	ฟ ร ค ท	ช ท ร ท
ซึ่ง	ช ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ค	ช ค ม ฟ	ช ฟ ม ค	ช ค ม ฟ	ช ม ฟ ช	ค ร ค ท
คำวขอ	----	---หือ	----	----	----	----	----	----

ช่างขอจับขอคำว่า เอา สาว ในห้องที่ 8 แล้วลากเสียงยาวขึ้นนาสิกตรงคำว่า หือ ในห้องที่ 2 ของบรรทัดที่ 3 จากนั้นจึงปล่อยให้คนตรีบรรเลงไปจนตลอดบรรทัด

กลุ่มเสียงที่ใช้ในบรรทัดที่ได้ย้ายไปทางกลางสังเกตได้จากลูกตกเสียง ฟ ในห้องที่ 4 และลูกตกเสียง ท ในห้องที่ 8

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรณคดี 3 ของตั้งยาวรอบแรก ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 2

ปีกกลาง	ร ท ล ช	ร ท ล ช	ร ช ล ค	ฟ ค ท ค	ฟ ค ช ล	--- ช ค	--- ฟ ค	ช ค ฟ ช
ปีก้อย	ล ช ฟ ท	ฟ ท ล ช	ร ช ล ช	ฟ ช ล ค	ช ล ค ช	ล ช ร ม	ร ค ช ค	ร ม ล ช
ปีกเล็ก	ร ท ล ช	ร ท ล ช	ร ช ล ค	ช ค ฟ ม	ร ค ช ล	--- ช ค	--- ฟ ม	ร ค ฟ ช
ซึ่ง	ค ร ค ท	ช ท ล ช	-- ร ฟ	ฟ ช ท ค	ม ค ช ช	ท ค ช ฟ	ม ช -- ช	ค ม ฟ ช
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	-ปี่-ฮ้าย

บรรทัดที่ 2 ยังคงทางกลางมีเสียง ค เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

ช่างขอจับขอคำว่า ปี่ฮ้าย ในห้องที่ 8 ซึ่งเป็นการสรุปทำยวรรคเพื่อจะจับขอในวรรคต่อไป

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรณคดี 3 ของตั้งยาวรอบแรก ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

3.4) วรรณคดี 4

บรรทัดที่ 1

ปีกกลาง	-- ทุ ซุ ทุ	ฟ ม ร ค	ซุ ทุ ฟ ม	ร ค ทุ ฟ	ม ร -- ทุ	ฟ ม ทุ ด	ซุ ด ฟ ซุ	-- ค ซุ ฟ
ปีก้อย	-- --- ค	-- ล ซ ฟ	ม ร ค ซ	ท ม ซ ฟ	ม ร ค ซ	ท ซ -- ค	ด ร ม ค	ซ ค ซ ฟ
ปีกเล็ก	-- ท ซ ท	ฟ ม รั ค	ซ ท ฟ ม	รั ค ท ฟ	ม รั ค ท	ฟ ม รั ค	ซ ค ฟ ม	รั ค ท ฟ
ซึ่ง	-- ซุ -- ซ	-- ซ ท ค	ม ค ซ ซ	ทุ ค ซ ฟ	ม ค ซ ซ	ทุ ค ม ค	ซ ซ ทุ ค	ม ค ซ ฟ
กล่าวขอ	-- เปิงเป็น	-ฮ้อง-เพลง	-ว่าฮ้ายคน	-สิ่ง-ตั้ง	-มันมีสอง	--สลึง	-ป้าช-แถม	-ชาว-ห้า

ทำนองในบรรทัดที่ 1 ยังคงใช้เสียงทางกลางโดยมีเสียง ฟ ซึ่งเป็นเสียงคู่ 5 ของทางกลางเป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และห้องที่ 8

ในบรรทัดนี้บรรจุคำขอคำที่ 3 การบรรเลงปีดำนินทำนองด้วยการห่มไปตลอดบรรทัด เนื่องจากมีการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรณคดี 4 ของตั้งยาวรอบแรก ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 2

ปีกกลาง	ม ค ม ทุ	ฟ ม ร ค	ทุ ค ฟ ซุ	-- ค ซุ ฟ	ม ค ม ทุ	ฟ ม ร ทุ	ซุ ทุ ฟ ม	ร ค ทุ ค
ปีก้อย	ม ร ค ร	ท ซ -- ค	ซ ค ซ ล	ค ล ซ ฟ	ท ร ค ซ	ท ซ ม ฟ	ค ซ ท ซ	ฟ ร ม ค
ปีกเล็ก	ม ค ม ทุ	ฟ ม รั ค	ซ ค ฟ ม	รั ค ท ฟ	ม ค ม ทุ	ฟ ม รั ค	ซ ท ฟ ม	รั ค ท ค
ซึ่ง	ม ค ซ ซ	ทุ ค ม ค	ซ ซ -- ซ	-- ม ซ ฟ	ม ค ซ ซ	-- ซ ค ฟ	ด ร ม ร	ค ทุ - ค
กล่าวขอ	--เสียดาย	-ไป-ถาม	-เอา-ตัด	-ตัว-ห้า	-จะเอา เหรียญ	-ชาว-ห้า	-อ้าว-กลัว	-ฮือ-สิ้น

บรรทัดที่ 2 ยังคงใช้เสียงทางกลางโดยมีเสียง ฟ เป็นเสียงตกโดยห้องที่ 4 และเสียง ค เป็นเสียงตกในห้องที่ 8 ซึ่งเสียงตกของห้องที่ 4 กับห้องที่ 8 มีความห่างของเสียงอยู่ในระยะคู่ 5

บรรทัดนี้บรรจุคำขอคำที่ 4

เนื่องจากมีการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรณคดี 4 ของตั้งยาวรอบแรก ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 3

ปีกกลาง	ซุ ค ฟ ซุ	ฟ ร ทุ ค	ซุ ค ฟ ม	ร ค ทุ ค	ซุ ค ฟ ม	ร ค -- ท	ซุ ท ฟ ม	ร ค ม ซ
ปีก้อย	ด ร ม ค	ซ ค ม ฟ	ค ซ ท ซ	ฟ ม ร ค	ซ ล ซ ค	ซ ค ฟ ซ	-- -- ฟ ล	ซ ฟ ล ซ
ปีกเล็ก	ซ ค ฟ ม	รั ค ท ค	ซ ท ฟ ม	รั ค ท ค	ซ ค ฟ ม	รั ค ม ทุ	ซ ท ฟ ม	รั ค ม ซ
ซึ่ง	ซุ ค ซ ค	ซ ค ซ ซ	ม ค ซ ค	ซ ซ ทุ ค	ม ค ซ ซ	ทุ ค ซ ฟ	ม ค ซ ซ	--ม ฟ ซ
กล่าวขอ	---เป็น	--ว่าฮ้าย	-เป็น-คน	-บ่าเต็มบาท	-บ่าเดียวมัน	-ก็-ขาด	-ไปฮู้หนึ่ง	--สลึง

บรรทัดที่ 3 ใช้เสียงทางกลาง เสียง ค เป็นเสียงตกในท้องที่ 4 และเสียง ช เป็นเสียงตกในท้องที่ 8 เสียงตกในท้องที่ 4 เคลื่อนที่ไปเป็นระยะคู่ 5 กับเสียงตกในท้องที่ 8

บรรทัดนี้บรรจุคำขอคำที่ 5

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับบรรทัดที่ 4 ของตั้งยาวรอบแรก ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-- ทุ ชุ ท	ฟ ม ทุ ค	ชุ ค ฟ ม	ร ค ฟ ชุ	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ร ค	ชุ ลุ ชุ ฟ	ม ร ทุ ค
ปีก้อย	--- ฟ ช	ล ช -- ค	-- ร ม ค	ช ค ค ช	ท ช ฟ ม	ค ม ฟ ช	ร ช ล ช	-- ร ม ค
ปีเล็ก	--- ท ช	--- ฟ ม	ร ค ท ฟ	ร ค ท ช	-- ท ช ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ค
ซึ่ง	-- ชุ -- ช	-- ชุ ทุ ค	ม ค ช ฟ	ม ค ช ชุ	-- ช ค ม	ค ม ฟ ชุ	-- ร ฟ ร	ค ทุ - ค
คำขอ	-จะเอา เหรียญ	-ชาว-ห้า	-อ้ว-กล้วย	-ชื่อ-สิ้น	-บ่าเป็นก้าน	-ไป-ขึ้น	-ถามเอาไฟ	-แถม-ห้า

บรรทัดนี้ยังคงใช้ทางกลางเป็นหลักและมีเสียง ช เป็นเสียงตกในท้องที่ 4 เสียง ค เป็นเสียงตกในท้องที่ 8

บรรทัดนี้บรรจุคำขอคำที่ 6

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับบรรทัดที่ 4 ของตั้งยาวรอบแรก ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

3.5) บรรทัดที่ 5

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-----	ฟ ร ค ฟ	ฟ ร ค ทุ	ร ทุ ชุ ร	ม ร ค ร	ฟ ท -- ร	ทุ ร ม ร	-- ค ทุ ชุ
ปีก้อย	-----	----- ร	--- ฟ ช	ล ช ค ฟ	ม ร ---	ช ร ค ร	ค ฟ ค ฟ	ค ร ฟ ช
ปีเล็ก	ช ค ร ค	ท ค ฟ ร	ม ร ค ท	ช ท ช ฟ	ม ร ค ร	ฟ ท -- ร	ท ร ม ร	-- ค ทุ ชุ
ซึ่ง	-----	-- ร ค ร	--- ฟ ช	-- ล ค ร	ฟ ร ฟ ร	ฟ ร ค ทุ	ล ชุ -- ร	ค ทุ ล ชุ
คำขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

บรรทัดนี้ใช้เสียงทางกลางโดยมีเสียง ร เป็นเสียงตกในท้องที่ 4 และเสียง ช เป็นเสียงตกในท้องที่ 8

บรรทัดนี้มีการบรรเลงเฉพาะดนตรีไม่ได้บรรจุคำขอไว้

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรคที่ 5 ของตั้งยาวรอบแรก
ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ทุ ทุ ทุ	ฟ ม ด ทุ	ซุ ทุ ฟ ม	ร ด ทุ ด	ซุ ทุ ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ด ม ทุ	ฟ ม ร ด
ปีก้อย	ล ซ -- ร	ด ร ฟ ซ	ร ล ซ ฟ	ซ ร ม ด	-- ร ม ด	-- ซ ม ฟ	ด ซ ท ซ	ฟ ม ร ด
ปีเล็ก	-- ท ซ ท	ฟ ม รั ค	ซ ท ฟ ม	รั ค ท ค	ซ ท ฟ ม	รั ค ท ฟ	ม รั ค ท	ฟ ม รั ค
ซึ่ง	-- ร ฟ ร	ด ทุ ล ซ	-- ร ฟ ร	ด ซ ทุ ด	ม ด ซ ซ	ทุ ด ซ ฟ	ม ซ ทุ ร	ม ซ ทุ ด
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	----

ทำนองเพลงยังคงรักษาทางกลางไว้โดยมีเสียง ค เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และในห้องที่ 8
บรรทัดนี้บรรเลงเฉพาะดนตรีเช่นเดียวกัน

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรคที่ 5 ของตั้งยาวรอบแรก
ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

3.6) วรรคที่ 6

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	ซุ ล ซุ ด	ฟ ด ซุ ล	----- ค	ฟ ล ทุ ซ	-----	--- ร ม	----- ร	ด ล ด ซุ
ปีก้อย	ซ ล ซ ค	ซ ค ฟ ซ	--- ร ล	ซ ฟ ล ซ	----- ล	ท ล ร ม	----- ล	ซ ม ร ฟ
ปีเล็ก	ซ ล ซ ค	ฟ ค ซ ล	----- ค	รั ค -- ซ	-----	--- รั ม	----- รั	ค ล ค ซ
ซึ่ง	ซ ซ ทุ ด	ม ด ซ ซ	ม ด ซ ค	ซ ม ฟ ซ	-- ซ -- ซ	--- ค ม	ค ม ค ร	ม ค ร ม
คำวซอ	---ข้า	-จะ-บอก	-ชื่อ-ตัว	-จริง-จริง	-เพราะ-ว่า	-แม่-หญิง	บ่า-ใจ-น้ำ-ก้ำ	-ของ-ชาย

ทำนองเพลงยังคงอยู่ในกลุ่มเสียงทางกลาง มีเสียง ซ เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และห้อง
ที่ 8 บรรจุคำวซอคำที่ 7 ลงในบรรทัดนี้

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรคที่ 6 ของตั้งยาวรอบแรก
ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	--- -- ม	ร ด ท ุด	ช ุด ฟ ม	ร ด ฟ ช ุ	-- ค ช ุ ท ุ	ฟ ม ท ุด	ช ุด ฟ ม	ร ด ท ุด
ปีก้อย	--- ล ช	--- ช ค	-- ช ท ค	ร ด ค ช	ท ช ฟ ม	ค ม ฟ ช	ค ช ค ึ ล	ช ร ม ค
ปีเล็ก	--- ฟ ึ ม	ร ึ ค ึ ท ค ึ	ช ค ึ ฟ ึ ม	ร ึ ค ึ ท ช	-- ท ช ท	ฟ ึ ม ึ ร ึ ค ึ	ช ค ึ ช ฟ	ม ึ ร ึ ท ค ึ
ซึ่ง	ช ช --ช	-- ช ุ ท ุด	ม ค ช ฟ	ม ค ช ุ ช ุ	-- ช ค ม	ค ม ฟ ช	-- ร ฟ ร	ค ช ุ ท ุด
คำว่า	----	---หือ	----	----	----	----	----	----

คำว่าชอับชอคำว่า ของ ขาย ในห้องที่ 8 ของบรรทัดที่ 1 โดยลากเสียงยาวขึ้นนาสิก ตรงคำว่า หือ ในห้องที่ 2 ของบรรทัดที่ 2 จากนั้นจึงบรรเลงด้วยคนตรีจนจบบรรทัด

ทำนองในบรรทัดนี้ยังคงอยู่ในกลุ่มเสียงทางกลางโดยมีเสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ค เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรคที่ 6 ของตั้งยาวรอบแรก ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	--- -- ร	-- ค -- ฟ
ปีก้อย	--- -- ร	-- ค -- ฟ
ปีเล็ก	--- -- ร ึ	-- ค ึ -- ฟ ึ
ซึ่ง	--- -- ฟ	ม ร -- ฟ
คำว่า	--เนอ	---เจ้า

บรรทัดที่ 3 มีเพียง 2 ห้อง เป็นการสรุปวรรคที่ 6 ช่างชอับคำว่า เนอ เจ้า เพื่อเป็นสัญญาณให้ทราบว่าจะชอับชอต่อในวรรคต่อไป

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรคที่ 6 ของตั้งยาวรอบแรก ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

3.7) วรรคที่ 7

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ร ฟ ร	-- ท ุด ร	ช ุ ร ฟ ร	-- ท ุด ช ุ	-- ท ุ ช ท	ค ช ุ ฟ ร	ช ุ ค ฟ ร	-- ท ุด ช ุ
ปีก้อย	-- -- ค ล	ท ล -- ร	ค ร ฟ ร	ฟ ล ฟ ช	-- ร ล ช	ล ช -- ร	ค ร ฟ ล	ช ฟ ล ช
ปีเล็ก	-- ร ึ ฟ ึ	ฟ ึ ท ค ึ ร ึ	ฟ ช ุ ฟ ึ	ค ึ ท ค ึ ช	-- ท ช ท	ค ึ ช ฟ ึ	ท ค ึ ฟ ึ	-- ค ึ ท ช
ซึ่ง	-- ช ุ -- ฟ	-- ช ค ร	ฟ ร ค ท ุ	ค ร ฟ ช	-- ช ุ -- ช	-- ฟ ค ร	ฟ ร ค ท ุ	ค ร ฟ ช
คำว่า	--แม่ญิง	-คี่-คี่	-มันก็มี	-ป่า-ละอะ	-คี่จะไป	-หน้า-ชอะ	-คี่จะเลือก	-เอา-ไผ

บรรทัดนี้ยังอยู่ในกลุ่มเสียงทางกลาง โดยมีเสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และห้องที่ 8
บรรทัดนี้บรรจุคำขอคำที่ 8

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับบรรทัดที่ 7 ของตั้งยาวรอบแรก
ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- -- ท ช	-- ท ช ร	ด ร ฟ ร	-- ด ท ช	-- ท ช ท	ฟ ร ท ด	ช ด ช ร	ฟ ร ด ท
ปีก้อย	-- -- ค ช	ล ช -- ร	ด ร ฟ ร	ด ร ล ช	-- ร ฟ ร	ด ร ล ช	ล ช ฟ ร	ฟ ร ด ท
ปีเล็ก	-- -- ท ช	-- ท ฟ ร	ค ร ฟ ร	-- ค ท ช	-- -- ท ค	ฟ ร ท ค	ช ค ช ร	ฟ ร ค ท
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ฟ ด ร	ฟ ร ด ท	ด ร ฟ ช	-- ช -- ร	ด ร ฟ ช	-- ช -- ร	ฟ ร ด ท
คำขอ	--จะเอา	-คน-เจ็ก	-กาจะเอา	-คน-ไทย	-จะ-เอา	-คน-ใหญ่	-กว่าเอา	-คน-น้อย

กลุ่มเสียงยังคงอยู่ทางกลาง โดยมีเสียง ท เป็นเสียงคุ่มและเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง
ร เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

บรรทัดนี้บรรจุคำขอคำที่ 9

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับบรรทัดที่ 7 ของตั้งยาวรอบแรก
ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	-- -- ฟ ท	ด ท ช ท	ด ท ช ร	ฟ ร ด ท	ช ท ด ช	-- ร ด ท	-- ช ท ด	ร ท ฟ ร
ปีก้อย	-- -- ช ท	ค ท ช ท	-- ช ท ฟ	ด ฟ ช ท	ท ช -- ฟ	ด ฟ ช ท	ล ช ฟ ร	ฟ ร ด ท
ปีเล็ก	ช ท ค ท	ช ท ค ท	-- -- ช ร	ฟ ร ค ท	ช ท ค ช	ฟ ร ค ท	-- ช ท ค	ร ท ฟ ร
ซึ่ง	ช ด ฟ ท	ช ร ด ท	ช ร ด ช	ฟ ร ด ท	ช ร ด ช	ท ร ด ท	-- ช ท ด	ร ด ฟ ร
คำขอ	-แม่-ฉิ่ง	-ตี-แต่	-มันบ่าใจ	-หา-เขียม	-มันก็มี	-เป็น-ป็น	-มันก็มี	-เป็น-ร้อย

กลุ่มเสียงยังคงอยู่ทางกลาง โดยมีเสียง ท เป็นเสียงคุ่มและเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง
ร เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

บรรทัดนี้บรรจุคำขอคำที่ 10

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับบรรทัดที่ 7 ของตั้งยาวรอบแรก
ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ฟ ร ค ร	ฟ ร -- ล	-- -- ค ล	ค ล ช ร	ช ร ฟ ร	-- ค ท ค	ช ค ฟ ร	-- ท ค ช
ปีก้อย	-- -- ช ท	ค ท ช ท	-- ช ท ฟ	ค ฟ ช ท	ท ช -- ฟ	ค ฟ ช ท	-- -- ร ล	ช ฟ ล ช
ปีเล็ก	ท ร ค ร	ค ร -- ล	ช ล ท ล	ท ล ช ร	ท ร ฟ ร	-- ค ท ค	ช ค ฟ ร	ค ท ค ช
ซึ่ง	ค ร ฟ ร	ค ร ฟ ช	-- ช -- ล	-- -- ค ร	ค ร ฟ ร	ค ท -- ค	ม ค ฟ ช	-- ม ฟ ช
คำขอ	----	-ตาม-ใจ	-ตัว-อายุ	-ปี-น้อย	-ตัวจะเลือก	-เอา-ไฟ	----	-คน-ใด

บรรทัดนี้ยังคงอยู่ในกลุ่มเสียงทางกลางโดยมีเสียง ร เป็นเสียงตกในท้องที่ 4 และเสียง ช เป็นเสียงตกในท้องที่ 8

บรรทัดนี้บรรจุคำขอคำที่ 11

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับบรรทัดที่ 7 ของตั้งยาวรอบแรก ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	-- ท ช ท	ฟ ม ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ฟ	ม ค -- ท	ฟ ม ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ฟ
ปีก้อย	-- -- -- ค	-- ล ช ฟ	ม ร ค ช	ท ม ช ฟ	ม ร ค ช	ท ช -- ค	ค ร ม ค	ช ค ช ฟ
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ มี ร ค	ช ท ฟ มี	ร ค ท ฟ	มี ร ค ท	ฟ มี ร ค	ช ค ฟ มี	ร ค ท ฟ
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช ท ค	ม ค ช ช	ท ค ช ฟ	ม ค ช ช	ท ค ม ค	ช ช ท ค	ม ค ช ฟ
คำขอ	-- -เป็น	-ว่า-อายุ	-เป็น-คน	-บำ-เด็บบาท	-ไป-เกิดปาก	ประ-ตุภาค	ชะ-ยั้งน้ำ-กำ	-ของ-ชาย

บรรทัดนี้ยังคงอยู่ในกลุ่มเสียงทางกลางโดยมีเสียง ฟ เป็นเสียงตกในท้องที่ 4 และท้องที่ 8

บรรทัดนี้บรรจุคำขอคำที่ 12

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับบรรทัดที่ 7 ของตั้งยาวรอบแรก ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 6

ปีกลาง	ม ค -- ท	ฟ ม ท ค	ช ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ท	ช ท ฟ ม	ร ค ท ค
ปีก้อย	ม ร ค ร	ท ช -- ค	ช ค ช ล	ค ล ช ฟ	ท ร ค ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ช	ฟ ร ม ค
ปีเล็ก	ม ค มี ท	ฟ มี ร ค	ช ค ฟ มี	ร ค ท ฟ	มี ค มี ท	ฟ มี ร ค	ช ท ฟ มี	ร ค ท ค
ซึ่ง	ม ค ช ช	ท ค ม ค	ช ช -- ช	-- ม ช ฟ	ม ค ช ช	-- ช ค ฟ	ค ร ม ร	ค ท -- ค
คำขอ	-- -ชะ	-อย่าง-อี่	ลูก-แม่-หญิง	-กิน-ไป	-ขอ-ตัว	-ป้อ-จาย	-จะไปชะ	-อย่าง-อัน

บรรทัดนี้ยังคงอยู่ในกลุ่มเสียงทางกลางเช่นเดิม โดยมีเสียง ฟ เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ด เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

บรรทัดนี้บรรจุคำวชอคำที่ 13

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรคที่ 7 ของตั้งยาวรอบแรก ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

3.8) วรรคที่ 8

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	ซุด ฟ ร	ฟ ร ทุด	ซุด ฟ ม	ร ด ทุด	ซุด ฟ ม	ร ด -- ท	ซุ ท ฟ ม	ร ด ม ซ
ปีก้อย	ด ร ม ด	ซ ด ม ฟ	ด ซ ท ซ	ฟ ม ร ด	ซ ด ซ ด	ซ ด ฟ ซ	-- ฟ ล	ซ ฟ ล ซ
ปีเล็ก	ซ ค ฟ ม	ร ค ฟ ท	ซ ท ฟ ม	ร ค ท ค	ซ ค ฟ ม	ร ค ฟ ท	ซ ท ฟ ม	ร ค ม ซ
ซึ่ง	ซุด ซ ด	ซ ด ซ ซ	ม ด ซ ด	ซ ซ ทุด	ม ด ซ ซ	ทุด ซ ฟ	ม ด ซ ซ	-- ม ฟ ซ
คำวชอ	---	---เขา	--จะว่า	-ป้อ-จาย	----	---อ้าย	--เป็นคน	-บาเต็มบาท

บรรทัดนี้ยังคงรักษาทางกลางไว้ โดยมีเสียง ด เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ซ เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

บรรทัดนี้บรรจุคำวชอคำที่ 14

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรคที่ 8 ของตั้งยาวรอบแรก ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ท ซุ ท	ฟ ม ร ด	ซุด ฟ ม	ร ด ฟ ซ	-- ท ซุ ท	ฟ ม ร ด	ซุด ฟ ม	ร ด ทุด
ปีก้อย	-- ฟ ซ	ล ซ -- ด	-- ร ม ด	ซ ด ค ซ	ท ซ ฟ ม	ด ม ฟ ซ	ร ซ ล ซ	-- ร ม ด
ปีเล็ก	-- ท ซ ท	ฟ ม ร ค	ซ ค ฟ ม	ร ค ท ซ	-- ฟ ม	ร ค ท ซ	-- ท ซ ฟ	ม ร ค
ซึ่ง	-- ซ -- ซ	-- ซ ทุด	ม ด ซ ฟ	ม ด ซ ซ	-- ซ ด ม	ด ม ฟ ซ	-- ร ฟ ร	ด ท -- ด
คำวชอ	----	---อัน	----นี้	--แลนอ	----	---หน้อ	----	--แลนย

บรรทัดนี้ยังคงกลุ่มเสียงทางกลางไว้ โดยมีเสียง ซ เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ด เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

บรรทัดนี้บรรจุคำวชอคำที่ 15 โดยช่างชอขับคำว่า อันนี้ แลนอ หน้อ แลนย ซึ่งเป็นคำสรุบท้ายวรรคที่ 8 และเป็นสัญญาณให้ทราบว่าจะหยุดพักชั่วคราว โดยมีดนตรีบรรเลงคั่น

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรคที่ 8 ของตั้งฆารอบแรก
ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

3.9) วรรคที่ 9

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-----	-----	----ร	ฟ ทุ ด ร	ม ร ด ร	ฟ ร -- ทุ	ซุ ทุ ฟ ร	ค ทุ ด ซุ
ปีก้อย	-----	----ร	---ฟซ	ล ซ ค ฟ	ม ร ---	ซ ร ด ร	ค ฟ ค ฟ	ค ร ฟ ซ
ปีเล็ก	-----	-----	----ริ	ฟ ท ค ริ	ซ ริ ม ริ	ม ริ -- ท	ซ ท ฟ ม	ริ ค ท ซ
ซึ่ง	-----	--ร ด ร	---ฟซ	--ล ด ร	ฟ ร ฟ ร	ฟ ร ค ทุ	ลุ ซ -- ร	ค ทุ ลุ ซ
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	----

บรรทัดนี้เป็นการบรรเลงเฉพาะดนตรีเพื่อให้โอกาสช่างซอได้พักทำนองยังคงอยู่ในกลุ่ม
เสียงทางกลาง โดยมีเสียง ร เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ซ เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรคที่ 9 ของตั้งฆารอบแรก
ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ทุ ซุ ทุ	ฟ ม ค ทุ	ซุ ทุ ฟ ม	ร ค ทุ ค	ซุ ทุ ฟ ม	ร ค ทุ ฟ	ม ค ม ทุ	ฟ ม ร ค
ปีก้อย	ล ซ -- ร	ค ร ฟ ซ	ร ล ซ ฟ	ซ ร ม ค	-- ร ม ค	-- ซ ม ฟ	ค ซ ท ซ	ฟ ม ร ค
ปีเล็ก	-- ท ซ ท	ฟ ม ริ ค	ซ ค ซ ฟ	ริ ค ท ค	ซ ท ฟ ม	ริ ค ท ฟ	ม ริ ค ท	ฟ ม ริ ค
ซึ่ง	-- ร ฟ ร	ค ทุ ลุ ซุ	-- ร ฟ ร	ค ซุ ทุ ค	ม ค ซ ซุ	ทุ ค ซ ฟ	ม ซุ ทุ ร	ม ซุ ทุ ค
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	----

บรรทัดนี้ยังคงบรรเลงเฉพาะดนตรี กลุ่มเสียงยังคงอยู่ทางกลาง โดยมีเสียง ค เป็นเสียง
ตกในห้องที่ 4 และห้องที่ 8

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรคที่ 9 ของตั้งฆารอบแรก
ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ชฺล ชฺล	ฟฺด ชฺล	-- -- ค	ฟฺล ทุช
ปีก้อย	ชล ชค	ชค ฟช	-- -- รล	ชฟลช
ปีเล็ก	ชท ฟม	รํคํมท	ชท ฟม	รํคํมช
ซึ่ง	ชชฺทุค	มคชช	มคชค	ชมฟช
คำขอ	----	----	----	-นาย-มอน

บรรทัดที่ 3 มีเพียงห้องที่ 1-4 กลุ่มเสียงยังคงอยู่ทางกลางเสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 ข้างขอจับคำว่า นายมอน ในห้องที่ 4 เพื่อเป็นการสรุปท้ายวรรคที่ 9 และเป็นสัญญาณให้ทราบว่า จะจับขอในวรรคที่ 10

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรคที่ 9 ของตั้งยาวรอบแรก ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

3.10) วรรคที่ 10

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ทุช ทุ	ฟม ทุค	ชค ฟม	รค ทุฟ	มค -- ทุ	ฟม ทุค	ชค ฟม	รค ทุฟ
ปีก้อย	-- -- ค	-- ลชฟ	มรคช	ทมชฟ	มรคช	ทช -- ค	ค ร มค	ชคชฟ
ปีเล็ก	-- ทชท	ฟม รํค	ชท ฟม	รํคทฟ	มํรํคท	ฟม รํค	ชคํฟม	รํคทฟ
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช ทุค	มคชช	ทุคชฟ	มคชช	ทุค มค	ชช ทุค	มคชฟ
คำขอ	-ตัวจะก๊ิด	-ว่าแม่ญิง	-มัน-เป็น	-เรื่อง-ข้อย	-เหมือน น้องเจน	-สาว-น้อย	-น้องก็มี	-หัว-ใจ

ข้างขอจับขอตามคำขอคำที่ 16 ต่อคนตรียังคงบรรเลงอยู่ในกลุ่มเสียงทางกลาง โดยมีเสียง ฟ เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และห้องที่ 8

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรคที่ 10 ของตั้งยาวรอบแรก ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	มค -- ทุ	ฟม ทุค	ชค ฟช	-- คชฟ	มค มทุ	ฟม รทุ	ช ทุ ฟม	รค ทุค
ปีก้อย	มรค ร	ทช -- ค	ชคชล	คํลชฟ	ทรคช	ทช มฟ	คชทช	ฟร มค
ปีเล็ก	มํคํมท	ฟม รํค	ชคํฟม	รํคํทฟ	มํคํมท	ฟม รํค	ชท ฟม	รํคํค
ซึ่ง	มคชช	ทุค มค	ชช -- ช	-- มชฟ	มคชช	-- ชคฟ	ค ร มร	ค ทุ - ค
คำขอ	--กอนว่า	-อ้าย-ก๊ิด	-เป็นน้ำก้า	-ของ-ชาย	-เกิดตั้งวัน	-เต้า-ต้าย	-มันก็ตั้ง	-ป่า-ได้

บรรทัดนี้บรรจุคำขอคำที่ 17 ทำนองเพลงยังคงรักษาทางกลางไว้โดยมีเสียง ฟ เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ด เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับบรรทัดที่ 10 ของตั้งยาวรอบแรก ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

3.11) บรรทัดที่ 11

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	ชด ฟ ร	ฟ ร ท ด	ชด ฟ ม	ร ด ท ด	ชด ฟ ม	ร ด -- ท	ช ท ฟ ม	ร ด ม ช
ปีก้อย	ด ร ม ด	ช ค ม ฟ	ด ช ท ช	ฟ ม ร ด	ช ล ช ด	ช ด ฟ ช	-- -- ฟ ล	ช ฟ ล ช
ปีเล็ก	ช ค ฟ ม	ร ค ฟ ท	ช ท ฟ ม	ร ค ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค ฟ ท	ช ท ฟ ม	ร ค ม ช
ซึ่ง	ชด ช ด	ชด ช ช	ม ด ช ด	ช ช ท ด	ม ด ช ช	ท ด ช ฟ	ม ด ช ช	-- ม ฟ ช
คำขอ	----	---ขอ	---ค้ำ	-ป้อ-จาย	----	---อ้าย	-จะไปยะ	-อย่าง-อัน

บรรทัดนี้บรรจุคำขอคำที่ 18 ทำนองยังคงทางกลางไว้ โดยมีเสียง ด เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ช เป็นเสียงในห้องที่ 8

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับบรรทัดที่ 11 ของตั้งยาวรอบแรก ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ท ช ท	ฟ ม ร ด	ชด ฟ ม	ร ด ฟ ช	-- ท ช ท	ฟ ม ร ด	ชด ฟ ม	ร ด ท ด
ปีก้อย	-- -- ฟ ช	ล ช -- ด	-- ร ม ด	ช ค ค ช	ท ช ฟ ม	ด ม ฟ ช	ร ช ล ช	-- ร ม ด
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ช	-- -- ฟ ม	ร ค ท ช	-- ท ช ฟ	ม ร ท ค
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช ท ด	ม ด ช ฟ	ม ด ช ช	-- ช ค ม	ด ม ฟ ช	-- ร ฟ ร	ด ท - ค
คำขอ	----	---อัน	---นี้	--แลหนอ	----	---หน้อ	----	--แลนาย

บรรทัดนี้ยังคงเสียงทางกลาง โดยมีเสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ด เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

ช่างขอขบซอตามคำขอคำที่ 19 ซึ่งลงท้ายด้วยคำว่า อันนี้ แลหนอ หน้อ แลนาย อัน เป็นการสรุปทำนองและเป็นสัญญาณในการหยุดพักและส่งต่อให้ช่างซอชายซอต่อไป

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับบรรทัดที่ 11 ของตั้งยาวรอบแรก ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

4) ขั้นตอนที่ 4 : ตั้งท้าย ช่างชอชาย

ช่างชอชายจับชอชอบนี้ เป็นรอบสุดท้ายก่อนที่จะออกท้ายจะปู

4.1) วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-----	-- ช ล ช	-----	--- ท ด	-----	-- ร ท ด	ช ด ฟ ม	ร ด ท ช
ปีก้อย	-----	-- ช ด ช	-----	-- ฟ ม ด	-----	ท ช -- ด	ค ร ม ด	ร ด ค ช
ปีเล็ก	-----	-- ช ล ช	-----	--- ท ค	-----	--- ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ช
ซึ่ง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	ช ค ช ด	ช ค ช ช
คำวชอ	----	----	----	----	----	----	----	----

การบรรเลงในบรรทัดที่ 1 วรรคที่ 1 ของการตั้งท้ายนี้เป็นไปเช่นเดียวกับการบรรเลงประกอบการจับชอชอของช่างชอชอหญิงในการตั้งยาวรอบสอง

บรรทัดนี้ยังไม่บรรจุก้าวชอ เสียงของบรรทัดนี้อยู่ทางกลาง โดยมีเสียง ค เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรคที่ 1 ของตั้งยาวรอบที่สอง ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ท ช ท	ฟ ม ร ด	ช ล ช ฟ	ม ร ท ด	ช ด ฟ ม	ร ด ท ฟ	ม ค ม ท	ฟ ร ท ด
ปีก้อย	-- -- ฟ ม	ค ม ฟ ช	ค ช ท ช	ฟ ม ร ด	ค ร ม ด	-- ช ม ฟ	ค ช ท ช	ฟ ม ร ด
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ค	ช ค ฟ ช	-- ท ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค
ซึ่ง	-- ช ค ม	ค ม ฟ ช	ท ค ร ด	ฟ ช ท ด	ช ฟ ม ช	ท ค ช ฟ	ม ช -- ฟ	ช ช ท ด
คำวชอ	----	----	----	----	----	----	----	----

บรรทัดนี้ยังคงใช้ทางกลาง โดยมีเสียง ค เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และห้องที่ 8 คนตรียังคงบรรเลงโดยไม่มีกรจับชอ

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรคที่ 1 ของตั้งยาวรอบที่สอง ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ซุ ด ฟ ม	ร ด -- ท	ซุ ท ฟ ม	-- ทุด ซุ	--- ฟ ม	ร ด ทุด	ซุ ด ฟ ม	ร ด ทุด
ปีก้อย	ซล ซค	ซค ซท	---- ล	ซ ฟ ร ซ	---- ล	คัล ซร	ค ร ม ค	ซค คัล ซ
ปีเล็ก	ซค ฟ ม	ร ค ม ท	ซท ฟ ม	ร ค ฟ ซ	--- ฟ ม	ร ค ท ค	ซค ฟ ม	ร ค ท ซ
ซึ่ง	ม ค ซ ซ	ทุด ซ ฟ	ซ ซ -- ซ	-- ม ฟ ซ	-- ซ -- ซ	-- ซ ทุด	ม ค ซ ฟ	ม ค - ซ
คำวซอ	----	----	----	--หลอน-	----	----	----	---หือ

บรรทัดนี้คำขอเริ่มขึ้นเสียงจับด้วยคำว่า หลอน อันเป็นสัญลักษณ์ในการเริ่มจับซอของช่างซอชายในซอตั้งเชิงใหม่คำหนึ่ง ในห้องที่ 4 และลากเสียงยาวขึ้นนาสิกที่คำว่าหือในห้องที่ 8 เพื่อเป็นสัญญาณว่าจะเริ่มการจับซอในวรรคต่อไป

ทำนองในบรรทัดนี้ยังคงเสียงทางกลาง โดยมีเสียง ซ เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และห้องที่ 8

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรคที่ 1 ของตั้งยาวรอบที่สอง ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-- ค ซุ ค	คฟซ ลท	---- ล	ท ล ร ม	---- ท	ร ท ร ด
ปีก้อย	ล ซ ซ ฟ	คฟซ ลท	ลท ----	-- ม ร ม	---- ค	ลซ ร ม ค
ปีเล็ก	-- คัล ค	ร ค ซ ลท	--- ซ ล	ท ล ซ ม	---- ท	ร ท ร ค
ซึ่ง	---- ฟ	ค ฟ ซ ล	ท ล ท ล	ท ล ซ ม	---- ร	ค ท -- ค
คำวซอ	----	----	----	----	----	----

บรรทัดนี้ยังคงเสียงทางกลางไว้และมีทำนองเพียง 6 ห้อง เสียง ม เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเป็นเสียงที่ 4 ซึ่งเป็นเสียงผ่านของทางกลาง ดังนั้นจึงมีลักษณะเสียงที่เป็นสัญญาณเตือนก่อนจะปิดท้ายด้วยทำนองในห้องที่ 5-6 ซึ่งเป็นเสียงที่กลับเข้าสู่ทางกลาง

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรคที่ 1 ของตั้งยาวรอบที่สอง ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

4.2) วรรณคดี 2

บรรทัดที่ 1

ปีกกลาง	----	-- ร ค ฟ	-- ร ฟ ค	ล ุ ค ร ฟ	ค ร ฟ ค	ล ุ ค ร ฟ	ล ุ ร ม ร	-- ร ค ร
ปีก้อย	-----	-- ล ค ฟ	--- ร ล	ค ุ ล ช ฟ	-- ร ฟ ค	ฟ ค ร ฟ	ร ฟ ช ฟ	ล - ค ร
ปีกเล็ก	---- ร	ม ุ ร ค ุ ร	ฟ ุ ร ฟ ค	ล ค ุ ร ฟ	ค ุ ร ฟ ค	ล ค ุ ร ฟ	ล ร ม ุ ร	-- ล ช ร
ซึ่ง	ช ค ช ค	ช ค -- ร	ฟ ร ฟ ร	ฟ ค ร ฟ	ค ร ฟ ร	ฟ ค ร ฟ	ค ร ม ร	ค ล ช ร
กล่าวขอ	--ตะก	-ตัว-ว่า	-อ้ายเป็นคน	-สิ่ง-ตั้ง	-อ้าย-บ่า	-คาด-ถึง	-ว่าจะก็ค	-เป็น-อื่น

ทำนองในบรรทัดนี้ใช้กลุ่มเสียงทางขวา โดยมีเสียง ฟ เป็นเสียงคุมและเสียงตกในท้องที่ 4 เสียง ร เป็นเสียงคู่ 6 ของทางขวาและเป็นเสียงตกในท้องที่ 8

เนื่องจากมีการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรณคดี 2 ของตั้งยาวรอบที่สอง ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 2

ปีกกลาง	ล ุ ร ม ร	ค ล ุ ร ค	ค ช ุ ล ช ุ	ค ล ุ ช ร	-- ร ม ร	ล ุ ค ร ฟ	-- ฟ ม ร	-- ล ุ ค ช ุ
ปีก้อย	--- ช ร	ฟ ร ค ล	ช ล ค ุ ล	ช ฟ ช ร	ช ร -- ค	ช ค ร ม	ช ม ล ช	-- ม ร ฟ
ปีกเล็ก	ม ุ ร ล ุ ร	ค ุ ล ุ ร ค	ค ุ ช ล ช	ค ุ ล ช ร	ช ุ ม ุ ร ค	ล ค ุ ร ฟ	-- ม ุ ร ค	-- ล ค ุ ช
ซึ่ง	ค ร ม ร	ค ล ุ -- ค	-- ร ม ช ุ	-- ล ุ ช ร	-- ม ช ค	ช ุ ค ร ม	ค ล ุ ช ุ ค	-- ร ม ร
กล่าวขอ	---กอน	-สุ-ริน	-บ่ามีเงิน	-สิบ-หมื่น	-ถ้า-บ่า	-ได้-เงิน	-อิ-นาย	-สาว-จี

ทำนองในบรรทัดนี้ยังคงรักษากลุ่มเสียงทางขวา โดยมีเสียง ร เป็นเสียงตกในท้องที่ 4 และเสียง ฟ เป็นเสียงตกในท้องที่ 8

บรรทัดนี้บรรจุก้าวซอคำที่ 2

เนื่องจากมีการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรณคดี 2 ของตั้งยาวรอบที่สอง ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

4.3) วรรณคดี 3

บรรทัดที่ 1

ปีกกลาง	-- ทลช---	-- ทลช--ค	ร ค ช ฟ	ม ร ค ท	ฟ ร ท ค	ช ุ ค ช ุ ร	ฟ ร ค ท	ช ุ ท ร ท
ปีก้อย	--- ล ช	--- ค	-- ล ช ฟ	ม ค ม ฟ	ช ค ค ช	ล ช ม ฟ	ค ช ล ช	ฟ ร ค ท
ปีกเล็ก	-- ทลช---	-- ทลช--ค	ร ค ุ ท ฟ	ม ุ ร ค ุ ร	ฟ ุ ร ท ค	ช ค ุ ช ุ ร	ฟ ุ ร ค ุ ท	ช ท ุ ร ท
ซึ่ง	ช ช - ช ุ	-- ช -- ช ุ	-- ช -- ค	ช ค ม ฟ	ช ฟ ม ค	ช ค ม ฟ	ช ม ฟ ช	ค ร ค ท
กล่าวขอ	----	---หือ	----	----	----	----	-----	----

ช่างขอจับชอคำว่า สาวจี ในห้องที่ 8 ของบรรทัดที่ 2 วรรคที่ 2 แล้วลากเสียงยาวขึ้น นาสึก ตรงคำว่า หื้อ ในห้องที่ 2 ของบรรทัดที่ 3 จากนั้นจึงปล่อยให้เป็นหน้าที่ของดนตรีบรรเลงจนจบวรรค

เสียงของดนตรีย้ายไปทางกลางโดยมีเสียง ฟ ตกที่ห้องที่ 4 และเสียง ท ตกห้องที่ 8 เนื่องจากมีการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรคที่ 3 ของตั้งฆารอบที่สอง ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ร ท ล ช	ร ท ล ช	ร ช ล ด	ฟ ด ท ด	ฟ ด ช ล	-- -- ช ด	-- -- ฟ ด	ช ด ฟ ช
ปีก้อย	ล ช ฟ ท	ฟ ท ล ช	ร ช ล ช	ฟ ช ล ด	ช ล ด ช	ล ช ร ม	ร ด ช ด	ร ม ล ช
ปีเล็ก	ร ท ล ช	ร ท ล ช	ร ช ล ด	ช ด ฟ ม	ร ด ช ล	-- -- ช ด	-- -- ฟ ม	ร ด ฟ ช
ซึ่ง	ด ร ด ท	ช ท ล ช	-- ร ฟ ร	ฟ ช ท ด	ม ด ช ช	ท ด ช ฟ	ม ช -- ช	ด ม ฟ ช
คำวชอ	----	----	----	----	----	----	----	-เจ้า-เฮ้ย

บรรทัดนี้ยังคงอยู่ทางกลางโดยมีเสียง ด เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

ในห้องที่ 8 ช่างขอชอคำว่า เจ้าเฮ้ย เพื่อเป็นการสรุปท้ายวรรคและเป็นสัญญาณในการจับชอในวรรคต่อไป

เนื่องจากมีการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรคที่ 3 ของตั้งฆารอบที่สอง ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

4.4) วรรคที่ 4

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ท ช ท	ฟ ม ร ด	ช ท ฟ ม	ร ด ท ฟ	ม ร -- ท	ฟ ม ท ด	ช ด ฟ ช	-- ด ช ฟ
ปีก้อย	-- -- -- ด	-- ล ช ฟ	ม ร ด ช	ท ม ช ฟ	ม ร ด ช	ท ช -- ด	ด ร ม ด	ช ด ช ฟ
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม ร ด	ช ท ฟ ม	ร ด ท ฟ	ม ร ด ช	ฟ ม ร ด	ช ด ฟ ม	ร ด ท ฟ
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช ท ด	ม ด ช ช	ท ด ช ฟ	ม ด ช ช	ท ด ม ด	ช ช ท ด	ม ด ช ฟ
คำวชอ	--คะก็	-ตัวว่า	-ฮ้ายเป็นคน	-สิ่ง-ตั้ง	-ว่ามีสอง	--สลึง	-ปลาช-แกม	-ชาว-ห้า

ทำนองเพลงยังคงรักษากลุ่มเสียงทางกลาง โดยมีเสียง ฟ เป็นเสียงคู่ 5 ของทางกลาง และเป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และห้องที่ 8

ช่างขอชายขับชอตามค่าวชอคำที่ 3

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับบรรทัดที่ 4 ของตั้งยาวรอบที่สอง
ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ท ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ท	ช ท ฟ ม	ร ค ท ค
ปีก้อย	ม ร ค ร	ท ช -- ค	ช ค ช ล	ค ล ช ฟ	ท ร ค ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ช	ฟ ร ม ค
ปีเล็ก	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ช ท ฟ ม	ร ค ท ค
ซึ่ง	ม ค ช ช	ท ค ม ค	ช ช -- ช	-- ม ช ฟ	ม ค ช ช	-- ช ค ฟ	ค ร ม ร	ค ท -- ค
ค่าวชอ	--ตัว	-อ๊-นย	-มาชะตำ	-ชะ-หน้า	-มา-ว่า	-ตัว-ข้า	-เป็น-คน	-สิ่ง-ตั้ง

การขับชอดำเนินต่อไปโดยช่างขอขับค่าวชอคำที่ 4 คนตรีใช้เสียงทางกลาง โดยมีเสียง
ฟ เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ค เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับบรรทัดที่ 4 ของตั้งยาวรอบที่สอง
ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ช ค ฟ ช	ฟ ร ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค -- ท	ช ท ฟ ม	ร ค ม ช
ปีก้อย	ค ร ม ค	ช ค ม ฟ	ค ช ท ช	ฟ ม ร ค	ช ล ช ค	ช ค ฟ ช	-- -- ฟ ล	ช ฟ ล ช
ปีเล็ก	ช ค ฟ ม	ร ค ท ค	ช ท ฟ ม	ร ค ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค ม ท	ช ท ฟ ม	ร ค ม ช
ซึ่ง	ช ค ช ค	ช ค ช ช	ม ค ช ค	ช ช ท ค	ม ค ช ช	ท ค ช ฟ	ม ค ช ช	-- ม ฟ ช
ค่าวชอ	----	-คน-จับ	-โปีบใส่คน	-ฉ-ลาด	-จาว-บ้าน	-ใต้-กาด	-เป็น--	-นาคาดถึง

ช่างขอชายยังคงขับชอตามค่าวชอคำที่ 5 โดยมีเสียง ค เป็นเสียงคู่ 2 ของทางกลางและ
เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 เสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับบรรทัดที่ 4 ของตั้งยาวรอบที่สอง
ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-- ท ช ท	ฟ ม ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค ฟ ช	-- ท ช ท	ฟ ม ร ค	ช ล ช ฟ	ม ร ท ค
ปีก้อย	-- -- ฟ ช	ล ช -- ค	-- ร ม ค	ช ค ค ช	ท ช ฟ ม	ค ม ฟ ช	ร ช ล ช	-- ร ม ค
ปีเล็ก	-- -- ท ช	-- -- ฟ ม	ร ค ท ฟ	ร ค ท ช	-- ท ช ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ค
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช ท ค	ม ค ช ฟ	ม ค ช ช	-- ช ค ม	ค ม ฟ ช	-- ร ฟ ร	ค ท -- ค
ค่าวชอ	--มาหา	-ว่า-ข้า	-เป็น-คน	-สิ่ง-ตั้ง	-กอนได้ นอน	-ชัก-คืน	-ถ้าจะจั้น	-ใจ-ล้ำ

บรรทัดนี้บรรจุคำขอคำที่ 6 คนตรีอยู่ในกลุ่มเสียงทางกลางโดยมีเสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ด เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับบรรทัดที่ 4 ของตั้งยาวรอบที่สอง ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

4.5) บรรทัดที่ 5

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- -- -- --	ฟ ร ด ฟ	ฟ ร ด ท	ร ท ชู ร	ม ร ด ร	ฟ ท -- ร	ท ร ม ร	-- ด ท ชู
ปีก้อย	--- ---	--- --- ร	--- ฟ ช	ล ช ด ฟ	ม ร ---	ช ร ด ร	ด ฟ ด ฟ	ด ร ฟ ช
ปีเล็ก	ช ค ร ค	ท ค ฟ ร	ม ร ค ท	ช ท ช ฟ	ม ร ค ร	ฟ ท -- ร	ท ร ม ร	-- ค ท ช
ซึ่ง	--- ---	-- ร ด ร	--- ฟ ช	-- ล ด ร	ฟ ร ฟ ร	ฟ ร ด ท	ล ช -- ร	ด ท ล ช
คำขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

บรรทัดนี้เป็นการบรรเลงดนตรีล้วนไม่มีการขับขอซึ่งเป็นการให้โอกาสช่างขอได้พัก

บรรทัดนี้ใช้กลุ่มเสียงทางกลางโดยมีเสียง ร เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับบรรทัดที่ 5 ของตั้งยาวรอบที่สอง ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ท ช ท	ฟ ม ด ท	ช ท ฟ ม	ร ด ท ด	ช ท ฟ ม	ร ด ท ฟ	ม ด ม ท	ฟ ม ร ด
ปีก้อย	ล ช -- ร	ด ร ฟ ช	ร ล ช ฟ	ช ร ม ด	-- ร ม ด	-- ช ม ฟ	ด ช ท ช	ฟ ม ร ด
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม ร ค	ช ท ฟ ม	ร ค ท ค	ช ท ฟ ม	ร ค ท ฟ	ม ร ค ท	ฟ ม ร ค
ซึ่ง	-- ร ฟ ร	ด ท ล ช	-- ร ฟ ร	ด ช ท ด	ม ด ช ช	ท ด ช ฟ	ม ช ท ร	ม ช ท ด
คำขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

บรรทัดนี้เป็นการบรรเลงดนตรีเช่นเดียวกับบรรทัดแรกโดยไม่มีการขับขอ การบรรเลงยังคงอยู่ในกลุ่มเสียงทางกลาง โดยมีเสียง ด เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และห้องที่ 8

เนื่องจากการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับบรรทัดที่ 5 ของตั้งยาวรอบที่สอง ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

4.6) วรรณคดี 6

บรรทัดที่ 1

ปีกกลาง	ช ล ช ค	ฟ ค ช ล	---- ค	ฟ ล ท ช	-----	--- ร ม	----- ร	ค ล ค ช
ปีก้อย	ช ล ช ค	ช ค ฟ ช	--- ร ล	ช ฟ ล ช	----- ล	ท ล ร ม	----- ล	ช ม ร ฟ
ปีกเล็ก	ช ล ช ค	ฟ ค ช ล	---- ค	ร ค -- ช	-----	--- ร ม	----- ร	ค ล ค ช
ซึ่ง	ช ช ท ค	ม ค ช ช	ม ค ช ค	ช ม ฟ ช	-- ช -- ช	--- ค ม	ค ม ค ร	ม ค ร ม
คำวซอ	----	----	----	-จะ-จวน	----	-เอา-แม่	----	-แขน-กลม

ช่างซอเริ่มขับซอตามคำวซอคำที่ 7 ทำนองยังคงอยู่กลุ่มเสียงกลางมีเสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และห้องที่ 8

เนื่องจากมีการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรณคดี 6 ของตั้งยาวรอบที่สอง ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

บรรทัดที่ 2

ปีกกลาง	---- ม	ร ค ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค ฟ ช	-- ค ช ท	ฟ ม ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ค
ปีก้อย	--- ล ช	-- ช ค	-- ช ท ค	ร ค ค ช	ท ช ฟ ม	ค ม ฟ ช	ค ช ค ล	ช ร ม ค
ปีกเล็ก	--- ฟ ม	ร ค ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ช	-- ท ช ท	ฟ ม ร ค	ช ค ช ฟ	ม ร ท ค
ซึ่ง	ช ช -- ช	-- ช ท ค	ม ค ช ฟ	ม ค ช ช	-- ช ค ม	ค ม ฟ ช	-- ร ฟ ร	ค ช ท ค
คำวซอ	----	-- หื้อ	----	----	----	----	----	----

ช่างซอขับซอคำว่า แขนกลม ในห้องที่ 8 ของบรรทัดที่ 1 แล้วลากเสียงยาวขึ้นนาสิกตรงคำว่า หื้อ ในห้องที่ 2 ของบรรทัดที่ 2 จากนั้นจึงบรรเลงด้วยดนตรีจนจบบรรทัด

ทำนองในบรรทัดนี้อยู่ในกลุ่มเสียงทางกลาง โดยมีเสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ค เป็นเสียงตกในห้องที่ 8

เนื่องจากมีการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวรรณคดี 6 ของตั้งยาวรอบที่สอง ดังนั้นจึงได้ผลการวิเคราะห์ทำนองและกราฟเช่นเดียวกัน

ข้อสังเกตในวรรณคดี 6 นี้ มีความแตกต่างจากวรรณคดี 6 ของการตั้งยาวรอบแรกและตั้งยาวรอบที่สอง คือ วรรณคดี 6 ของตั้งยาวจะมีทำนองเพิ่มในห้องที่ 1 และห้องที่ 2 ของบรรทัดที่ 3 แต่ในวรรณคดี 6 ของการตั้งกายได้ตัดทำนองในบรรทัดที่ 3 ออกดังนั้นจึงมีทำนองในวรรณคดีนี้เพียง 2 บรรทัด ดังได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้เพื่อจะได้ลงจบตั้งเสียงใหม่และพร้อมที่จะออกจะพูดต่อไป

5) ก้ายจะปู

ก้ายจะปูเป็นวิธีการดำเนินทำนองเชื่อมต่อระหว่างทำนองตั้งเชิงใหม่กับทำนองจะปู โดยใช้ทำนองจ้อยเชิงแสนเป็นทำนองเชื่อมต่อดังกล่าว

ทำนองจ้อยเชิงแสนเป็นการดำเนินทำนองอิสระจังหวะไม่เคร่งครัดสม่ำเสมอ สามารถยืดเสียงออกไปตามความเหมาะสมของทำนองและอารมณ์การขับของช่างซอ ซึ่งจะวิเคราะห์โดยละเอียดดังต่อไปนี้

จ้อยเชิงแสน

กลุ่มโน้ตที่ 1

----- ----- ----มี --ริ--มี --ริ--- --ซ--มี -----ซ ----ซ
 --- --- ---เตี้ย ---มัน --- -เสี่ย-ยาม ---มอก ---ตำ

ทำนองในกลุ่มโน้ตที่ 1 ใช้กลุ่มเสียงทางกลาง ช่างซอขับคำว่า เตี้ย – มัน โดยจังหวะซ้ำ ๆ สามารถลากเสียงเสียงคำว่า “มัน” ออกไปได้อีกตามความเหมาะสม จากนั้นจึงขับซอต่อด้วยคำว่า เสี่ย-ยาม-มอก-ตำ โดยเฉพาะคำว่า “ตำ” นั้นตรงกับเสียง ซ สามารถลากเสียงและยืดจังหวะออกไปได้ตามความเหมาะสม โดยใช้เสียงนาสิกที่โน้ต ซ ซึ่งเป็นคู่ 8

เครื่องดนตรีที่ประกอบการขับซอจะพยายามบรรเลงให้ได้เสียงตรงตามเสียงขับของช่างซอ ดังนั้นเสียงที่บรรเลงออกมาจึงมีลักษณะโน้ตที่คล้ายกัน

กลุ่มโน้ตที่ 2

ซ้----- ----- --ท--คี่ --ท--ริคี่ ----- -----ริ -----ฟี่ ----ซ้
 --- --- --- ---วัน --- --- --- ---ลง

กลุ่มเสียงของทำนองในกลุ่มโน้ตที่ 2 ยังคงอยู่ทางกลาง การขับซอบรรทัดนี้ช่างซอได้ออกเสียงคำว่า “ตำ” ลากยาวมาจากบรรทัดแรก และลงด้วยเสียง ค ซึ่งตรงกับคำว่า “วัน” จากนั้นจึงโหนเสียงสูงขึ้นไปเป็นคู่ 5 คือเสียง ซ ซึ่งตรงกับคำว่า “ลง” ในตอนท้าย

ทำนองที่วงดนตรีบรรเลงพยายามเลียนเสียงขับของช่างซอให้ใกล้เคียงมากที่สุด

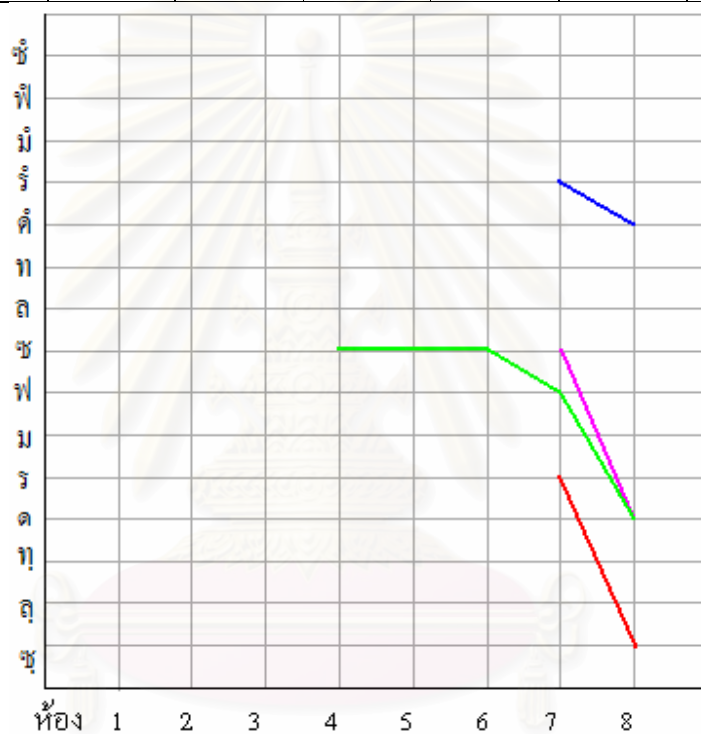
6) ขั้นตอนที่ 6 : จะปู

จะปูเป็นทำนองที่ช่างซอขับซอต่อจากจ้อยเชิงแสนทำนองจะปูมีเพียง 2 วรรค รอบแรกเริ่มด้วยวรรคนำซึ่งมีทำนองเพียงบรรทัดเดียวบรรเลงนำขึ้นมาจากนั้นจึงต่อด้วยวรรคที่ 2 มีความยาว 4 บรรทัดเป็นวรรคที่ช่างซอเริ่มขับซอจากนั้นจึงดำเนินในรอบที่สองซึ่งประกอบด้วย 2 วรรค วรรคที่ 1 มีความยาว 5 บรรทัด และวรรคที่ 2 มีความยาว 4 บรรทัด ต่อไปจึงดำเนินการขับซอในรอบต่อไปจนจบคำซอที่ใช้กับทำนองจะปูแล้วจึงออกทำนองละม้ายต่อไป

รอบที่ 1 วรรณำ

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-- ล ค ร	ช ร ม ช
ปีก้อย	-----	-----	-----	----- ช	-----	-- ร ฟ ช	ฟ ล ช ฟ	ค ร ฟ ค
ปีเล็ก	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----- ร	ม ร ล ค
ซึ่ง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-- ช -- ช	ค ร ม ค
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

กราฟแสดงเสียงตกทำนองจะปูรอบ 1 วรรณำ บรรทัดที่ 1

การบรรเลงในรอบที่ 1 นี้เป็นการบรรเลงที่มีลักษณะพิเศษกว่ารอบอื่นที่จะตามมาภายหลังในรอบนี้ปีก้อยจะบรรเลงทำนองวรรณำซึ่งมีทำนองเพียงบรรทัดเดียว ต่อจากทำนองจ้อยเสียงแสนทำนองที่นำมาบรรเลงอยู่ทางเพียงอบน สังเกตได้จากเสียง ช ตกในห้องที่ 4 และเสียง ค ตกในห้องที่ 8

วรรณำเป็นเสมือนการให้สัญญาณแก่ช่างขอเพื่อเตรียมพร้อมในการเริ่มต้นขับขอในวรรณำที่ 2

ปีก้อยมีบทบาทในการนำวงด้วยการสอดทำนองนำด้วยเสียง ช ในห้องที่ 4 เป็นสัญญาณในการเริ่มต้นทำนองจะปูให้แก่เครื่องดนตรีอื่นรับเข้ามาในห้องที่ 7-8 อย่างพร้อมเพรียง

เสียงตก ด ในห้องที่ 8 ของปีก้อย ปี่เล็กและซิ่งตรงกันนอกจากแนวปีกกลางเท่านั้นที่มีเสียงตก ซ ไม่ตรงกับแนวการบรรเลงของเครื่องดนตรีอื่น แต่หากพิจารณาโดยต่อเนื่องแนวปีกกลางได้เสียงเสียงตก ด ไป ลงห้องที่ 1 ของบรรทัดต่อไป

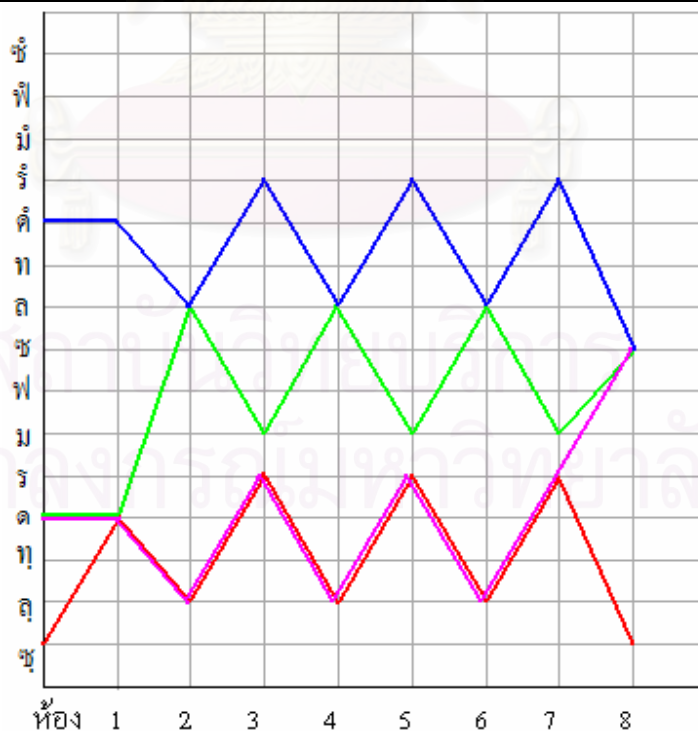
ภาพจากกราฟแสดงให้เห็นถึงแนวการเคลื่อนที่ของเสียงตก โดยมีปีก้อยเป็นแนวนำและทุกแนวมีเส้นกราฟเคลื่อนที่ลงในลักษณะเดียวกัน

ปีก้อยมีบทบาทในการนำวงด้วยการสอดทำนองนำด้วยเสียง ซ ในห้องที่ 4 ซึ่งเป็นเสียงตกมาจากทำนองจ้อยเซียงแสน จากนั้นปีก้อยจึงเริ่มบรรเลงทำนองจะปู้ตั้งแต่ห้องที่ 6 เป็นต้นไป พร้อมด้วยเครื่องดนตรีอื่น ๆ เริ่มรับตามเข้ามาในห้องที่ 7-8

วรรคที่ 2

บรรทัดที่ 1

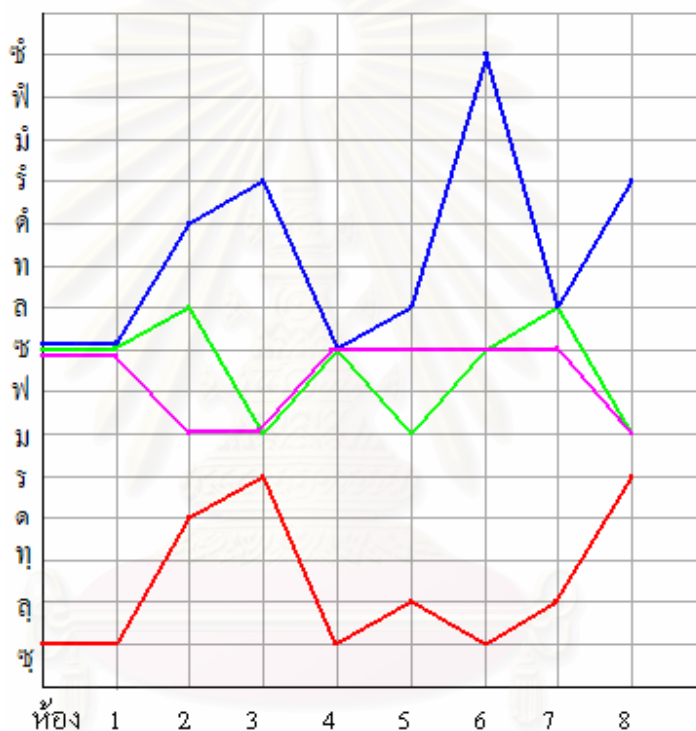
ปีกกลาง	ฟ ด ล ด	ฟ ด ฟ ล	ซ ล ด ร	ม ร -- ล	ซ ล ด ร	ม ร ม ล	ซ ล ด ร	ม ร ม ซ
ปีก้อย	-- ซ ด	ร ด ค ล	-- ซ ม	ร ม ซ ล	ค ล ซ ม	ร ม ซ ล	ค ล ซ ม	ร ม ล ซ
ปี่เล็ก	ฟ ค ล ค	ฟ ค ฟ ล	ซ ล ค ร	ม ร ม ล	ซ ล ค ร	ม ร ม ล	ซ ล ค ร	ม ค ร ซ
ซิ่ง	ซ ด ซ ด	ซ ด ซ ล	ซ ร ม ร	ค ล ซ ล	ซ ล ซ ร	ม ร ค ล	ซ ร ม ร	ค ล ซ ซ
คำวซอ	---แสน	-สะ-นุก	-ที่อยู่บน	-เมือง-ฟ้า	-ก่อนจะฮือ	-ข้า-ว่า	-เหมือนกัน ฟ้า	-กับ-ฝน

กราฟแสดงเสียงตกทำนองจะปู้รอบ 1 วรรคที่ 2 บรรทัดที่ 1

บรรทัดที่ 2

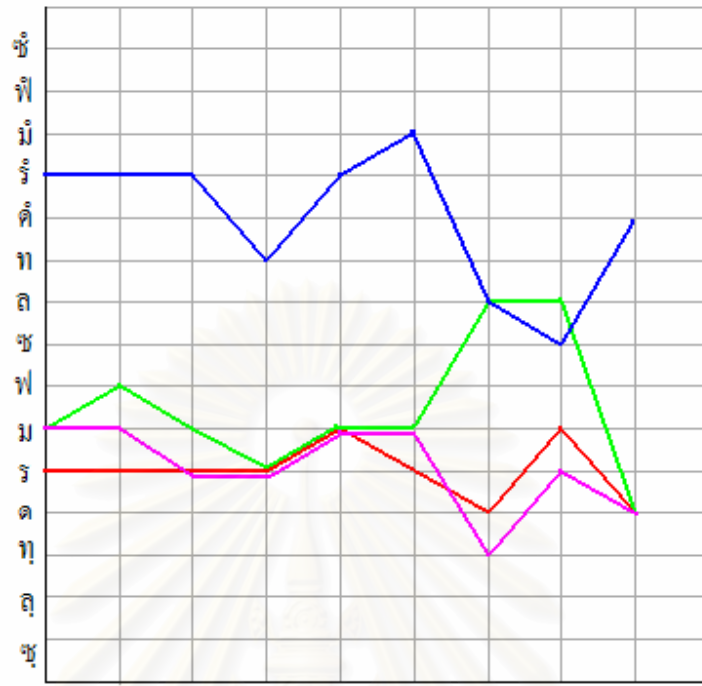
ปีกลาง	--- ฟช	-- ลชค	ชลคต	ม ร มช	-- คชล	ค ร มช	-- คชล	ค ล ชร
ปีก้อย	-----	-- มชล	คัลชม	ร ม ลช	-- ม ร ม	ช ม ลช	ม ช คัล	ช -- ร ม
ปีเล็ก	--- ฟช	-- ลชค	-- รีมรี	ร คัลฟช	-- ลชล	คัล รีมช	-- ลชล	คัล ชร
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช -- ม	ค ม ค ม	ค ล ชช	ช ค ชช	ช ค ชช	ช ค ชช	ค ร ค ม
คำวขอ	---แสน	-สะ-นุก	-ในมณุษย์	-เมือง-คน	--มันมี	-กำ-คน	-กั้น-เหล่า	-เมา-เหล่า

กราฟแสดงเสียงตกทำนองจะปฺรอบ 1 วรรคที่ 2 บรรทัดที่ 2

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ล ร มร	-- ล ม ร	ช ล ฟ ร	ม ร ล ม	ช ล ม ร	- ค ช ล ค	--- ช ม	ร ค ช ค
ปีก้อย	ร ช ร ฟ	ร ช ร ม	ช ล ท ร	ม ร ช ม	ช ล ช ม	ร ม ช ล	ม ช คัล	ช ร ช ค
ปีเล็ก	ล รีมรี	ม รีมรี	-- ท ล ท	ร ท รีมรี	-- รีมชีม	ร คัลชัล	ช ล คัล	ม ช ล คัล
ซึ่ง	ค ร ค ม	ค ม ค ร	ค ล ช ร	ค ล ช ม	ค ล ช ม	ช ม ช ท	ล ช -- ร	ม ช ล ค
คำวขอ	--สนุก	-แต-แต่	-บ่เต้านอน	-ควย-สาว	-บ่เต้าเปิด	-ขา-ขาว	-กางสะลี	-เมื่อ-เช้า

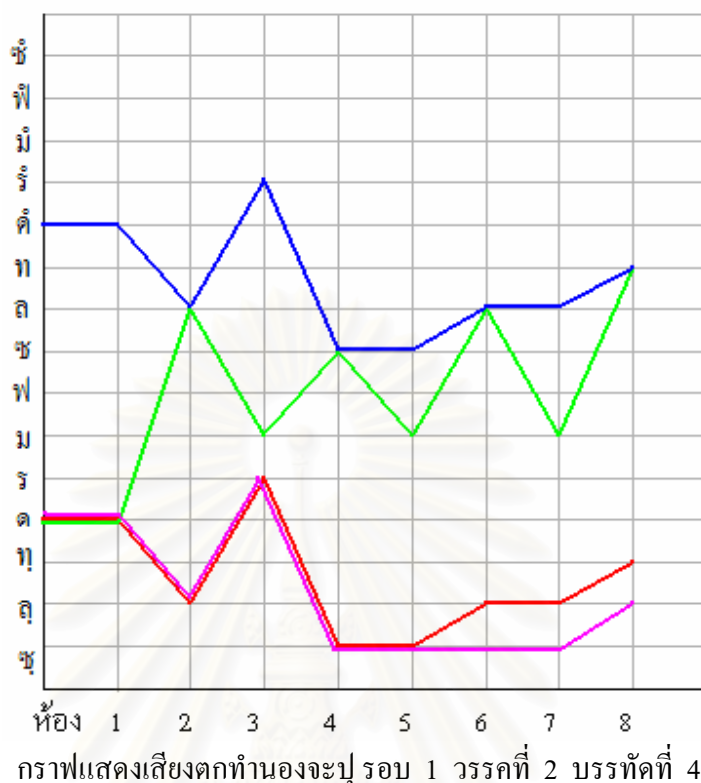

ห้อง 1 2 3 4 5 6 7 8
 กราฟแสดงเสียงตกทำนองจะปรอบ 1 วรรคที่ 2 บรรทัดที่ 3

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	--- ฟด	ร ด -- ล	ช ล ด ร	ม ร ม ช	-----	--- ท ล	-- ช ท ล	-- ช -- ล
ปีก้อย	-----	--- ค ล	-- ช -- ม	ร ม ล ช	-- ----ม	---ช ทล	-- ช -- ม	ร มช ลท
ปีเล็ก	ล ค ฟ ค	ล ค ฟ ล	ช ล ค ร	ม ค ม ช	-----	--- ท ล	ช ล ท ล	ร ล -- ท
ซึ่ง	ฟด ฟด	ฟด -- ล	ช ร ม ร	ด ท ล ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ล
คำขอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--แลหน้อ

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วรรคที่ 2 ในรอบที่ 1 นี้มีความแตกต่างกันของเสียงตกในห้องที่ 4 ซึ่งในวรรคนี้เสียง ล เป็นเสียงตกส่วนในรอบอื่น ๆ นั้นเสียงจะตกที่เสียง 2

ทำนองในวรรคที่ 2 บรรเลงอยู่ในกลุ่มเสียงทางเพียงอบน ซึ่งสังเกตได้จากบรรทัดที่ 1 เสียง ล เป็นเสียงตกห้องที่ 4 เสียง ช เป็นเสียงตกห้องที่ 8 บรรทัดที่ 2 เสียง ช เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 เสียง ม เป็นเสียงตกในห้องที่ 8 บรรทัดที่ 3 เสียง ม เป็นเสียงในห้องที่ 4 และเสียง ค เป็นเสียงตกในห้องที่ 8 บรรทัดที่ 4 เสียง ม เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ท ซึ่งเป็นเสียงนอกกลุ่มเสียงเป็นเสียงตกในห้องที่ 8 โดยมีความห่างของเสียงระหว่างห้องที่ 4 กับห้องที่ 8 เป็นระยะคู่ 3

ช่างขอเริ่มจับซอดตามคำซอคำที่ 1 ในบรรทัดที่ 1 คำที่ 2 ในบรรทัดที่ 2 คำที่ 3 ในบรรทัดที่ 3 และจับคำว่า จิม แลหน่อ ซึ่งเป็นคำสร้อยเป็นสัญญาณบอกนักดนตรีและคู่ถ้อยว่าหมดคำซอในวรรคนี้

ภาพจากกราฟแสดงให้เห็นถึงการขึ้นลงของเสียงตกอย่างเป็นระเบียบของแนวปีเล็ก ปีก้อย และซิ่ง ในบรรทัดที่ 1 เป็นแนวสลับฟันปลา

แนวเส้นกราฟในบรรทัดที่ 2 มีแนวเสียงปีเล็ก ปีก้อยและซิ่งเกาะกลุ่มกัน ส่วนการเคลื่อนที่เสียงตกของปีกลาง ดำเนินอยู่ด้านล่างมีลักษณะเป็นฐานให้แก่กลุ่มเสียงที่อยู่ข้างบน

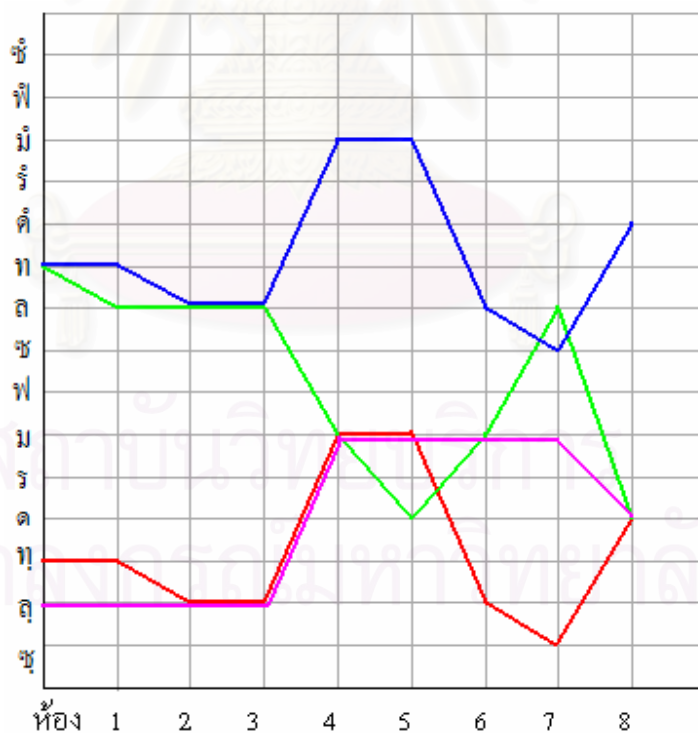
แนวการดำเนินไปของเสียงตกในบรรทัดที่ 3 สังกเกตได้ว่าแนวของปีเล็กเลื่อนขึ้นไปใช้เสียงที่สูงลอยอยู่ด้านบน ส่วนแนวของปีก้อย ปีกลางและซึ่งเกาะกลุ่มกันอยู่ด้านล่าง

ภาพจากกราฟในบรรทัดที่ 4 แสดงให้เห็นถึงแนวปีก้อยได้เคลื่อนเสียงตกให้สูงขึ้นไปจนถึงเสียงตกของแนวปีเล็กในห้องที่ 2 ห้องที่ 4 ห้องที่ 6 และห้องที่ 8 ส่วนแนวของปีกลางและซึ่งเคลื่อนที่ไปในทิศทางเดียวกัน

รอบที่ 2 วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

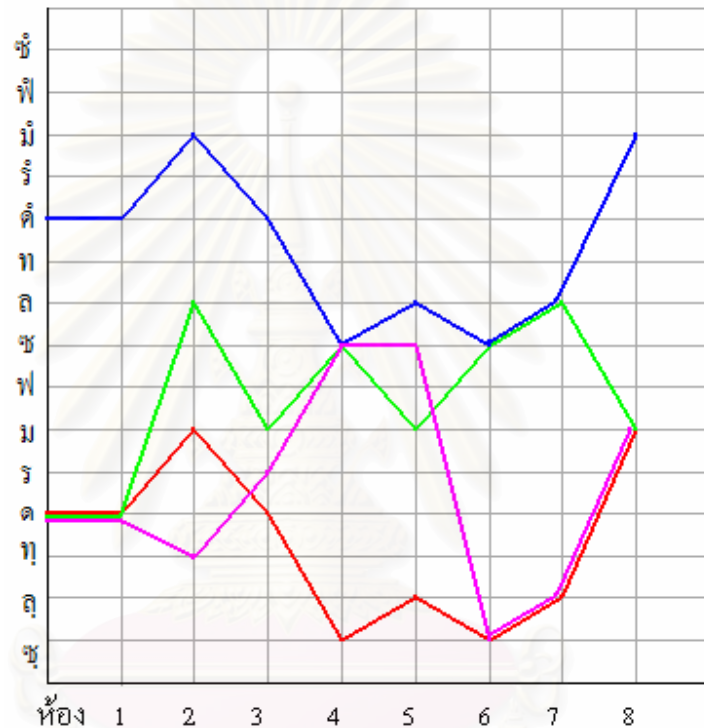
ปีกลาง	-- ร ท	ร ช ท ล	--ช ท ล	ท ล ช ม	ช ม ช ม	-- ร ช ล	ช ล ค ช	ค ช ล ค
ปีก้อย	ทช ท ล	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ล ช ม	ช ม ร ค	ช ค ร ม	ช ล ค ล	ช ร ช ค
ปีเล็ก	-- -- รื ท	รื ช ท ล	รื ท รื ล	ท ล ช ม	ช ม ช ม	รื ค ช ล	ช ค รื ช	มื ช ล ค
ซึ่ง	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ท ช ล	ท ล ช ม	ช ม ร ม	-- -- ร ม	ช ม ช ม	ช ช ล ค
คำวขอ	----	--คนจบ	ปีบใส่-คน	--ฉลาด	กอนเฮ- เป็น	-พญาดี	-เฮต้องเป็ง	-บุญ-หมอ

กราฟแสดงเสียงตกทำนองจะปูรอบ 2 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 1

บรรทัดที่ 2

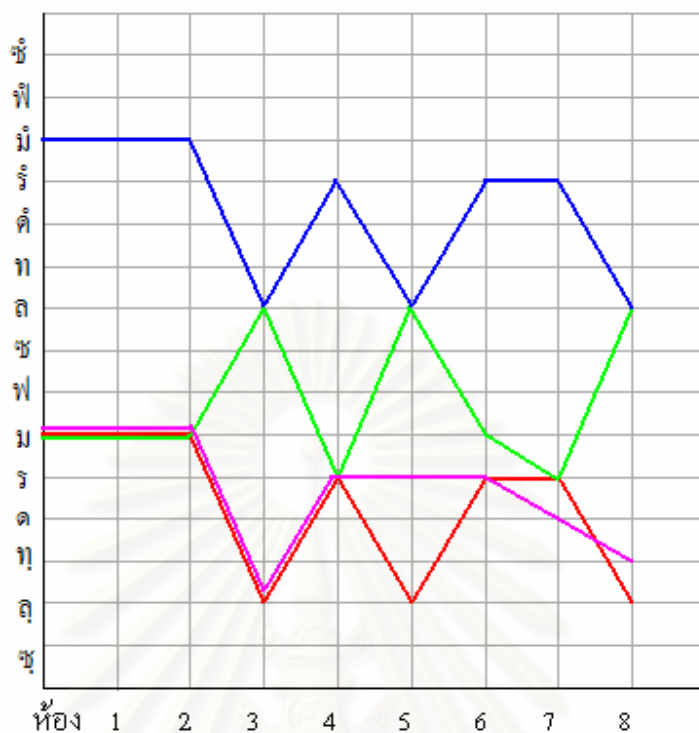
ปีกลาง	ฟ ด ลุ ด	ฟ ด ชุ ม	ช ม ร ค	-- ลุ ด ชุ	-- ค ชุ ลุ	ค ร ม ชุ	-- ค ชุ ล	ทุ ลุ ชุ ม
ปีก้อย	--- ช ค	--- ค ล	ค ล ช ม	ร ม ล ช	-- ม ร ม	ช ล ม ช	ม ช ค ล	ช -- ร ม
ปีเล็ก	ฟ ค ล ค	-- ม ช ม	ช ม ร ค	-- ล ค ช	-- ล ช ล	ค ร ม ช	-- ล ช ล	ท ล ช ม
ซึ่ง	ช ค ช ค	ช ค -- ทุ	ล ช -- ร	ค ล ชุ ช	-- ชุ -- ช	ค ร ม ชุ	-- ลุ ค ลุ	ชุ ค ร ม
คำวซอ	--ก่อนว่า	-สุ-ริน	-บ่ได้แฟน	-จ้าง-ซอ	จะไป-ค้าย	-แขวน-คอ	-อยู่ดีดั้น	-ผัก-แวน

กราฟแสดงเสียงตกทำนองจะปฺรอบ 2 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 2

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	--- ---	-- --- ร ม	-- ลุ ค ลุ	ค ม ค ร	ม ร -- ลุ	ชุ ลุ ม ร	ชุ ลุ ช ร	ม ร ค ลุ
ปีก้อย	--- ---	ช ม ร ม	-- --- ม ล	-- ช ล ร	ม ร ค ล	ค ช ล ม	ร ม ช ร	ม ร ค ล
ปีเล็ก	--- ---	ช ม ร ม	-- ล ค ล	ช ม ค ร	ม ร ม ล	ค ม ค ร	ล ร ม ร	ล ร ม ล
ซึ่ง	ช ม ช ม	ช ม ช ม	ช ม ค ลุ	ค ม ค ร	ค ร ค ร	ค ม ค ร	ค ม ร ค	ม ร ค ท
คำวซอ	---ก่อน	-ได้-ฮัก	จะมัดติดกัน	-หนอง- แน่น	--ก่อนฮ้าย	-ได้-แปง	จะมัดติดกัน	-หนอง- แน่น

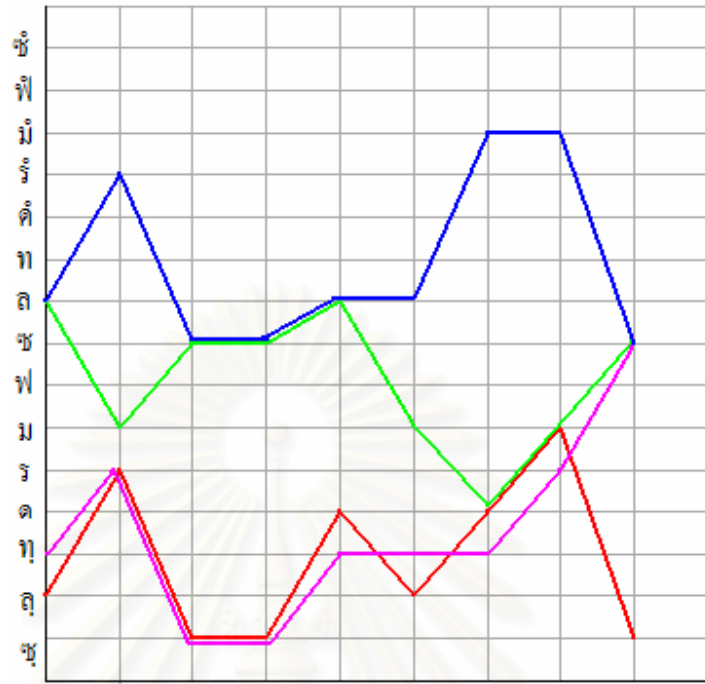

กราฟแสดงเสียงตกทำนองจะปูรอบ 2 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 3

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ช ล ด ร	ม ร ม ช	ล ช ม ช	-- ม ช ค	-- ค ช ล	ช ม ร ค	ช ค ช ม	ร ค ม ช
ปีก้อย	ค ล ช ม	ร ม ล ช	ม ล ม ช	ล ม ช ล	ค ล ช ม	ช ม ร ค	-- -- ร ม	ช ม ล ช
ปีเล็ก	ช ล ค ร์	ม ค ร์ ช	ล ช ม ช	-- -- ค ล	ท ล ช ล	ท ล ช ม	-- ช ช ม	ร ค ม ช
ซึ่ง	ล ช -- ร	ค ท ล ช	-- ช -- ช	-- ช ช ท	ช ล ช ท	ช ร ค ท	ช ล ช ร	-- -- ม ช
คำวขอ	-จะไปต่าย	-แขวน-คอ	-อัยตี้เก้า	-ฝัก-แวน	-จะเอาโถง	-ห่อ-เข้า	---ไป	---โดย

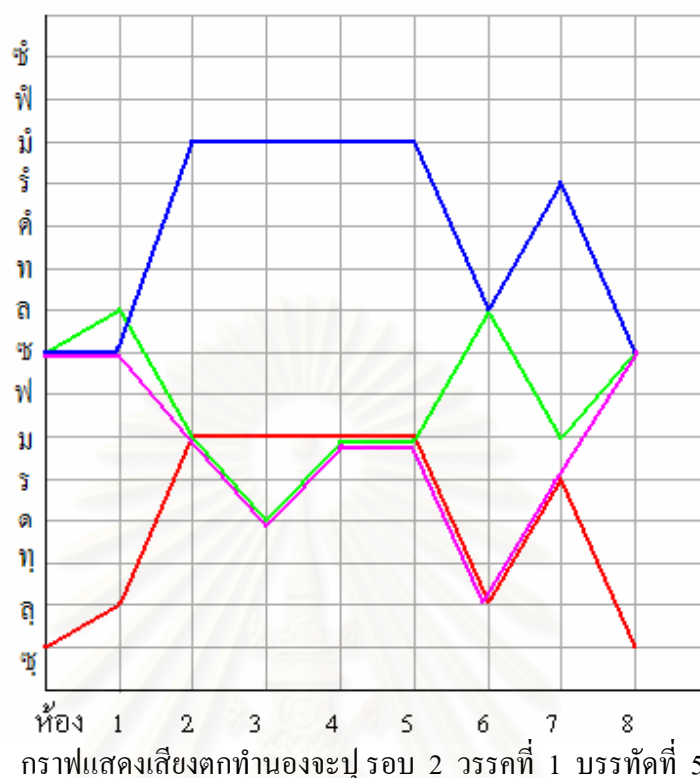
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ห้อง 1 2 3 4 5 6 7 8
 กราฟแสดงเสียงตกทำนองจะปูรอบ 2 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 4

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	-- ทุ ล	ทุ ล ช ม	ช ม ช ม	ร ด ร ม	ช ล ช ม	-- ค ช ล	ช ล ด ร	ม ค ม ช
ปีก้อย	---- ล	ค ล ช ม	ช ม ร ด	ช ด ร ม	ช ล ช ม	ร ม ช ล	ค ล ช ม	ร ม ล ช
ปีเล็ก	--- ม ช	--- ช ม	ร ม ช ม	ร ค ร ม	ล ม ช ม	-- ค ช ล	ช ล ค ร	ม ค ม ช
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช -- ม	ค ม ร ด	ช ด ร ม	ช ม ช ม	ช ค ช ล	ด ร ม ร	ค ล ช ช
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

เมื่อการบรรเลงในรอบที่ 1 ที่ถือว่ามีความสำคัญเกี่ยวกับการเชื่อมต่อประโยคเพลงผ่านพ้นไปแล้ว การบรรเลงในรอบที่ 2 จึงดำเนินไปอย่างปกติ

ทำนองในวรรคที่ 1 มีความยาว 5 บรรทัด ใช้กลุ่มเสียงทางเพียงออบน มีเสียงตกห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ในแต่ละบรรทัดดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกที่เสียง ม และเสียง ด

บรรทัดที่ 2 ตกที่เสียง ช และเสียง ม

บรรทัดที่ 3 ตกที่เสียง ร และเสียง ล

บรรทัดที่ 4 ตกที่เสียง ล และเสียง ช

บรรทัดที่ 5 ตกที่เสียง ม และเสียง ช

ช่างขอบรรจุค่าซอคำที่ 4 ลงในบรรทัดที่ 1 คำที่ 5 ลงในบรรทัดที่ 2 คำที่ 6 ลงในบรรทัดที่ 3 คำที่ 7 ลงในบรรทัดที่ 4 ในส่วนของบรรทัดที่ 5 บรรเลงด้วยคนตรีรับไม่มีคำซอ

ภาพจากกราฟในบรรทัดที่ 1 วรรคที่ 1 รอบที่ 2 ปีเล็กกับปีก้อยมีลักษณะการดำเนินทำนองเกาะกลุ่มกันในช่วงห้องที่ 1-3 จากนั้นจึงแยกออกจากกันเป็นระยะคู่ 8 ในห้องที่ 4 และจบบรรทัดด้วยเสียงตก ด ซึ่งห่างกันเป็นคู่ 8

แนวทำนองของปีกกลางและซึ่งเกาะกลุ่มกันและดำเนินทำนองด้วยลูกตกเดียวกันตั้งแต่ห้องที่ 2-5 และจบด้วยเสียงสุดท้ายของบรรทัดในเสียง ค ทั้ง 2 เล่ม

ภาพจากกราฟในบรรทัดที่ 2 วรรคที่ 1 รอบที่ 2 แนวการดำเนินทำนองของปีเล็กและปีก้อยมีลูกตกห่างกันเป็นคู่ 8 ตลอดทั้งบรรทัด แนวการดำเนินทำนองของเสียงตกเป็นไปอย่างอิสระในช่วงแรกและกลับมาดำเนินเสียงตกเหมือนกับปีกกลางในห้องที่ 6-8 แนวการดำเนินทำนองของปีก้อยดำเนินทำนองเป็นตัวประสานระหว่างแนวของเครื่องดนตรีทั้งหมด

ภาพจากกราฟในบรรทัดที่ 3 วรรคที่ 1 รอบที่ 2 แนวการดำเนินทำนองเสียงตกของซึ่งและปีกกลางเกาะกลุ่มและใกล้เคียงกันมาก แนวการดำเนินทำนองของปีก้อยและปีเล็กมีเสียงตกห่างกันเป็นคู่ 8 ตลอดยกเว้นห้องที่ 6 ที่ปีเล็กตกเสียง รํ ปีก้อยเสียงตก ม และห้องที่ 8 ที่ปีทั้ง สองเล่มมาบรรจบที่เสียงเดียวกัน

ภาพจากกราฟในบรรทัดที่ 4 วรรคที่ 1 รอบที่ 2 แนวการดำเนินทำนองของปีกกลางและซึ่งเกาะกลุ่มกันตลอดทั้งบรรทัด ปีก้อยดำเนินเสียงตกในช่วงเสียงกลาง ส่วนปีเล็กดำเนินทำนองอยู่แนวบนสุดมีเสียงตกตรงกับปีก้อยคือเสียง ซ ซ ล ในห้องที่ 2-4 และในห้องที่ 8 ปีเล็ก ปีกกลางปีก้อยมาบรรจบกันที่เสียงตก ซ ส่วนซึ่งเฉียงมาตกที่เสียง ซุ มีระยะห่างเป็นคู่ 8 กับปีทั้ง 3 เล่ม

ภาพจากกราฟบรรทัดที่ 5 วรรคที่ 1 รอบที่ 2 แนวการดำเนินทำนองของปีก้อย ปีกกลางและซึ่งเกาะกลุ่มกันอยู่แนวล่าง ปีเล็กเสียงลอยอยู่ด้านบน

วรรคที่ 2

บรรทัดที่ 1

ปีกกลาง	-- -- ท ล	ท ล ซ ม	ซ ม ร ค	ซุ ค ร ม	ซุ ล ซุ ร	ม ร -- ล	ซุ ล ค ร	ม ค ม ซุ
ปีก้อย	--- -- ล	ค ล ซ ม	ซ ม ร ค	-- -- ร ม	ซ ล ซ ม	ร ม ซ ล	ร ล ค ล	ซ ร ม ซ
ปีเล็ก	ล ซ ท ซ	-- ล ซ ม	รํ ม ซํ ม	รํ ค รํ ม	ซ ม ซํ ม	-- ค ซ ล	ซ ล ค รํ	มํ ค ม ซ
ซึ่ง	-- ซุ -- ซ	-- ซุ -- ม	ค ม ร ค	ซ ค ร ม	ซ ม ซ ม	ซ ค ซ ล	ค ร ม ร	ค ล ซุ ซ
คำวขอ	----	--คนจบ	ปีบใส่-คน	--ฉลาด	กอนเฮา- เป็น	-พญาดี	-เฮาต้องเบิ่ง	-บุญ-หมอ

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ค ชล	ช ม ล ด	ช ม ร ค	ล ค ม ช	ช ค ช ล	ค ร ม ช	ช ค ช ล	ท ล ช ร
ปีก้อย	--- ---	ร ม ช ล	ค ล ช ม	ร ม ล ช	-- ม ร ค	ร ม ล ช	ม ช ท ล	ท ล ร ม
ปีเล็ก	--- ม ช	-- ล ช ค	ช ล ค ร	ม ร ม ช	-- ค ช ล	ค ร ม ช	-- ล ช ล	ค ล ช ม
ซึ่ง	ฟ ค ฟ ค	ฟ ค -- ล	ช ร ม ร	ค ท ล ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ล
คำวซอ	--กอนว่า	-สุ-ริน	-บ่ได้แฟน	-จ้าง-ซอ	จะไป-ค้าย	-แขวน-คอ	ตี-เก้า สัก-แวน	-ใน-หนอง

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ช ร ม ร	ม ร ช ร	-- ท ล ท	ล ท ม ร	ช ม ช ม	ร ค ช ล ด	--- ช ม	ร ค ช ค
ปีก้อย	ร ช ร ฟ	ช -- ร ม	-- ช ล ร	ม ร ช ม	ช ล ช ม	ร ม ช ล	ม ช ค ล	ช ร ช ค
ปีเล็ก	ล ร ม ร	ค ม ค ร	ม ร -- ล	ช ล ม ร	-- ร ช ม	ร ค -- ล	ช ล ค ช	ม ช ล ค
ซึ่ง	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ท ช ล	ท ล ช ม	ช ม ร ม	-- ร ม	ช ม ช ม	ช ช ล ด
คำวซอ	-ป้อ-ข้า	--ก็สั่ง	-แม่-ข้า	--ก็สอน	-คิงไปค้าย	--ในหนอง	ฮือแมนสุดัง	-ออก-ไว้

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ฟ ค ช ค	ฟ ค -- ล	ช ล ค ร	ม ร ม ช	--- ฟ ช	-- ค ช ท ล	ท ล ช ม	ร ม ช ล ท
ปีก้อย	--- ช ค	--- ค ล	ค ล ช ม	ร ม ล ช	-- --- ม	ม ช ม ท ล	-- ช -- ม	ร ม ช ล ท
ปีเล็ก	ล ค ฟ ค	ล ค ฟ ล	ช ล ค ร	ม ค ม ช	--- ---	--- ท ล	ช ล ท ล	ร ล -- ท
ซึ่ง	ฟ ค ฟ ค	ฟ ค -- ล	ช ร ม ร	ค ท ล ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ล
คำวซอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--แลหน้อ

ทำนองในวรรคที่ 2 มีความยาว 4 บรรทัดใช้กลุ่มเสียงทางเพียงอบนมีเสียงตกในห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ในแต่ละบรรทัด ดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกที่เสียง ม และเสียง ช

บรรทัดที่ 2 ตกที่เสียง ช และเสียง ม

บรรทัดที่ 3 ตกที่เสียง ม และเสียง ค

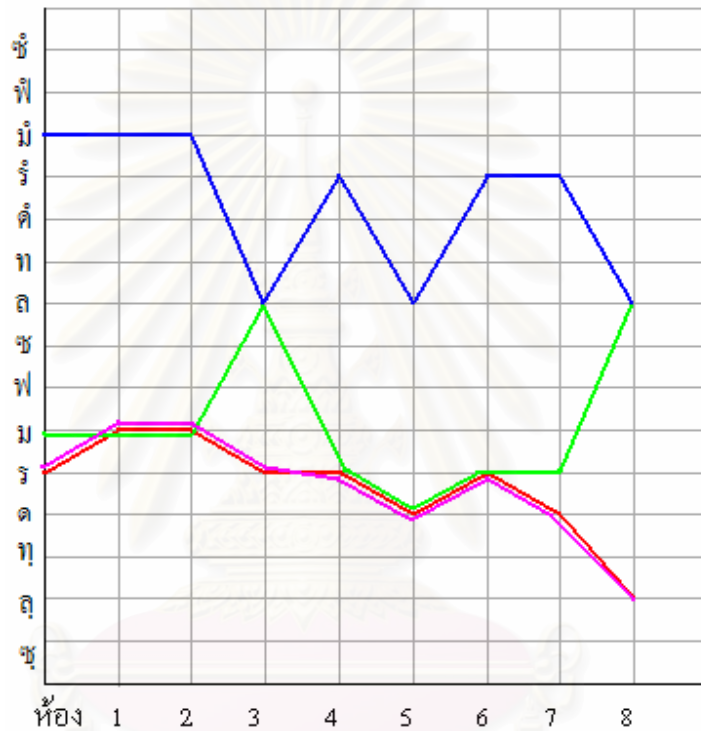
บรรทัดที่ 4 ตกที่เสียง ม และเสียง ท

เสียงตกของห้องที่ 4 บรรทัดที่ 1 ของวรรคนี้ตกที่เสียง ม ซึ่งแตกต่างจากเสียงตกที่เดียวกันในรอบแรก

วรรคนี้ช่างซอบรรจุคำซอที่ 8 ลงในบรรทัดที่ 1 คำซอที่ 9 ลงในบรรทัดที่ 2 คำซอที่ 10 ลงในบรรทัดที่ 3 และขับคำว่า จิม แลหน้อ ซึ่งเป็นคำสรุปจบท้ายวรรคในบรรทัดนี้ที่ 4

บรรทัดที่ 3

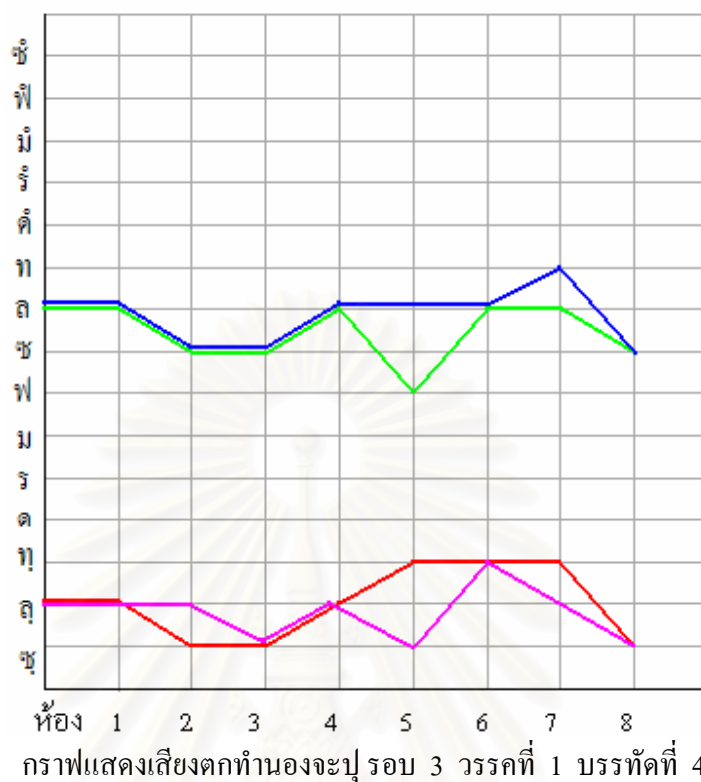
ปีกลาง	ล ร -- ม	ช ม ช ม	---- ร	ช ม ค ร	ม ร -- ค	ร ม -- ร	---- ค	--- ช ล
ปีก้อย	-----	--- ร ม	-- --ช ล	-- ช -- ร	---- ค	ร ม -- ร	---- ร	ม ร ค ล
ปีเล็ก	-----	--- ช ม	-- ล ค ล	ช ล ม ร	-- ล ค ล	ช ฟ ม ร	-----	--- ช ล
ซึ่ง	ช ม ช ม	ช ม ช ม	--- ค ร	ช ม ค ร	ม ร -- ค	ร ม ค ร	ค ม ร ค	ม ร ค ล
คำวซอ	---ก้าน	-ตั้ง-เอา	-น้อง--	ก็ตั้ง-เอา	-บท-อ้าย	--บ่เอา	เข้าบ่-เนา	-จะ-ค้ำ

กราฟแสดงเสียงตกทำนองจะปูรอบ 3 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 3

บรรทัดที่ 4

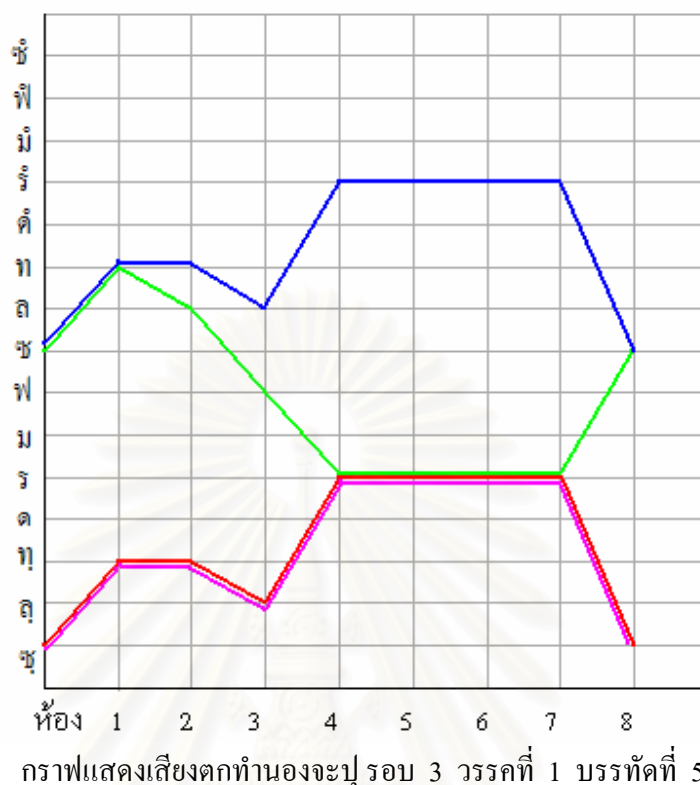
ปีกลาง	--- ค ล	ค ล ค ช	ล ช ล ช	ล ช ท ล	ท ล ช ท	--- ช ท	--- ช ท	-- ล -- ช
ปีก้อย	--- ท ล	ท ล ท ช	ล ช ร ช	ล ช ท ล	ท ล ช ฟ	ร ฟ ช ล	ท -- ร ล	ช ฟ ล ช
ปีเล็ก	--- ท ล	ท ล ท ช	ล ช ล ช	ล ช ท ล	ท ล ช ล	--- ช ล	--- ช ท	--- ล ช
ซึ่ง	-----	--- ท ล	ท ล ท ช	ท ช ท ล	ท ล ท ช	--- ค ท	--- ช ล	ช ท ล ช
คำวซอ	---ค้ำ	-น้อง-เจน	-ซ้าเป็น หลาน	-แมว-ป่า	-จาด-หน้า	-ตั้งบ่า-บื้อ	---ของ	---กาว

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	----- ลุฏ	---- ชุฎุ	--- ชล	ท ลุชُر	-----	-- ชุถูร	ทุชุถูร	ถูร มช
ปีก้อย	----- ลท	--- ชล	-- ช-- ฟ	ช ฟมร	---- ลร	-- ชลร	-- ชลร	ล ร มช
ปีเล็ก	----- ลท	--- ชลท	--- ชล	ทลชร	-- ลทรี	รี ลทรี	รี ลทรี	ลรี มช
ซึ่ง	----- ลุฏ	---- ชุฎุ	--- ชุ ลุ	ท ลุชُر	-----	ชชุถูร	ทุชุถูร	คร มช
คำขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การบรรเลงในวรรคนี้ดำเนินไปเช่นเดียวกับรอบที่ 2 ทำนองยังคงใช้กลุ่มเสียงทางเพียงอบบน เริ่มมีการออกแกซึ่งเป็นลักษณะคล้ายทางเปลี่ยน โดยการเปลี่ยนเสียงตก ห้องที่ 4 บรรทัดที่ 4 และเสียงตกห้อง 4 ในบรรทัดที่ 5

เสียงตกในห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ของวรรคนี้เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกที่เสียง ม และเสียง ค

บรรทัดที่ 2 ตกที่เสียง ช และเสียง ล

บรรทัดที่ 3 ตกที่เสียง ร และเสียง ล

บรรทัดที่ 4 ตกที่เสียง ล และเสียง ช (ออกแก)

บรรทัดที่ 5 ตกที่เสียง ร และเสียง ช (ออกแก)

ปีกกลางและซิ่งเริ่มออกแกในห้องที่ 7-8 ของบรรทัดที่ 2 บรรทัดที่ 3 และทุกแนวออกแกในบรรทัดที่ 4-5

ภาพจากกราฟแสดงให้เห็นถึงเสียงตกของแนวต่าง ๆ ในห้องที่ 8 ของบรรทัดที่ 2 เริ่มไม่ตรงกันเนื่องจากการออกแกของปีกกลางและซิ่งแนวการเคลื่อนที่ของเสียงตกบรรทัดที่ 2 ยังคงเกาะกลุ่มกัน

ภาพจากกราฟในบรรทัดที่ 3 แสดงให้เห็นถึงแนวการดำเนินเสียงตกของปีเล็กโดยสลับสูงต่ำ ส่วนแนวการเคลื่อนทำนองของซึ่งกับปีกลางเป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยเป็นฐานอยู่ด้านล่าง

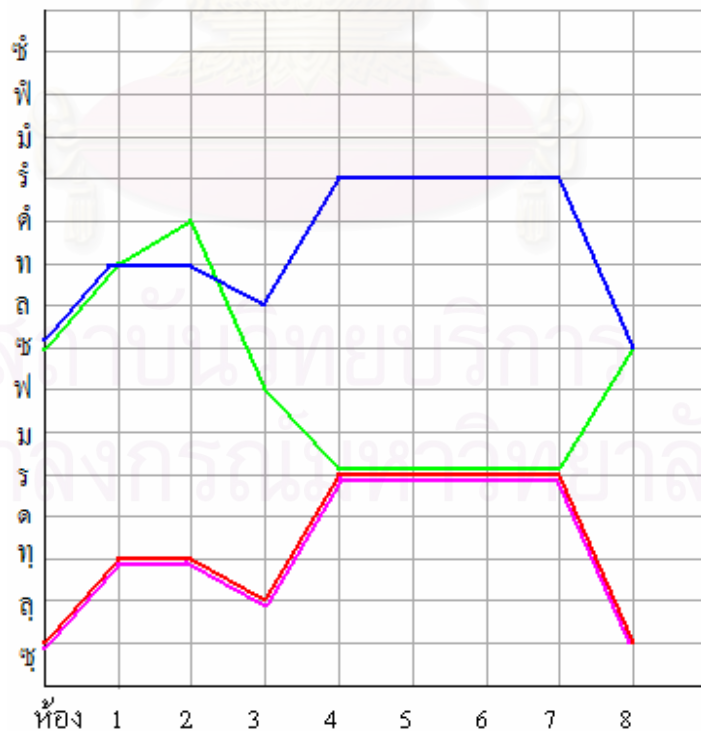
กราฟแสดงภาพในบรรทัดที่ 4 จะเห็นแนวการเคลื่อนที่ของเสียงตกแยกออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกประกอบด้วยแนวของปีเล็กกับปีก้อย กลุ่มที่สองเป็นแนวของปีกลางกับซึ่ง เคลื่อนทำนองเสียงตกไปในแนวราบมีการกระโดดไม่มากนัก

กราฟแสดงภาพในบรรทัดที่ 5 สังเกตว่าแนวการเคลื่อนที่เสียงตกของปีเล็ก ปีกลาง และซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ยกเว้นปีก้อยเคลื่อนที่ตรงข้ามกับปีเล็ก

วรรคที่ 2

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	ล ช -- ลุฑ	--- ชลฑ	--- ช ล	ท ล ช ร	-----	-- ช ล ร	-- ช ล ร	ล ร ม ช
ปีก้อย	----- ลท	--- ช ค	-- ล ช ฟ	ช ฟ ม ร	-----	-- ช ล ร	-- ช ล ร	ล ร ม ช
ปีเล็ก	----- ลท	--- ชลท	----- ล	ท ล ช ร	-- ล ท ร	ร ล ท ร	ร ล ท ร	ล ร ม ช
ซึ่ง	ล ช -- ท	--- ชลฑ	--- ช ล	ท ล ช ร	-----	-- ช ล ร	-- ช ล ร	ล ร ม ช
คำวซอ	--กอนเฮา	-จะ-อู้	-กัน-เรื่อง	--ตั้งฮัก	-เหมือนตุ้ พระ	-อยู่-วัด	-มันก้า ก้อง	-กับกลอง

กราฟแสดงเสียงตกทำนองจะปู้รอบ 3 วรรคที่ 2 บรรทัดที่ 1

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ล ช ม ช	ม ช -- ค	-- -- -- --	ล ค ฟ ช	-- ค ล ค	ม ร ล ค	ล ร ฟ ร	ค ล ช ร
ปีก้อย	ล ช -- ม	ร ม ช ล	ค ล ช ม	ร ม ล ช	-- ม ร ค	ร ม ล ช	ม ช ท ล	ท ล ร ม
ปีเล็ก	-- -- ม ช	-- ล ช ค	ช ล ค ร	ม ร ม ช	-- ค ช ล	ค ร ม ช	-- ล ช ล	ค ล ช ม
ซึ่ง	ฟ ค ฟ ค	ฟ ค -- ล	ช ร ม ร	ค ท ล ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ล
คำวซอ	--จะหลอน	-จัว-ควาย	-คัว-ไค	-ลง-หนอง	--หัวใจ	-เจ้า-มอน	-ม่วนก้าน น้ำ	-กั๊บ-หญ้ำ น้ำ

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ช ร ม ร	ม ร ช ร	-- ท ล ท	ล ท ม ร	ช ม ช ม	ร ค ช ล ค	-- -- ช ม	ร ค ล ค
ปีก้อย	ร ช ร ฟ	ช ฟ ร ม	ท ช ล ร	ม ร ช ม	ช ล ช ม	ร ม ช ล	ม ช ค ล	ช ร ช ค
ปีเล็ก	ล ร ม ร	ค ม ค ร	ม ร -- ล	ช ล ม ร	-- ร ช ม	ร ค -- ล	ช ล ค ช	ม ช ล ค
ซึ่ง	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ท ช ล	ท ล ช ม	ช ม ร ม	-- -- ร ม	ช ม ช ม	ช ช ล ค
คำวซอ	---ก้าน	-คัง-เอา	-น้อง--	กี้คัง-เอา	-บท-ฮ้าย	--บ่เอา	ข้าบ่า-เนา	-จะ-ตา

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-- -- ฟ ค	ร ค -- ล	ช ล ค ร	ม ร ม ช	-- -- -- --	-- -- ท ล	-- ช ท ล	-- ช -- ล ท
ปีก้อย	-- -- ช ค	-- -- ค ล	ค ล ช ม	ร ม ล ช	-- -- -- -- ม	-- -- ช ล	ค ล ช ม	ร ม ช ท
ปีเล็ก	ล ค ฟ ค	ล ค ฟ ล	ช ล ค ร	ม ร ม ช	-- -- ฟ ช	-- -- ท ล	ช ล ท ร	ม ร -- ท
ซึ่ง	ฟ ค ฟ ค	ฟ ค -- ล	ช ร ม ร	ค ท ล ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ล
คำวซอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--แลหน้อ

ในวรรคนี้ยังคงกลุ่มเสียงทางเพียงออบน มีการออกแกในบรรทัดที่ 1 จึงทำให้เสียงตก
ห้องที่ 4 ของบรรทัดที่ 1 เปลี่ยนไปเป็นเสียง ร เสียงตกในวรรคนี้เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกที่เสียง ร และเสียง ช (ออกแก)

บรรทัดที่ 2 ตกที่เสียง ช และเสียง ม

บรรทัดที่ 3 ตกที่เสียง ม และเสียง ค

บรรทัดที่ 4 ตกที่เสียง ช และเสียง ท

วรรคนี้บรรจุคำวซอจำนวน 3 คำ ได้แก่คำวซอคำที่ 15-17 เมื่อหมดคำวซอที่ 17 จะจับ
คำว่าจิมแลหน้อ แสดงการจบวรรคในบรรทัดที่ 4

กราฟแสดงภาพในบรรทัดที่ 1 วรรคที่ 2 รอบที่ 3 มีลักษณะของกราฟคล้ายกับวรรคที่
1 บรรทัดที่ 5 ต่างกันตรงแนวปีก้อยเคลื่อนเสียงตกสูงขึ้นในห้องที่ 2

ส่วนบรรทัดที่ 2-4 มีการดำเนินทำนองเหมือนกับวรรคที่ 2 รอบที่ 1

รอบที่ 4 วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ร ทุ	ร ช ทุ ล	-- ช ทุ ล	ทุ ล ช ม	ช ม ช ม	-- ร ช ล	ช ล ค ช	ค ช ล ค
ปีก้อย	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ช ค ล	ค ล ช ม	ช ม ร ค	ช ค ร ม	ช ล ค ล	ช ม ร ค
ปีเล็ก	-- ร ทุ	ร ทุ ล	ร ทุ ล	-- ล ช ม	ช ม ช ม	ร ค ช ล	ช ล ค ล	ม ช ล ค
ซึ่ง	ทุ ช ทุ ล	ทุ ช ทุ ล	ทุ ช ทุ ล	ทุ ล ช ม	ช ม ร ม	-- ร ม	ช ม ช ม	ช ช ล ค
คำวขอ	--เฮา	-กับ-เฮา	-เหมือนกัน เตา	-กับ-น้ำ	-เป็น-ว่า	-น้ำ-แห้ง	-เตา-มัน	-่าง-ต้ย

บรรทัดที่ 2

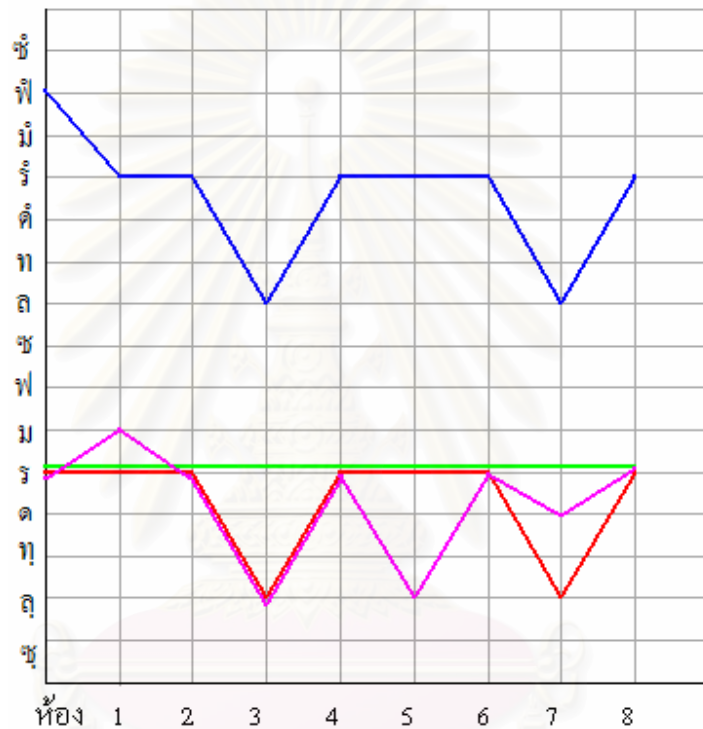
ปีกลาง	ฟ ค ล ค	ฟ ค ช ม	ช ม ร ค	-- ล ค ช	-- ค ช ล	ค ร ม ช	-- ค ช ล	ทุ ล ช ร
ปีก้อย	-- ช ค	ร ค ค ล	ค ล ช ม	ร ม ล ช	-- ม ร ม	ช ล ม ช	ม ช ค ล	ช ร -- ม ร
ปีเล็ก	ฟ ค ล ค	ฟ ค ช ม	ช ม ร ค	-- ล ค ช	-- ล ช ล	ค ร ม ช	-- ล ช ล	ท ล ช ฟ
ซึ่ง	ช ค ช ค	ช ค -- ทุ	ล ช -- ร	ค ล ช ช	-- ช -- ช	ค ร ม ช	-- ค ช ล	ทุ ล ช ร
คำวขอ	--เป็นว่า	-แม่-หญิง	-นั้น-เกาะ	-พอง-คาย	--เกิดเป็น	-ป้อ-จาย	-นั้น-เกาะ	-พอง-ได้

หึ่ง 1 2 3 4 5 6 7 8
กราฟแสดงเสียงตกทำนองจะปูรอบ 4 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 2

บรรทัดที่ 3

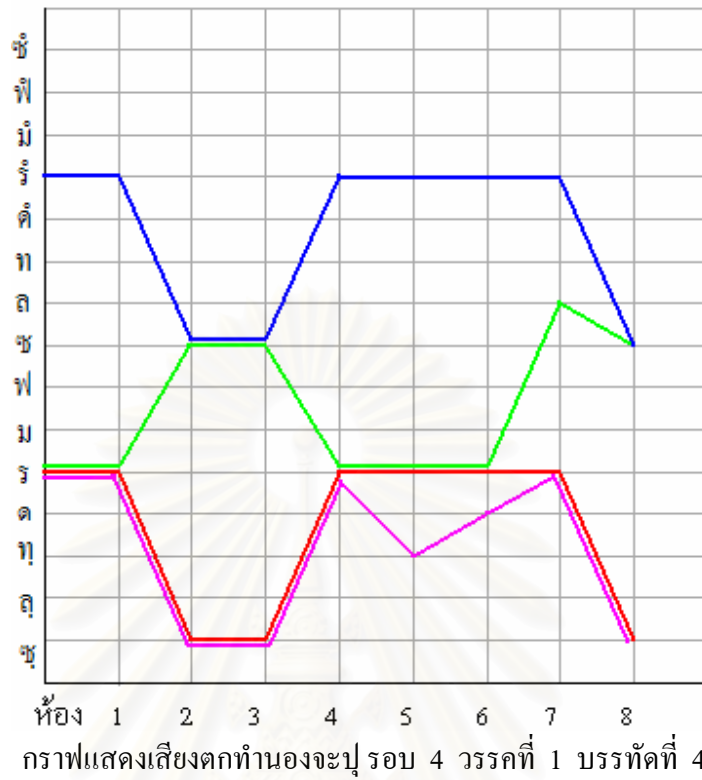
ปีกลาง	มร---	มร ดร	มร--ค	ชุลุมร	ตุรมร	ตุรมร	มร-ค	--มดร
ปีก้อย	---ชร	รรชร	ฟรดร	ฟชตร	ฟรดร	ฟชตร	ฟรดร	ฟชดร
ปีเล็ก	มร---	มรคร์	มร--ค	ชค่มร	คร์ฟร	ฟรคร์	ฟรคค	ชรคร์
ซึ่ง	-----ม	รมดร	มรคค	ชคคค	---คค	ชคคค	คมรค	รมดร
คำวซอ	---กิน	-หน่อ-นุ่น	-หมาม-มัน	-จ้าง-ปัก	-กอนเฮากัน	-หน่อเหว	-นุ่น-เลาะ	-หัก-ง่าย

กราฟแสดงเสียงตกทำนองจะปูรอบ 4 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 3

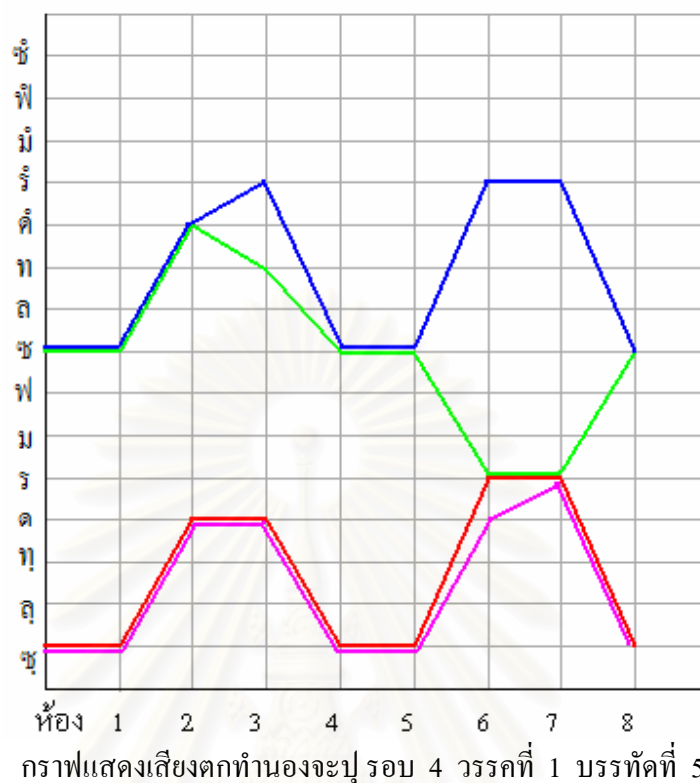
บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	มรดร	มร--ช	---คช	ลชุมร	ทุรมร	--ทุ--ร	ทุรมร	--ดรช
ปีก้อย	---ฟร	ดรฟช	ฟคฟช	ลช--ร	ฟรดร	ฟชตร	ฟรคค	ชฟคช
ปีเล็ก	ฟรคร์	ฟร-ช	ลชมช	---ฟร	ทร่มร	--ชฟร	ทคฟร	--คร์ช
ซึ่ง	-----	ดรฟช	--ค--ช	ลชฟร	---คค	ดรคค	-----ร	ดรฟช
คำวซอ	---กอน	-อี-นาย	-กำ-แก้	-มันสว่าย	-ปาย-มัน	-ก็จะหว่าย	---ลง	---ดิน

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	-- ค ช	-- ท ค	ช ค ฟ ค	ค ท ค ช	-- ล ค ช	ล ช ฟ ร	ค ร ม ร	-- ค ร ช
ปีก้อย	ร ช ล ช	ฟ ช -- ค	ช ค ช ท	ช ล ฟ ช	-- ล ค ช	ช ล -- ร	ค ร ฟ ร	ฟ ล ฟ ช
ปีเล็ก	ล ช ฟ ช	ท ค ท ค	ท ค ฟ ร	-- ค ร ช	-- ล ค ช	ล ช ฟ ร	ค ร ม ร	-- ค ร ช
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช -- ค	ช ค ช ค	ช ค ฟ ช	-- ล ฟ ช	ล ช ฟ ค	ฟ ร ค ร	ค ร ฟ ช
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

การบรรเลงวรรคนี้ใช้เสียงทางเพียงออบนและมีการออกแกในบรรทัดที่ 3-5 จึงทำให้เสียงตกในห้องที่ 8 ของบรรทัดที่ 3 กับเสียงตกในห้องที่ 4 ของบรรทัดที่ 4 และเสียงตกในห้องที่ 4 ของบรรทัดที่ 5 ไม่ตรงกับเสียงตกของรอบที่ 2

เสียงตกในวรรคนี้เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกเสียง ม และเสียง ค

บรรทัดที่ 2 ตกเสียง ม และเสียง ม

บรรทัดที่ 3 ตกเสียง ร และเสียง ร (ออกแก)

บรรทัดที่ 4 ตกเสียง ร และเสียง ช

บรรทัดที่ 5 ตกเสียง ช และเสียง ช

วรรคนี้บรรจุค่าวซอจำนวน 4 คำได้แก่ค่าวซอคำที่ 18-21 เมื่อหมดคำวซอที่ 21 คนตรีบรรเลงรับในบรรทัดที่ 5 เช่นเดียวกับรอบที่ 2

กราฟแสดงภาพวรรคที่ 1 บรรทัดที่ 2 รอบที่ 4 ได้แสดงถึงการเกาะกลุ่มกันของแนวเครื่องดนตรีต่าง ๆ มีลักษณะเกี่ยวโยงกันเหมือนตาข่ายแสดงถึงลักษณะของลูกตกที่เกี่ยวโยงไขว้กันไปมา

กราฟแสดงภาพวรรณคดีที่ 1 บรรทัดที่ 3 รอบที่ 4 ได้แสดงแนวการคงที่ของเสียงตก โดยเฉพาะแนวปี่ก้อยเป็นระบบเดียวกันตลอดบรรทัด แนวของปี่กลางดำเนินไปใกล้เคียงกับแนวปี่เล็ก โดยที่ปี่เล็กใช้เสียงสูงบรรเลงอยู่ด้านบน

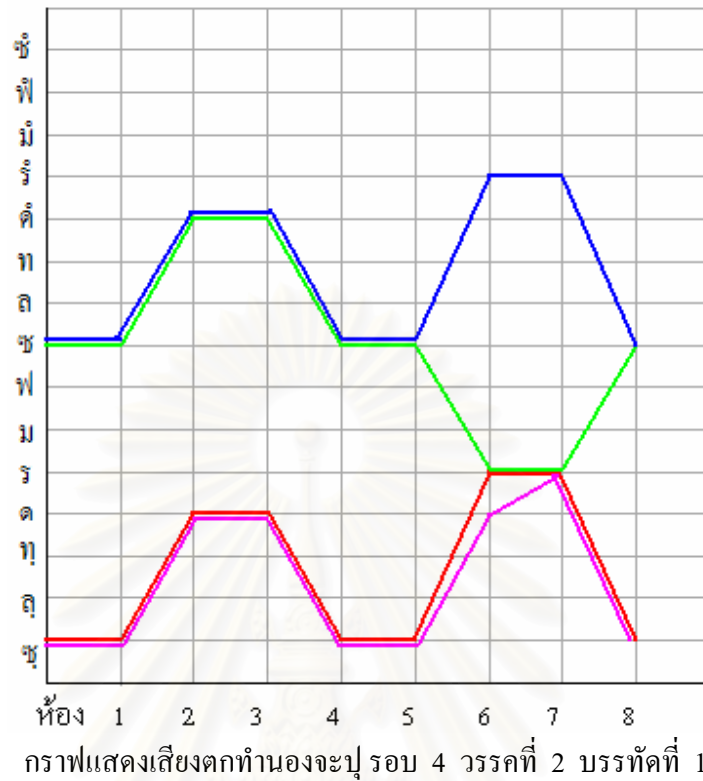
กราฟแสดงภาพวรรณคดีที่ 1 บรรทัดที่ 4 รอบที่ 4 ได้แสดงแนวเส้นของแต่ละเครื่องมือ ดำเนินไปอย่างเป็นระเบียบ โดยที่แนวปี่เล็ก ปี่กลางและซึงดำเนินทำนองของเสียงตกไปในแนวทางเดียวกัน โดยมีแนวของปี่ก้อยเป็นแนวสอดคล้องสัมพันธ์กับแนวบนและแนวล่าง

กราฟแสดงภาพวรรณคดีที่ 1 บรรทัดที่ 5 รอบที่ 4 แสดงแนวของเสียงตกออกเป็นสองแนว แนวบนเป็นแนวของปี่เล็กและปี่ก้อย ส่วนแนวล่างเป็นแนวของปี่กลางและซึงโดยทั้งสองแนวนี้ ดำเนินทำนองคล้ายกันมาก

วรรณคดี 2

บรรทัดที่ 1

ปี่กลาง	--- ด ซุ	--- ทุ ด	ซุ ด ฟ ด	ด ทุ ด ซุ	-- ลุ ด ซุ	ลุ ซุ ฟ ร	ด ร ม ร	-- ด ร ซุ
ปี่ก้อย	ล ซ ฟ ซ	ล ซ -- คิ	ซ คิ ซ คิ	ซ ล ฟ ซ	-- ล คิ ซ	ซ ล -- ร	ด ร ฟ ร	ด ร ล ซ
ปี่เล็ก	--- คิ ซ	--- ท คิ	ซ คิ ฟ คิ	คิ ท คิ ซ	-- ล คิ ซ	ล ซ ฟ ริ	คิ ริ ม ริ	-- คิ ริ ซ
ซึง	-- ซุ -- ซ	-- ซ -- ค	ซ ค ซ ค	ซ ค ฟ ซ	-- ล ฟ ซ	ล ซ ฟ ด	ฟ ร ด ร	ด ร ฟ ซ
คำวซอ	---เฮา	-กับ-เฮา	-เหมือนกัน เตา	-กับ-น้ำ	-เป็น-ว่า	-น้ำ-แห้ง	-เตา-มัน	-จ้าง-ตัด

บรรทัดที่ 2

ปี่กลาง	-- ค ซุ ล	ซุ ม ลุ ค	ซุ ม ร ค	ลุ ค ม ซุ	ซุ ค ซุ ลุ	ค ร ม ซุ	ซุ ค ซุ ลุ	ทุ ลุ ซุ ร
ปี่ก้อย	ล ซ -- ม	ร ม ซ ล	คั ล ซ ม	ร ม ล ซ	-- ม ร ค	ร ม ล ซ	ม ซ ท ล	ท ล ร ม
ปี่เล็ก	-- -- มั ซ	-- ล ซ คั	ซ ล คั ร็	มั ร็ มั ซ	-- คั ซ ล	คั ร็ มั ซ	-- ล ซ ล	คั ล ซ มั
ซึง	ฟ ค ฟ ค	ฟ ค -- ลุ	ซุ ร ม ร	ค ทุ ลุ ซุ	-- ซ -- ซุ	-- ซ -- ซุ	-- ซ -- ซุ	-- ซ -- ล
คำวซอ	--เป็นว่า	-แม่-หญิง	-นั้น-เถาะ	-พอง-คาย	--เกิดเป็น	-ป้อ-จาย	-นั้น-เถาะ	-พอง-ได้

บรรทัดที่ 3

ปี่กลาง	ซุ ร ม ร	ม ร ซุ ร	-- ทุ ล ทุ	ล ทุ ม ร	ซุ ม ซ ม	ร ค ซุ ลุ ค	-- -- ซุ ม	ร ค ซุ ค
ปี่ก้อย	ร ซ ร ฟ	ซ ฟ ร ม	ท ซ ล ร	ม ร ซ ม	ซ ล ซ ม	ร ม ซ ล	ม ซ คั ล	ซ ร ซ ค
ปี่เล็ก	ล ร็ มั ร็	คั มั คั ร็	มั ร็ -- ล	ซ ล มั ร็	-- ร ษั ม	ร็ คั -- ล	ซ ล คั ซ	มั ซ ล คั
ซึง	ทุ ซุ ทุ ลุ	ทุ ซุ ทุ ลุ	ทุ ทุ ซุ ลุ	ทุ ลุ ซุ ม	ซุ ม ร ม	-- -- ร ม	ซ ม ซ ม	ซ ซุ ลุ ค
คำวซอ	---ชุด	-กำ-กั๊ด	-มาปี่ดแผ่นดิน	-ดิน-หงาย	-แผ่นดิน	-ซอก-ต้าย	-ปอบ่าดิน	-ป่า-ตวง

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-- -- ฟ ค	ร ค – ล	ช ล ุ ค ร	ม ร ม ช	-----	--- ท ุ ล	-- ช ุ ท ุ ล	--ช -- ล ุ ท
ปีก้อย	--- ช ค	ร ค-- ล	ค ั ล ช ม	ร ม ล ช	-----	ล ช ม ช	-- ม ร ม	ช ม ช ล ท
ปีเล็ก	ล ค ั ฟ ค ั	ล ค ั ฟ ล	ช ล ค ั ร ั	ม ั ร ั ม ั ช	--- ฟ ช	--- ท ล	ช ล ท ั ร ั	ม ั ร ั -- ท
ซึ่ง	ฟ ค ฟ ค	ฟ ค -- ล	ช ร ม ร	ค ท ุ ล ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	--ช -- ล
คำขอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--ละหน้อ

บรรทัดที่ 2 ยังใช้เสียงทางเพียงอบน มีการออกแกลในบรรทัดที่ 1 จึงทำให้เสียงตกห้องที่ 4 ของบรรทัดนี้ไม่ตรงกับรอบที่ 2 เสียงตกในวรรคนี้เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกเสียง ช และเสียง ช (ออกแกล)

บรรทัดที่ 2 ตกเสียง ช และเสียง ม

บรรทัดที่ 3 ตกเสียง ม และเสียง ค

บรรทัดที่ 4 ตกเสียง ช และเสียง ท

วรรคนี้บรรจุคำขอจำนวน 3 คำ ได้แก่คำขอคำที่ 22-24 และเมื่อหมดคำขอที่ 24 ช่วงขอจะขับคำว่า จิม แลหน้อ แสดงการจบวรรคที่ 2 นี้เช่นเดียวกับการขับในรอบที่ 2

กราฟได้แสดงวรรคที่ 2 บรรทัดที่ 1 รอบที่ 4 ซึ่งในภาพได้แสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนทำนองในบรรทัดนี้ คล้ายกับทำนองของวรรคที่ 1 บรรทัดที่ 5 รอบที่ 4 แตกต่างกันโดยที่ปีก้อยดำเนินทำนองของลูกตกไปในแนวเดียวกับปีเล็ก ระหว่างห้องที่ 1-5

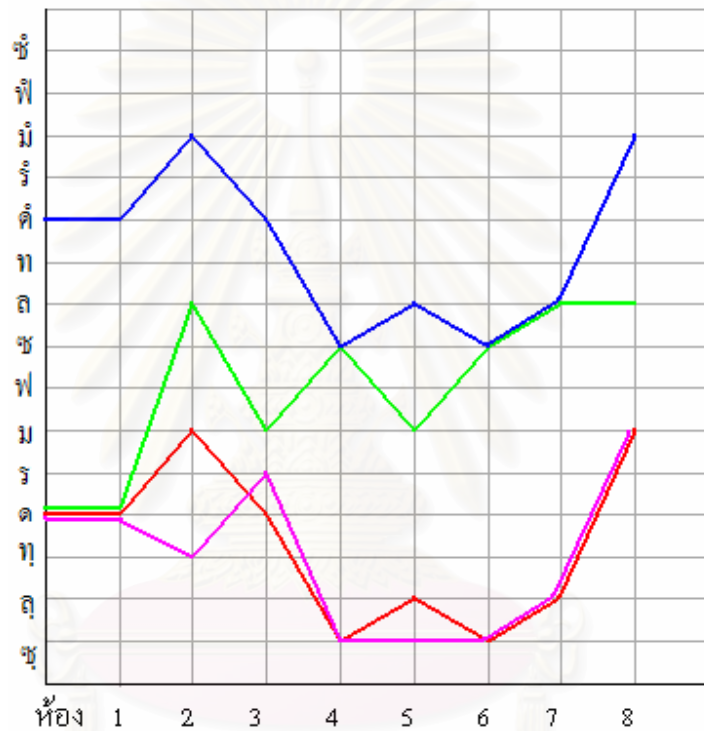
รอบที่ 5 วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- -- ร ท	ร ช ุ ท ุ ล	--ช ุ ท ุ ล	ท ุ ล ช ม	ช ม ช ม	-- ร ช ล	ช ุ ล ค ช	ค ช ุ ล ค
ปีก้อย	-- ช ท ล	ท ช ท ล	ท ช ค ั ล	ค ั ล ช ม	ร ม ช ร	ม ค ร ม	ช ล ค ั ล	ช ร ช ค
ปีเล็ก	--- ร ั ท	ร ั ท ล ท	ร ั ท ั ร ั ช	-- ล ช ม ั	ช ม ั ช ม ั	ร ั ค ั ช ล	ช ล ค ั ร ั	ม ั ช ล ค ั
ซึ่ง	ท ช ุ ท ุ ล	ท ช ุ ท ุ ล	ท ุ ท ุ ช ุ ล	ท ุ ล ช ม	ช ม ร ม	--- ร ม	ช ม ช ม	ช ช ุ ล ค
คำขอ	---สี	-น้ำเงิน	-กอนไต้ เ็น	-ปาก-คัก	-สี-ส้ม	--สลัก	-จะไปคัก	-เสียง-ขาน

บรรทัดที่ 2

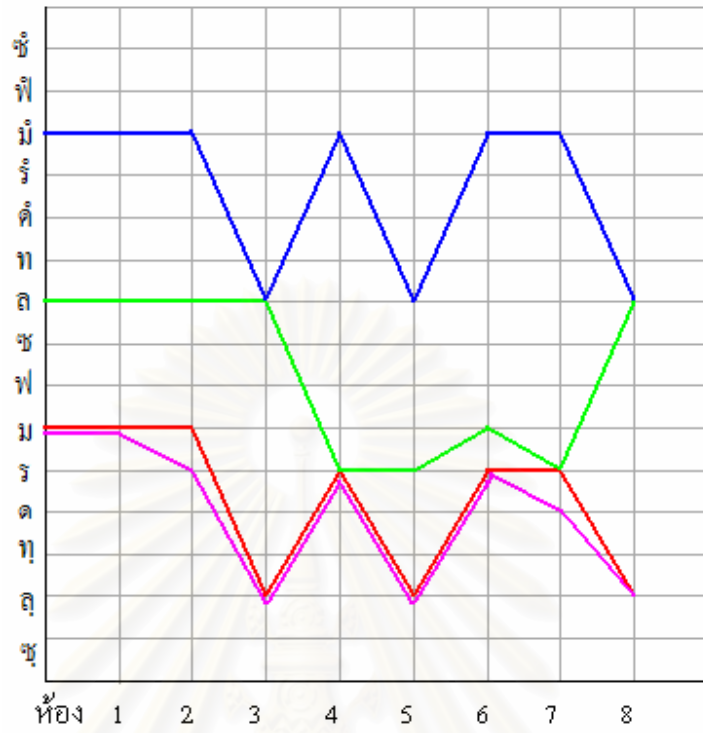
ปีกลาง	ฟ ด ลุ ด	ฟ ด ชุ ม	ช ม ร ค	-- ลุ ด ชุ	-- ค ชุ ลุ	ค ร ม ชุ	-- ค ชุ ล	ทุ ลุ ชุ ม
ปีก้อย	--- ช ค	--- ค ล	ค ล ช ม	ร ม ล ช	-- ม ร ม	ช ล ม ช	ม ช ค ล	ช ม ค ล
ปีเล็ก	ฟ ค ล ค	ฟ ค ช ม	ช ม ร ค	-- ล ค ช	-- ล ช ล	ค ร ม ช	-- ล ช ล	ท ล ช ม
ซึ่ง	ช ค ช ค	ช ค -- ทุ	ล ช -- ร	ค ล ชุ ช	-- ชุ -- ช	ค ร ม ชุ	-- ลุ ด ลุ	ชุ ค ร ม
คำวซอ	---หลอม	-หล่อ-เบี้ย	-หล้า-มี	-ใน-ปาง	-ก้อย-เปลี่ยน	-กั้น-สัน	-ส้อมยคำ	-คน-แก้ง

กราฟแสดงเสียงตกทำนองจะปูรอบ 5 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 2

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	-----	---ร ม	-- ลุ ด ลุ	ค ม ค ร	ม ร -- ลุ	ชุ ลุ ม ร	ชุ ลุ ชุ ร	ม ร ค ลุ
ปีก้อย	---ช ล	-- ม ค ล	-- ม ค ล	ท ล - ร	ม ร ค ร	ม ล -- ม	ร ม ชุ ร	ม ร ค ล
ปีเล็ก	-----	---ร ม	-- ล ค ล	ค ม ค ร	ม ร -- ล	ช ล ม ร	ช ล ชุ ร	ม ร ค ล
ซึ่ง	-----	-----ร	ม ร ค ลุ	ค ม ค ร	ม ร ค ลุ	ค ม ค ร	ค ม ร ค	ม ร ค ลุ
คำวซอ	----	-ต้า-หลก	-มันบ่าไกล	-สอง-แถว	-सान-จ้ำ	-सान-แห	-सानแล้ว ต้อง	-ใส่-เจ้ง

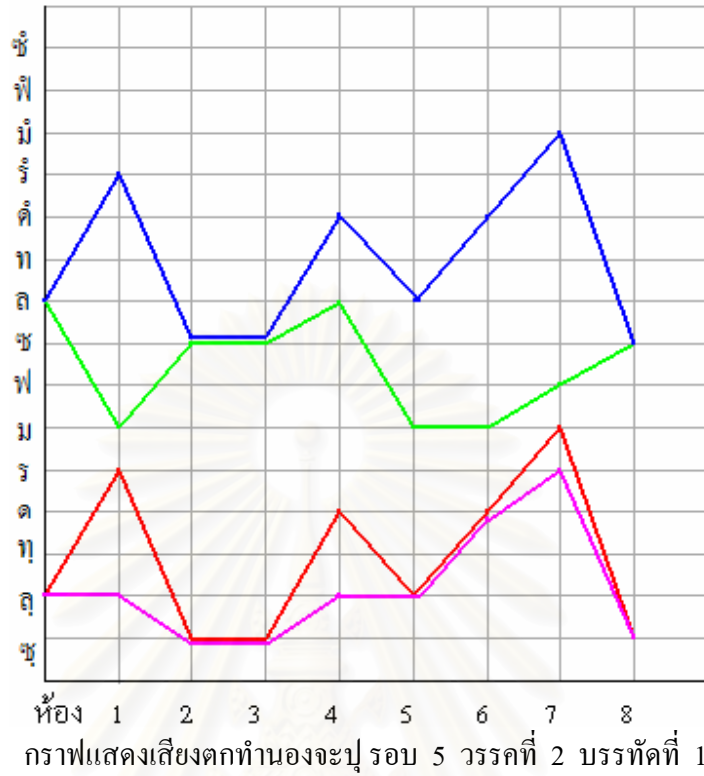

กราฟแสดงเสียงตกทำนองจะปูรอบ 5 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 3

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ชุลคร	มรมช	ลช่มช	-- มชค	-- คชล	ชมรด	ชคชม	รคมช
ปีก้อย	คัลชม	รมลช	มชลช	มชคัล	ทลชม	-- ชรม	---- ฟ	ชฟลช
ปีเล็ก	ชลคร์	ม්ර่มช	ลช่มช	-- มชค	-- คชล	ชม්රค	ชคช่ม	්රค่มช
ซึ่ง	--- คล	ชุลคช	ลช่มช	ลชคค	--- ชล	คมรด	---- ร	รคมช
คำวขอ	---เป็น	-ฮัก-ตัว	-ตัวจะต้อง	-ฮัก-เป็น	-จแนมว่า	-เป็น-ลัน	---ตัว	---ลัน

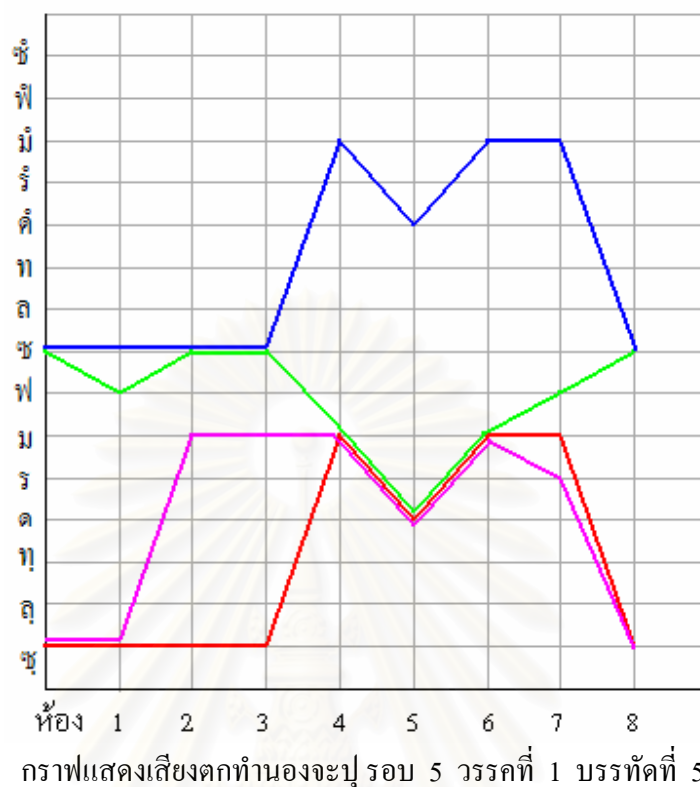
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	--- ด ช	ล ช ด ช	-- ล ด ช	ล ช ร ม	-- ร -- ค	ช ุ คร ม	ร คร ม	ร ม ฟ ช
ปีก้อย	----- ฟ	ช ฟ ล ช	-- ฟ ช ---	--- ร ม	-- ร -- ค	ช คร ม	--- ร ฟ	ช ฟ ล ช
ปีเล็ก	--- ค ช	ล ช ค ช	-- ล ค ช	ล ช ร ม	-- ร -- ค	ช ค ร ม	ร ค ร ม	ร ม ฟ ช
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช -- ม	ช ม ช ม	ช คร ม	--- ร ค	ช คร ม	ร ค ม ร	ค ร ม ช
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วรรคนี้ดำเนินทำนองด้วยกลุ่มเสียงทางเพียงอบบนเช่นเดิม มีการออกแกในบรรทัดที่ 3-5 แต่ยังคงใช้เสียงตกเสียงเดิม เช่นเดียวกับการบรรเลงในรอบที่ 2

เสียงตกในวรรคนี้เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกเสียง ม และเสียง ค

บรรทัดที่ 2 ตกเสียง ช และเสียง ม

บรรทัดที่ 3 ตกเสียง ร และเสียง ล (ออกแก)

บรรทัดที่ 4 ตกเสียง ล และเสียง ช (ออกแก)

บรรทัดที่ 5 ตกเสียง ม และเสียง ช (ออกแก)

วรรคนี้บรรจุค่าวซอจำนวน 4 ค่า ได้แก่ค่าวซอค่าที่ 25-28 คนตรีรับในบรรทัดที่ 5 เช่นเดิม

กราฟแสดงการดำเนินทำนองเสียงตกวรรคที่ 1 บรรทัดที่ 2 รอบที่ 5 มีลักษณะการดำเนินทำนองออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นแนวปีเล็กกับปีก้อย กลุ่มที่สองเป็นแนวปีกลางกับซิ่ง ปีก้อยพยายามดำเนินทำนองให้ใกล้กับทำนองของปีเล็ก ส่วนแนวของปีกลางกับซิ่งดำเนินทำนองไปในทิศทางเดียวกัน

กราฟแสดงภาพวรรณคดีที่ 1 บรรทัดที่ 3 รอบที่ 5 แสดงให้เห็นการเคลื่อนทำนองของปีเล็ก ปีกกลางและซึ่ง เป็นไปในทางเดียวกันโดยมีการขึ้นลงของเสียงตก ลักษณะสลับฟันปลา มีแนวปีก้อยเป็นแนวที่ดำเนินไปอยู่ตรงกลางระหว่างแนวบนและแนวล่าง

กราฟแสดงภาพวรรณคดีที่ 1 บรรทัดที่ 4 รอบที่ 5 แสดงถึงแนวการดำเนินทำนองแบ่งออกเป็นสองกลุ่มโดยชัดเจน แนวปีกเล็กกับปีก้อยเกาะกันอยู่เป็นแนวบน ส่วนปีกกลางและซึ่งเกาะกันอยู่เป็นแนวล่าง

กราฟแสดงภาพวรรณคดีที่ 1 บรรทัดที่ 5 รอบที่ 5 จากลักษณะของกราฟเห็นได้ชัดว่าเส้นกราฟแตกต่างจากวรรณคดีที่ 1 บรรทัดที่ 5 รอบที่ 4 เนื่องจากบรรทัดนี้มีการออกเสียงทำให้เสียงตกแตกต่างกันไปอย่างมาก

วรรณคดีที่ 2

บรรทัดที่ 1

ปีกกลาง	--- ด ช	ล ช ด ช	-- ล ด ช	ล ช ร ม	-- ร -- ด	ช ด ร ม	ร ด ร ม	ร ม ฟ ช
ปีก้อย	--- ด ฟ	ช ฟ ล ช	-- ล ค ช	ล ช ร ม	-- ร -- ด	ช ด ร ม	--- ร ฟ	ช ฟ ล ช
ปีเล็ก	--- ค ช	ล ช ค ช	-- ล ค ช	ล ช ร ม	-- ร -- ค	ช ค ร ม	ร ค ร ม	ร ม ฟ ช
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช -- ม	ช ม ช ม	ช ด ร ม	--- ร ด	ช ด ร ม	ร ด ม ร	ด ร ม ช
คำวซอ	---หัว	-เรียง- หมอน	-เจ้า-มอย	-บ้า-กิ้ง	-เป็น-คอย	-ลิ่ง-จี่	-จะไปทิ้ง	-จี่-โยย

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-- -- ฟค	รค -- ล	ชุลด ร	ม ร ม ช	-----	--- ทุ ล	-- ช ทุ ล	-- ช -- ล ทุ
ปีก้อย	-- -- ชค	รค ค ล	ค ล ช ม	ร ม ล ช	-- ---ม	--- ช ทล	-- ช -- ม	ร ม ช ลท
ปีเล็ก	ล ค ฟ ค	ล ค ฟ ล	ช ล ค ร	ม ร ม ช	--- ฟ ช	--- ท ล	ช ล ท ร	ม ร -- ท
ซึ่ง	ฟค ฟค	ฟค -- ล	ช ร ม ร	ค ทุ ล ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ล
คำชอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	-- ละหน้อ

วรรคนี้ยังคงใช้กลุ่มเสียงทางเพียงอบบน มีการออกแกในบรรทัดที่ 1 แต่ยังคงเสียงตกเสียงเดิมไว้ เสียงตกของวรรคนี้เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกเสียง ม และเสียง ช (ออกแก)

บรรทัดที่ 2 ตกเสียง ช และเสียง ม

บรรทัดที่ 3 ตกเสียง ม และเสียง ค

บรรทัดที่ 4 ตกเสียง ช และเสียง ท

วรรคนี้บรรจุคำชอจำนวน 3 คำ ได้แก่คำชอคำที่ 29-31 และขับท้ายวรรคด้วยคำว่าจิม แลหน้อ

กราฟแสดงภาพวรรคที่ 2 บรรทัดที่ 1 รอบที่ 5 แสดงให้เห็นแนวของปีเล็กเคลื่อนที่สูงขึ้นไปเป็นลำดับ แนวของปีกลางและซึ่งตรงกันในห้องที่ 4 ห้องที่ 5 ห้องที่ 6 และห้องที่ 8 ปีค้อยดำเนินไปในแนวระนาบเป็นส่วนใหญ่

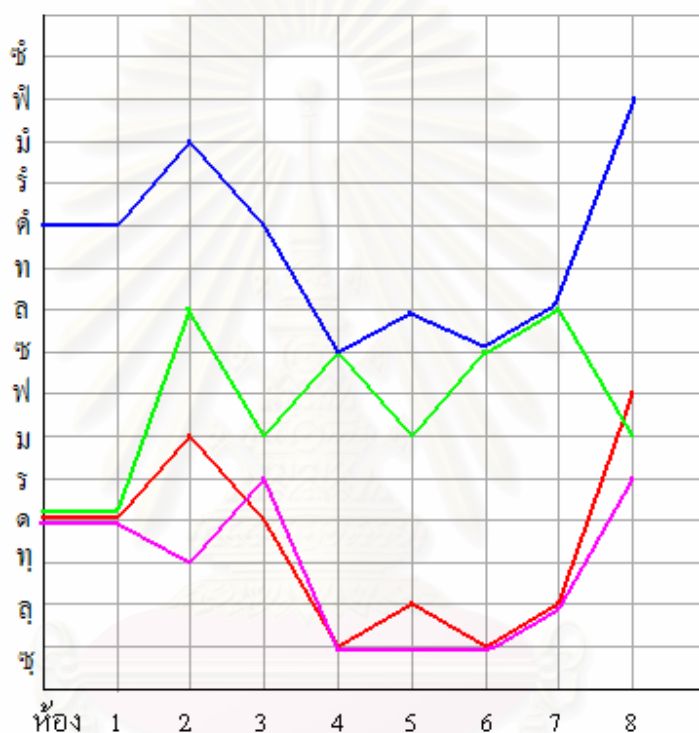
รอบที่ 6 วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- -- ร ทุ	ร ช ทุ ล	-- ช ทุ ล	ทุ ล ช ม	ช ม ช ม	-- ร ช ล	ช ล ค ช	ค ช ล ค
ปีก้อย	ทช ทล	ท ช ทล	ท ช ทล	ท ล ช ม	ร ม ช ร	ม ค ร ม	ช ล ค ล	ช ร ช ค
ปีเล็ก	-- -- ร ท	ร ท ล ท	ร ท ร ช	-- ล ช ม	ช ม ช ม	ร ค ช ล	ช ล ค ร	ม ช ล ค
ซึ่ง	ทุ ช ทุ ล	ทุ ช ทุ ล	ทุ ทุ ช ล	ทุ ล ช ม	ช ม ร ม	-- -- ร ม	ช ม ช ม	ช ช ล ค
คำชอ	---ผา	--ละนา	-มาแล้ว	-หลาย-จำกัด	-มันบ่าล่าง	-จะ-พลาด	-จาก-กัน	-ไป-ไหน

บรรทัดที่ 2

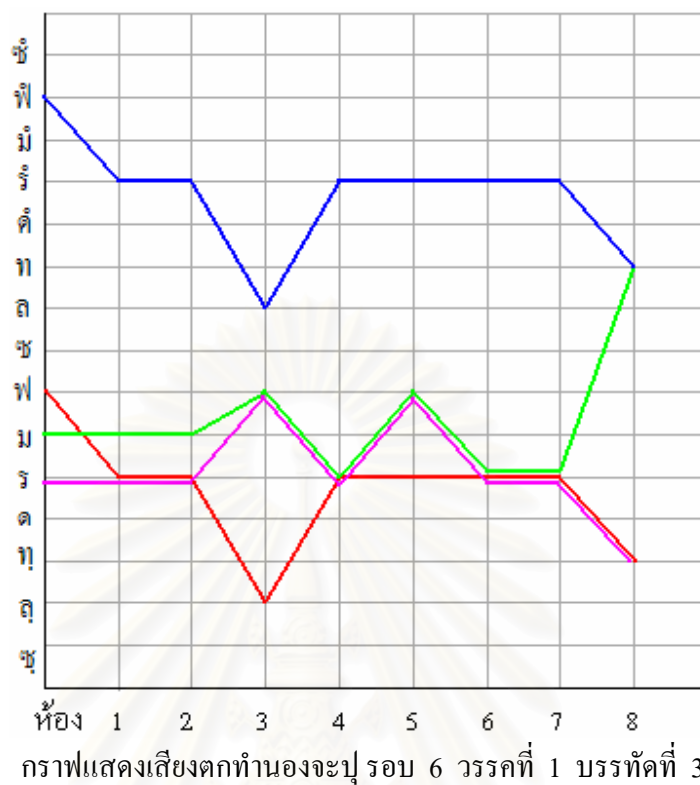
ปีกลาง	ฟค ลุค	ฟค ชุม	ช มรค	-- ลุคช	-- คชล	คร มช	-- คชล	ท ลุคฟ
ปีก้อย	--- ชค	--- คัล	คัลชม	ร มลช	-- มรรม	ชล มช	มช คัล	-- ชรรม
ปีเล็ก	ฟคัลค	ฟคัลชม	ชมร์ค	-- ลคช	-- ลชล	คร์มช	-- คชล	ทลชฟ
ซึ่ง	ชคชค	ชค--ท	ลช--ร	คลชช	--ช--ช	คร มช	-- ลคล	คลชร
คำวซอ	---ชค	-ค้ำหัน	-อี-นาย	-เขา-ไป	-ล-ริน	-ป้อ-จาย	-ค้องสะคุด	-คั้ง-ปี้ก

กราฟแสดงเสียงตกทำนองจะปูรอบ 6 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 2

บรรทัดที่ 3

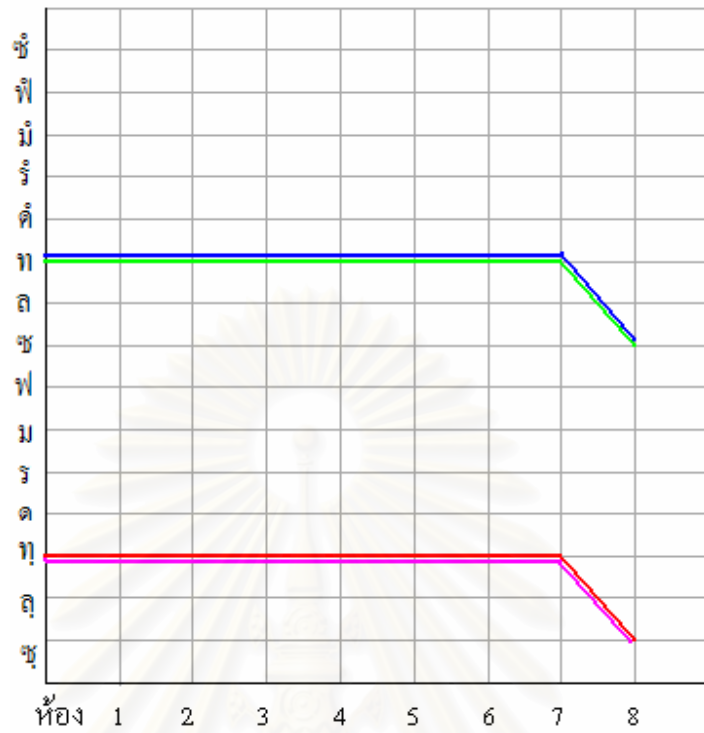
ปีกลาง	มร ---	มร ลุร	มร --ล	ชลุมร	ลุมร	-- ลุคร	ลุมร	คร -- ท
ปีก้อย	รชรม	รชรม	รชรฟ	ชฟมร	ชรชฟ	ชฟมร	-- ฟมร	ฟรคท
ปีเล็ก	มร์ ---	มร์ ลร์	มร์ --ล	ชลมร์	ลร์มร์	-- ลคร์	ลร์มร์	คร์ -- ท
ซึ่ง	คลชร	ครมร	ครคฟ	คฟมร	ครคฟ	คฟมร	-- ม--ร	----- ท
คำวซอ	---เมื่อ	-อี-นาย	-เขา-ลง	-เฮือน-มา	--ป้อ-ย	-เขา-จา	อกป้อ-สัน	-คั้ง-คั้ง

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ด ท ล ุ ุ	ด ท ล ุ ุ	ร ม ร ุ ุ	ร ุ ุ ล ุ ุ	ร ุ ุ ล ุ ุ	ร ม ร ุ ุ	ร ุ ุ ล ุ ุ	ร ุ ุ ล ุ ุ
ปีก้อย	--รท	ร ม ร ุ ุ	ด ุ ุ ล ุ ุ	ร ม ร ุ ุ	--ร--ท	ร ม ร ุ ุ	--ร--ท	ร ุ ุ ล ุ ุ
ปีเล็ก	ด ุ ุ ล ุ ุ	ด ุ ุ ล ุ ุ	ร ุ ุ ม ุ ุ ร ุ ุ	ร ุ ุ ล ุ ุ	ร ุ ุ ล ุ ุ	ร ุ ุ ม ุ ุ ร ุ ุ	ร ุ ุ ล ุ ุ	ร ุ ุ ล ุ ุ
ซึ่ง	--ร--ท	--ร--ท	--ร--ท	--ร--ท	--ร--ท	--ร--ท	--ร--ท	ซ ุ ุ ท ุ ุ ุ ุ
คำวขอ	--แมวกับ	-หัว-ป่า	-หมา-กับ	-หนู-ปึก	-มันก็คัก	-ดี-อัน	---ของ	---ลำ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

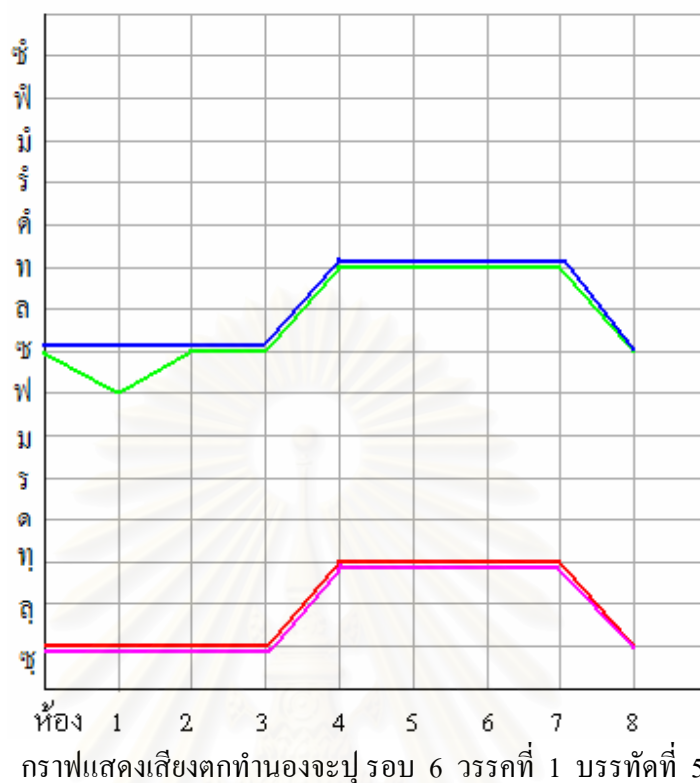

กราฟแสดงเสียงตกทำนองจะป่วน 6 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 4

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	-- ทุดช	-- ทุดช	ลชรรช	รชุลท	รมรท	รมรท	รมรท	รทลช
ปีก้อย	ลชรฟ	ชพลช	รชลช	รชลท	รมรท	-- ร -- ท	รมรท	รทลช
ปีเล็ก	-- ทค้ช	-- ทค้ช	ลชร้ช	ร้ชลท	ร้ม้ร้ท	ร้ม้ร้ท	ร้ม้ร้ท	ร้ทลช
ซึ่ง	-- ร มช	-- ร มช	-- ร มช	มชุลท	รมรท	รมรท	รมรท	รทลช
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	----

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วรรคนี้มีการออกแกในบรรทัดที่ 3-5 จึงทำให้เสียงตกเปลี่ยนไป กลุ่มเสียงที่ใช้จึงย้ายไปอยู่ทางกลาง เสียงตกของวรรคนี้เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกเสียง ม และเสียง ค ยังคงทางเพียงขอบบนอยู่และเสียงตกตรงกับทางปกติ

บรรทัดที่ 2 ตกเสียง ช และเสียง ม ยังคงทางเพียงขอบบนอยู่เช่นกันเสียงตกตรงกับทางปกติ

บรรทัดที่ 3 ตกเสียง ร และเสียง ท (ออกแก) เปลี่ยนกลุ่มเสียงเป็นทางกลางเสียงตกห้องที่ 8 ไม่ตรงกับทางปกติ

บรรทัดที่ 4 ตกเสียง ท และเสียง ซ (ออกแก) ใช้กลุ่มเสียงทางกลาง เสียงตกห้องที่ 4 ไม่ตรงกับทางปกติ

บรรทัดที่ 5 ตกเสียง ท และเสียง ซ (ออกแก) กลุ่มเสียงทางกลาง เสียงตกห้องที่ 4 ไม่ตรงกับทางปกติ

วรรคนี้บรรจุคำวซอคำที่ 32-35 คนตรีบรรเลงรับในบรรทัดที่ 5 ตามรูปแบบเดิม

กราฟแสดงภาพวรรณคดีที่ 1 บรรทัดที่ 2 รอบที่ 6 แสดงให้เห็นแนวของปีก้อยพยายาม
ดำเนินทำนองเข้าใกล้แนวปีเล็ก ส่วนแนวปีกกลางดำเนินทำนองไปในทิศทางเดียวกับแนวของซึ่ง

กราฟแสดงภาพของวรรณคดีที่ 1 บรรทัดที่ 3 รอบที่ 6 แนวของปีเล็กลอยสูงเป็นเอกเทศ
อยู่เหนือแนวอื่น ๆ แนวของเครื่องดนตรีที่เหลือคือปีก้อย ปีกกลางและซึ่งเกาะกลุ่มกันอยู่ด้านล่าง

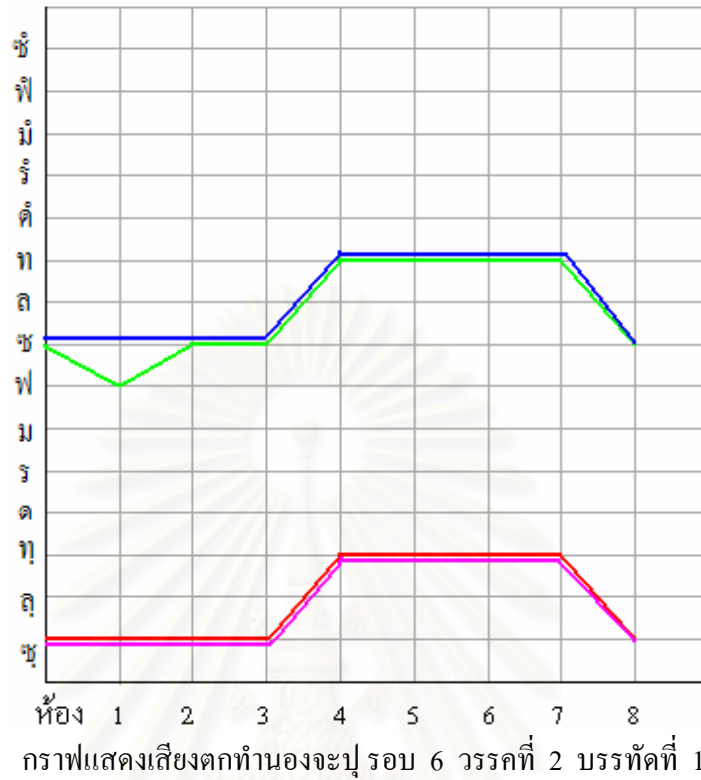
กราฟแสดงภาพของวรรณคดีที่ 1 บรรทัดที่ 4 รอบที่ 6 แสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนทำนอง
ในแนวระนาบทั้งสี่แนว แล้วเคลื่อนเสียงลงตรงห้องที่ 8 เช่นเดียวกัน แนวของปีก้อยกับปีเล็กใช้เสียง
เดียวกันและแนวของปีกกลางกับซึ่งใช้เสียงเดียวกันคือเสียง ท ซึ่งทั้งสองแนวห่างกันเป็นคู่ 8

กราฟแสดงภาพวรรณคดีที่ 1 บรรทัดที่ 5 รอบที่ 6 แสดงแนวการบรรเลงออกเป็นสอง
กลุ่ม ด้วยทิศทางเดียวกันทั้งแนวบนและแนวล่างปีก้อยมีเสียงตกในห้องที่ 1 เป็นเสียง ฟ ซึ่งไม่ตรง
กับเครื่องอื่น

วรรณคดี 2

บรรทัดที่ 1

ปีกกลาง	-- ทุด ชุ	-- ทุด ชุ	ล ชุ ร ชุ	ร ชุ ล ทุ	ร ม ร ทุ	ร ม ร ทุ	ร ม ร ทุ	ร ท ล ชุ
ปีก้อย	ล ชุ ร ฟ	ช ฟ ล ชุ	ร ชุ ล ชุ	ร ชุ ล ท	ร ม ร ท	ร ม ร ท	ร ม ร ท	ร ท ล ชุ
ปีเล็ก	-- ท ค์ ชุ	-- ท ค์ ชุ	ล ชุ ร ชุ	ร ชุ ล ท	ร ม ร ท	ร ม ร ท	ร ม ร ท	ร ท ล ชุ
ซึ่ง	-- ร ม ชุ	-- ร ม ชุ	-- ร ม ชุ	ม ชุ ล ทุ	ร ม ร ทุ	ร ม ร ทุ	ร ม ร ทุ	ร ท ล ชุ
คำวซอ	----	-กอน-นาย	-เป็น-ตำ	-ฟัง-จึง	---คำ	--ปี่น้อย	-จะรับทั้ง	-ขี้-ขวย

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ค ชล	ช ม ล ด	ช ม ร ค	ล ค ม ช	ช ค ช ล	ค ร ม ช	ช ค ช ล	ท ล ช ร
ปีก้อย	--- -- ม	ร ม ช ล	ค ล ช ม	ร ม ล ช	-- ม ร ค	ร ม ล ช	ม ช ท ล	ท ล ร ม
ปีเล็ก	--- ม ช	-- ล ช ค	ช ล ค ร	ม ร ม ช	-- ค ช ล	ค ร ม ช	-- ล ช ล	ค ล ช ม
ซึ่ง	ฟ ค ฟ ค	ฟ ค -- ล	ช ร ม ร	ค ท ล ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ล
คำวซอ	--- กัด	-จะใจจับ	-จะสมัคร	-ไป-โดย	--นายเป็น	-น้ำ-บวย	-อายจะดวย	-น้ำ-หม้อ

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ช ร ม ร	ม ร ช ร	-- ท ล ท	ล ท ม ร	ช ม ช ม	ร ค ช ล ค	-- -- ช ม	ร ค ช ค
ปีก้อย	ร ช ร ฟ	ช ฟ ร ม	ท ล ช ร	ม ร ช ม	ช ล ช ม	ร ม ช ล	ม ช ล ช	-- ร ช ค
ปีเล็ก	ล ร ม ร	ค ม ค ร	ม ร -- ล	ช ล ม ร	-- ร ช ม	ร ค -- ล	ช ล ค ช	ม ช ล ค
ซึ่ง	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ท ช ล	ท ล ช ม	ช ม ร ม	-- -- ร ม	ช ม ช ม	ช ช ล ค
คำวซอ	---ควาย	-เข้า-คอก	-มัน-พลาด	-ลง-หนอง	-หันหน้าอีก	-ปอง-ปอง	-ตั้งไค่ลอง	-เจ้า-เจ้า

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-- ฟค	รค--ล	ชุลตุร	มร มช	-----	-- ทุชตุ	-- ลคช	ทุชตุค
ปีก้อย	---ชค	---คัล	ทลชม	ร มลช	-----	-- ร มช	-- ร มช	มชลคค
ปีเล็ก	ลคฟค	ลคฟล	ชลคร์	ม්ර มช	---ฟช	---ทล	ชลท්ර	ม්ර --ท
ซึ่ง	ฟคฟค	ฟค--ล	ชรร มร	ค ทุชตุ	--ช--ช	--ช--ช	--ช--ช	--ช--ล
คำวซอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--ละหน้อ

วรรคที่ 2 ยังคงใช้กลุ่มเสียงทางกลางในบรรทัดที่ 1 แล้วย้ายกลุ่มเสียงกลับมาเป็นทางเพียงอบนในบรรทัดที่ 2-4 เสียงตกของวรรคนี้เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกเสียง ท และเสียง ช (ออกแก) เสียงตกห้องที่ 4 ไม่ตรงกับทางปกติ

บรรทัดที่ 2 ตกเสียง ช และเสียง ม เสียงตกตรงกับทางปกติ

บรรทัดที่ 3 ตกเสียง ม และเสียง ค เสียงตกตรงกับทางปกติ

บรรทัดที่ 4 ตกเสียง ช และเสียง ท เสียงตกตรงกับทางปกติ

วรรคนี้บรรจุคำวซอจำนวน 3 คำ ได้แก่คำวซอคำที่ 36-38 เมื่อจบคำวซอที่ 38 จึงขับปิดท้ายวรรคด้วยคำว่า จิม แลหน้อ

กราฟแสดงภาพวรรคที่ 2 บรรทัดที่ 1 รอบที่ 6 มีลักษณะเหมือนกับกราฟของวรรคที่ 1 บรรทัดที่ 5 รอบที่ 6 เลขที่เดียว ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากทั้งสองบรรทัดมีเสียงตกตรงกันอยู่แล้วในทางบรรเลงปกติ ส่วนการบรรเลงในรอบนี้มีการออกแกด้วยกันทั้งสองบรรทัดจึงทำให้ทำนองของเสียงอาจมีโอกาสตรงกันดังภาพในกราฟ การออกแกนี้เป็นลักษณะเฉพาะของผู้บรรเลง

ส่วนบรรทัดอื่น ๆ ดำเนินทำนองเช่นเดียวกับวรรคที่ 2 ของรอบที่ 1

รอบที่ 7 วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

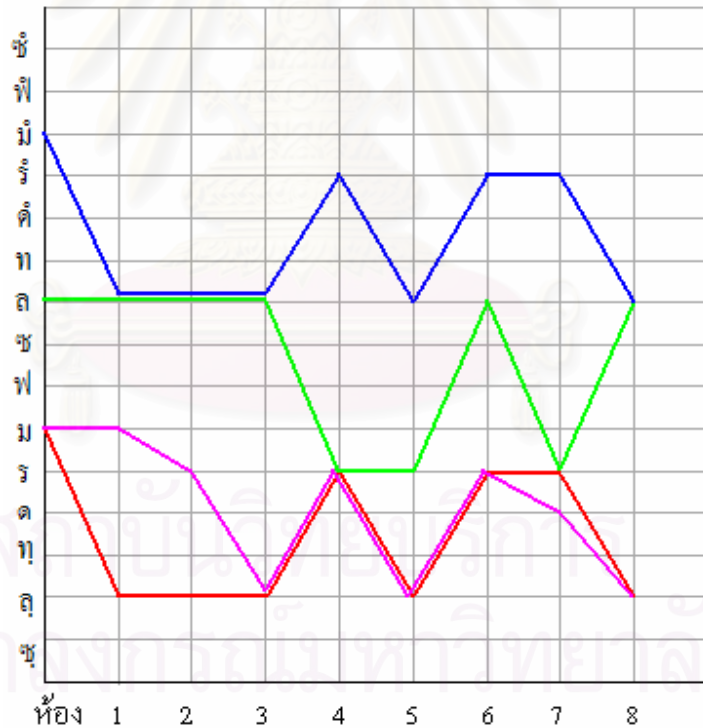
ปีกลาง	-- ฟค	ลคฟค	ชรฟร	--ค--ล	ชุลคช	--คชตุ	ชุลคช	คชตุค
ปีก้อย	---ชค	ทลชค	--ลคัล	ชรร มช	--มร ม	ชล มช	มชคัล	ชรชค
ปีเล็ก	---รท	รทลท	รทรช	--ลชม	ชมช่ม	รคชล	ชลคร์	มชลค
ซึ่ง	ทุชตุตุ	ทุชตุตุ	ทุชตุตุ	ทุชตุม	ชรร ม	---ร ม	ชมช ม	ชชตุค
คำวซอ	---ผา	-ละ-นา	-มา-แล้ว	-หลาย-จาด	-มันบ่าล่าง	-จะ-พลาด	-จาก-กัน	-ไป-ไหน

บรรทัดที่ 2

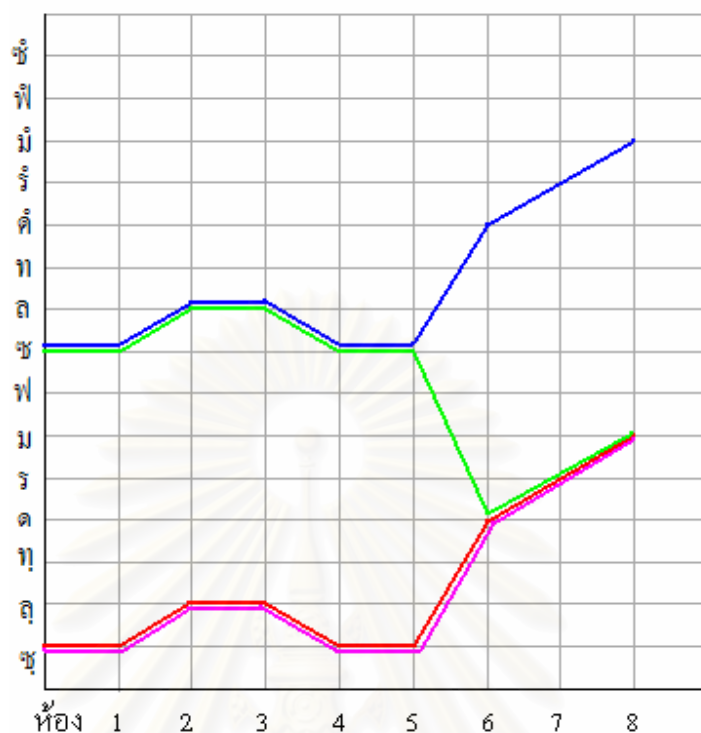
ปีกลาง	ฟ ด ลุ ด	ฟ ด ชุ ม	ช ม ร ด	-- ลุ ด ชุ	-- ด ชุ ลุ	ด ร ม ชุ	-- ด ชุ ล	ทุ ลุ ชุ ม
ปีก้อย	--- ช ด	--- คื ล	คื ล ช ม	ร ม ล ช	-- ม ร ม	ช ล ม ช	ม ช คื ล	ช ม คื ล
ปีเล็ก	ฟ คื ล คื	ฟ คื ช ม	ช ม ร คื	-- ล คื ช	-- ล ช ล	คื ร ม ช	-- ล ช ล	ท ล ช ม
ซึ่ง	ช ค ช ค	ช ค -- ทุ	ล ช -- ร	ค ล ช ช	-- ช -- ช	ด ร ม ชุ	-- ลุ ด ลุ	ชุ ด ร ม
คำวซอ	-แก้ง-ป่า	-ใส่ขมื่น	-แก้ง-จิ้น	-ใส่จะโ	-ขอ-ฝาก	-ความอาลัย	-กั๊บป้อกั๊น	-คำ-ปี้บ

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	---- ลุ	ค ลุ ชุ ลุ	ค ลุ ชุ ลุ	ด ม ด ร	ม ร -- ลุ	ชุ ลุ ม ร	ชุ ลุ ชุ ร	ม ร ค ลุ
ปีก้อย	-- ล ล ล	คื ล ช ล	ม ล คื ล	ช ล -- ร	ม ร ด ร	ม ล คื ล	-- ม ช ร	ม ร ค ล
ปีเล็ก	---- ล	คื ล ช ล	คื ล ช ล	คื ม คื ร	ม ร -- ล	ช ล ม ร	ช ล ช ร	ม ร คื ล
ซึ่ง	-----	-----ร	ม ร ค ลุ	ด ม ด ร	ม ร ค ลุ	ด ม ด ร	ด ม ร ค	ม ร ค ลุ
คำวซอ	---ซัค	-คำ-หัน	-อ้าย-เขา	-กำ-เลียว	-ยังบ่าตัน	-ได้-เลียว	-ข้าอะหยัง	-มา-ฮัก

กราฟแสดงเสียงตกทำนองจะปู้รอบ 7 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 3

กราฟแสดงเสียงตกทำนองจะปูรอบ 7 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 5

รอบนี้เป็นรอบสุดท้ายของทำนองจะปูตามคำขอที่กำหนดไว้โดยพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง ในวรรคที่ 1 นี้มีการออกแกในวรรคที่ 3-5 เสียงตกในบรรทัดที่ 5 เปลี่ยนแปลงไปไม่ตรงกับรอบที่ 2 เสียงตกของวรรคนี้เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกเสียง ม และเสียง ด

บรรทัดที่ 2 ตกเสียง ซ และเสียง ม

บรรทัดที่ 3 ตกเสียง ร และเสียง ล

บรรทัดที่ 4 ตกเสียง ล และเสียง ซ (ออกแก)

บรรทัดที่ 5 ตกเสียง ซ และเสียง ม (ออกแก)

วรรคนี้บรรจุคำขอจำนวน 4 คำ ได้แก่คำขอคำที่ 39-42 เมื่อจบคำขอดนตรีบรรเลงรับในบรรทัดที่ 5

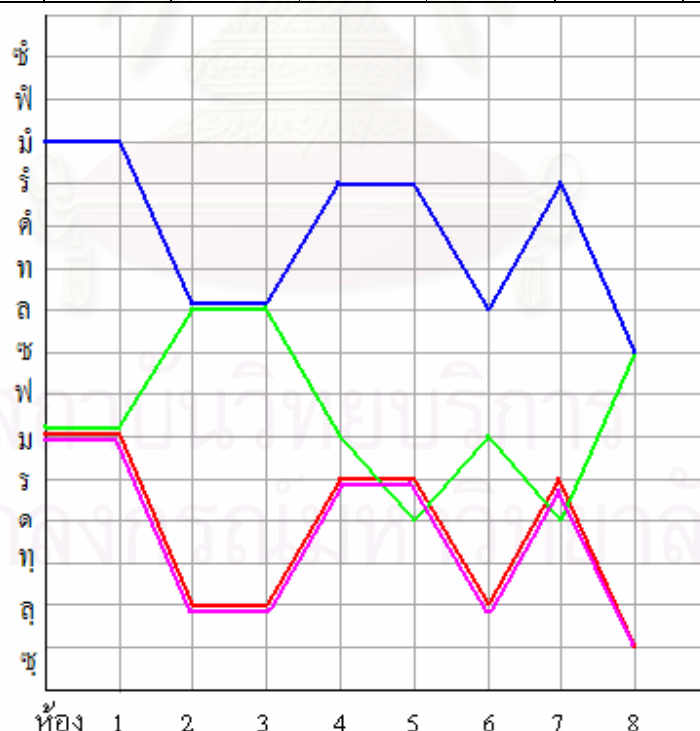
กราฟแสดงภาพวรรคที่ 1 บรรทัดที่ 3 รอบที่ 7 แสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนที่ที่ทำนอง ออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกเป็นแนวปีเล็ก กลุ่มที่สองเป็นแนวปีกลางกับซึ่ง ส่วนแนวของปีก็้อยเป็นแนวที่อยู่ตรงกลางคอยสอดประสานระหว่างแนวทั้งสอง

กราฟแสดงภาพวรรณคดี 1 บรรทัดที่ 4 รอบที่ 7 กราฟบรรทัดนี้ได้แสดงให้เห็นถึงแนวปีเล็กกับแนวปีกลางที่ดำเนินทำนองไปในทิศทางที่เหมือนกับแนวของปีก้อยกับซึ่งจึงเป็นแนวที่มีลักษณะเป็นแนวระดับให้แก่แนวปีเล็กกับปีกลาง

กราฟแสดงวรรณคดี 1 บรรทัดที่ 5 รอบที่ 7 ภาพจากกราฟในบรรทัดนี้ทุกแนวดำเนินทำนองไปในทิศทางเดียวกันยกเว้นแนวของปีก้อยไม่สามารถเคลื่อนทำนองไปตามแนวปีเล็กได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของเขตของเสียงเครื่องดนตรี ดังนั้นปีก้อยจึงหลบเสียงลงต่ำ ดำเนินทำนองไปพร้อมกับปีกลางและซึ่งในห้องที่ 6-8

วรรณคดี 2 บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	ช ม ช ม	---- ล	--- ช ล	ค ล ช ร	ช ล ช ร	ม ร -- ล	ช ล ค ร	ม ค ม ช
ปีก้อย	--- ช ม	ช ม ค ล	-----	ค ล ร ม	ช ม ร ค	ช ค ร ม	ช ม ร ค	ร ม ล ช
ปีเล็ก	ช ม ช ม	---- ล	--- ช ล	ค ล ช ร	ช ล ช ร	ม ร -- ล	ช ล ค ร	ม ค ม ช
ซึ่ง	ช ม ช ม	---- ล	--- ช ล	ค ล ช ร	ช ล ช ร	ม ร -- ล	ช ล ค ร	ม ค ม ช
คำขอ	---หัว	-เรียง- หมอน	-เจ้า-มอน	-ป่า-กิ่ง	---กั้น	-แกง-จิ้น	-ป่าดี-ทิ้ง	-แกง-ป่า

กราฟแสดงเสียงตกทำนองจะปูรอบ 7 วรรณคดี 2 บรรทัดที่ 1

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	--คชล	ชมลค	ชมรค	ลค มช	ชคชล	ค ร มช	ชคชล	ทลชร
ปีก้อย	----ม	ร มชล	คช--ม	ร มลช	--มรค	ร มลช	มชทล	ทล ร ม
ปีเล็ก	---มช	--ลชค	ชลค	มร มช	--คชล	ค	ค	ค
ซึ่ง	ฟคฟค	ฟค--ล	ช ร มร	คทลช	--ช--ช	--ช--ช	--ช--ช	--ช--ล
คำวซอ	--เหมือนผิว	--สลิค	-คิบบ่าหมี	-วัน-ลา	--เหมือน ตอก	-ไพ-กา	-บ่าลาบีม	-ลูก-ก้าน

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ช ร มร	มรชร	--ทลท	ลท มร	ช มช ม	รคชลค	----ชม	รคชค
ปีก้อย	รชรฟ	ชฟค	--ชลร	มรชม	ชลชม	ร มชล	มชค	ช ร มค
ปีเล็ก	ล ร มร	ค ม ค	มร--ล	ชล มร	--รชม	ร ค	ชลค	มชลค
ซึ่ง	ทชทล	ทชทล	ททชล	ทลชม	ช มร ม	--ร ม	ช มช ม	ชชลค
คำวซอ	--กอนได้	-ป้อ-จาย	-มาใส่ครก	-มอง-ค้ำ	--ช้คน	-บ่า-งาม	จะรับเป็น ไม้	-ง่าม-ก้ำ

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ฟคชค	ฟค รล	ชลทค	ชคฟช	-----	--คฟช	--คชฟ	
ปีก้อย	-----	---ชล	--ช--ฟ	ชลฟช	-----	--ฟ--ฟ	มรคช	---ทค
ปีเล็ก	ฟคชค	ฟค รล	ชลทค	ชคฟช	-----	--คฟช	--คชฟ	มรทค
ซึ่ง	ฟคฟค	ฟค--ล	ช ร มร	คทลช	--ช--ช	--ฟ--ฟ	--มชช	--ชทค
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	----

วรรคนี้ยังคงกลุ่มเสียงทางเพียงออบน มีการออกแในบรรทัดที่ 1 ทำให้เสียงตกในห้องที่ 4 เปลี่ยนไป เสียงตกของวรรคนี้เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกเสียง ร และเสียง ช (ออกแ)

บรรทัดที่ 2 ตกเสียง ช และเสียง ม

บรรทัดที่ 3 ตกเสียง ร และเสียง ค

บรรทัดที่ 4 ตกเสียง ช และเสียง ค

วรรคนี้บรรจุคำวซอจำนวน 3 คำ ได้แก่คำวซอคำที่ 43-45 เมื่อหมดคำวซอ คนตรี บรรเลงรับในบรรทัดที่ 4 เพื่อจะออกทำนองละม้ายต่อไป

กราฟแสดงวรรคที่ 2 บรรทัดที่ 1 รอบที่ 7 ลักษณะของกราฟในบรรทัดนี้แตกต่างจาก กราฟของวรรคที่ 2 บรรทัดที่ 1 ในรอบที่ 6 เป็นอย่างมากเนื่องจากในบรรทัดนี้มีการขึ้นลงของเสียง

ตกตลอดบรรทัด แนวของปีเล็ก ปีกกลางและซึ่งมีการเคลื่อนที่เหมือนกัน แนวของปีก้อยมีการเคลื่อนที่ตรงข้ามกับปีเล็กแต่ท้ายสุดก็ตกเสียง ซ ในห้องที่ 8 ตรงกัน

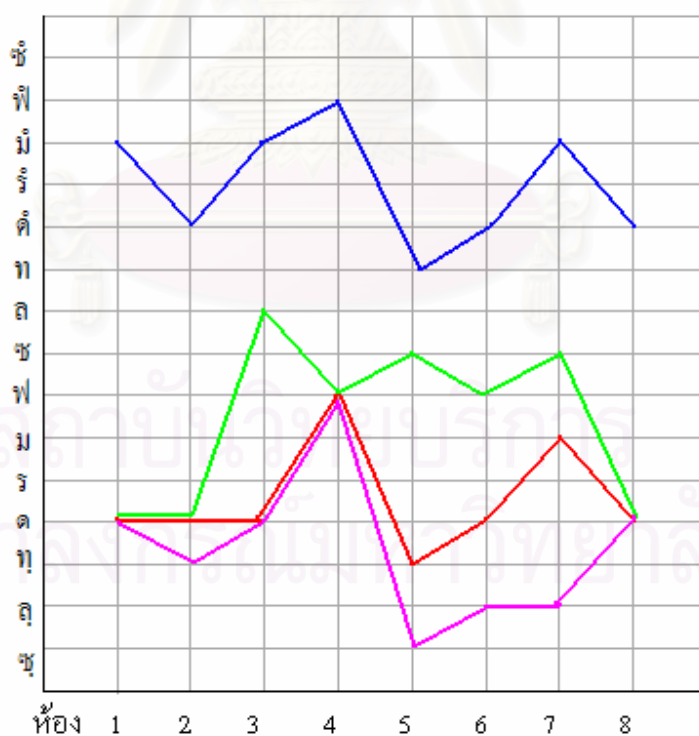
7) ละม้าย

ละม้ายมีลักษณะทำนองเพลงที่คล้ายทำนองของจะปู้ ใช้กลุ่มเสียงทางขวาเป็นหลัก สังเกตลักษณะและระเบียบวิธีการจับข้อมีลักษณะเช่นเดียวกันกับทำนองจะปู้

รอบที่ 1 วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

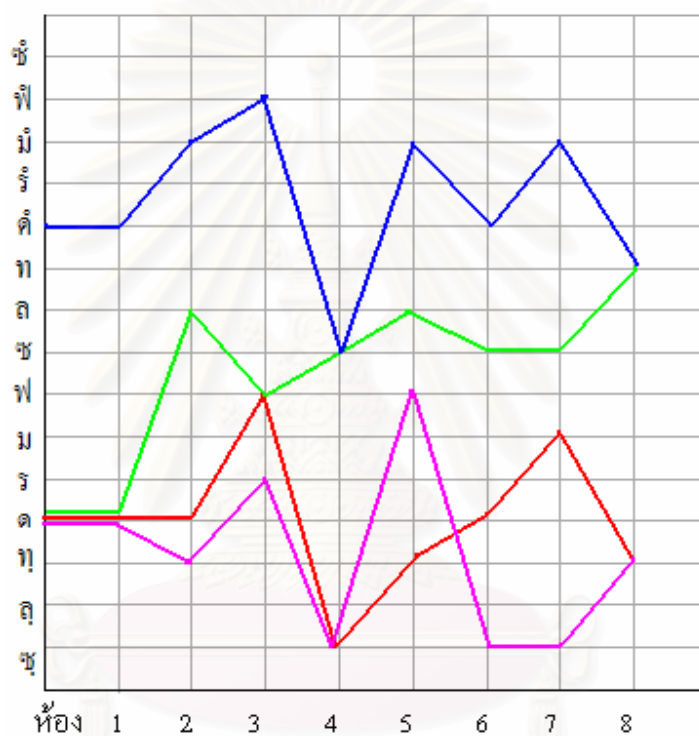
ปีกกลาง	-- -- ซด	ฟ ม ร ด	ซด ท ด	ร ด ซ ฟ	ม ด ม ท	ฟ ม ร ด	ซด ฟ ม	ร ด ท ด
ปีก้อย	-- -- ซด	ท ซ -- ด	ซด ซ ล	ท ล ซ ฟ	ม ร ด ซ	ท ซ ม ฟ	ด ซ ท ซ	ฟ ม ร ด
ปีเล็ก	ซ ค ี ฟ มี	รี ค ี ท ค ี	ซ ค ี ฟ มี	รี ค ี ซ ฟ ี	มี รี ค ี ท	ฟ ี มี รี ค ี	ซ ค ี ฟ มี	รี ค ี ท ค ี
ซึ่ง	ม ด ซด	ซด -- ท	ซ ซ ท ด	ม ด ซ ฟ	ม ด ซ ซ	-- ซด ล	ท ล ท ล	ม ซ ท ด
คำขอ	----	--สลิค	-ติค-ตัน	-ส-ลัก	-อู้-กัน	-นั๊ก-นั๊ก	-ก็สะแล้ง	-หอม-ไก่อ

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย รอบ 1 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 1

บรรทัดที่ 2

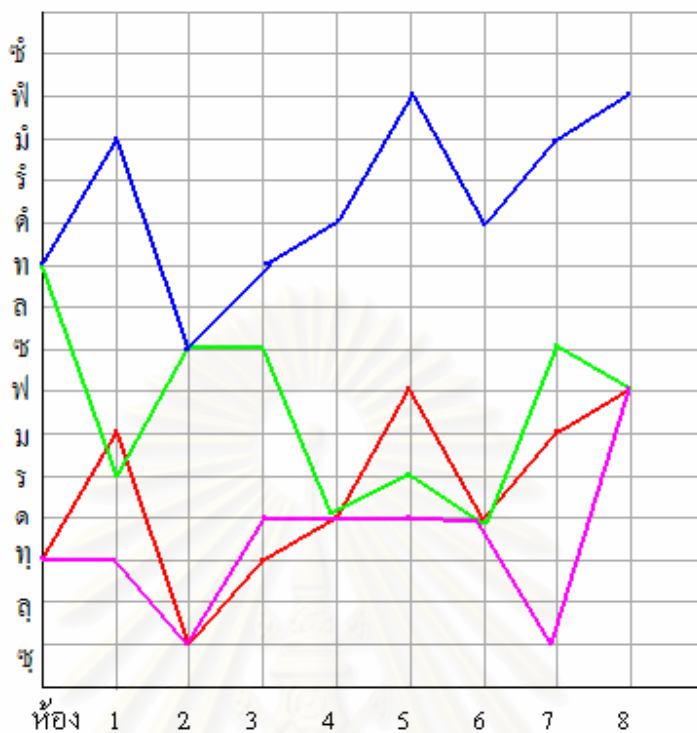
ปีกลาง	ชด ฟค	ชทุ --ค	ทุคชฟ	มคฟช	--คชทุ	ฟมทุค	ชคฟม	รค--ทุ
ปีก้อย	--ชค	ชคชล	คัลชฟ	ชคคช	ลชฟล	ชฟคช	คชทช	ฟรคท
ปีเล็ก	ชคํฟคํ	ชทฟํม	รคํชฟ	มคํฟช	--ฟํม	รคํทคํ	ชคํฟํม	รคํ--ท
ซึ่ง	มคชค	ชค--ทุ	ลช--ร	คทุลช	--ช--ฟ	มคชช	--ช--ช	--ชคทุ
คำวซอ	-จำ-ป่า	-กาบ-ปี	-จำ-ปี	-ซอน-โบ	-ข้าม-ลัก	-เบ็ง-ใจ	-เมื่อ-นาย	เขาน้อย- น้อย

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย รอบ 1 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 2

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ชคฟม	รคทุช	--ทุชทุ	ฟมรค	ชคชฟ	รคทุค	ชคฟม	รคทุฟ
ปีก้อย	ทชฟร	คคคช	รชคช	--มรค	--รמר	คชทค	คชคช	ทลชฟ
ปีเล็ก	ชคํฟํม	รคํทช	--ทชท	ฟํมรคํ	ชคํชฟ	มรคํค	ชคํฟํม	รคํทฟ
ซึ่ง	ชรคท	ชคฟช	ทุคคค	ฟชทุค	มคชค	ชชทค	มคชช	--ชมฟ
คำวซอ	-เป็น-นา	-พิ-กำ	-ฮ้ายจะเอา	-ใส่-แขน	-เป็น-กำ	-ทอง-แดง	-จะตีแหวน	-ใส่-ก้อย

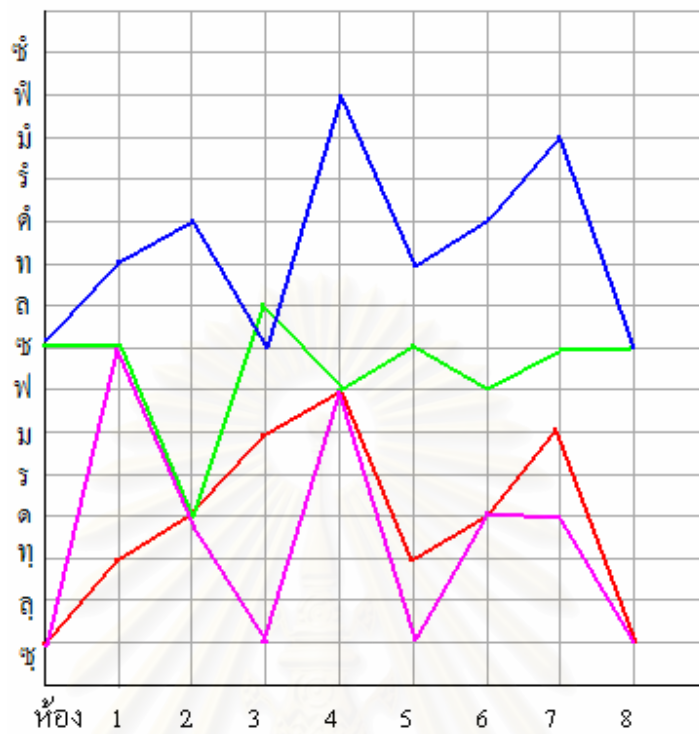

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย รอบ 1 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 3

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ม ค -- ท	ฟ ม ร ค	ช ด ฟ ม	ร ด ท ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ท	ช ท ฟ ม	ร ค ฟ ช
ปีก้อย	ม ร ค ร	ท ช -- ค	ช ค ช ล	ท ล ช ฟ	ม ร ค ช	ท ช ม ฟ	ค ช ค ล	ช ม ฟ ช
ปีเล็ก	ม ร ค ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ช ท ฟ ม	ร ค ฟ ช
ซึ่ง	ช ค ช ช	-- ช ท ค	ช ค ช ช	-- ค ม ฟ	ม ค ช ช	-- ค ม ค	-- ช -- ช	ค ม ฟ ช
คำขอ	---กอน	--ไ้ไ้	-สุ-ริน	-ปี-น้อย	-แจน-ซ้าย	-ยังบ่าบ่าย	---คอ	---นอน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย รอบ 1 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 5

การจับขอในรอบที่ 1 ของทำนองละม้ายวงดนตรีและช่างขอจะเข้าทำนองในวรรคที่ 1 เลข ไม่เหมือนกับทำนองจะปุดต้องมีวรรคนำมาก่อนเพราะมีการเชื่อมต่อระหว่างเพลงตั้งแต่ทำนองตั้ง เชียงใหม่ จ้อยเชียงแสนจนถึงจะปุด

ทำนองในวรรคที่ 1 ใช้กลุ่มเสียงทางขวา มีความยาว 5 บรรทัด เสียงตกของห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ของทำนองในบรรทัดเป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ด

บรรทัดที่ 2 ตกที่เสียง ช และเสียง ท

บรรทัดที่ 3 ตกที่เสียง ด และเสียง ฟ

บรรทัดที่ 4 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ช

บรรทัดที่ 5 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ช

วรรคนี้บรรจุคำขอจำนวน 4 คำได้แก่คำขอคำที่ 1-4 เมื่อหมดคำขอดนตรีบรรเลงรับ ในบรรทัดที่ 5 เช่นเดียวกับทำนองจะปุด

กราฟแสดงภาพวรรณคดี 1 บรรทัดที่ 1 รอบที่ 1 แสดงแนวของปีเล็กลอยอยู่ด้านบนด้วยเสียงสูง ส่วนแนวของปีก้อย ปีกกลาง และซึ่งเกาะกลุ่มกันอยู่ด้านล่าง โดยมีเสียงตก ฟ ตรงกันในห้องที่ 4 และเสียงตก ด ตรงกันในห้องที่ 8

กราฟแสดงภาพวรรณคดี 1 บรรทัดที่ 2 รอบที่ 1 แสดงแนวทำนองของปีกกลางกับซึ่งเกาะกลุ่มกันอยู่แนวล่างมีปีก้อย เป็นแนวเชื่อมเสียงตกของแนวล่างในห้องที่ 3 ไปเชื่อมกับแนวปีเล็กตรงเสียงตก ซ ห้องที่ 4 จากนั้นแนวของปีก้อยจึงเคลื่อนที่ไปบรรจบกับแนวของปีเล็กตรงเสียงตก ท ในห้องที่ 8

กราฟแสดงภาพวรรณคดี 1 บรรทัดที่ 3 รอบที่ 1 การเคลื่อนที่ของแนวทำนองต่าง ๆ ไม่ค่อยเป็นระเบียบ มีการกระโดดของเสียงตกค่อนข้างมาก เช่น แนวปีเล็กในห้องที่ 1-2 ปีก้อยห้อง 3-4 ปีกกลางห้องที่ 1-2 และซึ่งห้องที่ 7-8

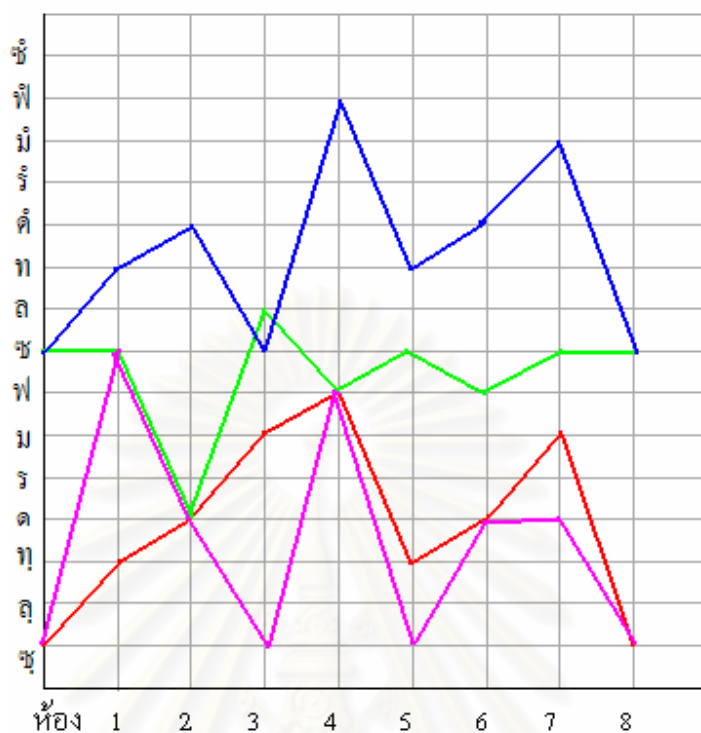
กราฟแสดงภาพวรรณคดี 1 บรรทัดที่ 4 รอบที่ 1 แนวการดำเนินทำนองส่วนใหญ่เกาะกลุ่มกันอยู่ด้านล่างประกอบด้วยแนวปีก้อยแนวปีกกลางและซึ่ง

กราฟแสดงภาพวรรณคดี 1 บรรทัดที่ 5 รอบที่ 1 แนวการบรรเลงในบรรทัดนี้มีการเคลื่อนที่ของเสียงตกไม่ค่อยเป็นระเบียบ แนวทำนองเกาะกลุ่มรวมกัน โดยมีแนวปีก้อยเป็นแนวสอดประสานเชื่อมระหว่างปีกกลางกับปีเล็ก

วรรณคดี 2

บรรทัดที่ 1

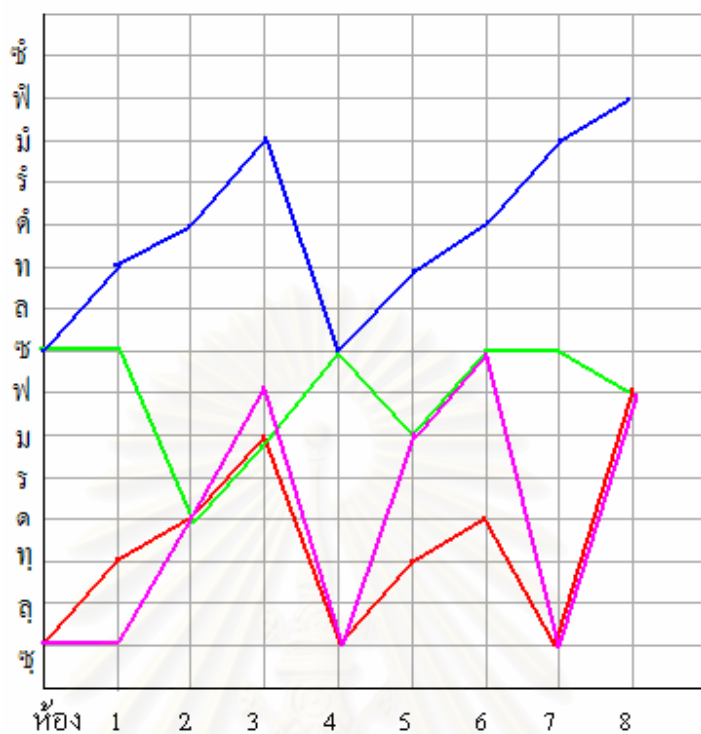
ปีกกลาง	-- ทุ ซุ ทุ	ฟ ม ร ด	ซุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ด -- ทุ	ฟ ม ทุ ด	ซุ ด ฟ ม	ร ด ฟ ซุ
ปีก้อย	-- -- ฟ ซ	ท ซ -- ด	ซ ด ซ ล	ท ล ซ ฟ	ม ร ด ซ	ท ซ ม ฟ	ด ซ ท ซ	-- ม ฟ ซ
ปีเล็ก	-- ท ซ ท	ฟ ม รั ค	ซ ค ฟ ซ	-- ท ซ ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ท ค	ซ ค ฟ ม	รั ค ฟ ซ
ซึ่ง	-- ซุ -- ซ	-- ซุ ทุ ด	ม ด ซ ซุ	-- ซ ม ฟ	ซ ด ซ ซุ	ทุ ด ม ด	ซ ซุ ทุ ด	-- ม ฟ ซุ
คำวขอ	----	-- สลิด	-ติด-ตัน	-ส-ลัก	-อู้-กัน	-นัก-นัก	-ก็ละแ่ง	-หอม-ไก่อ

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย รอบ 1 วรรคที่ 2 บรรทัดที่ 1

บรรทัดที่ 2

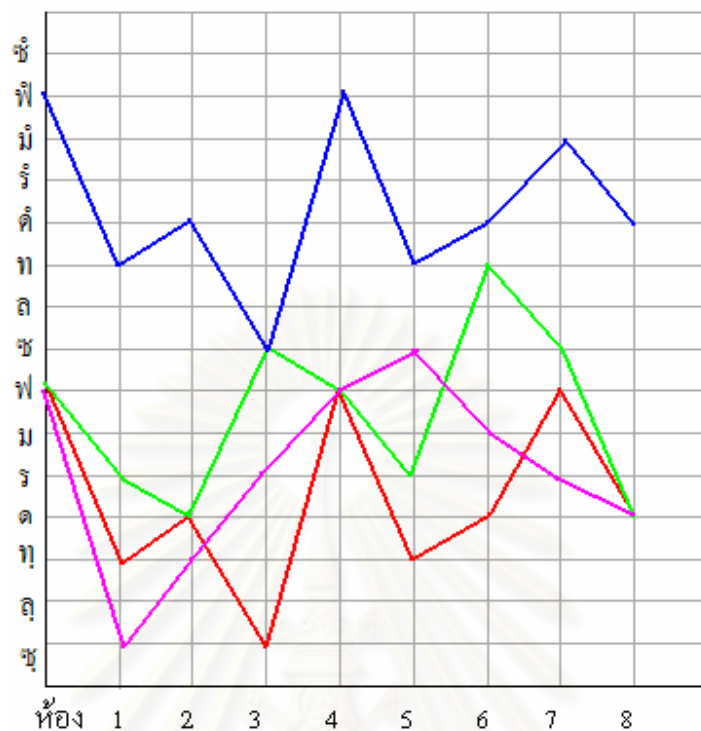
ปีกลาง	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ชุ	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ชุ	ชุ ด ชุ ฟ
ปีก้อย	ท ช ฟ ช	ช ท -- ด	-- ด ร ม	ช ด ท ช	ท ช ฟ ม	ค ม ฟ ช	ค ช ท ช	-- -- ม ฟ
ปีเล็ก	-- -- ช ท	ฟ ม ทุ ค	ช ค ฟ ม	ร ค ทุ ช	-- ท ช ท	ฟ ม ทุ ค	ช ค ฟ ม	ร ค ทุ ฟ
ซึ่ง	-- ช -- ชุ	-- ช ทุ ด	ม ค ช ฟ	ม ค ช ชุ	-- -- ค ม	ค ม ฟ ช	-- ค ฟ ชุ	ทุ ด ชุ ฟ
คำวขอ	-จ้-ป้า	-กบ-จี้	-จ้-ปี้	-ซอน-ไบ	-ข้-มัลก	-เป็ง-ใจ	-เมื่อ-นาย	เขาน้อย-น้อย

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย รอบ 1 วรรคที่ 2 บรรทัดที่ 2

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ม ค ม ท	ฟ ม ท ค	ซ ค ฟ ซ	-- ค ซ ฟ	ม ค -- ท	-- ค -- ค	-- ซ ฟ	ม ร ท ค
ปีก้อย	-- ร ม ร	ค ซ ท ค	-- ซ ค ซ	ท ซ -- ฟ	-- ฟ ซ ร	ม ร ค ท	ฟ ซ ท ซ	-- ม ร ค
ปีเล็ก	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ซ ค ฟ ซ	-- ค ซ ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ซ ค ฟ ม	ร ค ท ค
ซึ่ง	ม ค ซ ซ	-- ซ ค ท	-- ร ม ร	ค ท -- ฟ	ม ค ม ซ	-- ฟ -- ม	-- ร ม ร	ม ซ ท ค
คำขอ	---ตะ	-ซ้อ-ต๊	-ปีบแม่สี	-คำ-มอย	บ่าล่างจะโก้	-จอย-วอย	-เหมือนกัน คอย	-โก้-ฟ้า

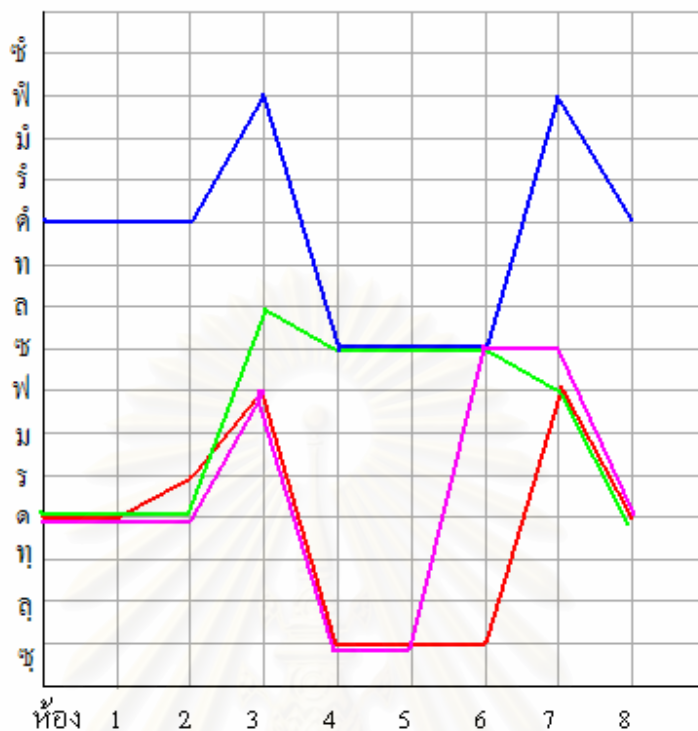

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย รอบ 1 วรรณคดี 2 บรรทัดที่ 3

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-----	ช ฟ ม ร	---ช ฟ	ม ค ฟ ชุ	--ค ฟ ชุ	---ทุ ชุ	---ชุ ฟ	ม ร ทุ ค
ปีก้อย	-----	--ช ท ค	ช ค ช ล	ช ฟ ล ช	-----	--ค ท ช	ค ล ช ฟ	--ม ร ค
ปีเล็ก	-----	ช ฟ ม ค	---ช ฟ	ม ค ฟ ช	-----	--ค ฟ ช	--ค ช ฟ	ม ร์ ท ค
ซึ่ง	---ช ค	ช ชุ ทุ ค	ม ค ช ฟ	ม ค ช ชุ	--ช --ชุ	--ช ม ช	--ชุ --ช	--ชุ ทุ ค
คำวขอ	----	----	----	---จ้ม	----	----	----	--แลหนอ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย รอบ 1 วรรคที่ 2 บรรทัดที่ 4

ทำนองละม้ายในวรรคที่ 2 คงใช้กลุ่มเสียงทางขวาแต่มีเสียง ท ซึ่งเป็นเสียงคุมของทางกลาง มาแทรกเป็นเสียงตกในห้องที่ 8 ของบรรทัดที่ 2 แต่ทำนองก็ยังคงกลมกลืนกันเพราะกลุ่มเสียงทั้งสองมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เสียงตกในห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ในวรรคที่ 2 เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ช

บรรทัดที่ 2 ตกที่เสียง ช และเสียง ฟ

บรรทัดที่ 3 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ค

บรรทัดที่ 4 ตกที่เสียง ช และเสียง ค

วรรคนี้บรรจุคำขอจำนวน 3 คำได้แก่คำที่ 5-7 และช่างขอขับปิดท้ายวรรคในบรรทัดที่ 4 ด้วยคำว่า จิม แลหนอ เสียงของคำว่า จิม ตรงกับเสียง ช ซึ่งเป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และห่างเป็นคู่ 4 กับเสียง ค ซึ่งเป็นเสียงตกในห้องที่ 8 และตรงกับคำว่า หนอ

ดังนั้นเสียงสรุบท้ายวรรคของทำนองละม้ายมีความเฉพาะต่างจากทำนองจะปูล

กราฟแสดงภาพวรรคที่ 2 บรรทัดที่ 1 รอบที่ 1 แนวทำนองปีเล็กมีการกระโดดของเสียงลูกตกบางช่วงห่างมาก เช่น ในห้องที่ 3 กับ 4 และห้องที่ 7 กับ 8

แนวของกราฟในบรรทัดนี้ส่วนใหญ่ยังเกาะกลุ่มกับแนวการบรรเลงแต่ละแนวถึงแม้จะไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันแต่ถ้านำแต่ละแนวมาติดต่อกันก็สามารถทำให้แนวการบรรเลงเคลื่อนที่ไปในทิศทางเดียวกันกับแนวอื่น เช่น แนวปีกลางห้องที่ 1-2 ต่อด้วยแนวซิ่งห้องที่ 2-4 ดำเนินไปคล้ายกับแนวของปีก้อย

กราฟแสดงภาพบรรทัดที่ 2 บรรทัดที่ 2 รอบที่ 1 แนวของปีเล็กเคลื่อนที่สูงขึ้นจากห้องที่ 1-3 จากนั้นเคลื่อนต่อยกลงมาในห้องที่ 4 และเคลื่อนที่สูงขึ้นไปเรื่อยตั้งแต่ห้องที่ 5-8 จนไปถึงเสียงฟ ห้องที่ 8

แนวปีกลางกับซิ่งยังคงเกาะกลุ่มกัน โดยมีแนวปีก้อยเป็นแนวเชื่อมประสานอยู่ตรงกลางระหว่างแนวนบนคือแนวปีเล็กกับกลุ่มของแนวล่าง

กราฟแสดงภาพบรรทัดที่ 2 บรรทัดที่ 3 รอบที่ 1 แนวทำนองของบรรทัดนี้ยังคงเกาะกลุ่มกันเช่นเดิม

กราฟแสดงภาพบรรทัดที่ 2 บรรทัดที่ 4 รอบที่ 1 ลักษณะกราฟดำเนินไปอย่างมีระเบียบ โดยเฉพาะแนวของปีเล็กกับปีกลางมีการดำเนินทำนองของเสียงตกเหมือนกับแนวของซิ่ง ดำเนินไปเหมือนกับแนวของปีกลางในช่วงห้องที่ 1-5 หลังจากนั้นจึงแยกออกจากกันในห้องที่ 5-8 และไปบรรจบกันที่เสียงตก ค ในห้องที่ 8

รอบที่ 2 บรรทัดที่ 1

บรรทัดที่ 1

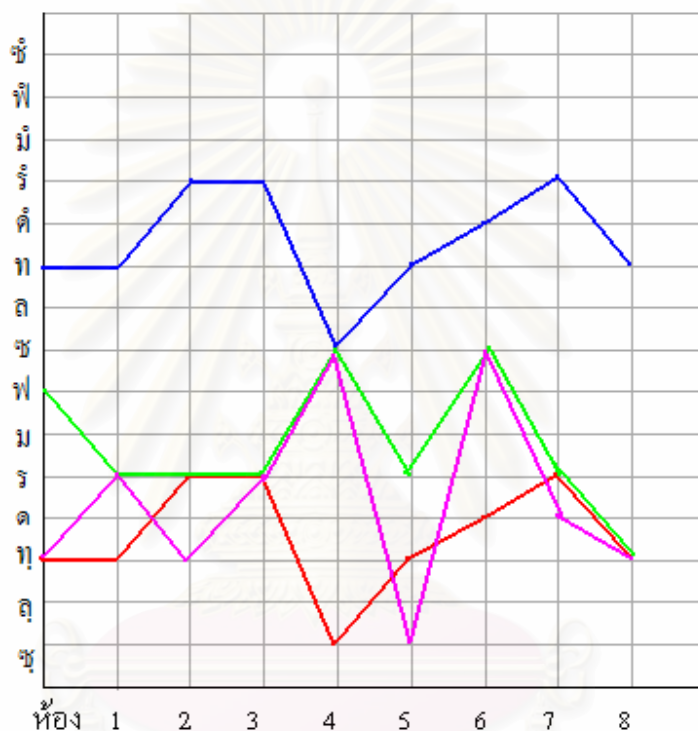
ปีกลาง	ซุด ฟ ด	ซุด ฟ ม	ร ด ท ด	ร ด ซ ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ท ด	ซุด ฟ ม	ร ด ท ด
ปีก้อย	-- -- ซ ด	ท ซ -- ด	ซ ด ซ ล	ท ล ซ ฟ	ม ร ด ซ	ท ซ ม ฟ	ด ซ ท ซ	ฟ ม ร ด
ปีเล็ก	ซ ค ี ฟ ม	ร ค ี ท ค	ซ ค ี ฟ ม	ร ค ี ซ ฟ	ม ี ร ค ี ท	ฟ ี ม ี ร ค	ซ ค ี ฟ ม	ร ค ี ท ค
ซิ่ง	ม ค ซ ด	ซ ค -- ท	ซ ซ ท ด	ม ค ซ ฟ	ม ค ซ ซ	-- ซ ค ล	ท ล ท ล	ม ซ ท ด
คำวซอ	---กอน	-ป้อ-จาย	-นาย-เขา	-บ่าว่าแต่	-กั้น-บ่า	-เจือ-แจ้	-จ่าง-แป้	-บ่าเชือขาว

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ซุด ฟ ม	ร ด -- ท	ซุด ฟ ม	ร ด ฟ ซ	-- ท ซ ท	ฟ ม ท ด	ซุด ฟ ม	ร ด - ท
ปีก้อย	-- -- ซ ด	-- -- ซ ล	ค ี ล ซ ฟ	ซ ค ล ซ	-- ร ค ล	ซ ฟ ล ซ	ด ซ ท ซ	-- ร ค ฟ
ปีเล็ก	ซ ค ี ฟ ค	ซ ท ฟ ี ม	ร ค ี ซ ฟ	ม ค ี ฟ ซ	-- -- ฟ ี ม	ร ค ี ท ค	ซ ค ี ฟ ม	ร ค ี - ท
ซิ่ง	ม ค ซ ด	ซ ค -- ท	ล ซ -- ร	ด ท ล ซ	-- ซ -- ฟ	ม ค ซ ซ	-- ซ -- ซ	-- ซ ค ท
คำวซอ	---กัว	-ป้อ-จาย	-จะม่าล่อ	-लग-สาว	---กัว	-หู้ง-คาว	-มันบ่าเป็ง	-ใจ-ถ้ำ

บรรทัดที่ 3

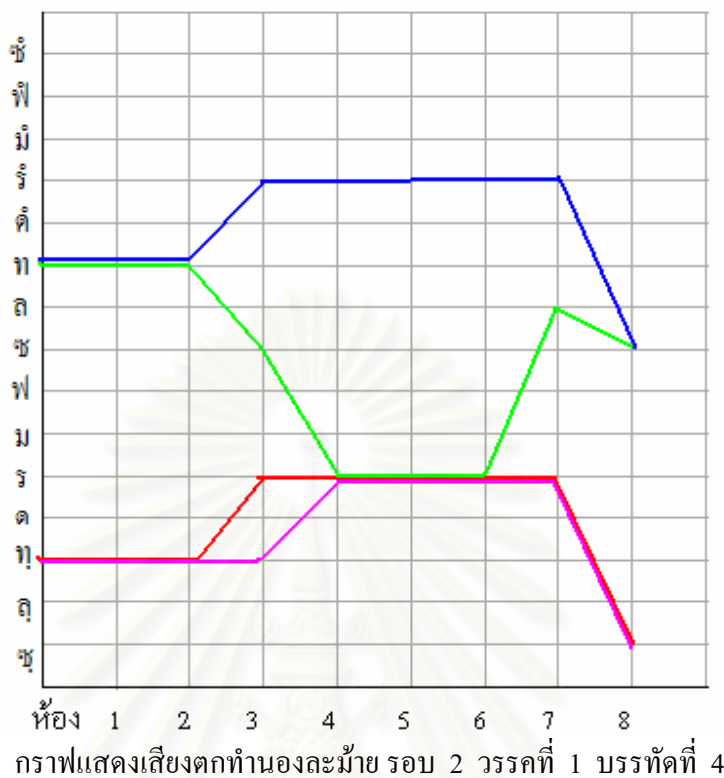
ปีกลาง	ชฺทุตทุ	--ค--ร	ชฺทุฟร	--คทุชฺ	--ทุชฺทุ	ฟรทุค	ชฺทุชฺร	ฟรคทุ
ปีก้อย	--ชลร	ฟชลร	ฟรคค	ชฟลช	ลช--ร	คคฟช	รชฟร	ฟรคค
ปีเล็ก	ชทคํท	--ค--ร	ชทฟร	--คํทช	--ทชท	ฟรทค	ชทชร	ฟรคํท
ซึ่ง	--รคค	ฟรคค	--รฟร	คคฟช	--ช--ช	คคฟช	คคคค	ฟรคค
กล่าวขอ	---เพราะ	-น้อง-เจน	-เป็น-คน	-อนาถา	---วาด	-ส-นา	-น้อง-มัน	-น้อย-ล้ำ

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย รอบ 2 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 3

บรรทัดที่ 4

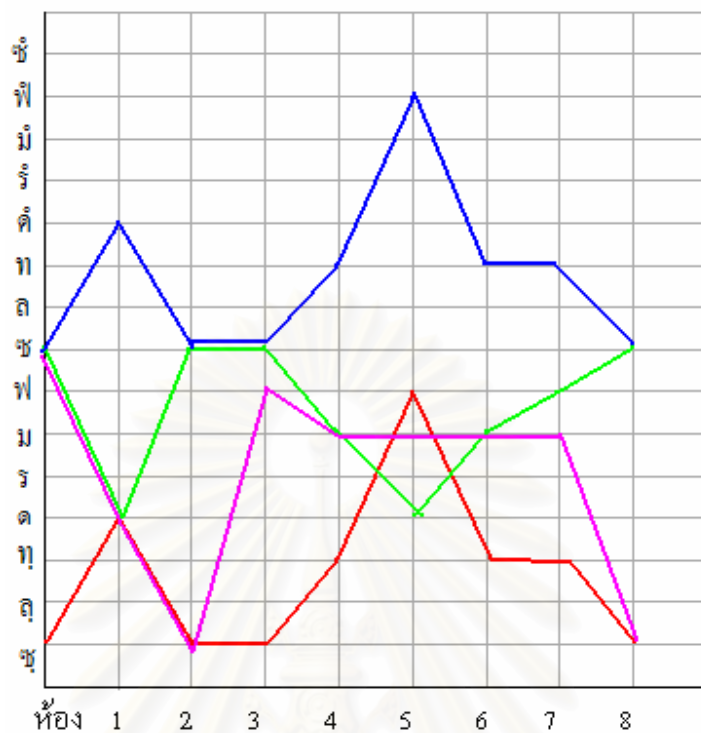
ปีกลาง	คทุคค	คคชค	คคฟร	--คคค	คคฟร	--ค--ค	คคฟร	--คคค
ปีก้อย	ฟชฟท	ลชฟท	ฟชลช	--ฟคค	---ฟค	--ชลร	คคฟล	ชฟลช
ปีเล็ก	คํทคํท	คํทชท	คํชฟร	--คคค	คคฟร	--ค--ค	คคฟร	--คคค
ซึ่ง	ชคคค	ชคคค	ชคคค	--คคค	คคฟร	--คคค	คคคค	คคฟช
กล่าวขอ	---ก้าว	-หึ่ง-ก้าว	-มันบ่าเป้ง	-ใจ-ล้ำ	ก้าวปี-จั้น	-เขา-ป่า	---ป่า	---เจิง

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	ค ช ทุ ค	ร ุ ค ทุ ช	-- ค ฟ ช	ทุ ค ฟ ทุ	-- ฟ ---	----- ทุ	ช ทุ ฟ ทุ	ช ุ ค ฟ ช
ปีก้อย	----- ค	--- ท ช	-- ค -- ช	ท ช ฟ ม	ช ม ร ค	ช ค ฟ ม	ช ร ม ฟ	ช ม ฟ ช
ปีเล็ก	ค ช ทุ ค	ร ุ ค ทุ ช	-- ค ี ช	ทุ ค ี ทุ	-- ี ---	----- ทุ	ช ทุ ี ทุ	ช ุ ค ี ช
ซึ่ง	----- ค	ช ค ช ช	-- ช -- ฟ	ม ช ฟ ม	-- ทุ -- ม	-- ทุ -- ม	-- ทุ -- ม	ค ม ฟ ช
คำวขอ	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย รอบ 2 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 5

ทำนองบรรทัดที่ 1-2 ยังคงใช้กลุ่มเสียงทางขวาจากนั้นจึงออกแกในบรรทัดที่ 3-5 โดยย้ายกลุ่มเสียงไปทางกลาง เสียงตกในวรรคนี้เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ด

บรรทัดที่ 2 ตกที่เสียง ช และเสียง ท

บรรทัดที่ 3 ตกที่เสียง ช และเสียง ท (ออกแก)

บรรทัดที่ 4 ตกที่เสียง ร และเสียง ช (ออกแก)

บรรทัดที่ 5 ตกที่เสียง ท และเสียง ช (ออกแก)

วรรคนี้บรรจุคำขอจำนวน 4 คำ ได้แก่คำที่ 8-11 เมื่อหมดคำขอดนตรีรับบรรเลงในบรรทัดที่ 5 เช่นเดียวกับรอบที่ 1

กราฟแสดงภาพวรรคที่ 1 บรรทัดที่ 3 รอบที่ 2 ภาพจากกราฟแสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนที่ของแนวปีเล็กกับแนวปีกลางเป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยมีแนวของซึ่งแทรกเข้ามาเป็นระยะในช่วงห้องที่ 2-5 และมีการกระโดด เสียงตก ชุ ห้องที่ 5 ของแนวซึ่งกระโดดเสียง ช ในห้องที่ 6 สุดท้ายไปบรรจบกับแนวปีก้อยและแนวปีกลางที่เสียง ทุ ในห้องที่ 8

กราฟแสดงภาพวรรณคดี 1 บรรทัดที่ 4 รอบที่ 2 มีแนวเส้นกราฟที่เป็นระเบียบ โดยเฉพาะแนวของปีเล็กกับปีกลางดำเนินทำนองเสียงตกตรงกันทุกห้อง

แนวของปีก้อยไม่สามารถดำเนินไปตามแนวของปีเล็กได้เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องพิสัยของเสียงจึงหักเสียงลงในระหว่างห้องที่ 2-7

เส้นกราฟของแนวปีกลางและซึ่งแทบจะเป็นแนวเดียวกันแตกต่างที่แนวของซึ่งในห้องที่ 2-3 แยกลงมาเสียง ทุ

กราฟแสดงภาพวรรณคดี 1 บรรทัดที่ 5 รอบที่ 2 แนวกราฟไม่ค่อยเป็นระเบียบ แต่แนวทำนองต่าง ๆ ยังยึดเกาะกันอยู่ตลอดบรรทัดและตกเสียง ๕ ตรงกันในห้องที่ 8

วรรณคดี 2

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	ทุ ชุ ทุ ด	ร ด ทุ ชุ	-- ค ฟ ชุ	ฟ ร ด ทุ	-- ฟ ---	---- ทุ	-- ฟ -- ทุ	ชุ ด ฟ ชุ
ปีก้อย	ท ช -- ค	ช ค ท ช	-- ค -- ช	ท ช ฟ ม	ช ม ร ค	ช ค ฟ ม	ช ร ม ฟ	ช ม ฟ ช
ปีเล็ก	ท ช ท ค	ร ค ท ช	-- ค ฟ ช	ฟ ร ค ท	-- ฟ ---	---- ท	-- ฟ -- ท	ช ค ฟ ช
ซึ่ง	---- ค	ช ค ช ชุ	-- ช -- ฟ	ม ช ฟ ม	-- ทุ -- ม	-- ทุ -- ม	-- ทุ -- ม	ค ม ฟ ชุ
คำวซอ	---กั้ว	-จะมาจู้	-น้อง-เจน	-แม่-ฉิ่ง	-อย่างกั้น นค	-บ่า-บีน	-จ่างกั้ว	-ปีก-เชิง

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ชุ	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ชุ	ชุ ด ชุ ฟ
ปีก้อย	ท ช ฟ ช	ช ท -- ค	-- ค ร ม	---- ท ช	ท ช ฟ ม	ค ม ฟ ช	ค ช ท ช	-- ม ช ฟ
ปีเล็ก	--- ช ท	ฟ ม ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ช	-- ท ช ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ฟ
ซึ่ง	-- ช -- ชุ	-- ช ทุ ด	ม ค ช ฟ	ม ค ช ชุ	--- ค ม	ค ม ฟ ช	-- ค ฟ ชุ	ทุ ด ชุ ฟ
คำวซอ	----	-น้อง-เจน	-คน-บ่า	-มี-เงิน	-กั้ว-มัน	-บ่า-เปิง	-กั้ว-คั้ว	-เต้า-อัน

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ม ค ม ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ชุ	-- ค ชุ ฟ	ม ค -- ทุ	-- ค -- ค	--- ชุ ฟ	ม ร ทุ ด
ปีก้อย	ช ร ม ร	ค ช ท ค	-- ช ค ช	ท ช -- ฟ	-- ฟ ช ร	ม ร ค ท	ฟ ช ท ช	-- ม ร ค
ปีเล็ก	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ค
ซึ่ง	ม ค ช ชุ	-- ช ค ทุ	-- ร ม ร	ค ท -- ฟ	ม ค ม ช	-- ฟ -- ม	-- ร ม ร	ม ชุ ท ค
คำวซอ	---เพราะ	-น้อง-เจน	-เป็น-คน	-อนาถา	-เพราะ-วาด	--สนา	-น้อง-มัน	-น้อย-ล้า

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-----	ช ฟ ม ร	-- ช ฟ	ม ค ฟ ช	-- ค ฟ ช	--- ท ช	--- ช ฟ	ม ร ท ค
ปีก้อย	-----	-- ช ท ค	ช ค ช ล	ช ฟ ล ช	-----	-- ค ท ช	ค ล ช ฟ	-- ม ร ค
ปีเล็ก	-----	ช ฟ ม ค	--- ช ฟ	ม ค ฟ ช	-----	-- ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม ร ท ค
ซึ่ง	--- ช ค	ช ช ท ค	ม ค ช ฟ	ม ค ช ช	-- ช -- ช	-- ช ม ช	-- ช -- ช	-- ช ท ค
คำขอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--เลहनอ

วรรคที่ 2 บรรทัดแรกออกแก กลุ่มเสียงยังอยู่ทางเพ็ญอบบนส่วนบรรทัดที่ 2-4 กลุ่มเสียงได้กลับมาอยู่ทางขวา

เสียงตกในบรรทัดนี้เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกที่เสียง ท และเสียง ช

บรรทัดที่ 2 ตกที่เสียง ช และเสียง ฟ

บรรทัดที่ 3 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ค

บรรทัดที่ 4 ตกที่เสียง ช และเสียง ค

วรรคนี้บรรจุคำขอจำนวน 3 คำได้แก่คำที่ 12-14 และขับปิดท้ายวรรคในบรรทัด

การดำเนินทำนองของวรรคนี้แม้จะมีการออกแกแต่ดำเนินเสียงลูกตกเช่นเดียวกับ วรรค

ที่ 2 รอบแรก ผู้วิจัยจึงไม่แสดงกราฟและผลวิเคราะห์การดำเนินทำนอง

รอบที่ 3 วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	--- ช ค	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม ค -- ท	ฟ ร ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ค
ปีก้อย	--- ช ค	ท ช -- ค	ช ค ช ล	ท ล ช ฟ	ช ร ค ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ช	ฟ ร ม ค
ปีเล็ก	ช ค ฟ ม	ร ค ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค ช ฟ	ม ร ค ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ค
ซึ่ง	ม ค ช ค	ช ค -- ท	ช ช ท ค	ม ค ช ฟ	ม ค ช ช	-- ช ค ล	ท ล ท ล	ม ช ท ค
คำขอ	----	--สวาย	-นี้-กา	-คำว-เตาะ	-ไผ-จำ	-คัว-ชะชะ	-หา-จำ	-หา-แหลม

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ช ค ฟ ค	ช ท -- ค	ท ค ช ฟ	ม ค ฟ ช	-- ค ช ท	ฟ ม ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค - ท
ปีก้อย	-- ช ค	ช ค ช ล	ค ล ช ฟ	ช ค ล ช	-- ร ค ล	ช ฟ ล ช	ค ช ท ค	ฟ ร ค ท
ปีเล็ก	ช ค ฟ ค	ช ท ฟ ม	ร ค ช ฟ	ม ค ฟ ช	--- ฟ ม	ร ค ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค - ท
ซึ่ง	ม ค ช ค	ช ค -- ท	ล ช -- ร	ค ท ล ช	-- ช -- ฟ	ม ค ช ช	-- ช -- ช	-- ช ค ท
คำขอ	-จะ-หลอน	-พระ-น้อย	-เป็น-ก่อ	-กำ-แปง	-เป็น-ยัง	--แสวง	-หา-ป่า	-คืน-ก็

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ชด ฟ ม	ร ด ท ช	-- ท ช ท	ฟ ม ร ด	ชด ช ฟ	ร ด ท ด	ชด ฟ ม	ร ด ท ฟ
ปีก้อย	ฟ ช ล ร	ด ร ล ช	ฟ ช ค ล	ช ม ร ด	-- ร ม ร	ด ช ท ด	ร ด ค ช	ท ล ช ฟ
ปีเล็ก	ช ค ฟ ม	ร ค ท ช	-- ท ช ท	ฟ ม ร ค	ช ค ช ฟ	ม ร ค ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ฟ
ซึ่ง	ช ร ด ท	ช ด ฟ ช	ท ค ม ด	ฟ ช ท ด	ม ค ช ค	ช ช ท ด	ม ค ช ช	-- ช ม ฟ
คำวขอ	---เป็น	--ผยาค	-ยังค้องเป้ง	-บุญ-หมอ	-เฮา-เป็น	-จ้าง-ขอ	-ยังรอกหา	-จ้าง-ปี

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ม ค -- ท	ฟ ม ร ด	ชด ฟ ม	ร ด ท ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ท	ช ท ฟ ม	ร ด ฟ ช
ปีก้อย	ม ร ด ช	ท ช -- ค	ช ด ช ล	ท ล ช ฟ	ช ร ด ช	ท ช ท ด	-- -- ช ล	ช ม ฟ ช
ปีเล็ก	ม ร ค ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ช ท ฟ ม	ร ค ฟ ช
ซึ่ง	ช ค ช ช	-- ช ท ด	ช ค ช ช	-- ค ม ฟ	ม ค ช ช	-- ค ม ค	-- ช -- ช	ค ม ฟ ช
คำวขอ	---ถูก	-คน-หลวก	จะโป-สับ	-ปะ-หลี่	-เหมือน-ฮ้า	-บ่าจ็ยอง	---ถ่าน	---ไฟ

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	-- ท ช ท	ฟ ม ร ด	ชด ฟ ม	ร ด ท ฟ	ม ค -- ท	ฟ ม ร ท	ชด ฟ ม	ร ด ฟ ช
ปีก้อย	ล ช ฟ ช	ล ช -- ร	ด ร ม ร	ด ช ท ฟ	ม ร ด ช	ท ช ม ฟ	ด ช ท ล	ช ม ฟ ช
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ช	-- ท ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ม	ร ค ฟ ช
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช ท ด	ม ค ช ช	-- ช ม ฟ	ช ค ช ช	ท ค ม ค	ช ช ท ด	-- ม ฟ ช
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

ทำนองวรรคนี้ ใช้ทำนองปกติโดยไม่ออกแก กลุ่มเสียงคงอยู่ทางขวา เสียงตกใน บรรทัดนี้เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ค

บรรทัดที่ 2 ตกที่เสียง ช และเสียง ท

บรรทัดที่ 3 ตกที่เสียง ค และเสียง ฟ

บรรทัดที่ 4 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ช

บรรทัดที่ 5 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ช

วรรคนี้บรรจุคำวขอจำนวน 4 คำ ได้แก่คำที่ 15-18 เมื่อหมดคำวขอดนตรีบรรเลงรับใน บรรทัดที่ 5

เนื่องจากการดำเนินทำนองในวรรคที่ 1 รอบที่ 3 นี้ดำเนินไปเช่นเดียวกับวรรคที่ 1 รอบที่ 2 จึงได้ผลการวิเคราะห์การดำเนินทำนองและกราฟแสดงเสียงตกเหมือนวรรคที่กล่าวมาแล้ว

วรรณคดี 2

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ร ค	ชุด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ค -- ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุด ฟ ม	ร ด ฟ ชุ
ปีก้อย	ล ช ฟ ช	ล ช -- ร	ค ร ม ค	ช ค ช ฟ	ม ร ค ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ล	ช ม ฟ ช
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม รั ค	ช ค ฟ ช	-- ท ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ท ค	ช ค ฟ ม	รั ค ฟ ช
ซึ่ง	-- ชุ -- ช	-- ชุ ทุ ด	ม ค ช ชุ	-- ช ม ฟ	ช ค ช ชุ	ทุ ค ม ค	ช ชุ ทุ ค	-- ม ฟ ชุ
คำวขอ	----	--สวาย	-นี้-กา	-ก้าว-เตาะ	-ไผ-จำ	-ตัว-ชะชะ	-หา-จำ	-หา-แหลม

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุด ฟ ม	ร ด ทุ ชุ	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุด ฟ ชุ	ชุด ชุ ฟ
ปีก้อย	ล ช ฟ ช	ล ช -- ร	ค ร ม ค	ช ค ค ช	ล ช ฟ ม	ฟ ค ล ช	ค ช -- ค	-- ล ช ฟ
ปีเล็ก	-- -- ช ท	ฟ ม ท ค	ช ค ฟ ม	รั ค ท ช	-- ท ช ท	ฟ ม รั ค	ช ค ฟ ม	รั ค ท ฟ
ซึ่ง	-- ช -- ชุ	-- ช ทุ ค	ม ค ช ฟ	ม ค ช ชุ	-- -- ค ม	ค ม ฟ ช	-- ค ฟ ชุ	ทุ ค ชุ ฟ
คำวขอ	-จะ-หลอน	-พระ-น้อย	-เป็น-ก่อ	-กำ-แปง	-เป็น-ยัง	--แสวง	-หาบาคิน	-ก็-ก้อม

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ม ค ม ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุด ฟ ชุ	-- ค ชุ ฟ	ม ค -- ทุ	-- ค -- ค	-- -- ชุ ฟ	ม ร ทุ ด
ปีก้อย	ช ร ค ช	ช ท -- ค	-- ช ค ช	ท ช -- ฟ	-- ฟ ช ร	ม ร ค ท	ฟ ช ท ช	-- ม ร ค
ปีเล็ก	ม ค ม ท	ฟ ม รั ค	ช ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม รั ค	ช ค ฟ ม	รั ค ท ค
ซึ่ง	ม ค ช ชุ	-- ช ค ทุ	-- ร ม ร	ค ท -- ฟ	ม ค ม ช	-- ฟ -- ม	-- ร ม ร	ม ชุ ทุ ค
คำวขอ	--ควาย	-เข้า-คอก	-มันผลาด	-ลง-หนอง	-ฮันหน้าอีก	-ปอง-ปอง	-ตั้งไก่อลง	-เจ้า-เจ้า

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-----	ช ฟ ม ร	-- -- ช ฟ	ม ค ฟ ชุ	-- ค ฟ ชุ	-- -- ทุ ชุ	-- -- ชุ ฟ	ม ร ทุ ด
ปีก้อย	-----	-- ช ท ค	ช ค ช ล	ช ฟ ล ช	-----	-- ค ท ช	ค ล ช ฟ	-- ม ร ค
ปีเล็ก	-----	ช ฟ ม ค	-- -- ช ฟ	ม ค ฟ ช	-----	-- ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม รั ท ค
ซึ่ง	-- -- ช ค	ช ชุ ทุ ค	ม ค ช ฟ	ม ค ช ชุ	-- ช -- ชุ	-- ช ม ช	-- ชุ -- ช	-- ชุ ทุ ค
คำวขอ	----	----	----	--จิม	----	----	----	--แลหนอ

วรรณคดี 2 เสียงตกอยู่ทางขวาไม่มีการออกเเกทำนองคำเนนไปเช่นเดียวกับบรรทัดที่ 1

เสียงตกของวรรณคดีนี้เป็นดังต่อไปนี้

บรรทัดที่ 1 ตกที่เสียง ท และเสียง ช

บรรทัดที่ 2 ตกที่เสียง ช และเสียง ฟ

บรรทัดที่ 3 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ด

บรรทัดที่ 4 ตกที่เสียง ช และเสียง ด

วรรคนี้บรรจุคำขอจำนวน 3 คำ ได้แก่ คำที่ 19-21 ปิดท้ายวรรคด้วยการจับคำว่า จิ้ม แลหนอ ในบรรทัดที่ 4

เนื่องจากการดำเนินการทำนองในวรรคที่ 2 รอบที่ 3 นี้ดำเนินไปเช่นเดียวกับวรรคที่ 1 รอบที่ 1 จึงได้ผลการวิเคราะห์การดำเนินการทำนองและกราฟแสดงเสียงตกเหมือนวรรคที่กล่าวมาแล้ว

รอบที่ 4 วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

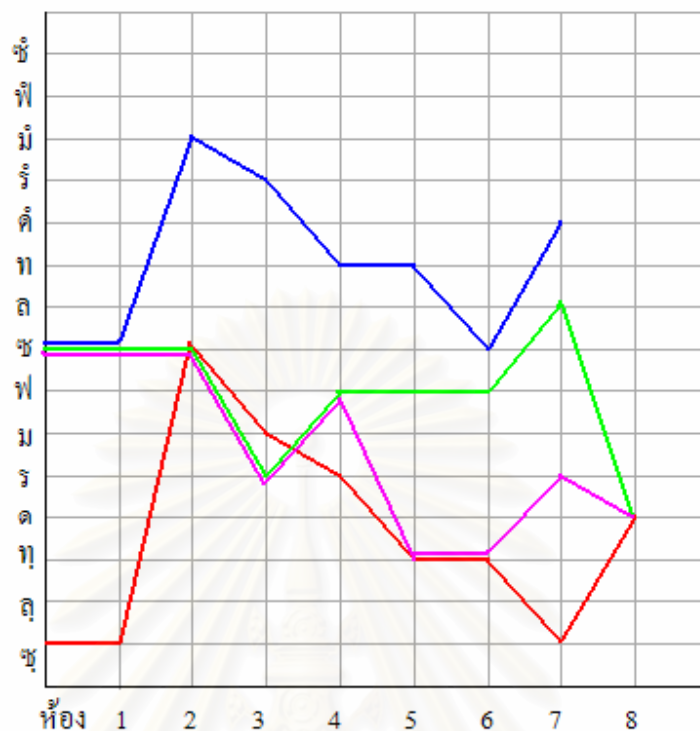
ปีกลาง	-- -- ซด	ฟ มรด	ซด ทด	รด ซฟ	มด มท	ฟ มรด	ซด ฟม	รด ทด
ปีก้อย	-- -- ซด	ทช -- ด	ซด ซล	ทล ซฟ	มรด ซ	ทช มฟ	ดช ทช	ฟร มด
ปีเล็ก	ซค ฟมี	รค ทค	ซค ฟมี	รค ซฟ	มรค ท	ฟมี รค	ซค ฟมี	รค ทค
ซึ่ง	มด ซด	ซด -- ท	ซซ ทด	มด ซฟ	มด ซซ	-- ซดล	ทล ทล	มซ ทด
คำวขอ	-เป็น-ว่า	--สวาย	-นี้-กา	-คำว-เตาะ	-ป่า-มิน	-แล้ว-ลาะ	-มันจ่าง เซาะ	-หา-แหลม

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ซด ฟด	ซท -- ด	ทด ซฟ	มด ฟซ	-- ดซท	ฟม ทด	ซด ฟม	รด -- ท
ปีก้อย	-- -- ซด	รด ซล	ค้ด ซฟ	ซด ลซ	-- รดล	ซฟ ลซ	ดซ ลซ	ลค -- รฟ
ปีเล็ก	ซค ฟค	ซท ฟมี	รค ซฟ	มค ฟซ	-- -- ฟมี	รค ทค	ซค ฟมี	รค -- ท
ซึ่ง	มด ซด	ซด -- ท	ลซ -- ร	คท ลซ	-- ซ -- ฟ	มด ซซ	-- ซ -- ซ	-- ซด ท
คำวขอ	-จะ-หลอน	-พระ-น้อย	-เป็น-ก้อ	-กำ-แปง	-เป็น-ฮัง	--แสวง	-หาดังบำ	-คิน-กี้

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ซร ดฟ	-- -- ดฟ	-- ม -- ร	-- ครล	-- รดล	คร ดล	-- รดล	ค ลซฟ
ปีก้อย	-----	ซครฟ	-- ม -- ร	-- คค ล	--- ซล	ค้ด ซล	ร ซลซ	ค้ด ซฟ
ปีเล็ก	ซรค ฟ	--- คฟ	-- ม -- ร	-- ค้รล	-- รคล	ค้รคล	-- รคล	ค้ล ซฟ
ซึ่ง	ซร ดฟ	--- คฟ	-- ม -- ร	-- ครล	-- รดล	คร ดล	-- รดล	ค ลซฟ
คำวขอ	---ปิด	-จะระโด่ง	-มา-เมื่อ	-ตะ-วา	-ปิด--	-จะระนา	-มา-เมื่อ	-ตะ-กี้

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย รอบ 4 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 5

ทำนองของวรรคที่ 1 อยู่ในกลุ่มเสียงทางขวา ออกแกในบรรทัดที่ 3-5 มีการเปลี่ยนเสียงตกในห้องที่ 4 ของบรรทัดที่ 3 และห้องที่ 4 ของบรรทัดที่ 5

เสียงตกในบรรทัดนี้เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกที่เสียง ฬ และเสียง ค

บรรทัดที่ 2 ตกที่เสียง ช และเสียง ท

บรรทัดที่ 3 ตกที่เสียง ค และเสียง ฬ (ออกแก)

บรรทัดที่ 4 ตกที่เสียง ฬ และเสียง ช (ออกแก)

บรรทัดที่ 5 ตกที่เสียง ฬ และเสียง ช (ออกแก)

วรรคนี้บรรจุค่าชอจำนวน 4 ค่าได้แก่ค่าที่ 22-25 เมื่อซับซ้อนหมดค่าชอคนตรีจะบรรเลงรับในบรรทัดที่ 5

กราฟแสดงภาพวรรคที่ 1 บรรทัดที่ 3 รอบที่ 4 แนวเส้นกราฟดำเนินไปอย่างเป็นระเบียบ โดยที่แนวทำนองของปีเล็กตรงกับแนวของปีกลางและซึ่ง แนวของปีก้อยดำเนินทำนองโดยการชิงแนวอยู่ตรงกลาง

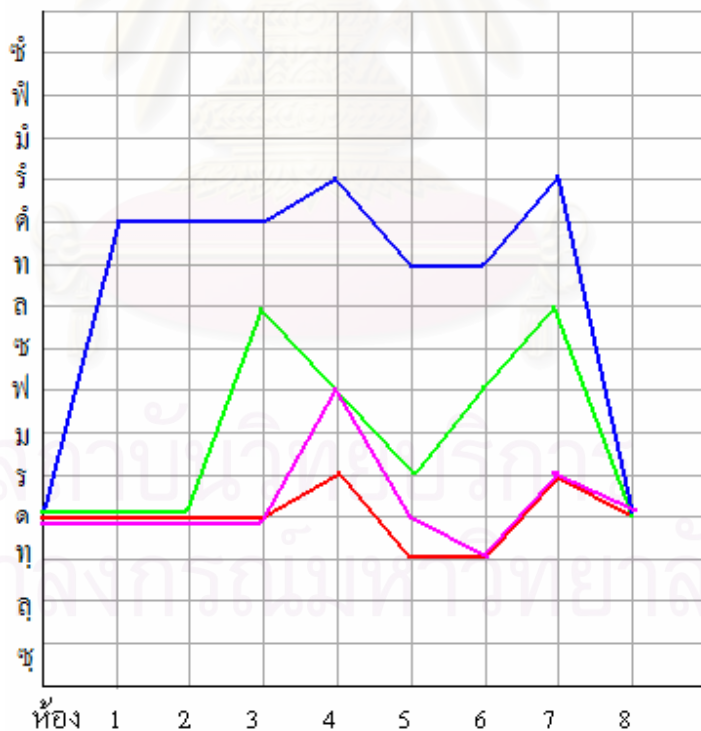
กราฟแสดงวรรณคดี 1 บรรทัดที่ 5 รอบที่ 4 แนวเส้นกราฟของการดำเนินทำนองเครื่องดนตรีต่าง ๆ มีลักษณะเกาะกลุ่มกันไม่แตกแนวออกไปเป็นเอกเทศ มีเพียงแนวปีกลางในห้องที่ 1-2 เท่านั้นที่กระโดดเสียงห่างเป็นคู่ 8 จาก ซ - ซ

ส่วนบรรทัดอื่น ๆ มีการดำเนินทำนองเช่นเดียวกับวรรคที่ 1 รอบที่ 1 จึงมีผลการวิเคราะห์เช่นเดียวกัน

วรรคที่ 2

บรรทัดที่ 1

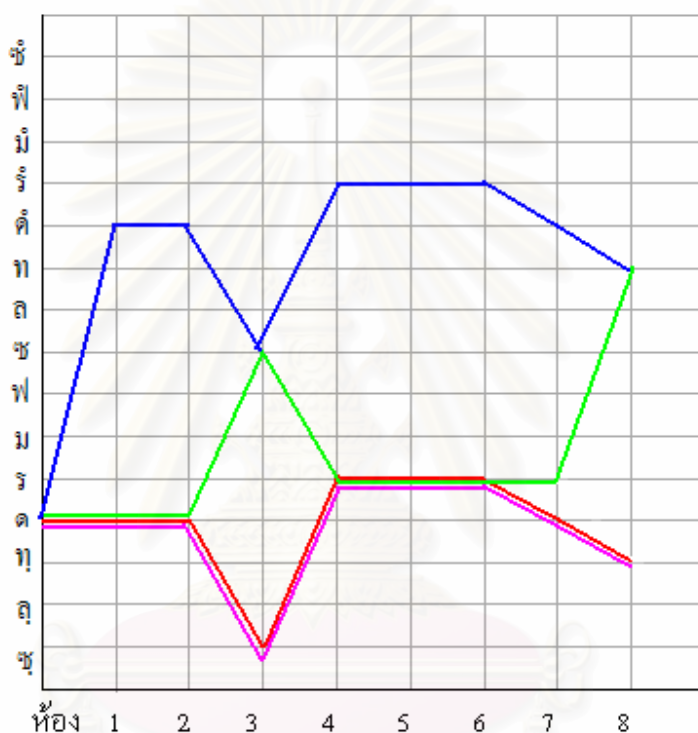
ปีกลาง	ทุ ร ล ด	ฟ ร ล ด	ล ร ล ด	ซ ล ช ร	ฟ ร ด ท	ฟ ร ด ท	ซ ท ฟ ร	-- ด ล ด
ปีก้อย	-- ซ ด	ท ล ท ด	ร ด ท ล	ค ล ช ฟ	ซ ฟ ช ร	ฟ ด ร ฟ	ด ค -- ล	ซ ร ฟ ด
ปีเล็ก	ท ร ล ค	ฟ ร ล ค	ล ร ล ค	ซ ล ช ร	ฟ ร ค ท	ฟ ร ค ท	ซ ท ฟ ร	-- ค ล ค
ซึ่ง	ฟ ด ฟ ด	ฟ ม ร ด	ฟ ช ล ด	ฟ ด ร ฟ	ฟ ม ร ด	ฟ ร ด ท	ด ร ฟ ร	ด ล - ด
คำวซอ	----	--สวาย	-นี่-กา	-คาว-เตาะ	-ป่า-มिन	-แล้ว-เสีอะ	-มันจ่าง เซอะ	-หา-แหลม

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย รอบ 4 วรรคที่ 2 บรรทัดที่ 1

บรรทัดที่ 2

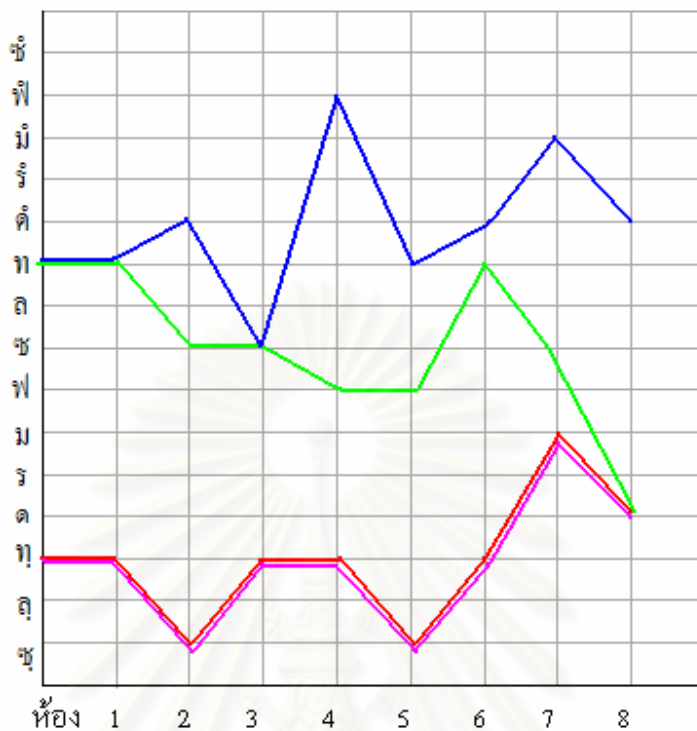
ปีกลาง	ฟ ร ล ด	ฟ ม ร ด	ท ด ฟ ชู	ท ด ช ร	ฟ ร ด ร	ฟ ทู ด ร	ชู ร ฟ ด	ฟ ร ด ทู
ปีก้อย	-- -- ช ด	ท ล ท ด	ด ร ฟ ช	ล ด ฟ ร	ฟ ร ด ร	ฟ ช ล ร	ฟ ช ด ร	ฟ ร ด ท
ปีเล็ก	ฟ ี ร ล ด	ฟ ี ม ี ร ด	ท ค ี ฟ ช	ท ค ี ช ี	ฟ ี ร ค ี	ฟ ี ท ค ี	ช ี ร ี ฟ ค	ฟ ี ร ค ี ท
ซึ่ง	-- -- ช ด	ช ช ล ด	ช ด ช ชู	ท ด ฟ ร	ฟ ร ด ร	ฟ ทู ด ร	ชู ร ฟ ด	ฟ ร ด ทู
คำวซอ	---หลอน	-พระ-น้อย	-เป็น-ก้อ	-กำ-แปง	-เป็น-ยัง	--แสวง	-หาบ่ดิน	-กี้-ก้อม

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย รอบ 4 วรรคที่ 2 บรรทัดที่ 2

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ชู ทู ด ทู	ชู ทู ด ชู	-- ทู ชู ทู	ฟ ร ด ทู	ชู ทู ด ชู	-- ร ด ทู	ชู ทู ฟ ม	ร ด ทู ด
ปีก้อย	ฟ ช ฟ ท	ฟ ท ค ี ช	ล ช ร ช	ฟ ร ด ร ฟ	ล ช -- ฟ	-- ร ด ท	ฟ ช ล ช	-- ร ช ด
ปีเล็ก	ม ค ี ม ท	ฟ ี ม ี ร ค ี	ช ค ี ฟ ช	-- ค ี ช ฟ ี	ม ค ี ม ท	ฟ ี ม ี ร ค ี	ช ค ี ฟ ี ม ี	ร ี ค ี ท ค ี
ซึ่ง	ชู ทู ด ทู	ชู ทู ด ชู	-- ทู ชู ทู	ฟ ร ด ทู	ชู ทู ด ชู	-- ร ด ทู	ชู ทู ฟ ม	ร ด ทู ด
คำวซอ	-กั้วจะจู้	-บ่า-ดอก	-กั้วจะ หยอก	-บ่า-คาย	-กั้ว-คั้ว	-ป้อ-จาย	-มา-จู้	-อี้-น้อง

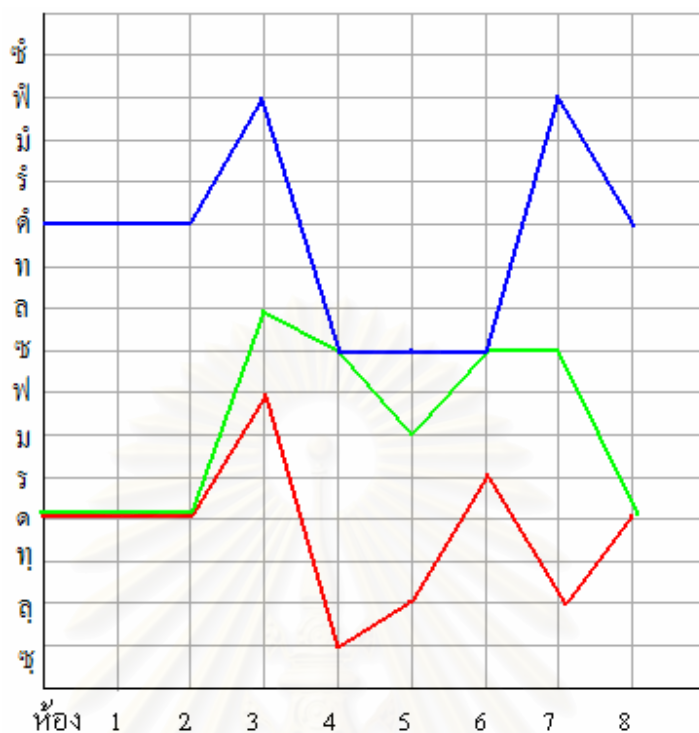

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย รอบ 4 วรรคที่ 2 บรรทัดที่ 3

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ชคฟค	ชมรค	ชคชฟ	มคฟช	----ล	คลชร	ชลทล	ทรทค
ปีก้อย	---ชค	ทช--ค	ชคชล	ชฟลช	---รม	รครช	--ลช	--มรค
ปีเล็ก	-----	ชฟมีค	---ชฟ	มีคฟช	-----	--คฟช	--คชฟ	มีรทค
ซึ่ง	ชคฟค	ชมรค	ชคชฟ	มคฟช	----ล	คลชร	ชลทล	คท-ค
คำวขอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--แลหนอ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย รอบ 4 วรรคที่ 2 บรรทัดที่ 4

ทำนองวรรคที่ 2 นี้ ออกแกท้งวรรคโดยมีกลุ่มเสียงอยู่ทางขวามีเสียงตกที่เปลี่ยนแปลงใน ห้องที่ 4 ห้องที่ 8 ของบรรทัดที่ 1 ห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ของบรรทัดที่ 2 ห้องที่ 4 ของบรรทัดที่ 3 เสียงตกในบรรทัดนี้เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกที่เสียง ร และเสียง ด (ออกแก)

บรรทัดที่ 2 ตกที่เสียง ร และเสียง ท (ออกแก)

บรรทัดที่ 3 ตกที่เสียง ท และเสียง ด (ออกแก)

บรรทัดที่ 4 ตกที่เสียง ช และเสียง ด (ออกแก)

กราฟแสดงภาพวรรคที่ 2 บรรทัดที่ 1 รอบที่ 4 มีลักษณะแนวเส้นกราฟเป็นระเบียบ แนวของปีก้อย ปีกกลางและซึ่งเกาะกลุ่มกัน และมีแนวปีเล็กลอยอยู่เหนือแนวทั้งสาม จากนั้นจึงลงเสียงตก ด ในห้องที่ 8 ตรงกัน

กราฟแสดงภาพวรรคที่ 2 บรรทัดที่ 2 รอบที่ 4 แนวของปีเล็กลอยอยู่เหนือแนวปีก้อย ปีกกลางและซึ่ง ปีกกลางและซึ่งดำเนินทำนองไปในแนวทางเดียวกัน

กราฟภาพวรรณคดี 2 บรรทัดที่ 3 รอบที่ 4 แสดงแนวการดำเนินทำนองของปีเล็กและปี
ก้อยเกาะกลุ่มกันเป็นแนวนบนส่วนปีกลางและซึ่งดำเนินทำนองของเสียงตกตรงกันและเกาะกลุ่มกันอยู่
ในแนวล่าง

กราฟแสดงภาพวรรณคดี 2 บรรทัดที่ 3 รอบที่ 4 แสดงให้เห็นถึงแนวปีเล็กกับแนวปี
กลางเน้นทำนองไปในแนวทางเดียวกัน

รอบที่ 5 วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ล ทุ ด	ช ล ทุ ด	ร ล ทุ ด	-- ล ช ุ ฟ	ม ค ม ทุ	ฟ ม ร ทุ	ช ุ ทุ ฟ ม	ร ด ทุ ด
ปีก้อย	ช ล ทุ ด	ช ล ทุ ด	ร ด ค ช	ค ล ช ุ ฟ	ช ร ค ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ช	ฟ ม ร ค
ปีเล็ก	-- ล ทุ ค	ช ล ทุ ค	ร ล ทุ ค	-- ล ช ุ ฟ	ม ค ม ทุ	ฟ ม ุ ร ทุ	ช ุ ทุ ฟ ุ ม	ร ค ทุ ค
ซึ่ง	-- ล ทุ ด	ช ล ทุ ด	ช ล ทุ ด	ท ล ช ุ ฟ	ม ค ม ทุ	ท ร ค ทุ	ช ช -- ช	-- ช ทุ ด
คำวซอ	--กอนเฮา	-จะ-ฟู	-กัน-ตั้ง	-ไค-ได้	-เหมือน-กับ	-ไฟ-ไหม้	-ตื่น-แมว	-ตื่น-หมา

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ช ุ ด ุ ฟ ค	ช ุ ทุ -- ค	ร ทุ ค ร	ช ุ ทุ ค ช ุ	-- ค ช ุ ทุ	ฟ ม ทุ ค	ช ุ ด ุ ฟ ม	ร ค -- ทุ
ปีก้อย	-- -- ช ค	ช ค ช ล	ค ล ช ุ ฟ	ค ล ุ ฟ ช	ล ช -- ค	ร ค ล ช	ค ช ท ค	ฟ ร ค ท
ปีเล็ก	ช ค ุ ฟ ค	ช ุ ทุ ฟ ุ ม	ร ค ุ ช ุ ฟ	ม ค ุ ฟ ุ ช	-- -- ฟ ุ ม	ร ค ุ ท ค	ช ค ุ ฟ ุ ม	ร ค ุ -- ท
ซึ่ง	ม ค ช ค	ช ค -- ทุ	ล ช -- ร	ค ทุ ล ช ุ	-- ช -- ฟ	ม ค ช ช ุ	-- ช -- ช ุ	-- ช ค ทุ
คำวซอ	---กอน	-ได้-นาย	-มา-เป็น	-กรรยา	-ปี-อ้าย	-เขา-กา	จะดูค้าง เกี้ยว	-ค้าง-กอด

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ช ุ ด ุ ฟ ม	ร ค ทุ ช ุ	-- ค ช ุ ทุ	ฟ ม ทุ ค	ช ุ ค ช ุ ฟ	ร ค ทุ ด	ช ุ ค ุ ฟ ช ุ	ร ค ทุ ฟ
ปีก้อย	ฟ ช ล ร	ค ร ล ช	ฟ ช ค ล	ช ม ร ค	-- ร ม ร	ค ช ท ค	ร ค ค ช	ท ล ช ุ ฟ
ปีเล็ก	ช ค ุ ฟ ุ ม	ร ค ุ ท ช	-- ท ช ท	ฟ ุ ม ุ ร ค	ช ค ุ ช ุ ฟ	ม ุ ร ทุ ค	ช ค ุ ฟ ุ ม	ร ค ุ ท ุ ฟ
ซึ่ง	ช ร ค ทุ	ช ค ุ ฟ ช ุ	ทุ ค ม ค	ฟ ช ุ ทุ ค	ม ค ช ค	ช ช ุ ท ค	ม ค ช ช ุ	-- ช ม ฟ
คำวซอ	---	-ไม้-โปง	-มันจ่างหุม	-ปลาช-บาง	-สี-สุก	-ไม้-ซาง	-มันจ่างหุม	-เป็น-มอด

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ม ค -- ทุ	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ม	ร ค ทุ ฟ	ม ค ม ทุ	ฟ ม ร ทุ	ช ทุ ฟ ม	ร ค ฟ ช
ปีก้อย	ม ร ค ช	ท ช -- ค	ช ค ช ล	ท ล ช ฟ	ม ร ค ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ล	ช ม ฟ ช
ปีเล็ก	ม รั ค ทุ	ฟ รั ค ทุ	ช ค ฟู ม	ร ค ทุ ฟ	ม ค ทุ ม ทุ	ฟ รั ค ทุ	ช ท ฟู ม	รั ค ฟู ช
ซึ่ง	ช ค ช ช	-- ช ทุ ค	ช ค ช ช	-- ค ม ฟ	ม ค ช ช	-- ค ม ค	-- ช -- ช	ค ม ฟ ช
คำวขอ	--ระวัง	-คิ-คิ	-กอนสุริน	-ได้-กอด	-จะเอาจน	-จิต-กอด	---จำ	---มือ

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	-- ทุ ช ทุ	ฟ ม ทุ ค	ช ค ฟ ม	ร ค ทุ ฟ	ม ค -- ทุ	ฟ ม ทุ ค	ช ค ฟ ม	ร ค ฟ ช
ปีก้อย	ล ช ฟ ช	ล ช -- ค	ช ค ช ล	ท ล ช ฟ	ม ร ค ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ล	ช ม ฟ ช
ปีเล็ก	-- ท ช ทุ	ฟ รั ค ทุ	ช ค ฟู ช	-- ท ช ฟู	ม ค ทุ ม ทุ	ฟ รั ค ทุ	ช ค ฟู ม	รั ค ฟู ช
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช ทุ ค	ม ค ช ช	-- ช ม ฟ	ช ค ช ช	ทุ ค ม ค	ช ช ทุ ค	-- ม ฟ ช
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

ทำนองวรรคนี้ใช้กลุ่มเสียงขวาเป็นหลัก มีการออกแกในบรรทัดที่ 1 แต่ยังคงเสียงลูกตกเดิม เสียงตกในบรรทัดนี้เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ค (ออกแก)

บรรทัดที่ 2 ตกที่เสียง ช และเสียง ท

บรรทัดที่ 3 ตกที่เสียง ค และเสียง ฟ

บรรทัดที่ 4 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ช

บรรทัดที่ 5 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ช

วรรคนี้บรรจุคำวขอจำนวน 4 คำได้แก่ คำที่ 29-32 เมื่อจับหมคคำวขอที่ 32 คนตรีบรรเลงรับในบรรทัดที่ 5

เนื่องจากการดำเนินทำนองในวรรคนี้ดำเนินไปเช่นเดียวกับวรรคที่ 1 รอบที่ 1 จึงได้ผลการวิเคราะห์การดำเนินทำนองและกราฟแสดงเสียงตกเหมือนวรรคดังกล่าว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วรรณคดี 2

บรรทัดที่ 1

ปีกกลาง	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ด -- ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ฟ ชุ
ปีก้อย	ล ช ฟ ช	ล ช -- ด	ช ด ช ล	ท ล ช ฟ	ม ร ด ช	ท ช ม ฟ	ด ช ท ล	ช ม ฟ ช
ปีกเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม รั ค	ช ค ฟ ช	-- ท ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ทุ ค	ช ค ฟ ม	รั ค ฟ ช
ซึ่ง	-- ชุ -- ช	-- ชุ ทุ ด	ม ด ช ชุ	-- ช ม ฟ	ช ด ช ชุ	ทุ ค ม ด	ช ชุ ทุ ด	-- ม ฟ ชุ
คำวซอ	--กอนเฮา	-จะ-ฟู้	-ก้าน-ดั่ง	-ไค-ได้	--เหมือนกับ	-ไฟ-ไหม้	-ตื่น-แมว	-ตื่น-หมา

บรรทัดที่ 2

ปีกกลาง	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ชุ	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ชุ	ชุ ด ชุ ฟ
ปีก้อย	ล ช ฟ ช	ล ช -- ร	ด ร ม ด	ช ค ค ช	ล ช ฟ ม	ค ม ฟ ช	ค ช ท ช	-- ม ช ฟ
ปีกเล็ก	-- -- ช ท	ฟ ม ทุ ค	ช ค ฟ ม	รั ค ท ช	-- ท ช ท	ฟ ม รั ค	ช ค ฟ ม	รั ค ท ฟ
ซึ่ง	-- ช -- ชุ	-- ช ทุ ด	ม ด ช ฟ	ม ด ช ชุ	-- -- ค ม	ค ม ฟ ช	-- ค ฟ ชุ	ทุ ด ชุ ฟ
คำวซอ	---กอน	-ได้-นาย	-มาเป็น	-กรรยา	-ปี่-อ้าย	-เขา-กา	จะดูค้าง กอด	-ค้าง-เกี่ยว

บรรทัดที่ 3

ปีกกลาง	ม ด ม ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ชุ	-- ค ชุ ฟ	ม ด -- ทุ	ฟ ม ด ทุ	ชุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ด
ปีก้อย	ช ร ม ร	ค ช ท ด	-- ช ด ช	ท ช -- ฟ	-- ม ร ม	-- ร ด ท	ฟ ช ล ช	-- ม ร ด
ปีกเล็ก	ม ค ม ท	ฟ ม รั ค	ช ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม รั ค	ช ค ฟ ม	รั ค ท ค
ซึ่ง	ม ด ช ชุ	-- ช ด ทุ	-- ร ม ร	ค ท -- ฟ	ม ด ม ช	-- ฟ -- ม	-- ร ม ร	ม ชุ ทุ ด
คำวซอ	----	-สุ-ริน	-เป็นบ่าฝึก	-เครือ-เดียว	-จาด-หน้า	-ดึงบ่าเดียว	-สอง-ก้า	-สาม-ก้าง

บรรทัดที่ 4

ปีกกลาง	--- ---	ช ฟ ม ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ฟ ชุ	-- ค ฟ ชุ	-- ค ฟ ชุ	-- ค ชุ ฟ	ม ร ทุ ด
ปีก้อย	--- ---	-- ช ท ด	ช ด ช ล	ช ฟ ล ช	--- ---	-- ค ท ช	ค ล ช ฟ	-- ม ร ด
ปีกเล็ก	--- ---	ช ฟ ม ค	-- -- ช ฟ	ม ค ฟ ช	--- ---	-- ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม รั ท ค
ซึ่ง	--- ช ด	ช ชุ ทุ ด	ม ด ช ฟ	ม ด ช ชุ	-- ช -- ชุ	-- ช ม ช	-- ชุ -- ช	-- ชุ ทุ ด
คำวซอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--แลหนอ

ทำนองวรรณคดีอยู่ในกลุ่มเสียงทางขวาใช้ทำนองปกติไม่ออกแก มีความยาว 5 บรรทัด เช่นเดียวกับรอบที่ 1 เสียงตกในบรรทัดนี้ตรงกับเสียงที่ใช้ในทางปกติดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ช

บรรทัดที่ 2 ตกที่เสียง ช และเสียง ฟ

บรรทัดที่ 3 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ด

บรรทัดที่ 4 ตกที่เสียง ช และเสียง ด

วรรคนี้อาจจะอ่านจำนวน 4 คำ ได้แก่คำที่ 33-35 และปิดท้ายวรรคด้วยการจับซอคำว่า จิมแลนอ ในบรรทัดที่ 4

เนื่องจากการดำเนินทำนองในวรรคนี้นำเนินไปเช่นเดียวกับวรรคที่ 2 รอบที่ 1 จึงได้ผลการวิเคราะห์การดำเนินทำนองและกราฟแสดงเสียงตกเหมือนวรรคดังกล่าว

รอบที่ 6 วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

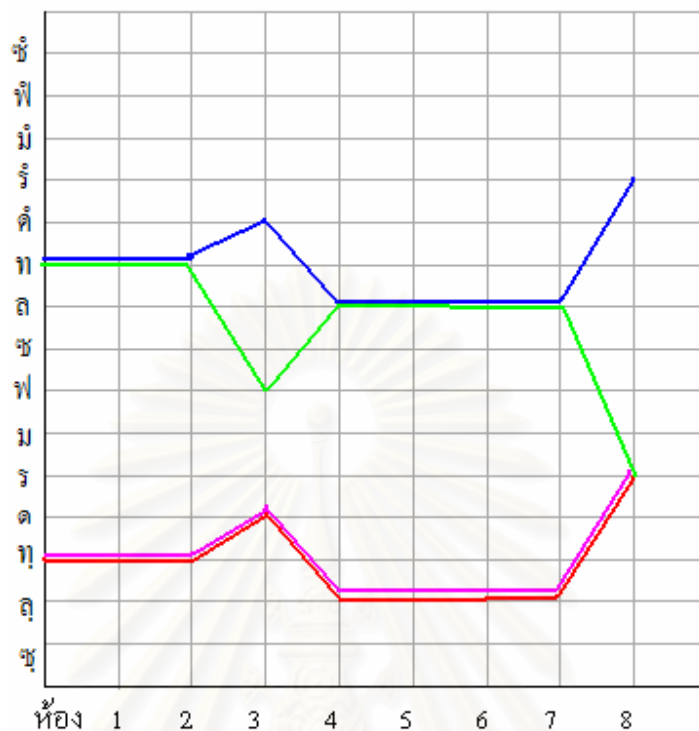
ปีกลาง	ชค ฟค	ชค ฟม	รค --ช	ชคชฟ	มค มท	ฟ มรท	ชท ฟม	รค ทค
ปีก้อย	-- --ชค	ทช --ค	ชคชล	ทลชฟ	มรคช	ทช มฟ	คช ทช	ฟร มค
ปีเล็ก	ชค ฟม	รค ทค	ชค ฟม	รค ชฟ	มรค ท	ฟ มรค	ชค ฟม	รค ทค
ซึ่ง	มค ชค	ชค --ท	ชช ทค	มค ชฟ	มค ชช	-- ชค ล	ทล ทล	มช ทค
คำว่าซอ	-ก้าน-ตั้ง	-ไล่-ได้	-ตั้ง-ไล่	-เสียง-อย่าง	-ขึ้น-บ้าน	-บ่า-ดัน-นั่ง	-มา-ถาม-เอา	-กั้น-บ่อ

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ชค ฟม	รค ทค	ทค ชฟ	มค ฟช	-- คชค	ฟ มทค	ชค ฟช	ทรค ท
ปีก้อย	-- --ชค	ชคชล	คค ชฟ	ชค ลช	-- รค ล	ช ฟลช	คช ทค	ทชค ท
ปีเล็ก	ชค ฟค	ชท ฟม	รค ชฟ	มค ฟช	-- --ฟม	รค ทค	ชค ฟม	รค --ท
ซึ่ง	มค ชค	ชค --ท	ลช --ร	คท ลช	-- ช --ฟ	มค ชช	-- ช --ช	-- ชค ท
คำว่าซอ	---ตัว	-จ่าง-ซอ	-ปีะ-ใส่-เมีย	-จ่าง-ซอ	-จับ-ใจ	-จับ-คอ	-ยะ-ไม้	-ยะ-ยอด

บรรทัดที่ 3

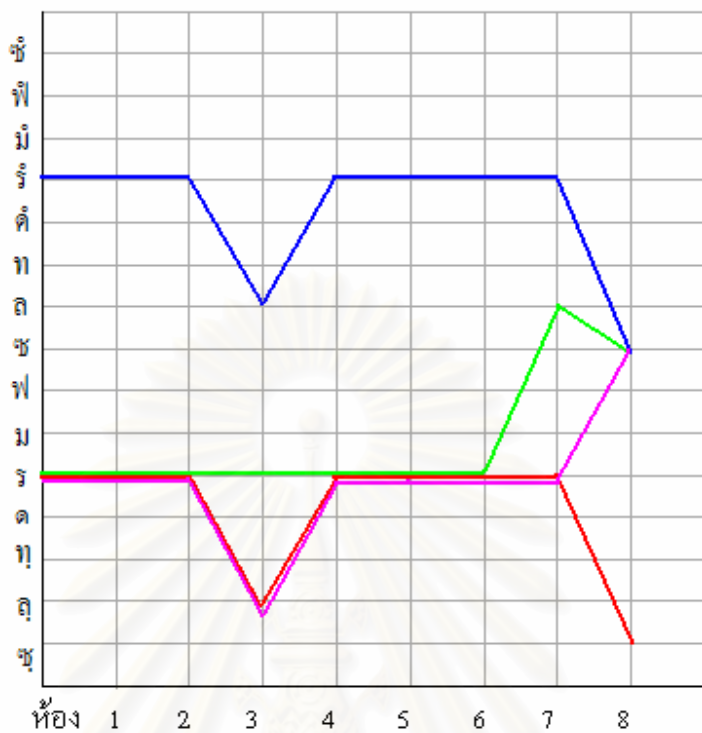
ปีกลาง	ชทค ท	คทค ท	-- ท--ค	รคชล	---คล	--คฟล	--ค--ล	ชลุมร
ปีก้อย	-----	คทลท	คทลฟ	---ชล	-----	---ชล	รลคค	ชล--ร
ปีเล็ก	ชทคท	คทคท	--ท--ค	รคชล	---คค	--คฟล	--ค--ล	ชลุมร
ซึ่ง	ชทคท	คทคท	--ท--ค	รคชล	--รคล	--รคล	--ค--ล	ชลคค
คำว่าซอ	----	-ไม้-บง	-มัน-จ่าง-หุม	-ปลา-ข-บาง	-สี-สุก	-ไม้-ขาง	-มัน-จ่าง-หุม	-เป็น-มอด

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย รอบ 6 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 3

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ม ร ล ร	ม ร ค ร	-- ล ค ล	ช ล ม ร	-- ล -- ร	ม ร ค ร	ล ร ม ร	-- ค ร ช
ปีก้อย	-- -- ช ร	ช ร ค ร	ฟ ร ค ร	ฟ ช ล ร	ฟ ร ค ร	ฟ ช ล ร	ฟ ร ค ล	ค ร ฟ ช
ปีเล็ก	ม ร์ ล ร์	ม ร์ ค ร์	-- ล ค ล	ช ล ม ร์	-- ล -- ร์	ม ร์ ค ร์	ล ร์ ม ร์	-- ค ร์ ช
ซึ่ง	-- ม ค ร	ม ร ค ร	-- ล ค ล	ช ล ช ร	-- ล -- ร	ม ร ค ร	ล ร ม ร	ค ร ม ช
คำวขอ	--ระวัง	-คี่-คี่	-ถ้าสาวจี่	-ได้-กอด	-จับ่ากอด	-มันก็ตั้ง	---ป่า	-ป่าย

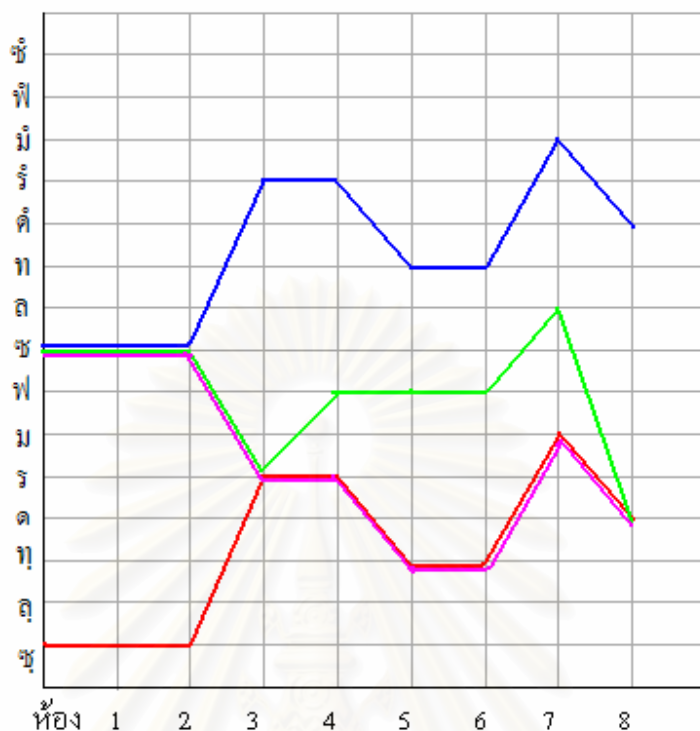

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย รอบ 6 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 4

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	-- ล ช ช	ค ล ช ช	--- ฟ ร	ฟ ร ค ร	ฟ ร ค ทุ	ฟ ร ค ทุ	ช ทุ ฟ ม	ร ค ทุ ค
ปีก้อย	ฟ ล ฟ ช	ฟ ล ค ช	ล ช ฟ ร	ฟ ค ร ฟ	-----	ร ล ช ฟ	ค ค -- ล	-- ร ช ค
ปีเล็ก	-- ล ช ช	ค ล ช ช	--- ฟ ร	ฟ ร ค ร	ฟ ร ค ทุ	ฟ ร ค ทุ	ช ทุ ฟ ม	ร ค ทุ ค
ซึ่ง	-- ช -- ช	--- ฟ ช	ล ช ฟ ร	ฟ ร ค ร	ฟ ร ค ทุ	ฟ ร ค ทุ	ช ทุ ฟ ม	ช ช ทุ ค
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย รอบ 6 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 5

ทำนองของวรรคนี้ใช้เสียงขวามีการออกแกโดยบรรทัดที่ 3-5 โดยเปลี่ยนเสียงตกในห้องที่ 4 ของบรรทัดที่ 3 ห้องที่ 4 ของบรรทัดที่ 4 ห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ของบรรทัดที่ 5

เสียงตกในบรรทัดนี้เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ด ตรงกับเสียงตกทางปกติ

บรรทัดที่ 2 ตกที่เสียง ช และเสียง ท ตรงกับเสียงตกทางปกติ

บรรทัดที่ 3 ตกที่เสียง ล และเสียง ร (ออกแก) ไม่ตรงกับเสียงตกทางปกติ

บรรทัดที่ 4 ตกที่เสียง ร และเสียง ช (ออกแก) ไม่ตรงกับเสียงตกทางปกติ

บรรทัดที่ 5 ตกที่เสียง ร และเสียง ด (ออกแก) ไม่ตรงกับเสียงตกทางปกติ

วรรคนี้บรรจุค่าชองจำนวน 4 ค่าได้แก่ค่าที่ 36-39 เมื่อหมดค่าชองบรรเลงรับด้วยดนตรีในบรรทัดที่ 5

กราฟแสดงภาพวรรคที่ 1 บรรทัดที่ 3 รอบที่ 6 แนวการบรรเลงทำนองของปีเล็กและปีก้อย เกือบจะเป็นแนวระนาบเดียวกันสังเกตได้จากห้องที่ 1-2 และห้องที่ 4-6 แตกต่างกันในห้องที่ 3 กับ 8

แนวของปีกลางกับซึ่งดำเนินทำนองเหมือนกัน

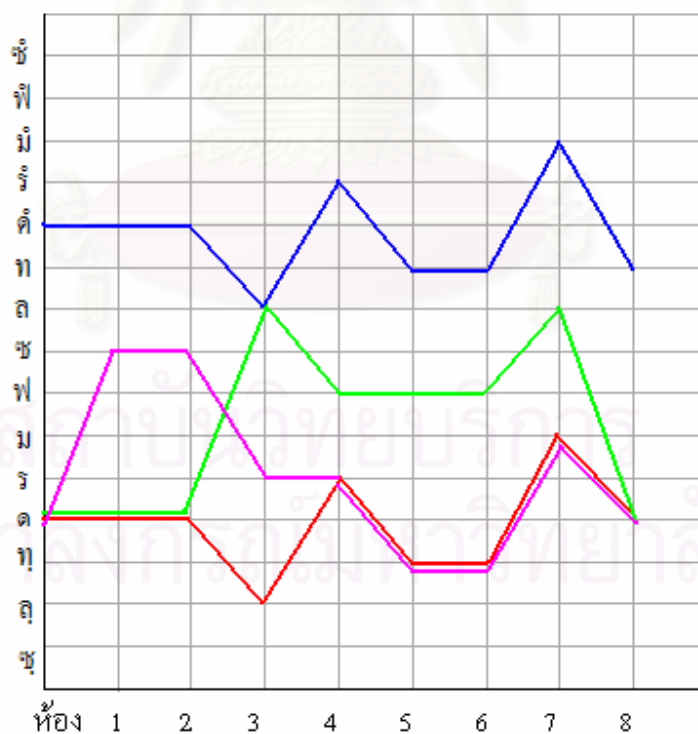
กราฟแสดงภาพที่ 1 บรรทัดที่ 4 รอบที่ 6 แนวเส้นกราฟแสดงให้เห็นถึงแนวการดำเนินงานของสองกลุ่ม กลุ่มแรกเป็นแนวปีเล็ก กลุ่มที่สองเป็นแนวของปีก้อย ปีกกลางและซึ่งเกาะกลุ่มกันโดยปีกกลางกับซึ่งดำเนินงานเหมือนกันตั้งแต่ห้องที่ 1-7 จากนั้นจึงแยกเสียงตก ซ ไปโดยห่างเป็นคู่ 8 ในห้องที่ 8

กราฟแสดงภาพวรรคที่ 1 บรรทัดที่ 5 รอบที่ 6 แนวเส้นกราฟมีความเป็นระเบียบโดยแนวของปีเล็ก ดำเนินงานเหมือนกับแนวปีกกลางกับซึ่งมีแนวปีก้อย

วรรคที่ 2

บรรทัดที่ 1

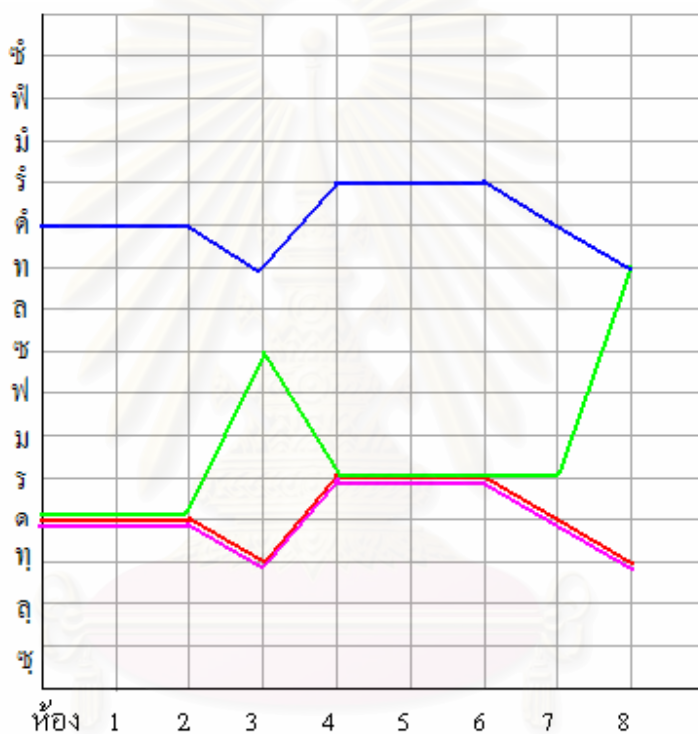
ปีกกลาง	ฟ ม ร ด	ซ ร ท ท	ซ ล ด ล	ค ล ช ร	ฟ ร ค ท	ฟ ร ค ท	ซ ค ฟ ม	-- ค ท ด
ปีก้อย	-- -- ซ ค	ท ล ท ค	ร ค ท ล	ท ล ซ ฟ	ซ ฟ ร ฟ	ฟ ค ร ฟ	ค ซ ท ล	-- ร ฟ ค
ปีเล็ก	ฟ ม รั ค	ซ รั ท ค	ซ ล ค ล	ค ล ช รั	ฟ รั ค ท	ฟ รั ค ท	ซ ค ฟ ม	-- ค ท ค
ซึ่ง	-- ซ -- ซ	-- -- ฟ ซ	ล ซ ฟ ร	ฟ ร ค ร	ฟ ร ค ท	ฟ ร ค ท	ซ ท ฟ ม	ซ ซ ล ด
คำขอ	---กาน	-ไลได้	-ตั้งไลได้	-เสียง-อย่าง	-ขึ้น-บ้าน	-บำบัดนั่ง	-ถามเอากัน	-คึก-คึก

กราฟแสดงเสียงตกทำงานองละม้าย รอบ 6 วรรคที่ 2 บรรทัดที่ 1

บรรทัดที่ 2

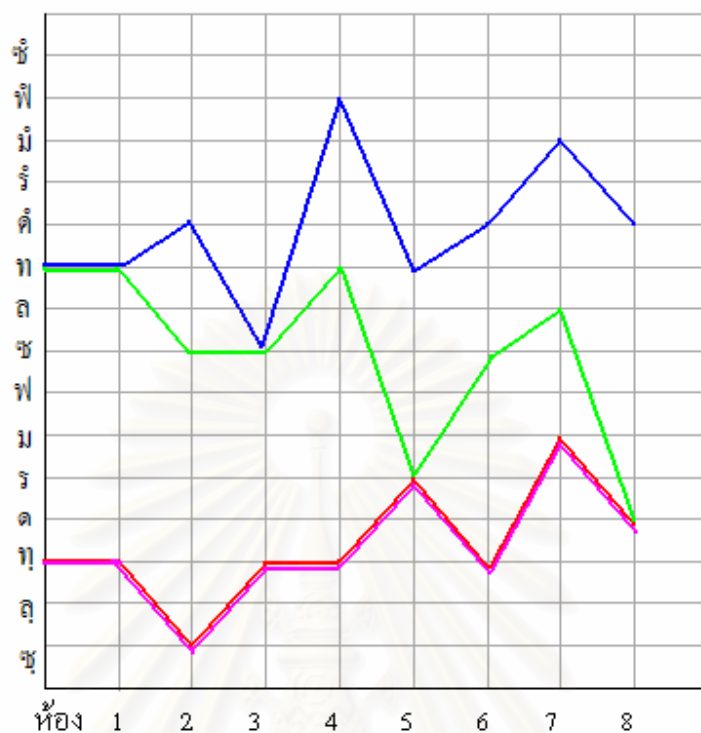
ปีกลาง	ฟ ร ลุ ด	ฟ ม ร ค	ชุ ทุ ด ทู	ค ทู ชร	ฟ ร ค ร	ฟ ทู ค ร	ชุ ร ฟ ค	ฟ ร ค ทู
ปีก้อย	ร ค ช ค	ท ล ท ค	-- ร ฟ ช	ล ค ฟ ร	--- ค ร	ฟ ช ล ร	ฟ ช ค ร	ฟ ร ค ท
ปีเล็ก	ฟ ี ร ค ์	ฟ ี ม ี ร ค ์	ช ท ค ์ ท	ค ์ ท ช ร ี	ฟ ี ร ค ์ ร ี	ฟ ี ท ค ์ ร ี	ช ร ี ฟ ค ์	ฟ ี ร ค ์ ท
ซึ่ง	ฟ ค ลุ ด	ฟ ค ลุ ด	ชุ ทุ ด ทู	ฟ ทู ค ร	ฟ ร ค ร	ฟ ทู ค ร	ชุ ร ฟ ค	ฟ ร ค ทู
คำวซอ	--เป็นว่า	-เดือน-เก้า	-มันจะป่วย	-เดือน-สิบ	-เป็น-ว่า	-ขา-เจ็บ	-มันจะป่วย	-ขา-จำ

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย รอบ 6 วรรคที่ 2 บรรทัดที่ 2

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ชุ ทุ ด ทู	ชุ ทุ ด ชุ	-- ทู ชุ ทู	ฟ ร ค ทู	ชุ ทู ฟ ร	ฟ ร ค ทู	ชุ ทู ฟ ม	ร ค ทู ค
ปีก้อย	ฟ ช ฟ ท	ฟ ท ค ์ ช	ล ช ร ช	ช ร ค ท	ล ช -- ร	ค ร ล ช	-- ค ค ์ ล	-- ม ร ค
ปีเล็ก	ม ค ์ ม ์ ท	ฟ ี ม ี ร ค ์	ช ค ์ ฟ ี ช	-- ค ์ ช ฟ ี	ม ค ์ ม ์ ท	ฟ ี ม ี ร ค ์	ช ค ์ ฟ ี ม ี	ร ค ์ ท ค ์
ซึ่ง	ชุ ทุ ด ทู	ชุ ทุ ด ชุ	-- ทู ชุ ทู	ฟ ร ค ทู	ชุ ทู ฟ ร	ฟ ร ค ทู	ชุ ทู ฟ ม	ร ค ทู ค
คำวซอ	---ขา	-อี-น้อง	-กับข่ายาย	-คน-งาม	-มันจะได้	-ป่าด-กัน	-เหมือนงู ป็น	-ถึง-ไม้

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย รอบ 6 วรรคที่ 2 บรรทัดที่ 3

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ช ค ฟ ค	ช ม ร ค	ช ค ช ฟ	ม ค ฟ ช	---- ล	ค ล ช ร	ช ล ท ล	ท ร ท ค
ปีก้อย	--- ช ค	ท ช -- ค	ช ค ช ล	ช ฟ ล ช	--- ร ม	ร ค ร ช	----- ล	ค ม ร ค
ปีเล็ก	-----	ช ฟ มี ค	--- ช ฟ	มี ค ฟ ช	-----	-- ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	มี ร ท ค
ซึ่ง	ช ค ฟ ค	ช ม ร ค	ช ค ช ฟ	ม ค ฟ ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช ค ร	ม ช ล ค
คำวขอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--แลหนอ

ทำนองของบรรทัดนี้ใช้เสียงทางเพิงออล่างโดยมีการออกแกทั้งวรรคและมีการเปลี่ยนเสียงตก ห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ของบรรทัดที่ 1 เปลี่ยนเสียงตกห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ของบรรทัดที่ 2 เปลี่ยนเสียงตกห้องที่ 4 ของบรรทัดที่ 3

เสียงตกในบรรทัดนี้เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกที่เสียง ร และเสียง ค (ออกแก) ไม่ตรงกับเสียงตกทางปกติ

บรรทัดที่ 2 ตกที่เสียง ร และเสียง ค (ออกแก) ไม่ตรงกับเสียงตกทางปกติ

บรรทัดที่ 3 ตกที่เสียง ร และเสียง ค (ออกแก) เสียงตกในห้องที่ 4 ไม่ตรงกับทาง

ปกติ

บรรทัดที่ 4 ตกที่เสียง ช และเสียง ด (ออกแก) เสียงตกตรงกันกับทางปกติ
วรรคนี้บรรจุคำขอจำนวน 3 คำ ได้แก่คำที่ 40-42 และปิดท้ายวรรคด้วยการจับชอคำ
ว่า จิ้มแลหนอ ในบรรทัดที่ 4

กราฟแสดงภาพวรรคที่ 2 บรรทัดที่ 1 รอบที่ 6 แสดงแนวของปีเล็กใช้เสียงสูงลอยเด่น
โดยมีแนวของปีก้อยลอยอยู่ในลำดับถัดลงมา แนวของปีกลางดำเนินทำนองไปในทิศทางเดียวกันกับ
แนวปีเล็กแนวของซึ่งในระหว่างห้องที่ 1-3 แตกต่างจากแนวของปีกลางจากนั้น ดำเนินทำนองไป
เช่นเดียวกับปีกลางตั้งแต่ห้องที่ 4-8

กราฟแสดงภาพวรรคที่ 2 บรรทัดที่ 2 รอบที่ 6 แนวของปีเล็ก ปีกลางและซึ่งเคลื่อนที่
ไปในทิศทางเดียวกัน มีเพียงแนวของปีก้อยที่แตกต่างบ้างในห้องที่ 3

กราฟแสดงภาพวรรคที่ 2 บรรทัดที่ 3 รอบที่ 6 เส้นของกราฟแสดงการเคลื่อนที่ขึ้นใน
แนวของปีเล็ก สำหรับแนวปีกลางและซึ่งก็เช่นเดียวกันแนวทำนองมีลักษณะเคลื่อนที่ขึ้นไปทีละชั้น
แนวปีก้อยเป็นแนวที่มีการเคลื่อนที่จากเสียงตกเสียงสูงลงมาเสียงต่ำสวนทางกับแนวการบรรเลงทุก
แนว

รอบที่ 7 วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ล ท ด	ร ด ท ด	ช ด ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ท	ช ท ฟ ม	ร ด ท ด
ปีก้อย	-- ล ท ด	-- ล ท ด	ร ด ค ช	ค ล ช ฟ	ม ช ค ร	ม ค ช ฟ	ค ช ท ช	ฟ ม ร ด
ปีเล็ก	-- ล ท ค	ช ล ท ค	ร ล ท ค	-- ล ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ท	ช ท ฟ ม	ร ค ท ค
ซึ่ง	-- ล ท ด	ช ล ท ด	ช ล ท ด	ท ล ช ฟ	ม ค ม ท	ท ร ด ท	ช ช -- ช	-- ช ท ด
คำขอ	-นับ-เป็น	-วัน-นี้	-ผม-ตั้ง	-บา-ตั	--ถ้ามี	-โอกาส หน้า	-เฮ-ก้อย	-ปีะ-กัน

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ช ค ฟ ค	ช ร ท ค	ช ค ฟ ม	ร ด ฟ ช	-- ค ช ค	ฟ ม ท ด	ช ค ฟ ม	ร ค -- ท
ปีก้อย	-- -- ช ค	-- -- ช ค	ค ล ช ฟ	ช ค ล ช	-- ร ค ล	ช ฟ ล ช	ค ช ท ค	ฟ ร ค ท
ปีเล็ก	ช ค ฟ ค	ช ท ฟ ม	ร ค ช ฟ	ม ค ฟ ช	-- -- ฟ ม	ร ค ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค -- ท
ซึ่ง	ม ค ช ค	ช ค -- ท	ล ช -- ร	ค ท ล ช	-- ช -- ฟ	ม ค ช ช	-- ช -- ช	-- ช ค ท
คำขอ	----	-วัน-นี้	-จะขอลา	-ผู้-ฟัง	-ขอ-ไผ	-จะ-ไปจ้ง	-หมู่คณะ	-ของ-ข้า

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ชด ฟ ม	ร ด ท ช	-- ค ช ท	ฟ ม ท ด	ชด ช ฟ	ร ด ท ด	ชด ฟ ม	ร ด ท ฟ
ปีก้อย	ฟ ช ล ร	ด ร ล ช	ฟ ช ค ล	ช ม ร ค	-- ร ม ร	ด ช ท ด	ร ด ค ช	ท ล ช ฟ
ปีเล็ก	ช ค ฟ ม	ร ค ท ช	-- ท ช ท	ฟ ม ร์ ค	ช ค ช ฟ	ม ร์ ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ฟ
ซึ่ง	ช ร ค ท	ช ค ฟ ช	ท ค ม ค	ฟ ช ท ด	ม ค ช ค	ช ช ท ด	ม ค ช ช	-- ช ม ฟ
คำวขอ	----	-เมื่อ-เฮา	-มี-ก้าน	-มี-งาน	-ได้-มา	-ปะ-กั้น	-หมู่-ปี	-หมู่-น้ำ

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ม ค -- ท	ฟ ม ร ค	ชด ฟ ม	ร ด ท ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ท	ช ท ฟ ม	ร ด ฟ ช
ปีก้อย	ม ร ค ช	ท ช -- ค	ช ค ช ล	ท ล ช ฟ	ม ร ค ช	ท ช ม ฟ	ด ช ท ล	ช ม ฟ ช
ปีเล็ก	ม ร์ ค ท	ฟ ม ร์ ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร์ ค	ช ท ฟ ม	ร ค ฟ ช
ซึ่ง	ช ค ช ช	-- ช ท ค	ช ค ช ช	-- ค ม ฟ	ม ค ช ช	-- ค ม ค	-- ช -- ช	ค ม ฟ ช
คำวขอ	----	-เพราะเวลา	-มัน-ป่า	-อยู่-ถ้ำ	--จะขอ	-อ้า-ลา	---ผู้	---คน

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	-- ท ช ท	ฟ ม ท ด	ชด ฟ ม	ร ด ท ฟ	ม ค -- ท	ฟ ม ท ด	ชด ฟ ม	ร ด ฟ ช
ปีก้อย	ล ช ฟ ช	ล ช -- ค	ช ค ช ล	ท ล ช ฟ	ม ร ค ช	ท ช ม ฟ	ด ช ท ล	ช ม ฟ ช
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม ร์ ค	ช ค ฟ ช	-- ท ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร์ ค	ช ค ฟ ม	ร ค ฟ ช
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช ท ค	ม ค ช ช	-- ช ม ฟ	ช ค ช ช	ท ค ม ค	ช ช ท ค	-- ม ฟ ช
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

บรรทัดนี้ทำนองยังคงใช้กลุ่มเสียงทางขวา ปีก้อย ปีเล็ก และซึ่งออกแก่นในบรรทัดที่ 1 เสียงตกตกในวรรคนี้ยังคงเหมือนเสียงตกของทางปกติในรอบที่ 1

เสียงตกในบรรทัดนี้เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ค

บรรทัดที่ 2 ตกที่เสียง ช และเสียง ท

บรรทัดที่ 3 ตกที่เสียง ค และเสียง ฟ

บรรทัดที่ 4 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ช

บรรทัดที่ 5 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ช

วรรคที่บรรจุคำขอ จำนวน 4 คำ ได้แก่ คำที่ 43-46 เมื่อขับซอหมดคำที่ 46 คนตรี บรรณารับในบรรทัดที่ 5

เนื่องจากการดำเนินทำนองในวรรคนี้ดำเนินไปเช่นเดียวกับวรรคที่ 1 รอบที่ 1 จึงได้ผลการวิเคราะห์การดำเนินทำนองและกราฟแสดงเสียงตกเหมือนวรรคดังกล่าว

วรรคที่ 2

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ทุ ซุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ซุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ด -- ทุ	ฟ ม ทุ ด	ซุ ด ฟ ม	ร ด ฟ ซุ
ปีก้อย	-- -- ฟ ซ	ล ซ -- ด	ซ ด ซ ล	ท ล ซ ฟ	ม ร ด ซ	ท ซ ม ฟ	ด ซ ท ล	ซ ม ฟ ซ
ปีเล็ก	-- ท ซ ท	ฟ มี ร ค	ซ ค ฟ ซ	-- ท ซ ฟ	มี ค มี ท	ฟ มี ท ค	ซ ค ฟ มี	ร ค ฟ ซ
ซึ่ง	-- ซุ -- ซ	-- ซุ ทุ ด	ม ด ซ ซุ	-- ซ ม ฟ	ซ ด ซ ซุ	ทุ ด ม ด	ซ ซุ ทุ ด	-- ม ฟ ซุ
คำวซอ	---مم	-จะขอลา	-อาว-อา	-ปี-น้อง	-ขาด-ตก	-บก-พร่อง	-ขออะไ	-ลี-กรรม

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ทุ ซุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ซุ ด ฟ ม	ร ด -- ซุ	-- ทุ ซุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ซุ ด ฟ ซุ	ซุ ด ซุ ฟ
ปีก้อย	ล ซ ฟ ซ	ล ซ -- ด	-- ร ม ด	ซ ด ค ซ	ล ซ ฟ ม	ด ม ฟ ซ	ด ซ ท ซ	-- ม ซ ฟ
ปีเล็ก	-- -- ซ ท	ฟ มี ท ค	ซ ค ฟ มี	ร ค ท ซ	-- ท ซ ท	ฟ มี ร ค	ซ ค ฟ มี	ร ค ท ฟ
ซึ่ง	-- ซ -- ซุ	-- ซ ท ด	ม ด ซ ฟ	ม ด ซ ซุ	-- -- ด ม	ด ม ฟ ซ	-- ด ฟ ซุ	ทุ ด ซุ ฟ
คำวซอ	-หากำซอ	-อัน-ใด	-บ่อ-ดี	-บ่อ-งาม	-ขอ-ท่าน	-ผู้-ฟัง	-จะไปเล่า	-ขวัญ-ข้า

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ม ด ม ทุ	ฟ ม ทุ ด	ซุ ด ฟ ซุ	-- ด ซุ ฟ	ม ด ม ทุ	ฟ ร ด ทุ	ซุ ทุ ฟ ม	ร ด ทุ ด
ปีก้อย	ซ ร ม ร	ด ซ ท ด	-- ซ ด ซ	ท ล ซ ฟ	-- ม ร ม	ซ ร ด ท	ฟ ซ ค ซ	-- ม ร ด
ปีเล็ก	มี ค มี ท	ฟ มี ร ค	ซ ค ฟ ซ	-- ค ซ ฟ	มี ค มี ท	ฟ มี ร ค	ซ ค ฟ มี	ร ค ท ค
ซึ่ง	ม ด ซ ซุ	-- ซ ด ทุ	-- ร ม ร	ด ท -- ฟ	ม ด ม ซ	-- ฟ -- ม	-- ร ม ร	ม ซุ ท ด
คำวซอ	----	-บัด-นี้	-ก่อนจะขอ	-อำ-ลา	--มูละ	-ศรีท-ธา	-อาว-ป้า	-ปี-น้อง

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-- -- -- --	ซุ ฟ ม ด	ซุ ด ฟ ม	ร ด ฟ ซุ	-- ด ฟ ซุ	-- ด ฟ ซุ	-- ด ซุ ฟ	ม ร ทุ ด
ปีก้อย	-- -- ซ ด	ด ซ ท ด	-- -- ซ ล	ซ ฟ ล ซ	-- -- -- --	-- ด ท ซ	ด ล ซ ฟ	-- ม ร ด
ปีเล็ก	-- -- -- --	ซ ฟ มี ค	-- -- ซ ฟ	มี ค ร ซ	-- -- ฟ มี	ร ค ท ซ	-- -- ฟ มี	ร ค ท ค
ซึ่ง	-- -- ซ ด	ซ ซุ ทุ ด	ม ด ซ ฟ	ม ด ซ ซุ	-- ซ -- ซุ	-- ซ ม ซ	-- ซุ -- ซ	-- ซุ ทุ ด
คำวซอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--แลวาง

วรรณคดีนี้เป็นวรรณคดีสุดท้ายของการขับทำนองละม้ายยังคงใช้กลุ่มเสียงชวา โดยใช้ทำนองปกติเช่นเดียวกับรอบที่ 1 ดังนั้นเสียงตกในห้องที่ 4 และห้องที่ 8 ยังคงเสียงตกตรงกับทางปกติเสียงตกในบรรทัดนี้เป็นดังนี้

บรรทัดที่ 1 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ช

บรรทัดที่ 2 ตกที่เสียง ช และเสียง ฟ

บรรทัดที่ 3 ตกที่เสียง ฟ และเสียง ค

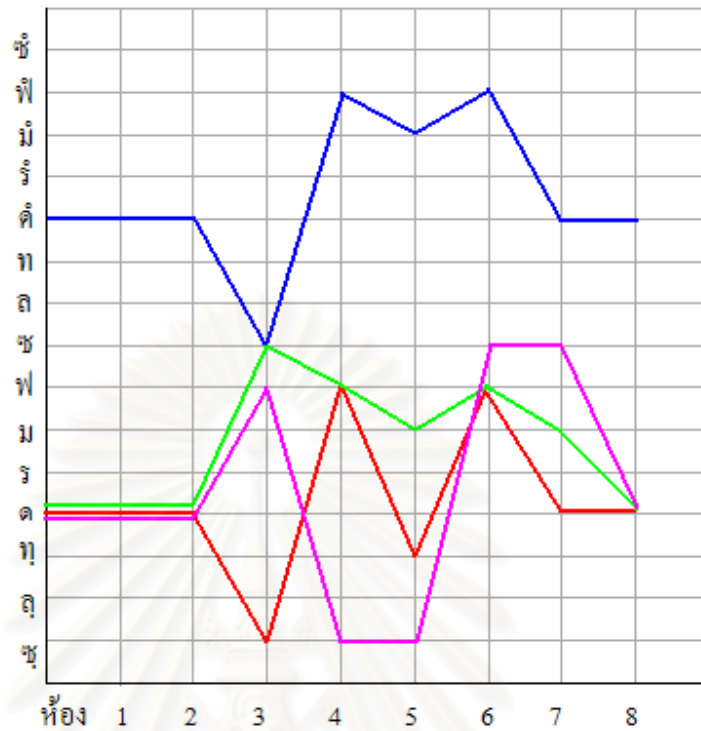
บรรทัดที่ 4 ตกที่เสียง ช และเสียง ค

วรรณคดีบรรจุคำขอจำนวน 3 คำได้แก่คำที่ 47-49 ปิดท้ายวรรณคดีด้วยการขับคำว่า จิมแลวาง ในบรรทัดที่ 4 ซึ่งเป็นการลงจบเพลง หรือวางเพลง

เนื่องจากการดำเนินทำนองในวรรณคดีดำเนินไปเช่นเดียวกับวรรณคดี 2 รอบที่ 1 จึงได้ผลการวิเคราะห์การดำเนินทำนองและกราฟแสดงเสียงตกเหมือนวรรณคดีดังกล่าว

วรรณคดีจบ

ปีกลาง	ช ค ฟ ค	ช ฟ ม ค	ร ค -- ช	ท ค ช ฟ	ม ค ฟ ท	-- ค ช ฟ	-- ร -- ค	ท ช ท ค
ปีก้อย	-- -- ช ค	ท ช -- ค	ช ค -- ช	ท ช ม ฟ	-- -- ช ม	ฟ ช ม ฟ	ช ม ร ม	ฟ ช ท ค
ปีเล็ก	-- -- ช ค	ฟ ม ท ค	ช ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	-- -- -- ม	-- ช ม ฟ	-- ฟ ม ค	ท ช ท ค
ซึ่ง	-- -- ช ค	ช ช ท ค	ม ค ช ฟ	ม ค ช ช	-- ช -- ช	-- ช ม ช	-- ช -- ช	-- ช ท ค
คำขอ	----	----	----	----	----	----	----	---

กราฟแสดงเสียงตกทำนองละม้าย วรรคที่ 2 วรรคจบ

วรรคนี้เป็นการบรรเลงเฉพาะทำนองดนตรีเพื่อรับหลังจากจบคำขอในบรรทัดที่ 2 และทำนองในวรรคจบเป็นการสรุปลงท้ายของทำนองละม้าย วรรคนี้นี้มีเพียงบรรทัดเดียว ใช้เสียงทางขวา เสียง ฟ เป็นเสียงตกในห้องที่ 4 และเสียง ค เป็นเสียงตกในห้องที่ 8 โดยบรรเลงช้าลงและลากเสียงสุดท้ายยาวออกมา

ภาพจากกราฟแบ่งการดำเนินทำนองออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกบี๊ก็้อย บี๊กลางและซึ่งเกาะกลุ่มกันโดยเริ่มต้นที่เสียงเดียวกันคือเสียง ค และจบเสียงสุดท้ายด้วยเสียงตก ค ส่วนแนวด้านบน บี๊เล็กดำเนินทำนองลอยเด่นอยู่ด้านบนเพียงแนวเดียวลงจบด้วยเสียง ค ห้างเป็นคู่ 8 กับแนวตั้ง

จากการวิเคราะห์ทำนองขอตั้งเสียงใหม่ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1. พิสัยของเสียงที่ใช้ในการบรรเลงขอตั้งเสียงใหม่ อยู่ในช่วงเสียงระหว่าง ซุ - ซ้
2. ระดับกลุ่มเสียงปัญญามูลที่ใช้ในการบรรเลงขอตั้งเสียงใหม่มี 4 ทางได้แก่

ทางเพียงอบน	ดรมXชลX
ทางเพียงอล่าง	ชลทXรมX

ทางขวา ฟชลXดรX

ทางกลาง ทดรXฟชX

3. การย้ายระดับกลุ่มเสียงปัญญาจุมล

จากการวิเคราะห์ 5 ทำนองในการบรรเลงซอตั้งเสียงใหม่ได้พบการเคลื่อนย้ายของระดับกลุ่มเสียงปัญญาจุมล ดังนี้

3.1 ทำนองเชิงปี เริ่มแรกด้วยทางเพียงอบนจากนั้นได้ย้ายไปทางขวาและจบลงด้วยทางกลาง

3.2 ทำนองตั้งเสียงใหม่

3.2.1 ตั้งยารอบแรกประกอบด้วยทำนองทั้งสิ้น 11 วรรค

วรรคที่ 1 เริ่มด้วยทางเพียงอบน จากนั้นเปลี่ยนไปทางกลาง

วรรคที่ 2 ย้ายไปอยู่ทางขวา

วรรคที่ 3 ทำนองกลับมาอยู่ทางกลาง

วรรคที่ 4 ทำนองย้ายไปทางขวา จากนั้นย้ายกลุ่มเสียงไปทางกลาง

วรรคที่ 5 ทำนองอยู่ทางกลาง

วรรคที่ 6 ทำนองอยู่ทางกลาง

วรรคที่ 7 ทำนองอยู่ทางกลาง

วรรคที่ 8 ทำนองอยู่ทางกลาง

วรรคที่ 9 ทำนองอยู่ทางกลาง

วรรคที่ 10 ทำนองอยู่ทางกลาง

วรรคที่ 11 ทำนองอยู่ทางกลาง

3.2.2 ตั้งยารอบที่ 2 ใช้ทำนอง 11 วรรค

วรรคที่ 1 ใช้ทางกลาง

วรรคที่ 2-11 ใช้ทางเหมือนกับตั้งยารอบที่ 1

3.2.3 ตั้งท้าย ใช้ทำนอง 6 วรรค

วรรคที่ 1-6 ใช้ทางเช่นเดียวกับทำนองตั้งยารอบที่ 2

3.3 ทำนองจ้อยเสียงแสน ใช้กลุ่มเสียงทางกลาง

3.4 ทำนองจะปู้ ใช้ทำนอง 2 วรรค ทุกวรรคใช้กลุ่มเสียงทางเพียงอบน มีการใช้วรรคนำซึ่งเป็นวรรคพิเศษสำหรับนำในการเริ่มต้นบรรเลง

3.5 ทำนองละม้าย ใช้ทำนอง 2 วรรค ทุกวรรคใช้กลุ่มเสียงทางกลาง เมื่อจบเพลงจะลงท้ายด้วยวรรคจบซึ่งเป็นวรรคพิเศษเพิ่มเข้ามา

4. การเลียงเสียงตก

จากการวิเคราะห์ทำนองปี่จุมของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง มีบางตอนของการเดินทำนองปี่จุมโดยเลียงเสียงตก ล่วงหน้าหรือย้อนไปข้างหลัง เช่นการดำเนินทำนองของปี่ก้อย ในเพลงตั้งเชิงใหม่รอบแรก วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 5 เป็นต้น

5. การออกแก ซึ่งเป็นการแปรทำนอง (Variation) จากทำนองเดิมโดยอาศัยลูกตกเดิมเป็นหลักและยังใช้การแปรทำนองโดยการเปลี่ยนเสียงลูกตกให้ผิดไปจากเดิม ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของนักดนตรี และช่างซอเป็นอย่างมาก

การออกแกในทำนองจะคู่กับทำนองละม้ายเป็นส่วนใหญ่

6. การวิเคราะห์ด้วยกราฟ ได้แสดงให้เห็นภาพการเคลื่อนที่ของทำนองเสียงตกของเครื่องดนตรีในวงปี่จุมสี่ ซึ่งมีลักษณะการดำเนินทำนองที่มีการสอดประสานสัมพันธ์กันในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

6.1 ลักษณะกราฟลูกเคล้า แสดงให้เห็นการแต่งเติมระดับประดาทำนองให้แก้กันและกันของแต่ละเครื่องมือ บางครั้งไม่สามารถฟังออกได้ว่าเครื่องดนตรีใดที่ดำเนินทำนองดูเหมือนต่างดำเนินทำนองกันไปโดยอิสระซึ่งมีลักษณะ วิวิธศัพท์ (Heterophony) อย่างแท้จริง เช่น ตั้งฆารอบแรก วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 1 และตั้งฆารอบแรกวรรคที่ 1 บรรทัดที่ 4

6.2 ลักษณะกราฟแยกชุดที่ 1 แสดงให้เห็นแนวของทำนองที่แยกออกเป็นสองชุด ชุดบนเป็นแนวทำนองที่ดำเนินไปโดยใช้เสียงสูง ชุดล่างเป็นแนวทำนองที่ดำเนินไปโดยใช้เสียงที่ต่ำกว่า ทำนองทั้งสองชุดมีลักษณะขนานกันเป็นคู่ 8 เช่น จะปี่ รอบที่ 6 วรรคที่ 1 บรรทัดที่ 5 เป็นต้น

6.3 ลักษณะกราฟแยกชุดที่ 2 แสดงให้เห็นแนวทำนองที่แยกออกเป็นสองชุดคล้ายกับกราฟแยกชุดที่ 1 แตกต่างกันตรงที่ชุดบนมีการดำเนินทำนองด้วยเครื่องดนตรีเพียงแนวเดียว ส่วนชุดล่างเป็นการดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีที่เหลืออยู่ 3 แนว เกาะกลุ่มกัน เป็นลักษณะ Antiphony คือ เครื่องดนตรี 1 เครื่องได้กับกลุ่มใหญ่ เช่น ตั้งฆารอบแรก วรรคที่ 10 บรรทัดที่ 2 และวรรคที่ 11 บรรทัดที่ 1

6.4 ลักษณะกราฟผสมผสานสามแบบ แสดงให้เห็นการดำเนินทำนองเสียงตกของเครื่องดนตรีแต่ละแนวมีการใช้ลักษณะผสมผสานกันทั้งสามแบบ คือ ลักษณะลูกเคล้า ลักษณะแบบชุดที่ 1 และลักษณะแยกชุดที่ 2 เช่น ตั้งฆารอบแรก วรรคที่ 6 บรรทัดที่ 2

7. การบรรจุคำวซอ มีความสัมพันธ์กับทำนองโดยกำหนดให้คำวซอ 1 คำ สามารถบรรจุลงในทำนองได้ยาว 1 บรรทัด หรือกับการบันทึกโน้ต 8 ห้อง

8. กลวิธีพิเศษ การบรรเลงซอตั้งเชิงใหม่พบว่ามี การดำเนินจังหวะไปอย่างสม่ำเสมอและรวดเร็วเนื่องจากปีทุกเล่มใช้กลวิธีการห่มลม และซอกลม ตลอดทั้งเพลงจึงทำให้มีลักษณะเสียง กระชับเกิดความรู้สึกตลกจังหวะเร็ว อีกทั้งซึ่งก็ใช้กลวิธีการติดเก็บตลอดทั้งเพลงจึงทำให้ช่างซอต้องขับซอทับจังหวะไปกับการห่มลมและการติดเก็บของซึ่ง จึงทำให้ซอตั้งเชิงใหม่มีลักษณะของการบรรเลงที่รวดเร็ว ดังนั้นจึงมีคำกล่าวกันว่า คนเชิงใหม่พูดช้า ซอเร็ว คนน่านพูดเร็ว ซอช้า (บูรณพันธุ์ ใจกล้า, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2549)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องขนบการบรรเลงปี่จุมในซอตั้งเชียงใหม่: กรณีศึกษาพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง ในครั้งนี้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสามารถสรุปประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

5.1 ผลของการศึกษาบริบทของซอตั้งเชียงใหม่

5.1.1 สภาพสังคมและประวัติศาสตร์ที่ยาวนานของจังหวัดเชียงใหม่ทำให้เป็นแหล่งที่สะสม วัฒนธรรม มีการปรับปรุงและพัฒนาวัฒนธรรมทางด้านต่าง ๆ มาโดยตลอด จนกระทั่งเกิดการแสดงซอตั้งเชียงใหม่อันเป็นเอกลักษณ์สำคัญหนึ่งในวัฒนธรรมด้านดนตรี

5.1.2 วัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่มีความเกี่ยวเนื่องด้วยพระพุทธศาสนา ดังนั้นการแสดงซอตั้งเชียงใหม่จึงมีความสัมพันธ์กับประเพณีต่าง ๆ เป็นอันมาก ปัจจุบันชาวบ้านในเขตจังหวัดเชียงใหม่ยังคงรักษาประเพณีต่าง ๆ ไว้อย่างเคร่งครัด จึงมีผลให้การแสดงซอตั้งเชียงใหม่ ยังคงเป็นที่นิยม

5.1.3 การแสดงซอตั้งเชียงใหม่มีความยืดหยุ่นสูง สามารถปรับเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างรวดเร็ว จึงมีความใกล้ชิดกับชาวบ้านในสังคมล้านนาได้เป็นอย่างดี ดังนั้นทำให้ช่างซอสามารถขับซอออกมา ได้ถูกใจผู้ฟัง จึงทำให้ซอตั้งเชียงใหม่มีบทบาทหน้าที่ในการรับใช้สังคมอยู่ในปัจจุบัน

5.1.4 สถานภาพของช่างซอและช่างปี่ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับของสังคมเพราะได้รับการสนับสนุน จากหน่วยงานของราชการ เช่น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้ เชิดชูเกียรติ ให้แก่ช่างซอ และช่างปี่จนเป็นที่ยอมรับกันในระดับภูมิภาค จนถึงระดับประเทศ เช่นการ ยกย่องในด้านเพชรราชกัญ ผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรมและศิลป์แห่งชาติ เป็นต้น

5.1.5 ซอตั้งเชียงใหม่ มีความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมล้านนาทั้งในด้านทำนอง เครื่องดนตรี บทร้องและวิธีการขับร้อง มีความไพเราะอ่อนหวานนุ่มนวล อันเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งที่ทำให้ นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ

5.1.6 พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับซอเชียงใหม่ ได้แก่ การไหว้ครู และการแบ่งครูซอ

5.2 ผลการศึกษาาระบบเสียงของปี่จุ่มและซิ่งในวงปี่จุ่มสี่

5.2.1 ระบบเสียงของปี่จุ่ม

5.2.1.1 ระบบเสียงของปี่จุ่มของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง เป็นระบบเสียงที่คล้ายกับระบบเสียงดนตรีไทยทั่วไป โดยในระยะคู่ 8 สามารถแบ่งออกได้ 7 ส่วน

5.2.1.2 ระดับเสียงปี่จุ่มที่ศึกษาครั้งนี้มีระดับเสียงค่อนข้างสูง คือเสียง ค กลางมีค่าเท่ากับ 491 Hz ซึ่งสูงกว่าเสียง B^b และต่ำกว่าเสียง C ของดนตรีสากล

5.2.1.3 เสียงของปี่จุ่มแต่ละขนาดมีช่วงเสียงต่ำสุดและสูงสุดอยู่ในระยะ คู่ 8

5.2.1.4 ความห่างของเสียงต่ำสุดของเสียงปี่จุ่มแต่ละชนิด ห่างกันในระยะคู่ 4 และคู่ 5 ได้แก่เสียงต่ำสุดของปี่กลางตรงกับเสียง ซู เสียงต่ำสุดของปี่ก้อยตรงกับเสียง ค และเสียงต่ำสุดของปี่เล็กตรงกับเสียง ซ

5.2.1.5 พิสัยของเสียงปี่จุ่มทั้ง 3 ขนาดอยู่ในช่วงเสียง ซู-ซั (2 คู่ 8)

5.2.2 ระบบเสียงซิ่ง

5.2.2.1 ระบบเสียงของซิ่งเป็นแบบ 7 เสียงเหมือนกับระบบเสียงของปี่จุ่ม

5.2.2.2 พิสัยของเสียงซิ่งที่ใช้บรรเลงในการขับซออยู่ในช่วงเสียง ซู-ซ

5.3 ผลการศึกษาระเบียบวิธีการบรรเลงซอตั้งเชิงใหม่

5.3.1 ขั้นตอนในการบรรเลงซอตั้งเชิงใหม่มีขั้นตอนในการบรรเลง 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : เิงปี่

ขั้นตอนที่ 2 : ตั้งยาวรอบแรก

ขั้นตอนที่ 3 : ตั้งยาวรอบที่ 2

ขั้นตอนที่ 4 : ตั้งกำย

ขั้นตอนที่ 5 : กำยจะปู้

ขั้นตอนที่ 6 : จะปู้

ขั้นตอนที่ 7 : ละม้าย

5.3.2 ทำนองที่ใช้มีทั้งหมด 5 ทำนองได้แก่

ทำนองที่ 1 : เิงปี่

ทำนองที่ 2 : ตั้งเชิงใหม่

ทำนองที่ 3 : จ้อยเชิงแสน

ทำนองที่ 4 : จะปู้

ทำนองที่ 5 : ละม้าย

5.4 ผลการวิเคราะห์การศึกษาทำนองของปี่จุ่มสี่และซิ่งในการบรรเลงซอตั้งเชียงใหม่

5.4.1 การดำเนินทำนองของปี่กลางและปี่เล็กมีลักษณะเป็นคู่ขนาน

5.4.2 การดำเนินทำนองของปี่ก้อยและซิ่งมีลักษณะสอดประสานและเชื่อมต่อระหว่างปี่กลางกับปี่เล็ก

5.4.3 กลุ่มเสียงที่ใช้ในการบรรเลงซอตั้งเชียงใหม่ ใช้กลุ่มเสียง ทางนอก ทางกลาง ทางเพียงอบบนและทางขวา

5.5 ข้อเสนอแนะ

5.5.1 จากการศึกษาบริบทการขับซอตั้งเชียงใหม่ของพ่ออุ่นเรือน หงษ์ทอง ได้ทราบว่ากรรมวิธีการสร้างปี่จุ่มมีความสำคัญในการอนุรักษ์และสืบสานดนตรีล้านนา การทำการศึกษาศึกษาในเรื่องนี้ อย่างละเอียดต่อไปจะทำให้ได้บูรณาการโดยเต็ม

5.5.2 จากการศึกษาในด้านการขับซอตั้งเชียงใหม่ ได้พบว่าการเป็นช่างซอ นั้นต้องผ่านกระบวนการฝึกหัดมาอย่างมาก ดังนั้นหากได้ศึกษาถึงวิธีการฝึกหัดขับซอของช่างซอจะช่วยให้ทราบถึงกระบวนการศึกษาทางด้านดนตรีและยังช่วยเผยแพร่ความรู้ทางการขับซอของล้านนาให้ผู้ที่สนใจได้ศึกษาต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

- ก้วนดา เชียงดา. **สัมภาษณ์**, 16 มกราคม 2550.
- จำคม พรประสิทธิ์. 2549. รายงานผลการวิจัยวัฒนธรรมการบรรเลงดนตรีไทยภาคเหนือ. ทุนวิจัย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทร์สม สายธารา. **สัมภาษณ์**, 20 กันยายน 2549.
- ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล. 2531. เพลงและการละเล่นพื้นบ้านล้านนา: ความสัมพันธ์กับความเชื่อและ พิธีกรรม. เอกสารวิชาการชุดล้านนาการศึกษา ลำดับที่ 10. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธรรมบุญ หงส์ทอง. **สัมภาษณ์**, 20 กรกฎาคม 2550.
- ธีรยุทธ ขวงศรี. 2540. การดนตรี การขับ การฟ้อน ล้านนา. เชียงใหม่: โรงพิมพ์แก้ววรรณ.
- ธีรยุทธ ขวงศรี. 2530. ประวัติศาสตร์ล้านนาเกี่ยวกับการดนตรี. ใน **เอื้องเงินที่ระลึกในงานบรรจุมัจฉิเจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่**. หน้า 1 – 40.
- บุญยิ่ง กันชวงค์. **สัมภาษณ์**, 23 ธันวาคม 2549
- บุญยิ่ง กันชวงค์. **สัมภาษณ์**, 5 กันยายน 2550.
- บูรณพันธุ์ ไชหล้า. 2545. **ขอล่องน่าน: กรณีศึกษาคณะคำผาย นุปีง**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บูรณพันธุ์ ไชหล้า. **สัมภาษณ์**, 10 มีนาคม 2549.
- บัวซอน ถนอมบุญ. **สัมภาษณ์**, 15 มกราคม 2550.
- บัวซอน ถนอมบุญ. **สัมภาษณ์**, 9 มีนาคม 2550.
- ประสิทธิ์ เลี้ยวสิริพงศ์. **สัมภาษณ์**, 22 ธันวาคม 2549.
- ประสิทธิ์ เลี้ยวสิริพงศ์. **สัมภาษณ์**, 23 มิถุนายน 2550.
- ประสิทธิ์ เลี้ยวสิริพงศ์. **สัมภาษณ์**, 25 กันยายน 2550.
- มณี พยอมยงค์. 2539. **ประเพณีสิบสองเดือนล้านนาไทย**. เชียงใหม่: ส.ทรัพย์การพิมพ์.
- มณี พยอมยงค์ และศิริรัตน์ อาสนะ. 2549. **เครื่องสักการะในล้านนาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: ส.ทรัพย์การพิมพ์.
- มณี พยอมยงค์. 2529. **วัฒนธรรมล้านนาไทย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.
- ขงยุทธ ธีรศิลป์และทวิศักดิ์ ปิ่นทอง. 2535. **ดนตรีพื้นบ้านล้านนา ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ นายไกรศรี นิมมานเหมินทร์**. เชียงใหม่: กลางเวียงการพิมพ์.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2531. พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. พิมพ์ครั้งที่ 4.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

รณจิต แม้นมาลัย. สัมภาษณ์, 29 สิงหาคม 2550.

ลมูล จันทร์หอม. 2533. วรรณกรรมท้องถิ่นล้านนา. โครงการพัฒนาตำราอันดับที่ 128. เชียงใหม่:
วิทยาลัยครูเชียงใหม่.

วิมลรัตน์ หงส์ทอง. สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2549.

สิริกร ไชยมา. 2546. ขอเพลงพื้นบ้านล้านนา ภูมิปัญญาเหนือ. แพร่. โรงเรียนรุ่งกวางอนุสรณ์.

สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่. 2548. ข้อมูลทั่วไปจังหวัดเชียงใหม่[Online]. เชียงใหม่: สำนักงานจังหวัด
เชียงใหม่. <http://chiangmai.go.th>[18 สิงหาคม 2549].

อารายัน เลาสัตย์. 2526. รายงานการวิจัยเรื่องเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่นภาคเหนือในเขตจังหวัด
เชียงใหม่ ลำพูน น่าน แพร่ และพะเยา. ทูลสนับสนุนจากมูลนิธิเจมส์ ทอมสัน.

อินตา เลาคำ. สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2550.

อินตา เลาคำ. สัมภาษณ์, 16 กุมภาพันธ์ 2550.

อินตา เลาคำ. สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2550.

อินตา เลาคำ. สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2550.

อุ้นเรือน หงส์ทอง. สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2549.

อุ้นเรือน หงส์ทอง. สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2550.

อุ้นเรือน หงส์ทอง. สัมภาษณ์, 15 พฤษภาคม 2550.

อุ้นเรือน หงส์ทอง. สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2550.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-----	ฟ ร ด ทู	ชู ทู ฟ ร	ด ทู ลู ชู	--- ลู ทู	ร ทู ลู ชู	ร ชู ทู ร	ด ลู ด ชู
ปีก้อย	--- ชด	ร ด ม ท	ร ม ร ท	ร ท ล ช	ล ช ร ท	ร ท ล ช	-- ฟ ช ล	ช ม ร ช
ปีเล็ก	----- ร	ฟ ร ด ท	ช ร ด ท	ด ท ล ช	--- ล ท	ร ท ล ช	ร ช ล ร	ด ล ด ช
ซึ่ง	ม ด ช ฟ	ม ด -- ทู	-- ร ฟ ร	ด ทู ลู ชู	--- ลู ทู	ชู ทู ลู ชู	----- ร	ค ร ฟ ช
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	--หลอน-

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	--- ฟ ม	ร ด ทู ด	ชู ด ฟ ม	ร ด ทู ช	-- ด ชู ด	ด ฟ ช ล ท	----- ล	ท ลู ร ม
ปีก้อย	----- ล	ด ล ช ร	ค ร ม ด	ช ด ค ช	ล ช ช ฟ	ด ฟ ช ล ท	ล ท -----	-- ม ร ม
ปีเล็ก	--- ฟ ม	ร ด ทู ด	ช ด ฟ ม	ร ด ทู ช	-- ค ช ค	ร ด ช ล ท	--- ช ล	ท ล ช ม
ซึ่ง	-- ชู -- ช	-- ชู ทู ด	ม ด ช ฟ	ม ด -- ช	----- ฟ	ด ฟ ช ล	ท ลู ทู ล	ท ลู ชู ม
คำวซอ	----	----	----	---หือ	----	----	----	----

บรรทัดที่ 6

ปีกลาง	----- ทู	ร ทู ร ด
ปีก้อย	----- ค	ล ช ร ม ด
ปีเล็ก	----- ท	ร ทู ร ค
ซึ่ง	----- ร	ค ทู -- ค
คำวซอ	----	----

วรรคที่ 2

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-----	-- ร ด ฟ	-- ร ฟ ด	ล ด ร ฟ	ค ร ฟ ด	ล ด ร ฟ	ล ร ม ร	-- ร ค ร
ปีก้อย	-----	-- ล ด ฟ	--- ร ล	ค ล ช ฟ	-- ร ฟ ด	ฟ ค ร ฟ	ร ฟ ช ฟ	ล-ค ร
ปีเล็ก	----- ร	ม ร ค ร	ฟ ร ฟ ค	ล ค ร ฟ	ค ร ฟ ค	ล ค ร ฟ	ล ร ม ร	-- ล ช ร
ซึ่ง	ช ด ช ด	ช ด -- ร	ฟ ร ฟ ร	ฟ ค ร ฟ	ค ร ฟ ร	ฟ ค ร ฟ	ค ร ม ร	ค ลู ชู ร
คำวซอ	--ตั้งแต่	-สุ-ริน	-เกิดมาเป็น	-ป้อ-จาย	-ชอะหา แฟน	-ตั้ง-ใจ	-มันชะหยัง	-มา-ยาก

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ถู ร ม ร	ค ล ร ค	ค ช ล ช	ค ล ช ร	-- ร ม ร	ล ค ร ฟ	-- ฟ ม ร	-- ล ค ช
ปีก้อย	-- -- ช ร	ฟ ร ค ล	ช ล ค ล	ช ฟ ช ร	ช ร -- ค	ช ค ร ม	ช ม ล ช	-- ม ร ฟ
ปีเล็ก	ม ร ี ล ี	ค ล ี ค	ค ช ล ช	ค ล ช ี	ช ม ี ค	ล ค ี ฟ	-- ม ี ค	-- ล ค ช
ซึ่ง	ค ร ม ร	ค ล -- ค	-- ร ม ช	-- ล ช ร	-- ม ช ค	ช ค ร ม	ค ล ช ค	-- ร ม ร
คำวซอ	-- ล ก มา	-เมื่อ-เจ้า	-ไปเกิดปาก	-ประศุกาด	--ไปตาม	-เอา-ใผ	-ใผ--	บ่าเปิง-ใจ

บรรทัดที่ 3

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ทลช--	-- ทลช-- ค	ร ค ช ฟ	ม ร ค ท	ฟ ร ท ค	ช ค ช ร	ฟ ร ค ท	ช ท ร ท
ปีก้อย	-- -- ล ช	-- -- ค	-- ล ช ฟ	ม ค ม ฟ	ช ค ค ช	ล ช ม ฟ	ค ช ล ช	ฟ ร ค ท
ปีเล็ก	-- ทลช--	-- ทลช-- ค	ร ค ท ฟ	ม ี ค ี	ฟ ี ค ค	ช ค ช ี	ฟ ี ค ท	ช ท ี ท
ซึ่ง	ช ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ค	ช ค ม ฟ	ช ฟ ม ค	ช ค ม ฟ	ช ม ฟ ช	ค ร ค ท
คำวซอ	----	---หือ	----	----	----	----	----	----

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ร ท ล ช	ร ท ล ช	ร ช ล ค	ฟ ค ท ค	ฟ ค ช ล	-- -- ช ค	-- -- ฟ ค	ช ค ฟ ช
ปีก้อย	ล ช ฟ ท	ฟ ท ล ช	ร ช ล ช	ฟ ช ล ค	ช ล ค ช	ล ช ร ม	ร ค ช ค	ร ม ล ช
ปีเล็ก	ร ท ล ช	ร ท ล ช	ร ช ล ค	ช ค ฟ ม	ร ค ช ล	-- -- ช ค	-- -- ฟ ม	ร ค ฟ ช
ซึ่ง	ค ร ค ท	ช ท ล ช	-- ร ฟ ร	ฟ ช ท ค	ม ค ช ช	ท ค ช ฟ	ม ช -- ช	ค ม ฟ ช
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	-เจ้า-เฮ้ย

บรรทัดที่ 4

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ท ช ท	ฟ ม ร ค	ช ท ฟ ม	ร ค ท ฟ	ม ร -- ท	ฟ ม ท ค	ช ค ฟ ช	-- ค ช ฟ
ปีก้อย	-- -- ค	-- ล ช ฟ	ม ร ค ช	ท ม ช ฟ	ม ร ค ช	ท ช -- ค	ค ร ม ค	ช ค ช ฟ
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม ี ค	ช ท ฟ ม	ร ค ท ฟ	ม ี ค ท	ฟ ม ี ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ฟ
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช ท ค	ม ค ช ช	ท ค ช ฟ	ม ค ช ช	ท ค ม ค	ช ช ท ค	ม ค ช ฟ
คำวซอ	--ตั้งแต่	-สุ-ริน	-เกิดมาเป็น	-ป้อ-จาย	-ชอะหา แฟน	-ตั้ง-ใจ	-มันชะหยัง	-มา-ยาก

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ทุซุทุ	ฟมคทุ	ซุทุฟม	รดทุค	ซุทุฟม	รดทุฟ	มคมทุ	ฟมรด
ปีก้อย	ลช--ร	ครฟช	รลชฟ	ชรมค	--รมค	--ชมฟ	คชทช	ฟมรด
ปีเล็ก	--ทชท	ฟม්රิค	ชทฟม	ริคิทค	ชทฟม	ริคิทฟ	ม්රิคิท	ฟม්රิค
ซึ่ง	--รฟร	คทุลช	--รฟร	คชทุค	มคชช	ทุคชฟ	มชทุร	มชทุค
คำวขอ	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

วรรค 6

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	ซุลชค	ฟคชล	-----ค	ฟลทุช	-----	----ร	-----ร	คคคช
ปีก้อย	ชลชค	ชคฟช	----รล	ชฟลช	-----ล	ทลร	-----ล	ชมรฟ
ปีเล็ก	ชลชค	ฟคชล	----ค	ริค--ช	-----	----ริ	-----ริ	คคคช
ซึ่ง	ชชทุค	มคชช	มคชค	ชมฟช	--ช--ช	----ค	คมค	มคค
คำวขอ	---วค	-สะ-หนา	-อ้ายหยังมา	-อา-กัฟ	--ชอะหา	-กั-อัก	-กั-สร้าง	-เคียม-ตัน

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-----ม	รดทุค	ซุคฟม	รดฟช	--คชทุ	ฟมทุค	ซุคฟม	รดทุค
ปีก้อย	----ลช	--ชค	--ชทค	รดคช	ทชฟม	คมฟช	คชคค	ชรมค
ปีเล็ก	----ฟม	ริคิทค	ชคิฟม	ริคิทช	--ทชท	ฟม්රิค	ชคิฟ	ม්රิคิ
ซึ่ง	ชช--ช	--ชทุค	มคชฟ	มคชช	--ชค	คมฟช	--รฟร	คชทุค
คำวขอ	-----	---หื้อ	-----	-----	-----	-----	-----	-----

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	-----ร	--ค--ฟ
ปีก้อย	-----ร	--ค--ฟ
ปีเล็ก	-----ริ	--ค--ฟ
ซึ่ง	-----ฟ	มร--ฟ
คำวขอ	---นอ	---เจ้า

วรรณคดี 7

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ร ฟ ร	-- ท ุ ค ร	ช ุ ร ฟ ร	-- ท ุ ค ช ุ	-- ท ุ ช ท	ค ช ุ ฟ ร	ช ุ ค ฟ ร	-- ท ุ ค ช ุ
ปีก้อย	--- ค ล	ท ล -- ร	ค ร ฟ ร	ฟ ล ฟ ช	-- ร ล ช	ล ช -- ร	ค ร ฟ ล	ช ฟ ล ช
ปีเล็ก	-- ร ี ฟ ี	ฟ ี ท ค ี	ฟ ี ช ี ฟ ี	ค ี ท ค ี	-- ท ช ท	ค ี ช ฟ ี	ท ค ี ฟ ี	-- ค ี ท ช
ซึ่ง	-- ช ุ -- ฟ	-- ช ค ร	ฟ ร ค ท ุ	ค ร ฟ ช	-- ช ุ -- ช	-- ฟ ค ร	ฟ ร ค ท ุ	ค ร ฟ ช
คำวซอ	-- วาด	-สะ-หนา	-อ้ายหยังมา	-อา-กัฟ	-ชออะ-หา	-คู่-อັก	-คู่-สร้าง	-เดียม-ตัน

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- -- ท ุ ช ุ	-- ท ุ ช ุ ร	ค ร ฟ ร	-- ค ท ุ ช ุ	-- ท ุ ช ุ ท ุ	ฟ ร ท ุ ค	ช ุ ค ช ุ ร	ฟ ร ค ท ุ
ปีก้อย	--- ค ี	ล ช -- ร	ค ร ฟ ร	ค ร ล ช	-- ร ฟ ร	ค ร ล ช	ล ช ฟ ร	ฟ ร ค ท
ปีเล็ก	--- ท ช	-- ท ฟ ี	ค ี ร ี ฟ ี	-- ค ี ท ช	--- ท ค ี	ฟ ี ร ี ท ค ี	ช ค ี ช ุ ร ี	ฟ ี ร ี ค ี ท
ซึ่ง	-- ช ุ -- ช	-- ฟ ค ร	ฟ ร ค ท ุ	ค ร ฟ ช	-- ช ุ -- ร	ค ร ฟ ช	-- ช ุ -- ร	ฟ ร ค ท ุ
คำวซอ	-- ตั้งแต่	-สุ-ริน	-เกิด-มา	-เป็น-คน	-หยังมาคู้ก	-เล-ถน	-หัว-ใจ	-เง่น-ล้ำ

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	--- ฟ ท ุ	ค ท ุ ช ุ ท ุ	ค ท ุ ช ุ ร	ฟ ร ค ท ุ	ช ุ ท ุ ค ช ุ	-- ร ค ท ุ	-- ช ุ ท ุ ค ุ	ร ท ุ ฟ ร
ปีก้อย	--- ช ท	ค ี ท ช ท	-- ช ท ฟ	ค ฟ ช ท	ท ช -- ฟ	ค ฟ ช ท	ล ช ฟ ร	ฟ ร ค ท
ปีเล็ก	ช ท ค ี	ช ท ค ี	--- ช ร ี	ฟ ี ร ี ค ี	ช ท ค ี	ฟ ี ร ี ค ี	-- ช ท ค ี	ร ี ท ฟ ี
ซึ่ง	ช ุ ค ฟ ท ุ	ช ุ ร ค ท ุ	ช ุ ร ค ช ุ	ฟ ร ค ท ุ	ช ุ ร ค ช ุ	ท ุ ร ค ท ุ	-- ช ุ ท ุ ค ุ	ร ค ฟ ร
คำวซอ	----	--หยังมา	-คู้ก-อັก	-คู้ก-ใจ	-อยู่-ไป	-มิน-ไป	-มันหยังมา	-แล้ง-ห้าย

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ฟ ร ค ร	ฟ ร -- ล	--- ค ล ุ	ค ล ุ ช ุ ร	ช ุ ร ฟ ร	-- ค ท ุ ค	ช ุ ค ฟ ร	-- ท ุ ค ช ุ
ปีก้อย	--- ช ท	ค ี ท ช ท	-- ช ท ฟ	ค ฟ ช ท	ท ช -- ฟ	ค ฟ ช ท	--- ร ล	ช ฟ ล ช
ปีเล็ก	ท ี ร ี ค ี	ค ี ร ี -- ล	ช ล ท ล	ท ล ช ุ ร	ท ี ร ี ฟ ี	-- ค ี ท ค ี	ช ค ี ฟ ี	ค ี ท ค ช
ซึ่ง	ค ร ฟ ร	ค ร ฟ ช	-- ช -- ล	--- ค ร	ค ร ฟ ร	ค ท ุ -- ค	ม ค ฟ ช ุ	-- ม ฟ ช
คำวซอ	----	-คู้ก-ใจ	--สุริน	-ปี่-อ้าย	-บามีไผ	-ใจ-ได้	----	-ไป-นอน

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ด -- ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ
ปีก้อย	-- -- -- คั	-- ล ช ฟ	ม ร ด ช	ท ม ช ฟ	ม ร ด ช	ท ช -- ด	ค ร ม ด	ช ด ช ฟ
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม รั คั	ช ท ฟ ม	รั คั ท ฟ	ม รั คั ท	ฟ ม รั คั	ช คั ฟ ม	รั คั ท ฟ
ซึ่ง	-- ชุ -- ช	-- ช ทุ ด	ม ด ช ชุ	ทุ ด ช ฟ	ม ด ช ชุ	ทุ ด ม ด	ช ชุ ทุ ด	ม ด ช ฟ
คำวซอ	--จะหลอน	-ว่า-ฮ้า	-มันมีใน	-กั้น-บอก	--ถ้าเฮา	--บ้างอก	-มันก็ข้าง	-เป็น- นอน

บรรทัดที่ 6

ปีกลาง	ม ด -- ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ชุ	-- ด ชุ ฟ	ม ด ม ทุ	ฟ ม ร ทุ	ชุ ทุ ฟ ม	ร ด ทุ ด
ปีก้อย	ม ร ด ร	ท ช -- ด	ช ด ช ล	คั ล ช ฟ	ท ร ด ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ช	ฟ ร ม ด
ปีเล็ก	ม คั ม ทุ	ฟ ม รั คั	ช คั ฟ ม	รั คั ท ฟ	ม คั ม ทุ	ฟ ม รั คั	ช ท ฟ ม	รั คั ท คั
ซึ่ง	ม ด ช ชุ	ทุ ด ม ด	ช ชุ -- ช	-- ม ช ฟ	ม ด ช ชุ	-- ช ด ฟ	ค ร ม ร	ค ทุ -- ด
คำวซอ	--วันนี้	-ศึ-หุ่่น	-ได้มาบ๊ะ	-เจ้า-มอน	-หมาข-	-จะหลอน ก่อน	--กลัวเป็น	จะมี-เจ้า

บรรทัดที่ 8

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	ชุ ด ฟ ร	ฟ ร ทุ ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด -- ทุ	ชุ ท ฟ ม	ร ด ม ช
ปีก้อย	ค ร ม ด	ช ค ม ฟ	ค ช ท ช	ฟ ม ร ด	ช ล ช ด	ช ด ฟ ช	-- -- ฟ ล	ช ฟ ล ช
ปีเล็ก	ช คั ฟ ม	รั คั ฟ ท	ช ท ฟ ม	รั คั ท คั	ช คั ฟ ม	รั คั ฟ ท	ช ท ฟ ม	รั คั ม ช
ซึ่ง	ชุ ด ช ด	ช ค ช ชุ	ม ด ช ด	ช ชุ ทุ ด	ม ด ช ชุ	ทุ ด ช ฟ	ม ด ช ชุ	--ม ฟ ช
คำวซอ	----	-เวลา	-มือก-สม	-เปิง-ควร	----	-สาย-นวล	--จะไหล	-หา-ฝ้า

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ร ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ฟ ชุ	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ร ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ด
ปีก้อย	-- -- ฟ ช	ล ช -- ด	-- ร ม ด	ช ค คั ช	ท ช ฟ ม	ค ม ฟ ช	ร ช ล ช	-- ร ม ด
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม รั คั	ช คั ฟ ม	รั คั ท ช	-- -- ฟ ม	รั คั ท ช	-- ท ช ฟ	ม รั ท คั
ซึ่ง	-- ชุ -- ช	-- ชุ ทุ ด	ม ด ช ฟ	ม ด ช ชุ	-- ช ค ม	ค ม ฟ ชุ	-- ร ฟ ร	ค ทุ -- ด
คำวซอ	---	--อัน	---นี้	--แลนอ	---	--หนอ	---	--แหละนาย

วรรณคดี 9

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-----	-----	-----ร	ฟทุคร	มรคร	ฟร--ท	ชทุฟร	คทุคช
ปีก้อย	-----	-----ร	---ฟช	ลชคฟ	มร---	ชรคร	คฟคฟ	ครฟช
ปีเล็ก	-----	-----	-----ริ	ฟทคริ	ชริมริ	มริ--ท	ชทฟิม	ริคทช
ซึ่ง	-----	--รคร	---ฟช	--ลคร	ฟรฟร	ฟรคท	ลช--ร	คทลช
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	--ทชท	ฟมคท	ชทุฟม	รคทค	ชทุฟม	รคทคฟ	มคมท	ฟมรค
ปีก้อย	ลช--ร	ครฟช	รลชฟ	ชรมค	--รมค	--ชมฟ	คชทช	ฟมรค
ปีเล็ก	--ทชท	ฟิมริค	ชคชฟ	ริคคค	ชทฟิม	ริคคฟ	มริคค	ฟิมริค
ซึ่ง	--รฟร	คทลช	--รฟร	คชทค	มคชช	ทคชฟ	มชทร	มชทค
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ชลชค	ฟคชล	-----ค	ฟลทช
ปีก้อย	ชลชค	ชคฟช	---รล	ชฟลช
ปีเล็ก	ชทฟิม	ริคคค	ชทฟิม	ริคคค
ซึ่ง	ชชทค	มคชช	มคชค	ชมฟช
คำวขอ	----	----	----	--นายมอน

วรรณคดี 10

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	--ทชท	ฟมทค	ชคฟม	รคทคฟ	มค--ท	ฟมทค	ชคฟม	รคทคฟ
ปีก้อย	-----ค	--ลชฟ	มรคช	ทมชฟ	มรคช	ทช--ค	ครมค	ชคชฟ
ปีเล็ก	--ทชท	ฟิมริค	ชทฟิม	ริคคค	มริคค	ฟิมริค	ชคฟิม	ริคคค
ซึ่ง	--ช--ช	--ชทค	มคชช	ทคชฟ	มคชช	ทคมค	ชชทค	มคชฟ
คำวขอ	----	--กอนนาย	-เขา-ข้าม	--เป็นน้ำ	---ตัว	-ปี-จัน	-จะรับรอง	-เป็น-ป่า

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ทุ ชุ ท	ฟ ม ร ด	ช ลุ ชุ ฟ	ม ร ทุ ด	ช ด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ค ม ทุ	ฟ ร ทุ ด
ปีก้อย	-- -- ฟ ม	ค ม ฟ ช	ค ช ท ช	ฟ ม ร ด	ค ร ม ค	-- ช ม ฟ	ค ช ท ช	ฟ ม ร ด
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม รั ค	ช ค ฟ ม	ร ค ทุ ค	ช ค ฟ ช	-- ท ช ฟ	ม ค ม ทุ	ฟ ม รั ค
ซึ่ง	-- ช ค ม	ค ม ฟ ช	ทุ ค ร ค	ฟ ช ทุ ค	ช ฟ ม ช	ทุ ค ช ฟ	ม ช -- ฟ	ช ช ทุ ค
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ช ด ฟ ม	ร ค -- ทุ	ช ทุ ฟ ม	-- ทุ ค ช	-- -- ฟ ม	ร ค ทุ ค	ช ด ฟ ม	ร ค ทุ ช
ปีก้อย	ช ล ช ค	ช ค ช ท	-- -- -- ล	ช ฟ ร ช	-- -- -- ล	ค ค ช ร	ค ร ม ค	ช ค ค ช
ปีเล็ก	ช ค ฟ ม	ร ค ม ทุ	ช ท ฟ ม	ร ค ฟ ช	-- -- ฟ ม	ร ค ทุ ค	ช ค ฟ ม	ร ค ทุ ช
ซึ่ง	ม ค ช ช	ทุ ค ช ฟ	ช ช -- ช	-- ม ฟ ช	-- ช -- ช	-- ช ทุ ค	ม ค ช ฟ	ม ค -- ช
คำวขอ	----	----	----	-- นาย	----	----	----	--- หือ

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-- ค ช ค	ค ฟ ช ล ท	-- -- -- ล	ทุ ล ร ม	-- -- -- ทุ	ร ทุ ร ค
ปีก้อย	ล ช ช ฟ	ค ฟ ช ล ท	ล ท -- -- --	-- ม ร ม	-- -- -- ค	ล ช ร ม ค
ปีเล็ก	-- ค ช ค	ร ค ช ล ท	-- -- ช ล	ท ล ช ม	-- -- -- ท	ร ทุ ร ค
ซึ่ง	-- -- -- ฟ	ค ฟ ช ล	ทุ ล ทุ ล	ทุ ล ช ม	-- -- -- ร	ค ทุ -- ค
คำวขอ	----	----	----	----	----	----

วรรคที่ 2

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- -- -- --	-- ร ค ฟ	-- ร ฟ ค	ล ค ร ฟ	ค ร ฟ ค	ล ค ร ฟ	ล ร ม ร	-- ร ค ร
ปีก้อย	-- -- -- --	-- ล ค ฟ	-- -- ร ล	ค ค ช ฟ	-- ร ฟ ค	ฟ ค ร ฟ	ร ฟ ช ฟ	ล -- ค ร
ปีเล็ก	-- -- -- รั	ม รั ค รั	ฟ รั ฟ ค	ล ค รั ฟ	ค รั ฟ ค	ล ค รั ฟ	ล รั ม รั	-- ล ช รั
ซึ่ง	ช ค ช ค	ช ค -- ร	ฟ ร ฟ ร	ฟ ค ร ฟ	ค ร ฟ ร	ฟ ค ร ฟ	ค ร ม ร	ค ล ช ุ ร
คำวขอ	-- ปิงเป็น	-ฮ้อง-เพลง	-ว่าอายคน	-สิ่ง-คิง	-มันมีสอง	-สติง	-ป่าช-แถม	-ชาว-ห้า

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ถูร มร	คถูรค	คชลุช	คถูชร	-- ร มร	ถูครฟ	-- ฟ มร	-- ลุคช
ปีก้อย	-- ชร	ฟรคค	ชคคค	ชฟชร	ชร--ค	ชครม	ชมลช	-- มรฟ
ปีเล็ก	มรลร	คคคค	คชคช	คคชร	ชมรค	คคคค	-- มรค	-- คคช
ซึ่ง	คร มร	คค--ค	-- ร มช	-- ลุชร	-- มชค	ชคครม	คคชค	-- ร มร
คำวขอ	-ตัวเป็น	-ป้อ-จาย	-ป้อป้อาย	-น้ำ-หน้า	-ไปเกิดปาก	-ประตุภาค	-ถามเอาข้าง	-เฮา-สาว

บรรทัดที่ 3

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ทลช--	-- ทลช--ค	รคชฟ	มรคท	ฟรคค	ชคชช	ฟรคค	ชทชท
ปีก้อย	-- ลช	-- คค	-- ลชฟ	มคคค	ชคคช	คชคค	คชคช	ฟรคค
ปีเล็ก	-- ทลช--	-- ทลช--ค	รคคค	มรคค	ฟรคค	ชคชช	ฟรคค	ชทชท
ซึ่ง	ชช--ช	-- ช--ช	-- ช--ค	ชคคค	ชฟคค	ชคคค	ชคคค	ครคค
คำวขอ	----	---หือ	----	----	----	----	----	----

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	รทลช	รทลช	รชคค	ฟคคค	ฟคคค	-- ชค	-- ฟค	ชคคค
ปีก้อย	คชฟท	ฟทลช	รชคช	ฟชคค	ชคคค	คชคค	คคคค	รคคค
ปีเล็ก	รทลช	รทลช	รชคค	ชคคค	รคคค	-- ชค	-- ฟค	รคคค
ซึ่ง	ครคค	ชทลช	-- รฟร	ฟชคค	มคคค	คคคค	คคคค	คคคค
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	-ป้อ-ฮ้าย

บรรทัดที่ 4

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ทชท	ฟมรค	ชทฟม	รคคค	มร--ท	ฟคคค	ชคคค	-- คคค
ปีก้อย	-- คค	-- ลชฟ	มคคค	ทคคค	มคคค	ทช--ค	คคคค	ชคคค
ปีเล็ก	-- ทชท	ฟมรค	ชทฟม	รคคค	มรคค	ฟคคค	ชคคค	รคคค
ซึ่ง	-- ช--ช	-- ชคค	มคคค	คคคค	คคคค	คคคค	ชชคค	มคคค
คำวขอ	--ปึงเป็น	-ฮ้อง-เพลง	-ว่าฮ้ายคน	-สิ่ง-คิง	-มันมีสอง	--คค	-ป้อ-แถม	-ชาว-ห้า

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ด ทุ	ชุ ทุ ฟ ม	ร ด ทุ ด	ชุ ทุ ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ด ม ทุ	ฟ ม ร ด
ปีก้อย	ล ช -- ร	ค ร ฟ ช	ร ล ช ฟ	ช ร ม ด	-- ร ม ด	-- ช ม ฟ	ค ช ท ช	ฟ ม ร ด
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม รั ค	ช ท ฟ ม	รั ค ท ค	ช ท ฟ ม	รั ค ท ฟ	ม รั ค ท	ฟ ม รั ค
ซึ่ง	-- ร ฟ ร	ค ทุ ล ช	-- ร ฟ ร	ค ช ทุ ด	ม ด ช ช	ทุ ด ช ฟ	ม ช ทุ ร	ม ช ทุ ด
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

บรรทัดที่ 6

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	ชุ ล ชุ ด	ฟ ด ชุ ล	---- ค	ฟ ล ทุ ช	-----	---- ร ม	----- ร	ค ล ด ชุ
ปีก้อย	ช ล ช ด	ช ค ฟ ช	--- ร ล	ช ฟ ล ช	----- ล	ท ล ร ม	----- ล	ช ม ร ฟ
ปีเล็ก	ช ล ช ค	ฟ ค ช ล	---- ค	รั ค -- ช	-----	--- รั ม	---- รั	ค ล ค ช
ซึ่ง	ช ช ทุ ด	ม ด ช ช	ม ด ช ด	ช ม ฟ ช	-- ช -- ช	--- ค ม	ค ม ค ร	ม ค ร ม
คำวขอ	---ข้า	-จะ-บอก	-ชื่อ-คัว	-จริง-จริง	-เพราะ-ว่า	-แม่-หญิง	บ่า-ใจ-น้ำ-ก้า	-ของ-ชาย

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	---- ม	ร ด ทุ ด	ช ด ฟ ม	ร ด ฟ ช	-- ด ช ทุ	ฟ ม ทุ ด	ช ด ฟ ม	ร ด ทุ ด
ปีก้อย	--- ล ช	-- ช ค	-- ช ท ค	ร ด ค ช	ท ช ฟ ม	ค ม ฟ ช	ค ช ค ล	ช ร ม ด
ปีเล็ก	--- ฟ ม	รั ค ท ค	ช ค ฟ ม	รั ค ท ช	-- ท ช ท	ฟ ม รั ค	ช ค ช ฟ	ม รั ท ค
ซึ่ง	ช ช -- ช	-- ช ทุ ด	ม ด ช ฟ	ม ด ช ช	-- ช ค ม	ค ม ฟ ช	-- ร ฟ ร	ค ช ทุ ด
คำวขอ	----	---หื้อ	----	----	----	----	----	----

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	---- ร	-- ค -- ฟ
ปีก้อย	---- ร	-- ค -- ฟ
ปีเล็ก	---- รั	-- ค -- ฟ
ซึ่ง	---- ฟ	ม ร -- ฟ
คำวขอ	---นอ	---เจ้า

วรรณคดี 7

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ร ฟ ร	-- ท ุ ค ร	ช ุ ร ฟ ร	-- ท ุ ค ช ุ	-- ท ุ ช ท	ค ช ุ ฟ ร	ช ุ ค ฟ ร	-- ท ุ ค ช ุ
ปีก้อย	--- ค ล	ท ล -- ร	ค ร ฟ ร	ฟ ล ฟ ช	-- ร ล ช	ล ช -- ร	ค ร ฟ ล	ช ฟ ล ช
ปีเล็ก	-- ร ี ฟ ี	ฟ ี ท ค ี	ฟ ี ช ี ฟ ี	ค ี ท ค ี	-- ท ช ท	ค ี ช ี ฟ ี	ท ค ี ฟ ี	-- ค ี ท ช
ซึ่ง	-- ช ุ -- ฟ	-- ช ค ร	ฟ ร ค ท	ค ร ฟ ช	-- ช ุ -- ช	-- ฟ ค ร	ฟ ร ค ท	ค ร ฟ ช
คำวซอ	--แม่ฉิ่ง	-ดี-แต่	-มันก็มี	-ป้า-เลอะ	-ตัวจะไป	-หน้า-เซอะ	-ตัวจะเลือก	-เอา-ไผ

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- -- ท ุ ช ุ	-- ท ุ ช ุ ร	ค ร ฟ ร	-- ค ท ุ ช ุ	-- ท ุ ช ุ ท	ฟ ร ท ุ ค	ช ุ ค ช ุ ร	ฟ ร ค ท
ปีก้อย	--- ค ี	ล ช -- ร	ค ร ฟ ร	ค ร ล ช	-- ร ฟ ร	ค ร ล ช	ล ช ฟ ร	ฟ ร ค ท
ปีเล็ก	--- ท ช	-- ท ฟ ี	ค ี ร ี ฟ ี	-- ค ี ท ช	--- ท ค ี	ฟ ี ร ี ท ค ี	ช ค ี ช ุ ร ี	ฟ ี ร ี ค ี ท
ซึ่ง	-- ช ุ -- ช	-- ฟ ค ร	ฟ ร ค ท	ค ร ฟ ช	-- ช ุ -- ร	ค ร ฟ ช	-- ช ุ -- ร	ฟ ร ค ท
คำวซอ	--จะเอา	-คน-จ๊ก	-กาจะเอา	-คน-ไทย	-จะ-เอา	-คน-ใหญ่	-กว่าเอา	-คน-น้อย

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	--- ฟ ท	ค ท ุ ช ุ ท	ค ท ุ ช ุ ร	ฟ ร ค ท	ช ุ ท ุ ค ช ุ	-- ร ค ท	-- ช ุ ท ุ ค	ร ท ุ ฟ ร
ปีก้อย	--- ช ท	ค ี ท ช ท	-- ช ท ฟ	ค ฟ ช ท	ท ช -- ฟ	ค ฟ ช ท	ล ช ฟ ร	ฟ ร ค ท
ปีเล็ก	ช ท ค ี	ช ท ค ี	--- ช ุ ร ี	ฟ ี ร ี ค ี	ช ท ค ี	ฟ ี ร ี ค ี	-- ช ท ค ี	ร ี ท ฟ ี
ซึ่ง	ช ุ ค ฟ ท	ช ุ ร ค ท	ช ุ ร ค ช ุ	ฟ ร ค ท	ช ุ ร ค ช ุ	ท ุ ร ค ท	-- ช ุ ท ุ ค	ร ค ฟ ร
คำวซอ	--แม่ฉิ่ง	-ดี-แต่	-มันบ่าใจ	-หา-เขียม	-มันก็มี	-เป็น-ป็น	-มันก็มี	-เป็น-ร้อย

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ฟ ร ค ร	ฟ ร -- ล	--- ค ล	ค ล ุ ช ุ ร	ช ุ ร ฟ ร	-- ค ท ุ ค	ช ุ ค ฟ ร	-- ท ุ ค ช ุ
ปีก้อย	--- ช ท	ค ี ท ช ท	-- ช ท ฟ	ค ฟ ช ท	ท ช -- ฟ	ค ฟ ช ท	--- ร ล	ช ฟ ล ช
ปีเล็ก	ท ี ร ี ค ี	ค ี ร ี -- ล	ช ล ท ล	ท ล ช ุ ร	ท ี ร ี ฟ ี	-- ค ี ท ค ี	ช ค ี ฟ ี	ค ี ท ค ช
ซึ่ง	ค ร ฟ ร	ค ร ฟ ช	-- ช -- ล	--- ค ร	ค ร ฟ ร	ค ท -- ค	ม ค ฟ ช ุ	-- ม ฟ ช
คำวซอ	----	-ตำ-ใจ	-ตัว-ฮ้าย	-ปี-น้อย	-ตัวจะเลือก	-เอา-ไผ	----	-คน-ใด

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ด -- ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ
ปีก้อย	-- -- -- คั	-- ล ช ฟ	ม ร ด ช	ท ม ช ฟ	ม ร ด ช	ท ช -- ด	ค ร ม ด	ช ด ช ฟ
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม รั คั	ช ท ฟ ม	รั คั ท ฟ	ม รั คั ท	ฟ ม รั คั	ช คั ฟ ม	รั คั ท ฟ
ซึ่ง	-- ชุ -- ช	-- ช ทุ ด	ม ด ช ชุ	ทุ ด ช ฟ	ม ด ช ชุ	ทุ ด ม ด	ช ชุ ทุ ด	ม ด ช ฟ
คำวซอ	-- -เป็น	-ว่า-อ้าย	-เป็น-คน	-บาเด็มบาท	-ไปเกิดปาก	ประดูภาค	ยะยังน้ำก้า	-ของ-ชาย

บรรทัดที่ 6

ปีกลาง	ม ด -- ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ชุ	-- ด ชุ ฟ	ม ด ม ทุ	ฟ ม ร ทุ	ชุ ทุ ฟ ม	ร ด ทุ ด
ปีก้อย	ม ร ด ร	ท ช -- ด	ช ด ช ล	คั ล ช ฟ	ท ร ด ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ช	ฟ ร ม ด
ปีเล็ก	ม คั ม ท	ฟ ม รั คั	ช คั ฟ ม	รั คั ท ฟ	ม คั ม ท	ฟ ม รั คั	ช ท ฟ ม	รั คั ท คั
ซึ่ง	ม ด ช ชุ	ทุ ด ม ด	ช ชุ -- ช	-- ม ช ฟ	ม ด ช ชุ	-- ช ค ฟ	ค ร ม ร	ค ทุ -- ด
คำวซอ	-- -ยะ	-อย่าง-อี่	ดูถูกแม่ญิง	-เกิน-ไป	-ขอ-ตัว	-ป้อ-จาย	-จะไปยะ	-อย่าง-อัน

บรรทัดที่ 8

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ชุ ด ฟ ร	ฟ ร ทุ ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด -- ทุ	ชุ ท ฟ ม	ร ด ม ช
ปีก้อย	ค ร ม ด	ช ค ม ฟ	ค ช ท ช	ฟ ม ร ด	ช ล ช ค	ช ค ฟ ช	-- -- ฟ ล	ช ฟ ล ช
ปีเล็ก	ช คั ฟ ม	รั คั ฟ ท	ช ท ฟ ม	รั คั ท คั	ช คั ฟ ม	รั คั ฟ ท	ช ท ฟ ม	รั คั ม ช
ซึ่ง	ชุ ด ช ค	ช ค ช ชุ	ม ด ช ค	ช ชุ ทุ ด	ม ด ช ชุ	ทุ ด ช ฟ	ม ด ช ชุ	-- ม ฟ ช
คำวซอ	----	-- -เขา	-- -จะว่า	-ป้อ-จาย	----	-- -อ้าย	-- -เป็นคน	-บาเด็มบาท

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ร ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ฟ ชุ	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ร ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ด
ปีก้อย	-- -- ฟ ช	ล ช -- ด	-- ร ม ด	ช ค คั ช	ท ช ฟ ม	ค ม ฟ ช	ร ช ล ช	-- ร ม ด
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม รั คั	ช คั ฟ ม	รั คั ท ช	-- -- ฟ ม	รั คั ท ช	-- ท ช ฟ	ม รั คั คั
ซึ่ง	-- ชุ -- ช	-- ชุ ทุ ด	ม ด ช ฟ	ม ด ช ชุ	-- ช ค ม	ค ม ฟ ชุ	-- ร ฟ ร	ค ทุ -- ด
คำวซอ	----	---อัน	----นี้	-- -เลนอ	----	---หน้อ	----	-- -เลนาย

วรรณคดี 9

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-----	-----	-----ร	ฟทุคร	มรคร	ฟร--ทุ	ชทุฟร	คทุคช
ปีก้อย	-----	-----ร	---ฟช	ลชคฟ	มร---	ชรคร	คฟคฟ	ครฟช
ปีเล็ก	-----	-----	-----ริ	ฟิคำริ	ชริมิริ	มิริ--ท	ชทฟิมิ	ริคิทช
ซึ่ง	-----	--รคร	---ฟช	--ลคร	ฟรฟร	ฟรคทุ	ลช--ร	คทุลช
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	--ทุชทุ	ฟมคทุ	ชทุฟม	รคทุค	ชทุฟม	รคทุฟ	มคมทุ	ฟมรค
ปีก้อย	ลช--ร	ครฟช	รลชฟ	ชรมค	--รมค	--ชมฟ	คชทช	ฟมรค
ปีเล็ก	--ทชท	ฟิมิริคิ	ชคิชฟิ	ริคิคำคิ	ชทฟิมิ	ริคิคำฟิ	มิริคิคำ	ฟิมิริคิ
ซึ่ง	--รฟร	คทุลช	--รฟร	คชทุค	มคชช	ทุคชฟ	มชทุร	มชทุค
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ชลชชค	ฟคชล	-----ค	ฟลทุช
ปีก้อย	ชลชชค	ชคฟช	---รล	ชฟลช
ปีเล็ก	ชทฟิมิ	ริคิมิคำ	ชทฟิมิ	ริคิมิช
ซึ่ง	ชชทุค	มคชช	มคชค	ชมฟช
คำวขอ	----	----	----	-นาย-มอน

วรรณคดี 10

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	--ทุชทุ	ฟมทุค	ชคฟม	รคทุฟ	มค--ทุ	ฟมทุค	ชคฟม	รคทุฟ
ปีก้อย	-----คิ	--ลชฟ	มรคช	ทมชฟ	มรคช	ทช--ค	ครมค	ชคชฟ
ปีเล็ก	--ทชท	ฟิมิริคิ	ชทฟิมิ	ริคิคำฟิ	มิริคิคำ	ฟิมิริคิ	ชคิฟิมิ	ริคิคำฟิ
ซึ่ง	--ช--ช	--ชทุค	มคชช	ทุคชฟ	มคชช	ทุคมค	ชชทุค	มคชฟ
คำวขอ	-ตัวจะกิด	-ว่าแม่หญิง	-มัน-เป็น	-เรื่อง-ข่อย	-เหมือน น้องเจน	-สาว-น้อย	-น้องก็มี	-หัว-ใจ

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ทุ ชุ ท	ฟ ม ร ด	ช ลุ ชุ ฟ	ม ร ทุ ด	ช ด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ค ม ทุ	ฟ ร ทุ ด
ปีก้อย	-- -- ฟ ม	ค ม ฟ ช	ค ช ท ช	ฟ ม ร ด	ค ร ม ค	-- ช ม ฟ	ค ช ท ช	ฟ ม ร ด
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม รั ค	ช ค ฟ ม	รั ค ท ค	ช ค ฟ ช	-- ท ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม รั ค
ซึ่ง	-- ช ค ม	ค ม ฟ ช	ทุ ค ร ค	ฟ ช ทุ ค	ช ฟ ม ช	ทุ ค ช ฟ	ม ช -- ฟ	ช ช ทุ ค
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	----

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ช ด ฟ ม	ร ด -- ทุ	ช ทุ ฟ ม	-- ทุ ค ช	-- -- ฟ ม	ร ด ทุ ค	ช ด ฟ ม	ร ด ทุ ช
ปีก้อย	ช ล ช ค	ช ค ช ท	-- -- -- ล	ช ฟ ร ช	-- -- -- ล	ค ล ช ร	ค ร ม ค	ช ค ค ช
ปีเล็ก	ช ค ฟ ม	รั ค ม ท	ช ท ฟ ม	รั ค ฟ ช	-- -- ฟ ม	รั ค ท ค	ช ค ฟ ม	รั ค ท ช
ซึ่ง	ม ค ช ช	ทุ ค ช ฟ	ช ช -- ช	-- ม ฟ ช	-- ช -- ช	-- ช ทุ ค	ม ค ช ฟ	ม ค -- ช
คำวซอ	----	----	----	-- หลอน-	----	----	----	--- หือ

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-- ค ช ค	ค ฟ ช ล ท	-- -- -- ล	ทุ ล ร ม	-- -- -- ทุ	ร ทุ ร ค
ปีก้อย	ล ช ช ฟ	ค ฟ ช ล ท	ล ท -- -- --	-- ม ร ม	-- -- -- ค	ล ช ร ม ค
ปีเล็ก	-- ค ช ค	รั ค ช ล ท	-- -- ช ล	ท ล ช ม	-- -- -- ท	รั ท รั ค
ซึ่ง	-- -- -- ฟ	ค ฟ ช ล	ทุ ล ทุ ล	ทุ ล ช ม	-- -- -- ร	ค ทุ -- ค
คำวซอ	----	----	----	----	----	----

วรรคที่ 2

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- -- -- --	-- ร ค ฟ	-- ร ฟ ค	ล ุ ค ร ฟ	ค ร ฟ ค	ล ุ ค ร ฟ	ล ุ ร ม ร	-- ร ค ร
ปีก้อย	-- -- -- --	-- ล ค ฟ	-- -- ร ล	ค ล ช ฟ	-- ร ฟ ค	ฟ ค ร ฟ	ร ฟ ช ฟ	ล -- ค ร
ปีเล็ก	-- -- -- รั	ม รั ค รั	ฟ รั ฟ ค	ล ค รั ฟ	ค รั ฟ ค	ล ค รั ฟ	ล รั ม รั	-- ล ช รั
ซึ่ง	ช ค ช ค	ช ค -- ร	ฟ ร ฟ ร	ฟ ค ร ฟ	ค ร ฟ ร	ฟ ค ร ฟ	ค ร ม ร	ค ล ช ร
คำวซอ	-- ตะกี้	-คำว่า	-ย้ายเป็นคน	-สิ่ง-คิง	-ย้าย-บำ	-คาด-ถึง	-ว่าจะก็ค	-เป็น-อื่น

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ถู ร ม ร	ค ลู ร ค	ค ช ลู ช	ค ลู ช ร	-- ร ม ร	ลู ค ร ฟ	-- ฟ ม ร	-- ลู ค ช
ปีก้อย	-- -- ช ร	ฟ ร ค ล	ช ล ค ล	ช ฟ ช ร	ช ร -- ค	ช ค ร ม	ช ม ล ช	-- ม ร ฟ
ปีเล็ก	ม ี ร ล ร	ค ล ร ค	ค ช ล ช	ค ล ช ร	ช ี ม ี ร ค	ล ค ร ฟ	-- ม ี ร ค	-- ล ค ช
ซึ่ง	ค ร ม ร	ค ล -- ค	-- ร ม ช	-- ลู ช ร	-- ม ช ค	ช ค ร ม	ค ลู ช ค	-- ร ม ร
คำวขอ	---กอน	-สุ-ริน	-บำมีเงิน	-สิบ-หมื่น	-ถ้า-บำ	-ได้-เงิน	-อี-นาย	-สาว-จี

บรรทัดที่ 3

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ทลช--	-- ทลช--	ค ร ค ช ฟ	ม ร ค ท	ฟ ร ท ค	ช ค ช ร	ฟ ร ค ท	ช ท ร ท
ปีก้อย	-- -- ล ช	-- -- -- ค	-- ล ช ฟ	ม ค ม ฟ	ช ค ค ช	ล ช ม ฟ	ค ช ล ช	ฟ ร ค ท
ปีเล็ก	-- ทลช--	-- ทลช--	ค ร ค ท ฟ	ม ี ร ค ร	ฟ ี ร ท ค	ช ค ช ร	ฟ ี ร ค ท	ช ท ร ท
ซึ่ง	ช ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ค	ช ค ม ฟ	ช ฟ ม ค	ช ค ม ฟ	ช ม ฟ ช	ค ร ค ท
คำวขอ	----	---หือ	----	----	----	----	-----	----

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ร ท ล ช	ร ท ล ช	ร ช ล ค	ฟ ค ท ค	ฟ ค ช ล	-- -- ช ค	-- -- ฟ ค	ช ค ฟ ช
ปีก้อย	ล ช ฟ ท	ฟ ท ล ช	ร ช ล ช	ฟ ช ล ค	ช ล ค ช	ล ช ร ม	ร ค ช ค	ร ม ล ช
ปีเล็ก	ร ท ล ช	ร ท ล ช	ร ช ล ค	ช ค ฟ ม	ร ค ช ล	-- -- ช ค	-- -- ฟ ม	ร ค ฟ ช
ซึ่ง	ค ร ค ท	ช ท ล ช	-- ร ฟ ร	ฟ ช ท ค	ม ค ช ช	ท ค ช ฟ	ม ช -- ช	ค ม ฟ ช
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	-เจ้า-เฮ้ย

บรรทัดที่ 4

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ท ช ท	ฟ ม ร ค	ช ท ฟ ม	ร ค ท ฟ	ม ร -- ท	ฟ ม ท ค	ช ค ฟ ช	-- ค ช ฟ
ปีก้อย	-- -- -- ค	-- ล ช ฟ	ม ร ค ช	ท ม ช ฟ	ม ร ค ช	ท ช -- ค	ค ร ม ค	ช ค ช ฟ
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม ี ร ค	ช ท ฟ ม	ร ค ท ฟ	ม ี ร ค ท	ฟ ม ี ร ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ฟ
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช ท ค	ม ค ช ช	ท ค ช ฟ	ม ค ช ช	ท ค ม ค	ช ช ท ค	ม ค ช ฟ
คำวขอ	--ตะกี้	-ตัว-ว่า	-ฮ้ายเป็นคน	-สิ่ง-ตั้ง	-ว่ามีสอง	--สติง	-ปลาย-แถม	-ชาว-ห้า

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ทุซุทุ	ฟ ม ด ทุ	ซุ ทุ ฟ ม	ร ด ทุ ด	ซุ ทุ ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ด ม ทุ	ฟ ม ร ด
ปีก้อย	ล ซ -- ร	ค ร ฟ ซ	ร ล ซ ฟ	ซ ร ม ด	-- ร ม ด	-- ซ ม ฟ	ค ซ ท ซ	ฟ ม ร ด
ปีเล็ก	-- ท ซ ท	ฟ ม รั ด	ซ ท ฟ ม	รั ด ท ด	ซ ท ฟ ม	รั ด ท ฟ	ม รั ด ท	ฟ ม รั ด
ซึ่ง	-- ร ฟ ร	ค ทุ ล ซ	-- ร ฟ ร	ค ซ ทุ ด	ม ด ซ ซ	ทุ ด ซ ฟ	ม ซ ทุ ร	ม ซ ทุ ด
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	----

วรรคที่ 6

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	ซุ ล ซุ ด	ฟ ด ซุ ล	----- ค	ฟ ล ทุ ซ	-----	---- ร ม	----- ร	ค ล ด ซุ
ปีก้อย	ซ ล ซ ด	ซ ด ฟ ซ	---- ร ล	ซ ฟ ล ซ	----- ล	ท ล ร ม	----- ล	ซ ม ร ฟ
ปีเล็ก	ซ ล ซ ด	ฟ ด ซ ล	---- ค	รั ด -- ซ	-----	---- รั ม	---- รั	ค ล ค ซ
ซึ่ง	ซ ซ ทุ ด	ม ด ซ ซ	ม ด ซ ด	ซ ม ฟ ซ	-- ซ -- ซ	---- ค ม	ค ม ด ร	ม ด ร ม
คำวซอ	----	----	----	-จะ-จวน	----	-เอา-แม่	----	-แขน-กลม

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	---- ม	ร ด ทุ ด	ซุ ด ฟ ม	ร ด ฟ ซุ	-- ค ซ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ซุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ด
ปีก้อย	---- ล ซ	--- ซ ด	-- ซ ท ด	ร ด ค ซ	ท ซ ฟ ม	ค ม ฟ ซ	ค ซ ค ล	ซ ร ม ด
ปีเล็ก	--- ฟ ม	รั ด ท ด	ซ ด ฟ ม	รั ด ท ซ	-- ท ซ ท	ฟ ม รั ด	ซ ด ซ ฟ	ม รั ท ด
ซึ่ง	ซ ซ -- ซ	-- ซ ทุ ด	ม ด ซ ฟ	ม ด ซ ซ	-- ซ ค ม	ค ม ฟ ซ	-- ร ฟ ร	ค ซ ทุ ด
คำวซอ	----	---หือ	----	----	----	----	----	----

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โน้ตเพลงจะปู้

จ้อยเจียงแสน

ร...มร.....ฟช ล รชทลช.....ท.....คี่.....ร.....ค.....ฟ
 เตียง.....มัน.....เลียบาม.....มอกคำ.....วัน.....แลง

.....ช ทลช

รอบที่ 1

วรรคหน้า

บรรทัดที่ 1

ปี่กลาง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-- ลุ คร	ชُر ม ชุ
ปี่ก้อย	-----	-----	-----	----- ช	-----	-- ร ฟ ช	ฟ ล ช ฟ	ค ร ฟ ค
ปี่เล็ก	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----- รี่	ม ี่ ร ี่ ค ี่
ซิ่ง	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-- ช -- ช	ค ร ม ค
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	----

วรรคที่ 2

บรรทัดที่ 1

ปี่กลาง	ฟ ค ลุ ค	ฟ ค ฟ ลุ	ช ลุ คร	ม ร -- ลุ	ช ลุ คร	ม ร ม ลุ	ช ลุ คร	ม ร ม ชุ
ปี่ก้อย	--- ช ค	ร ค ค ี่ ค	--- ช ม	ร ม ช ล	ค ี่ ค ช ม	ร ม ช ล	ค ี่ ค ช ม	ร ม ล ช
ปี่เล็ก	ฟ ค ี่ ค ี่	ฟ ค ฟ ี่ ค	ช ล ค ี่ ร ี่	ม ี่ ร ี่ ม ี่ ล	ช ล ค ี่ ร ี่	ม ี่ ร ี่ ม ี่ ล	ช ล ค ี่ ร ี่	ม ี่ ค ี่ ร ี่ ช
ซิ่ง	ช ค ช ค	ช ค ช ลุ	ช ร ม ร	ค ลุ ช ลุ	ช ลุ ชุ ร	ม ร ค ลุ	ชุ ร ม ร	ค ลุ ชุ ช
คำวซอ	---แสน	-สะ-นุก	-ค้อยูบน	-เมือง-ฟ้า	-กอนจะฮื้อ	-ข้า-ว่า	-เหมือนกัน ฟ้า	-กับ-ฝน

บรรทัดที่ 2

ปี่กลาง	--- ฟ ชุ	-- ลุ ชุ ค	ช ลุ คร	ม ร ม ชุ	-- ค ชุ ลุ	ค ร ม ชุ	-- ค ชุ ลุ	ค ลุ ชุ ร
ปี่ก้อย	-----	-- ม ช ล	ค ี่ ค ช ม	ร ม ล ช	-- ม ร ม	ช ม ล ช	ม ช ค ี่ ค	ช -- ร ม
ปี่เล็ก	--- ฟ ช	-- ล ช ค ี่	-- ร ี่ ม ี่	ร ค ี่ ฟ ช	-- ล ช ล	ค ี่ ร ี่ ม ี่ ช ี่	-- ล ช ล	ค ี่ ค ชุ ร ี่
ซิ่ง	-- ชุ -- ช	-- ชุ -- ม	ค ม ค ม	ค ลุ ชุ ช	ชุ ค ชุ ช	ชุ ค ชุ ช	ชุ ค ชุ ช	ค ร ค ม
คำวซอ	---แสน	-สะ-นุก	-โนนมนุษย์	-เมือง-คน	--มันมี	-ท่า-คน	-กิน-เหล้า	-เมา-เหล้า

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ล ร ม ร	-- ล ม ร	ช ล ฟ ร	ม ร ล ม	ช ล ม ร	- ค ช ล ด	-- -- ช ม	ร ค ช ด
ปีก้อย	ร ช ร ฟ	ร ช ร ม	ช ล ท ร	ม ร ช ม	ช ล ช ม	ร ม ช ล	ม ช ค ล	ช ร ช ด
ปีเล็ก	ล ร ม ร	ม ร ล ร	-- ท ล ท	ร ท ม ร	-- ร ช ม	ร ค ช ล	ช ล ค ช	ม ช ล ค
ซึ่ง	ค ร ค ม	ค ม ค ร	ค ล ช ร	ค ล ช ม	ค ล ช ม	ช ม ช ท	ล ช -- ร	ม ช ล ด
คำวซอ	--สนุก	-แต่-แต่	-บ่ได้นอน	-ดวย-สาว	-บ่ได้อเปิด	-ขา-ขาว	-กางสะลิ	-เมื่อ-เช้า

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	--- ฟ ด	ร ค -- ล	ช ล ค ร	ม ร ม ช	-----	--- ท ล	-- ช ท ล	-- ช -- ล ท
ปีก้อย	-----	--- ค ล	-- ช -- ม	ร ม ล ช	-- --- ม	--- ช ท ล	-- ช -- ม	ร ม ช ล ท
ปีเล็ก	ล ค ฟ ค	ล ค ฟ ล	ช ล ค ร	ม ค ม ช	-----	--- ท ล	ช ล ท ล	ร ล -- ท
ซึ่ง	ฟ ค ฟ ด	ฟ ค -- ล	ช ร ม ร	ค ท ล ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ล
คำวซอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--แลหนือ

รอบที่ 2

วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	--- ร ท	ร ช ท ล	-- ช ท ล	ท ล ช ม	ช ม ช ม	-- ร ช ล	ช ล ค ช	ค ช ล ด
ปีก้อย	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ล ช ม	ช ม ร ค	ช ค ร ม	ช ล ค ล	ช ร ช ด
ปีเล็ก	--- ร ท	ร ช ท ล	ร ท ร ล	ท ล ช ม	ช ม ช ม	ร ค ช ล	ช ค ร ช	ม ช ล ค
ซึ่ง	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ล ช ม	ช ม ร ม	--- ร ม	ช ม ช ม	ช ช ล ด
คำวซอ	----	--คนจบ	ปีบใส่-คน	--ฉลาด	กอนเฮา- เป็น	-พญาดี	-เฮาต้องเป็ง	-บุญ-หอม

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ฟ ค ล ด	ฟ ค ช ม	ช ม ร ค	-- ล ค ช	-- ค ช ล	ค ร ม ช	-- ค ช ล	ท ล ช ม
ปีก้อย	--- ช ด	--- ค ล	ค ล ช ม	ร ม ล ช	-- ม ร ม	ช ล ม ช	ม ช ค ล	ช -- ร ม
ปีเล็ก	ฟ ค ล ค	-- ม ช ม	ช ม ร ค	-- ล ค ช	-- ล ช ล	ค ร ม ช	-- ล ช ล	ท ล ช ม
ซึ่ง	ช ค ช ด	ช ค -- ท	ล ช -- ร	ค ล ช ช	-- ช -- ช	ค ร ม ช	-- ล ค ล	ช ค ร ม
คำวซอ	--กอนว่า	-สุ-ริน	-บ่ได้แฟน	-จ้าง-ซอ	จะไป-ค้า	-แขวน-คอ	-อยู่ตีคืน	-ฝึก-แวน

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	-----	--- ร ม	-- ลุ ค ลุ	ค ม ค ร	ม ร -- ลุ	ชูลุ ม ร	ชูลุ ช ร	ม ร ค ลุ
ปีก้อย	-----	ช ม ร ม	-- -- ม ล	-- ช ล ร	ม ร ค ล	คัม ช ล ม	ร ม ช ร	ม ร ค ล
ปีเล็ก	-----	ช้ ม ร์ ม	-- ล ค ล	ช ม ค ร์	ม ร์ ม ล	คัม ค ร์	ล ร์ ม ร์	ล ร์ ม ล
ซึ่ง	ช ม ช ม	ช ม ช ม	ช ม ค ลุ	ค ม ค ร	ค ร ค ร	ค ม ค ร	ค ม ร ค	ม ร ค ท
คำวซอ	---กอน	-ได้-ชัก	จะมัดคึดกัน	-หน่อง- แนง	--กอนอ้าย	-ได้-แปง	จะมัดคึดกัน	-หน่อง- แนง

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ชูล ค ร	ม ร ม ช	ล ช ม ช	-- ม ช ค	-- ค ช ล	ช ม ร ค	ชูล ช ม	ร ค ม ช
ปีก้อย	ค ล ช ม	ร ม ล ช	ม ล ม ช	ล ม ช ล	ค ล ช ม	ช ม ร ค	--- ร ม	ช ม ล ช
ปีเล็ก	ช ล ค ร์	ม ค ร์ ช	ล ช ม ช	--- ค ล	ท ล ช ล	ท ล ช ม	-- ช ช ม	ร ค ม ช
ซึ่ง	ล ช -- ร	ค ท ล ช	-- ช -- ช	-- ช ช ท	ชูล ชูล	ชูล ค ท	ชูล ชูล	--- ม ช
คำวซอ	-จะไปต้าย	-แขวน-คอ	-อช้คึด	-พัก-แว่น	-จะเอาโลง	-ห่อ-เข้า	---ไป	---โดย

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	--- ท ล	ท ล ช ม	ช ม ช ม	ร ค ร ม	ช ล ช ม	-- ค ช ล	ชูล ค ร	ม ค ม ช
ปีก้อย	--- -- ล	ค ล ช ม	ช ม ร ค	ช ค ร ม	ช ล ช ม	ร ม ช ล	ค ล ช ม	ร ม ล ช
ปีเล็ก	--- ม ช	--- ช ม	ร ม ช ม	ร ค ร์ ม	ล ม ช ม	-- ค ช ล	ช ล ค ร์	ม ค ม ช
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช -- ม	ค ม ร ค	ช ค ร ม	ช ม ช ม	ช ค ช ล	ค ร ม ร	ค ล ช ช
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	----

บรรทัดที่ 2

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	--- ท ล	ท ล ช ม	ช ม ร ค	ชูล ค ร	ชูล ชูล	ม ร -- ลุ	ชูล ค ร	ม ค ม ช
ปีก้อย	--- -- ล	ค ล ช ม	ช ม ร ค	--- ร ม	ช ล ช ม	ร ม ช ล	ร ล ค ล	ช ร ม ช
ปีเล็ก	ล ช ท ช	-- ล ช ม	ร ม ช ม	ร ค ร์ ม	ช ม ช ม	-- ค ช ล	ช ล ค ร์	ม ค ม ช
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช -- ม	ค ม ร ค	ช ค ร ม	ช ม ช ม	ช ค ช ล	ค ร ม ร	ค ล ช ช
คำวซอ	----	--คนจบ	ปีบใส่-คน	--ฉลาด	กอนเฮา- เป็น	-พญาดี	-เฮาต้องเป็ง	-บุญ-หมอ

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ค ชล	ช ม ล ด	ช ม ร ด	ล ด ม ช	ช ด ช ล	ด ร ม ช	ช ด ช ล	ท ล ช ร
ปีก้อย	--- ---	ร ม ช ล	ค ล ช ม	ร ม ล ช	-- ม ร ด	ร ม ล ช	ม ช ท ล	ท ล ร ม
ปีเล็ก	--- ม ช	-- ล ช ค	ช ล ค ร	ม ร ม ช	-- ค ช ล	ค ร ม ช	-- ล ช ล	ค ล ช ม
ซึ่ง	ฟ ด ฟ ด	ฟ ด -- ล	ช ร ม ร	ด ท ล ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ล
คำวขอ	--ก่อนว่า	-สุ-ริน	-บได้แฟน	-จ้าง-ขอ	จะไป-ค้า	-แขวน-คอ	ตี-เก้า ฝึก-แวน	-ใน-หนอง

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ช ร ม ร	ม ร ช ร	-- ท ล ท	ล ท ม ร	ช ม ช ม	ร ด ช ล ด	--- ช ม	ร ด ช ล
ปีก้อย	ร ช ร ฟ	ช -- ร ม	-- ช ล ร	ม ร ช ม	ช ล ช ม	ร ม ช ล	ม ช ค ล	ช ร ช ด
ปีเล็ก	ล ร ม ร	ค ม ค ร	ม ร -- ล	ช ล ม ร	-- ร ช ม	ร ค -- ล	ช ล ค ช	ม ช ล ค
ซึ่ง	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ท ช ล	ท ล ช ม	ช ม ร ม	--- ร ม	ช ม ช ม	ช ช ล ด
คำวขอ	-ป้อ-ข้า	--กึ่ง	-แม่-ข้า	--ก๊สอน	-คิงไปค้า	--ในหนอง	ฮือแมนสุดัง	-ออก-ไว้

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ฟ ด ช ล	ฟ ด -- ล	ช ล ด ร	ม ร ม ช	--- ฟ ช	-- ค ช ท ล	ท ล ช ม	ร ม ช ล ท
ปีก้อย	--- ช ด	--- ค ล	ค ล ช ม	ร ม ล ช	--- --- ม	ม ช ม ท ล	-- ช -- ม	ร ม ช ล ท
ปีเล็ก	ล ค ฟ ค	ล ค ฟ ล	ช ล ค ร	ม ค ม ช	--- ---	--- ท ล	ช ล ท ล	ร ล -- ท
ซึ่ง	ฟ ด ฟ ด	ฟ ด -- ล	ช ร ม ร	ด ท ล ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ล
คำวขอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--แลหน้า

รอบที่ 3

วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	--- ร ท	ร ท ร ท	ร ล ท ล	ท ล ช ม	ช ม ช ม	ร ด ร ล	ช ล ช ร	ม ช ล ด
ปีก้อย	ท ช ท ล	ท ช ท ล	-- ช ท ล	ท ล ช ม	ช ม ร ด	ช ด ร ม	ช ล ค ล	ช ร ช ด
ปีเล็ก	--- ร ท	ร ช ท ล	ร ท ร ล	ท ล ช ม	ช ม ช ม	ร ค ช ล	ช ล ค ร	ม ช ล ค
ซึ่ง	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ท ช ล	ท ล ช ม	ช ม ร ม	--- ร ม	ช ม ช ม	ช ช ล ด
คำวขอ	--ก่อนเฮา	-จะ-ฮู้	-กัน-เรื่อง	--ตั้งฮัก	-เหมือนตุ้ พระ	-อยู่-วัด	-ม่วนก้า ก้อง	-ก๊บกลอง

วรรณคดี 2

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	ล ช -- ลท	--- ชลท	--- ชล	ท ล ช ร	-----	-- ชล ร	-- ชล ร	ล ร ม ช
ปีก้อย	----- ลท	--- ช ค	-- ล ช ฟ	ช ฟ ม ร	-----	-- ชล ร	-- ชล ร	ล ร ม ช
ปีเล็ก	----- ลท	--- ชลท	----- ล	ท ล ช ร	-- ล ท ร	ร ล ท ร	ร ล ท ร	ล ร ม ช
ซึ่ง	ล ช -- ลท	--- ชลท	--- ชล	ท ล ช ร	-----	-- ชล ร	-- ชล ร	ล ร ม ช
คำวซอ	--กอนเฮา	-จะ-อู้	-กั้น-เรื่อง	--ตั้งอ๊ก	-เหมือนตุ้ พระ	-อยู่-วัด	-ม่วนก้ำ ก้อง	-กับกลอง

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ล ช ม ช	ม ช -- ค	-----	ล ค ฟ ช	-- ค ล ค	ม ร ล ค	ล ร ฟ ร	ค ล ช ร
ปีก้อย	ล ช -- ม	ร ม ช ล	ค ล ช ม	ร ม ล ช	-- ม ร ค	ร ม ล ช	ม ช ท ล	ท ล ร ม
ปีเล็ก	-- -- ม ช	-- ล ช ค	ช ล ค ร	ม ร ม ช	-- ค ช ล	ค ร ม ช	-- ล ช ล	ค ล ช ม
ซึ่ง	ฟ ค ฟ ค	ฟ ค -- ล	ช ร ม ร	ค ท ล ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	--ช -- ล
คำวซอ	--จะหลอน	-จัว-ควาย	-คัว-ไค	-ลง-หนอง	--หัวใจ	-เจ้า-มอน	-ม่วนก้าน น้ำ	-กับก-หญา

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ช ร ม ร	ม ร ช ร	-- ท ล ท	ล ท ม ร	ช ม ช ม	ร ค ช ล ค	--- ช ม	ร ค ล ค
ปีก้อย	ร ช ร ฟ	ช ฟ ร ม	ท ช ล ร	ม ร ช ม	ช ล ช ม	ร ม ช ล	ม ช ค ล	ช ร ช ค
ปีเล็ก	ล ร ม ร	ค ม ค ร	ม ร -- ล	ช ล ม ร	-- ร ช ม	ร ค -- ล	ช ล ค ช	ม ช ล ค
ซึ่ง	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ท ช ล	ท ล ช ม	ช ม ร ม	--- ร ม	ช ม ช ม	ช ช ล ค
คำวซอ	---ก้าน	-คั้ง-เอา	-น้อง--	กึ่ง-เอา	-บท-อ้าย	--บ่เอา	ข้าบ่า-เนา	-จะ-ดา

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	--- ฟ ค	ร ค -- ล	ช ล ค ร	ม ร ม ช	-----	--- ท ล	-- ช ท ล	--ช -- ลท
ปีก้อย	--- ช ค	--- ค ล	ค ล ช ม	ร ม ล ช	--- -- ม	-- -- ช ล	ค ล ช ม	ร ม ช ท
ปีเล็ก	ล ค ฟ ค	ล ค ฟ ล	ช ล ค ร	ม ร ม ช	--- ฟ ช	--- ท ล	ช ล ท ร	ม ร -- ท
ซึ่ง	ฟ ค ฟ ค	ฟ ค -- ล	ช ร ม ร	ค ท ล ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	--ช -- ล
คำวซอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--แลหน้อ

รอบที่ 4

วรรณคดี 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ร ท	ร ชุ ท ล	-- ชุ ท ล	ท ล ชุ ม	ชุ ม ช ม	-- ร ช ล	ชุ ล ค ช	ค ช ล ค
ปีก้อย	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ช ค ล	ค ล ช ม	ช ม ร ค	ช ค ร ม	ช ล ค ล	ช ม ร ค
ปีเล็ก	-- ร ท	ร ท ล ท	ร ท ร ช	-- ล ช ม	ช ม ช ม	ร ค ช ล	ช ล ค ร	ม ช ล ค
ซึ่ง	ท ชุ ท ล	ท ชุ ท ล	ท ชุ ชุ ล	ท ล ชุ ม	ชุ ม ร ม	-- ร ม	ช ม ช ม	ช ชุ ล ค
คำวซอ	--เฮา	-กับ-เฮา	-เหมือนกัน เตา	-กับ-น้ำ	-เป็น-ว่า	-น้ำ-แห้ง	-เตา-มัน	-จ้าง-ค้าย

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ฟ ค ล ค	ฟ ค ช ม	ช ม ร ค	-- ล ค ช	-- ค ช ล	ค ร ม ช	-- ค ช ล	ท ล ชุ ร
ปีก้อย	-- ช ค	ร ค ค ล	ค ล ช ม	ร ม ล ช	-- ม ร ม	ช ล ม ช	ม ช ค ล	ช ร -- ม ร
ปีเล็ก	ฟ ค ล ค	ฟ ค ช ม	ช ม ร ค	-- ล ค ช	-- ล ช ล	ค ร ม ช	-- ล ช ล	ท ล ชุ ฟ
ซึ่ง	ช ค ช ค	ช ค -- ท	ล ชุ -- ร	ค ล ชุ ช	-- ชุ -- ช	ค ร ม ช	-- ค ช ล	ท ล ชุ ร
คำวซอ	--เป็นว่า	-แม่-หญิง	-นั้น-เกาะ	-พอง-คาย	--เกิดเป็น	-ป้อ-จาย	-นั้น-เกาะ	-พอง-ได้

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ม ร --	ม ร ค ร	ม ร -- ล	ช ล ม ร	ล ร ม ร	ล ร ม ร	ม ร -- ล	-- ม ค ร
ปีก้อย	-- ช ร	ร ร ช ร	ฟ ร ค ร	ฟ ช ล ร	ฟ ร ค ร	ฟ ช ล ร	ฟ ร ค ร	ฟ ช ค ร
ปีเล็ก	ม ร --	ม ร ค ร	ม ร -- ล	ช ล ม ร	ค ร ฟ ร	ฟ ร ล ร	ฟ ร ค ล	ช ร ค ร
ซึ่ง	-- -- ม	ร ม ค ร	ม ร ค ล	ช ล ค ร	-- ค ล	ช ล ค ร	ค ม ร ค	ร ม ค ร
คำวซอ	--กิน	-หน่อ-นุ่น	-หมาม-มัน	-จ้าง-ปัก	-ถอนเสากิน	-หน่อ-หว	-นั้น-เกาะ	-หัก-งาย

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ม ร ค ร	ม ร -- ช	-- ค ช	ล ชุ ม ร	ท ร ม ร	-- ท -- ร	ท ร ม ร	-- ค ร ช
ปีก้อย	-- ฟ ร	ค ร ฟ ช	ฟ ล ฟ ช	ล ช -- ร	ฟ ร ค ร	ฟ ช ล ร	ฟ ร ค ล	ช ฟ ล ช
ปีเล็ก	ฟ ร ค ร	ฟ ร -- ช	ล ช ม ช	-- ฟ ร	ท ร ม ร	-- ช ฟ ร	ท ค ฟ ร	-- ค ร ช
ซึ่ง	-- -- --	ค ร ฟ ช	-- ล -- ช	ล ช ฟ ร	-- ค ท	ค ร ท ค	-- -- --	ค ร ฟ ช
คำวซอ	--ถอน	-อี-นาย	-กำ-เก้า	-มันสว่าย	-ปาย-มัน	-ก็จะหว่าย	--ลง	--ดิน

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	---คช	---ทค	ชคฟค	คทคช	--คคช	คชฟร	ครมร	--ครช
ปีก้อย	รชลช	ฟช--ค	ชคชท	ชลฟช	--คคช	ชล--ร	ครฟร	ฟลฟช
ปีเล็ก	ลชฟช	ทคทค	ทคฟร	--คคช	--คคช	ลชฟร	คคมี	--คคช
ซึ่ง	--ช--ช	--ช--ค	ชคชค	ชคฟช	--ลฟช	ลชฟค	ฟคร	ครฟช
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	----

บรรทัดที่ 2

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	---คช	---ทค	ชคฟค	คทคช	--คคช	คชฟร	ครมร	--ครช
ปีก้อย	ลชฟช	ลช--ค	ชคชค	ชลฟช	--คคช	ชล--ร	ครฟร	ครลช
ปีเล็ก	---คค	---ทค	ชคคค	คคคช	--คคช	ลชฟร	คคมี	--คคช
ซึ่ง	--ช--ช	--ช--ค	ชคชค	ชคฟช	--ลฟช	ลชฟค	ฟคร	ครฟช
คำวซอ	--เฮ	-กับ-เฮ	-เหมือนกัน เตา	-กับ-น้ำ	-เป็น-ว่า	-น้ำ-แห้ง	-เตา-มัน	-จ้าง-ค่าย

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	--คชค	ชมคค	ชมรค	คคคช	ชคชค	ครคช	ชคชค	ทคชค
ปีก้อย	ลช--ม	รคชค	คคชค	รคคช	--มคค	รคคช	คชคค	ทคคค
ปีเล็ก	---คค	--ลชค	ชคคค	คคคค	--คคค	คคคค	--ลชค	คคคค
ซึ่ง	ฟคฟค	ฟค--ค	ชคคค	คคคค	--ช--ช	--ช--ช	--ช--ช	--ช--ค
คำวซอ	--เป็นว่า	-แม่-หญิง	-นั้น-เกาะ	-พอง-คาย	--เกิดเป็น	-ป้อ-จาย	-นั้น-เกาะ	-พอง-ได้

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ชคคค	มคชค	--ทคค	คคคค	ชคคค	รคคค	---ชค	รคคค
ปีก้อย	รคคค	ชคคค	ทคคค	มคคค	ชคคค	รคคค	คคคค	ชคคค
ปีเล็ก	คคคค	คคคค	คคคค	ชคคค	--คคค	คคคค	ชคคค	คคคค
ซึ่ง	ทคคค	ทคคค	ทคคค	คคคค	ชคคค	--คคค	ชคคค	ชคคค
คำวซอ	--คค	-กำ-กิด	-มาปิดแผ่น	-คิน-หงาย	-แผ่น-คิน	-ชาก-ค้าย	-ป้อ-คิน	-ป่า-คาง

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-- ฟด	รค-ล	ชุลุคร	มรมช	-----	-- ทล	-- ชทล	--ช--ล
ปีก้อย	-- ชค	รค-ล	คัลชม	รมลช	-----	ลชมช	-- มรม	ชมชลท
ปีเล็ก	ลคฟค	ลคฟล	ชลคร์	มร์มช	-- ฟช	-- ทล	ชลทร	มร์--ท
ซึ่ง	ฟคฟค	ฟค--ล	ชรมร	คทลช	--ช--ช	--ช--ช	--ช--ช	--ช--ล
คำวขอ	----	----	----	--จิม	----	----	----	--ละหน้อ

รอบที่ 5

วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- รท	รชทล	--ชทล	ทลชม	ชมชม	--รชล	ชลคช	คชลค
ปีก้อย	--ชทล	ทชทล	ทชคัล	คัลชม	รมลช	มครม	ชลคัล	ชรชค
ปีเล็ก	-- รท	รทลท	รทรช	--ลชม	ชมชม	รคัลชล	ชลคร์	มชลค
ซึ่ง	ทชทล	ทชทล	ททชล	ทลชม	ชมรรม	--รรม	ชมชม	ชชลค
คำวขอ	--สี	-น้ำ-เงิน	-กอนไ้ เ็น	-ปาก-ตัก	-สี-ส้ม	--สลัก	-จะไปตัก	-เสียง-ขาน

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ฟคค	ฟคชม	ชมรค	--ลคช	--คชล	ครมช	--คชล	ทลชม
ปีก้อย	--ชค	--คัล	คัลชม	รมลช	--มรม	ชลชม	มชคัล	ชมคัล
ปีเล็ก	ฟคคค	ฟคชม	ชมร์ค	--ลคช	--ลชล	คร์มช	--ลชล	ทลชม
ซึ่ง	ชคชค	ชค--ท	ลช--ร	คลชช	--ช--ช	ครมช	--ลคล	ชครม
คำวขอ	--หลอม	-หล่อ-ย่า	-หล้า-มี	-ใน-ปาง	-ก้อย- เปลี่ยน	-กั้น-ลั่น	-ส้อมยคำ	-คน-แก้ง

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	-----	--รรม	--ลคค	คมคร	มร--ล	ชุลมร	ชุลชร	มรคค
ปีก้อย	--ชค	--มคัล	--มคัล	ทล-ร	มรคร	มค--ม	รมลช	มรคค
ปีเล็ก	-----	--รรม	--ลคค	คมคร์	มร์--ล	ชลมร์	ชลชร์	มร์คค
ซึ่ง	-----	-----ร	มรคค	คมคร	มรคค	คมคร	คมรค	มรคค
คำวขอ	----	-ต้า-หลก	-มันบ่าไกล	-สอง-แคว	-सान-จ่า	-सान-แห	-सानแล้ว ต้อง	-ใส่-เง็ง

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ชฺลตฺร	มรมชฺ	ลชฺมชฺ	--มชฺค	--คชฺล	ชมรด	ชฺคชม	รคมชฺ
ปีก้อย	คํลชม	รมลช	มชลช	มชคํล	ทลชม	--ชรม	----ฟ	ชฟลช
ปีเล็ก	ชลคํร	มํรํมช	ลชมช	--มชค	--คชล	ชมํรค	ชคํชํ	รคํมช
ซึ่ง	---คล	ชฺลคช	ลชฺมช	ลชฺคล	---ชฺล	คมรด	----ร	รคมช
คำขอ	---เป็น	-ชัก-คัว	-คัวจะค้อง	-ชัก-เป็น	-ขแนมว่า	-เป็น-ลัน	----คัว	---ลัน

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	---คช	ลชฺคช	--ลคช	ลชฺรม	--ร--ค	ชฺครม	รครม	รมลฟช
ปีก้อย	----ฟ	ชฟลช	--ฟช--	---รม	--ร--ค	ชครม	---รฟ	ชฟลช
ปีเล็ก	---คช	ลชคช	--ลคช	ลชรํม	--ร--ค	ชคํรํ	รคํรํ	รํมฟช
ซึ่ง	--ช--ช	--ช--ม	ชมชม	ชครม	---รค	ชครม	รคมร	ครมช
คำขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

วรรคที่ 2

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	---คช	ลชฺคช	--ลคช	ลชฺรม	--ร--ค	ชฺครม	รครม	รมลฟช
ปีก้อย	---คฟ	ชฟลช	--ลคช	ลชรม	--ร--ค	ชครม	---รฟ	ชฟลช
ปีเล็ก	---คช	ลชคช	--ลคช	ลชรํม	--ร--ค	ชคํรํ	รคํรํ	รํมฟช
ซึ่ง	--ช--ช	--ช--ม	ชมชม	ชครม	---รค	ชครม	รคมร	ครมช
คำขอ	--หัว	-เรียง- หมอน	-เจ้า-มอย	-บ่า-กึ่ง	-เป็น-คอย	-ลิ่ง-จี่	-จะไปทึ่ง	-จี่-โยย

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	--คชฺล	ชฺมลค	ชฺมรด	ลคมช	ชฺคชฺล	ครมช	ชฺคชฺล	ทลชฺร
ปีก้อย	----ม	รมลช	คช--ม	รมลช	--มรด	รมลช	มชทล	ทลรม
ปีเล็ก	---มช	--ลชค	ชลคํร	มํรํมช	--คชล	คํรํมช	--ลชล	คํลชม
ซึ่ง	ฟคฟค	ฟค--ล	ชฺรมร	คทลช	--ช--ช	--ช--ช	--ช--ช	--ช--ล
คำขอ	---กิด	-ใจ-จับ	จะ-สมัคร	-ไป-ทวย	---เป็น	-น้ำ-บวย	-จะ-ล่นทวย	-น้ำ-หม้อ

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ช ร ม ร	ม ร ช ร	-- ท ล ท	ล ท ม ร	ช ม ช ม	ร ค ช ล ค	-- -- ช ม	ร ค ช ค
ปีก้อย	ร ช ร ฟ	ช ฟ ค ร	-- ช ล ร	ม ร ช ม	ช ล ช ม	ร ม ช ล	ม ช ค ช	-- ม ร ค
ปีเล็ก	ล ร ม ร	ค ม ค ร	ม ร -- ล	ช ล ม ร	-- ร ช ม	ร ค -- ล	ช ล ค ช	ม ช ล ค
ซึ่ง	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ท ช ล	ท ล ช ม	ช ม ร ม	-- -- ร ม	ช ม ช ม	ช ช ล ค
คำวขอ	--หัว	--ข้างขอ	-ไข่ใส่เมียบ	-ข้าง-ขอ	-เงิน-ค่า	-ท่าจะปอ	-ซื้อ-いな	-ไป-ค้าง

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	--- ฟ ค	ร ค -- ล	ช ล ค ร	ม ร ม ช	-----	-- -- ท ล	-- ช ท ล	--ช-- ลท
ปีก้อย	--- ช ค	ร ค ค ล	ค ล ช ม	ร ม ล ช	-- ---ม	--- ช ท ล	-- ช -- ม	ร ม ช ล ท
ปีเล็ก	ล ค ฟ ค	ล ค ฟ ล	ช ล ค ร	ม ร ม ช	--- ฟ ช	--- ท ล	ช ล ท ร	ม ร -- ท
ซึ่ง	ฟ ค ฟ ค	ฟ ค -- ล	ช ร ม ร	ค ท ล ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	--ช-- ล
คำวขอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	-- ะหน้อ

รอบที่ 6

วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- -- ร ท	ร ช ท ล	--ช ท ล	ท ล ช ม	ช ม ช ม	-- ร ช ล	ช ล ค ช	ค ช ล ค
ปีก้อย	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ล ช ม	ร ม ช ร	ม ค ร ม	ช ล ค ล	ช ร ช ค
ปีเล็ก	--- ร ท	ร ท ล ท	ร ท ร ช	-- ล ช ม	ช ม ช ม	ร ค ช ล	ช ล ค ร	ม ช ล ค
ซึ่ง	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ท ช ล	ท ล ช ม	ช ม ร ม	-- -- ร ม	ช ม ช ม	ช ช ล ค
คำวขอ	--ผา	--ละนา	-มาแล้ว	-หลาย-จำกัด	-มันฆ่าล้าง	-จะ-พลาด	-จาก-กัน	-ไป-ไหน

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ฟ ค ล ค	ฟ ค ช ม	ช ม ร ค	-- ล ค ช	-- ค ช ล	ค ร ม ช	-- ค ช ล	ท ล ช ฟ
ปีก้อย	--- ช ค	--- ค ล	ค ล ช ม	ร ม ล ช	-- ม ร ม	ช ล ม ช	ม ช ค ล	-- ช ร ม
ปีเล็ก	ฟ ค ล ค	ฟ ค ช ม	ช ม ร ค	-- ล ค ช	-- ล ช ล	ค ร ม ช	-- ค ช ล	ท ล ช ฟ
ซึ่ง	ช ค ช ค	ช ค -- ท	ล ช -- ร	ค ล ช ช	-- ช -- ช	ค ร ม ช	-- ล ค ล	ค ล ช ร
คำวขอ	--ซัด	-ตำ-หัน	-อี-นาย	-เขา-ไป	-สุ-ริน	-ป้อ-จาย	-ต้อง-สะคูด	-คัง-ปึก

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	มร ---	มร ลุร	มร -- ลุ	ชุลุมร	ลุร มร	-- ลุคร	ลุร มร	คร -- ทุ
ปีก้อย	รชรม	รชรม	รชรฟ	ชฟมร	ชรชฟ	ชฟมร	-- ฟมร	ฟรคท
ปีเล็ก	มริ ---	มริ ลริ	มริ -- ล	ชลมิริ	ลริมิริ	-- ลคิริ	ลริมิริ	คิริ -- ท
ซึ่ง	ค ลุชรู	คร มร	ครคฟ	คฟมร	ครคฟ	คฟมร	-- ม -- ร	---- ทุ
คำวขอ	--เมื่อ	-อิ-นาย	-เขา-ลง	-เอือน-มา	--ป้อาย	-เขา-จา	อกปอ-สั้น	-คี้ก-คี้ก

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ดทุลทุ	ดทุลทุ	ร มร ทุ	ร ทุล ทุ	ร ทุล ทุ	ร มร ทุ	ร ทุล ทุ	ร ทุล ทุ
ปีก้อย	---รท	ร มร ท	คืทลท	ร มร ท	--ร --ท	ร มร ท	--ร --ท	รทลช
ปีเล็ก	คืทลท	คืทลท	ริมิริท	ริทลท	ริทลท	ริมิริท	ริทลท	ริทลช
ซึ่ง	--ร -- ทุ	--ร -- ทุ	--ร -- ทุ	--ร -- ทุ	--ร -- ทุ	--ร -- ทุ	--ร -- ทุ	ชทุลช
คำวขอ	--แมวกับ	-หัว-ป่า	-หมา-กับ	-หนู-ปึก	-มันก็คี้ก	-คี้-อัน	--ของ	---คำ

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	-- ทุคช	-- ทุคช	ลุชรูช	รชุลทุ	ร มร ทุ	ร มร ทุ	ร มร ทุ	ร ทุล ทุ
ปีก้อย	ลชรฟ	ชฟลช	รชลช	รชลท	ร มร ท	--ร --ท	ร มร ท	รทลช
ปีเล็ก	--ทคืช	--ทคืช	ลชริช	ริชลท	ริมิริท	ริมิริท	ริมิริท	ริทลช
ซึ่ง	--ร มช	--ร มช	--ร มช	มชุลทุ	ร มร ทุ	ร มร ทุ	ร มร ทุ	ร ทุล ทุ
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

บรรทัดที่ 2

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ทุคช	-- ทุคช	ลุชรูช	รชุลทุ	ร มร ทุ	ร มร ทุ	ร มร ทุ	ร ทุล ทุ
ปีก้อย	ลชรฟ	ชฟลช	รชลช	รชลท	ร มร ท	ร มร ท	ร มร ท	รทลช
ปีเล็ก	--ทคืช	--ทคืช	ลชริช	ริชลท	ริมิริท	ริมิริท	ริมิริท	ริทลช
ซึ่ง	--ร มช	--ร มช	--ร มช	มชุลทุ	ร มร ทุ	ร มร ทุ	ร มร ทุ	ร ทุล ทุ
คำวขอ	----	-กอน-นาย	-เป็น-คำ	-ฟัง-จึ่ง	---ตัว	--ป็น้อย	-จะรับทั้ง	-ชี้-ขวย

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ค ชล	ช ม ลุ ด	ช ม ร ด	ล ด ม ช	ช ด ช ล	ด ร ม ช	ช ด ช ล	ท ล ช ร
ปีก้อย	-- -- -- ม	ร ม ช ล	ค ล ช ม	ร ม ล ช	-- ม ร ด	ร ม ล ช	ม ช ท ล	ท ล ร ม
ปีเล็ก	-- -- ม ช	-- ล ช ค	ช ล ค ร	ม ร ม ช	-- ค ช ล	ค ร ม ช	-- ล ช ล	ค ล ช ม
ซึ่ง	ฟ ด ฟ ด	ฟ ด -- ล	ช ร ม ร	ด ท ล ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ล
คำวขอ	---ก๊ิด	-จะไข้จับ	-จะตม้กร	-ไป-โดย	--นายเป็น	-น้ำ-บวย	-อ้ายจะตวย	-น้ำ-หม้อ

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ช ร ม ร	ม ร ช ร	-- ท ล ท	ล ท ม ร	ช ม ช ม	ร ด ช ล ด	-- -- ช ม	ร ด ช ด
ปีก้อย	ร ช ร ฟ	ช ฟ ร ม	ท ล ช ร	ม ร ช ม	ช ล ช ม	ร ม ช ล	ม ช ล ช	-- ร ช ด
ปีเล็ก	ล ร ม ร	ค ม ค ร	ม ร -- ล	ช ล ม ร	-- ร ช ม	ร ค -- ล	ช ล ค ช	ม ช ล ค
ซึ่ง	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ท ช ล	ท ล ช ม	ช ม ร ม	-- -- ร ม	ช ม ช ม	ช ช ล ด
คำวขอ	---ควาย	-เข้า-คอก	-มัน-พลาด	-ลง-หนอง	-หันหน้าอีก	-ปอง-ปอง	-ตั้งไค่ลอง	-เจ้า-เจ้า

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-- -- ฟ ด	ร ด -- ล	ช ล ด ร	ม ร ม ช	-- -- --	-- ท ช ล	-- ล ด ช	ท ช ล ด
ปีก้อย	-- -- ช ด	-- -- ค ล	ท ล ช ม	ร ม ล ช	-- -- --	-- ร ม ช	-- ร ม ช	ม ช ล ด
ปีเล็ก	ล ค ฟ ค	ล ค ฟ ล	ช ล ค ร	ม ร ม ช	-- -- ฟ ช	-- -- ท ล	ช ล ท ร	ม ร -- ท
ซึ่ง	ฟ ด ฟ ด	ฟ ด -- ล	ช ร ม ร	ด ท ล ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช -- ล
คำวขอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--ละหน้อ

รอบที่ 7

วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- -- ฟ ด	ล ด ฟ ด	ช ร ฟ ร	-- ค -- ล	ช ล ด ช	-- ค ช ล	ช ล ด ช	ค ช ล ด
ปีก้อย	-- -- ช ด	ท ล ช ด	-- ล ค ล	ช ร ม ช	-- ม ร ม	ช ล ม ช	ม ช ค ล	ช ร ช ด
ปีเล็ก	-- -- ร ท	ร ท ล ท	ร ท ร ช	-- ล ช ม	ช ม ช ม	ร ค ช ล	ช ล ค ร	ม ช ล ค
ซึ่ง	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ท ช ล	ท ล ช ม	ช ม ร ม	-- -- ร ม	ช ม ช ม	ช ช ล ด
คำวขอ	---ผา	-ละ-นา	-มา-แล้ว	-หลาย-จ๊าด	-มันบ่าล่าง	-จะ-พลาด	-จาก-กัน	-ไป-ไหน

โน้ตเพลงละม้าย

รอบที่ 1

วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- -- ซด	ฟ ม ร ด	ซด ทู ด	ร ด ซู ฟ	ม ด ม ทู	ฟ ม ร ด	ซด ฟ ม	ร ด ทู ด
ปีก้อย	-- -- ซด	ท ซ -- ด	ซด ซ ล	ท ล ซ ฟ	ม ร ด ซ	ท ซ ม ฟ	ด ซ ท ซ	ฟ ม ร ด
ปีเล็ก	ซ ด ฝั ม	ร ี ด ทั ด	ซ ด ฝั ม	ร ี ด ซ ฝั	ม ี ร ี ด ทั	ฝั ม ี ร ี ด	ซ ด ฝั ม	ร ี ด ทั ด
ซึ่ง	ม ด ซด	ซ ด -- ทั	ซ ซู ทู ด	ม ด ซ ฟ	ม ด ซ ซู	-- ซ ด ล	ทุ ล ทุ ล	ม ซู ทู ด
คำวซอ	----	--สลด	-คิด-คั้น	-ส-ลัก	-อู้-กั้น	-น้ก-น้ก	-กัสะแล้ง	-หอม-ไถ่

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ซด ฟ ด	ซู ทุ -- ด	ทุ ด ซู ฟ	ม ด ฟ ซู	-- ด ซู ทุ	ฟ ม ทุ ด	ซด ฟ ม	ร ด -- ทั
ปีก้อย	-- -- ซด	ซด ซ ล	ค ี ล ซ ฟ	ซ ด ล ซ	ล ซ ฟ ล	ซ ฟ ล ซ	ด ซ ท ซ	ฟ ร ด ท
ปีเล็ก	ซ ด ฝั ด	ซ ท ฝั ม	ร ี ด ซ ฝั	ม ี ด ฝั ซ	-- -- ฝั ม	ร ี ด ทั ด	ซ ด ฝั ม	ร ี ด -- ทั
ซึ่ง	ม ด ซด	ซ ด -- ทั	ล ุ ซู -- ร	ด ทุ ล ุ ซู	-- ซ -- ฟ	ม ด ซ ซู	-- ซ -- ซู	-- ซ ด ทั
คำวซอ	-จ้-ป้า	-กาบ-ปี่	-จ้-ปี่	-ซอน-โบ	-ข้-มลัก	-เป็ง-ใจ	-เมื่อ-นาย	เขาน้อย- น้อย

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ซด ฟ ม	ร ด ทู ซ	-- ทั ซู ทั	ฟ ม ร ด	ซด ซู ฟ	ร ด ทู ด	ซด ฟ ม	ร ด ทู ฟ
ปีก้อย	ท ซ ฟ ร	ด ร ล ซ	ร ซ ล ซ	-- ม ร ด	-- ร ม ร	ด ซ ท ด	ด ซ ด ซ	ท ล ซ ฟ
ปีเล็ก	ซ ด ฝั ม	ร ี ด ทั ซ	-- ทั ซ ท	ฝั ม ี ร ี ด	ซ ด ซ ฝั	ม ี ร ี ด ทั	ซ ด ฝั ม	ร ี ด ทั ฝั
ซึ่ง	ซ ร ด ท	ซ ด ฟ ซู	ทุ ด ม ด	ฟ ซู ทุ ด	ม ด ซ ด	ซ ซู ท ด	ม ด ซ ซู	-- ซ ม ฟ
คำวซอ	-เป้น-นา	-หิ-ก้า	-อ้ายจะเอา	-ไส้-แขน	-เป้น-คำ	-ทอง-แดง	-จะตีแหวน	-ไต้-ก้อย

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ม ด -- ทุ	ฟ ม ร ด	ช ด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ด ม ทุ	ฟ ม ร ทุ	ช ทุ ฟ ม	ร ด ฟ ช
ปีก้อย	ม ร ด ร	ท ช -- ด	ช ด ช ล	ท ล ช ฟ	ม ร ด ช	ท ช ม ฟ	ค ช ค ึ ล	ช ม ฟ ช
ปีเล็ก	ม รั ค ึ ท	ฟ ั ม รั ค ึ	ช ค ึ ฟ ั ม	รั ค ึ ท ฟ	ม ั ค ึ ม ั ท	ฟ ั ม รั ค ึ	ช ท ฟ ั ม	รั ค ึ ฟ ั ช
ซึ่ง	ช ด ช ช	-- ช ทุ ด	ช ด ช ช	-- ค ม ฟ	ม ด ช ช	-- ค ม ค	-- ช -- ช	ค ม ฟ ช
คำวขอ	---กอน	--ใคไค้	-สุ-ริน	-ปี่-น้อย	-แขน-ซ้าย	-ฮังน่าบ้าย	---คอ	---นอน

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	-- ทุ ช ทุ	ฟ ม ร ด	ช ด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ด -- ทุ	ฟ ม ทุ ด	ช ด ฟ ม	ร ด ฟ ช
ปีก้อย	-- -- ฟ ช	ท ช -- ด	ช ด ช ล	ท ล ช ฟ	ม ร ด ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ช	-- ม ฟ ช
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ั ม รั ค ึ	ช ค ึ ฟ ั ช	-- ท ช ฟ	ม ั ค ึ ม ั ท	ฟ ั ม ั ท ค ึ	ช ค ึ ฟ ั ม	รั ค ึ ฟ ั ช
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช ทุ ด	ม ด ช ช	-- ช ม ฟ	ช ด ช ช	ทุ ค ม ค	ช ช ทุ ด	-- ม ฟ ช
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

วรรคที่ 2

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ทุ ช ทุ	ฟ ม ร ด	ช ด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ด -- ทุ	ฟ ม ทุ ด	ช ด ฟ ม	ร ด ฟ ช
ปีก้อย	-- -- ฟ ช	ท ช -- ด	ช ด ช ล	ท ล ช ฟ	ม ร ด ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ช	-- ม ฟ ช
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ั ม รั ค ึ	ช ค ึ ฟ ั ช	-- ท ช ฟ	ม ั ค ึ ม ั ท	ฟ ั ม ั ท ค ึ	ช ค ึ ฟ ั ม	รั ค ึ ฟ ั ช
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช ทุ ด	ม ด ช ช	-- ช ม ฟ	ช ด ช ช	ทุ ค ม ค	ช ช ทุ ด	-- ม ฟ ช
คำวขอ	----	--สถิต	-ติด-คั่น	-ส-ลัก	-อยู่-กั้น	-นั่ง-นั่ง	-กึ่งละแ่่ง	-หอม-ไก่อ

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ทุ ช ทุ	ฟ ม ทุ ด	ช ด ฟ ม	ร ด ทุ ช	-- ทุ ช ทุ	ฟ ม ทุ ด	ช ด ฟ ช	ช ด ช ฟ
ปีก้อย	ท ช ฟ ช	ช ท -- ด	-- ค ร ม	ช ด ท ช	ท ช ฟ ม	ค ม ฟ ช	ค ช ท ช	-- -- ม ฟ
ปีเล็ก	-- -- ช ท	ฟ ั ม ั ท ค ึ	ช ค ึ ฟ ั ม	รั ค ึ ท ช	-- ท ช ท	ฟ ั ม ั รั ค ึ	ช ค ึ ฟ ั ม	รั ค ึ ท ฟ
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช ทุ ด	ม ด ช ฟ	ม ด ช ช	-- -- ค ม	ค ม ฟ ช	-- ค ฟ ช	ทุ ด ช ฟ
คำวขอ	-จำ-ป่า	-กาบ-จี	-จำ-ปี่	-ซอน-โบ	-ข้าม-ลัก	-เปิง-ใจ	-เมื่อ-นาย	เขาน้อย- น้อย

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ม ค ม ท	ฟ ม ท ค	ช ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม ค -- ท	-- ค -- ค	-- -- ช ฟ	ม ร ท ค
ปีก้อย	-- ร ม ร	ค ช ท ค	-- ช ค ช	ท ช -- ฟ	-- ฟ ช ร	ม ร ค ท	ฟ ช ท ช	-- ม ร ค
ปีเล็ก	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ค
ซึ่ง	ม ค ช ช	-- ช ค ท	-- ร ม ร	ค ท -- ฟ	ม ค ม ช	-- ฟ -- ม	-- ร ม ร	ม ช ท ค
คำวซอ	--ตะ	-ซ้อ-ตีบ	-ปีบแม่ลี	-คำ-มอย	บ่าล่างจะไก่อ	-จอย-วอย	-เหมือนกัน คอย	-ไก่อ-ฟ้า

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-- -- --	ช ฟ ม ร	-- -- ช ฟ	ม ค ฟ ช	-- ค ฟ ช	-- -- ท ช	-- -- ช ฟ	ม ร ท ค
ปีก้อย	-- -- --	-- ช ท ค	ช ค ช ค	ช ฟ ล ช	-- -- --	-- ค ท ช	ค ล ช ฟ	-- ม ร ค
ปีเล็ก	-- -- --	ช ฟ ม ค	-- -- ช ฟ	ม ค ฟ ช	-- -- --	-- ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม ร ท ค
ซึ่ง	-- -- ช ค	ช ช ท ค	ม ค ช ฟ	ม ค ช ช	-- ช -- ช	-- ช ม ช	-- ช -- ช	-- ช ท ค
คำวซอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--แลหนอ

รอบที่ 2

วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	ช ค ฟ ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ค	ร ค ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ค
ปีก้อย	-- -- ช ค	ท ช -- ค	ช ค ช ค	ท ล ช ฟ	ม ร ค ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ช	ฟ ม ร ค
ปีเล็ก	ช ค ฟ ม	ร ค ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค ช ฟ	ม ร ค ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ค
ซึ่ง	ม ค ช ค	ช ค -- ท	ช ช ท ค	ม ค ช ฟ	ม ค ช ช	-- ช ค ล	ท ล ท ล	ม ช ท ค
คำวซอ	---กอน	-ป้อ-จาย	-นาย-เขา	-บ่าว่าเค้	-กิน-บ่า	-ซ้อ-แจ้	-จ้าง-แป้	-บ่าเชียว

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ช ค ฟ ม	ร ค -- ท	ช ค ฟ ม	ร ค ฟ ช	-- ท ช ท	ฟ ม ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค -- ท
ปีก้อย	-- -- ช ค	-- -- ช ค	ค ล ช ฟ	ช ค ล ช	-- ร ค ล	ช ฟ ล ช	ค ช ท ช	-- ร ค ฟ
ปีเล็ก	ช ค ฟ ค	ช ท ฟ ม	ร ค ช ฟ	ม ค ฟ ช	-- ฟ ม	ร ค ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค -- ท
ซึ่ง	ม ค ช ค	ช ค -- ท	ล ช -- ร	ค ท ล ช	-- ช -- ฟ	ม ค ช ช	-- ช -- ช	-- ช ค ท
คำวซอ	---กัว	-ป้อ-จาย	-จะมลอ	-ลวง-สาว	---กัว	-หุ้ง-กา	-มันบ่าเป็ง	-ใจ-ถ้ำ

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ชฺ ทุ ด ทุ	-- ค -- ร	ชฺ ทุ ฟ ร	-- ค ทุ ชฺ	-- ทุ ชฺ ทุ	ฟ ร ทุ ด	ชฺ ทุ ชฺ ร	ฟ ร ค ทุ
ปีก้อย	-- ช ล ร	ฟ ช ล ร	ฟ ร ค ร	ช ฟ ล ช	ล ช -- ร	ค ร ฟ ช	ร ช ฟ ร	ฟ ร ค ท
ปีเล็ก	ช ท ค ทุ	-- ค -- ร	ช ท ฟ ร	-- ค ทุ ช	-- ท ช ท	ฟ ร ทุ ค	ช ท ช ร	ฟ ร ค ทุ
ซึ่ง	-- ร ค ร	ฟ ร ค ทุ	-- ร ฟ ร	ค ร ฟ ช	-- ช -- ช	ค ร ฟ ช	ทุ ค ร ค	ฟ ร ค ทุ
คำวขอ	--เพราะ	-น้อง-เจน	-เป็น-คน	-อนาถา	---वाद	-ส-นา	-น้อง-มัน	-น้อย-ล้า

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ค ทุ ด ทุ	ค ทุ ชฺ ทุ	ค ชฺ ฟ ร	-- ทุ ค ร	ทุ ร ฟ ร	-- ทุ -- ร	ทุ ร ฟ ร	-- ค ทุ ชฺ
ปีก้อย	ฟ ช ฟ ท	ล ช ฟ ท	ฟ ช ล ช	-- ฟ ค ร	--- ฟ ร	-- ช ล ร	ค ร ฟ ล	ช ฟ ล ช
ปีเล็ก	ค ทุ ค ทุ	ค ทุ ช ท	ค ช ฟ ร	-- ท ค ร	ทุ ร ฟ ร	-- ท -- ร	ทุ ร ฟ ร	-- ค ทุ ช
ซึ่ง	ชฺ ร ค ท	ชฺ ร ค ทุ	ชฺ ร ค ทุ	-- ค ฟ ร	ค ร ฟ ร	-- ทุ ค ร	ค ทุ ค ร	ค ร ฟ ช
คำวขอ	---กั้ว	-หุ้ง-กา	-มันบ่าเป็ง	-ใจ-ล้า	-กั้วปี่จั้น	-เขา-บ่า	--ป้า	---เจิง

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	ค ชฺ ทุ ค	ร ค ทุ ช	-- ค ฟ ช	ทุ ค ฟ ทุ	-- ฟ ---	--- -- ทุ	ชฺ ท ฟ ทุ	ชฺ ค ฟ ช
ปีก้อย	--- -- ค	--- -- ท ช	-- ค -- ช	ท ช ฟ ม	ช ม ร ค	ช ค ฟ ม	ช ร ม ฟ	ช ม ฟ ช
ปีเล็ก	ค ช ท ค	ร ค ทุ ช	-- ค ฟ ช	ท ค ฟ ทุ	-- ฟ ---	--- -- ท	ช ท ฟ ทุ	ช ค ฟ ช
ซึ่ง	--- -- ค	ช ค ช ช	-- ช -- ฟ	ม ช ฟ ม	-- ทุ -- ม	-- ทุ -- ม	-- ทุ -- ม	ค ม ฟ ช
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

บรรทัดที่ 2

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	ทุ ชฺ ทุ ค	ร ค ทุ ช	-- ค ฟ ช	ฟ ร ค ทุ	-- ฟ ---	--- -- ทุ	-- ฟ -- ทุ	ชฺ ค ฟ ช
ปีก้อย	ท ช -- ค	ช ค ท ช	-- ค -- ช	ท ช ฟ ม	ช ม ร ค	ช ค ฟ ม	ช ร ม ฟ	ช ม ฟ ช
ปีเล็ก	ท ช ท ค	ร ค ทุ ช	-- ค ฟ ช	ฟ ร ค ทุ	-- ฟ ---	--- -- ท	-- ฟ -- ทุ	ช ค ฟ ช
ซึ่ง	--- -- ค	ช ค ช ช	-- ช -- ฟ	ม ช ฟ ม	-- ทุ -- ม	-- ทุ -- ม	-- ทุ -- ม	ค ม ฟ ช
คำวขอ	---กั้ว	-จะมาจู้	-น้อง-เจน	-แม่-ญิง	-อย่างกั้น น	-บ่า-บั้น	-จ่างก้า	-ปีก-เจิง

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ชุ	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ชุ	ชุ ด ชุ ฟ
ปีก้อย	ท ช ฟ ช	ช ท -- ด	-- ด ร ม	-- -- ท ช	ท ช ฟ ม	ค ม ฟ ช	ค ช ท ช	-- ม ช ฟ
ปีเล็ก	-- -- ช ท	ฟ มี ทุ ค์	ช ค์ ฟ มี	ร ค์ ท ช	-- ท ช ท	ฟ มี ทุ ค์	ช ค์ ฟ มี	ร ค์ ท ฟ
ซึ่ง	-- ช -- ชุ	-- ช ทุ ด	ม ด ช ฟ	ม ด ช ชุ	-- -- ค ม	ค ม ฟ ช	-- ค ฟ ชุ	ทุ ด ชุ ฟ
คำวซอ	----	-น้อง-เจน	-คน-บ่า	-มี-เงิน	-กัว-มัน	-บ่า-เปิง	-กั๊บ-ตั้ว	-เต้า-อัน

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ม ค ม ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ชุ	-- ค ชุ ฟ	ม ค -- ทุ	-- ค -- ค	-- -- ชุ ฟ	ม ร ทุ ด
ปีก้อย	ช ร ม ร	ค ช ท ค	-- ช ค ช	ท ช -- ฟ	-- ฟ ช ร	ม ร ค ท	ฟ ช ท ช	-- ม ร ค
ปีเล็ก	มี ค มี ท	ฟ มี ทุ ค์	ช ค์ ฟ ช	-- ค์ ช ฟ	มี ค มี ท	ฟ มี ทุ ค์	ช ค์ ฟ มี	ร ค์ ท ค์
ซึ่ง	ม ค ช ชุ	-- ช ค ทุ	-- ร ม ร	ค ท -- ฟ	ม ค ม ช	-- ฟ -- ม	-- ร ม ร	ม ชุ ท ค
คำวซอ	--เพราะ	-น้อง-เจน	-เป็น-คน	-อนาถา	-เพราะ-วาด	--สนา	-น้อง-มัน	-น้อย-ล้า

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-----	ช ฟ ม ร	--- ช ฟ	ม ค ฟ ชุ	-- ค ฟ ชุ	--- ทุ ชุ	--- ชุ ฟ	ม ร ทุ ด
ปีก้อย	-----	-- ช ท ค	ช ค ช ล	ช ฟ ล ช	-----	-- ค ท ช	ค ล ช ฟ	-- ม ร ค
ปีเล็ก	-----	ช ฟ มี ค์	--- ช ฟ	มี ค์ ฟ ช	-----	-- ค์ ฟ ช	-- ค์ ช ฟ	มี ทุ ค์
ซึ่ง	--- ช ค	ช ชุ ทุ ด	ม ค ช ฟ	ม ค ช ชุ	-- ช -- ชุ	-- ช ม ช	-- ชุ -- ช	-- ชุ ทุ ด
คำวซอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--แลหนอ

รอบที่ 3

วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	--- ชุ ค	ฟ ม ร ค	ชุ ด ฟ ชุ	-- ค ชุ ฟ	ม ค -- ทุ	ฟ ร ทุ ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ด
ปีก้อย	--- ช ค	ท ช -- ค	ช ค ช ล	ท ล ช ฟ	ช ร ค ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ช	ฟ ร ม ค
ปีเล็ก	ช ค์ ฟ มี	ร ค์ ท ค์	ช ค์ ฟ มี	ร ค์ ช ฟ	มี ทุ ค์ ท	ฟ มี ทุ ค์	ช ค์ ฟ มี	ร ค์ ท ค์
ซึ่ง	ม ค ชุ ค	ช ค -- ทุ	ชุ ชุ ทุ ด	ม ค ช ฟ	ม ค ช ชุ	-- ช ค ล	ทุ ล ทุ ล	ม ชุ ทุ ด
คำวซอ	----	--สวาย	-นี้-กา	-กำว-เดาะ	-ไป-จ้ำ	-ตั้ว-ซาเซ	-หา-จ้ำ	-หา-แหลม

วรรคที่ 2

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ร ด	ชุด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ด -- ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุด ฟ ม	ร ด ฟ ชุ
ปีก้อย	ล ช ฟ ช	ล ช -- ร	ค ร ม ด	ช ด ช ฟ	ม ร ด ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ล	ช ม ฟ ช
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม รั ค	ช ค ฟ ช	-- ท ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม รั ค	ช ค ฟ ม	รั ค ฟ ช
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช ทุ ด	ม ด ช ช	-- ช ม ฟ	ช ด ช ช	ทุ ค ม ด	ช ช ทุ ด	-- ม ฟ ช
คำวซอ	----	--สวาย	-นี้-กา	-คำว-เตาะ	-ไผ-จำ	-ตัว-ชาะ	-หา-จำ	-หา-แหลม

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุด ฟ ม	ร ด ทุ ชุ	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุด ฟ ชุ	ชุด ชุ ฟ
ปีก้อย	ล ช ฟ ช	ล ช -- ร	ค ร ม ด	ช ด ค ช	ล ช ฟ ม	ฟ ด ล ช	ค ช -- ค	-- ล ช ฟ
ปีเล็ก	--- ช ท	ฟ ม รั ค	ช ค ฟ ม	รั ค ท ช	-- ท ช ท	ฟ ม รั ค	ช ค ฟ ม	รั ค ท ฟ
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช ทุ ด	ม ด ช ฟ	ม ด ช ช	--- ค ม	ค ม ฟ ช	-- ค ฟ ชุ	ทุ ด ชุ ฟ
คำวซอ	-จะ-หลอน	-พระ-น้อย	-เป็น-ก่อ	-กำ-แปง	-เป็น-ยัง	--แสวง	-หาม่าดิน	-ก็-ก้อม

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ม ด ม ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุด ฟ ชุ	-- ด ชุ ฟ	ม ด -- ทุ	-- ด -- ด	--- ชุ ฟ	ม ร ทุ ด
ปีก้อย	ช ร ด ช	ช ท -- ด	-- ช ด ช	ท ช -- ฟ	-- ฟ ช ร	ม ร ด ท	ฟ ช ท ช	-- ม ร ด
ปีเล็ก	ม ค ม ท	ฟ ม รั ค	ช ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม รั ค	ช ค ฟ ม	รั ค ท ค
ซึ่ง	ม ด ช ช	-- ช ด ทุ	-- ร ม ร	ค ท -- ฟ	ม ด ม ช	-- ฟ -- ม	-- ร ม ร	ม ชุ ทุ ด
คำวซอ	---ควาย	-เข้า-คอก	-มันผลาด	-ลง-หนอง	-ฮันหน้าอีก	-ปอง-ปอง	-ตั้งไค่ลอง	-เจ้า-เจ้า

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-----	ช ฟ ม ร	--- ช ฟ	ม ด ฟ ชุ	-- ค ฟ ชุ	--- ทุ ชุ	--- ชุ ฟ	ม ร ทุ ด
ปีก้อย	-----	-- ช ท ด	ช ด ช ล	ช ฟ ล ช	-----	-- ด ท ช	ค ล ช ฟ	-- ม ร ด
ปีเล็ก	-----	ช ฟ ม ค	--- ช ฟ	ม ค ฟ ช	-----	-- ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม รั ท ค
ซึ่ง	--- ช ด	ช ชุ ทุ ด	ม ด ช ฟ	ม ด ช ชุ	-- ช -- ชุ	-- ช ม ช	-- ช -- ช	-- ชุ ทุ ด
คำวซอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--แลหนอ

รอบที่ 4

วรรณคดี 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- -- ชด	ฟ ม ร ด	ชด ทุด	ร ด ชุ ฟ	ม ด ม ท	ฟ ม ร ด	ชด ฟ ม	ร ด ทุด
ปีก้อย	-- -- ชด	ท ช -- ด	ชด ช ล	ท ล ช ฟ	ม ร ด ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ช	ฟ ร ม ด
ปีเล็ก	ช ด ี ฟ ม	ร ี ด ี ท ค	ช ด ี ฟ ม	ร ี ด ี ช ฟ	ม ี ร ี ด ี ท	ฟ ม ี ร ี ด ี	ช ด ี ฟ ม	ร ี ด ี ท ค
ซึ่ง	ม ด ชุ ด	ช ด -- ทุ	ชุ ชุ ทุด	ม ด ช ฟ	ม ด ช ชุ	-- ช ด ล	ทุ ล ทุ ล	ม ชุ ทุด
คำวซอ	-เป็น-ว่า	--สวาย	-นี้-กา	-คำว-เดาะ	-ป่า-มิน	-แล้ว-เถาะ	-มันจ่าง เซาะ	-หา-แหลม

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ชด ฟ ด	ชุ ท -- ด	ทุด ชุ ฟ	ม ด ฟ ชุ	-- ด ชุ ท	ฟ ม ทุด	ชด ฟ ม	ร ด -- ทุ
ปีก้อย	-- -- ชด	ร ด ช ล	ค ี ล ช ฟ	ช ด ล ช	-- ร ด ล	ช ฟ ล ช	ค ช ล ช	ล ด -- ร ฟ
ปีเล็ก	ช ด ี ฟ ค	ช ท ฟ ี ม	ร ี ด ี ช ฟ	ม ี ด ี ฟ ช	-- -- ฟ ี ม	ร ี ด ี ท ค	ช ด ี ฟ ม	ร ี ด ี -- ท
ซึ่ง	ม ด ช ด	ช ด -- ทุ	ล ชุ -- ร	ค ทุ ล ชุ	-- ช -- ฟ	ม ด ช ชุ	-- ช -- ชุ	-- ช ด ทุ
คำวซอ	-จะ-หลอน	-พระ-น้อย	-เป็น-ก่อ	-กำ-แปง	-เป็น-ฮัง	--แสวง	-หาดังป่า	-ดิน-กั

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ช ร ด ฟ	-- -- ด ฟ	-- ม -- ร	-- ด ร ล	-- ร ด ล	ค ร ด ล	-- ร ด ล	ค ล ชุ ฟ
ปีก้อย	-- -- --	ช ด ร ฟ	-- ม -- ร	-- ค ค ี ล	-- -- ช ล	ค ี ล ช ล	ร ช ล ช	ค ี ล ช ฟ
ปีเล็ก	ช ร ี ด ี ฟ	-- -- ค ี ฟ	-- ม -- ร ี	-- ค ี ร ล	-- ร ี ค ี ล	ค ี ร ี ค ี ล	-- ร ี ค ี ล	ค ี ล ช ฟ
ซึ่ง	ช ร ด ฟ	-- -- ด ฟ	-- ม -- ร	-- ด ร ล	-- ร ด ล	ค ร ด ล	-- ร ด ล	ค ล ชุ ฟ
คำวซอ	--ปิด	-จะระไถ่ง	-มา-เมื่อ	-ตะ-วา	-ปิด--	-จะระนา	-มา-เมื่อ	-ตะ-กั

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ค ร ด ฟ	ค ร ฟ ด	ร ด ล ด	ช ล ชุ ฟ	ค ร ม ร	ค ท ร ด	ชุ ท ฟ ม	ร ด ท ชุ
ปีก้อย	ค ร ด ฟ	ค ฟ ช ล	ค ร ด ล	ค ี ล ช ฟ	-- ร ฟ ร	ค ร ฟ ด	ร ด ร ล	ค ร ฟ ช
ปีเล็ก	ค ี ร ี ค ี ฟ	ค ี ร ี ฟ ค	ร ี ค ี ล ค	ช ล ช ฟ	ค ี ร ี ม ี ร	ค ี ท ร ี ค	ช ท ฟ ี ม	ร ี ด ี ท ช
ซึ่ง	ค ร ด ฟ	ค ร ฟ ด	ร ด ล ด	ช ล ชุ ฟ	ค ร ม ร	ค ท ร ด	-- ค -- ม	ค ม ฟ ช
คำวซอ	--กั	-จะมาจู้	-น้อง-เจน	-คน-นี้	-ว่าฮ้ายปี่	-ยัง-ป่า	--มี	--แฟน

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	-----	-- ลุดช	ลชฟม	ฟรคร	ฟรดท	ฟรดท	ชทุคช	ทรลุด
ปีก้อย	ฟลฟช	รชลช	รชฟร	ฟครฟ	ชฟรฟ	ชลชฟ	คค--ล	ชรฟค
ปีเล็ก	-----	-- ลคช	ลชฟม	ฟรคร์	ฟรคท์	ฟรคท์	ชทคช	ทรลค
ซึ่ง	-- ชช --	-- ชช --	-- ชช --	ฟครฟ	ฟรดท	ฟรดท	ครฟร	คค--ค
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	----

บรรทัดที่ 2

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	ทรลุด	ฟรลค	ลรลค	ชลชช	ฟรดท	ฟรดท	ชทุฟร	-- คคค
ปีก้อย	--- ชค	ทลทค	รคทล	คคชฟ	ชฟชช	ฟครฟ	คค--ล	ชรฟค
ปีเล็ก	ทรลค	ฟรลค	ลรลค	ชลชช	ฟรคท์	ฟรคท์	ชทฟร	-- คคค
ซึ่ง	ฟคฟค	ฟมรค	ฟชลค	ฟครฟ	ฟมรค	ฟรดท	ครฟร	คค--ค
คำวซอ	----	--สวช	-นี้-กา	-คาว-คาะ	-บ่า-มิน	-แล้ว-เล้าะ	-มันจ่าง เซาะ	-หา-แหลม

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ฟรลค	ฟมรค	ทคฟช	ทคชช	ฟรคร	ฟทุคร	ชรฟค	ฟรดท
ปีก้อย	--- ชค	ทลทค	ครฟช	ลคฟร	ฟรคร	ฟชลช	ฟชคช	ฟรดท
ปีเล็ก	ฟรลค	ฟมรค	ทคฟช	ทคชช	ฟรคร์	ฟคคร์	ชรฟค	ฟรคท์
ซึ่ง	--- ชค	ชชลค	ชคชช	ทคฟร	ฟรคร	ฟทุคร	ชรฟค	ฟรดท
คำวซอ	---หลอน	-พระ-น้อย	-เป็น-ก่อ	-กำ-แปง	-เป็น-ยัง	--แสวง	-หาบ่าดิน	-ก็-ก้อม

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ชทุคท	ชทุคช	-- ทชช	ฟรดท	ชทุคช	-- รคท	ชทุฟม	รคทค
ปีก้อย	ฟชฟท	ฟคคช	ลชชช	ฟครฟ	ลช--ฟ	-- รคท	ฟชลช	-- รชค
ปีเล็ก	มคคม	ฟมรค	ชคฟช	-- คชฟ	มคคม	ฟมรค	ชคฟม	รคคค
ซึ่ง	ชทุคท	ชทุคช	-- ทชช	ฟรดท	ชทุคช	-- รคท	ชทุฟม	รคทค
คำวซอ	-กั้วจะจู้	-บ่า-คอก	-กั้วจะ หยอก	-บ่า-คาย	-กั้ว-คั้ว	-ป้อ-จาย	-มา-จู้	-อี่-น่อง

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ชด ฟด	ชม รด	ชดชฟ	มดฟช	----ล	คตชร	ชตทต	ทรทต
ปีก้อย	---ชด	ทช--ด	ชดชล	ชฟลช	---รม	รดรช	--ลช	--มรด
ปีเล็ก	-----	ชฟมีด	---ชฟ	มีดฟช	-----	--ดฟช	--ดชฟ	มีรทค
ซึ่ง	ชด ฟด	ชม รด	ชดชฟ	มดฟช	----ล	คตชร	ชตทต	คท-ด
คำวขอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--แลหนอ

รอบที่ 5

วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	--ลทต	ชตทต	รลทต	--ลชฟ	มดมท	ฟมรท	ชทฟม	รดทต
ปีก้อย	ชลทต	ชลทต	รดคช	คตชฟ	ชรดช	ทชมฟ	คชทช	ฟมรด
ปีเล็ก	--ลทค	ชลทค	รลทค	--ลชฟ	มีดมีท	ฟมีรท	ชทฟมี	รคทค
ซึ่ง	--ลทต	ชตทต	ชลทต	ทลชฟ	มดมท	ทรคท	ชช--ช	--ชทต
คำวขอ	--กอนเฮา	-จะ-ฟู	-กั้น-ตั้ง	-ใค-ได้	-เหมือน-กับ	-ไฟ-ไหม้	-ตื่น-แมว	-ตื่น-หมา

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ชด ฟด	ชท--ด	รทดร	ชทคช	--คชท	ฟมทต	ชดฟม	รด-ท
ปีก้อย	---ชด	ชดชล	คตชฟ	คดฟช	ลช--ด	รดลช	คชทค	ฟรดค
ปีเล็ก	ชดฟค	ชทฟมี	รคชฟ	มีดฟช	---ฟมี	รคทค	ชคฟมี	รค-ท
ซึ่ง	มคชค	ชค--ท	ลช--ร	คทลช	--ช--ฟ	มคชช	--ช--ช	--ชคท
คำวขอ	---กอน	-ได้-นาย	-มา-เป็น	-กรรยา	-ปี-อ้าย	-เขา-กา	จะดูต่าง เกี้ยว	-ต่าง-กอด

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ชด ฟม	รดทช	--คชท	ฟมทต	ชดชฟ	รดทต	ชดฟช	รดทฟ
ปีก้อย	ฟชลร	ครลช	ฟชคต	ชมรด	--รมร	คชทค	รดคช	ทลชฟ
ปีเล็ก	ชคฟมี	รคทช	--ทชท	ฟมีรค	ชคชฟ	มีรคค	ชคฟมี	รคทฟ
ซึ่ง	ชรดท	ชคฟช	ทคมค	ฟชทต	มคชค	ชชทค	มคชช	--ชมฟ
คำวขอ	----	-ไม่-ไปง	-มันจ่างหุม	-ปลาย-บาง	-สี-ตุก	-ไม่-ขาง	-มันจ่างหุม	-เป็น-มอด

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ม ด -- ทุ	ฟ ม ร ด	ช ด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ด ม ทุ	ฟ ม ร ทุ	ช ทุ ฟ ม	ร ด ฟ ช
ปีก้อย	ม ร ด ช	ท ช -- ด	ช ด ช ล	ท ล ช ฟ	ม ร ด ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ล	ช ม ฟ ช
ปีเล็ก	ม รั ด ทุ	ฟ ม รั ด	ช ด ฟ ม	รั ด ทุ ฟ	ม รั ด ทุ	ฟ ม รั ด	ช ท ฟ ม	รั ด ฟ ช
ซึ่ง	ช ด ช ช	-- ช ทุ ด	ช ด ช ช	-- ค ม ฟ	ม ด ช ช	-- ค ม ค	-- ช -- ช	ค ม ฟ ช
คำวขอ	--ระวัง	-ดี-ดี	-กอนสุริน	-ได้-กอด	-จะเอาจน	-จิต-กอด	---น้ำ	---มือ

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	-- ทุ ช ทุ	ฟ ม ทุ ด	ช ด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ด -- ทุ	ฟ ม ทุ ด	ช ด ฟ ม	ร ด ฟ ช
ปีก้อย	ล ช ฟ ช	ล ช -- ด	ช ด ช ล	ท ล ช ฟ	ม ร ด ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ล	ช ม ฟ ช
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม รั ด	ช ด ฟ ช	-- ท ช ฟ	ม รั ด ทุ	ฟ ม รั ด	ช ท ฟ ม	รั ด ฟ ช
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช ทุ ด	ม ด ช ช	-- ช ม ฟ	ช ด ช ช	ทุ ค ม ค	ช ช ทุ ด	-- ม ฟ ช
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

วรรคที่ 2

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ทุ ช ทุ	ฟ ม ทุ ด	ช ด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ด -- ทุ	ฟ ม ทุ ด	ช ด ฟ ม	ร ด ฟ ช
ปีก้อย	ล ช ฟ ช	ล ช -- ด	ช ด ช ล	ท ล ช ฟ	ม ร ด ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ล	ช ม ฟ ช
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม รั ด	ช ด ฟ ช	-- ท ช ฟ	ม รั ด ทุ	ฟ ม รั ด	ช ท ฟ ม	รั ด ฟ ช
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช ทุ ด	ม ด ช ช	-- ช ม ฟ	ช ด ช ช	ทุ ค ม ค	ช ช ทุ ด	-- ม ฟ ช
คำวขอ	--กอนเฮา	-จะ-ฟู	-ก้าน-ตั้ง	-ได้-ได้	--เหมือนกับ	-ไฟ-ไหม้	-ตื่น-แมว	-ตื่น-หมา

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ทุ ช ทุ	ฟ ม ทุ ด	ช ด ฟ ม	ร ด ทุ ช	-- ทุ ช ทุ	ฟ ม ทุ ด	ช ด ฟ ช	ช ด ช ฟ
ปีก้อย	ล ช ฟ ช	ล ช -- ร	ค ร ม ค	ช ด ค ช	ล ช ฟ ม	ค ม ฟ ช	ค ช ท ช	-- ม ช ฟ
ปีเล็ก	--- ช ท	ฟ ม รั ด	ช ด ฟ ม	รั ด ทุ ช	-- ท ช ท	ฟ ม รั ด	ช ท ฟ ม	รั ด ทุ ฟ
ซึ่ง	-- ช -- ช	-- ช ทุ ด	ม ด ช ฟ	ม ด ช ช	--- ค ม	ค ม ฟ ช	-- ค ฟ ช	ทุ ด ช ฟ
คำวขอ	---กอน	-ได้-นาย	-มา-เป็น	-กรรยา	-ปี-อ้าย	-เขา-กา	จะดูต่าง กอด	-ต่าง-เกี่ยว

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ม ค ม ท	ฟ ม ท ด	ช ด ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม ค -- ท	ฟ ม ค ท	ช ด ฟ ม	ร ค ท ด
ปีก้อย	ช ร ม ร	ค ช ท ค	-- ช ค ช	ท ช -- ฟ	-- ม ร ม	-- ร ค ท	ฟ ช ล ช	-- ม ร ค
ปีเล็ก	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ค
ซึ่ง	ม ค ช ช	-- ช ค ท	-- ร ม ร	ค ท -- ฟ	ม ค ม ช	-- ฟ -- ม	-- ร ม ร	ม ช ท ค
คำวซอ	----	-สุ-ริน	-เป็นบ่าฝึก	-เลเรือเดียว	-จ้ำค-หน้า	-คิงบ่าเดียว	-สอง-ก้ำ	-สาม-ก้าง

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	-----	ช ฟ ม ค	ช ด ฟ ม	ร ค ฟ ช	-- ค ฟ ช	-- ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม ร ท ด
ปีก้อย	-----	-- ช ท ค	ช ค ช ล	ช ฟ ล ช	-----	-- ค ท ช	ค ล ช ฟ	-- ม ร ค
ปีเล็ก	-----	ช ฟ ม ค	--- ช ฟ	ม ค ฟ ช	-----	-- ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม ร ท ค
ซึ่ง	--- ช ค	ช ช ท ค	ม ค ช ฟ	ม ค ช ช	-- ช -- ช	-- ช ม ช	-- ช -- ช	-- ช ท ค
คำวซอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--แลหนอ

รอบที่ 6

วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	ช ด ฟ ค	ช ด ฟ ม	ร ค -- ช	ช ด ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ท	ช ท ฟ ม	ร ค ท ด
ปีก้อย	--- ช ค	ท ช -- ค	ช ค ช ล	ท ล ช ฟ	ม ร ค ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ช	ฟ ร ม ค
ปีเล็ก	ช ค ฟ ม	ร ค ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค ช ฟ	ม ร ค ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ค
ซึ่ง	ม ค ช ค	ช ค -- ท	ช ช ท ค	ม ค ช ฟ	ม ค ช ช	-- ช ค ล	ท ล ท ล	ม ช ท ค
คำวซอ	-ก้าน-คัง	-ไค-ไค	-คิง-ไค	-เสียง-อย่าง	-ขึ้น-บ้าน	-บ่าคั่นนั้ง	-มาถามเอา	-กั้น-บ้อ

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ช ด ฟ ม	ร ค ท ค	ท ค ช ฟ	ม ค ฟ ช	-- ค ช ค	ฟ ม ท ค	ช ด ฟ ช	ท ร ค ท
ปีก้อย	--- ช ค	ช ค ช ล	ค ล ช ฟ	ช ค ล ช	-- ร ค ล	ช ฟ ล ช	ค ช ท ค	ท ช ค ท
ปีเล็ก	ช ค ฟ ค	ช ท ฟ ม	ร ค ช ฟ	ม ค ฟ ช	--- ฟ ม	ร ค ท ค	ช ค ฟ ม	ร ค -- ท
ซึ่ง	ม ค ช ค	ช ค -- ท	ล ช -- ร	ค ท ล ช	-- ช -- ฟ	ม ค ช ช	-- ช -- ช	-- ช ค ท
คำวซอ	---คัว	-จ่าง-ซอ	-ป๊ะใส่เมีย	-จ่าง-ซอ	-จับ-ใจ	-จับ-คอ	-ยะ-ใบ้	-ยะ-ยอด

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ชทุคต	คทุคต	--ท--ค	รคชลุ	---คล	--คฟล	--ค--ล	ชลุมร
ปีก้อย	-----	ค้ทลท	ค้ทลฟ	--ชล	-----	--ชล	รลค้ล	ชล--ร
ปีเล็ก	ชทค้ท	ค้ทค้ท	--ท--ค้	ร้ค้ชล	---ค้ล	--ค้ฟล	--ค้--ล	ชลม้ร
ซึ่ง	ชทุคต	คทุคต	--ท--ค	รคชลุ	--รคล	--รคล	--ค--ล	ชลุคร
คำวขอ	----	-ไม้-บง	-มันจ่างหุม	-ปลาย-บาง	-สี-สูก	-ไม้-ชาง	-มันจ่างหุม	-เป็น-มอด

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	มรลร	มรคร	--ลคล	ชลุมร	--ล--ร	มรคร	ลรอมร	--ครช
ปีก้อย	---ชร	ชรคร	ฟรคร	ฟชลร	ฟรคร	ฟชลร	ฟรคล	ครฟช
ปีเล็ก	ม้รลร	ม้รค้ร	--ลค้ล	ชลม้ร	--ล--ร	ม้รค้ร	ลร้ม้ร	--ค้รช
ซึ่ง	--มคร	มรคร	--ลคล	ชลุชร	--ล--ร	มรคร	ลรอมร	ครมช
คำวขอ	--ระวัง	-ค้-ค้	-ถ้ำสาวจี้	-ใต้-กอด	-จิตบ่าถอด	-มันก้ค้จ	---บ่า	-ป่าย

บรรทัดที่ 5

ปีกลาง	--ลชช	คลชช	---ฟร	ฟรคร	ฟรคท	ฟรคท	ชทฟม	รคทค
ปีก้อย	ฟลฟช	ฟลค้ช	ลชฟร	ฟครฟ	-----	รลชฟ	คค้--ล	--รชค
ปีเล็ก	--ลชช	ค้ลชช	---ฟ้ร	ฟ้รค้ร	ฟ้รค้ท	ฟ้รค้ท	ชทฟ้ม	ร้ค้ทค้
ซึ่ง	--ช--ช	---ฟช	ลชฟร	ฟรคร	ฟรคท	ฟรคท	ชทฟม	ชชลุค
คำวขอ	----	----	----	----	----	----	----	----

บรรทัดที่ 2

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	ฟมรค	ชรทค	ชลุคล	คลุชร	ฟรคท	ฟรคท	ชคฟม	--คทค
ปีก้อย	---ชค	ทลทค	รคทล	ทลชฟ	ชฟรฟ	ฟครฟ	คชทล	--รฟค
ปีเล็ก	ฟ้ม้รค	ชร้ทค	ชลค้ล	ค้ลชร	ฟ้รค้ท	ฟ้รค้ท	ชค้ฟ้ม	--ค้ทค้
ซึ่ง	--ช--ช	---ฟช	ลชฟร	ฟรคร	ฟรคท	ฟรคท	ชทฟม	ชชลุค
คำวขอ	---ก้าน	-ไค้ได้	-ค้จ้ไค้ได้	-เสี้ยง-อย่าง	-ข้้น-บ้าน	-บ่าค้ค้น้จ	-ถามเอาก้จ	-ค้ค-ค้ค

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	ฟ ร ลุ ด	ฟ ม ร ด	ช ท หุ ด ท	ค ท ช ร	ฟ ร ค ร	ฟ หุ ด ร	ช ร ฟ ด	ฟ ร ค ท
ปีก้อย	ร ด ช ค	ท ล ท ค	-- ร ฟ ช	ล ด ฟ ร	--- ค ร	ฟ ช ล ร	ฟ ช ค ร	ฟ ร ค ท
ปีเล็ก	ฟ ร ล ค	ฟ ม ร ค	ช ท ค ท	ค ท ช ร	ฟ ร ค ร	ฟ หุ ด ร	ช ร ฟ ค	ฟ ร ค ท
ซึ่ง	ฟ ค ลุ ด	ฟ ค ลุ ด	ช ท หุ ด ท	ฟ หุ ด ร	ฟ ร ค ร	ฟ หุ ด ร	ช ร ฟ ด	ฟ ร ค ท
คำวขอ	--เป็นว่า	-เดือน-เก้า	-มันจะป่วย	-เดือน-สิบ	-เป็น-ว่า	-ขา-จับ	-มันจะป่วย	-ขา-จำ

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ช ท หุ ด ท	ช ท หุ ด ช	-- ท ช ท	ฟ ร ค ท	ช ท ฟ ร	ฟ ร ค ท	ช ท ฟ ม	ร ด หุ ด
ปีก้อย	ฟ ช ฟ ท	ฟ ท ค ช	ล ช ร ช	ช ร ค ท	ล ช -- ร	ค ร ล ช	-- ค ค ล	-- ม ร ค
ปีเล็ก	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ค	ช ค ฟ ม	ร ค ท ค
ซึ่ง	ช ท หุ ด ท	ช ท หุ ด ช	-- ท ช ท	ฟ ร ค ท	ช ท ฟ ร	ฟ ร ค ท	ช ท ฟ ม	ร ด หุ ด
คำวขอ	---ขา	-อี-น้อง	-กับขಾಯ	-คน-งาม	-มันจะได้	-ปิด-กัน	-เหมือนงู ปืน	-กิ้ง-ไม้

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	ช หุ ด ฟ ด	ช ม ร ค	ช หุ ด ช ฟ	ม ค ฟ ช	--- ล	ค ล ช ร	ช หุ ด หุ ด	ท ร หุ ด
ปีก้อย	--- ช ค	ท ช -- ค	ช ค ช ล	ช ฟ ล ช	--- ร ม	ร ค ร ช	--- ล	ค ม ร ค
ปีเล็ก	-----	ช ฟ ม ค	--- ช ฟ	ม ค ฟ ช	-----	-- ค ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม ร ค ท
ซึ่ง	ช หุ ด ฟ ด	ช ม ร ค	ช หุ ด ช ฟ	ม ค ฟ ช	-- ช -- ช	-- ช -- ช	-- ช ค ร	ม ช หุ ด
คำวขอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--แลหนอ

รอบที่ 7

วรรคที่ 1

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ล หุ ด	ร ด หุ ด	ช หุ ด ฟ ช	-- ค ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ท	ช ท ฟ ม	ร ด หุ ด
ปีก้อย	-- ล ท ค	-- ล ท ค	ร ค ค ช	ค ล ช ฟ	ม ช ค ร	ม ค ช ฟ	ค ช ท ช	ฟ ม ร ค
ปีเล็ก	-- ล ท ค	ช ล ท ค	ร ล ท ค	-- ล ช ฟ	ม ค ม ท	ฟ ม ร ท	ช ท ฟ ม	ร ค ท ค
ซึ่ง	-- ล หุ ด	ช หุ ด หุ ด	ช หุ ด หุ ด	ท หุ ด ช ฟ	ม ค ม ท	ท ร ค ท	ช ช -- ช	-- ช หุ ด
คำวขอ	-นับ-เป็น	-วัน-นี้	-ผม-ตั้ง	-บา-ตี้	--ถ้ามี	-โอกาส หน้า	-เฮา-ก้อย	-ปีะ-กัน

วรรคที่ 2

บรรทัดที่ 1

ปีกลาง	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ทุ ฟ	ม ด -- ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ฟ ชุ
ปีก้อย	--- ฟ ช	ล ช -- ด	ช ด ช ล	ท ล ช ฟ	ม ร ด ช	ท ช ม ฟ	ค ช ท ล	ช ม ฟ ช
ปีเล็ก	-- ท ช ท	ฟ ม รั ด	ช ด ี ฟ ช	-- ท ช ี	ม ี ด ี ม ี ท	ฟ ม ี ท ี	ช ด ี ฟ ม ี	รั ด ี ฟ ช
ซึ่ง	-- ชุ -- ช	-- ชุ ทุ ด	ม ด ช ชุ	-- ช ม ฟ	ช ด ช ชุ	ทุ ค ม ด	ช ชุ ทุ ด	-- ม ฟ ชุ
คำวซอ	---หม	-จะขอลา	-อ่าว-ป้า	-ปี่-น้อง	-ขาด-ตก	-บก-พร้อม	-ขอะ-โห	-ลี-กรรม

บรรทัดที่ 2

ปีกลาง	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด -- ชุ	-- ทุ ชุ ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ชุ	ชุ ด ชุ ฟ
ปีก้อย	ล ช ฟ ช	ล ช -- ด	-- ร ม ด	ช ด ี ช	ล ช ฟ ม	ค ม ฟ ช	ค ช ท ช	-- ม ช ฟ
ปีเล็ก	--- ช ท	ฟ ม ี ท ี	ช ด ี ฟ ม ี	รั ด ี ท ช	-- ท ช ท	ฟ ม ี รั ด ี	ช ด ี ฟ ม ี	รั ด ี ท ี
ซึ่ง	-- ช -- ชุ	-- ช ทุ ด	ม ด ช ฟ	ม ด ช ชุ	--- ค ม	ค ม ฟ ช	-- ค ฟ ชุ	ทุ ด ชุ ฟ
คำวซอ	-หากำซอ	-อัน-ไค	-บ่อ-คี	-บ่อ-งาม	-ขอ-ท่าน	-ผู้-ฟัง	-จะไปเล่า	-ขวัญ-ข้า

บรรทัดที่ 3

ปีกลาง	ม ค ม ทุ	ฟ ม ทุ ด	ชุ ด ฟ ชุ	-- ค ชุ ฟ	ม ค ม ทุ	ฟ ร ด ทุ	ชุ ทุ ฟ ม	ร ด ทุ ด
ปีก้อย	ช ร ม ร	ค ช ท ด	-- ช ด ช	ท ล ช ฟ	-- ม ร ม	ช ร ด ท	ฟ ช ด ี ช	-- ม ร ด
ปีเล็ก	ม ี ด ี ม ี ท	ฟ ม ี รั ด ี	ช ด ี ฟ ช	-- ด ี ช ี	ม ี ด ี ม ี ท	ฟ ม ี รั ด ี	ช ด ี ฟ ม ี	รั ด ี ท ี
ซึ่ง	ม ค ช ชุ	-- ช ด ทุ	-- ร ม ร	ค ท -- ฟ	ม ค ม ช	-- ฟ -- ม	-- ร ม ร	ม ชุ ท ด
คำวซอ	----	-บัด-นี้	-ก่อนจะขอ	-อ้า-ลา	--มูละ	-ศรีท-ธา	-อ่าว-ป้า	-ปี่-น้อง

บรรทัดที่ 4

ปีกลาง	----	ชุ ฟ ม ด	ชุ ด ฟ ม	ร ด ฟ ชุ	-- ค ฟ ชุ	-- ค ฟ ชุ	-- ค ชุ ฟ	ม ร ทุ ด
ปีก้อย	--- ช ด	ค ช ท ด	--- ช ล	ช ฟ ล ช	---	-- ค ท ช	ค ล ช ฟ	-- ม ร ด
ปีเล็ก	----	ช ฟ ี ม ี	--- ช ี	ม ี ด ี รั ช	--- ฟ ี	รั ด ี ท ช	--- ฟ ี	รั ด ี ท ี
ซึ่ง	--- ช ด	ช ชุ ทุ ด	ม ค ช ฟ	ม ค ช ชุ	-- ช -- ชุ	-- ช ม ช	-- ชุ -- ช	-- ชุ ทุ ด
คำวซอ	----	----	----	---จิม	----	----	----	--แฉวาง

วรรณคดี

ปี่กลาง	ซุ ด ฟ ด	ซุ ฟ ม ด	ร ด -- ซุ	ทุ ด ซุ ฟ	ม ด ฟ ทุ	-- ด ซุ ฟ	-- ร -- ด	ทุ ซุ ทุ ด
ปี่ก้อย	-- -- ซ ด	ท ซ -- ด	ซ ด -- ซ	ท ซ ม ฟ	-- -- ซ ม	ฟ ซ ม ฟ	ซ ม ร ม	ฟ ซ ท ด
ปี่เล็ก	-- -- ซ ค	ฟ ม ทุ ค	ซ ค ฟ ซ	-- ด ซ ฟ	-- -- -- ม	-- ซ ม ฟ	-- ฟ ม ค	ท ซ ท ค
ซิ่ง	-- -- ซ ด	ซ ซ ทุ ด	ม ด ซ ฟ	ม ด ซ ซ	-- ซ -- ซ	-- ซ ม ซ	-- ซ -- ซ	-- ซ ทุ ด
คำวซอ	----	----	----	----	----	----	----	----

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางระดับความถี่ของเสียงมาตรฐานดนตรีตะวันตก

ระดับเสียงเปียโน	ความถี่ (Hz)	cent	หมายเหตุ
F	175	-1154	
F [#]	185	-1054	
G	196	-954	
G [#]	208	-854	
A	220	-754	
A [#]	233	-654	
B	247	-554	
C	262	-454	Middle C
C [#]	277	-354	
D	294	-254	
D [#]	311	-154	
E	330	-54	
F	349	46	
F [#]	370	146	
G	392	246	
G [#]	415	356	
A	440	446	เสียงมาตรฐาน
A [#]	466	546	
B	494	646	
C'	523	746	Octave ที่ 2
C [#] '	554	846	
D'	587	946	
D [#] '	622	1046	
E'	659	1146	
F'	698	1246	
F [#] '	740	1346	
G'	784	1446	

ระดับเสียงเปียโน	ความถี่ (Hz)	cent	หมายเหตุ
G [#] '	830	1546	
A'	880	1646	
A [#] '	932	1746	
B'	988	1846	
C''	1046	1946	Octave ที่ 3

คำนวณค่าระดับเสียง โดย ศศ.รณจิต แม้นมลัย ใช้วิธีการคำนวณจากการเทียบค่าตาราง cent

ตารางเส้นตั้งของอริค ฟอน ฮอร์นบอสเทล

THE CENT TABLE OF ERIC VON HORNBOSTEL

N	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	N
34	0	5	10	15	20	25	30	35	40	45	34
35	50	55	60	64	69	74	79	84	89	94	35
36	93	103	108	113	118	122	127	132	139	141	36
37	145	151	155	160	164	169	174	178	183	187	37
38	192	196	201	206	210	215	220	224	228	232	38
39	237	242	246	250	255	259	163	268	272	176	39
40	281	286	289	294	298	302	306	311	315	319	40
41	324	328	332	336	340	344	349	353	357	360	41
42	365	369	373	377	382	386	390	394	398	502	42
43	406	410	414	418	422	426	430	434	438	442	43
44	446	450	454	458	462	466	469	473	477	481	44
45	485	489	492	496	500	504	508	512	516	519	45
46	523	527	537	534	538	542	546	549	553	557	46
47	560	564	567	571	575	578	582	586	589	593	47
48	596	600	604	607	611	614	618	622	625	629	48
49	632	636	640	643	646	650	654	657	660	664	49
50	667	670	674	679	681	684	688	691	695	698	50
51	702	705	708	712	715	718	722	725	728	732	51
52	735	738	742	745	748	752	755	758	761	765	52
53	768	771	774	778	781	784	788	791	794	797	53
54	800	804	807	810	813	816	820	823	826	829	54

55	832	836	838	842	845	848	851	854	857	860	55
56	863	866	869	872	876	878	882	885	888	891	56
57	894	897	900	903	906	909	912	915	918	921	57
58	924	927	930	933	936	939	942	945	948	951	58
59	954	957	960	962	965	968	971	974	977	980	59
60	983	986	988	991	994	997	1000	1003	1006	1008	60
61	1011	1014	1017	1020	1023	1026	1028	1031	1034	1037	61
62	1040	1042	1045	1048	1051	1054	1056	1059	1062	1064	62
63	1067	1070	1072	1075	1078	1081	1084	1086	1089	1092	63
64	1094	1097	1100	1102	1105	1108	1110	1113	1116	1118	64
65	1121	1124	1126	1129	1132	1134	1137	1140	1142	1145	65
66	1148	1150	1153	1156	1158	1160	1163	1166	1168	1171	66
67	1174	1176	1179	1181	1184	1186	1189	1192	1194	1197	67
68	1200	1202	1204	1207	1210	1212	1214	1217	1220	1222	68
69	1224	1227	1230	1232	1235	1237	1240	1243	1245	1247	69
70	1250	1252	1254	1257	1260	1262	1264	1267	1269	1271	70
71	1274	1276	1279	1281	1284	1286	1288	1291	1293	1296	71
72	1298	1300	1303	1305	1308	1310	1312	1315	1317	1320	72
73	1322	1324	1327	1329	1332	1334	1336	1339	1341	1343	73
74	1346	1348	1350	1353	1355	1358	1360	1362	1364	1366	74
75	1369	1371	1373	1376	1378	1380	1382	1385	1387	1389	75
76	1392	1394	1396	1398	1401	1404	1406	1408	1410	1412	76
77	1415	1417	1419	1422	1424	1426	1428	1430	1433	1435	77
78	1437	1440	1442	1444	1446	1448	1450	1453	1455	1457	78
79	1459	1461	1463	1466	1468	1470	1472	1474	1476	1478	79
80	1481	1483	1485	1487	1490	1492	1494	1496	1498	1500	80

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ	นางสาวเมธิณี ดู่สา
วัน เดือน ปีเกิด	25 กันยายน 2524
สถานที่เกิด	อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
ภูมิลำเนาเดิม	41/1 หมู่ 1 ตำบลหนองอ้อ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
ภูมิลำเนาปัจจุบัน	202 ถนนโชตนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
การศึกษา	ระดับมัธยมศึกษา : โรงเรียนเมืองเชลียง จังหวัดสุโขทัย ระดับปริญญาตรี : ครุศาสตรบัณฑิต สาขาครุศึกษา สถาบันราชภัฏเชียงใหม่
หน้าที่ราชการ	อาจารย์ประจำฝ่ายดุริยางค์ไทย สาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่